

ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು

(K)1.131

ಜೀವ

ಮುಕ್ ಸ್ಟಾರ್, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು (ಟೀಕು ಸಹಿತ)

ಸಂಪಾದಕರು :
ಎಂ. ಜೀವನ

ಸಿಟಿ ಬುಕ್ ಸ್ಟಾಲ್, ಯಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಬೆಲೆ : ೩ ರೂ.

-

P R I N T E D BY.
S. V. S H R E S H T H I
AT THE ROYAL PRINTING PRESS,
H U B L I

* * * *

P U B L I S H E D BY.
S. V. S H R E S H T H I
AT THE CITY BOOK STALL,
H U B L I

* * * *

RIGHTS RESERVED BY PUBLISHER

* * * *

ಮುನ್ನುಡಿ

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನವು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದಿಡತಕ್ಕ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು, ಜನತೆಗಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಣಿ ಮತ್ತು ಗಳಂಥ ವಚನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ-ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ-ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಮಹಾ-ರಾಷ್ಟ್ರ” ವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದರು.

ಮುಂದುವರೆದ ಶತಮಾನವೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಶತಮಾನದ ಸಂತಾನಗಳು, ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೆ ಎಂಟು ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಮಾಡಿಹೋದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸದೆ ಬೇರಾವುದೋ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಮಹಿಮರ ವಾಣಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೂ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾಡುವದೇನು? ಇಂದು ಆ ಶರಣರ ಜಯಂತಿಯ ಅಧಿಕೃತ ರಜೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರವು ಒದಗಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ.

ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಅರ್ಥಾತ್ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರು ಜನತೆ ಬದುಕಿ ಬಾಳಲಿ ಎಂದು ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣಗಿ ತಮ್ಮಸುವ ನೀಗಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಅಣಿ ಮುತ್ತುಗಳು ಇಂದಿಗೂ-ಎಂದಿಗೂ-ನಮಗೆ ದಾರಿ ದೀಪವಾಗಬಲ್ಲವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ವಚನಗಳು ಟೀಕು ಸಹಿತವಾಗಿ ಶೇಖರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಕೇವಲ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ.

ಬೆಡಗು ಶಬ್ದವು ಬಹು ವ್ಯಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ಬೆಡಂಗು, ಸೋಗು, ವೈಯ್ಯಾರ, ಸೋಗಸು, ಸೊಬಗು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೋಜಿಗ ಹಾಗೂ ರಹಸ್ಯ ಮುಂತಾಗಿ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಈ ಸಂಗ್ರಹದೊಳಗಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಆ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತದ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ಆದರೂ ಇವು “ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಗಳು” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಇದರೊಳಗೆ-ಈ ಸಂಗ್ರಹದೊಳಗೆ-ಬರುವ ವಚನಕಾರರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಈ ಮೊದಲೇ ನನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ “ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು” ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದು ಉಳಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬೇರೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಬರೆಯಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ವಚನಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಈಗಲೂ ಅದೇ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ರಾ.ಬ.ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು, ಅವರ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಉತ್ತಂಗಿ ಚನ್ನಪ್ಪನವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರು ನಾಡಿಗೆ, ನಾಡಿಗೆಗೆ, ಸಲ್ಲಿಸಿದ, ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಸಲ್ಲಿಸಲಿರುವ ಸೇವೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ತೀರ ಅಲ್ಪ ಕಾರ್ಯ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯವರ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳನ್ನು (ಟೀಕು ಸಹಿತ) ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೂ ಇದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದೊಳಗಿನ ವಚನಗಳಿಗೆ ಸಿಂಗಳದ ಸಿದ್ಧ ಬಸವರಾಜದೇವರು ಟೀಕು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರ ಕೈ ಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಯು ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂತಿಕೆಲೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಘನಮಠದ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆಯ ಪರಿಚಾಕರರಿಂದ ದೊರೆಯಿತು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಗೆಳೆಯ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹೆಸರೂರರಿಗೂ ಉಪಕೃತನಿದ್ದೇನೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಈ ಸಂಗ್ರಹವು ಅಂದವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದ ರಾಯಲ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅಪಕಾರವಾದೀತು ಎಂದು—

ಉಣಕಲ್ಲ |
(ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.) |

ವಂದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ಎಂ. ಜೀವನ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಅ.ನಂ.	ವಚನಕಾರರು	ಪುಟ
೧	ಕೋಲ ಶಾಂತಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೯
೨	ಮಧುವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೪೧
೩	ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೬೧
೪	ಅರಿವಿನ ಮಾರಿತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು	೭೩
೫	ಶಿವಲಿಂಗ ಮಂಚಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೧೧೬
೬	ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೧೨೩
೭	ಕಲ್ಯಾಣದ ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತರಸರ ವಚನಗಳು	೧೪೯
೮	ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು ...	೧೬೮
೯	ಅವಸರದ ರೇಚಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೧೭೧
೧೦	ತುರುಗಾಹಿ ರಾಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೧೭೭
೧೧	ದಾಸೋಹದ ಸಂಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೧೯೦
೧೨	ನಗಿಮಾರಿ ತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು	೨೦೦
೧೩	ಆದಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೦೭
೧೪	ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೧೬
೧೫	ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೧೭
೧೬	ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೨೧
೧೭	ಬೊಕ್ಕಸದ ಸಂಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು ...	೨೨೪
೧೮	ಗೋರಕ್ಷರ ವಚನಗಳು	೨೨೮
೧೯	ಕಂಭದ ಮಾರಿ ತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು	೨೩೩
೨೦	ರಕ್ಕಸದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೪೧
೨೧	ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವೈಯರ ವಚನಗಳು	೨೪೪
೨೨	ಕನ್ನದ ಮಾರಿತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು	೨೪೭

೨೩	ಕಲಿಕೇತಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೪೯
೨೪	ಕಾಮಾಟದ ಭೀಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೫೫
೨೫	ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಗುಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೫೮
೨೬	ವೀರ ಗೊಲ್ಲಾಳರ ವಚನಗಳು	೨೬೦
೨೭	ಅನಾಮಿಕ ನಾಚಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೬೪
೨೮	ತೆಲುಗೇರ ಮಸಣಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೬೬
೨೯	ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಿಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೬೭
೩೦	ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೭೨
೩೧	ಒಕ್ಕಲಿಗೇರಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೭೬
೩೨	ಕೇಲಾರದ ಭೀಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೮೨
೩೩	ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೨೮೬
೩೪	ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು	೨೯೦
೩೫	ಕನ್ನಡಿಕಾಯಕದ ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೨೯೬
೩೬	ಮಲಹರದ ಕಾಯಕದ ಚಿಕ್ಕದೇವಯ್ಯರ ವಚನಗಳು	೩೦೧
೩೭	ನಗರದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೩೦೩
೩೮	ಗುಪ್ತ ಮಂಜಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೩೧೦
೩೯	ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೩೨೭
೪೦	ಹಡವದಪ್ಪಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೩೫೪
೪೧	ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು	೩೫೮
೪೨	ಭೋಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು	೩೬೫
೪೩	ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು	೩೭೬

|| ಶ್ರೀ ಗುರು ಬಸವಲಿಂಗಾಯನಮ ||

ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು

ಸರ್ವಗಣಂಗಳ ಬೆಡಗಿನ ಸಿಂಗಳದ ಸಿದ್ಧ ಬಸವರಾಜ ದೇವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಂ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ, ಬೆಡಗಿನ ವಚನ. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ.....

ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

ಮೂರು ಮೊಲೆಯನುಂಡು ಬಂದವ ಈರೈದು ಕಂಡು ಬಂದವ

ನೀನಾರು ಹೇಳಾ |

ಸಂದಿಲ್ಲದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೊಂದೆಯಲ್ಲ
ಅಂದಿನ ಬೆಂಬಳಿಯ ಮರೆದು ಇಂದಿನ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಡಲಾಗಿ
ಈ ಉಭಯದ ಸಂದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ
ಘನಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿಹ, ತನು ತ್ರಯಗಳೆಂಬುವೀಗ ಮೂರು ಮೊಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವಾತ್ಮನು, ಆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯನನುಭವಿಸುವಾತ್ಮನು ಪರಿಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದಶವಾಯುಗಳ ದಶಗುಣಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಈರೈದು ಕಂಡು ಬಂದವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ವಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಮರದುಭವರಾಟದೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕೆಟ್ಟಿಹಲ್ಲ, ಎಂದು ವಿಲೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವ ನೀನಾರು ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಂಚಭೂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಸಿಲ್ವಿ ಕಾಲ-ಕಾಮರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿದಡದು ದುಃಖಪಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದು ನೊಂದೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅನಾದಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿದ್ದ ಚಿದಾಂತೀಕನಾದಾತ್ಮಂಗೆ, ಶಿವ ತನ್ನ ಪಂಚ ಮುಖದಿಂದ ಪಂಚತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು, ನಿಜಮಂ ಮರದು ದೇಹೋಹಂ ಎಂದು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂದಿನ ಬೆಂಬಳಿಯ ಮರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೊಡಲಾಗಿ ಜೀವ, ಭಾವ, ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಿಲ್ವಿ ಕೆಟ್ಟಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಇಂದಿನ, ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಡ

ಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರ್ದಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜ ವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಸಂದೇಹ ಭ್ರಾಂತಿಯೊಡನೆ ತೊಳಲುವ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ಶಿವಸತ್ಯಧದಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಉಭಯದಸಂದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವ ಸತ್ಯಧದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಉಪಾಧಿಯ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಯಿಂ, ದಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕರಿಸಿದ ಕಾಲ-ಕಾಮರ ಮರ್ದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸಾರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ನಿರಂಗ ಸಂಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಜಲ ಮಡಿಕೆಯ ತುಂಬಿ

ಮೊಲೆ ನೀರ ಮೀವವರೆಲ್ಲರು ಆ ಮಲಿನಗುಣ ನೇಮವ

ಮಾತಾಡಲ್ಯಾಕೆ ಸುಮನೆಯ ಸುಖದೊಳಗೆ

ಲಯವಹರೆಲ್ಲರು ಆ ಸುಮನನ ಭಾವವ ವಿಘಟಿಸುವ ಪರಿ

ಇನ್ನಾವುದು,

ಬಾಲೆ ಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜ ನಿರ್ಗತಿ ನಾಮರೂಪಿಲ್ಲ

ಇಂತೀ ಭೇದವ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವೆಂಬುದೀಗ, ಜಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತನುತ್ರಯವೆಂಬ ಅನಿತಲ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಜಲಮಡಿಕೆಯ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೊಲೆ ಎಂದೊಡೆ ತನುತ್ರಯ ಗಳೆಂಬ ಪರಿ, ಅಂತಪ್ಪ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ, ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವ ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಲ್ಲರು ಎಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆನೀರ ಮೀವವರೆಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಲಿನೆಂದೊಡೆ ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತವಪ್ಪ ಅನಾದಿ ಪರಶಿವ ಲಿಂಗವು. ಆ ಪರಶಿವನ ಗುಣವೆಂದೊಡೆ, ದಶವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ನೇಮ ವೆಂದೊಡೆ ಆ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಅಂತು ತಾವು ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆವನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಲಿನ ಗುಣ ನೇಮದ ಮಾಡಲ್ಯಾಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಮನೆ ಎಂದೊಡೆ ಜಗನ್ನೋಹಿನಿ ಯಪ್ಪ ಮಾಯೆ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖ ವನನುವಿಸಿ, ಆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಪರವಶರಾಗಿಹರೆಲ್ಲ ಮೃತರಾದರೆಂಬುದೀಗ ಸುಮ ನೆಯ ಸುಖದೊಳಗೆ ಲಯವಹರೆಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಮನನೆಂದೊಡೆ ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತವಪ್ಪ ಪರಶಿವನು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸದೆ ಹೋಯಿ ತ್ತಾತ್ಮಂಗೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಸುಮನನ ಭಾವ ವಿಘಟಿಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನಾವುದೆಂಬ

ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಬಾಲೆ ಎಂದೊಡೆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗವ ಬಯಸಿದವರಿಗೆ ಭವಜೀಜ ಕೆಡದೆಂಬುದೀಗ ಬಾಲೆಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಶ್ರೀಮತ್ಪರ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾಗಿ ನಿಜವನರಿದು ಪರಶಿವ ಪದದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಶರಣಂಗೆ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ವಳಿದು, ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಪಾದವೆಂಬುದೀಗ ನಿರ್ಗತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಶರಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರಡಗಿ ನಿರ್ನಾಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಾಮವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆ ಶರಣ ನೆಂಬುದೀಗ, ರೂಪಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಈ ಭೇದವ ಶರಣಸ್ವಾನುಭಾವದ ರುವಿಂದಲರಿದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿವೆನೆಂಬುದೀಗ ಇಂತಿ ಭೇದವ : ನಿನ್ನ ನೀನರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೩

ಮಲೆಯ ಮಂದಿರದ ಕಾಳವೈಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪುರೋ
ಹಿತರು ಬಂದರು.

ಒಬ್ಬ ಇಹದಲ್ಲಿ ಗುಣವ ಬಲ್ಲವ;
ಒಬ್ಬ ಪರದಲ್ಲಿ ಗುಣವ ಬಲ್ಲವ;
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇಹ-ಪರ ಉಭಯತಾ ಸಹಿತನಾಗಿ ಮೂರನೆರಿದು
ಆರಿಯವನನ ತೋಳಿನ ಕೊಡಗೂಸು
ಕಾಳವೈಯ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ, ಮಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನಹಾಕಿ
ಮಂದಿರವ ಹರಿದು ಹಾಕಿ, ಪುರೋಹಿತರ ಕಣ್ಣ ಕಳೆದು
ಕೊಡಗೂಸು ಕೊಡನೊಳಗಾದಳು.
ಇಂತಿವರೆಡೆಯ ಭೇದವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ
ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಭವಾರಣ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಮಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಪಂಚ ಭೂತ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನುವೆಂಬುದೀಗ, ಮಂದಿರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಪ್ಪಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿವಳೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳವೈ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಸಂಭೂತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವತೇಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳುದಯಿಸಿದವು ಎಂಬುದೀಗ, ಉದರದಲ್ಲಿ ನೂವರು ಪುರೋಹಿತರು ಬಂದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಹ ಮೆಂದೊಡೆ ಸ್ಥೂಲ ತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆ ಆ ಸುಖವನನುಭವಿ ಸುತ್ತಿಹನು ವಿಶ್ವನೆಂಬವನೀಗ, ಒಬ್ಬ ಇಹದಲ್ಲಿ ಗುಣವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇರಾಗಿದರ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಸ್ವಪ್ನಾ ವಸ್ಥೆಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹನು ತೈಜಸನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಪರದಲ್ಲಿ ಗುಣ

ವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು. ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆ, ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ಎರಡರ ಗುಣವಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರವಶನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇಹ ಪರ ಉಭಯತಾ ಸಹಿತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಃಪ್ಪಾತ್ಮನು ಆ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೋಳಲುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದ ಶರಣನ ತೋಳೆಂದೊಡೆ ಸದ್ಭಾವ. ಆ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿರ್ಪಕೊಡಗೂ ಸೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ಅಂತಃಪ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಯಪ್ಪ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನು, ತಮೋ ಗುಣ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮರವೆಯನು ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿಯದವನ ತೋಳಿನ ಕೊಡಗೂಸು ತೋಳವೆಯ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯೆ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಭವಾರಣ್ಯವ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹನವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭವಾರಣ್ಯ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ತನು ತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇಷ್ಟತ್ರೈಯ ತತ್ವಂಗಳ, ದುರ್ದೈತ್ರವ ಸಪ್ತವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂದಿರ ಹಿರಿದು ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳ ಭೋಗಾದಿ ಭೋಗಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತರಪ್ಪ ವಿಶ್ವತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞರ, ಅಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ, ಸುಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಪುರೋಹಿತರ ಕಣ್ಣುಕಳೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಅಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸತಿಯು, ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ, ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಿ ಆ ತ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ, ಚಿದ್ವಾಂಡ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ಕರೆ, ಮನ, ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಲು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗೂಸು ಕೊಡನೋಳಗಾದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಗದಲಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವರಡಿಯ ಭೇದವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಹೋಹ ಹೆತ್ತ ತಾಯ

ಮಗಕೊಂದು ಸತ್ತಳೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದ

ಸತ್ತವಳೆದ್ದು ಮಗನಕ್ಕಿಯ ಮಾಡಿಸಿ ಮೊತ್ತದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು

ಮತ್ತಿವರು ಬದುಕಿದರೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದರು.

ಇಂತೀ ಚಿತ್ತದ ಭೇದವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಳು ಮಾಯೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಿತ್ತಲ

ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹೋದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯರ ಜೀವನೆಗೆ ಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾರಣ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಂಭೂತವಾದ ಜೀವನೆಗೆ, ಜೀವ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ತನ್ನ ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿದ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಮಾಯಾಸುಖಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ತಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗಕೊಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೋಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತಳೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಅಳಿದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ತು ತನ್ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡು ತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಳುತ್ತಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನೆಗೆ ಮಾಯೆಯೆಂದು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನೆಯ್ವಿ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಜ್ಞಾನವೇ ಕ್ರಿಯಾಘನ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ಶಿಷ್ಯನ ಆಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಂಗ ಳಿಂದ ಕಳಿದು, ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಸಮರಸೈಕತವ ತೋರಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತವಳಿದ್ದು ಮಗನಕ್ಕೆಯ ಮಾಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಅಮರಗಣತ್ವ ವನೆಯ್ವಿ ಲಿಂಗಕರಣಂಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಮೊತ್ತದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮಾಯೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಜೀವನಳಿದು ಸಜೀವಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ನಿತ್ಯಪದವ ನೆಯ್ವಿದು ಜೋಡ್ಯವೆಂದು ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಿಂದಿರುತ್ತಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತ ವರು ಬದುಕಿದರೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವನೆಂಬು ದೀಗ, ಇಂತೀ ಚಿತ್ತದ ಛೇದವನರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ವೂರುಬಾರುಕನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಯದೈದಾನೆ.
ಅವನೋಲಗಕ್ಕೆ ಯೆಡೆತೆರಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಅವನರವ ಕಾಯದೈದಾಳೆ.
ಅವ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಬವಣೆಗೆ ಬಹ ಬಾರುಕನ
ಭವಕ್ಕೊಳಗಾದನರಸು ವೊಡೆಯ ಭಂಟಿನಾದುದನರಿ
ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗಾ.

ಟೀಕು:— ಊರೆಂಮೊಡೆ ಪಂಚಭೂತ ಮಿಶ್ರವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ವೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರುವ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ವೂರು ಬಾರುಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹವನಾಶ್ರಯಿಸರ್ವ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹಾರಾಜನೆಂಮೊಡೆ ಪರ ಮಾತ್ಮನು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರದು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯ

ಭೋಗವನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾರಾಜ ಕಾಯಿದ್ಯವಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅವನೆಂದೊಡೆ ಜೀವಾತ್ಮನು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಕಾರಣ ಆ ಜೀವನ ನೀಲವ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಅವನೋಲಗಕ್ಕೆ ಯಡೆವೆರಬಿಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ನಾನಾದುಶ್ಚರಿತ್ರದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಜ ಸುತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವನವಸರವ ಕಾಯಿದ್ಯವಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನು ತನುತ್ರಯ-ಋಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲುಕಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವನುಂಡುಂಟು ಭವ ಕೊಳ್ಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವ ಮನೆ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಬವಣೆಗೆ ಬದ ಬಾರುಕನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭವ ಭಾರಕೊಳ್ಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಭವಕೊಳ್ಳಗಾದನರಸ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಕರ್ತೃವಾಗಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಶೆಯಿಂಭೃತ್ಯನಾಗಿದ ಜೀವನ ಬರಸಿದೊಡೆ, ಆ ಜೀವನಗುಣ ಕೆಡವೆ ಇರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಡಿಯ ಭಂಟಿನಾದುವ ನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೬

ಬೇವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಗೂಡಿಗೆ

ಕೋಗಿಲು ಮರಿಯ ಹಾಕಿತ್ತು

ಗೂಗೆ ಆರೈಕೆಯ ಮಾಡಿ ಸಾಕಿತ್ತು

ಹಂಸ ತಂಬೆಲರ ಕುಟುಕ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಮವ ಮಾಡಿತ್ತು

ಅದು ಆರ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತ

ಎನಗೆ ಬೇವಿನ ಮರವೇ ತಾಯಿ ಎಂದಿತ್ತು

ಹಾಗೆಂದುದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗಾ

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾದ ಶರೀರ ವೆಂಬುದೀಗ, ಬೇವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನುವ, ಮಾಯೆಯಾಶ್ರಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವಳೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗೆ ಗೂಡಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ಮಾಯೆಯ ತನುವನವ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನರಕ್ತಿಯ ಭಾವದಿಂದ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಗಿಲೆ ಮರಿಯ ಹಾಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ, ಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಲು, ಗೂಗೆಯೆಂದೊಡೆ ಪುಣವ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ, ನಿಷ್ಕಲ ಗುರುತತ್ವ. ಅಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಗುರುದೀಕ್ಷಾ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ, ತನುತ್ರಯಂಗಳವ ಸಪ್ತವ ಮಾಡಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಗೆ ಆರೈಕೆಯ

ಮಾಡಿ ಸಾಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗವೇ ಶರಣನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ಕೈಕೊಂಡು, ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕರುಣಿಸುತ್ತಿರುವುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಂಸ ತಂಬಿಲರ ಕುಟುಕು ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಭ್ರಮದ ಮಾಡಿ ಸಾಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗ ಪದಸ್ತನಾದ ಶರಣ ನೆರಡಿಟ್ಟು ಗುರು ಭಕ್ತಿಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಾಂಛೆವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟು, ನಿತ್ಯವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವಿಡಿದು ಸಾಧಿಸುವದೆ, ತನುವೇ ಮಾತೃಸ್ನಾನವಾಗಿರುವುದೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗೆ ಬೇವಿನ ಮರವೇ ತಾಯಿ ಎಂದಿತ್ತು. ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಭೇದವ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾನು ಭಾವದಿಂದಲರಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಗೆಂದುದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

2

ದಿನಚರಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ

ಕನಕರತಿ ಯೆಂಬರಸು ಮನಸಿಜನೆಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಕನಸ ಕಂಡೆ

ಅರಿವ ತಮಸೂನು ತಳವಾರ

ಇವರೆಲ್ಲರ ವಂಚಿಸಿ ಅರಸನ ಹೆಂಡತಿ,

ಹೆಂಡವ ಕುಡಿವವನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಳು

ಪ್ರಧಾನ ಕಂಡ, ಅರಸು ತಳವಾರ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ ಮನಸಿಜ ಕಂಡು

ಬದುಕಿಗೆ ಹೋಗಿಂದ ಅರಸಗೆ ಕೂಪನಾದ

ಮಾನಹಾನಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದಂತೆ ಇಂತೀ ಭೇದವ ನಿನ್ನ

ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ದೇಹದ ಸೂತ್ರವು ದಶವಾಯುಗಳಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೆರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೆಂಬುದು, ದಿನಚರಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿ, ಕರ್ಮೋ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ರತಿಯೆಳಾ ಜೀವನೆಂಬರಸು ಎಂಬುದೀಗ, ಕನಕರತಿಯೆಂಬರಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವನೆಗೆ ಮನವು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವ್ಯವಹಾರವ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ಮನವೇ ಪ್ರಧಾನನಾಗಿರುವುದೆಂಬುದೀಗ, ಮನಸಿಜನೆಂಬ ಪ್ರಧಾನನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸ್ವಪ್ನದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರುವ ಇಂದ್ರಿಯ ಭೋಗಂಗಳನೆ ನಿತ್ಯವೆಂದು ಅರಿಯುತ್ತಿರುವುದೀಗ, ಕನಸಕಂಡೆ ಅರಿವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತಮವೆಂದೊರೆ ಅಜ್ಞಾನ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವೇ, ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವುದೆಂಬುದೀಗ, ತಮಸೂನು ತಳವಾರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಜೀವನಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲತತ್ವ ಕರಣಂಗಳ

ಬಸಲೆಯ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಆ ಸುರಾವುತನ
 ವಳಕಿಸಲಯರಸಕ್ಕೊಳಗಾದ,
 ಆದ್ಯಾತರಿಂದ ಹಾಗಾದನೆಂಬುದ
 ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಒಡೆಯನ ಕುದುರೆಯಿಂದರೆ ದಶವಾಯುಗಳಿಂ, ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರುತ
 ವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಒಡೆಯನ ಕುದುರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು
 ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಞಾನವನೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಒಡೆಯನ ಕುದುರೆಯ
 ಮ್ಯಾಲೆ ಮನೆಯ ಹಲ್ಲಣವಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಸಲೆಯೆಂಬುದು,
 ಅದ್ಭವವಾದ ಕಾರಣ, ಮಾಯಾಪಾಶವೆಂಬುದು ಅನಿತ್ಯವಾದ ಕಾರಣ, ಜೀವನ
 ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಸಲೆಯೆಂಬ ಬಾಯಿಗೆ
 ಕಷ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೃದಯ ಕಮಲದ ಎಂಟು ಎಸಳುಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹ,
 ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ದೆಸಿವರಿನ ಅಸುರಾವುತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು
 ಅತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾದಿ ಗುರೋ
 ಪಾವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತ ಸಂಬಂ
 ಧವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬಲ್ಲೆಹವ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ
 ನೆಂಬುದೀಗ, ಚೊಲ್ಲೆಹದ ಬಲ್ಲೆಹವ ಪಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಜ್ಞಾನವ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ವೃಥವಿಡಿದು, ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ
 ವಾಗಿ ನಿಂದು, ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬು
 ದೀಗ, ಮುಗುಳು ನಗೆಯವಳಲ್ಲಿ ಖರಿ ತಿವಿಯೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಣಗಳ
 ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನು
 ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಚೊಲ್ಲೆಹದ ಬಲ್ಲೆಹ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಯುಕ್ತ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಶರಣನ ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹ ಭಾವ ನಷ್ಟ
 ವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಡಿನ ಕುದುರೆ
 ಮೊಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗವು ಚಿದಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ
 ಶರಣಂಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ
 ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯ ಹಲ್ಲಣ ಸುಗ್ಗು ನುಸಿಯಾಗಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಂಗೆ, ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ
 ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ದ್ವಂದ್ವವಾದ ಮಾಯಾಪಾಶ ವೇದನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಸ
 ಲೆಯ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಭವ ಪಾಶವ ಭೇದ
 ನವ ಮಾಡಿದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸುರಾವುತನೆಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿದಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು, ಅವಳಿಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನ
 ರಕ್ತಿ, ಅಂತಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸರಮಾಮೃತರಸನೆಯೆಂಬ
 ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣ ನೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳ ಕಿಸಲಯ ರಸಕ್ಕೊಳ

ಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರ ಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವು ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದ್ವೈತರಿಂದ ಹಾಗಾದನೆಂಬುದು ನನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಸತ್ತ ಹಾವು ಹೆಣನ ಕಚ್ಚಿ ಮತ್ತೆ ಸತ್ತಿತ್ತು
ಸತ್ತದ ಕಂಡು ಹದ್ದು ಎತ್ತಲಾಗಿ, ಎತ್ತದ ಬೆಂಬಳೆಯಲ್ಲಿ,
ಹಾವಿನ ಜೀವ ಎದ್ದು ಹೆಡೆಯನೆತ್ತಿ ಆಡಲಾಗಿ,
ಹದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಹಾವು ಕಾಸದಿಗಂಗೀಡಾಯಿತ್ತು.
ಹದ್ದು ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮರದೊರಗಿತ್ತು
ಹಾವು ಹದ್ದು ಮಾಡಿ ಬದುಕಿದನು

ಆದೇನು ಕಾರಣ ಹಾಗಾದನೆಂಬುದು ನರಿ,

ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾದ ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಮನಸೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಶಿವ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿದು, ಹೆಣನೆಂದೂಕೆ ನಿಷ್ಪಾತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು. ಸಮಗೃಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಣನಕಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭೇದವ ಪರಮಾಕಾಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾನ ಶ್ರೀ ಗುರು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡುಮೋಕ್ಷೇತ್ರಯಂಗಳ ಕರುಣಿಸಿ, ತನ್ನತ್ತಲಭಿಮುಖವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತದ ಕಂಡು ಹದ್ದು ಎತ್ತಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೀಕ್ಷೇತ್ರಯಂಗಳ ಕರುಣಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವ ತೋರಿ ಶಿಷ್ಯನ ಮನೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾಲಿಂಗವ ಭಾವ ಮನ ದ್ರುಕ್ತಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಕರಸ್ಥಲಕೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿದ ಬೆಂಬಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಜೀವ ಎದ್ದು, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಶರಣನ ಹೃದಯ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಭೇದಿಸಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಳಗೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಡೆಯನೆತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಾದ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಅಚರಿ ಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಶ್ರೀಗುರುಯಿದಿರಿಟ್ಟು ಬೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಮನಸು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು

ಹಾವನಿಗಂಗೀವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದ ಶಿಷ್ಯನ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ತತ್ವವ ಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದು ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ತತ್ವವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಸಪರಮಾತ್ಮನಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಮೊರನಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ನರುವಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೇಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಹದ್ದು ಕೂಡಿ ಬಹುಕಿದವು. ಆದೇನು ಕಾರಣ ಹಾಗಾದನೆಂಬುದನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೨

ಮದ್ದಿಗೆ ರುಜೆಯಡಸಿ ಗಿರಿಗೆ ಬಾಯಾರಿ,

ಹಾವಿಗೆ ಹಲ್ಲೆಲ್ಲದೆ ವಿಷವುಂಟಾಗಿ,

ಬೇವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಗಿ,

ಆ ಮರನ ನೆರೆ ಮೆದ್ದವರನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ

ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ದೇವ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಅತ್ತನಲ್ಲಿರ್ಪ, ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವ, ಭವರೋಗವಾವರಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮದ್ದಿಗೆ ರುಜೆಯಡಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಭವರೋಗ ಎಡಗೊಂಡ ಮನದಲ್ಲಿ ಆಶಾ ತೃಷ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಿರಿ ಬಾಯಾರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿಗೆ ಹಲ್ಲೆಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಕರಣಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಶಿವ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸವುಂಟಾಗಿದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷಯ ಉಂಟಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ಸರ್ವನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ, ಶರಣನ ಶರೀರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷ ದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮುಕ್ತಿಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ, ಚಿಕ್ಕನ ಲಿಂಗವು ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರಾಂಗವನು ಶರಣನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂತ ನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರನನೇರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಖಂಡ ಚಿದಾಮೃತ ಘನಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಕ್ಕನ ಲಿಂಗವನು ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರನನೇರಿ ಮೆದ್ದವರನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೧೩

ಬಾಳೆ ಬಲಿದು ಈಳೆಯ ಮರನಾಯಿತ್ತು.

ಆ ಈಳೆಯ ಮರನೇರಿ ಈರೇಳು ಲೋಕವ-

-ಕಂಡವನ ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದವನಾರೆಂದರಿ

ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವನೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದರ್ ತನುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಳೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾದಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಧ್ಯಾನ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ, ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಈಳೆಯ ಮರನಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂದ ಶರಣನು, ಚತುರ್ದಶ ಭುವನವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ, ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಈಳೆಯ ಮರನ ಎರಿ ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಕಂಡವನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವೆ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರವಸ್ತುವೆ ನಿನ್ನ ನಿಜವೆಂದರಿವೆಂಬುದೀಗ, ಅರೆಂದರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ತ್ರಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮನ ಕೊಂದು

ಕೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದವ ನಾರೆಂಬುದುಳಿದು ನೋಡಿ

ಆಯಿಗಡಲ ನಂಗ ಮೂರು ಮುಡಿಯವನ-

-ಸಂಗ ಬ್ಯಾರೊಂದ ಹಿಡಿದು ನೋಡವನ ನಿಸ್ಸಂಗ

ತನ್ನ ತಾನರಿದಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು

ಅದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ

ನಿರಂಗ ಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಶಿಂವಾಶೀಕನಾದ ಆತ್ಮನು ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದರ್ ನೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನು ತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದಾತ್ಮಂಗೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಗುಣತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ, ಜೀವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮನ ಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಗುಣತ್ರಯ ಮೊದಲಾದ ಜೀವ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮನಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತುಗುಣತ್ರಯಮೊದಲಾದ ಜೀವಭಾವವಳಿದಲ್ಲಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ

ನಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದವನಾರೆಂಬುದ ತಿಳಿದುನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಭೂತಂಗಳನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರರೂಪಿನೋಳಕೊಂಡಿಸ್ತೆ
 ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಆಚಾರಾಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಆಯಿಗಡಲನಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದ ಶರಣನು ತ್ರಿವಿಧ ಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡಿಸ್ತೆ
 ಚಿನ್ನನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರ ಮುಡಿ
 ಯವನ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಮಾತ್ಮನರಿವನು ಕೃತನಿಶ್ಚಯ ದಸ್ತದಲ್ಲಿ
 ದೃಢವಿಡಿದು ಮೂಲಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ
 ವೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ಯಾರೊಂದು ಹಿಡಿದುನೋಡುವನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
 ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಮರಸವಾದ ಶರಣಿಗೆ ಅಚರಣೆ ಬಿಗಿ ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯಾಯಿ
 ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿಷ್ಕಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವೇದಾಗಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತ
 ಜ್ಞಾನವ ಹೊರ್ದೆದ ಶರಣತನ್ನ ಸ್ವಾಸುಭಾವದರವಿಂದ ಅರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತನ್ನ
 ತಾನರಿದಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು, ಅದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇ
 ಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೦೫

ತತ್ಕಾಲವ ನರಿವ ಕುಕ್ಕುಟನ ಬಾಯತುತ್ತು

ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವರಾರಯ್ಯ

ಆ ತುತ್ತು ಮುತ್ತುಟ್ಟಿತ್ತುದವರ ಮುಕ್ತಿಯ

ಬಲೆಗೀಡು ಮಾಡುವದು ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಿದೆ,

ಕುಕ್ಕುಟನ ಕುಲವ ಕರೆ, ಕರದಲ್ಲಿ ಬಂದು

ನಿಂದುವೆ, ಆದರಂಗವ ನಾರೆಂದರಿಯೆ

ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು: — ಶರಣನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನೆಚ್ಚರಿಸಿಕೊಡುವ ಸತ್ಪ್ರಣಮವೆಂಬುದೀಗ, ತತ್ಕಾಲವನರಿವ ಕುಕ್ಕುಟನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸತ್ಪ್ರಣವ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಾಮೃತಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯತುತ್ತಯಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವರಾರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಸ್ಪರ್ಶನವ ಮಾಡದೆಯಿರ್ಪ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ತುತ್ತು ಮುತ್ತುದವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪಡೆವೆಂಬ ಮಾಯಾ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮುಕ್ತಿಯ ಬಲೆಗೀಡು ಮಾಡುವದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ನಿಜಪದದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಶರಣನು ಬಂದಿತ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಚರಣದಿಂದ ಲದಸ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತು ಮುಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣ ಕುಕ್ಕುಟ ನಂದೊಡನೆ ಸತ್ಪಣಮು ಜ್ಞಾನ. ಅಂತಸ್ತು ಸತ್ಪಣಮದಿಂದ ತೋರುವ ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾ ಲಿಂಗಗಳ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಚಿದಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಶಿವೋಹಂ, ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುಕ್ಕುಟನ ಕುಲವ ಕರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂದುಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿಕ್ಕನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪನೆ ಶರಣನೆಂದರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅದರಂಗವ ನಾರಿಂದರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ಜಲವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐಮೂಲೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ

ಬಂದು ಹೊಲ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು.

ಆ ಬೆಳೆಯ ಮೇಯ ಬಂದ ಎರಳೆ ತನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮರಿಗಂಡಿತ್ತು.

ಆ ಮರೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗೆದು ನೋಡಿ ಎನ್ನ-

ಹೆತ್ತ ತಾಯಲಾ ಎಂದು ಎರಳೆಯ ಮರಿ ನುಂಗಿತ್ತು

ಆ ಹೊಲದೊಡೆಯ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿ ಮರಿಯ ಕಂಡಂಜಿ ಹೊಲಬುದಸ್ಪಿದ; ಹೊಲವಣ್ಣ ಕಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ

ಆ ಹೊಲಬ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ

ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಜಲವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಆಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಐಮೂಲೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪಂಚ ಭೂತ ಮಿಶ್ರವಾದ ದೇಹವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವಿಷಯ ಫಲಂಗಳು ತೋರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದು ಹೊಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಪಂಚ ವಿಷಯ ಫಲಂಗಳ ಅವಿ ವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿಹಳು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಹರಿಣ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಬೆಳೆಯ ಮೇಯಬಂದ ಎರಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ದೇಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಮಾಯೆಯಳಿದು ನಿರ್ಮಾಯೆ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಕ್ಕಿ ಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮ ನುದಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಗಂಡಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿತಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರಿ ಕಣ್ಣ ತೆಗೆದು ನೋಡಿ ಎನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿತಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣ, ತನ್ನ ಮಹಾನುಭಾವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವ ಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎರಳೆಯ ಮರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹ

ನೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಫಲಂಗಳನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಮನು ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನ ಅಂತರಂಗವ ನಿಲುಕಿ ನೋಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೊಲದೊಡೆಯ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಕಾಮ ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಜಾಲವ ಬೀಸುವದಕ್ಕೆ ತೆರನ ಕಾಣದೆ ದುಃಖಜೀವಿಯಾಗಿ ಭಯಂಗೆಂಡು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಯ ಕಂಡಂಜಿ ಹೊಲಬ ದಪ್ಪಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹುಲ್ಲೆ ಎಂದೊಡೆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಕಾಮಂಗೆ ಕಾಣಬಾರದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲೆ ತಪ್ಪಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದು ಕಾರಣ ಕಾಮನು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲ ದಣ್ಣ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಹೊಲಬ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಪಂಚವಳೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣ

ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೆರೆ ಬಲದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮನೆ

ನಡುವೆ ಹೆಬ್ಬಾರುವರ-ಜಿನಂಗಳ ಗುಡಿವಾಡ

ಹೊಲೆಯರ ಗೋವಧೆಯ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯನಾತ

ಹಾರುವರೂಟದ ಸುಖ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು

ಜಗದ ಕೀಳು ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೂಟ

ಅದ್ಯಾತರಿಂದ ಹಾಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದ

ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಪಂಚವಳೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವೆಂದೊಡೆ ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮ ವೆಂದರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದವು ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕೆಲನೆಂದೊಡೆ ಸ್ಥೂಲ. ತನುವಿನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೆರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಲನೆಂದೊಡೆ ಶರಣಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾದ ಕಾರಣ ತನುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಲದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಡುವೆ ಎಂದೊಡೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವೆಂಬುದೀಗ, ನಡುವೆ ಹೆಬ್ಬಾರುವರ ಮಹಾ ಜಿನಂಗಳ ಗುಡಿವಾಡವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ದುರ್ವರ್ತನೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೊಲೆಯರ ಗೋವಧೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹದಮಾಯಾ ದುರ್ವಾಸನೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯನಾತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯ ಸ ಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವರೂಟದ ಸುಖಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೋಟಲೆ

ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಹರೇಂಬುದೀಗ, ಜಗದ ಕೀಳು ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೂಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾಂತೀಕನಾದಾತ್ಮನು, ದೇವಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರೆದು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದಲ್ಲಿಯೆ ಆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆದ್ಯತರಿಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬುದ ಸಿನ್ನ ನೀನರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮

ಊರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಿಂದರು ದನವಾ
ಆ ಖಂಡವನೊಲ್ಲದೆ ಕಾಲು ಕೊಳಗು ತಲೆಯಕೊಂಬುವ
ಬೇಯಿಸಿತಿಂಬ ಶರಣ ತಿಂಧ ಕೊಂಬುಕೊಳಗು ಅವನಂಗವ
ನುಂಗಿತ್ತು

ಅಂಗ ಸುಸಂಗಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತು
ಲಿಯ್ಯನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿರ್ಲೇಪವಾಯಿತ್ತು
ಆ ಗುಣ ಇದ್ಯಾರಿಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬುದ
ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ನಿರಂಗ ಸಂಗ.

ಟೀಕು:-- ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತಯೋಗ ಕಾಂಡಿ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ದೇವದಂಡಣೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಹರೇಂಬುದೀಗ, ಊರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಿಂದರು ದನವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹವ ಮಾಡದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಖಂಡವನೊಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಲುಎಂದೊಡೆ ಕ್ರಿಯೆ. ಕೊಳಗ ಎಂದೊಡೆ ಚರಿಯಾಪಾದ. ತಲೆ ಎಂದೊಡೆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ. ಕೊಂಬ ಎಂದೊಡೆ ಅದಂಕಾರ. ಈ ಚತುರ್ವಿಧವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲು, ಕೊಳಗು ವ ತಲೆಯ, ಕೊಂಬುವ ಬೇಯಿಸಿ ತಿಂಬಶರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬಿಬಾಹಂಕಾರ ಬರಿಯ ಪಾದವೆರಡು ಶರಣನ ದೇಹ ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತಿಂದಕೊಂಬು ಕೊಳಗು ಅವನಂಗವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಂಗ-ಪ್ರಾಣಂಗಳೆರಡು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗ ಸುಸಂಗಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನೊಳ ಕೊಂಡ ಶರಣನು, ನಿಷ್ಕಲ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಯ್ಯ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿರ್ಲೇಪವಾಯಿತ್ತು, ಆ ಗುಣವ್ಯಾತರಿಂದಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದನರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯

ಕಾಳೆಯ ಹೊಲದ ಮೊಣೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಳ್ಳರು ಕಟ್ಟಿ
ಬೆಳಗೊಬ್ಬನ ಆ ಕಳ್ಳರು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳುವೆ ತಾಗಿ
ಕಳ್ಳರೊಮ್ಮೆ ಮರೆದು ಮೂರು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು
ಬಿದ್ದು ಸಾವವರ ಕೊಲ್ಲಲೊಲ್ಲದೆ ಬೆಳ್ಳನಲ್ಲಿಯೆ
ಅಡಗಿದವನಾರೆಂದರಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕೆ:— ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಮಾಯೆಯೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಿಯ
ಹೊಲದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತನುಸಂಬಂಧವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮೊಣೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನು
ತ್ರಯಯುಕ್ತವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥ ವಂಚಕರಸ್ತು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ
ಮೂವರು ಕಳ್ಳರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದಿಗಳಾದ
ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶಿವಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಕಳ್ಳರು
ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳ್ಳನೊಬ್ಬನ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಜ್ಞಾನವ
ನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಮರವಿಯ ತಮ್ಮನವ ಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಮರವಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದ
ರೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಳ್ಳನ ಬೆಳುವೆತಾಗಿ ಕಳ್ಳರೊಮ್ಮೆ ಮರೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಮರವೆಗೊಳಗಾದ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮಗ್ನ
ವಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿಬಿದ್ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಲ
ತ್ರಯದ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜೀವಭಾವವನು ಸಂಹರಿಸದೆ
ಶಿವಜ್ಞಾನ ಅಲ್ಲಿಯೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಗಿದವನಾರೆಂದರಿ ಪುಣ್ಯಾ
ರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ಅಲಗನೇರಿ ಹೂವು ಕೊಯ್ದು
ಭಾವಿಯ ನುಂಗಿ ನೀರ ಕುಡಿದು
ಹಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಮರನ ಮೆದ್ದವರಾಯ್ತು !
ಹೆತ್ತವನಕೊಂದು ಅಂಗಳ ಕೆಳಗೊಂಡು
ಬದುಕಿದವನಾರೆಂಬುದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ
ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬಲನ ಸತ್ತ್ವ
ಯಾ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಲಗನೇರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ- ಅಂತಸ್ತು
ಸತ್ತ್ವಯಾ ಚರಣದಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲ

ಎಂಬ ಸದ್ವಾಸನ ಕುಸುಮವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹೂವುಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣನು, ಸಂಸಾರ ವಿಷಯರಸ ಕೂಪವ ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವಿಯ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸಕೂಪದ ನಷ್ಟ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಪರಮಶಾಂತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವನು ಚಿದ್ವಾರದಿಂ ಸ್ವೀಕ ರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಣ್ಣುಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಮರನೆಂದೊಡೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿ ತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದವನಾ ರೋಗಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರನ ಮೆದ್ದವರಾಯ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಹೆತ್ತವನೆಂದೊಡೆ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಗುರುಕರಜಾತನಾದ ಶರಣನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೆತ್ತವನಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಉತ್ಪತ್ಯ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣಿಗೆ ಹಗೆಗಳಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನು ಲಿಂಗ ಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರಿಗಳ ಕೆಳಗೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಕರಣಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ಉತ್ಪತ್ಯ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಂಗಳ ಜಯಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ನಿಜಪದ ದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬದುಕಿದವನಾರೆಂಬುದ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೮

ಕೋಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಸುತನೆ ತುಂಬಿ
ಕರು ವಂದನೆಯಿತ್ತು, ಕರುತಾಯ ನೆರೆನೋಡಿ
ಹಾಲಿಗೆ ಾಡಿಯಲ್ಲಿವೆಂದು ಪ್ರಾಣವ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು
ಕರುವಿನ ಹರಣವನರಿ, ಅರಿದಡೆ ನಿನ್ನ ನೀನೇ
ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ, ಜೀವನವೆಂಬ ಪರುವೆಂಬುದು ಕೋಣ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರ ಬದಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕವ ತಲೆದೋರಿ, ಆ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮರಸ ಸಂಯೋಗದಿಂ ಚಿದ್ವರ್ಗಭದ ಚಿಹ್ನೆ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಸು ತನೆ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆ ಯಂ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ, ನಿರಾಕಾರವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವ

ಸಾಕಾರವ ನೂಡಿ ಶಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಂದನೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೆ ಕರುವೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನಕೂತನಾದ ಶರಣ ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ, ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕರು ತಾಯಿ ನೆರೆನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತು ಸರಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲಿಗೆ ಪೊಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಚಿತ್ರಾಣವನು ಚಿಕ್ಕನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣವ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಿಗೆ, ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಪುದೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆಂದರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿನ ಹರಣವ ನರಿ ಅರಿವಡೆ ನಿನ್ನ ನೀನೆ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಮರೆಯ ಮನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಕಾರದ ಮಾನಿನಿ
ಹುಟ್ಟಿದಳು

ಹಗಲಿಗೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಇರುಳಿಗೆ ಸಜ್ಜನೆಯಾಗಿ
ಪುರುಷನೊಡಗೂಡಿಪ್ಪಳು

ಅವಳೆಂದ ಬಸುರು, ಯೋನಿಯ ಕೆಂಗಳು,
ಮನದ ಮೊಲೆ, ವಿಪರೀತದ ಮಂಡೆಯ ತುರುಬು
ತುರುಗಿತ್ತು ಮೂರಡಿಯಲ್ಲ, ಅವಳ ನೊಡಗೂಡುವ ನಾರೆಂದಲ್ಲಿ,
ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕೆ:— ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದೆಯಿದ್ದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗವೆಂಬ ನಿಳಯ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮರೆಯ ಮನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಾನು ಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿತ್ತತ್ತಿ, ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶಿವತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬೇಕೆಂಬ, ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೋ ವಿಕಾರದಮಾನಿನಿ ಹುಟ್ಟಿದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಹಗಲಿಗೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯು, ಚಿದಾ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಭಾವದೊಡಗೂಡಿ ಪರಮಶ ಭಾವದಿಂದಿ ರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಇರುಳಿಗೆ ಸಜ್ಜನೆಯಾಗಿ ಪುರುಷನೊಡಗೂಡಿಪ್ಪಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯು, ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿದ್ಗರ್ಭದ ಚಿನ್ನದೋರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ಅವಳೆಂದ ಬಸುರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ

ಶರಣ ಸತಿಯ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿಯನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಆವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಯೋನಿಯಕಂಗಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪನೊಬ್ಬನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಮನದ ಮೊಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆ ಮುಡಿಯಾಗುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ವಿಪರೀತದ ಮಂಡೆಯ ತುರುಬು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗಮೋಳ ಹೊರಗೆ ಕೀಕ್ರಿಂದವಾಗಿದ್ದಿರ್ದೆಂತೆಂಬುದೀಗ, ತುರುಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಸತಿಯು ಕರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ವೈದಿಮುಕ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾದ ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಕ್ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನೊಡಗೂಡುವನಾರಿಂದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನೀತಿಳಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩

ಕಣ್ಣಿನೋಳಗಣ ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲೆಯ ಬೀಸಿ
ಹದ್ದಿನ ಬಾಯ ಹಾವಿಗೆ ಹೋಗಿಯೆ ಮಾಡಿ
ಕಾಣಬಾರದ ಬಯಲಿಗೆ ಮನೆಯಕಟ್ಟಿ
ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವನ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ
ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು, ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದೆನೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನೋಳಗಣ ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲೆಯ ಬೀಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿದ ಶರಣನಿಗೆ, ಹದ್ದೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮನವಳಿದು ಮನೋಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದಿನ ಬಾಯ ಹಾವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣ ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗವನೆ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಳಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು, ವಾಙ್ಮನಕ್ಕೆಗೋಚರವಾದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಂಗವನೆ ಚಿದಾಗೃಹವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಣಬಾರದ ಬಯಲಿಗೆ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಕ್ರಿಯೆಮಾಡಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನರ್ಪಿಸಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನೇ, ಜನನ-ಮರಣ ರಹಿತವಾದ ಪರಶಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವನ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೪

ಅರು ಇಲ್ಲದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಊರು ಕಟ್ಟಿ
 ಊರವರೆಲ್ಲರು ಒಳಗೆ ತಾ ಹೊರಗಾಗಿ
 ಕೆರೆಯಕಟ್ಟಿ ಕೆರೆಯ ಬಾಗಿಲ ಊರೊಳಗೆ
 ಮನೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಯಡೆಯಾಡುತ್ತಿ ದಾರ್ತನ

ನೀತಿಯನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದ
 ಶರಣನು, ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಸಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಿಜಾನು ಭಾವಂತರಂಗ
 ವನೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅರು ಇಲ್ಲದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ
 ಊರುಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ನಿಜಾನುಭಾವಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಕಲ
 ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಿರಾಗಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಊರವರೆಲ್ಲ ಒಳಗು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನು ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ
 ತತ್ಪರನಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ತಾ ಹೊರಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂ
 ಪವಾದ ಶರಣ ಅಂಗೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವರೂ
 ಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆರೆಯಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿ
 ಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನದ್ವಾರವು, ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವೇದಿ
 ಸಿದ್ಧವೆಂಬುದೀಗ, ಕೆರೆಯಬಾಗಿಲು ಊರೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಶರಣನ
 ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವು, ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ
 ರುತ್ರಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಹೊರಗಾಗಿ ಎಡೆಯಾಡುತ್ತಿದಾರ್ತನ ನೀತಿಯನರಿ
 ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.

೨೫

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕುರುಡ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ
 ತನ್ನಯ ಕಣ್ಣುಕಂಡ; ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಅವನ
 ಕತಾರವ ಹಿಡಿದು ಮೂಗಾವುವ ತಿರುಗಿಬಂದ;
 ನಪುಂಸಕ ಬೆಸಲಾಗಿ, ಬಂದು ಹುಸಿಯ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
 ಮಸನಿತ್ತು ಮೊಲೆ, ಹೊಲಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆ ಮೊಲೆಯನುಂಡು
 ಬೆಡವವ ನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂತಿಕನಾದಾತ್ಮಂಗೆ, ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ, ಸುಜ್ಞಾನ
 ದೃಷ್ಟಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕುರುಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಅಂತಃಪು
 ಅತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನ ತಲೆಮೋರಿ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ
 ಕಾಣಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕನ್ನಡಿಯನೋಡಿ ತನ್ನಯ ಕಣ್ಣುಕಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕೃತ್ಯ. ಏನುಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳಿದು, ಅಏನು ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಅಂತ

ರಾತ್ರಿ ನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಠಾರವೆಂದೊಡೆ ಪರಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ, ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿದಿದು, ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಠಾರವ ಹಿಡಿದು ಮೂಗಾವುದವ ತಿರುಗಿ ಬಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಪುಂಸಕನೆಂದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಚಿದ್ಗರ್ಭದ ಚಿತ್ತ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಪುಂಸಕ ಬೆಸಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಕಾರವಲ್ಲದ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯ ನ ಕರಸ್ತಲಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಹುಸಿಯ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಮೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪನೆಂದೊಪ್ಪು ತ್ತಿದ್ ಗಪ್ಪಲಿಂಗವೇ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ, ಮನಸ್ಸಿತ್ತು ಮೊಲೆ ಮೊಲೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳನುಭವಿಸುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆ ಮೊಲೆಯನುಂಡು ಬಿಳಿದವನನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೬

ದಾಳಿಹೋದ ಆಳಿನ ಉಸುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಣು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.
ಮೂರು ಗೇಣು ಹದಿನಾರು ಹೊಟ್ಟೆ ಹತ್ತುಕಳದು,
ಆರರ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಂದುದು; ಐದರನೆಲೆ ಐದುಗೂಡಿ ನಿಂದುದು,
ಇಪ್ಪತ್ತರ ಭಾವತತ್ತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ
ಆಳುವೇಣು ಹತ್ತು, ಆರು ಐದು
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕೂಡಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತ್ತು.
ಇದರಂಗ ಭೇದಿಸಿ ತತ್ತ್ವವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ

ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದಾತ್ಮನು, ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರದು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಪರಿಭವದತ್ತ ಹೋದನೆಂಬುದೀಗ, ದಾಳಿಹೋದ ಆಳಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಿಂದ ಬದ್ಧವಾದ ಶರೀರವೆಂಬುದೀಗ, ಉಸುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಣುಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪದೇಹದಲ್ಲಿ ಗುಣತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನು ತ್ರಯವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರುಗೇಣಿಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು, ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಹದಿನಾರು ಹೊಟ್ಟೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಿ, ಆ ತ್ರೀ ಗುರು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ದಶನಾಯುಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಪ್ತ ವಾಗಿ, ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹತ್ತುಕಳದು ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದಶವಾಯುಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣನ ಮಹಾನು ಭಾವದರಿವು, ಷಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅರರಮ್ಯಾಲೆ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ, ಪಂಚಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನೊಳಗೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಐದರ ನೆಲೆ ಐದು ಗೂಡಿ ನಿಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ದಶೇಂದ್ರಿಯ ದಶವಾಯುಗಳು ಶಿವತತ್ತ್ವವನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಸರ್ವಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಾದವು ಎಂಬುದೀಗ, ಇಷ್ಟತ್ತರ ಭಾವತತ್ತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಳೆಂದೊಡೆ ಅತ್ಮನು. ವೇಣು ಎಂದೊಡೆ ತನು. ಹತ್ತೆಂದೊಡೆ ದಶವಾಯು. ಆರೆಂದೊಡೆ ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು. ಐದು ಎಂದೊಡೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು. ಪಂಚ ವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವಂಗಳು. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸದಿಂದ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಭೇದವನರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆಳು ವೇಣು ಹತ್ತು ಆರು ಐದು ಗೂಡಿನಿಂದದು ಇಷ್ಟತ್ವದು ಗೂಡಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತ್ತು ಇದರಂಗ ಭಂದಿಸಿ ತತ್ತ್ವವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೭

ಆರಿಗೆಯು ತೋರದ ಅಂಬರದಲ್ಲಿ

ಒಂದು ಎರಳೆಯು ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತಿತ್ತು

ಮರಿಯ ಮಂಡಿಯ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿ;

ಮರಿ ತಾಯಿಯನೇರಿ ನೋಡಿ

ಸತ್ತುದನರಿಯದೆ ಗೊತ್ತು ಮೂಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು

ಹೊಲಿಸಿನ ಗವಲು ನಾಸಿಕವ ತಾಗಿ

ಸತ್ತುದೆಂಬುದನರಿದು ಮರಿ ಬಚ್ಚಬಯಲಾಯಿತ್ತು

ಬಯಲ ತಿಳಿದರಿ ನಿನ್ನ ನೀ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಧೈತಾ ಧೈತಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದೆ ಇದ್ದ ಚಿವಾಕಾಶ ಸ್ಥಾನ ವೆಂಬುದೀಗ, ಆರಿಗೆಯು ತೋರದ ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಳ ಚಿತಾಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಎರಳೆಯು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿಷ್ಕಳ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯಿಂ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಉದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ನಹಿತವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದ ಳೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತಿತ್ತು ಮರಿಯ ಮಂಡಿಯದೆಶೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತನು, ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ಕಿ (ಷ್ಠಿ?)ಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿ ತಾಯಿಯ ನೇರಿ ನೋಡಿ ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಭೇದವು, ತಾ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಿರಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತದನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃತ್. ಆ ಶರಣನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನವಿದಿದು, ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಗೊತ್ತು ಮೂಸುತ್ತಿದ್ವಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಶಿವಸವ್ವಾಸನೆ ಸ್ವಾನು ಭಾವವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲಸಿನ ಗವಲು ನಾಸಿಕವ ತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ನಿಷ್ಕಲಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ವಾದ ಭೇದವನರಿದು, ಆ ನಿಷ್ಕಲಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಶರಣ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತದನರಿದು ಮರಿ ಬಚ್ಚ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು, ಬಯಲು ತಿಳಿದರಿ ನಿನ್ನ ನೀ, ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್.

೨೮

ಒಂದಿರಹಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಐದಾನೆ ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಹೋದವು ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆ; ಇರುಹು ಮರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕಚ್ಚಿ
ಮರಿಯ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದವು ತಮ್ಮ ಗೃಹದಿಂದ;
ಆನಿ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿ
ಇದೇನಾಯಿತ್ತು ಮರಣ ಎಂದಿದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ
ಆನಿ ಸತ್ತು ಇರುಹಿನ ಹಗೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು;
ಆರರಿವನನ ಅರಿದು ನೋಡು ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ನಿರಂಗಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಇರುಹೆಂದೊಡೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ. ಅಂತಸ್ಸು ಜ್ಞಾನವನೊಳ ಕೊಂಡಿಸಿದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದಿರಹಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಐದಾನೆ ಮರಿಯ ನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳು ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಗಳಾಗಿವೆಂಬುದೀಗ, ಹೋದವು ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ, ಜೀವತ್ರಯಂಗಳನಿವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಸವ್ಯವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇರುಹು ಮರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ದುರ್ವರ್ತನೆ ಸಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಯ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದವು ತಮ್ಮ ಗೃಹದಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಗಳಾದ, ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ, ಪಂಚಭೂತಂಗಳು ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ, ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವ ಕಂಡು ಎಂಬುದೀಗ, ಆನಿಯು ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಇಂತು ಸದ್ವಿನೇಕ ಮುಖದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳ ಅಹಂಕಾರ ಕೆಟ್ಟು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿ

ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇವೇನಾಯಿತ್ತು ಮರಣ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅನಿ ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಂಚ ಭೂತ ಜೀವಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಕಾರ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ತತ್ವಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇರುವಿನ ಹಗೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಆರಂಭವನ ಅಂದು ನೋಡು ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೯

ಮಹಾ ಮನೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಡುವಣಕಂಭ,
ನಡುವಣಕಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೊರಲೆ ಮನೆಯ ಮಾಡಿತ್ತು.
ಅದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕಂಭ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲು, ಹತ್ತು ಕದ,
ಮಿಗಿಲೊಂದ ಮುಚ್ಚುವವಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲ,
ತುಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿತ್ತು:

ಆ ಆತ್ಮನ ನೆಲೆಯನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ

ನಿರಂಗ ಸಂಗ

ಟೀಕು:-- ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗಾರ್ಪಯವಾದ ಬಿಡಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಚಿಹ್ನನಲಿಂಗ ವಿಪುಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾಮನೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾದ, ವಿದ್ಯು, ಕಳೆ, ಕಲಾಸ್ಥಿತ ನಾಲ್ಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ತುರಿಯಾಸನ್ನೆ. ಆ ತುರಿಯಾ ವನ್ನೆಯ ಭಾವ, ಒಂದೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ನಡುವಣ ಕಂಭವೆ ನಡುವಣಕಂಭ ದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭಾವದಿಂದ ಶಿವಾಂತೀಕನಾದಾತ್ಮನಾದಯ ನಾಗಿ, ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹವನಾರ್ಪಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೊರಲೆ ಮನೆಯನಾಡಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪತನುಗಳೇ ಕಂಭ ವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕಂಭವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆಸ್ಪ ತನುಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹಕ್ಕೆ, ನವವ್ವಾರಂಗಳೇ ಬಾಗಿಲುನಾಡ ವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನವವ್ವಾರಂಗಳ ದಶ ವಾಯುಗಳು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹತ್ತು ಕದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಿಗಿಲೊಂದು ಬಾಗಿಲೆಂದೊಡೆ, ಪಶ್ಚಿಮ ವ್ವಾರವಸ್ತು ಸುಷುಮ್ನನಾಳ. ಆ ಸುಷುಮ್ನವ್ವಾರ, ಸುಷ್ಣಾನೋದಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ ತೆರೆದಿಹುದಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಿಗಿಲೊಂದು ಮುಚ್ಚುವವಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು, ತನ್ನ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿವಿಡಿದು ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಯೈಯ್ದತ್ತಿದ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ತುಂಬಿ ಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿತ್ತು ಆ ಆತ್ಮನ ನೆಲೆಯನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೦

ಸಂಪಗೆಯ ತಂಬೆಲರಿಸಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೃಂಗ ತತ್ತಿಯ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು
ತನ್ನ ಬಾಳು ಕುಸುಮದ ವಾಸನೆ ಬಿಡುವನ್ನಕ್ಕ ತುಂಬಿ ಇದ್ದಿತ್ತು
ವಾಸನೆತೋರಿ ತುಂಬ ಸತ್ತಿತ್ತು: ಮರಿ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತ್ತು
ಆ ಮರಿಯ ಅರಿವ ನೆನ್ನ ನೀನರಿ ಪ್ರಣ್ಯಾರಣ್ಯದ

ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸ್ವಾಸುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ನೋಳಕೊಂಡಿಷ್ಟು ದೇವವೆಂಬುದಿಗ, ಸಂಪಗೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇವದ್ವಂದ್ಯ ಅತ್ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಿಂದ ಜೀವತ್ತಯಂಗಳು, ಉದಯವಾದವೆಂಬುದಿಗ, ತಂಬೆಲರಿಸಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೃಂಗ ತತ್ತಿಯ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅತ್ಮನು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾಗುವನ್ನಕ್ಕರೆ ಪ್ರಾರಾಬ್ಧಭೋಗವನು ಭವಿಸು ಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದಿಗ, ತನ್ನ ಬಾಳು ಕುಸುಮದ ವಾಸನೆ ಬಿಡುವನ್ನಕ್ಕ ತುಂಬ ಇದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ತ್ತಂಗಿ ಸ್ವಾಸುಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಉದಯ ವಾವಾಕ್ಷಣಿಕ, ಜೀವ ಭಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ನವಾಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ, ವಾಸನೆತೋರಿ ತುಂಬಿ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಕವು ಇಷ್ಟ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡವಾಚರಿಸಿ ಪರಿಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಯೈಯ್ಯತ್ತಿದನೆಂಬುದಿಗ, ಮರಿಹಾರಿಹೋಯಿತ್ತು, ಆ ಮರಿಯ ಅರಿವ ನೆನ್ನ ನೀನರಿ ಪ್ರಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೧

ಹುಟ್ಟಿದ ಮರದಲ್ಲಿ ಹಾರದಪಕ್ಷಿ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ
ಆಗದ ಹಣ್ಣು ಕುಟುಕಿ-ರಸತಾಗದೆ ಸುಂಗುತ್ತದೆ
ಅದು ನಾಗಲಿಕ ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತ್ತು
ಅದರಾಗತವನರಿ ಆತ್ಮನಿರವ

ನೆನ್ನ ನೀನರಿ ಪ್ರಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಜನನಾಂಕುರಜಿಲ್ಲದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ, ಶರಣನ ಜನಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಬಂಧ, ಶಿವಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ, ಹಾರದ ಪಕ್ಷಿ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ವೇದಾಗಮಂಗಳಿಗೆ ಅನುಭವವನು ಮುಕ್ತಾಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಹ್ನಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ, ಆಗದ ಹಣ್ಣು ಕುಟುಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿದಾಮೃತ ರಸವನು ಭಿನ್ನಾಹುಟ್ಟ

ನೋಂಕವೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದುವೆಂಬುದೀಗ, ರಸತಾಗದೆ
ನುಂಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವಂ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿವಾಂತೀಕನೆಂಬುದೀಗ, ಆದು ನಾಗಲೀಕ ಪಕ್ಷಿ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದಾತ್ಮನು ಕ್ರಿಯವಿಡಿವಾಚರಿಸಿ ಅವಿರಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋದುದಾಶ್ಚರ್ಯ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಾರಿಹೋಯಿತ್ತು ಅದ
ರಾಗತವನರಿ ಅತ್ಮನಿರವ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೨

ಕಾಮಧೇನುವಿನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೋಣ ಕಟ್ಟಿತ್ತು
ಕೋಣನ ಗವಲುತಾಗಿ ಕಾಮಧೇನು ಕೆಡುತ್ತದೆ
ಕೋಣನ ಡೋಣಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕಾಮಧೇನು ಕಾಣದಂತೆಮಾಡು
ಅರಿವು ಅಜ್ಞಾನವ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ
ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ತೆಂಬ ಸುರಧೇನು ವೀಗ, ಕಾಮಧೇನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ವೇದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನು, ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿ ವಡದಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೋಣ ಕಟ್ಟಿ ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಮಾಯಾ ದುರ್ವಾಸನೆ ಚಿತ್ತವ ನನಗ್ರಹಿಸಲು, ಮುಸುಳಿಸುತ್ತಿಹುದು ಎಂಬುದೀಗ, ಕೋಣನ ಗವಲು ತಾಕಿ ಕಾಮಧೇನು ಕೆಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಶಿವ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ವಿಷಯ ಕೂಪನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣನ ಡೋಣಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು, ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಿಗೆ, ಆ ಚಿತ್ತು ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಮಧೇನು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜೀವಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ಅರಿವು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿತ್ತವನವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿವು ಅಜ್ಞಾನವ ನಿನ್ನ ನೀನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೩

ಅಣು ಇರುಹಿನ ಮರಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಡವನೂರಿ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಿಂಡವ ನುಂಗಿತ್ತು
ಆದು ತನ್ನ ಒಡಲಿಗೆಯ್ದದೆ ರುದ್ರನ ತೊಡಿಯ

ಮುಡಿಯವಳಿ ಆತ ಸಹಿತಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತು
ಅದ್ಯಾತರ ಸೂತ್ರವೆಂದಾತ್ಮನ ಭೇದವನರಿ
ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಉದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಣು ಇರುಹಿನ ಮರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃತ್ಯ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮನಂಡವನೂರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಚಿದಾತ್ಮನು ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವ ನಷ್ಟವಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಿಂಡವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಚಿದಾತ್ಮನ ಚಿದ್ ಗರ್ಭಯಕ್ಕೆಯ್ದೇ ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ತನ್ನ ಒಡಲಿಗೆಯ್ದೇ ರುಪ್ರನ ತೊಡಿಯ ಮುಡಿಯವಳಿ ಆತ ಸಹಿತ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಅಂತಪ್ಪ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಪತ್ಯ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಂಗಳು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ನಷ್ಟ ವಾದುದು, ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದಲೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಅದ್ಯಾತರಸೂತ್ರ ವೆಂದಾ ತ್ಮನ ಭೇದವನರಿ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.

೩೪

ಆಡಿನ ಕಾಲ ಮುರಿದು ಕೋಡಗನ ಹಲ್ಲ ಕಿತ್ತು
ಉಡವಿನ ಕುಡಿನಾಲಗೆಯ ಕೊಯಿದು
ಬಳ್ಳುವಿನ ಸುಲ್ಲನರಿದು ಇವೆಲ್ಲವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆ. .
ಇವ ಬಲ್ಲವ ನೀನಲ್ಲದಿಲ್ಲ.
ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದು ನೀ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿಯೂ,
ಎಂಬುದ ನಾನರಿಯೆ, ನೀ ಹೇಳು ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ

ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ದುಶ್ಚರಿತ್ರಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಆಡಿನ ಕಾಲು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಮನಸ್ಸಿನ ಅಹಂ ಮಮತೆಗಳೆಂಬ ದಂತವ ಭನ್ನವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಡಗದ ಹಲ್ಲಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹದ ಅರಿವು ಮರವೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಕೆಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಡವಿನ ಕುಡಿನಾಲಗೆಯ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಸತ್ತ್ವಜನದಿಂದ ತೋರುವ ಶಿವೋಹಂಭಾವ ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಿಂದ ರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಳ್ಳುವಿನ ಸುಲ್ಲನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವನು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಂಗುಪಾವಸ್ಥೆಯಂ ಮಾಡು

ತ್ತಿದ್ರನೆಂಬುದೀಗ ಇವನೆಲ್ಲವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉಪಾ ವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನ ಅಂಗತತ್ವಂಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡುವದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಂಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇವ ಬಲ್ಲವ ನೀನಲ್ಲ ದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದು ವರತಿನಿಗೆ ನೆನಪುನೂಲಿದು ಮಹಾಬ್ಲಾಸ ಚಿತ್ತವಿನಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸವನೆಯ್ದುವೆನು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುಪು ಬೆನಗೊಳುತ್ತಿದ್ರನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ ಗಲ್ಲಿಯೋ, ಇಲ್ಲಿಯೋ ಅಂದು ನೀ ದೇಶವಿತ್ತೆಯೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿ ಧನನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವದ ಭೇದವ ಕೃಪೆಯ ಮಾಡು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಗೆ ದಿಷ್ಟಿಸ್ತಿದ್ರನೆಂಬುದೀಗ. ಎಂಬುದ ನಾನರಿಯೆ ಹೇಳಾ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗನಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೮

ಆ ಕಾಯದ ಕಣ್ಣೆ ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ವಿಕಾರವಳಿದ ಸುಖ ಪಟ್ಟಿಣವ ಕಂಡೆ
ಆ ಪಟ್ಟಿಣದರಸಿಗೆ ಭಾವ ಕಾಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಧಾನಂಗೆ ಪಾರುವಕ್ಯಕ್ಕೆ ನುಡಿದರೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ
ತಳವಾರ ತಿರುಗುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ.

ಆ ಪಟ್ಟಿಣದಲ್ಲಿ ಮೂವ್ವರಿಗೆ ಕರ್ತನೊಬ್ಬರದು

ಆ ಆರಸು ಕಣ್ಣೆ ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿದ್ದದರೆಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಇದ್ದ ತಾವಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಹೊದ್ದಲಿಷ್ಟ.

ಆ ಆರಸನ ಆಗ್ನಿ (ಜ್ವೆ) ಬಹುಮಿದು

ಮಲಗಕ್ಕೆ ತೆರವಿಲ್ಲ, ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅವಿಲ್ಲ.

ಎನ್ನ ಬಡತನವ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ,

ಭಂಟರು ಸತ್ತು ಅರಸು ನಷ್ಟವಾದ ಆ ಉಭಯದ ಭೇದವ

ನಾನರಿಯೆ,

ನೀ ಹೇಳು ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗನಂಗ

ಟೀಕೆ : -- ಶರಣ ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗವೊಳು ಉದಯವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ರನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕಾಯದ ಕಣ್ಣೆ ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಮವಿಕಾರವಳಿದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತ ರಂಗವೆಂಬ ಶಿವಪುರಮೊಪ್ಪುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ವಿಕಾರವಳಿದ ಸುಖಪಟ್ಟಿಣವ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಾಂತರಂಗವೆಂಬ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಕರ್ತವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಭಾವಂಗಳೆರಡು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಟ್ಟಿಣದ ರಸಂಗೆ ಭಾವ ಕಾಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಉನ್ನತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು

ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಶಿವೋದಂ ಭಾವದಿಂದ, ಶಿವಾದೀಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಾಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಧಾನಂಗೆ ಪಾರುಸತ್ಯಕ್ಕೆ ನುಡಿವರೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಳಪಾರ ತಿರುಗುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಬಿಡೆಯನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೂವ್ವರಿಗೆ ಕರ್ತನೊಬ್ಬನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಆರನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು, ಶೃತ, ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಿಂದ, ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಹೆನೆಂದೊಪ್ಪಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಿಗನಾಥವೆಂಬುದೀಗ, ಇದ್ದ ತಾವಿಂಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ದು ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ಕಟ್ಟಿ ಬವಳ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ತೆರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಆರನಿನ ಆಗ್ನಿ(ಜ್ಞೆ)ಯ ಬಲುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸೇವೆ, ಸೇವಕತ್ವದಿಂದ ಆಚರಿಸಿಹೆನೆಂಬಲ್ಲಿ ವೆಂಬುದೀಗ, ಪಾಲಗಕ್ಕೆ ತೆರವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸೇವೆ, ಸೇವಕತ್ವನಳಿದಾ ಶರಣನು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗವ ಭೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ, ತತ್ಪ್ರ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅದಿಲ್ಲ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ, ಲಿಂಗವ್ವ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಬಡತನವ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಭಕ್ತಾದ್ಯೈಕ್ಯಾಂತವಾದ ಪಟುಸ್ವಲಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವು ಎಂಬುದೀಗ, ಭಂಟಿರು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪಡುಸ್ವಲಂಗಳು ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆ ಘನಲಿಂಗವು ಶರಣನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರನು ಸಪ್ತಪಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತಿ ಪತಿಯೆಂಬ ಉಭಯವಳಿದು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಭೇದವ ತ್ರಿಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಉಭಯದ ಭೇದವ ನಾಸರಿಯ ನೀ ಹೇಳು ಪ್ರಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೇದೋತ್ತರ ಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೬

ಮನ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ

ತ್ರಿವಿಧ ಬಂಧವೆಂಬ ಗಡಿಗೆ ಇದ್ದಿತ್ತು.

ಆ ಗಡಗಿಯಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಿನತ ಭಾಷಿಯಲ್ಲಿ

ರವಿಶೇಖರನೆಂಬ ನೀರ ತುಂಬಿ, ಬ್ರಹ್ಮಗೇರೆಯಲಾಗಿ ಬಾಯಿ

ಮುಚ್ಚಿತ್ತು.

ನಿಷ್ಣುನಿಗೆ ಉಂಬ ಕೈಗೆರೆಯಲಾಗಿ ಕೈ ಖಂಡಿಸಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ರುದ್ರನ ಮಂಡಿಗೆ ಮಜ್ಜನನ ಮಾಡಲಾಗಿ
 ಲಿಂಗ ಕರಗಿ ಅವಳಂಗೈಯ ಗಡಗಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು
 ಎನಗಿನ್ನು ಅಂಗವಳವ ತಾವಹೇಳಾ,
 ನಿರಂಗಮಯ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗಸಂಗ

ಟೀಕೆ:— ಮನೋವರ್ತನೆಯುಳ್ಳದು ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮನಮಂಗಳಾಂಗಿ ಎಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಂಗಳ ನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿತ್ತಿನ ಸದ್ಭಟವೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧ ಬಂಧನವೆಂಬ ಗಡಿಗೆ ಇದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಚಿದ್ಬಾಂಡವ ಪರಮಾಮೃತ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧನ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಗಡಿಗೆಯಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಚಿದಾದಿತ್ಯನಷ್ಟ ಪರಶಿವ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಚಿದ್ಬಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅನಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವಿನತವೆಂಬ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ರಸಿಶೇಖರನೆಂಬ ನೀರತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಬಾಂಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೆಂಬ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ, ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿವ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆರೆಯಲಾಗಿ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷೀಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗವ ನುಂಬ, ಮನೋದಸ್ತವ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಂಬ ಕೈಗೆರೆಯಲಾಗಿ ಕೈ ಹಿಂಡಿಸಿ ಬದ್ಧಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವ ಮರವೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನ ಮಂಡಿಗೆ ಮಜ್ಜನನ ಮಾಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿದ್ಬಾಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗಕರಗಿ ಅವಳಂಗೈಯ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ತನ್ನಾತ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವ ಭೇದವ ಕೈಪೆಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಗೆ ಜಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗಿನ್ನು ಅಂಗವಳವ ತಾವ ಹೇಳಾ ನಿರಂಗಮಯ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಘನಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಂಗ ಸಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

ಮಧುವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೇಕ ನುಡಿವುತ್ತದೆ
ಅದು ಅನೇಕ ಗೀತನಾದ್ಯ ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಎನ್ನಾಟವ ನೋಡುವರಿಲ್ಲವೆಂದು ನೆಲೆಗಳ ಇತ್ತು
ತನ್ನಂಗವ ಅದು ನಿರ್ಜಾತನ ಒಲುಮೆ
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ತೆರಪಾಗಿರಣ್ಣಾ.

ಟೀಕು:— ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿವ್ವಿಂದು ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕಾದೀಗ, ಒಂದುಭೇಕ ನುಡಿವುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಪ್ರಣವಸುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಅನೇಕ ಗೀತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಣವಸುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣಂಗೆ, ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮವ ನೋಳಕೊಂಡು ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳು ತೋರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ವಾಡ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಶರಣನು ಆಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಿರತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಆಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತಗಳಿಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನಾಟವ ನೋಡುವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಕಾಯವನು ಚಿಧ್ರಸಲಿಂಗ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡುವದು, ಜನನ ಮರಣರಹಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯೆಂಬುದೀಗ, ನೆಲೆಗಳ ಇತ್ತು ತನ್ನಂಗವ ಅದು ನಿರ್ಜಾತನ ಒಲುಮೆ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ತೆರಪಾಗಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಕಲ್ಲು ಬೆಂಕಿ ಕೂಡಿ ಉರಿವಾಗ—
ಹುಲ್ಲು ಕತ್ತಿದುದಿಲ್ಲ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಉರುಹುವಾತನ
ನೊಲ್ಲಿನ ಬಲ್ಲತನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣಾ.

ಟೀಕು:— ಕಲು ಹೃದಯವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾಪತ್ರೈ ಅಗ್ನಿಯೀಗ, ಬೆಂಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹವು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯು ಏಕವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲು-ಬೆಂಕಿ ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ, ಹುಲ್ಲೆಂದೊಡೆ ವಿಷಯಂಗಳು. ಅಂತಪ್ಪ ವಿಷಯಂಗಳು ವಗೆಯಾಗವೆ ಇರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ,

ಉರಿವಾಗ ಹುಲ್ಲು ಕತ್ತಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ದ್ವೈತಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾಪತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಉರುಹುವಾತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಾಗಾದ್ವೈತದರಿವೆಲ್ಲವು ತಾಪತ್ರಾನ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೊಲ್ಲಿನ ಬಲ್ಲತನ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬೆಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ವಾಗಾದ್ವೈತವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವನೆಯ್ದಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವನರಿಯಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕಾಡಿನೊಳಗಣ ವರಾಹನ ಊರು

ಕುರ್ಕರ ಕೊಲುವಾಗ, ಊರಿಗೂ ಕಾಡಿಗೂ ಯಾತರ ಹಗೆ ?

ಅದರ ಭೇದವು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು

ಆರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಣ್ಣ.

ಟೀಕು:— ಕಾಡೆಂದೊಡೆ ಭವಾರಣ್ಯ. ಅಂತಸ್ತು ಭವಾರಣ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಡಿನೊಳಗಣ ವರಾಹನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶ್ವಾಸಂಗಳು ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಘಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಊರು ಕುರ್ಕರ ಕೊಲುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದಾತ್ಮನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧನಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರೆದು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕೂಡೆ, ಕರಣ ಕರ್ಕಶದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಊರಿಗೂ ಕಾಡಿಗೂ ಏತರ ಹಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕರಣ ಕರ್ಕಶ ನಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪು ಪರಶಿವ ತತ್ವವನರಿಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ಭೇದವು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು, ಆರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವನರಿಯರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಬೆಲ್ಲವ ಮೆಲುವಾತನ ಹಲ್ಲು ಕಂಹಿಯಾಗಿ

ಹಲ್ಲು ಕಲ್ಲಿಯೊಳಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ

ಅದ ನಾವ ನೀವು ಅರಿವ ಬನ್ನಿ

ಆರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವರಹರೆ.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಪ್ಪು ಚಿದ್ಭವ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಲ್ಲವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನ ವಿಭಿಚ್ಛಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಫಲ ಪವಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವರು ದ್ವೈತಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಲ್ಲವ ಮೆಲುವಾತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಸಕಲ ಕರಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷಯ ಪ್ರಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲು ಕಂಹಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಂತಸ್ಸು ವಿಸಯ ರೂಪವಾದ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಅಹಂಮೆಂಬ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೀಡಾಗಿ ರುತ್ರಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲುಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಯವಾದ ಜೀವನು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂ, ಲಿಂಗವನೆರಡಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಎರಡಿಟ್ಟುಚರಿಸುವ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ತ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ, ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿವಿಡಿ ದಾಚರಿಸುನ ಶರಣರು ಮುಮುಕ್ಷುರ.ಗಳಾದ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳಿಗೆ, ಅನ್ಯೋಪ ದೇಶವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ನಾವು ನೀವು ಆರಿದ ಬನ್ನಿ ಆರ್ಕೀಶ್ವರಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವರರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ನೋಣ, ರಣವಹೊಕ್ಕು ರೋಣಿತವ ಭುಂಜಿಸುವಾಗ
ಕೇಣಸರವ ಭಟಿರೆಲ್ಲರು ನೋಣದ ರಾವಡಿಗಂಜಿ
ಹೇಳದೆ ಹೋದರು, ಅರ್ಕೀಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣ.

ಟೀಕು:— ಚಿಗುಪ್ಪಾ ಮಯವಾದ ಮಾಯೆಯೆಂಬುದೀಗ, ನೋಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮಾಯೆ ಜೀವನ್ಮುತವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ನವಗ್ರಹ ಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ನೋಣ ರಣವ ಹೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಸಾರ ವಿಸಯ ರಸವ ಸೇವಿಸುತ್ತಿಹಳು ಮಾಯೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಶೋಣಿತವ ಭುಂಜಿಸುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾಥನ, ತಾಥನ ವೆಂದು ಪಂಥ ಪರಾಕ್ರಮವ ನುಡಿದ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಎಂಬುದೀಗ, ಕೇಣಸರವ ಭಟಿರೆಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾ ಭಯಕ್ಕಂಜಿ, ಶಿವೋದಂ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ನೋಣದ ರಾವಡಿ ಗಂಜಿ ಹೇಳದೆ ಹೋದರು, ಅರ್ಕೀಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಬಲೆಯ ಮೀರಿದ ಮೃಗ ಸತ್ತಿತ್ತು.
ಕೋಲು ಹೋದಾತ ಹಲವು ಆರಿದ ತಲೆಯಂ ಕಂಡು
ಹೊಲಬುದಸ್ಸಿದ ಅರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣ.

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಸಲು, ಮಾಯಾಪಾಶ ನಷ್ಟವಾಗಿ ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ, ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಸ್ವ ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, 'ಬಲೆಯ ಮೀರಿದ ಮೃಗ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ನರಿಯದಿರ್ಪ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜೀವ ಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡುವನೆಂದು ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಲು

ಹೋದಾತ ದಲವು ಅರಿವ ತಲೆಯ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್ ಅಂತಸ್ಸು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೂರವಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲಬು ತಪ್ಪಿದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಅಂತಸ್ಸು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು, ಶಿವಾ ದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನೆಯ್ದ ಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್.

೭

ಕಣ್ಣ ಕಾದುವ ಗುಂಗುರ ತಿಂದು
ಬಾಯಕಾದುವ ಕೈಯೆತಂದು
ಅಪ್ಯಾಯನ ವಡಗಿಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯೆತಂದು
ಮತ್ತಿವರ ಹುಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟಿನರಿಯಲ್ಯಾತಕ್ಕೆ
ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವನರಿಯಿರಣ್ಣಾ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಅಂತಸ್ಸು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವ ಅತ್ಯಂತಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿ ಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣ ಕಾದುವ ಗುಂಗುರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಸ್ವಾನುಭಾವ ಉದಯವಾದ ಶರಣ ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮಾಯೆಯನವಗ್ರಹಿಸಿ ವನೇಂಬುದೀಗ, ಗುಂಗುರು ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸ ಬೇಕೆಂಬ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಬಾಯನು, ಸಪ್ತವಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಮನೋಹಸ್ತವನು ವೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಕಾದುವ ಕೈಯೆತಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ ನಷ್ಟಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಯಾಯನ ವಡಗಿಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯೆತಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಅಂತಸ್ಸು ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಇನ್ನು ತತ್ವಂಗಳ ವಿಭಾಗೆಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತಿವರ ಹುಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟಿ ನರಿಯಲ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್.

೮

ಹಾವನು ಹದ್ದನು ಕೂಡೆ ಮೆದ್ದು
ಬೇವನು ಬೆಲ್ಲವನು ಕೂಡೆ ಕಲಸಿ
ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡುವದ-
ಬ್ಯಾಗ ನೋಡಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಜೀವ, ಪರಮರೆಂಬು ಭಯವನು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಪಾಕವಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾ ರ್ಪಿತನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಹಾವನು ಹದ್ದನು

ಕೂಡೆವೆದ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಜೀವ-ಪರಮರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನ ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಪಂಚವಿಧವಾಗಿ, ಸಮರಸವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬೇವನು ಬೆಲ್ಲವನು ಕೂಡೆ ಕಲಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ, ದೇಹವಿಡಿದಡೆ ಆ ದೇಹ ಸಂಸಾರವ ಹೊಡೆದೆ ಜ್ಞಾನ ತ್ರಿವಿಧವಾಚರಿಸಿ ಪರವಸ್ತುವ ಸಾಧಿಸು ತ್ತಿದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಕೃತಾರ್ಥ ಜೀವಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡುವರ ಬ್ಯಾಗ ನೋಡಿ, ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿವು ದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೯

ಗುಬ್ಬಿ ಗುಂಬವನೊಡದು ಮೊಬ್ಬಳಿತೆಯಾಯಿತ್ತು
ತನ್ನ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಕಬ್ಬಕ್ಕೆಯ ಹಿಂಡನೊಲ್ಲದೆ
ನಿಬ್ಬದಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಯಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ ಗುಬ್ಬಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ದೇಹ ಭಾವವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಬ್ಬಿಗುಂಬವನೊಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಬ್ಬಳಿತೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿಢ್ಢನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿದ ಶರಣಂಗೆ ತಾನು ಜೀವನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಏಕಲ್ಪ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತನ್ನ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಬ್ಬಕ್ಕೆಯ ಹಿಂಡನೊಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಕರಣಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ತಾನೆ ಶಿವನೆಂಬ ಧಿಟಿ ಘಟಿಸಿ ಆ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿಬ್ಬದಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಯಿತ್ತು, ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೦

ಕಂಗಳನೂತಕವ ಯೋನಿ ತಡದು
ಬಾಯಿ ಬಸುರಾಗಿ ಕೈ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು
ಕೈಯ ಶಿಸುವ ಕಂಗಳ ತಾಯಿಯೆತ್ತಿ
ಭಾವದ ದಾದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಬೆಳವುತ್ತದೆ.

ಟೀಕು: — ಕಂಗಳೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬುದರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ, ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ನೆನಪು ದೋರಿ, ಆ ನೆನಪು ತನ್ನ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಗಳ ಸೂತಕವ ಯೋನಿ ತಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನೆನಪು ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ಗರ್ಭವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಬಸುರಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾ ಲಿಂಗವೇ ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೈ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರ್ಪ, ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಲಿಂಗವನು ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇದಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯ ಶಿರುವ ಕಂಗಳ ತಾಯಿ ಎತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ಶರಣ ಇಚ್ಛಾರಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನದ್ವಾವಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವ ವಾದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಒಂದೇ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಅಣ್ಣನ ಮೂರು ಕುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತು
ಅಪ್ಪನ ಕೈಯಲು ಕೊಡಲು;
ಅಣ್ಣ ಹಣ್ಣಿದ ಜಗಳ ಅಕ್ಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೇಡು
ಅಕ್ಕನ ಕೂಸು ಅಪ್ಪನ ತಿಂದು
ಎತ್ತಹೋಯಿತ್ತೆಂಬದರಿಯೆ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ.

ಟೀಕು: — ಅಣ್ಣನೆಂದೊಡೆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಅಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನರಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಗುರು ಅವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಲು ತನುತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳುದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅಣ್ಣನ ಮೂರು ಕುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯು ಲಿಂಗ ತ್ರಯವನು ತನಗೆ ಜನಕನಪ್ಪ ಮಹಾಧ್ಯಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆದ ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾನ ಮಥನದಿಂದ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸ್ಥಿತಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಣ್ಣ ಹಣ್ಣಿದ ಜಗಳ ಅಕ್ಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೇಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾ ಘನ

ಲಿಂಗವು ತನಗೆ ಜನಕನನ್ನು ಮಹಾಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಕ್ಕನ ಕೂಸು ಅಪ್ಪನ ತಿಂದು ಎತ್ತ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದರಿ ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಈ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಭೇದವ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನು ಪರಶಿವ ಮುಖದಿಂದ ಲರಿಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೨

ಮತ್ಸ್ಯಹೊಳೆಯನುಂಗಿ, ಮೊಸಳೆ ಮಡುವು ನುಂಗುವಾಗ
ಅಡಗಿದುನೋಡಿ ಕಂಡೆ ಕೊಡಗೂಸು

ಅಡಗುವ ತಾವ ಒಡಗೂಡಿದಲ್ಲದೆ—

— ಕಾಣಬಾರದು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ಸ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಸಂಸಾರ ರಸಾಂಬು ಧಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿ, ನಷ್ಟವಮಾದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ಸ್ಯ ಹೊಳೆಯನುಂಗಿಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ ಸ್ಥವಾಗಲು, ಶರಣ ತನ್ನ ಶಿವಭಾವದಿಂದ ಸೂತಕವ ಕಾಣಬಾರದೆ ಇದ್ದಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚವ ನಷ್ಟವಮಾದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಸಳೆ ಮಡುವು ನುಂಗುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚು ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನಗೆ ಮಾತೃ ಸ್ಥಾನವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಗಿದು ನೋಡಿ ಕಂಡೆ ಕೊಡಗೂಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ನಡಗುವ ತಾವೆಂದೊಡೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಚಿತ್ತ. ಆ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನರಿಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಗುವ ತಾವ ಒಡಗೂಡಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೩

ಕುದುರೆಯ ನರಿ ಕೊಂದು

ನರಿಯ ಇರುಹೆ ತಿಂದು ಆ ಇರುಹೆ

ತನ್ನ ತಾ ಸತ್ತಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುದುರೆಯ ನರಿಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸತ್ವಣಮವ ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನರಿಯ ಇರುಹೆ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸತ್ವಣಮವನ ಗೃಹಿಸಿದ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವು ಆ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಇರುಹೆ ತನ್ನ ತಾ ಸತ್ತಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೪

ನಾಯಿಗೆ ಕಾಲಕೊಟ್ಟು, ತೋಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಕೊಟ್ಟು
ಹುಲಿಗೆ ತಲೆಯಕೊಟ್ಟು ನೋಲಿಸಿಗೊಂಬವರೆಲ್ಲರು
ಬಲವಂತ ತನವೆ, ಅದರ ಸಲೆ, ಒಲುಮೆ
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಆಗದು.

ಟೀಕು:— ನಾಯಿಯೊಂಕೊಡೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು. ಅಂತಸ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ಪ್ರವರ್ತನೆಯಂ ಸತ್ತಿಯ್ಯವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯಿಗೆ ಕಾಲು
ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವ್ಯಾಧಿ ಬಂದು ಆತ್ಮನ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗವ
ಸುಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತೋಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಲ ವ್ಯಾಧ್ಯನ ಬಾಧೆಯಿಂದಾತ್ಮಂಗೆ, ಶಿವಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿಗೆ ತಲೆಯಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ
ಸತ್ತಿಯ್ಯನು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂ ತನ್ನ ನಿಜದರಿವನು. ಕಾಲನಿಂ ಶಿವಜ್ಞಾನವ ನಷ್ಟವ
ಮಾಡುವರೆಲ್ಲಕ್ಕು ಜ್ಞಾನದ ಸಮರ್ಥಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನೋಲಿಸಿ ಕೊಂಬವ
ರೆಲ್ಲರು ಬಲವಂತ ತನವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ನೊದಲಾದ ಸಕಲ
ಪ್ರಪಂಚ ಗೆಲುವದು ಶಿವ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸನ್ನತ್ವವುಳ್ಳ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂಬು
ದೀಗ, ಅದರ ಸಲೆ ಬಲುಮೆ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಆಗದು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ಆರು ಕಂಭದ ಮಾಳಿಗೆಯ ನಡುವೆ, ಒಂದು—
ಮೂರು ಮುಖದ ಹೆಗ್ಗಣ ತೋಡಿ ಕಂಡಿತ್ತು
ತೊಡೊಲೆಗಳವ ಸಾಗರದ ಮಂದಿರವ
ಅದು ತನ್ನಿರವ ತೋರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಾಳಿಗೆ ಜಾರಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ.

ಟೀಕು:— ಷಟ್ಶರಣ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆರು
ಕಂಭದ ಮಾಳಿಗೆಯ ನಡುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಾನ
ಸ್ಥೆಯ ಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮ ನಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಮೂರು
ಮುಖದ ಹೆಗ್ಗಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಾತ್ಮನು ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ
ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ದ್ವೈತಾಭಾವದಿಂ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿದಿದು ಆಚರಿಸು
ತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ತೋಡಿಕಂಡಿತ್ತು ತೊಡೊಲೆಗಳವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನು ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾದಿಚರಿಸಿ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡೆದು
ಭವಾಂಬುಧಿಗೋಳಾಗಿ ದೇಹವಿಡಿದಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಗರದ ಮಂದಿರವ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ
ತನ್ನ ನಿಜವ ತಿಳಿದು ಗುರು ಕರುಣದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಾಕ್ಷಣ

ದಲ್ಲಿ ದೇವಭಾವ ನನ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ತನ್ನರವ ತೋರುವದಕ್ಕೆ
ಹೊದಲಿ ಮಾಳಿಗೆ ಹಾರಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ಸೊನೆಗಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಹಂದೆಗಳು ಹೊಕ್ಕು

ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂದರೆಲ್ಲರ

ಸೊನೆಗಾರ ಏನೂ ಎನ್ನದಿರ್ವ

ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಸೊನೆ
ಗಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇವನೆಂಬುದೀಗ,
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸುಷ್ಣಾನೋದಯವಾಗಿ
ಶ್ರೀಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಲು ಗುರುತ್ರಯವು ಕರನಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಿಂ
ಬೆರಸಿ ಲಿಂಗ ತ್ರಯವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಲ್ಲವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ
ರೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಹಂದೆಗಳು ಹೊಕ್ಕು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂದರೆಲ್ಲರ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಳಿದು
ಅ ಸಜ್ಜೀವನು ಚೈವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸೊನೆಗಾರ
ಏನೂ ಎನ್ನದಿರ್ವ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಸತ್ತವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ,

ಹೊತ್ತವರೆಲ್ಲರು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮದುವೆಗೆ ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಮದವಳಿಗನ ಕಾಣದೆ ಮನೆ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು

ಸುತ್ತುತ್ತಿದಾರೆ; ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಪ್ತವಾಗಿರ್ವ ಜೀವಂಗಾತ್ರಯವಾದ ದೇವನೆಂಬು
ದೀಗ, ಸತ್ತವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ
ವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿತ್ತು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಿನ್ನ ತ್ರಿವಿಧವಾಚರಿಸಿ ಭಿನ್ನ
ಫಲಪದ ಭೋಗಂಗಳ ಪಡೆದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಿರಲಿಗಲಾಗುತ್ತಿರುವರು ದ್ವೈತಿ
ಗಳು ಎಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತವರೆಲ್ಲರು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ನೆಂದೊಡೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಅಂತಸ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಸಮರಸವನೆಯ್ಯ ದೇಕಿಸುತ್ತಿರುವರು ಅದ್ವೈತಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮದು
ವೆಗೆ ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ
ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮದವಳಿಗನ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಂತಸ್ತು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ವರಬ್ರಹ್ಮವ ಪದಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಷಡು ಸೋಪಾನವಿಟ್ಟಿರ
ಸುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಮನಮನಯ ಮೊಕ್ಕು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ದ್ವೈತಕ್ರಿ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವ ತಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೆವೆಮುಟ್ಟಿ
ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಶಿವತತ್ವದಲೆಯ್ಯುವ
ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ,
ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೮

ಊರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬ್ಯಾಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾರುವನ ಕೊಂದರು
ತಲೆ ಉಳಿದು ಕಾಲು ಖಂಡಿಸಿ ಕರುಳಡಗಿತ್ತು

ಬ್ಯಾಟಿ ಬೆಲೆಯಾದುದಿಲ್ಲ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ.

ಟೀಕು:— ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ
ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಊರೆಲ್ಲರು
ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯೆದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಬ್ಯಾಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸಿದ ರರಣರು ಪರಧನ, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹಾರೈಸು
ತ್ತಿದ್ದ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನಭಾವನ ಸಂದರಿಸುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವನ
ಕೊಂದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ
ಜ್ಞಾನವೇ ಉಳಿಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಉಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ, ಜೀವನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವನು ಸಕಲ
ಕರಣಂಗಳನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲು ಖಂಡಿಸಿ ಕರುಳಡಗಿತ್ತು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವಭಾವನ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ
ನಾದ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ಫಲಪದಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗದೆ, ಪರಶಿವತತ್ವ
ದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ಯಾಟಿ ಬೆಲೆಯಾದುದಿಲ್ಲ ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೯

ಆಡಿನ ಕಾಲು ಕಡಿದು, ಕೊಡಗದ ಹಲ್ಲುಕಿತ್ತು

ಉಡುವಿನ ಕುಡಿನಾಲಗೆಯ ಒಡಗೂಡಿ ತಿಂದು—

ಮತ್ತೊಡೆಯನನಿಯಬೇಕು ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿರ್ಪ ಜೀವನು
ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆಡಿನ ಕಾಲು
ಕಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಮನಸ್ಸಿನ
ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪವೆಂಬ ದಂತವ ಭಗ್ನವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದ ಹಲ್ಲು
ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪ ನಷ್ಟವಾಗಲು

ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಡುವಿನ ಕುದಿನಾಲಗೆಯ ಬಡಗೂಡಿ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ತತ್ವಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ತು ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದನುಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸರಿಯಬೇಕು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೦

ಮೂರು ಸುರಿಯ ಕುಡಿದು
ಅಡಗಿಸಿದವನೆನ್ನ ಗುರು; ಕಾಳಾದ ಕಣಕಿತ್ತು
ಎರಳೆಯ ತಿರುಳ ತಿಂದು,
ದಿನಸವ ಕಳೆದುಳಿದವನೆನ್ನ ಗುರು
ಆತ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವ.

ಟೀಕು:— ಮೂರು ಸುರಿ ಎಂದೊಡೆ, ಅಸ್ತಪಾನ ಐಶ್ವರ್ಯಪಾನ, ಅಧರ ಪಾನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವನು, ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದಾತ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಸುರಿಯ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಮೂರನು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಬಿಡಹಂಕಾರವನು ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿದಾತನೆ ಶ್ರೀ ಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಗಿಸಿದವನೆನ್ನ ಗುರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಬಿಡಹಂಕಾರವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದಾತನೆ ಶ್ರೀ ಗುರು. ಆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯವು, ಜೀವನ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಾದ ಕಣಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅಂತ ರಾತ್ಯ ನೊಳಗಿರ್ಪ ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎರಳೆಯ ತಿರುಳ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತವು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಕಾಲಕಲ್ಪಿತಂಗಳ ಕಳಿದು ಲಿಂಗದಿಂದೊದಗುವ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ದಿನಸವ ಕಳೆದುಳಿದವನೆನ್ನ ಗುರು ಆತ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೧

ಬೆತ್ತಲೆಯ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ, ಕತ್ತಲೆಯ ಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪ
ತೆಕ್ಕೆಯ ಮಡಿಯಲರಿಯದೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಅದೇ ಹುತ್ತದ ಬಾಯಲ್ಲಿ,
ಕಪ್ಪೆ ಹರಿದು ಬಂದು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು.
ಹುತ್ತ ಬಚ್ಚಬಯಲಾಯಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಗೊತ್ತು.

ಟೀಕೆ :— ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಬಾಹ್ಯವಾದ ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಬೆತ್ತಲೆಯ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವೆ ಸಿರಸ್ಸಾಗಿರ್ಪ ಮನವು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಮರಸದಿಂದೊಬ್ಬಳಿಯಾಗಲಿಯದೆ, ದೇಹಭಾವದ ವ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತಲೆಯ ಹಡೆಯ ಮಡಿಯಲರಿಯದೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿದ್ ಬಿಂದುವೆ ಸುಷುಪ್ತ ದ್ವಾರದಿಂದೊಸರಿ, ಗುರುವಿನಭಾವ, ಮನದ್ವಾರಕ್ಕನೊಳಗೊಂಡು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆ ಹರಿದು ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಲೆ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸಿ ಘನವನೊಳಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ದೇಹ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತ ಬಚ್ಚಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಗೊತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಕಂಜನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಜರ ಬಂದು

ಮಂದಿರದವರೆಲ್ಲರ ಕೊಂದಿತ್ತು

ಕುಂಜರನ ಬೆಂಬಳಿಯವರಲ್ಲದೆ, ಕುಂಜರನ ಸಂದ ಮುರಿವವರಲ್ಲಿ

ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಒಲುಮೆ ಇದ್ದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

ಟೀಕು:— ದಶದಳ ಪದ್ಮವನುಳ್ಳ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಂಜನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರಸ್ವರೂಪ ರುದ್ರ ಎಂದುದಾಗಿ, ಅಂತಸ್ತ ರುದ್ರನಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಜನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಜರ ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳಪ್ಪ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳನು ಆ ಅಹಂಕಾರವೆ ಆವಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮರ್ದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಂದಿರದವರೆಲ್ಲರ ಕೊಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಸಕಲಾತ್ಮರುಗಳು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವರಲ್ಲದೆ, ಆ ಅಹಂಕಾರವ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮೊದಲರಿಯದೆಂಬುದೀಗ, ಕುಂಜರನ ಸಂದ ಮುರಿವವರಲ್ಲಿವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವನ ಕೃಪೆಯುಳ್ಳ ಶಿವಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಸರಹಂಕಾರ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದೆಂಬುದೀಗ, ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಒಲುಮೆ ಇದ್ದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩

ಮಂಜರದ ಕೋಳಿ ಮೂರ್ಜಾಲನ ಕೊಂದು ತಿಂದು

ಬಂಧುಗಳ ಹೊಂದದೆ ತಾನೊಂದೆ ಹೊಂದಿತ್ತು

ಮಂಜರ ಹೊರಗೆ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನರಿದ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:—ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸತ್ವಣಮವೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಜರದ ಕೋಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಮನೋ ಮಾರ್ಜಾಲ ಸವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನೋ ಮಾರ್ಜಾಲ ಕೊಂದು ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಸತ್ವಣಮ ಸಕಲಕರಣಂ ಗಳ ವ್ಯವಹಾರವ ಹೊದ್ದೆವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಧುಗಳ ಹೊಂದವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರನಭಾವದಿಂದಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಜರದ ಹೊರಗೆ ಆರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೪

ಕವಿಯಂ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ, ರವಿ ಭಂಟಿನಾಗಿ
ರಶಿ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು, ಅರಸು ಭಂಟರ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದ
ರಸಿ ರಥ ತುಡುಕಿ ಅವಿರಥವಾದ
ಆರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕವಲಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಕಲಿತು ಮತಿಯ ಹವಣದೆ ಕವಿತ್ವವ ಮಾಡುತ್ತಿಹರೆಯದೀಗ, ಕವಿಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕವಿತ್ವ ಸಾಧಕರು ಅಹುದಲ್ಲವೆಂದು ತರ್ಕಿಸುತ್ತಿಹರೆಯದೀಗ, ಕವಿಯಂ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಧನಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಪಾನ್ನಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ರವಿ ಭಂಟಿನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕೋಪಾನ್ನಿ ಪಟುತರವಾದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ನಿಲವು ತಪ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ರಶಿ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ನಿಲವು ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಅರಸು ಭಂಟರ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಹಾ ಲಿಂಗದ ನಿಜವು ಭಿನ್ನವಾಗಲು ಕೋಪಾನ್ನಿ ದೇಹವೆಂಬ ರಥವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಅನುಶ್ರುತ ವಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ರವಿ ರಥವ ತುಡುಕಿ ಅವಿರಥವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕ್ರೋಧ ವೆಡೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವ ಸಾಧಕರು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ಆರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಕವಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫

ಮೂವರು ಸಮಗಾರರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ
ಐವರು ಹಾರುವರು ಹಾರೈಸುತ್ತೈದಾರೆ
ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಂಬ ಕೊಟ್ಟು, ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಳಗವ ಕೊಟ್ಟು
ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕರುಳ ಕೊಟ್ಟು, ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಗರ್ಭವ ಕೊಟ್ಟು
ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಬ್ಬಬ್ಬಿಯಾಯಿತ್ತು.
ಆ ಮಾದಿಗನ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಮಾದಗತ್ತಿಯ ಅವ ತಿಂದ
ಆರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ಮಾಯಾ ಮರ್ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುವೀಗ, ಮೂವರು ಸಮಗಾರರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ವರ್ತಿಸುವ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಸಮಗಾರರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ನಿಂದು ಪಂಚ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ನಿಜಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದೀಗ, ಐವರು ಹಾರವರು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಬಿಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಂಬ ಕೊಟ್ಟು, ಬಿಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಳಗ ಕೊಟ್ಟು, ಬಿಬ್ಬನಿಗೆ ಕರುಳ ಕೊಟ್ಟು, ಬಿಬ್ಬನಿಗೆ ಗರ್ಭವಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಾಲ್ಕು ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು, ಜ್ಞಾನ ಕರಣ ಸ್ವರೂಪಿ ಆತ್ಮನಾಗಿ ಅಂತಸ್ಪೃಶ್ಯನಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಬ್ಬನಿಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚನ ದರ್ವತನೆಯೇನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸ್ವತಃನೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತುಂಬುಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವ ಸೂತಕ ರಹಿತವಾಗಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಶಿವನ ಚಿದಾಲಯವೆಂಬುದೀಗ, ಮಾದಿಗನ ಮನೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಲಯಕ್ಕೆ ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಖ್ಯನ ಮುಖದಿಂದ ಯೃದ್ಧನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಾದಿಗನ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವ ಸೂತಕ ರಹಿತವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿತ್ಕೃತಿಯ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಾನಂದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರ ವಸ್ತುವ ನವ ಗ್ರಹಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಮಾದಿಗತ್ತಿಯ ಆವ ತಿಂದ ಅರ್ಕೀರ್ಷರ ಲಿಂಗವ ಸರಿತ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೬

ಊರೊಳಗಣ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ
ಐವರು ಹೊಲೆಯರು ಹೊಕ್ಕು ದೇವರ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಹೊಲೆಯರು ಮುಟ್ಟಿ ದೇವಾಲಯ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು
ದೇವರೊಳಗಡೆ ಕುಲಜರು ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ
ಹೊಲಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು; ಅರ್ಕೀರ್ಷರ ಲಿಂಗವ ಸರಿತ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇವವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವೆಂಬುದೀಗ, ಊರಿಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂತರಂಗ ಚಿದಾಲಯವಿರು ತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಊರೊಳಗಣ ದೇವಾಲಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾ ಲಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿತ್ವನಲಿಂಗವ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವಿಡಿಮೊಯ್ದು, ಹೃದಯ ಕಮಲವೆಂಬ ಸವ್ವಾಸನಾ ಪುಷ್ಪವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದಸ್ತದಿಂದ ಕೊಯ್ದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಹರಿಯುವುದೀಗ, ಐವರು ಹೊಲೆಯರು ಹೊಕ್ಕು ದೇವರ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು, ಶರಣನ ಚಿದಾಲಯವು ಬಹಿರಂಗದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ಬಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲೆಯರು ಮುಟ್ಟಿ ದೇವಾಲಯ

ಹೊರಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಶರಣ ಸಂತರಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿಯುದೆಂಬುದೀಗ, ದೇವರೊಳಗದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಶಿವ ಸತ್ಕೃಲಜರಸ್ತು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಬಂದಿತ ಹೊಲಬುತಪ್ಪಿ, ಸರ್ವಸೂತಕ ರಹಿತ ವಾದ ವರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಎಂಬುದೀಗ, ಕುಲಜರು ಹೊಲಬುತಪ್ಪಿ ಹೊಲಗೊಳಗಾಗಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಸರಿತ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೭

ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದ ಮಲೆಯಲ್ಲಿ
ಒಂದು ನಿಸ್ಸಂಗ ಶೃಂಗಿ ಮೇವುತ್ತುದೆ
ಅಂಬೊಂದು ಹಿಲುಕು ಮೂರು ಅಲಗಾರು
ಮೊನೆ ಐದು ಕೂಡಿ ಭನು ಸಾಲ್ಕು ಹಡಿದು
ನಾರಿಯೆಂಟಿಕೂಡಿ ಸರ ಸಂಧಾನವಲೆಸಿಂಬಿ
ಶೃಂಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಸು ಬದುಕಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಸರಿತ ಕಾರಣ

ಟೀಕು:— ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂಜೆ ಸದ್ವಿ ವೇಕ ವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೋರುವ ಪದಾರ್ಥಾರ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದ ಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿವರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂಗವಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನಾಂಕುರವ ಸವಿಯು ತ್ತಿಪಳೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ನಿಸ್ಸಂಗಶೃಂಗಿ ಮೇವುತ್ತುದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದುವದಕ್ಕೆ ಮೂಲಜ್ಞಾನವೆ ಅಂಬಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳಿ ಹಿಲುಕಳೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಲುಕು ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಟುಸ್ಥಲಂಗಳಿ ಅಲಗಾರಾಗಿಯುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಲಗಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪಟುಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆ ಐದು ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಾಚಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಒತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹೆಂಬು ದೀಗ, ನಾರಿಯೆಂಟಿಪೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿದಿ ದಿರ್ವ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸರಳಿಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರಸಂಧಾನದ ಲೆಸಿಯೆ ಶೃಂಗಿಬದಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ನಪಗ್ರಹಿಸಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಚಿದಾತ್ಮನು ನಿತ್ಯವಾದ ಶಿವಪದವ ನೆಯ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಸು ಬದುಕಿತ್ತು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಸರಿತ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೮

ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬೇರು ಹುಟ್ಟಿ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆದೋರಿ
ಹಿಂಗಾಲಲ್ಲಿ ಮರ ಬಲಿಯಿತ್ತು
ಮುಂಗಾಲಲ್ಲಿ ಫಲ ಮೂಡಿ, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು
ಕಂಗಳ ಕೂಸು ಹಣ್ಣು ಮೆದ್ದಿತ್ತು.

ಕೂಸಿನ ಅಂಗವನರಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸಂಗವ ಮಾಡು.

ಟೀಕು:— ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬೇರು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಮನೋಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆದೋರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋಹೃದಯದ ಅಂಕುರಿಸಿದ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವು ಶರಣನ ಚರಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿರ್ಭರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಗಾಲಲ್ಲಿ ಮರ ಬಲಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತೊರದ ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಧ್ವನಲಿಂಗವು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾಗಿ, ಶರಣನ ಕ್ರಿಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂಗಾಲಲ್ಲಿ ಫಲಮೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ತಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಫಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಧ್ವನ ಲಿಂಗವೇ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಮೃತ ಚಿತ್ಕಳ ಸ್ವರೂಪಿಸಿಂ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಮುಕ್ತಾಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸರ್ವಾಂಗದ ಲವಗ್ರಹಿಸಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಗಳಕೂಸು ಹಣ್ಣುಮೆದ್ದಿತ್ತು, ಕೂಸಿನ ಅಂಗವನರಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸಂಗವಮಾಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೯

ವನದ ಬಾಳೆಯ ಗೊನೆಯ ಕೊಯ್ತು
ಕಳ್ಳನ ಅಡಿವಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ,
ಹೆಡಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಧಿಸಿ ಗೊನೆಯ ತೋರೆಂದೊಚೆ
ಗೊನೆ ಮನೆಯೊಳಗದೆ ಯೆಂದ ಮನೆಯಾಕೆಯ ಕೇಳಿದಡಿ
ಗೊನೆಯ ನಾತಿನೆ, ಕಳ್ಳನ ತಲೆಯ ಕುಟ್ಟಿ
ಎನ್ನದ ಕೊಯ್ತು ಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದಳು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲೆಡೆ.

ಟೀಕು:— ಚಿದಾರಣ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಗಳೆಂಬವೀಗ, ವನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಲವಾದ ಹೃದಯ ಕಮಲನೆಂಬು

ದೀಗ ಬಾಳೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ನಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗವಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಗೊನೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಮಗ್ರವಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪಂತನೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ತತ್ವವೆಂಬ ದೀಗ, ಗೊನೆಯ ಮೊಯ್ದ ಕಳ್ಳನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಅಚರಿಸ್ತರ್ಪ ಸತ್ಯಧರ್ಮಾರ್ಗವಿದಿವು ಸರಣನೆಯ್ನಿತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಅನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಾರ್ಥವಿದಿವೆಯ್ನಿತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದು, ಶರಣನು ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ತತ್ವತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವೆಂಬುದೀಗ, ದೆಡಗುದಿಯನ್ನ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದವಾಪ್ಪಿಯ ಮಾರಿ ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಧಿಸಿ ಗೊನೆಯ ತೋರೆಂದೊಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗವು ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿವೆ ಯೆಂದು ಆರುಹಿಕೊಡುತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಗೊನೆ ಮನೆಯೊಳಗದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಬಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಮಗ್ರವಿಸಿ ಭೇದವ ಶರಣಂಗರುಹುತ್ತಿರ್ವಳೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯೊಳೆಯ ಕೇಳಿದೊಡೆ ಗೊನೆಯ ನಾ ತಿಂವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ತತ್ವವ ತನ್ನಂ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಿರಿಯೆನಿಸಿಕೆಂಬ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಳ್ಳನ ತಲೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ ಪ್ಪಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊ ಎಂದು ಅರುಹುತ್ತಿರ್ವಳು ಶರಣಗೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನದೆ ಕೊಯ್ದಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದಳು ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೦

ಬಂಧುಗಳ ಬೆಂಬಳಿಯ ಕಳ್ಳನ ಹೆಂಡತಿಗೆ
 ಭಗ ಮೂರು, ಬಾಯಿ ಆರು, ಪೃಷ್ಟ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ
 ರೋಮ ಎಂಟು ಕೋಟಿ, ಹ್ಲು ಹದಿನಾರು
 ನಾಲಿಗೆ ಏಳು, ಕಿವಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
 ಮೂಗು ಮೂವತ್ತೀಳು, ಕಾಲು ಎಂಟು ಭೂಜವೆಡು
 ಕೈಯೊಂದೆ, ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ನೋಡುವ ಗ್ಲಾ
 ಅಭಿ ಸಂದಿಯೊಳಗೊಂದೆ ಆದೆ
 ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ಶರಣಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರ್ಪ ಪಾರಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಂಚಕನಾದ ಬೇವನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಧುಗಳ ಬೆಂಬಳಿಯ ಕಳ್ಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಸತಿಯಾಗಿರ್ಪಳು ಮಾಯೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೆಂಡತಿ

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತಮಾಯೆಗೆ ಮಲತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಯೋನಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಭಗ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಪಡೇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಬಾಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಹುಟ್ಟಿ, ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಂಟುಕೋಟಿ ರೋಮಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬುದೀಗ, ರೋಮ ಎಂಟುಕೋಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಅಂತರಂಗ ದಷ್ಟಮದ, ಬಹಿರಂಗ ದಷ್ಟಮದಂಗಳೆಂಬ ಮಧನ ದಂತಗಳಾಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲು ಹದಿನಾರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನಂಗಳೆ ವ್ಯಸನಂಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾಲಗೆಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲಗೆ ಏಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳೆ ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಅಶ್ವತ ಕರ್ನಂಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ. ಕಿವಿಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುಣತ್ರಯ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವವಿಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತು ಅಷ್ಟತನುಗಳ ಮದವೆಂಟು, ಈ ಮೂವತ್ತೇಳು ತತ್ವ ಮಾಯೆಗೆ ದುರ್ವಾಸನೆ ಸ್ವೀಕಾರವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗು ಮೂವತ್ತೇಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಅಷ್ಟತನುಗಳೆ ದುಶ್ಚರಿತ್ರಂಗಳೆಂಬ ಚರಣವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲು ಎಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ, ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳೆ, ಭುಜಂಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಭುಜವೆರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಹಿಡಿಸ ಕುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತವಂದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೈಯೊಂದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆ ದೇಹ ದೇಹಿಗಳಗಿಡಿರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಆ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ನಿಜವು ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಅಭಿ ಸಂದಿಯೊಳಗೊಂದೆ ಅದೆ; ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೧

ಮಧುರವಾಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ನಿಜ ಕುಕ್ಕುಟ ಕೂಗುತ್ತದೆ.
ಮೂವರ ಮೊಲೆಯನುಂಡು ಮರಮೊರಗ ಬೇಡೆಂದು ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನೋಡುವ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು

ಟೀಕು:— ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಧುರವಾಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸತ್ಪ್ರಣಮ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾಗಿ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿ ಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ನಿಜ ಕುಕ್ಕುಟ ಕೂಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಂಬ ತ್ರಿಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಮದಯವಾದ ಹೊನ್ನ-ಹೆಣ್ಣು-

ಮಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿನ್ನ ನಿಜವ ಕೊಟ್ಟು ಮರಮು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಬೇಡ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರ ಮೊಲೆಯನುಂದು ಮರದೊರಗಬೇಡೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನಂತ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವಾಗಲು ಆ ಸತ್ತ್ವಣಮವು ಲಿಂಗದ ನಿಜವನೆ ಬೇತ ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಿಂ ಧ್ವನಿಗೆಯ್ಯುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಗಾ ಯಿತ್ತು ಆರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನೋಡುವ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೨

ಶುಕ್ಲ ಶ್ರೋಣಿತದಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುಟ ಮರದಿರಲಾಗಿ
ಬೆಕ್ಕು ನುಂಗ ಬಂದಿತ್ತು, ಬೆಕ್ಕಿನ ಕುಕ್ಕುಟನ ಕುಕ್ಕರ ನಂಡಿಸಿತ್ತು
ಕುಕ್ಕುಟನ ಬೆಕ್ಕು ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ ಎಚ್ಚತ್ತು
ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತಕಾರಣ

ಟೀಕು: — ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಶುಕ್ಲ-ಶ್ರೋಣಿತದಿಂದಾದುದೆಂಬುದೇ ದೇಹ ದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಶುಕ್ಲ ಶ್ರೋಣಿತದಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರಮು ದೇಹಿಯಾಗಿ ದರ್ಶನೆಯಾದೀಗ, ಕುಕ್ಕುಟ ಮರದಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹದ ಮರವೆ ಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿದಾತ್ಮನು, ಮನೋ ಮಾರ್ಜಾಲ ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದವಗ್ರಹಿಸು ತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕುಕ್ಕುಟ ಮರದಿರಲಾಗಿ ಬೆಕ್ಕು ನುಂಗ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋಮಾರ್ಜಾಲನ, ಆ ಚಿದಾತ್ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ಘಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಕ್ಕಿನ ಕುಕ್ಕುಟನ ಕುಕ್ಕರನಂಡಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿ ಸಲು, ಆ ಸತ್ತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮನೋ ವರ್ತನೆ ಎರಡೂ ಅಳಿದು ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುಕ್ಕುಟನ ಬೆಕ್ಕು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಎಚ್ಚತ್ತು ಆರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೩

ಭವನಾಗರವೆಂಬ ಸಮುವ್ರದಲ್ಲಿ
ಸಾಕಾರವೆಂಬ ಹಡಗು, ಜೇತನವೆಂಬ ಅಶ್ವಕಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
ತ್ರಿವಿಧವ ಬಲುಗಿರಿಯ ಹಾಯ್ದು ಹಡಗೊಡೆಯಿತ್ತು
ಲಾಯದ ಅಶ್ವ ನೀರನೊಡಗೂಡಿತ್ತು
ಹಡಗಿನ ಸಿಟ್ಟು ಪರಪತಿ ಗಡಹಿಲ್ಲಾ ಎಂದು
ಕುಮರಿಯ ನೊಡಗೂಡಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕುಳುವ ಬನ್ನಿ

ಟೀಕು: — ಭವಾಂಬುಧಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಭವಸಾಗರವೆಂಬ ಹಾಗು ನಮು
 ದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಾಗರ ವಿಷಯ ರಸಾಂಬುಧಿಯ ಮಧ್ಯ
 ದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೌತಿಕ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇವವಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಕಾರವೆಂಬ
 ದಡಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇವದಲ್ಲಿ ಚೇವಾತ್ಮನೆಂಬ ಕುದುರೆ
 ವಾಯು ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿವಡವು ಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಚೇತನವೆಂಬ
 ಅಶ್ವಕಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಾತ್ಮನೆಗೆ ಗುಚ್ಛಾನೋ
 ದಯವಾಗಿ, ಗುರೋವಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಂತರ್ಗ
 ತವಾಗಿರ್ಪ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ
 ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳ ನೆವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ದೇವಭಾವ ಸಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿ
 ಧವ ಬಲುಗಿರಿಯ ಹಾಯ್ದು ಹಡಗೊಡಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇವಭಾವ
 ಸಪ್ತವಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚೇವಾತ್ಮನು, ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ
 ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಲಾಯವ ಅಶ್ವನೀರ ನೊಡ
 ಗೂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೇವಭಾವ ಸಪ್ತವಾಗಿ, ಸರ್ವಾಂಗವು ಬಿವಂಗ
 ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಇದಿರಿಟ್ಟಿ ಬಾದ್ಯಕ್ರೀಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪದೆಯ
 ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಡಗಿನ ಸಿಟ್ಟಿ ಪರಪತಿ ಗಡಬಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಆ ಭಿನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾಯಿಸದೆ ಇರ್ಪ ಶರಣನು ತನ್ನಾತ್ಮ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ
 ವಾದ ಸಪ್ತಮುಣದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಿಂಗವ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ,
 ಕುದುರೆಯ ನೊಡಗೂಡಿ ಅರ್ಕೀಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳುವ ಬಸ್ಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬಿಟ್ಟು ಬಾಚಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಉರಿಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಆರಗಿನ ಬೊಂಬೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ.

ಉರಿ ಕರಗಿ ಬೊಂಬೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನಿದಿರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವ ಆಗ್ಯವದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವನೊಳ ಕೊಂಡು ನಿರ್ಭಾವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಆರಗಿನ ಬೊಂಬೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಶರಣನ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನೆಯ್ದಲು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದೇ ಉಳಿ ಯುತ್ತ ಎಂಬುದೀಗ, ಉರಿಕರಗಿ ಬೊಂಬೆ ಉಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಶರಣನ ನಮ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಸತ್ತಿಯೋಪಹಾರಂಗಳ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನಿದಿರಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.

೨

ರವಿಯ ರಶಿ ಸುಂಗಿ, ಉಕ್ಕಿನ ಘಟ್ಟಿಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ

ಚಣಕಡಿಯಿತ್ತು

ಕನ್ನೆಯ ವಿಷತಾಗಿ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತು,

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತು

ಟೀಕು:— ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿತ್ತನ ಲಿಂಗವನು ಪರಮಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ರವಿಯ ರಶಿ ಸುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃತ್ಯ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಶರಣನು ಅಜ್ಞಾನ ಕಾಳಿಗೆ ಮುಸುಕಿದ ಚಿತ್ರದ ಘಟ್ಟಿಯನ್ನು ತನ್ನಾಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅರುಹೆಂಬ ಚಿಹ್ನದಿಂ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಕ್ಕಿನ ಘಟ್ಟಿಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಚಣ ಕಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿದಾ ಬಿಂದುವಿನಿಂದುವಯವಾದ ಚಿದಾನ್ಮೂಲ ರಸವವಗ್ರಹಿಸಲು ರಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯವು ಜೀವನ ಜೀವ ಭಾವ ಸದ್ಭಾವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕನ್ನೆಯ ವಿಷ ತಾಗಿ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತು, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.

೩

ನೋಡ ಲೋಕವ ನುಂಗಿ,

ತ್ರಿನಯನನ ಗುಂಗುರುಕೊಂಡು ಗುಂಗುರು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಿತ್ತು

ಗಾಳಿಘಟಿ ಹೇಳದೆ ಹೋಯಿತ್ತು,

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಿಗಣೆ ಜತುರ್ದ ಭವನಗಳ ನವ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೋಣ ಲೋಕವನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನನು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿನಯನನ ಗುಂಗುರು ಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿತ್ತಣಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವನಲು ಆ ಮಾಯೆಯಳಿದುಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗುಂಗುರು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ತಣಮಾಂಗ ಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಶರಣನು ಶಬ್ದಜಾಲಂಗಳಳಿದು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಾಳಿಘಟಿ ಹೇಳದೆ ಹೋಯಿತ್ತು, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಬೆಡಗಿನ ಘಟವ ತಮದ ಕುಡಿಕೆ ನುಂಗಿತ್ತು

ಉಭಯದ ಘಟವ ಕೊಡಗೂಡಿನ ಕೂಸುಡಯಿತ್ತು

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತು.

ಟೀಕು:— ಪರ ಶಿವಂಗೆ ಲೀಲಾವಿನೋದ ದೋರಿದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಂಶೀಕನಾದಾತ್ಮ ನುದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಡಗಿನ ಘಟವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಪಷ್ಟಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ದೇವ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸು ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಮದ ಕುಡಿಕೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಶರಣನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯೆ, ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ದೇವ ಪ್ರಾಣಂಗಳ ವರ್ತನೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯದ ಘಟವ ಕೊಡಗೂಡಿನ ಕೂಸುಡಯಿತ್ತು, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಒಂದು ಎರಡ ನುಂಗಿ, ಮೂರು ಐದ ನುಂಗಿ,

ಐದರೆಯಾಗಿ ವೊರದಲ್ಲಿದೆ

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತೆನೆಂದು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಮದಾನು ಭಾವಾಂತ ರಂಗ ದಲ್ಲಿರ್ಪ ಏಕಮೇವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಬಂದು ಶರಣನ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣವ ನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಎರಡನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವೆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿ

ಪಂಚಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಐದನುಂಗಿ ಐದರೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಮೇಳಿದು, ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಪೂರವಲ್ಲದೆ ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಹಲವು ಬಲೆಯೊಳಗಾದ ಎರಳೆ, ಕೊಲುವನ ಅಲಗ ನುಂಗಿತ್ತು.

ಅಲಗರಗಿ ಬಲೆಯಳಿಯಿತ್ತು, ಹುಲ್ಲೆಯ ಹೊಲಬು ಲೇಸಾಯಿತ್ತು
ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತು

ಟೀಕು:— ಮಲತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಹಲವು ಬಲೆಯೊಳಗಾದ ಎರಳೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಯಮನ ಸಂಹಾರದಿಂದೊದಗಿದ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬಲಗನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಲುವನ ಅಲಗನುಂಗಿತ್ತು, ಅಲಗರಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಪಾಶ ಅಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಲೆಯಳಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀಡಿದಾಚರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನೆಯ್ದಿದುದು ಜೋಡ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲೆಯ ಹೊಲಬು ಲೇಸಾಯಿತ್ತು, ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಕಣ್ಣೆ ನೊಳಗಣ ಕವಲು ಮೂವರು ಅಣ್ಣೆಂದಿರ ಮನೆಯಾಯಿತ್ತು
ಮನೆಯ ಮರುಳು ನುಂಗಿ ಕವಡಿಕೆಯ ಕವಲು ಹಿಸಿಯಿತ್ತು

ಕಣ್ಣು ಕಂಡಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು ಏಕಾಂಕಧರ

ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಪಸ್ತುವ ನೆರಡಿದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಾವ ತಲೆದೋರಿ ಜ್ಞಾನಾ-ಜ್ಞಾನವು ವಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣೆ ನೊಳಗಣ ಕವಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಾ-ಜ್ಞಾನಯಂಕ್ತವಾದ ದೇಹವು, ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಅಣ್ಣೆಂದಿರ ಮನೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವನು, ಮಾಯಾಭ್ರಾಂತು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯ ಮರುಳು ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಭ್ರಾಂತಿ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಜ್ಞಾನಾ-ಜ್ಞಾನ ಭಿನ್ನಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕವಲು

ಕೆಯ ಕವಲು ಹಿಸಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾನ ಭಿನ್ನ ಭಾವನೆಯೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಲಿಯ್ಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಕಂಡಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಲ

ಮರನ ಹೂ ಸುಂಗಿ ಅಡಿಯೊಳಡಗಿಸಿ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು

ಹಣ್ಣು ಎಳೆಗಾಯಿ ಸುಂಗಿತ್ತು

ಹೂ ಮರನ ಉಗಿತ್ತು

ಮರ, ಮರಣಕ್ಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗವನರಿತಹೆನೆಂದು.

ಟೀಕು: — ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವರು ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭವ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ನವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮರನ ಹೂ ಸುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಸ್ವಾನುಭವ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ನೊಳಕೊಂದಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಅೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಗಿ ಶರಣನ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಸ್ವರೂಪಿಸಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಿಯೊಳಗಡಗಿ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಹಿಡಾಮೃತ ಚಿಫಲ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹಣ್ಣು ಎಳೆಗಾಯಿಸುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭವ ಸದ್ವಾಸನ ಸರ್ವಾಂಗವ ಸವಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಿ ದೇವಭಾವ ನಪ್ಪ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೂ ಮರನ ಉಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇವಭಾವ ನಪ್ಪವಾದಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಲಯೋ ಧರ್ಮವಳೆದು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರ ಮರಣಕ್ಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇ ಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿತಹೆನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಳ

ಆರು ಇಲ್ಲದ ಅಡಿವೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ

ಏವರು ಹಾರುವರು ಕೂಡಿ

ಮೂವರು ಗೆಯ್ವವರು ಕೂಡಿ ಆರಂಭವನೆಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು ಮೃಗಫಲವಾಗಲೀಸವು

ಬ್ರಾಹ್ಮರ ಅಗದ ಘನವೆಂದು ಬೀಡಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಏಣಾಂಕಧರ

ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು: — ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವಪ್ಪ ಭವಾರಣ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಇಲ್ಲದ ಅಡಿವೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭವಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ಕಾಯವನ ಶರಣನಾಶ್ರಯದ ಘನವೆಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ,

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವನಾಶ್ರಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು, ಪಂಚ ಕರಣಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಐವರು ಹಾರುವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನು ಆತ್ಮತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪಥವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಗೆಯ್ವರು ಕೂಡಿ ಆರಂಭವ ಗೆಯ್ವತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಪಥವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಫಲವೊದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವ ಮುಕ್ತಿ ಫಲವನು ಕಾಮಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳೆಂಬ ಮೃಗಗಳು ಎಚ್ಚರಗೊಡದೆ ಕಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮೃಗ ಫಲವಾಗಲಿಸವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿಂ ಕಾಲ ಕಾಮಾದಿಗಳ ಭೀತಿಯುಂಟೆಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದಿರಿದು ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಡರ ಅಗದ ಅಘನನೆಂದು ಬೀಡ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಆಕಾಶದೂರಿ ನೆಲದ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲ ನೀರ ತುಂಬಿ
ಇಲ್ಲದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಾಕಿ ಮೂರು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿವುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಅಕ್ಕಿಯ ಹಾಕಿ ಮೂರು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿವುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಪಾಕವ ನರಿದು ನೀರದೊಯ್ದು ಗಂಜಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಇಂಗಿತ್ತು
ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಾಗರ ವಾಗಬೇಕೆಂದು

ಟೀಕೆ:— ಚಿದಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಜ್ಞಾನಾನ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದೂರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಸ್ಥೂಪ ತತ್ತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇವ ಭಾವವಳಿದು, ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಚಿದ್ವಾಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೆಲದ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಕಾಯ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಶರಣನು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನು ಆ ಚಿದ್ವಾಂಡದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಯಲ ನೀರ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಣನು ಸಾಕಾರವಲ್ಲದೆ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡುಲವ ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಲ್ಲದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡುಲವ ಶರಣನ ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗಗಳೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾನ್ನಿಯ ಸಮರಸ ಪಾಕ ವಾಗುತ್ತಿಹು ವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿವುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡುಲ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಭೇದವ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದಲರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಪಾಕವನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡುಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾ

ನಂದ ಜಲವ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಹೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ನೇಕೀಕರಿಸಿದ ಶರಣ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸವು ಅವಿ ರಳಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಜಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದ ಶರಣನ ಚಿದಾಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಪಾಕವಾದ ಆತ್ಮಪ್ರವೃದ್ಧನು ತನ್ನಿತ್ಯ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಶರಣ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೧

ಬಾರದವನುಂಡು ಬಂದವ ಹಸಿದಿರ್ಪ
ಬೇಯದುಮು ಬೆಂದು, ಬೆಂದುಮು ಬೇಯದೆ
ಉಭಯವ ಹಿಂಗಿದುದು ಸಂದು,
ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಾಗರವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಕರ್ಮ ವಾಸನೆಯಿಂ ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಇರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವನು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾರದವನುಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂ ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದೇವ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ದೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವ ಹಸಿದಿರ್ಪ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾರದಿಂ, ದಗ್ಧವಾದ ತನು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಯಿಂ ದಗ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಯದುಮು ಬೆಂದುಮು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂ ಬೆಂದ ತನು, ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೇಯದೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಂದುಮು ಬೇಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜೀವ ಪರಮ ರೆಂಬ ಉಭಯದ ಸಂದು ಹಿಂಗಿ, ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಾದ ಆತ್ಮ ಪ್ರವೃದ್ಧನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯವ ಹಿಂಗಿದುದು ಸಂದು ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಾಗರವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೨

ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೂವಿಲ್ಲದ ಕಾಯಾಯಿತ್ತು
ಕಾಯಿ ಉದರಿ ಹಣ್ಣು ಬಲಿಯಿತ್ತು
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಮೆಲಿವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ
ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಾಗರವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳುಲುಹಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಷ

ಯಂಗಳ ತೋರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದೂವಿಲ್ಲದ ಕಾಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಂತ್ರಿಯ ಘಟನ ಸುಜ್ಞಾನ ನುಂಬಿದವನ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣಿಗೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಭಿನ್ನ ಫಲ ವದಂಗಳು ನನ್ನ ವಾದವು ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಯಿ ಉದರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬಿಂಬಿತ ಫಲಪದ ನನ್ನವಾದ ಶರಣಿನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವನೋಳಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿನ್ನನಲಿಂಗ ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಣ್ಣು ಬಲಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಮೃತ ಸ್ವರೂ ಪವಾದ, ಆ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾಲಿಂಗವು ಶರಣಿನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದು ದಲ್ಲದೆ, ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಮೆಲಿವು ದಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೋರಿದ ವ ಮಹಾಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತವನು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಾಂಕ ಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಾಗರವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ಏರಿಲ್ಲದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ, ನೀರಿಲ್ಲದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು

ಮಡಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೊಗವುತ್ತಿದ್ದರು

ಮೊಗವವರ ಸದ್ವಿವೇಕಿ ಒಂದು ಹಾರದ ಮೊಸಳೆ ಅವರೆಲ್ಲರ

ನುಂಗಿತ್ತು

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವವೇನೆಂದರಿಯಿ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ, ದೇವ ಭಾವ ಸಪ್ತವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಏರಿಲ್ಲದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇವಭಾವ ಸಪ್ತವಾದ ಶರಣಿನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೆ ತುಂಬಿರುತ್ತಿದುಂಟು ದೀಗ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ನೋಳಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು, ಸಂಜಲರೂಪವಾದ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ನಳಿದು, ಶಿವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಗಿಂತನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಿಲ್ಲದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನು-ಮನವೆರಡು ಸಪ್ತವಾದ ಶರಣಿನ ನಿಜಾಂತ ರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪಂಚರಕ್ತಿಯರು ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಚಿದ್ವಾದದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಗವವರ ಸದ್ವಿವೇಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿರ್ಪ ಶರಣ ನತಿಯರ, ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ವೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗವ ಶಿವಭಾವವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಹಾರದ ಮೊಸಳೆ ಅವರೆಲ್ಲರನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ಸವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶಿವಭಾವವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಭಾವವಿದಿರಿಟ್ಟು ತೋರಲಿಲ್ಲ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವ ವೇನೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವ ಕೆರೆಯೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ ನುಂಗಿತ್ತು
 ಸರ್ಪನ ಕಪ್ಪೆಯ ಮುಕ್ಕ ಕ ನುಂಗಿತ್ತು
 ಆ ಮುಕ್ಕನ ಗೃಹಗ್ರಾಹಿ ನುಂಗಿತ್ತು
 ಇದೇನು ಜೋಡ್ಯವೆಂದರಿಯೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ.

ಟೀಕು:— ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶಂಕಾವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವನ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಮಾಯೆ ಯವಗ್ರಹಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಕೆರೆಯೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವನು ಆ ಮಾಯೆಯನು ಸಂಸಾರ ಜುಗುಪ್ಸೆಯವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ಪನ ಕಪ್ಪೆಯ ಮುಕ್ಕ ಕ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಸಂಸಾರ ಜುಗುಪ್ಸೆಯನು ದೇಹವನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶ್ವಾನಂಗಳು, ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪುದು ಜೋಡ್ಯವೆಂದು ಶರಣ ಕಂಡು ಅಶ್ವರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮುಕ್ಕನ ಗೃಹ ಗ್ರಾಹಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಇದೇನು ಜೋಡ್ಯವೆಂದರಿಯೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ಯೋನಿಯಿಲ್ಲದ ಆಕಳಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕರು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
 ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ
 ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ—
 ಇದೇನು ಸೋಜಿಗವೆಂದರಿಯೆ !

ಟೀಕು:— ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಸುರಥೇನುವಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಯೋನಿಯಿಲ್ಲದ ಆಕಳಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕರು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೇಹೋಪಮೆ ಮಮತೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು ಶಿವೋಪಮೆಂಬ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವ ಸದ್ವಿನೇಕ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ದೇಹಭಾವ ರಹಿತನಾಗಿ ಸತ್ಯಧ ವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲ ಕುಡಿದು ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಇದೇನು ಸೋಜಿಗವೆಂದರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಬೇರು ಹುಟ್ಟಿ
ಬೇರು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ, ಕಲ್ಲಿನ ದಳುಕಿ ಹತ್ತಿ ಬೇರು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು
ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಇದೇನು ಜೋಡ್ಯವೆಂದರಿಯೆ.

ಟೀಕು:— ಕಲ್ಲು ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಸ್ತಂಭವಿರು
ತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜಡದೇಹದಲ್ಲಿ
ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದ ಮೂಲಹಂಕಾರ ಉದಯಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲಿನ
ಬೇರು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮೂಲಹಂಕಾರವು ಜಡರೂಪವಾದ
ದೇಹವನನಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರುಕಲ್ಲು ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ಸು ಜಡದೇಹದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂ ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಮೂಲ
ಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲಿನ ದಳುಕಿ ಹತ್ತಿ ಬೇರು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡ
ಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ನಿರಹಂಕಾರ
ವನೆಯ್ದಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಇದೇನು
ಜೋಡ್ಯವೆಂದರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಕಂಭವಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಗರತಿ
ಉರಿಯಿಲ್ಲದ ಹೊಗೆತಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಾಧೆಯಾಯಿತ್ತು
ವಾನರ ಬೆಂದು ಅಕ್ಕಿಯಾಯಿತ್ತು
ಇದೇನು ಜೋಡ್ಯವೆಂದರಿಯೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಭಾವ ಸ್ತಂಭವಿಲ್ಲದೆ ಚಿದಾಲಯವೆ ಮನ
ಯಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಭವಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು
ಚಿದಾ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವ ರಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ,
ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಗರತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ನಿರಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಸ್ಸು
ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯ ಹೊರ್ದದೆ ಇರ್ಪ ಚಿದಾಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸುರಣೆ
ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವ ನನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊಗೆ ತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ
ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು, ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಾದ ಆತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿವೆಂಬುದೀಗ,
ವಾನರ ಬೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಚಿದಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಪಾಕವಾದ ಜ್ಞಾನ
ಕಲಾತ್ಮನು ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡುಲವನನಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ಸತ್ತು ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ
ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ವಾನರ ಬೆಂದು ಅಕ್ಕಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮವೆ ಆದ ಭೇದವ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡು

ತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಇವನು ಬೋಧ್ಯವೆಂದರೆಯೆ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೮

ದುತ್ತದೊಳಗಣ ಉಡುವಿನ ಕಣ್ಣು
ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗೆ ಕುರುಕಿಹೆನೆಂದು
ಹುತ್ತದ ಹಾವು ಬಾಯ ನೋಡುತ್ತದೆ
ಉಡುಪಟ್ಟಿ ಹಾವು ಹೊರಟಿತ್ತು
ಹಾವಿನ ಕಣ್ಣು ಕಾಗೆಹರಿದು, ಹಾವು ಕಾಗೆಯ ಕಚ್ಚಿ
ಎರಡೂ ಸತ್ತವು: ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸಪ್ತಾಕ್ಷರ ಯುಕ್ತವಾದ ನೇದವೆಂಬುದೀಗ, ದುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ವ ಆತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ,
ದುತ್ತದೊಳಗಣ ಉಡುವಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಪಂಕಾರವಗ್ರದಲ್ಲಿರ್ವ ಅಜ್ಞಾನ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಾಯೆಯೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯೆ ದೇವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶನುಂ ಕೆಡಿಸಿ
ಬೀಕೆಂದು ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ಆಜ್ಞಾನ ವೃಷ್ಟಿಯುಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದುವೆಂಬು
ದೀಗ, ಕುರುಕಿಹೆನೆಂದು ದುತ್ತದ ಬಾಯ ನೋಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾವಶಗತರಾಗಿರ್ವ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ರವ್ವ ನಿಜವನರಿಯದೆ
ಸರಶಿವ ತತ್ವನು ಲಕ್ಷ್ಯಿಸುಸಂಧಾನಂಗಳೆಂ. ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು
ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಜೀವ ಭಾವ ಭ್ರಾಂತು ರಸ್ಥೆಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉಡುಪಟ್ಟಿ
ಹಾವುಹೊರಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ರಂಕಾವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಸ್ತು ಜೀವ
ನಿರೀಕ್ಷೆ ಆರಿಪುತ್ತಿರ್ವ ಜ್ಞಾನವ ಗ್ರಹಿಸಿವಳೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ಕಣ್ಣು ಕಾಗೆ
ಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ ಅಂತು ಇಂದ್ರಿಟ್ಟು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ವ ಆರಿವು ಗಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ
ಆ ಜೀವನು ಮಾಯಾವಶಗತನಾಗಿರ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಕಾಗೆಯಕಚ್ಚಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾ ವಶಗತರಸ್ತು ಜೀವನು ಆ ಮಾಯೆ ವೂಲಯೋ
ಧರ್ಮಕ್ಕೀಡಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡೂ ಸತ್ತವು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೯

ಮಂಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹದ ಸತಿ
ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ
ಆವಳಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಲಮ್ಮರು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ.

ಟೀಕು:— ಅಬ್ರಭಾಯ ಮಾತ್ರವಾವ ದೇವವೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತೋರಿಯದಗುತ್ತರ್ಥ ದೇವದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆ ಇರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಸಂವೇದದ ಸತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೇಷ-ವಾಸವ ಮಾನವರನು ಯಮನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೊಳಗು ಮಾಡಿ ಪೋದುವೆಂಬ ಮುಖದ್ವಾರದಿಂದ ಗಿದಗಿದು ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಧು-ವಾಂಛವರ ಕೊಂಡು ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯ ನಿಸ್ಸತ್ತಿಯಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಂಪ ಮಾಡಿಕೊಂಬುದು ಶಿವಂಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣಂಗಳ್ಲವೆ ಉಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುವಿಜೇತರಗಳಿಗೆ ಅನಾಥವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಲಮ್ಮರು ಏಕಾಂಕಧರ ನೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ಬಿಲದೊಳಗಣ ಇಲಿ ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವು
ಇತ್ತಂಪವು ಕೂಡಿ ಮನೆಯೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಮರಿ ತಿಂದವು
ಮಿಕ್ಕದಗ ನರಿತಂದು ನಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಯಿತ್ತು
ಎತ್ತಲಿಂದಲಿಯ ಏಕಾಂಕಧರ ನೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ತಾನೆ ಬಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಲದೊಳಗಣ ಇಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನವದ್ವಾರಯುಕ್ತವಾದ ದೇವದಲ್ಲಿ ಶಂಕಾ ವಿಕ್ಷ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಜೀವನಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋ ಮುಘವಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲು, ಬೀವ-ಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಯಳಿದು ಸತ್ವೀವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವಿರೂಪ, ಸಮರಸಭಾವದಿಂದೇಕವಾಗಿ ಅಂತರ್ದೇವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಾಯಾ ಮಾತಾಲಸ ಸವಗ್ರಹಿಸಿವೆಂಬುದೀಗ, ಇತ್ತಂಪವು ಕೂಡಿ ಮನೆಯೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಮರಿತಿಂದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯಳಿದು ನಿರ್ಮಾಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಚಿದದಂಕಾರವನು, ಶಿವೋಹಂವೆಂಬ ಸತ್ವಣ ಮನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕದಗ ನರಿ ತಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದದಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಚಿದದಂಕಾರವು ಲಿಂಗವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಉಭಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಲಿಂದಲಿಯ ಏಕಾಂಕಧರ ನೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಮರನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಮಾಡಿ ನೆಲನಿಲ್ಲದ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ
ಉರಿಯಿಲ್ಲದ್ದೆಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಲೆ-ಯೋನಿ ಇಲ್ಲದವಳು
ಆಡುತ್ತೈದಾಳೆ

ವಾಗರವಾಗದು ಮಡಕೆ ಕರಗಿತ್ತು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣಂಗ ಶಿವಾಲಯವೆ ಆಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನುತ್ರಯಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ, ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗ, ವೆಂಬಂಗೆ ತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ನೆಲನಿಲ್ಲದ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯಿಲ್ಲದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಅಹಂಕಾರ-ಮನ-ತೆಗಳೆಂಬ ಮೊಲೆಯು, ಉತ್ಪತ್ತಿವೆಂಬ ಯೋನಿಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆ ಯೋನಿ ಇಲ್ಲದವಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು ಚಿದ್ವಾಂಡನೆಂಬ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ತುಂಬಿ ಅತ್ಮ ದ್ರವ್ಯವ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಆ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯು ಸಮರಸಪಾಕವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೀಗ, ಅಡುತ್ತೈದಾಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ-ರಸಪಾಕವಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಜೀವ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಾರನೆಂಬುದೀಗ, ವಾಗರವಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದಶರಣನ ಚಿದ್ವಾಂಡವು ಚಿದಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಡಕೆ ಕರಗಿತ್ತು ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಬೆಣ್ಣೆ ಕೆಚ್ಚಲನುಂಗಿ, ಕಣ್ಣು ತಲೆಯ ನುಂಗಿ

ತುದಿ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಶಿವಾನು ಭಾವ ದರವು ಅವ್ಯುತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಣ್ಣೆಕೆಚ್ಚಲನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ತಲೆಯನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಏಕಾದ್ವೈತವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಮೂಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತುದಿ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯ ಭಾವವು ಮೂಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕಾಷ್ಠಿಯ ನೆಯ್ವಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩

ಕಾಣೆ ಕಡವರದ ಕಂಡು ಶ್ರೇಣಿ ಸೇನೆಯ ನುಂಗಿ

ಕಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳನ ಒಡಗೂಡಿದ

ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಬಳಕೆಗೆ ಬಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವು ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಣೆ ಕಡವರವರು ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ನವಗ್ರಹಿಸಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮೂಹವು ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಕರಣಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಶ್ರೇಣಿ ಸೇನೆಯ ಸುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತತ್ತ್ವಕರಣಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥ ವಂಚಕನಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನೆಗೆ, ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಜೀವ ಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಳ್ಳಬಿಳ್ಳಿನ ಬಡಗೂಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವ ಪರಮನೆಂಬುಭಯವಳಿದು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಭೇದವು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಸುಡಿಯಲ್ಲಿವೆಂಬುದೀಗ, ಏಕಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅರಿವಿನ ಮಾರಿತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು

೧

ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನ, ತೇಜಜ್ಞಾನ
ವಾಯುಜ್ಞಾನ, ಆಕಾಶಜ್ಞಾನ, ತಮಜ್ಞಾನ
ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಇಂತಿ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ದೇಹ ಧರ್ಮಗಳ ನರಿತು, ಪಿಂಡ, ಪ್ರಾಣ, ಅಂಗ-ಲಿಂಗ

ಸಂಯೋಗ ಸಂಪದದಲ್ಲಿ

ನಿಂದು ನೋಡು ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ.

ಟೀಕು:— ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತೇಜಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತೇಜಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವಾಯುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ವಾಯುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಕಾಶಜ್ಞಾನ ಶರಣಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಮಜ್ಞಾನ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಮಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪು ಸ್ಥಲ ಕುಳಾದಿಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲಗಳ, ಭೇದಾದಿ ಭೇದಗಳ ನರಹಿಸಿ ಕೊಳುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂ ಸ್ಥಲಸಂಬಂಧಗಳ ನರಿತು ಎಂಬುದೀಗ, ದೇಹಧರ್ಮವು ನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ದೇಹವಳಿದು ಜ್ಞಾನ ಕಾಯ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪಿಂಡವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಪ್ರಾಣವಳಿದು ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಭಕ್ತಾ ದೈಕ್ಯಾಂತವಾದ ಷಡ್ವಿಧ ಚಿದಂಗಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡರ ಕೂಟವೆ ಅಸಿಸದವಾದ ಕಾರಣ, ಸಂಯೋಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸ ಕೂಟದ ಮಹದೈಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರ ಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಶಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಸಂಪದದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೋಡು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨

ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನ ಪಿಪಿಲಿಕ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನ ಮರ್ಕಟ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ತೇಜಜ್ಞಾನ ಅಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ವಾಯುಜ್ಞಾನ ಗಂಧ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ಆಕಾಶಜ್ಞಾನ ವಿಹಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ತಮಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಜಾಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಕೂರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು.

ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಸರ್ವಮಯನಾಗಿ ನಾನಾ ಭೇದಂಗಳ

ಭೇದಿಸುತ್ತಿಹುದು

ಇಂತಿ ಮನಜ್ಞಾನ ಭರಿತನಾಗಿ ದಶಗುಣ ಮರ್ಕಟವ ಮೆಟ್ಟಿನಿಂದು

ಬಟ್ಟಬಯಲ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯ

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಕಳೆ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತದೆ ಚಿತ್ತದ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥೂಲದಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪೃಥ್ವಿಜ್ಞಾನ ಪಿಪಿಲಿಕ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥೂಲದಾಚರಣೆಯ ನೊಳಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪುಜ್ಞಾನ ಮರ್ಕಟ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತೇಜಜ್ಞಾನ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತೇಜಜ್ಞಾನ ಅಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ವಾಯುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ, ವಾಯುಜ್ಞಾನ ಗಂಧ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆಕಾಶಜ್ಞಾನ ಅಬೇಧ್ಯವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೆಯಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶಜ್ಞಾನ ವಿಹಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದ

ಕೃಥ. ತಮಜ್ಞಾನ ಪರಶಿವ ತತ್ವವನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಮ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಜಾಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ರೂಪು-ರೂಪಿ-ತ್ವಪ್ರಿಯೆಮೊದಲಾದ ಸಕಲಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗವೆ ಕೈಕೊಂಡು ಭೋಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆಯಿತ್ತೆಂಬ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಕೂರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನು ಭೇದಿಸಿಅರಿವುತ್ಪಾದಿಸಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ದಿನ್ಯಜ್ಞಾನ ಸರ್ವಮಯವಾಗಿ ನಾನಾ ಭೇದಗಳ ಭೇದಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಶರಣನ ವುನ್ನನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಮನಜ್ಞಾನ ಭರಿತನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ದಶವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ಸತ್ವಿಯಾ ಚರಣದಿಂದ ಧ್ವಂಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ದಶಗುಣಮರ್ಕಟವ ಮೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿದ್ ಭನಲಿಂಗವು ತುರ್ಯಾಕ ಸ್ಥೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶರಣನ ವುನ್ನನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಟ್ಟೆಯಲ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ಸವಾ ಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಕಳೆ ಕಳಿಕಳಿಸುತ್ತದೆ, ಚಿತ್ತದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ಉರಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಲವ ಕುಸುಮ ಹುಟ್ಟಿ
ಹರಿಸುರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ವಶವಲ್ಲ ನೋಡಾ !
ಆ ಕುಸುಮದ ಎಸಳಿನ ಕೂಟಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕವು
ನಡು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ ಕಪೋತ ವರ್ಣ
ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಭಾಯಿ ಕೂಡಿ ಅರಳುತ್ತಿಹುದು
ಆ ಹೂವ ಒಂದೇ ಭೇದದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಪಾದದಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿ
ಪಾದಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆಂದು ಮುಕುಟದ ಮೇಲೇರಿತ್ತು.
ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಜೋಡ್ಯವ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಟೀಕು: — ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದಷ್ಟಾತವ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲರೂಪವಾದ ಮನೋಕುಸುಮ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಜಲದ ಕುಸುಮ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಲಿಸಿದನೆಂದೊಡೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿ ಸುರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ವಶವಲ್ಲ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮನೋ ಕುಸುಮದ ಎಸಳೆಂದೊಡೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಅಂತಸ್ಸು

ಇಂದ್ರಿಯಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕುಸುಮದ ಎಸಳಿನ ಕೂಟಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಲ್ಲಿ ಮರವೆಯನೆಯ್ದಿ ಪಡ್ವರ್ಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ, ನಡು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ ಕಪೋತ ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣ ದೇಹದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಮನಸ್ಸು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಪ್ರಪಂಚಿ ನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಛಾಯೆ ಕೂಡಿ ಅಳಿವುತ್ತಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆ ಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲು ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಮನೋ ವರ್ತನೆಯಳಿದು ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಲು ಆ ಪುಷ್ಪವ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಸತ್ತ್ವಿಯ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೂವ ಒಂದೇ ಭೇದದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಪಾದದಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ವುನ್ನನಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಚತುರ್ವಿಧ ಖಂಡಿತ ಪದವ ಮುಟ್ಟದೆ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪದಕ್ಕೆ ಹೊರ ಗೆಂದು ಮುಕುಟದ ಮೇಲೇರಿತ್ತು ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಚೋದ್ಯವ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಊರ ಹೊರಗಣ ಹೊಲತಿಯ ಹಾರವನೆರೆದು ತನ್ನ
ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ಹೊಲತಿಯ ಕುಲ ಹರಿದು ಹಾರುವ ಹೊಲೆಯನಾಗಿ
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೊಳಗಾದ.

ಟೀಕು:— ದೇಹಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯನೆಂಬುದೀಗ, ಊರ ಹೊರಗಣ ಹೊಲತಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಯ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಚೀವಂಗಿಶಿವಕೃಪೆಯನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ದೀಕ್ಷೇತ್ರಯಂಗ ಳಿಂದ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರೀಗುರು ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನ ವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಜೀವಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿನ ಸೂತಕ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವನೆಂದು ತನ್ನ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರೀಗುರು ತಾನೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲತಿಯ ಕುಲದರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ಸರ್ವ ಸೂತಕ ರಹಿತವಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದ ನೆಂಬುದೀಗ ಹಾರುವ ಹೊಲೆಯನಾಗಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಧರೆಯ ಹಾವು ಆಕಾಶದೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ
ಒಡಗೂಡಿ ವೊರುಮೆಯಾಗಿ,
ಹಾವು ಗುರುಡವ ನುಂಗಿ, ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿದ ಜೋಗಿಯ ನುಂಗಿ
ಮತ್ತೆ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಸರ್ಪಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ
ಕಪ್ಪೆ ಜೋಗಿಯ ನುಗುಳಿ ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು.
ಕಪ್ಪೆಯ ವಿಷತಾಗಿ ಜೋಗಿ ಮತ್ತನಾದ
ಇಂತಿ ಭೇದದಿಂದರಿವು ತಾನೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವು
ತಾನು ತಾನೆ

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ,
ಧರೆಯ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಆಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ
ಯಾದ ಮಾಯೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಮಾಯೆ ಎರಡು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಡ
ಗೂಡಿ ವೊರುಮೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹಿಡಿ
ಯಬೇಕೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದ ವಗ್ರಹಿಸಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಗುರುಡವ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆ ಮನವನ
ನಾಹ್ವಾನಿಸಿ ಒಡಿಯಬೇಕೆಂಬಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ತಾನೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿದ ಜೋಗಿಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತುಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾ
ನೋದಯವಾಗಲು, ಆ ಮಾಯೆಯಳಿದು ನಿವೃತ್ತಿಮುಖದಿಂದ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ಸ್ವರೂಪ
ವನೆಯ್ದಲು, ಆ ಚಿಕ್ಕಿಂದುವೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಸರ್ಪಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಯಪ್ಪ ಜೀವನ ಪ್ರಪಂಚಿನಿಂ
ಬೇರ್ಪಡಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಪ್ಪೆ ಜೋಗಿಯ ನುಗುಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಜೀವಭಾವ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ಪ್ರಕಾಶವು ಮನವನವಗ್ರಹಿ
ಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ
ಚಿಕ್ಕಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವೆ ತ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಲಿಂಗ
ವಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾಗಲು ಆ ಸಜ್ಜೀವನು, ಚಿದಾ
ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕಾಷ್ಟಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಪ್ಪೆಯ ವಿಷತಾಗಿ ಜೋಗಿ
ಮತ್ತನಾದ ಇಂತಿ ಭೇದದಿಂದರಿವು ತಾನೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ತಾನು
ತಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಹಕ್ಕಿಯ ಆಕಾಶದ ಮೇಲಣ
ಗಿಡುಗ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು.

ಕೊಂಬು ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊಡದೆ ಗಿಡುಗನ ಕಡಿಯಿತ್ತು.

ಹಕ್ಕಿಯ ಗಿಡುಗನ ಕೂಡೆ ಕಡಿದ ಕೊಂಬ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಮರಿ

ನುಂಗಿತ್ತು

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತು

ಟೀಕು:— ಶಿವ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಶಿವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತ ವಾಗಿರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬಿನ ಮ್ಯಾಲಣ ಹಕ್ಕಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮಕಾಶದಲ್ಲಿರ್ಪಮಾಯೆಯು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದ ಮೇಲಣ ಗಿಡುಗ ಹಿಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವವು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯ ಮಾಯೆಗೆ ಕೊಡದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊಡದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವವು ಮಾಯೆಯ ಸಂದರಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಿಡುಗನ ಕಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯನು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಗಿಡುಗನನು ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡುವ ಶಿವಭಾವನನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿತ್ತಿನಿಂದುದಯಿಸಿದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಗಿಡುಗನ ಕೊಡೆ ಕಡಿದ ಕೊಂಬ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಮರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಮೂರು ಲೋಕವನೆಲ್ಲವ, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿ ಬಂದ

ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತು

ಮೂರು ಲೋಕದ ರಾಯರು ಕೂಡಿ

ಆ ಗುಂಗುರು ಕೊಂದಿಹೆನೆಂದರೆ ಆರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ

ಆ ಗುಂಗುರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿ ವಾಣಿ

ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯ, ಅಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾಳಕೂಟ

ಪಿಂಡವೆಲ್ಲವೂ ಅಸಿಯ ಒಳಗ ಅದುಕೊಂದು ನಿಂದವಂಗಲ್ಲದೆ

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಬೆಳಗಿಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿರ್ಪ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಾನವ ರೆಲ್ಲರನು ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಲೋಕವನೆಲ್ಲವ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿ ಬಂದ ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ದ್ವೈತಾಷ್ಟೈತಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ, ಆ ಮಾಯೆಯ ಸಂದರಿಸಿದನೆಂದೆ ಅಸಾಧ್ಯ ವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಲೋಕದ ರಾಯರು ಕೂಡಿ, ಆ ಗುಂಗುರು ಕೊಂದಿಹೆ ನೆಂದೆ ಆರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದವರ ಕಡಿಮೆ ಕತ್ತರಿಸುವ ಅತಿವಿಷೋದಕವಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ

ರಸ ತುಂಬಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಗುಂಗುರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿವಾಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಮಾಯೆಯ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರ ವಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲನಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಉತ್ಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತನುವೆಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾಳ ಕೂಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮಾಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇವದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕಾರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿಹುವೆಂಬುದೀಗ, ಪಿಂಡವೆಲ್ಲ ಆಸಿಯ ಬಳಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನನಲಿಂಗದ ಚಿತ್ರಕಾರ ದೊರಕೊಳ್ಳದೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಕೊಂದುನಿಂದ ವಂಗಲ್ಲದೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಜೆಳಗು ದೊರಕೊಳ್ಳದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಲಿ

ಕೋಣೆಯೊಳಗಣ ಮಿಂಡ, ನಡುಮನೆಯೊಳಗಣ ಗಂಡ

ಇವರಿಬ್ಬರ ಒಡಗೂಡುವಳ ಭಂದವ ನೋಡಾ !

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಸುರು ಹುಟ್ಟಿ

ಮೊಲೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಭಗ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ

ಈ ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯಂದವ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆ ಬಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣೆಯೊಳಗಣ ಮಿಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ನಡುಮನೆಯೊಳಗಣ ಗಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬೆರ ಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರಿಬ್ಬರ ಒಡಗೂಡುವಳ ಚಂದವನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ ಶರಣಸತಿಯ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿದಾ ಗರ್ಭದ ಚಿನ್ನ ದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಸುರು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಮೃತಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನವು ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಪರ ಭಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಭಗ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಚರಣೆಯಿಂದ ಬೆರಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯಂದವ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವೆ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೯

ಊರು ಬಾಗಿಲ ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖದ ಕೊಡಗ
 ಬಂದವನಿನೆಂದು ನೋಡುತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ
 ನಿಂದವನ ನೆಡಿಸುತ್ತ
 ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ ಹಿಂದೆ ಮೊದಲಿನ ನೆನಪುತ್ತ
 ಇಂತಿ ಮೂರು ಭಂದ ಹಿಂದಣ ಅಧೋಮುಖಕ್ಕೆ
 ನಸುವಣ ಅಭಿಮುಖಕ್ಕೆ, ಕಡೆಯಣ ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖಕ್ಕೆ
 ಕುಂಡಲಿಯ ಹಾವೆದ್ದು ಕೊಡಗವನೊಂದೆ ಬಾರಿ ನುಂಗಿತ್ತು.
 ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೌತಿಕ ಗ್ರಾಮವೆಂಬುದೀಗ, ಊರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹವಿಡಿದು ನಡೆವ ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಾವಸ್ತಂಭ ನಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಾಗೃತ್ವ ಸುಷುಪ್ತಿಯೆ ಆ ಮನಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಮುಖದ ಕೊಡಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಹ ವಿಶ್ವನು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯನನುಭವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹಾಸ್ಯಾಪಮಾನವ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವ ನಿನೆಂದು ನೋಡುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವೆಂದೊಡೆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಹ ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ವನೆಂದು ಆ ತೇಜಸನ ವರ್ತನೆಯ ಹಾಸ್ಯಕವ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವಿಂದವನ ನೆಡಿಸುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಂದು ಎಂದೊಡೆ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಹ ಮನಸ್ಸು ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿಹ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಹಾಸ್ಯೋಪಮಾನವ ಮಾಡುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಹಿಂದೆ ನಂದಿದವನ ನೆನಪುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ, ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಮೂರು ಭಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಾಗ್ರದ ವ್ಯವಹಾರವೀಗ, ಹಿಂದಣ ಅಧೋಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸುಖಕ್ಕೆಂಬುದೀಗ, ನಡುವಣ ಅಭಿಮುಖಕ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಮರವೆಯ ಸುಖವೆಂಬುದೀಗ, ಕಡೆಯಣ ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖಕ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರ್ವ ಮನಸ್ಸು ಅಧೋಕುಂಡಲಿಯೊಳಿದು ಉರ್ಧ್ವಕುಂಡಲಿಯ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿ ಅದೇ ಸತ್ವಾಣ ಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ, ಆ ಮನವ ನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಕುಂಡಲಿಯ ಹಾವೆದ್ದು ಕೊಡಗವನೊಂದೆ ಬಾರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಉರಿಯ ಸಿರಿಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ
ನರಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ.

ಬಾಲವು ಉಡುವಿನಂದ, ನಡು ಬಳ್ಳುವಿನ ಚೊಲ್ಲೆಹದಂದ
ತಲೆ ಕೊಡಗದಂತೆ ನರಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮ ಕುಕ್ಕರನಾಗಿ
ಯಾತಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೆ.
ಅದು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕದು ಜೀವಾ.

ಟೀಕು:— ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
ಭೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯ
ಸಿರಿಯ ನಡುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹದ
ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಹಂಸಗಳಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿ
ಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನರಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಭವ ಪಾಶವು ತಮೋಗುಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಬಾಲಉಡುವಿನಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಅಂತರ್ದೇಹವು
ಸತ್ಪಣಮವನೋಳಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಡುಬಳ್ಳುವಿನ ಚೊಲ್ಲೆಹದಂದವೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ
ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಕೊಡಗದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದೇಹವು
ಜೀವನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ರೂಪು ನರಿಯಾಗಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ,
ಆತ್ಮ ಕುಕ್ಕರನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ನಿಲನ ಭಿನ್ನಯೋಗ
ಭ್ಯಾಸಗಳಿಂ ಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಯಾತಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕದೆಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನು ಆಸ್ತದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಮನಪವನಂಗಳೆಂಬ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂ
ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಿಳಿದ ಶರಣಂಗೆ ಜೀವ
ಭಾವ ಅಳಿದು ಸಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತಿಹುದಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ,
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ನರಿ
ದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕದು ಜೀವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಹರಿವ ಹಾವು ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೊಡಗ ಸಂಧಿಸಿ
ಒಂದಕ್ಕೊಂದಂಜಿ ನಂದಿದಾವೆ; ಕೊಡಗ ನೋಡಲಮ್ಮದು
ಎರಡು ನಂದು ಜೋಗಿಗೆ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಘಿಸುತ್ತಿಹುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಡಿನ ಮೇಲಣ ಕೊಡಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿ ಎರಡು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಮ್ಯುಖವಾದ ವೆಂಬುದೀಗ, ಸಂಧಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಳಿಕೆ ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸದ್ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಜೀವ ಗಳುಕಿ' ಎರಡು ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿರವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದಂಜಿ ನಿಂದಿ ದಾವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ಆ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ತಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲವ್ವುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗ ನೋಡಲವ್ವುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಅಡಿಯಿಡಲವ್ವುದು ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಹೋಗ ಲವ್ವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಸಜ್ಜೀವನು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಎರಡು ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿರವಾಗಲು ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನೆಯ್ವುದ ವಶಂಗೆ ಮುಖವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡೂ ನಿಂದು ಜೋಗಿಗೆ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಸದಾ ಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವನರಿತು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಕೊಡಗದ ಚೇಷ್ಟೆ ಉಡಗಿ ಹಾವಿನ ಹಲ್ಲ ಮುರಿದು
ಅಡಿಸುವ ಜೋಗಿಯ ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಗಿ
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಇರವು ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಮನೋ ವಿಕಾರವಳಿದು ವುಸ್ತುನಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದ ಚೇಷ್ಟೆ ಉಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋವಿಕಾರ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಜೀವನ ಸಂಕಲ್ಪ'ವಿಕಲ್ಪಂಗಳೆಂಬ ದಂತ ಭಗ್ನವಾದ ವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ಹಲ್ಲ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಎರಡನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗಮಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಿಸುವ ಜೋಗಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಲು ಉಭಯ ನಾಮವಳಿದು ನಿರ್ನಾಮ ಸ್ವರೂಪ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಇರವು ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ಅರಿಬಿರಿದಿನ
ಮಂತಣದ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೂವರು ದೊರೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು.

ಒಬ್ಬ ನರಪತಿ, ಒಬ್ಬ ಸುರಪತಿ, ಒಬ್ಬ ಸಿರಿಯರಿಗೊಡೆಯ
ಮೂವರ ದುರ್ಗ ಒಂದೆಯಾಗಿ ಸಂದೇಹಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗ ಸಂಗವಾಗಿ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾಗದು.

ಟೀಕು:— ಪ್ರಪಂಚು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಾದಯವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಂಶದ ತನು
ವೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಾದಯವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಂಶದ ತನುವೆಂಬುದೀಗ,
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಧರೆಯಮೇಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆರಿಗೂ
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭಿನ್ನ ಭಾವಯುಕ್ತವಾದ ಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಆರಿ ಬಿರಿದಿನ ಮಂತಣದ ಗಿರಿಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಹಂಕಾರ
ವೆಂಬ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೆ ಕರ್ತರಾಗಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಆ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ
ಮೂವರು ದೊರೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿಹನು ವಿಶ್ವನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ನರಪತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿಹನು ಪ್ರೇಮನೆಂಬುದೀಗ,
ಒಬ್ಬ ಸುರಪತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ
ಮಾಯಾಭೋಗಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿಹನು ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಸಿರಿಯರಿಗೊಡೆ
ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ
ದುರ್ಗ ಒಂದೆಯಾಗಿ ಜೀವ ಭಾವದ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೋಳಗಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದೀಗ,
ಮೂವರ ದುರ್ಗ ಒಂದೆಯಾಗಿ ಸಂದೇಹಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಜೀವಭಾರ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ
ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣಂಗಳಲ್ಲದೆ ಆ ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಸಿರ
ಹಂಕಾರವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಸಂಗವಾಗಿಯಲ್ಲದೆಯಾ
ಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಆ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿರ್ಧ ದೊರೆಗಳ ವಿರೋಧವನರಿದು

ಇದೇ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆಳೆ ಯೆಂಬುದ ನರಿದು

ಮಾಯಾಮಲ ನಾಸ್ತಿಯೆಂಬ ಮನ್ನೆಯ ಕಾಳಗವ ಓಡಿದು

ದುರ್ಗವ ಮುತ್ತಿ ಕೈಯೊಳಗಾದರು ಮೂವರು ಧೊರೆಗಳು.

ನರಪತಿಯ ಅಂಡವ ಕಿತ್ತು, ಸುರಪತಿಯ ಕೈಯ್ಯ ಕಡಿದು

ಸಿರಿಯರಿಗೊಡೆಯನ ಕಣ್ಣ ಕಳಿದು

ಅರಿಗಳಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅಭಿಮುಖವ ನಷ್ಟಮಾಡಿ

ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾದ ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಹಳ ಮಲಿನ್ಯನಾಸ್ತಿ

ಮನ್ನಣೆಯ ಭಾವ ರಹಿತ ಅನುಸಮ ಚರಿತ

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರಿಗಳಿಲ್ಲದ ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಅಂತಃಪು ಅಹಂಕಾರವನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ನಿವೃತ್ತಿಮುಖದಿಂದ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದ ಭೇದವಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದುಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಘೋರಗಳ ವಿರೋಧವನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಂತು ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಇದೇ ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣ ಅಹಂಕಾರವನಿವೃತ್ತಿಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಇದೇತತ್ಕಾಲನೆಂದರಿದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದೇ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆಳೆಯೆಂಬುದನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಲತ್ರಯರಹಿತವಾದ ನಿರ್ಮಲಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಯಾಮಲನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದುರ್ಭಾವವಳಿದು ಸದ್ಭಾವವುಳ್ಳಾತನೆ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಮನೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಃಪು ಶರಣನು ಅಹಂಕಾರವನಾಶ್ರಯಿಸಿರ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಸಂದರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಲಗ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಗವ ಹಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅಹಂಕಾರವನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ದುರ್ಗವ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಃಪು ಅಹಂಕಾರವನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಜೀವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಅಡಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯೊಳಗಾದರು ಮೂವರು ಧೀರಗಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ತ್ರಯಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಶರಣ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಂಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನರಪತಿಯ ಅಂಡವ ಕಿತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲು ತೈಜಸನು ಭೋಕ್ತೃವ್ಯವನುಂಬ ಮನೋಹಸ್ತವು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುರಪತಿಯ ಕೈಯ ಕಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹಸ್ತ-ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ದೇಹವಳಿದು ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಿರಿಯರಿ ಗೊಡೆಯನ ಕಣ್ಣುಗಳದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂಗತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಜೀವತ್ರಯವಳಿದು ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಕರಣಂಗಳಾದ ಕಾರಣ ಶರಣಂಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಣಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣ ಪ್ರಪಂಚಿಸತ್ತಭಿಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ದುರ್ವರ್ತನೆ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆಭಿಮುಖವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತವಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಯಳ ಮಲಂ ನಾಸ್ತಿ ಮನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಂಗೆ ತಾನೆಂಬ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಉಪಮಾತೀತ

ನಾಗಿದ್ವನಂಬುದೀಗ, ಭಾವ ರಹಿತ ಅನುಪಮ ಚರಿತ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಕವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ನೀರ ಕೋಟೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಬಯಲ ಅಗಳ ತೆಗದು
ವಾಯುವ ತೆನೆಯ ಹೂಡಿ ಅಸುರ ರಾಜನೆಂಬರಸು
ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೊಡೆಯನಾಗಿ ಸೋಮ-ಸೂರ್ಯ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ
ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇರಿಯ ಹೊಕ್ಕು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಥಾನವಮಾಡಿ, ಉತ್ತರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಸಿಂಹಾಸನಂಗೈಯ್ದು

ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ನಾನಾ ವಿಷಯ ಪೇವಾರದಲ್ಲಿ ವಶವಲ್ಲದೆ
ಮುಖಮಯನಾಗಿದ್ವ ಸದಾಶಿಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ನಿರಾಕವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕೆ:— ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ
ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಶರಣನು ನದ್ದಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಆ
ನಿರಾಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ನೀರ ಕೋಟೆಯ
ನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಧಾಂತಿಯ ಜಲವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದ
ಶರಣನು ನಿರಾಕಾರವಸ್ತು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತನು ಆಗಲಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬ
ದೀಗ, ವಾಯುವ ತೆನೆಯ ಹೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಮು ಸಂಬಂಧ
ವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗನೆಂಬರಸು ಶರಣನ
ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸುರಾಜನೆಂಬರಸು ಆ
ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೊಡೆಯನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ
ಭಾವವ ಘಟ್ಟಿಸಿದ ಶರಣನು ಇಡವಿಂಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಮು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ
ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮಂತ್ರಸಂಸ್ಕಾರವಿಡಿದು ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರವೆನಿಸುವ
ಸುಷುಮ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗ ಮಾರ್ಗದ ಬಳಿವಿಡಿದು ಕೇವಲವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಲೆಯ್ದಿತ್ತಿದ್ವನಂಬುದೀಗ, ಸೋಮ-ಸೂರ್ಯ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ
ಕೇರಿಯಹೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮ
ರಸಭಾವಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ವನಂಬುದೀಗ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಪರಮ
ಚಿತ್ತಲೆಯನು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
ಸ್ವರೂಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಥಾನವ ಮಾಡಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು
ಕಾರಣಾಂಗದರವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ,
ಉತ್ತರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಂಗೈದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗ

ದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಘಟಿಸರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ, ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯನೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ನಾನಾ ವಿಷಯ ಪರಿವಾರ ದಲ್ಲಿ ಆರಿಗಳಿಗೆ ವಶವಲ್ಲದೆ ಸುಖಮಯವಾಗಿದ್ದ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೬

ನಂಜಿನ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂದೇಹದ ಕವರನೆಟ್ಟು
ಮಂಜುಳದ ಮೂರಂಗದ ಮುಂಡಿಗೆಯ ನೆಟ್ಟು
ಸರಂಗದ ಸುಮನನ ದೊಂಕರತ ಚಿಮ್ಮರನ ಹಾಕಿ
ಗತಿಮತಿಯೆಂಬ ಇಕ್ಕಲದ ಸೂರಿಗೆ
ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬ ಬಹುಲು ಬಿಡುವಹಾಕಿ- ಏರಿ
ಪದಗಳು ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವೆಂಬ ಮೂಗುತಿಗೊಲಿನಲ್ಲಿನಿಂದಿತ್ತು
ಗುಳು ತೊಲಗದ ಕಟ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿನಿಂದಿತ್ತು
ಸಂದೇಹ ನಿಂದು ಹಂಜರವೇರಿತ್ತು
ಕಡೆನಡು ಮೊದಲೆನ್ನದೆ ತ್ರಿಗುಣದ ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಿ
ಆರಿದು ಮರೆಯದ ಹುಲ್ಲು ಕವಿಸಿತ್ತು ಮನೆಯಾಯಿತ್ತು
ಮನದಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಬಯಲಾಗಿತ್ತು.
ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವು ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ಚಿದ್ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ನಂಜಿನ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪವಳಿದ ದೃಢ ಸ್ಥಂಭವ ನೆದಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಂದೇಹದ ಕವರನೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾದ ಆತ್ಮತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಜುಳದ ಮೂರಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಕುಬುದ್ಧಿಯಳಿದ, ಸುಬುದ್ಧಿಯನೆ ಕಂಭವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂಡಿಗೆಯನೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಕುಮನವಳಿದ ನೆರಿತವಾದ ಸುಮಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಸರಂಗದ ಸುಮನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಮನ ಬುದ್ಧಿಗಳೆರಡು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಯವಳಿದ ಚಿಮ್ಮರನ ಹಾಕಿದನೆಂಬುದೀಗ, ದೊಂಕರತ ಚಿಮ್ಮರನ ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಉಭಯವಳಿದು, ಒಂದೆಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುವು ಇಕ್ಕಲದ ಸೂರಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗತಿಮತಿಯೆಂಬ ಇಕ್ಕ

ಲದ ಸೂರಿಗೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣ, ನಾ ಪರ ಶಿವ ಸ್ವರೂಪನು, ನಾ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೀಗ, ನಿಜ ನಿಶ್ಚಯ ವೆಂಬ ಪುಲುಬಡುವ ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಏರಿಗಿದಗಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು; ಕರಂಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸ್ವಸ್ಥವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮೂಗುತಿ ಗೊಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವೆಂಬ ಮೂಗುತಿ ಗೊಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಭಿನ್ನ ವರ್ತನೆಗೆ ತೊಲಗದೆ ಹಾಗೆ ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಳು ತೊಲಗದ ಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶರಣ ಗುರು-ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ವಿಶ್ವಾಸ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರ ನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬ ಹಂಜರ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಂದೇಹನಿಂದು ಹಂಜರ ವೇರಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟ ವಾಗಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವ. ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಡೆನಡು ಮೊದಲೆನ್ನದೆ ತ್ರಿಗುಣದ ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣ ಪರಶಿವ ತತ್ವವೆ ತನ್ನ ನಿಜವೆಂದರಿದು ಮರಿಯದೆ ಇರ್ದ ಹುಲ್ಲು ಕವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿದು ಮರೆಯದ ಹುಲ್ಲು ಕವಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿದ್ ಗೃಹವ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ನೆನಹಿನ ಆಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೆಂಬ ದೀಗ, ಮನೆಯಾಯಿತ್ತು ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ ಗೃಹವ ಮಾಡಿದ ಚಿದ್ ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ವುನ್ನಿ ನಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಚಿದ್ ದ್ವಾರವು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಸದಾ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವು ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೭

ಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನದ ಗರತಿ ಹಡದುಂಬುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ

ಅವಳ ಕೂಟವ ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ

ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ, ಕಾಲು ಮೇಲಾಗಿ, ಕೈಯ್ಯು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ

ತರ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು

ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಮುತ್ತನಿಕ್ಕಿ ಶಕ್ತಿಯ ಸುಖ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗ ಬಚ್ಚ ಬಯಲು.

ಟೀಕು:— ಕಣ್ಣೆಂದೊಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನೊಳ ಕೊಂಡಿಸ್ಪ ಚಿದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ

ಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚ ಹೊದ್ದದೆ ಜದುರಿನಿಂದಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಶಿವಸುಖ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಹಡಮು ಹರಷಾನಂದದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸು ತ್ತಿದ್‌ಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಕನ್ನದ ಗರತಿ ಹಡಮುಂಬುತ್ತೆದಾಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವದಕ್ಕೆ ಎಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ, ಕಾಲು ಮೇಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಪೂರ್ವ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ಮೀರಿಮದೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನು ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತದಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನಾಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ತರ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲೊಡಗೂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಕೋರುವ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ತಾನಾದ ಶರಣನು ಶಿವೋದಂವೆಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾಮೃತ ರಸವನು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಮುಖದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಸಮರಸಕೂಟದ ಸುಖವು ಶರಣಂಗೆ ಲೇಸಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಶಕ್ತಿಯ ಸುಖಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಬಚ್ಚ ಬಯಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೦೮

ಸುಖ ಮೇಖದ ನಡುವೆ ಒಂದು ತಿರಕದ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿ

ಹಾಲನೊಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಕೂಳು ಬೇಡುತ್ತದೆ.

ಕೂಳು ಕುಡಿದವಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಗಂಜಿಯ ಕುಡಿದು

ಕೂಸು ಹೇಳದೆ ಹೋಯಿತ್ತು.

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿದು.

ಟೀಕು:— ದೇಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ದುಷ್ಟರಿತ್ರವನುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುಖ-ಮೇಖದ ನಡುವೆ ಒಂದು ತಿರಕದ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ದೇಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸವನಿಚ್ಛಿಸುವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲನೊಲ್ಲದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಾಭ ಅಗಾಮಿಯೆಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಕೂಳು ಬೇಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಆ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ಸಮರಸಪಾಕಪಾದಾಕ್ಷಣ ವೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಳು ಕುಡಿವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾಗಲು ಆ ಮನಸ್ಸು ಚಿದಾಮೃತ ರಸವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಚಾಲನಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಜಿಯ ಕುಡಿದು ಕೂಸು ಹೇಳದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೯

ಸಿರಿಶೈಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರುಷ ರಸದ ಭಾವಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆ ಭಾವಿಯೊಳಗೆ ಕಬ್ಬಿನವ ಅದಿರು ಹುಟ್ಟಿ,

ಸಿದ್ಧ ರಸವ ನುಂಗಿತ್ತು.

ಇದ್ದವನ ಸುದ್ದಿಯ ಸತ್ತವ ಹೇಳಿ ಕಾಣದವ ಕೇಳಿ ಹೋದ.

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಬಚ್ಚ ಬಯಲು

ಟೀಕು:— ಬ್ರಹ್ಮಾರಂಧ್ರದ ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಸಿರಿಶೈಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾರಂಧ್ರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾಮೃತ ಕೂಪವು ದಯಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಪರುಷ ರಸದ ಭಾವಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಪರಮಾಮೃತ ಕೂಪವನ್ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದ್ ಭಾನ ಲಿಂಗದಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹ ಭಾವ ತೋರಿತ್ತು ಜೀವಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಭಾವಿಯೊಳಗೆ ಕಬ್ಬಿನವ ಅದಿರುಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ದೇಹವು ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸಬಿಂದುವನ್ನೊಳಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸಿದ್ಧ ರಸವ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ಸ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರಾರ್ಹತ್ವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಅಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಗುರುವೆ ಕ್ರಿಯಾ ಘನ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ತನ್ನಾದಿಯ ನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದ್ದವನ ಸುದ್ದಿಯ ಸತ್ತವ ಹೇಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವಿರಿಟ್ಟು ಕಾಣದೆಯಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಕೇಳಿ ಆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಾರ್ಥವಿಡಿದು ಶಿವತತ್ವದತ್ತ ಲೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಣದವ ಕೇಳಿ ಹೋದ ಸದಾ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗ ಬಚ್ಚ ಬಯಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೦

ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ದಾರವೇರಿ ಹಿನ್ನಿಯ ಹಂಗ ಬಿಡಿಸಿತ್ತು.

ಉಂಬ ಹಂಗ ಕಣ್ಣ ಕಂಡು ಬಾಯ ಹಂಗ ಬಿಡಿಸಿತ್ತು.

ಮನಕಂಡು ಕೈಯ್ಯ ಸಂದೇಹವ ಬಿಡಿಸಿತ್ತು.

ಮನ ಘನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ

ಕುರುಹಳಿಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಚಿದ್ ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಶಿವಾನುಭಾವ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಮನ ಸ್ಥಾನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ದಾರವೇರಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶಿವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವಸೂತ್ರವು ಕ್ರಿಯೆಂದೊದಗುವ ಭಿನ್ನ ಫಲಸದಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಮಾಡುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಿನ್ನೆಯಹಂಗ ಬಿಡಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನ
ಫಲಪದಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಕಲ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳ
ಜೀವನು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದನು ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಕಂಡು ಆ
ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಬ ಹಂಗ ಕಣ್ಣು ಕಂಡು
ಬಾಯ ಹಂಗು ಬಿಡಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ನಷ್ಟವಾಗಲು
ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ಮನ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂಕಂಡು
ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಲು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಡಿದು ಮಾಡುವ
ಸತ್ತ್ವಯಾಚಾರವೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಮನಕಂಡು ಕೈಯ ಸಂದೇಹವ
ಬಿಡಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯವನೊಳಗೊಂಡಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸು
ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿರವಾಗಿ ಸಮರಸನೆಯ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನ ಘನ
ದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಕುರುಹಳಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಮಹಾ ಮನೆಯೊಳಗೊಂಡು ಮಂದಿರವಾಡ
ಅದರೊಳಗೆ ಹದಿನಾರು ಕೋಣೆ,
ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಿಹುದು.
ತೆಗೆದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖದ ಸರ್ಪ ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾಗಿ
ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿಹುದು.

ಮಿಕ್ಕ ಆರು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾಗಿಲು ಕೀಳಾಗಿ
ಕೀಳಿನೊಳಗೆ ಅಧೋ ಮುಖದ ಸರ್ಪ ವುಡುಗಿಹುದು.
ಮೇಲಣ ಮೂರು ಬಾಗಿಲ ಉರ್ಧ್ವದ ತ್ರಿಗುಣದ ಸರ್ಪ
ಬಾಲ ಮೊದಲು ತಲೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ವಿಶ್ವಮಯವೆಂಬ ಆಕಾಶದ ಹದ್ದು ಹೊಯ್ದಿತ್ತಿತ್ತು
ಅದರೊಳಗೆ ಎರಡು ತಲೆ ಮುರದು ಒಂದು ತಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು
ಹದ್ದಿನ ಕೊಕ್ಕ ತಪ್ಪಿ ಕಾಲುಗುರ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಘಾಯವ ತಪ್ಪಿ
ಗರಿಯ ಅಡುಹ ತೊಲಗಿಸಿ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು
ಅಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ನೋಡಿಯೇರಿತ್ತು

ವಿಷ ಹದ್ದಿನ ಅಸುವ ಬಿಡಿಸಿತ್ತು
ಹದ್ದು ಹಾವು ಕೂಡಿ ಘಟಕರ್ಮಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು
ಕರ್ಮದೊಳಗಾದ ಜ್ಞಾನ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ
ಮುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ.

ಬೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಪ್ಪ ಸ್ಥೂಲತನು ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗವೆ ಜೀವಂಗಾಶ್ರಯವಾಗಿರ್ಪುವೆಂಬುದೀಗ, ಮದಾಮನೆ ಯೊಳಗೊಂದು ಮಂದಿರವಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಭ್ಯಾಂತರದ ಷೋಡಶ ಭುದಂಗಳೆ ಕೋಣೆಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳಗೆ ಹದಿನಾರು ಕೋಣೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದ ನವದ್ವಾರಂಗಳ ಮೂಯಾ ತಮಂಧ ಮುಸುಕಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಬತ್ತು ಬಾಗಿಲುಮುಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನವದ್ವಾರಂಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸುಷುಮ್ನದ್ವಾರ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿನ ದುಸ್ಸಂಚಲ ಪ್ರವರ್ತನಕ್ಕೆ ತೆರಪಾಗಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗ ದಿಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ರಯವೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣನು ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂ ಹಂಸಗತಿಗಳಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತೆಗದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖದ ಸರ್ಪ ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿಹು ದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಷಡ್ದದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕ ಆರುಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದರೊಳಗೆ ಪಯು ಗುಂಚ್ಚ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯವೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದವು; ಅಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾ ನವೆ ಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ವಿಶ್ವನು ಹುದುಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಬಾಗಿಲು ಕೀಳಾಗಿ ಕೀಳಿನೊಳಗಧೋಮುಖದ ಸರ್ಪ ಉಡುಗಿದುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನೋವೃತ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಘ್ರಾಣನೇತ್ರ ಶ್ರೋತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಗುಣತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತೈಜಸಂಗೆ ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನಂಗಳೇ ತಲೆ ಬಾಲವಾದಕಾರಣ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಕೂಡಿ ಪ್ರಪಂಚು ಕ್ರೀಡಿಯಲ್ಲಿರುವೆಂಬು ದೀಗ, ಮೇಲಣ ಮೂರು ಬಾಗಿಲು ಉರ್ಧ್ವತ್ರಿಗುಣದ ಸರ್ಪಬಾಲ ಮೊದಲು ತಲೆಕಡೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮಾಕಾಶ ಸುಯಂ ತಾವತ್ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣನಿಂ ಆತ್ಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾ ಪರ ನಾಗಿರ್ಪ ಪರಮಹಂಸನು ಯೋಗಕ್ರಮಾನು ಸಂಧಾನಂಗಳಿಂ ರಂಕಾ ವಿಷವ ನುಳ್ಳ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿದಾಕಾಶದತ್ತಭಿ ಮುಖವಾಗಲೆಂಬು ದೀಗ, ವಿಶ್ವಮಯವೆಂಬ ಆಕಾಶದ ಹದ್ದು ಹೊಯ್ದಿತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯನುಳ್ಳ ತೈಜಸನು ಸುಷುಮ್ನಾವಸ್ಥೆಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳಗೆರಡು ತಲೆ ಮರಮು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ವಿಶ್ವನು ಜಾಗ್ರವಸ್ಥೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಾವದುಂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲದೆ ಯೋಗಾನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ವಿಲ ಷ್ಣಣವಾಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ತಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಹದ್ದಿನ ಕೊಕ್ಕತಪ್ಪಿ ಕಾಲುಗುರ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಘಾಯವ ತಪ್ಪಿ ಗರಿಯ ಅಡುವ ತೊಲಗಿಸಿ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು ಅಡಿಹೊಟ್ಟೆಯ ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಶಂಕಾವಿಷ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಆ ಪರಮಾತ್ಮಂಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದಲಿಂಗ ತೊಲಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಏರಿತ್ತು ವಿಷ ಹದ್ದಿನ ವಿಷವ ಬಿಡಿಸಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಪರಮರು ದೇಹವ್ರಪಂಚು ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಮುಚ್ಚಿದು

ದಿಲ್ಲೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದು ಹಾವ ಕೂಡಿ ಘಟ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಳಗಾಯಿತ್ತು ಕರ್ಮ
ಮೋಳಗಾದ ಜ್ಞಾನ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೨

ಹೂವಿನ ಮೇಲಣ ತುಂಬಿ ದುವ್ವ ತಿಂದು ಗಂಧವನುಳುಹಿತ್ತು
ಉಳಿದ ಗಂಧ ತುಂಬಿಯ ತಿಂದು, ತುಂಬಿ ಗಂಧ

ಒಂದೇ ಯಾಯಿತ್ತು

ಆದು ನಿರಂಗದಿರವು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ದುವ್ವಿನ ಮೇಲಣ ತುಂಬಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೃದಯ ಕಮಲವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೂವ ತಿಂದು ಗಂಧವ ನುಳುಹಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉಳಿದ ಗಂಧ ತುಂಬಿಯ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನಗ್ರಹಿಸಿ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಶರಣನವಗ್ರಹಿಸಿ ಎರಡೂ ಏಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಅಂಗರಹಿತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತುಂಬಿ-ಗಂಧ ಒಂದೇ ಯಾಯಿತ್ತು ಆದು ನಿರಂಗದಿರವು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ತಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨೩

ನಾ ತೋಡಿದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಡುಂಡುಕ ಭೇಕ ಒಂದಾಗಿದ್ಹವು.

ಡುಂಡುಕ ಹಸಿಮ ಭೇಕನ ನುಂಗಿತ್ತು

ಭೇಕ ಸಾಯದೆ ಡುಂಡುಕನ ಕರುಳು ತಿಂದು

ದುಂಡುಕ ಸತ್ತು ಒಣಗಲಾಗಿ ಅಂಗ ಬಿಗಿದು ಭೇಕನಲ್ಲಿಯೆ ಸತ್ತಿತ್ತು

ಎನ್ನ ಭಾವಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದ

ಕುರುಹಡಗಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಆತ್ಮಂಗೆ ವೇದಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸಕೂಪವ ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ತೋಡಿದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತನುವೆಂಬ ಕೂಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಜೀವನು ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಬಿಂದು ಅಡಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಡುಂಡುಕ-ಭೇಕ ಒಂದಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನು ಅಸಾತ್ಮತ್ವೆಯಿಂದ ಆ ಪರಮ

ಶಾಂತಿಯ ಬಿಂದುವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಂಡುಕ ಹಸಿವು ಭೇಕನ ನುಂಗಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನವಗ್ರಹಿಸಲು, ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಬಿಂದು ಮರನೆಯಿಂ ನಷ್ಟವಾಗ ವೆಂಬುದೀಗ, ಭೇಕಸಾಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಆ ಜೀವನ ಸಕಲ ಕರಣಗಳನು ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಬಿಂದುವೆ ಆವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಂಡುಕನ ಕರುಳ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಬಿಂದು ಆವಗ್ರಹಿಸಲು ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಂಡುಕ ಸತ್ತು ಒಣಗಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತು ಹೋದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಗುರೋಪಾದಸೈಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು, ಪಂಚಾಚಾರ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಆತ್ಮನು ಮದಾಘನದಲ್ಲಿಯೆ ಸರಸವಾದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗ ಬಿಗಿದು ಭೇಕನಲ್ಲಿಯೆ ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆತ್ಮನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ವಿಷಯ ಕೂಪ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶರಣ ನೆಂಬು ಭಯ ಭಾವನಡಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಭಾವಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು, ಸದಾ ಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಕುರುಹಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೪

ಇರುಹೆ ಂಜದೆ ಮದ ಸೊಕ್ಕಿದೈದಾನೆಯ

ತನ್ನ ಕಡೆಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಡದಲ್ಲೆಳವುತ್ತದೆ.

ಅನೆಯ ಕೊಂಬ ಮುರಿದು ರುಂಡಿಲುಡುಗಿ ಮವಗಜ ಸೋರಿ

ಗಜ ಘಟವಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತು; ಇರುಹಿನ ಕಾಲ ಜಗಜವ ಕೊಂದು ಮೂರು ಹುಲಿಯ ಮುರಿದು

ನನಗಿನ್ನಾರು ಅಡಹಿಲ್ಲಾ ಎಂದು

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗೆಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ ಇರುಹೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇರುಹೆ ಅಂಜದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳನು, ತನ್ನ ಚರಿಯಾ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ ಎಂಬುದೀಗ, ಮದಸೊಕ್ಕಿದೈದಾನೆಯ ತನ್ನ ಕಡೆಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚರಿಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ, ಪಂಚ ಭೂತಗಳನು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನಡೆವುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಸದ ಮದದಲ್ಲಿ ಯೆಳವುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರವೆಂಬ ಕೊಂಬು ಭಗ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅನೆಯ ಕೊಂಬು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಹಂಕಾರ ಮಮ

ಕಾರ ವಳಿದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಖಂಡಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಶುಂಡಿಲುಡುಗಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದುರ್ಭಾವವಳಿಯಲು ಅಷ್ಟಮದ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತು ನಿರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮದಸೋರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತು ಹೋಗಲು ಪಂಚಭೂತಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಜಘಟೆವಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದ ಚರಿಯಾ ಪಾದವು ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಸಂದರಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇರುಹಿನಕಾಲು ಐಗಜನ ಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಉತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಂಗಳ ಸಂದರಿಸಿ ತನ ಗಾಗುವ ಪ್ರಪಂಚೂ ಇದಿರಿಲ್ಲವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವಷ್ಟು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಗೆ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದೆಯ್ದು ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಹುಲಿಯ ಮುರಿದು ನನಗಿನ್ನಾರು ಅಡಹಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗೆಯ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫

ಎರಳೆಯ ಕೊಂಬಿನ ನುಲಿಕೆಯ ಬಳಸಿನಲ್ಲಿ
ಅರುಹಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಳಸಿಯಾಡುತ್ತೈದಾರೆ
ಎರಳೆ ಸತ್ತು ಕೋಡಳಿದು ಕೊಂಬಿನ ನುಲುಹು ನೆರಿತವಾಗಿ
ಬಳಸುವ ಅರುಹಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬಳಿತವಾಗಿ
ಸುಳುಹು ನಿಂದಾಗವೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯ ಲಿಂಗದ

ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯುವಾಗಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಎರಳೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಗಳೆ ಕೋಡುಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಎರ ಳೆಯ ಕೊಂಬಿನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಂಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚಿನ ತಿರುಹು ಮುರುಹಿನಲ್ಲಿ ನಾಬಲ್ಲೆ- ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹ ರೆಂಬುದೀಗ, ನುಲಿಕೆಯ ಬಳಸಿನಲ್ಲಿ ಅರುಹಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಳಸಿಯಾಡುತ್ತೈದಾ ರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರ್ತ್ಯಾಂಗಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಜೀವಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬು ದೀಗ, ಎರಳೆ ಸತ್ತುಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವವಳಿಯಲು ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಂಗಳು ಸಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಡಳಿದೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಹಂಕಾರವಳಿದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದಿರ್ಪ ಸಕಲಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ತಿರುಹು-ಮುರುಹುಗಳೆಲ್ಲ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖದಿಂದ ಸಶಿವವಾದವೆಂಬು ದೀಗ, ಕೊಂಬಿನ ನುಲುಹುನೆರಿತವಾಗಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಪಂಚಿ ನಲ್ಲಿಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಅದ್ವೈತ-ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ

ನಿಜನ ತಿಳಿದು ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನೆಯ್ಪತ್ತಿದ ರೆಂಬುದೀಗ, ಬಳಸುವ ಅರುಹಿಯರೆಲ್ಲರು ಒಬ್ಬಳಿತವಾಗಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನೆಯ್ಪತ್ತು ಸಕಲಪ್ರಪಂಚಿನ ವರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಳಿದು ಮಹಾಭನಲಿಂಗದ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಸುಳುಹು ನಿಂದಾಗಲೆ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ.

೨೬

ಕಾಮನ ಅಂಬಿನ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಬಾಲೆಯರು

ಹುಟ್ಟಿದ ವಿನರ :

ಹಿಲಿಕಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು;

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು;

ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಹೆತ್ತೆಯ ತಿಂದು

ತಾಯಿಗೆ ಎಸರೆತ್ತುತ್ತೈದಾಳೆ

ಅವಳ ಕೊಲುವ ಧೀರರ ನಿನ್ನಾರನು ಕಾಣೆ

ಎನಗೆ ಗಂಟ ಎಮ್ಮೆಯ ಮಗನೆಂದು ಸಂದಣಿಗೊಳುತ್ತವಳೆ

ನಾವೆಲ್ಲರು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ.

ಟೀಕು:— ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕಾಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಕಲ ತತ್ವ ಸನ್ನ ಹಿತವಾದ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿರ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಮನ ಅಂಬಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶಿವಭಾವವೆಂಬುದೀಗ, ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿಯ ಭಾಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಶ್ರೀಶಕ್ತಿಗಳುದಯಿಸಿದ ಭೇದವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಬಾಲೆಯರು ಹುಟ್ಟಿದ ವಿನರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಉದಯಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಲಿಕಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಟಿದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವ ಭಾವದ ನಡುವೆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಉದಯಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಉದಯಿಸಿದ ಳೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ತಾಯಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಹೆತ್ತೆಯೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೀಗ, ತಾಯಿಗೆ ಎಸ ರೆತ್ತುತ್ತೈದಾಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಬ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪೂರ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳ ಕೊಲುವ ಧೀರರ ನಿನ್ನಾ

ರನು ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದುದಯಿಸಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪುರುಷನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗೆ ಗಂಡ ಎಮ್ಮವೈಯ ಮಗ ನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖವ ಕಂಡು ಪರಮ ಪುರುಷದೊಳಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಸಂದಜಿಗೊಳುತ್ತವಳೆ, ನಾವೆಲ್ಲರು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೭

ಆಡಿನ ಮೊಲೆವಾಲ ಕೊಡಗ ಉಂಡು

ಹಾಲಸಿಹಿ ತಲೆಗೆರೆ, ಬಂದವನನೇಡಿಸುತ್ತ ನಿಂದವನ ಕಚ್ಚುತ್ತ
ಹಿಂಗದುನೋಡಾ, ಕೊಡಗದಂದ ಕೊಡಗವೆತಂದು

ಆಡುವನೆ ಆರೂಢವಸ್ತು ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರವಿಲ್ಲದಂಗ.

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಆಡಿನ ಮೊಲೆವಾಲ ಕೊಡಗ ಉಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವು ಮನಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲ ಸಿಹಿ ತಲೆಗೆರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜೀವರುಗಳ ಹಾಸ್ಯೋಪಮಾನವ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವರನೇಡಿಸುತ್ತಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಅಪಂಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದವರ ಕಚ್ಚುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ವರ್ತನೆ ನಾಸ್ತಿಯಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಗದುನೋಡಾ ಕೊಡಗ ದಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶಿವಭಾವದಿಂ ಮನೋವರ್ತನೆಯೆಳೆಯಲು ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ ಯಾಗಿ ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ-ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿವಿದಿವಾಚರಿಸಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿಯೆರವಿಲ್ಲದೆ ಚಿತಾಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಆಡುವನೆ ಆರೂಢವಸ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರವಿಲ್ಲದಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೮

ಮಹಾಧರೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ

ಕಾವಿಲ್ಲದ ಕೊಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರನತರಿದು

ಎತ್ತಿಲ್ಲದ ಏರಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿತಂದವ ನೀನಾರಣ್ಣಾ !

ನಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು

ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಚಿತ್ಪ್ರಧಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಕಾಯವ ರಚಿಸು ತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾಧರೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ,

ಆ ಶರಣನು ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಇರ್ಪ ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾವಿಲ್ಲದ ಕೊಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜನನಾಂಕುರವಿಲ್ಲದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವ ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಘಟ್ಟದ ಮರನ ತರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅತ್ಯ ತ್ರಯಂಗಗಳಿಲ್ಲದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಾತ ಶ್ರೀ ಗುರುವೆಂದು ಶಿಷ್ಯ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಲ್ಲದ ಏರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡಿತದವ ನೀನಾರಣ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತಾನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವ ತಲೆದೊರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಶರಣ. ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಯ ನಾಮವಳಿಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ನಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಉಭಯ ನಾಮವಳಿದು ಶರಣನ ಬಹಿರಂಗದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ ನೊಳಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳನಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೯

ಹಸಿದ ಹಾವಿನ ಹೆಜೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಬಿಲನ ತೋಡುತ್ತದೆ.

ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಿಲ ಕಣ್ಣಿನ ಮೊಹರಿಯಲ್ಲಿ

ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಶಯನದ ಮನೆ

ಮುಗಿಲ ವಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುದಾರಿ ಬಾಲವ ತುದಿಯಲ್ಲಿ

ಮಡುಪ ಹಾವ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವನರಿದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತನಿಂದಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಶಂಕಾವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನು ಆಶಾಕೃಷ್ಣಯಲ್ಲಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸಿದ ಹಾವಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆ ಆ ಜೀವಂಗೆ ಶಿರಸ್ಸಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚನೆ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಹುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಇಲಿ ಬಿಲನ ತೋಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಘನ ತರವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಿಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬೆಂಬಳಿಯಂ ಪಂಚ ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಂತರ್ದೇಹವೆ ಆ ಮನಸ್ಸು ಮರನೆಯನೆಯ್ಯುವದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನ ಮೊಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಶಯನದ ಮನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ದುರ್ವಾಸನು ಸ್ನೇಹಾರವೆಂಬ ನಾಶಕವಿಡಿದು ನಾನಾ ದುಶ್ಚರಿತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗಿನ ವಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುದಾರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಭವಪಾಲದಲ್ಲಿ ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಮರವೆಯ ನೆಯ್ದಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲವ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮಡುಪನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣ ಆ ಜೀವಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ದಲ್ಲಿ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಮನವಳಿದು ಉನ್ಮನಿತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವನರಿದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ನಿಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೦

ತಾವರೆಯ ನಾಳದ ತೆರಸಿನಲ್ಲಿ,
ಮೂರು ಲೋಕವ ನೋಳಗೊಂಡ ಗಾತ್ರದಾನೆ ಎಡತಾಕುತ್ತದೆ.

ನಾಳ ಹರಿಯದು, ಅನೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ನೋವಿಲ್ಲ

ಇದೇನು ಚೋದ್ಯವೆಂದು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ

ಟೀಕೆ:— ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ದ್ವಾರವೆಂಬುದೀಗ, ತಾವ ರೆಯ ನಾಳದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನದ್ವಾರದ ವಿಶಾಲ ತರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತೆರಸಿನಲ್ಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ತನು ತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಗಜವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಲೋಕವನೊಳಗೊಂಡ ಗಾತ್ರದಾನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಚಿದ ಹಂಕಾರವ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿವಿಡಿ ದಾಚರಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಡತಾಕುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಳ ಹರಿಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನಂಗಳಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ದುಃಖ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅನೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ನೋವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಂಗಳಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರ್ಪದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೆಂಬುದೀಗ, ಇದೇನು ಚೋದ್ಯವೆಂದು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೧

ಜೇನು ತುಪ್ಪವ ಹೊತ್ತು ಮಾರುವವಳ ಮಡಕೆಯ ಮೇಲೆ

ಮೂರು ತುಂಬಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾವೆ; ಒಂದು ತುಂಬಿ ಇದ್ದಿತ್ತು;

ಒಂದು ತುಂಬಿ ಹಾರಿತ್ತು; ಒಂದು ತುಂಬಿ ಸತ್ತಿತ್ತು

ಮೂರು ತುಂಬಿಯಂದವ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ ಮಡಕೆ ಒಡೆಯಿತ್ತು.

ತುಪ್ಪವಕ್ಕಿತ್ತು, ಹೊತ್ತವ ಸತ್ತ

ಇದೇನು ಕೃತ್ರಿಮವೆಂದು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ

ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ

ಟೀಕು: — ಪರಮಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನವನು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಂಬುದೀಗ, ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಹೊತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಕ್ಷಪೇಕ್ಷೆಯರುಗಳಾದ ಭಕ್ತಜನಗಳಿಗೆ ಆ ಪರಮಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮಾರುವವಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದ್ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮಡಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ತುಂಬಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಸತ್ಪ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ತುಂಬಿ ಇದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ತುಂಬಿ ಹಾರಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ತುಂಬಿ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವು ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ತುಂಬಿಯೆಂದವ ಕಂಡುಹಿಡಿದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾಗಲು ಆ ಚಿದ್ಭಾಂಡವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಡಕೆ ಒಡೆಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಭಾಂಡವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾಗಲು, ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸ ಶರಣನ ಬಾಹ್ಯಭ್ಯಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೂಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ತುಪ್ಪವಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಭಾಂಡವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ದ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತವ ಸತ್ತ ಇವೇನು ಕೃತ್ರಿಮವೆಂದು ಕೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೨

ಕೊಟ್ಟ ಕೂಗಿತ್ತು ಹಾಲುನಕ್ಕಿ ಬಳಿಯಿತ್ತು
ಹಂಗ ಕಟ್ಟಿತ್ತು ಅವನ ಅವಳ ಮದುವೆ ನಿಂದಿತ್ತು ಇವನಿಗಾಯಿತ್ತು
ತಂದ ಮರುದಿನಕ್ಕೆ ಸತ್ತವಳು ಮದುವಳಿಗ ಮಂಡೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ
ಸೀರೆಯ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಟ್ಟೆ-ಕೆಟ್ಟಿನೆಂದು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ.

ಟೀಕು: — ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಣಮ ಜ್ಞಾನಉದಯವಾಗಿ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಟ್ಟ ಕೂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವವಳವಡಲು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರೇಮಸನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲುನಕ್ಕಿ ಬಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚನಾಸ್ತಿಯಾಗಲು ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾ ಚರಿತ್ರವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರವಾದ ಜ್ಞಾನದಲೆಯಿತ್ತು, ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಮನ

ಸ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಹಂಗಳಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಕೂಡಿ ಸಕಲವಿಷಯಗಳ ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅದೇ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅವನ ಅವಳ ಮದುವೆನಿಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾಸಂಭ್ರಮವಳಿಯಲು ಭೇದಭಾವ ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ನಿರ್ಮಾಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮರಸ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವನಿಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಮಾರ್ಗಶ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು ಮೀರಿದ ಶ್ರೀಯನೊಳ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ತಂದ ಮರುದಿನಕ್ಕೆ ಸತ್ತವಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲಂಗಳಲ್ಲಿದ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನಾಂಬರವನೇಕೀಕರಿಸಿ ತಾನೆಂಬಭಾವ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮದವಳಿಗ ಮಂಡೆಯನ್ನಾಳಿ ಸೀರೆಯ ದಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟಿ ನೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೩

ಮೂಳೆಯ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ
ಒಬ್ಬ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದ, ಒಬ್ಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದ,
ಒಬ್ಬ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದ,
ಇಂತಿ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯ ಅಳವಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಇವರು ಎನಗೆ ಹಗೆ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹಗೆಯೆಂಬುದ ನರಿದು
ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಕಾಲು ಮುರಿದು, ನಡುವಳ ಮಗನ ಕೈಯ
ಮುರಿದು

ಕಿರಿಯ ಮಗನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಗೋಣು ಮುರಿದು
ಅವರು ಹಿಂಗಿ ನಾ ಬದುಕೆದನೆಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಸಂದ ಬಿಟ್ಟು
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಸಂದಿತ್ತು ಚಿತ್ತ.

ಟೀಕು:— ಆನಾಹತ ಕರ್ನ ವ್ಯಾರಂಗಳು ರಹಿತಮಾಗಿರ್ಪ ಮಾಯೆಯು ತಾನೆಂಬ ಮೂಲಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಯೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಳೆಯ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮೂಲಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ಥೂಲತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಶ್ವನು ದುಕ್ಕರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ತೈಜಸನು ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣ ತನು ಸಂಬಂಧಿ

ಯೆಷ್ಟು ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಷ್ಟು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನು ಅಸಿತ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನಲ್ಲ ಎಂದು, ದಾಸ್ಯೋಪಮಾನವ ಮಾಡುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯನಾಳವಾದುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಾನೆಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಿ ಈ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಂಟಕವೆಂದರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರು ಎನಗೆ ಹೆಗೆ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ಹೆಗೆಯೆಂಬುದನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರುವಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು, ಆ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ವಿಶ್ವನ ದುಷ್ಟ ರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಸತ್ತಿಯಾಚಾರವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಕಾಲು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ತಿಯಾ ಚಾರವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ತೈಜಸನ ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನೋಹಸ್ತವ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಮವಣಿ ಮಗನ ಕೈಯ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನೋಹಸ್ತ ಸ್ಪೃಷ್ಠವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ನೆಲೆ ಗೊಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯನು ಅದೃಢ ಕಂಡವನು ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಶಿವಭಾವವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ತೃಪ್ತಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಿರಿಯಮಗನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಗೋಣು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣಂಗೆ, ತನು ತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಘಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅವರು ಹಿಂಗಿ ನಾ ಬದುಕಿದನೆಂದು ತ್ರಿವಿಧವ ಸಂದ ಬಿಟ್ಟು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಸಂದಿತ್ತು ಚಿತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೪

ಕಲ್ಲಿನ ಗಿರಿಯ ಹುಲ್ಲಿನಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕಿ
ಹುಲ್ಲೆಯಮರಿ-ಹುಲಿಯೊಂದಾಗಿ ಚಲ್ಲವಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಒಲ್ಲವನ ಬಲುಹ ಏನು ಇಲ್ಲವ ಮುರಿದು
ಈ ಸೊಲ್ಲಿನ ವಿವರವ ಕೇಳುವಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ.

ಟೀಕು:— ಕಲು ಹೃದಯವಾದ ದೇಹವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವು ಹುಟ್ಟಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲಿನ ಗಿರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರದಗಿರಿಯನು ಸುಜ್ಞಾನಾಂಕುರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲಿನಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯಿಂದುದ್ಧವಿಸಿ ಚಿತ್ಸಾರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸಕಲತತ್ವಂಗಳ

ನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಕ್ರೀಡಾಪರನಾಗಿದ್ದರ ನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲಿಯಮರಿ-ಹುಲಿಯೊಂದಾಗಿ ಚಲ್ಲವಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾಪರನಾದ ಶರಣನು ಅದಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳೆಂಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಸೊಲ್ಲಿನ ವಿವರವ ಕೇಳುವಬನ್ನಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೫

ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವು ಹದ್ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ತತ್ತಿಯು
ನುಂಗಿತ್ತು

ಗಿಡುಗನ ಉಡುನುಂಗಿ ಹೊಡೆವವನ ದಡಿ ನುಂಗಿತ್ತು
ಹಾವಿನ ಹದ್ದಿನ ತತ್ತಿಯು, ಗಿಡುಗನ ಉಡುವ,
ಹೊಡೆವವನ ದೊಣ್ಣೆಯ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಇರುವೆ ನುಂಗಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ.

ಟೀಕು:— ನವದ್ವಾರಯುಕ್ತವಾದ ವೇದದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶಂಕಾ ವಿಷಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಹಾವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸ್ವಯಜ್ಞಾನವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ತತ್ತಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವ ನವಗ್ರಹಿಸಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಲಂಘಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಮಾಯೆಯನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಿಡುಗನ ಉಡುನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವನವಗ್ರಹಿಸಲು, ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಡೆವವನ ದಡಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜೀವನಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವಯಜ್ಞಾನವ ಮಾಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವವ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆ ಆ ಸಮೂಹವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ಹದ್ದಿನ ತತ್ತಿಯು, ಗಿಡುಗನ ಉಡುವ, ಹೊಡೆವವನ ದೊಣ್ಣೆಯ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಇರುವೆ ನುಂಗಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ಬಚ್ಚ ಬಯಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೬

ಒಂದು ಹರಿವ ಹಾವು, ಒಂದು ಧರಿಸರಕ್ಕೆ ನಿಂದಹಾವು
ಒಂದು ಉರಿವ ಹಾವು; ಈ ಮೂವರ ನಡುವೆ ನಿಂದು
ಆಡುವ ಕೊಡಗದಿರವು ಎಂತೆಂದೊಡೆ—

ಹರಿವ ಹಾವು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಾವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
 ಉರಿವ ಹಾವ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಅಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
 ಕೊಡಗದೊಡೆಯ ಬಂದುನೋಡಿ ಕೋಲಹಿಡಿದು ಕುಟ್ಟಿ
 ಮೂರು ಹಾವ ಬಿಟ್ಟು ಕುಟ್ಟಿದ ಕೋಲನುಂಗಿತ್ತು
 ಆ ಕೋಲು ಕೊಡಗದ ಒಡಲೊಳಗೊಡದು ಕೊಡಗ ಸತ್ತಿತ್ತು.
 ದಡಿ ಒಡೆಯನ ನುಂಗಿ ಒಡೆಯ ನಡಗಿ
 ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ಒಡಗೂಡಿ ಬಚ್ಚಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು: — ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹನು
 ವಿಶ್ವನಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಹರಿವ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ
 ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಶಬ್ದ ಜಾಲದೊಳಗಿರ್ವ ತೈಜಸನಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಧನಿಸರಕ್ಕೆ
 ನಿಂದ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾಪತ್ರದೊಳಗೆ ಸಿಲ್ಲಿ ಮರವೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹನು
 ಪ್ರಜ್ಞನಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಉರಿವ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವ
 ತ್ರಯಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸಿಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಈ ಮೂವರ ನಡುವೆ ನಿಂದು ಎಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೊಳಗೆ ಮನವು ಸಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವರ್ತನೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಡುವ ಕೊಡಗದಿರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಇಂತಪ್ಪ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ
 ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಆ ವಿಶ್ವನಲ್ಲಿ
 ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವ ಹಾವ ಮೆಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
 ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹ ತೈಜಸಿನ ದುರ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ
 ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸದ್ಭಾವ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
 ನಿಂದ ಹಾವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ
 ವಾದಲ್ಲಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವುತ್ತಿರ್ವ ಪ್ರಾಜ್ಞನನು ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯ ನಷ್ಟವ
 ಮಾಡಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಚಿದ್ವಾರದಲ್ಲವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ,
 ಉರಿವ ಹಾವ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
 ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನಕ್ಕೆ
 ಕರ್ತನಾದ ಶರಣ ಬಂದು ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ತಿಯ ನೋಡಲೊಡನೆ ಕೋಲೆಂದೊಡೆ
 ಶಿವಭಾವ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಡಿಯಲಾಗಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ವರ್ತನೆ ಬಿಟ್ಟು ಶಿವ
 ಭಾವವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದೊಡೆಯ ಬಂದು ನೋಡೆ ಕೋಲ
 ಕುಟ್ಟಿ ಹಾವ ಬಿಟ್ಟು ಕುಟ್ಟಿದ ಕೋಲ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವವು
 ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕೋಲು | ಕೊಡಗದ ಒಡ
 ಲೊಳಗೊಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ
 ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗ ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನಲಿಂಗ

ಯುಳ್ಳವರೆಂಬುದೀಗ, ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ
ದಾಗಿ ೨೬ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣಿಗೆ
ಅಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗಾ ಹೊದ್ದಿಕೆ ಬೇಡ,
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ಇದ್ದಂತೆಸಾಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೮

ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಸತಿ ಯೋನಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಡದು
ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೋಗುಳವಾಡುತ್ತೈದಾಳೆ;
ತೊಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲದೆ ನೇಣು ಹೊರತೆಯಾಗಿ
ಗಂಟಕಟ್ಟಿ ಮಗುವಿಲ್ಲದೆ ಶಿರುವಳುತ್ತದೆ.
ಅದಕ್ಕೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಲ ಬೇಕು
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲದಾಗದು.

ಟೀಕೆ:— ಬೀವನ ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನರಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಸತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸಹಿತವಾದ
ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ಯ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಯೋನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉತ್ಪತ್ಯ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸತಿಯಲ್ಲಿ
ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ೨೬ಗುರು ಅವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಚಿದಾ ಗರ್ಭ ತಲೆ
ಹೋರಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗತ್ರಯವುಪಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ,
ಮಕ್ಕಳ ಹಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವನಘಟಿ
ಸಿದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಾವೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಶಿವೋದಂಮೆಂದು
ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೋಗುಳವಾಡುತ್ತೈದಾ
ಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋದಂಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ದೇವಭಾವನಾಸ್ತಿ
ಯಾಗಿ ಮಾಯಾಪಾಶ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತೊಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲದೆ ನೇಣು
ಹೊರತೆಯಾಗಿರುವ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾಪಾಶ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಲು, ಶರಣ
ತನ್ನ ಆಚಾರಾಂಗವ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಟ
ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ
ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣಿಗೆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ
ಶಿವೋದಂ-ಶಿವೋದಂ ಮೆನುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಗುವಿಲ್ಲದೆ ಶಿರುವಳುತ್ತದೆ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋದಂಮೆನುತ್ತಿದ ಶರಣನೆಂಬ ಶಿರುವಿಗೆ, ಸಂಸಾರ
ವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಘಟಿ ಸ್ವರೂಪಿನ ಸ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಾಪ್ಯುತ
ರಸವನೆ ಗ್ನೀಕರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಲು ಬೇಕು
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲದಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೯

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕುರುಡ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣು ಕಂಡ
 ಒಂದು ಧರೆಯ ಕಣ್ಣು, ಒಂದು ಸಿರಿಯ ಕಣ್ಣು,
 ಒಂದು ಉರಿಯ ಕಣ್ಣು
 ಉರಿ ಸಿರಿಯ ನುಂಗಿ, ಸಿರಿ ಧರೆಯ ನುಂಗಿ,
 ಧರೆ ಅರುಹಿಯರ ನುಂಗಿ

ಆ ಗುಣವನರಿಯಬೇಕು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ಬೆರಸಬೇಕು

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಾತ್ಮಂಗೆ, ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ನಷ್ಟವಾಯಿ
 ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕುರುಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಃಪ್ರಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆ
 ಯಿಂ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ ತಲೆದೋರಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭಾವಿ
 ಸಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ ಮೂರುಕಣ್ಣುಕಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಸದ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸ್ಥಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
 ಒಂದು ಧರೆಯ ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ
 ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
 ಒಂದು ಸಿರಿಯ ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು
 ಶರಣನ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಉರಿಯಕಣ್ಣು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ
 ವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿ ಸಿರಿಯ
 ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಸದ್ರೂಪ
 ವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಿರಿ ಧರೆಯ ನುಂಗಿ
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನಾಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ವಿಯಾಲಿಂಗವು
 ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
 ಧರೆ ಅರುಹಿಯರ ನುಂಗಿ ಆ ಗುಣವನರಿಯಬೇಕು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ
 ಲಿಂಗ ಬೆರಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೦

ರಸದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಿಯ ಮಡುವ ಕಲಕಿ
 ಕತ್ತರಿಯ ವಾಣಿಯ ಗೊತ್ತುಕೊಯ್ದು
 ಕರೋತಿಯ ಕಣ್ಣುಕಿತ್ತು ಅಶ್ವನ ಚಿತ್ತವ ಕಿತ್ತು
 ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಆಡುವಾತನೆ ನಿಜವಸ್ತು ಸದಾಶಿವಲಿಂಗವು.

ಟೀಕು:— ಪರಮಾಮೃತ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿತ್ ಕೂಪವೆಂಬುದೀಗ,
 ರಸದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವನೊಳ
 ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ಘಾತವಕಾಣಬಾರದೆಯಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ

ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಮಡುವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸಿಯ ಮಡುವ ಕಲಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ಸಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೊಂಕಿ ದವರ ಕಡಿದುಕತ್ತರಿಸುವ ಅತಿ ವಿಷೋದಕ ದಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ದೇವಭಾವ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತರಿವಾಣಿಯ ಗೊತ್ತಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೇವಭಾವ ಸಷ್ಟ ವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಸಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕರೋತಿಯ ಕಣ್ಣ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವಾದ ಬೇದನು, ಅಜ್ಞಾನ ಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ ಮನಸ್ಸು ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಶ್ವನ ಚಿತ್ತನ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿರ್ಮಾಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ, ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀಡಿದಿದಾಚ ರಿಸಿ ಪರವಸ್ತುವೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಅಡುವಾತನೆ ನಿಜವಸ್ತು ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೧

ಕಾಳಿಯ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು ಎಡಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವ ಸೀಳಿ

ಅಚ್ಚ ಬೆಳ್ಳಿಗೆಯ ಹಾಲ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು

ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಆಗತಾನೆ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಿಯ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನ ವಳಿಯಲು ನಾನಾ ದುಷ್ಟರಿತ್ರವನುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಡಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವ ಸೀಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನವಳಿಯಲು ಮಲತ್ರಯಗಳು ಹೊದ್ದದೆ ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮತ ರಸವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಉಪಾಯ ತಂತ್ರದಿಂದ ಕರದುಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಸುಖ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಲ್ಲಾತನೆ ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದೀಗ ಅಚ್ಚ ಬೆಳ್ಳಿಗೆಯ ಹಾಲ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಆತ ತಾನೆ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೨

ಮಹದಾಕಾಶದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಾಲಿನ ನೆಲವು ಕಟ್ಟಿರಲಾಗಿ

ಅದಕ್ಕೆ ಜಲತ್ವಾರವೆಂಬ ಗಡಿಗೆ ಇದ್ದಿತ್ತು

ಅದರೊಳಗೆ ಮಧುರ ಜಲ, ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಮಲ ಜಲ ತುಂಬಿ

ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊದ್ದದೆ ಕುಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿನಿಂದ ಭೇದವನೋಡಾ

ಆ ಗಡಿಗೆಯ ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾರವನೇರುವದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ
ನೆಲಹಿಂಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ, ಕುಂಭಕ್ಕಂಗವಿಲ್ಲ.

ಒಳಗಣ ಭೇದವ ವಿವರಿಸಬಾರದು, ಇಂತಿ ಘಟಮಠ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ
ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದೆಯಿಲ್ಲ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆ ಅವಿರಳನಾಗಿ

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾಗಿರ್ಪ ಅಖಂಡಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತ ಶರಣಂಗೆ ಚಿದಾಲಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಹದಾಕಾರವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಲಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶಿವಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಚಕಾಲಿನ ನೆಲೆಯು ಕಟ್ಟಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದಾಭಾಂಡ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಕ್ಕೆ ಜಲತಾರವೆಂಬ ಗಡಿಗೆ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದಾ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪಾದೋದಕ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳಗೆ ಮಧ್ಯರ ಜಲ, ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿಮಲ ಜಲ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಾದೋದಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಣಾಚರಣೆ ಬೇರಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗಗಳು ಚಿದಾಭಾಂಡಪೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊದ್ದದೆ ಕುಂಭಪೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಭೇದವ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಭಾಂಡವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಿಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಗಡಿಗೆಯ ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಕಾರವೆ ಶರಣನ ಒಳ-ಹೊರಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೇದಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಚಿದಾಕಾರಕ್ಕೆಯ್ವಿದು ನೆಂದೆಡೆ ಪ್ರಮಾಣಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹದಾಕಾರವ ನೇರುವದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಶಿವಭಾವಕ್ಕೆ ತಾನೆಂಬ ಮೂಲದಂಕಾರ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನೆಲಹಿಂಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಭಾಂಡ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ದೇಹ ಭಾವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕುಂಭಕ್ಕಂಗ ವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಳಗಣ ಭೇದವ ವಿವರಿಸಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾ ಭಾಂಡವೆಂಬುದೀಗ, ಮಠ ಶಿವ ಭಾವವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಅಧಾರ ಈ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೇದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಘಟ, ಮಠ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದೆಯಿಲ್ಲ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವೆ ಅವಿರಳನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೩

ಅಂಧಕಾರವೆಂಬ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅಂಗದ ಕರಡೆ ಕಟ್ಟಿ,
ಮೂರಂಗದ ಕೊಡಗ ಏಡಿಸಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ

ಮೀರಿದನೆಂಬವರೆಲ್ಲರು ಕರಡಿಯ ನಿಲನಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು
ಕೊಡಗದ ಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೇಡ ನಿಮಗಾರೂಫದ ಮಾತು
ಇಂತಿವ ಮೀರಿ ನಿಂದವಗಲ್ಲದೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಆಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಧಕಾರನೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹವನಾತ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹವನಾತ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಮಾಯೆ, ಭವಪಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಪಡದಿರುತ್ತಿರಲೇಬುದೀಗ, ಅಂಗದ ಕರಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಆ ಮಾಯೆಯ ವರಗತರಾಗಿರ್ಪ ಚೀವರ, ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರಂಗದ ಕೊಡಗ ಏದಿಸಿಕಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಮನೋವರ್ತನೆಯನು ನಿಲಿಸಿರುವೆಂಬ ಬಣ್ಣ ವಾಗಾಧ್ಯೈತಿಗಳೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಲಯವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರಿದನೆಂಬವರೆಲ್ಲರುಕರಡಿಯನಿಲನಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪ ಅಧ್ಯೈತಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನುಡಿಯುತ್ತಿಹರು ಆದು ಸಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೇಡ ನಿಮಗಾರೂಫದ ಮಾತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ದಾಟದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗದ ನಿಜವ ಕಾಣಬಾರದು ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವ ಮೀರಿನಿಂದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಲ್ಲ

ಹುಲಿ ಹುತ್ತವ ಹೊಕ್ಕು ಹಾವಾದ ಭೇದವನಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಹಾವು ಹುತ್ತವ ಬಿಟ್ಟು ಹದ್ದಾದ ಭೇದವನಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಹುಲಿ-ಹಾವು-ಹದ್ದು ಕೂಡಿ ಕುಲವ ಹೊರಗಿಟ್ಟು

ಒಳಗಾದ ಭೇದವನಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಇಂತಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣತ್ರಯ ಕೂಡಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಂದು

ಬಚ್ಚು ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಹನು ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಚೀವನು ಸವಧಾರೆಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವನಾತ್ರಯಿಸಿ ಶಂಕಾವಿಷಯರೂಪವಾದ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ನೆಯ್ದಿದ ಭೇದವನಾರಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿ ಹುತ್ತವ ಹೊಕ್ಕು ಹಾವಾದ ಭೇದವನಾರು ಬಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮನಕ್ಕೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ ತಲೆಮೋರಿ ದೇಹಭಾವವ ವಿಡಂಬಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭೇದವ ಅರಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಹುತ್ತವ ಬಿಟ್ಟು ಹದ್ದಾದ ಭೇದವನಾರು ಬಲ್ಲರು

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನು, ಮನಸ್ಸು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೂಡಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲಿ-ಹಾವು-ಹದ್ದು ಕೂಡಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಲು ಪೂರ್ವಾರ್ಥದ ಗುಣಗಳು ಕೆಟ್ಟು ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವ ಭೇದವ ಆಗಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಕುಲವ ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಒಳ ಗಾದ ಭೇದವನಾರುಬಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತೀ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಜೀವನು ಮನಸ್ಸು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವವೆಂಬ ತ್ರಿಶತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಡಗೂಡ ಸಮರಸವನೆಯ್ವಿ ನಿರ್ವಯ ಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣತ್ರಯ ಕೂಡಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಡ್ಡ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೫

ಹಾವಿನ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹದ್ದು ತತ್ತಿಯ ನಿಕ್ಕಿ
ಹಾವು ಹಸಿದು ತತ್ತಿಯ ಮುಟ್ಟಿದು ನೋಡಾ
ಹಾವಿನ ವಿವರ, ಹದ್ದಿನ ಭೇದ ತತ್ತಿಯ ಗುಣ ಆವುದೆಂದರಿನಲ್ಲಿ-
ಜೀವ ಪರಮ ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ ಭೇದವನರಿಯಬೇಕು
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವುನರಿವುದಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ರಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವಂಗೆ, ನವದ್ವಾರಯುಕ್ತ ವಾದ ದೇಹವೆ ಆಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನವೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದು ತತ್ತಿಯ ನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನು ಆರಾತ್ಯಷ್ಟೇಯ ಮುಂದುಗೊಂಡ ಕಾರಣ ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಹಸಿದು ತತ್ತಿಯ ಮುಟ್ಟಿದು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಾತ್ಮ ನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ವಿವರ. ಆ ಜೀವಂಗೆ ಜೈತನ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಹದ್ದಿನಭೇದ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದವಯವಾದ, ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ತತ್ತಿಯಗುಣ. ಆ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಸತಿಯ ಅಂಗ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ತತ್ವವೆ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಲದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡರ ಕೂಟವೆ ಅನಿಪದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯೆಂದರಿಯ ಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಿನ ವಿವರ, ಹದ್ದಿನ ಭೇದ ತತ್ತಿಯಗುಣ ಆವುದೆಂದರಿದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಪರಮ ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ ಭೇದವ ನರಿಯಬೇಕು, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೬

ಹುಲ್ಲು ಕೆಂಡವ ಮುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ
ಹಸಿದ ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆಯ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಮಂಡುಕ ನಿಂದ ತೆರನ ನೋಡಾ

ಜೀವ ಪರಮನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂದು ಒಂದಾಗದ ಸಂದೇಹವ ನೋಡಾ
ಇಂತೀ ಸಂದನರಿದಲ್ಲದೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣ ಪರಮ
ನೊಂದಾಗಲಿಲ್ಲ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮನು ಚಿದಾಗ್ನಿಸ್ವರೂಪವಾದ
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲುಕೆಂಡವಮುಟ್ಟಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಮಾಡಿ ಭಿನ್ನಭಾವಿಯಾಗಿ ಹೋದ
ನಲ್ಲದೆ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವ ಘಟಿಸಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತದ
ಪರಿಯನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಂಕಾವಿಷಯ ಸಂಬಂಧಿಯಷ್ಟು ಜೀವಾ
ತ್ಮನು ಆಶಾತ್ಮಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸಿದ ಸರ್ಪನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಜೀವನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಮಾಯಾಭಾಯೆ ಇರುತ್ತಿದು
ದೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಡೆಯ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯಾ
ಭಾಯೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಶಾಂತಿಯೆ ಬಂದು ಅಡಗಿರುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ,
ಮಂಡುಕನಿಂದ ತೆರನನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿದಾ
ಬಿಂದು ಅಡಗಿದ ಆ ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರ್ದ ಸಮರಸಘಟಿಸಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬು
ದೀಗ, ಜೀವಪರಮನಲ್ಲಿ ಬಂದುನಿಂದು, ಒಂದಾಗದ ಸಂದೇಹವ ನೋಡಾಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಎರಡಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ
ಜ್ಞಾನವಳವಟ್ಟ, ಶರಣಿಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಘಟಿಸಿ ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ
ಏಕಾರ್ಥವದುದಲ್ಲದೆ ಈ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಇರ್ಪ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿಸಂದನರಿದಲ್ಲದೆ ಅಂಗಲಿಂಗಪ್ರಾಣ ಪರಮನೊಂದಾಗಲಿಲ್ಲ
ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೭

ಮೂಷಕ ಮಾರ್ಜಾಲ ಕೂಡಿ ಭೇಕನ ಕಂಡು ನೀತಿಯ ಕೇಳಿ
ಮೂಷಕ ನೆರದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯಿತ್ತು; ಮಾರ್ಜಾಲನ

ಮನೆಗೆ ಹೋಯಿತ್ತು

ನಾನೆಂಬುದು ನಿಂದಿತ್ತು, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವ ನರಿದಲ್ಲ

ಟೀಕು:— ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನು ಮಾಯಾವಾಸನೆಯ
ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು
ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿ, ಮನೋಮಾರ್ಜಾಲನ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ
ಶಿವಭಾವಘಟಿಸಿ ಎರಡೂ ಏಕವಾಗಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಷಕ-ಮಾರ್ಜಾಲ
ಕೂಡಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾವ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶಿಷ್ಯನ ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯವಾದ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿದಾಬಿಂದುವೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಗಿ
ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬು
ದೀಗ, ಭೇಕನ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರುವಿಗೆ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾದುದು ಬೆಸಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯನು ಭಾವ, ಮನ, ದೃಕ್ಪ್ರಿಯ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವೆ ಮಾಡಲು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರೀತಿಯ ದಾಚರಿಸಿ ಸಮರಸಭಾವದಿಂ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀತಿಯ ಕೇಳಿ ಮೂಷಕ ನೆರದಲ್ಲಿ ಆಳಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ವಿಯಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯನೆಯಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನ ಉನ್ನತತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಾರ್ಜಾಲ ಮನೆಗೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದಲು ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಉಭಯಭಾವವಳಿದು ಸೇವ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಾನೀನಂಬುದುನಿಂದಿತ್ತು ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವನರಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೮

ದುತ್ತೂರದ ಭಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪತರು ಹುಟ್ಟಿ
ಕಲ್ಪತರುವಿನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು
ಇಷ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಅಮೃತಮಯವಾಯಿತ್ತು, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಮಮೋನ್ಮತ್ತವಾದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲದಂಕಾರವು ಉದಯಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದುತ್ತೂರದ ಭಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಅಂತಸ್ತು ಅಹಂಕಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಪತರು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮನು ಪರತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಲರಿಯದೆ ಭಿನ್ನಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧಫಲಂಗಳು ತೋರಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಪತರುವಿನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ನಿಜದಿಂದ ಏಳಿದು ನೋಡಲು ಅಹಂಕಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಷ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನ ಫಲಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವಸ್ಥ ಪುಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಶರಣನು ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಮೃತಮಯ ವಾಯಿತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪೯

ಹೊಲದೊಳಗಣ ಹುಲ್ಲೆ, ಗವಿಯೊಳಗಣ ಹುಲಿ,
ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೊಡಗ, ಅಂಬರದಲಾಡುವ ಪಾವು,
ನಾಲ್ಕರ ಅತಿ ಮಧನವ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಡಗಿದವು
ಆ ಚತುಷ್ಪಾದದ ಅಂಗ ಭೇದವರಿತಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ
ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವು ತಾನೆ

೪೯

ಹೊಲದೊಳಗಣ ಹುಲ್ಲೆ, ಗವಿಯೊಳಗಣ ಹುಲಿ,
ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೊಡಗ, ಅಂಬರದಲಾಡುವ ಹಾವು,
ನಾಲ್ಕರ ಅತಿ ಮಧನನ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವು
ಆ ಚತುಷ್ಟಯದ ಅಂಗಭೇದವರಿತಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ
ಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಟೀಕು:— ದೇಹವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ದ ಚೇವನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಲದೊಳಗಣ ಹುಲ್ಲೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗವಲ್ಲದಿರ್ದ ಕಾಲವ್ಯಾಪ್ತನೆಂಬುದೀಗ, ಗವಿಯೊಳಗಣ ಹುಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮನೋಮರ್ಕಟನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೊಡಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಉರ್ಧ್ವ ಕುಂಡಲಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸತ್ವಜಮಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬರದಲಾಡುವ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪಿಂಡವ.ಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು, ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ದುರ್ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ತರಹರವನೆಯಿಂದವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕರ ಅತಿ ಮಧನನ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಸಜ್ಜಿವನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಕಾಲವ್ಯಾಪ್ತನಳಿದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ನಿಮಿಷ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಾಗಲು ಮನವಳಿದು ಉನ್ಮನಿತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಲು ಸತ್ವಜಮ ಜ್ಞಾನವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಿಸಲು, ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಂಬಂಧವನರಿತ ಶರಣನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಚತುಷ್ಟಯದ ಅಂಗಭೇದವನರಿತಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವು ತಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫೦

ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಉಡು ಹೊಳೆಯೊಳಗಣ ಮೊಸಳೆಯನುಂಗಿತ್ತು.
ನುಂಗಿಹೋಹಾಗ ಅಂಗನೆಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸು ಉಡುವ ಕಂಡು
ತಾ ಹೊತ್ತಿರ್ದ ಕೊಡನ ಕೂಡಿ ಮಂಡೆಯಮೇಲಿರಿಸಲಾಗಿ
ತಾ ಸತ್ತು ಕೊಡನೊಡದು ಉಡುವಡಗಿತ್ತು
ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ, ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಬೇರೊಂದಡಿ ಇಡಲಿಲ್ಲ,
ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವ ನರಿತಲ್ಲಿ

ಟೀಕು:— ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರ್ದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ಹುತ್ತದೊಳಗಣ ಉಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸ್ತೀದಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಮಾಯೆಯ ಮನನ ನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬ ದೀಗ, ಹೊಳೆಯೊಳಗಣ ಮೊಸಳೆಯ

ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯೆಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದತ್ತಲೆಯ್ದುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿ ಹೋದಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆಯಿದ್ದ ಬಿಚ್ಚುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಸತಿಯು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿದ್ ಭಾಂಡದೊಳಗೆ ಸಾಹಸ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗನೆಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸು ಉಡುವ ಕಂಡು ತಾ ಹೊತ್ತಿರ್ಪ ಕೊಡನ ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದ್ ಭಾಂಡವ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದಿಯ ಮೇಲಿರಿಸಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬಿಚ್ಚುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಸತಿಯು ಚಿನ್ನನ ಲಿಂಗದಿಂದ, ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು, ಆ ಚಿದ್ ಭಾಂಡವು ಏಕಮಿಸಿ ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ನಿರಾಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಾ ಸತ್ತು ಕೊಡನೊಡದು ಉಡುವಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಶರಣನು ಪರವಸ್ತುವ ನಾಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ಎರಡಿಟ್ಟು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆ ನಾಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರೊಂದಡಿ ಇಡಲಿಲ್ಲ ಸದಾ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವನರಿತಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿಂ

ಜೀವ ಜ್ಞಾನ, ಭಾವಜ್ಞಾನ, ಯುಕ್ತಿಜ್ಞಾನ, ಶಕ್ತಿಜ್ಞಾನ
ಪರಮಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಕಾಶಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾನ,
ತೇಜೋಮಯ ಜ್ಞಾನ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ
ಸರ್ವಮಯ ಸಂಪೂರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿಹ ತೋರಿಕೆ
ಆಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರುಣನ ಕಿರಣ
ಸರ್ವ ಜೀವಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಂಬ ತೆರದಂತೆ
ಎನ್ನ ಪಿಂಡ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ ವರುಣ,
ಕಿರಣ ಮಯವಾಗಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಾಂಬುದು ಹಲವಾದಂತೆ
ಎನ್ನ ಮನದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂದವ ನೀನೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವರೂಪಾದೆಯಲ್ಲ
ಭೇದಕ್ಕೆ ಭೇದ್ಯನಾದೆಯಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ನೇನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಡದೆರಪಿಲ್ಲ
ಭಾಗಿರಥಿಯಂತೆ ಆರು ನಿಂದರೂ ಪ್ರಮಾಣಾದೆಯಲ್ಲ
ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂದೆಯಲ್ಲ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆ.

ಟೀಕು:— ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೈಷ್ಠಿಕ ಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧ

ವಾಗಿಯದು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಯುಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನುಭವ ಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಚಿತ್ತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನಂದ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯದು ಶರಣ ಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯದು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವೆಂಬುದೀಗ, ಪರಮಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತನ ಶೃದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಕಾಶಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಸೈಷ್ಟಿಕಾಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಗುರುಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಜ್ಞಲಿತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಶಿವಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ತೇಜೋಮಯ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಐಕ್ಯನ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಯದು ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಪದ್ಧಿಧಸ್ಥಲ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನೊಳಗಾದ ಸಂಕಲವನು ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಬಳಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ವಮಯ ಸಂಪೂರ್ಣಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿದ ತೋರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣ ಪ್ರಕಾಶಸಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗೆ ಸರ್ವಜೀವರುಗಳಿರುವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿಕೊಡುವ ಹಾಗೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅರುಣನ ಕಿರಣ ಸರ್ವಜೀವಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಂಬ ತೆರವಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಂದರಿಂದ ಹಲವು ಲೆಕ್ಕವ ಕಾಂಬಂತೆ, ಬಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ರೂಪ್ಯಂತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಳ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಾಂಬುದು ಹಲವಾದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನೇಕ ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಉನ್ನತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವನೊಳಕೊಂಡು ಶರಣನ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಮನದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂದವ ನೀನೊಬ್ಬನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅನೇಕ ತತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವೇದಿಸಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ವಿಶ್ವರೂಪವಾದೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರ ವಸ್ತುವ ಆತ್ಮಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ಭೇದಿಸಿಹೆನೆಂಬತೆ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಭೇದಕ್ಕೆ ಭೇದ್ಯ ನಾವೆಯಲ್ಲ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲಾತೀತವೆಂದು ಭಿನ್ನ ವಿಟ್ಟು ನುಡಿಯ ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ನಿನ್ನ ನೇನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಾಗಿರಥಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಬಂದೇ ಸಮಾನವಾಗಿದ ಹಾಂಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಶರಣ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಇಹುದೆಂಬುದೀಗ,

ಭಾಗಿರಥಿಯಂತೆ ಆರು ನಿಂದರೂ ಪ್ರಮಾಣಾದೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದ್ರೂಪ ನಾದ ಶರಣನ ಉನ್ಮನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂದೆಯಲ್ಲ, ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಿವಲಿಂಗ ಮಂಚಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಗುರು ಮೂರು ಕೂಡಿ ಗುರುವಾದಲ್ಲಿ,
ಬಿಂದು ಐದು ಕೂಡಿ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ,
ವಿಂಶತಿಯಾರು ಕೂಡಿ ವಿಸರ್ಜನವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಜಂಗಮವಾಯಿತ್ತು
ಆ ಜಂಗಮ ಜಾಯತೆಯ ಭಾವವಳಿದು
ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯನ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣಗೆ ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶೀಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನ ಗುರುವೆಂಬ ಗುರುತ್ರಯವು ಶಿಷ್ಯನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ ಗುರು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗುರು ಮೂರು ಕೂಡಿ ಗುರುವಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರವೆ ಆಧಾರ ಪೀಠಮಧ್ಯ ವೃತ್ತ ಗೋಮುಖನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಿಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಂದು ಐದಕೂಡಿ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತತ್ವವಿಪ್ಪತ್ತು, ಅಧಿವೇಶತೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಿಧ, ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ತತ್ವವರ್ತನೆ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವದಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದೀಗ, ವಿಂಶತಿ ಆರು ಕೂಡಿ ವಿಸರ್ಜನವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಜಂಗಮವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತತ್ವಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದ ಸುಜ್ಞಾನಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪುನರ್ಭವವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಜಂಗಮ ಜಾಯತೆಭಾವವಳಿದು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ಮರ್ಕಟ ರೂಪಾದಲ್ಲಿ,
ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ವಿಹಂಗ ರೂಪಾದಲ್ಲಿ.
ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಸಿಖಿಲಿಕ ರೂಪಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಮಾರ್ಗ

ರೂಪವಾಯಿತು

ಕಾಂಬದು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಬದು, ಕಂಡೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ
ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಮಹದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ
ವಾಸವಾಗಿದಾರ್

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ
ಮುಂದುಗೊಂಡಿದರ್ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪದ್ಧಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿದ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಪದ್ಧಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಪರ್ವಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವ
ತೋರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಚ್ಛಾರಕ್ತಿ ಮರ್ಕಟರೂಪಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಚಿತ್ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧ
ವಾಗಿ ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯದೊಳಹೊರಗೆ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವ
ಯಲ ಸಮಾಧಿಯನೆಯ್ದು ವಡಿದು ಚಿತ್ಪಿಂಡದಾಚರಣೆಯೆಂಬುದೀಗ, ಕ್ರಿಯಾ
ಶಕ್ತಿವಿದಂಗ ರೂಪಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಪಿಂಡಾದಿ
ಜ್ಞಾನ ರೂಪಾಂತವಾದ ಸ್ಥಲಕುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವಾಗಿದುದೆ ಪಿಪಿಲಿಕ ರೂಪಾ
ದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣತ್ವ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗತ್ವ, ಪ್ರಸಾದ
ಮುಕ್ತತ್ವವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧಮಾರ್ಗ
ರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ಸುಜ್ಞಾನ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರ
ಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಮುಂದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತೋರುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ,
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ ಶಿವಾನುಭಾವಿ
ಯಾದ ಶರಣಕಂಡು ನಿಶ್ಚಯದಿಂ ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧ
ಮಾರ್ಗರೂಪಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ
ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬುದೀಗ, ಈಶಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಮಹದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದರ್ನೆಂಬ : ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಡದು ನಡೆಯದವನ ಕಂಡು, ನುಡಿದು ನುಡಿಯದವನ ಕಂಡು
ಆರಿದು ಆರಿಯದವನ ಕಂಡು, ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿ
ಭೇದಿಸಿ, ವೇದಿಸಿ ನಿಂದುದು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗವು ನಿಂದ ನಿವಾಸ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹ
ನಲ್ಲವೆ, ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಆಚರಿಸನೆಂಬುದೀಗ, ನಡದು ನಡೆಯದವನ
ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು

ಶಿವೋಹಂ—ಶಿವೋಹಂ ಮೆನುತ್ತಿಹನಲ್ಲವೆ ಆಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವಾಗಾಡ್ವೈತವ ನುಡಿಯನೆಂಬುದೀಗ, ನುಡಿದು ನುಡಿಯದವನ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ ಶರಣತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನದಿಂದರಿವುತ್ತಿಹನಲ್ಲವೆ, ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನದಿಂದರಿಯನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿದು ಅರಿಯದವನಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡು ತ್ತಿದರ್ ಶರಣತನ್ನಂಗ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಂಗಳು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದವಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯನು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ತ್ರಿವಿಧಭೇದಂಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ ವೇದಿಸಿನಿಂ ದುದು ಈಶಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವು ನಂದ ನಿವಾಸವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ವಟ ವೃಕ್ಷದ ಘಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರವಿಪ್ಪದು
ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಸೆಯಿಂದ ಬಂದು ಮುಂದಣ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದು
ವಿಶ್ವಂದದ ಕೋಣೆಯ ಕಂಡು ಕಿಡಿ ನಂದದ ದೀಪವಕೊಂಡು

ಹೊಕ್ಕು

ನಿಜದಂಗವಾಗರ ಕುಂಭವ ಕಂಡು ಬಂಧುವಿಲ್ಲದ ವಾಗರವನುಂಡು
ಸದಮಲ ಲಿಂಗವೆ ತಾನಾದ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಲಿಂಗವು ಸ್ವಯಂಭುವಾದಾ

ಟೀಕು:— ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷವೆಂಬುದೀಗ, ವಟವೃಕ್ಷವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ವಾಭಾಂಡ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಘಟದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದ್ವಾಭಾಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣನಜ್ಞಾನ ಕಾಯಸಂಬಂಧವಾಗಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರವಿಪ್ಪದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವೆಂಬ ಗೃಹಕ್ಕೆ, ಶರಣತನ್ನ ಮೂಲಜ್ಞಾನವಿಡಿದೆಯ್ತಿದರ್ನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಸೆಯಿಂದ ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ವಿಡಿದೆಯ್ತಿದರ್ ಶರಣನು ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರವೆನಿಸುವ ಶುಷುಮ್ನನಾಳವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವಾಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದಣಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶುಷುಮ್ನನಾಳದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದೆಯ್ತಿದರ್ ಶರಣನು ಆತ್ಮತ್ವಯಂಗಳೆಂಬ ಗರ್ಭ ಗೃಹಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಂಗಳು ಅಡಗಿರ್ಪ ಭೇದವ ಚಿದ್ರೂಪದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಶ್ವಂದದ ಕೋಣೆಯ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪದ ಕಂಡ ಶರಣನು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಂಗಳಿಂದ ಕೆಡದೆಯಿರ್ಪ ಸ್ವಯಂ ಜೋತಿಪ್ರಕಾಶವ ಸದ್ವಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಿಡಿನಂದದ ದೀಪವ ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸ್ವಯಂ ಜೋತಿಪ್ರಕಾಶ ವಿಡಿದೆಯ್ತಿದ ಶರಣನು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ

ವಾಗಿದರ್ ಉಳುವೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ಚಿದ್ ಭಾಂಡವ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಕ್ಕು ನಿಜವಂಗವಾಗರವ ಕುಂಭವ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ದ್ವೈತಕ್ರಿಯಾಹೊಂದೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಧವಿಲ್ಲದೋಗರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರ ಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಡು ಸದಮಲ ಲಿಂಗವೆ ತಾನಾದ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಸ್ವಯಂಭವವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ

ಅದೇಕೆಂದೊಡೆ, ಆ ಗುರುವಿಗೂ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ
ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ; ಆ ಲಿಂಗ ವಿರಹಿತವಾಗಿ ಗುರುವಾಗ
ಬಲ್ಲಡೆ,

ಆ ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಜಂಗಮವಾಗ ಬಲ್ಲಡೆ,
ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದು
ಇದರಿಯದೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದ ಭೇದ ಹೀನರಿಗೆ ತ್ರಿವಿಧವಿಲ್ಲ,
ಎಂದೇ ಅವರು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ

ಟೀಕೆ :— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದು
ರೂಪು, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ
ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲರಿಯದೆ ಜೀವಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನಿ
ಯಾದ ಭಿನ್ನ ಗುರು ಆ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಸಾದವನು ಅಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತ
ವಾದ ನಿರ್ಮಲಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜಂಗಮ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ತಿಳಿದು ತನು,
ಮನ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾ
ರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದೇ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ. ಇದ
ನರಿಯದೆ ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡದೆ ಜೀವಭಾವದಿಂದ
ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾತ ಜಂಗಮವಲ್ಲ. ಅಂತಸ್ಸು ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ನಿರ್ಮಲ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ರ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅದೇಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೊಡೆ ಆ ಗುರುವಿಗೂ ಲಿಂಗಚೈತನ್ಯ, ಆ ಜಂಗ
ಮಕ್ಕೂ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಗುರುವಿಗೂ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ ಆ ಜಂಗ
ಮಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗ ವಿರ
ಹಿತವಾಗಿ ಗುರುವಿನಿರಬಾರದು, ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗ ವಿರಹಿತವಾಗಿ

ಜಂಗಮವೆನಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಲಿಂಗ ವಿರಹಿತವಾಗಿ ಗುರುವಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಆ ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಜಂಗಮವಾಗಬಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನೊಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡುವೆ ನಾವು ಗುರುಗಳು, ನಾವು ಜಂಗಮವು ಎಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುವೆ ಕೊಂಬುವರೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಇದನರಿಯದೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವರಿಗೆ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಭೇದ ಹೀನರಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವರಿಗೆ ಲಿಂಗತ್ರಯದಿಂದಾದಯವಾದ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧ ವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವರು ಶಿವತತ್ವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಭೇದವಾದಿಗಳಾಗಿಹರೆಯಾದೀಗ, ಅವರು ಈಶಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಗುರುವಿರೆ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದು,
ಲಿಂಗವಿರೆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದು,
ಜಂಗಮವಿರೆ ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದು
ಇಂತಿ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರವ ನರಿತಲ್ಲಿ-

ಈಶಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದನಾದ.

ಟೀಕು:— ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಗಳ ಕರಣಿಸಿ ಅಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಲಿಂಗತ್ರಯವ ಮಾಡಿ ಸದಾಚಾರ ಸತ್ಯಧರ್ಮಗಳ ತೋರಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಗುರುವ ಕ್ಷೇಣವೆಂದು, ಲಿಂಗವೇ ಶ್ರೀಶ್ವರವೆಂದು ಗುರುವ ಬಿಟ್ಟು ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದು ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಗುರುವಿರೆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನೊಗ, ಮನ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವೇ ಸಹಜ. ಆ ಲಿಂಗವ ಬಿಟ್ಟು ಜಂಗಮವೇ ಶ್ರೀಶ್ವರವೆಂದು ಆ ಜಂಗಮವು ಪ್ರಸಾದವ ಕೇಳಲಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗವಿರೆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೇಳಲಾಗದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಆ ಜಂಗಮವನುದಾಸೀನದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಗುರು, ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ, ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಜಂಗಮವಿರೆ ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಭಿನ್ನವಾರ್ತೆಯ ಭೇದಿಸಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿತು ತನು, ಮನ, ಧನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವನರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದವೆಂದೊಡೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವ. ಆ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದಾತನಿ ಪಟಾ ಸ್ಥೂಲಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರವ ನರಿತಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಸಕಲ ಬಹುಕೃತವೆಂಬ ಗಹನದಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂಬ

ದಂತಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಅರಿವೆಂಬ ಕೇಸರಿ ಅವಕಂಠೊಗಿದಯೆಯು

ಮಸ್ತಕದ ಕುಂಭಸ್ಥಳವ ನೋಡದು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಶಾರ್ದೂಲ ಹೋಯಿತ್ತು, ಕೇಸರಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಗಜ ಬದುಕಿತ್ತು.

ಶಾರ್ದೂಲ ಶಂಕೆ ಹರಿಯಿತ್ತು, ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು

ಲೀಲೆಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಸ್ವಯಂಭುವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕೆ:— ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಸಕಲ ಬಹುಕೃತವೆಂಬ ಗಹನದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ದೇಹಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನು ನಾನಾ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವನೆಂಬ ದಂತಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ದೇವ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಆ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನ, ಜೀವಭಾವವ ಸುಪರಿಸರ್ಜೆಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರದಿಂದೆಯ್ದಿ ಆವಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಭಗ್ಗುವ ಮಾಡುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿವೆಂಬ ಕೇಸರಿ ಅವ ಕಂಠೊಗಿದಯೆಯಿದ್ದ ಮಸ್ತಕದ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳವನೋಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಆಪ್ತಮದಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ, ಜೀವನ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ಸಂಜ್ಞೀವನ ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಶಾರ್ದೂಲ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಕೇಸರಿ ಆ ಜೀವನ ಸುಪರಿಸರ್ಜೆಕೆಂಬ ವೈರವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯ ವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೇಸರಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಆನಿತ್ಯ ಭಾವವಳಿದು ನಿತ್ಯವಾದ ಶಿವಪಾದವ ನೆಯ್ದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಜ ಬದುಕಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕಂಡು ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು, ಶರಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಯವಳಿದು ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಶಾರ್ದೂಲ ಶಂಕೆ

ಹರಿಯಿತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಲೀಲೆಗೆ ಮೊರಗಾಗಿ
ಸ್ವಯಂಭು ವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಜಲದೊಳಗಣ ಮತ್ಸ್ಯ, ವನದೊಳಗಣ ಮರ್ಕಟ, ಆಕಾಶದ ಪಕ್ಷಿ
ಇವು ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಬರ ಮತ್ಸ್ಯನ ನೋಡಿ,
ಜೋಗಿ ವನಚರನ ಕಂಡು, ಅಂಟಿನ ಡೊಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಕಂಡು
ಇಂತೀ ಮೂವರ ಹದಹ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು, ಕಾರಮಳೆ ಸೊನೆಯೆದ್ದು
ಸುರಿಯಿತ್ತು

ಇಂತಿ ಇನ್ನೂರ ಕೇಳುವೆ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಟೀಕು:— ಜಲವೆಂದೊಡೆ, ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲ ಪ್ರವಾಹ. ಅಂತಸ್ತು
ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹನು ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಜಲದೊಳಗಣ
ಮತ್ಸ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪದಾಧಾರ ಚಕ್ರದ ಐವತ್ತೊಂದು ದಳಗಳಲ್ಲಿ,
ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ವನದೊಳಗಣ
ಮರ್ಕಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮಕಾಶಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾ ಪರವಾಗಿ ಚರಿಸು
ತ್ತಿಹುದು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದ ಪಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಜೀವಾತ್ಮನು, ಮನಸ್ಸು, ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವರ್ತನೆಯ
ಶಬ್ದ ಜಾಲದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂದಣಿಗೊಳುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇವುಕೂಡಿ ಮಾತಾಡು
ವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನ ವಿಭ್ವಾಚರಿಸುತ್ತಿಹ ದ್ವೈತಿಗಳು ಜೀವನವರ್ತ
ನೆಯ ಕ್ರಿಯಿಂದ ನಿಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಶಬರ ಮತ್ಸ್ಯನ ನೋಡಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಕ್ಷ್ಯೋಗಿಗಳು ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಂಧಾನದಿಂ ಮನೋವರ್ತನೆಯ
ನಿಲಿಸ, ನಿಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಜೋಗಿ ವನಚರನ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅತ್ತ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಅದ್ವೈತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವನ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹೆ
ರೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಟಿನ ಡೊಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಭ್ರಭಾಯೆ
ಮಾತ್ರವಾದ ಮಾಯಾಡಂಬರವೆಂಬ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವೆಂಬ
ವೃಷ್ಟಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲು, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಯಕೆ
ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಮೂವರ ಹದಹ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು ಕಾರಮಳೆ ಸೊನೆ
ಯೆದ್ದು ಸುರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿಕಾಂಡಿಗಳು ಶಿವತತ್ವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ
ಹೋದ ಭೇದವ ಶರಣ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ
ಇನ್ನೂರ ಕೇಳುವೆ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಡಕ್ಕಿಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಾಯವೆಂಬ ಡಕ್ಕಿ, ಕ್ರಿಯಾಭಾವವೆಂಬ ಹೊದಕೆ
ಅರವೆಂಬ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂಬ ಹೊಡೆಚಂಡು ಕಟ್ಟಿ
ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ ಡಕ್ಕಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ವಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಎಂದು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯವಳಿದು, ಸತ್ವಿಯಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಯವೆಂಬ ಡಕ್ಕಿ ಕ್ರಿಯಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಅಂತು ಸತ್ವಿಯಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವವೆಂಬ ಹೊದಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅರವೆಂಬ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ತನ್ನಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದುಂದೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂಬ ಹೊಡೆಚಂಡು ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ವಿಡಿವಾಚರಿಸಿ ಬೆರಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ ಡಕ್ಕಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ವಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಅಂಗವೆಂಬ ಮೊರದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವೆಂಬ ಕೋಣನ

ನೆರೆ ತಾಯಿ ಬಂದಳಯ್ಯಾ

ಮೂರು ಮುಖವಾಗಿ, ಮೂರು ಮುಖದವೈಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ

ಬಾಧೆ ಪಡುವವರೆಲ್ಲರು ಹೋದರು ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ-

ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯವೆ

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗವೆಂಬ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇಹಿಯಾಗಿರ್ವಾತ್ಮನು ಕಾನುವಿಕಾರದಿಂದ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಕಾರವೆಂಬ ಕೋಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಬೇವನಿಗೆ ಮಾತೃ ಸ್ನಾನವಾಗಿದ್ದ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣನ ನೆರೆ ತಾಯಿ ಬಂದಳಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊನ್ನ, ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಮೂರು ಮುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಮುಖವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಲತ್ರಯ ಮೂರು ಮುಖವಾಗಿಯುಳ್ಳ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆ ಬಾಗಿಲಾದ ಕಾರಣ ಆ ಇಂದ್ರಿಯ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ ಜೀವರು,

ಕಾಲ, ಕಾನೂದಿಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ದುಃಖ ಬಡುತ್ತಿಹರಿಯಬುದೀಗ, ಮೂರು ಮುಖ ದನ್ನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಾಧೆ ಬಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸ. ಲುವನುಭವಿಸಿದಾತ್ಮರು ಶಿವತತ್ವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ಹೋದರು ಹೊಲಬುದಷ್ಟಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನೆಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಮೂರು ವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ಸತ್ಯಗುಣ,
ಆರು ವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ರಜೋಗುಣ,
ಏಳು ವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ತಮೋಗುಣ
ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವವೆಲ್ಲವು
ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಚಾರದ ಗುಣ ಸತ್ಯ, ರಜ, ತಮಂಗಳಲ್ಲಿ,
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿದುಂದು ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಸಲೆ ನಿದು

ಟೀಕು: — ಸತ್ಯಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ತಿಯ ತೋರುತ್ತಿಹರಿಯಬುದೀಗ, ಮೂರುವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿತೋರುವದು ಸತ್ಯಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಪಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆರವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ರಜೋಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದಕಾರಣ ದೇಹದಿಂದ ಸತ್ಯ ವ್ಯಸನಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಏಳು ವಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ತಮೋಗುಣ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆ, ಪದ್ಧಿಧಾವಸ್ಥೆ, ನೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲವು ಅಪ್ಪುವೆಂದೊಡೆಮನಸ್ಸು, ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ಹೊದಲಾದ ಸಾಂಚಲ್ಯದ ಗುಣವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವವೆಲ್ಲವು ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಚಾರದ ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿ ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುಣತ್ರಯ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರೋಪಾಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಿಂ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ತ್ರಿವಿಧ ಕ್ರಿಯಂಗಳಿಂದಾ ಚರಿತುತ್ವದ ಶರಣನು ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಮುಖಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ ತನುವೆ, ಶುದ್ಧ ಮನವೆ, ಸಿದ್ಧ ಭಾವವೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ಯ, ರಜ, ತಮಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿದುಂದು ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಲೆ ಸಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಾಡೆಲ್ಲರು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವದು ಸಿರಿದೇವಿ,
 ಸತ್ಯರೆಲ್ಲರು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವದು ಮಾದೇವಿ
 ನಾ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಾಡುವದು ಉರಿ ಮಾರಿ ಸಿರಿವುರಿ
 ಮಾದೇವಿ ಮೊರದ ಗೊಟಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಡಕ್ಕೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ
 ಮುನ್ನವೆ ಸಿಕ್ಕದಿರಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ.

ಟೀಕು:— ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಂಗದಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿಯಿಂ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡದು ಭೋಗಿಸು ತ್ತಿದುಮು ಉಪಾಧಿಯ ಮಾಟವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಡೆಲ್ಲರು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವದು ಸಿರಿದೇವಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸತ್ಯ ಸದಾಚಾರವಂತರಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತರುಗಳು ಉಪಾಧಿಯಳಿದು ನಿರುಪಾಧಿ ಮಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ಯರೆಲ್ಲರು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವದು ಮಾದೇವಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉಪಾಧಿ-ನಿರುಪಾಧಿಯೆಂಬ ಉಭಯವನು ಮೀರಿ ಸಹಜ ಮಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾ ಘನಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ಸಂಹರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಾಡುವದು ಉರಿಮಾರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉಪಾಧಿ-ನಿರುಪಾಧಿ ಸಹಜ ಮಾಟವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ಶರಣ ನಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿರುತ್ತಿಹವು ತ್ರಿವಿಧ ಮಾಟವೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿ ಮಾದೇವಿ ಮೊರದಗೊಟಗೊಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಶಬ್ದಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಡಬೇಡೆಂದು ಅನ್ಯೋಪದೇಶವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು ತ್ತಿದರ್ಶ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಡಕ್ಕೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ ಮುನ್ನವೆ ಸಿಕ್ಕದಿರಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮುನುಮುನಿ ಗೊಮ್ಮಟಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಹುಲ್ಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ನಂದಿದುರ್ದದ ಕಂಡೆ,
 ಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾವಕ ಅಲ್ಲಾಡಲಮ್ಮದೆ ಇದ್ದುರ್ದದ ಕಂಡೆ,
 ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ
 ಅಡಿಯಿಡಲಮ್ಮದುದ ಕಂಡೆ.

ಟೀಕು: — ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ಹುಲಿ ನಿಂದಿರ್ದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಪಂಚನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವು ಅಡಗಿರುತ್ತಿಹುದು ಪ್ರಭಾವಿ ಸದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾವಕ ಅಲ್ಲಾಡಲಮ್ಮದೆ ಇರ್ದುದ ಕಂಡೆ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರ್ಪ ಜೀವನಿಗೆ ಇದಿ ರಿಟ್ಟು ಕಾಣಿಸಿಗೊಳ್ಳದೆ ಹೊಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟ ನಾಥ ಅಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಅಡಿಯಿಡಲಮ್ಮದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಬೆಕ್ಕಿನ ತಲೆಯ ಗಿಣಿ ತಿಂದು, ಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಯ ರೂಪಾಯಿತ್ತು
ಮತ್ಸ್ಯ ಸಮುದ್ರವ ಕುಡಿದು, ಕೆರೆಯ ತಪ್ಪಲ

ನೀರಿಗಾರದೆ ಸತ್ತಿತ್ತು

ನೀರಕ್ಕದೆ ಈ ಬಚ್ಚಬಯಲ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ?

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಅಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸನು ಪರಮ ಹಂಸನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಕ್ಕಿನ ತಲೆಯ ಗಿಣಿ ತಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನವ ಪರಮಹಂಸ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಜಡರೂಪವಾದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಸತ್ವಣಮ ಸ್ವರೂಪವ ನೆಯ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಯ ರೂಪಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನಳಿದು ಸತ್ವಣಮ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ತಲು ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪರಶಿವ ಸಮುದ್ರವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ಸ್ಯ ಸಮುದ್ರವ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಶಿವ ಸಮುದ್ರವನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಸ್ಥೂಲತನು ಮೊದಲಾದ ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿರ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕವ ಮುಟ್ಟಿದು ಎಂಬುದೀಗ, ಕೆರೆಯ ತಪ್ಪಲ ನೀರಿಗಾರದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ಹೊಪ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಕ್ಕದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತ ಸುಜ್ಞಾನ ಶರಣನು ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನಿರ್ವಯಲಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಬಚ್ಚ ಬಯಲ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ, ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಅಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕಲ್ಲು ಕವಣೆಯ ನುಂಗಿ, ಇಡುವಾತನ ಹಣೆಯ ತಾಗಿತ್ತು

ಹಣೆ ಹಗಿತ್ತು, ಮೂವರ ಸೇನೆಯಾಯಿತ್ತು

ಆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ ಹುಟ್ಟಿ

ಮೂವರ ಕೊಂದು ಮೂವರು ಅಲುತ್ತೈದಾರೆ
ಅಲುಮೆಗೆ ಹೊರಗಾದ, ಅನಾಥಮಯ ಅನುಪಮ

ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಂಗಳಿಂ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿರ್ಪ ಚಿವ್ವನ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಪಾ ವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನ ಶಿವಶರಣೆಂಬ ಕವಣೆಯನು ಆ ಚಿವ್ವನಲಿಂಗ ಬಳ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲು ಕವಣೆಯ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವನು ಮೋಕ್ಷ ಪೇಕ್ಷೆಗಲಗಲಾದ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡುವಾತ ಶ್ರೀಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಇದುವಾತನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಶಿವ ತತ್ವವು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಣೆ ತಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೆ ಭಕ್ತಿರಸಮಯದಿಂದೊಸರಿ ದೀಕ್ಷತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಣೆ ಹಗಿತ್ತು ಮೂವರ ಸೇನೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೀಕ್ಷತ್ರಯಂಗಳಿಂ ಶಿಷ್ಯನ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವೆ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳನು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳನಗ್ರಹಿಸಿ ಸೋದಂ-ಸೋದಂ ಮೆನುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವರ ಕೊಂದು ಮೂವರು ಅಲುತ್ತೈದಾರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದೋದಯೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವ ಹೊದ್ದದೆ ಲಿಂಗ ಶರಣನು ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಲುಮೆಗೆಹೊರ ಗಾದ ಅನಾಥಮಯ, ಅನುಪಮ ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇ ಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಆಡು ಹಲ್ಲ ತಿಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡಗ ನೋಡಿ ಬಾಲವ ತಿಂದಿತ್ತು
ಕೊಡಗದ ದಾಡಿಯಾಡುವಾಗ ಬಳ್ಳು ಮಾತಾಡಿದುದಿಲ್ಲ.
ಗೊಲ್ಲನ ಬಿಲ್ಲು ಕೊಪ್ಪ ಕಂಡು ಆ ಬಳ್ಳು ನನಗಿಲ್ಲಾ ಎಂದು,
ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ; ಅದರಡಿ ಒಚ್ಚೆಯ ತೋರು
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ.

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನು ಕರಣ ಮಥನ ದಂತಂಗಳಿಂ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳ ನಗಿದಗಿದು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲತಿಂಬಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನು ಕರಣ ಮಥನ ದಂತಂಗಳಿಂ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳನು ಭಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮನೋ ಮರ್ಕಟನ, ಭವ ಪಾಶವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,

ಕೊಡಗನೋಡಿ ಬಾಲವ ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪವೆಂಬ ದಂತಂಗಳಿಂ ಸಂಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದ ದಾಡೆಯಾಡುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಸತ್ತ್ವಜಮವು ಸೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯದೆ ನಿಶ್ಚಬ್ಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಳ್ಳು ಮಾತಾಡಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ತ್ವಜಮ ನವಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ, ಸುಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯೂಡಿ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸರಳ ತೊಟ್ಟು ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಆ ಸತ್ತ್ವಜಮವು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗೊಲ್ಲನ ಬಿಲ್ಲು ಕೊಪ್ಪಕಂಡು ಆ ಬಳ್ಳು ನನಗಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರ್ಪ ಸತ್ತ್ವಜಮವೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಆ ಸತ್ತ್ವಜಮ ಲಿಂಗವ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಅಭಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಾಚಾರದ ನಿರ್ಧರವ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದು ಶಿಷ್ಯ ಬಿಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ ಅದರಡಿ ಒಜ್ಜಿಯ ತೋರು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ .೧

೫

ಹಾವಿನ ಹಲ್ಲಿನ ವಿಷದ ಕೊಳವೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಒಂದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲ, ಒಂದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ, ಒಂದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ
ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕಪ್ಪೆ ಮೂರು ಲೋಕವ ಸುತ್ತಿತ್ತು
ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕಪ್ಪೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವ ಸುಂಗಿತ್ತು
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕಪ್ಪೆ ಕಂಗಾಣದವರ ಕಂಡಿತ್ತು
ಈ ಕಂಡ ಮಂಡಲದ ಅಂಗವ ಬಿಡಿಸು

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ

ಟೀಕು:— ಶಂಕಾರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಂಗಳೆ ದಂತಂಗಳಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಷಯಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ದ್ವಾರವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಳವೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮೂಲೆ

೧ ಕೈ ಬರಹ ಪ್ರತಿಯೊಳಗೆ ಈ ವಚನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ “ಈ ವಚನ ಉದ್ದೇಶ ಲಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೂರು ತೆರನು” ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. - ಸಂ.

ಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರ್ಪ ಜೀವನಂ ಜೀವತ್ವಯಗಳ ಉಪಯೋಗವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಕಷ್ಟ ಮಟ್ಟದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವಿಶ್ವಂಗೆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬ ಚರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರೇಮನಿಗೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ ವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾ ಚಾರವಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ವಿಶ್ವನು ತನುತ್ರಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವನರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟ ಮೂರು ಲೋಕವ ಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾ ಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರೇಮನು ಪ್ರಪಂಚು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವ ನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ನುಸ್ರಿಯಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟ ಕಂಠಾಣುವರ ಕಂಡಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನು, ಭಾವವನು ನಿವೃತ್ತಿಯನೂಡಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಹ ಭೇದವ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕಂಡ ಮಂಡಲದ ಅಂಗವ ಜೀವನು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಗುಂಡಿಯ ಹಳ್ಳವ ತುಳುಕಲಾಗಿ ಇಳಿಯಿತ್ತು
ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯ ಬಿಂಡಿನ ತಂಡಕಾಗಿ ಕಂಡ ಮೆಲುವನರ

ಬಾಯಲ್ಲಿ

ಮೂರು ಹೆಂಡವ ಕೂಡಿ ಭಂಡಾನರು, ಮಲತ್ರಯದ

ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ

ಘನ ಲಿಂಗವ ನರಿಯದೆ ಆತ್ಮನ ಅಂಗದ ಲಿಂಗದ ಸಂಗವ ತೋರು
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ತನುವೆ ಬು ದೀಗ, ಗುಂಡಿಯ ಹಳ್ಳವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಷಯ ರಸೋದಕವ ತುಂಬಿರ್ಪ ದೇಹಭಾವವನು ಭಿನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯನೂಡಿ ಪರವಸ್ತುವ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಆ ಜೀವನು ಸಂಸಾರ ಪಂಕದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ತುಳುಕಲಾಗಿ ಇಳಿಯಿತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯಬಿಂಡಿನ ತಂಡಕಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ಪಂಕದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿ ಗಳು ಭಿನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿಹ ರೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡವ ಮೆಲುವನರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಖಂಡಿತ ಫಲ

ಸದಂಗಳ ಸದದು ಭೋಗಿಸಿ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ಪ ಜೀವರು ಮಲ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕಿ ಕಾಲ-ಕಾಮರಿಂ ಬಡವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಂಗಿತರಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹೆಂಡನ ಕೂಡಿ ಭಂಡಾದರು ಮಲತ್ರಯದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕಿರ್ಪ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜ ವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವನರಿಯದೆ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ಘನಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ದೇಹ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆತ್ಮನ ಅಂಗದ ಲಿಂಗದ ಸಂಗವ ತೋರು, ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟ ನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೭

ಫಣಿಯ ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಮಣಿ ಮಾಡದ ಮಂಟಪ
ಒಬ್ಬರಿಗಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂಬಿಲ್ಲ, ಗಂಡಹೆಂಡರಿಬ್ಬರಿಹ ತೆರನಾವುದು,
ತೆರಪಿಲ್ಲದುದ ಕಂಡು ಗಂಡನ ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ

ಹೆಂಡತಿ ಅಡಗಿರಲಾಗಿ

ಬಂದಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಅವಳ ಕಂಡು ಮನಸೋತು ಗಂಡನಕೊಂದು
ಅವಳ ಕೊಂಡು ಹೋಹಾಗ ಹುದುಗು ಹಿಂಗದೆ
ಇವರಿಬ್ಬರು ಕೊಂಡಾಡಿ ಸತ್ತರು ಇದರಂಗವಾರಿಗೂ ಜೋಡ್ಯ
ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಉರ್ಧ್ವ ಕುಂಡಲಿಯ ಸರ್ಪನ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಫಣಿಯ ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಲಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಹೃದಯ ಕಮಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಮಣಿ ಮಾಡಿದ ಮಂಟಪವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾವಾಸವು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿರುವದಕ್ಕಾಶ್ರಯ ವಾಗಿದುದಲ್ಲದೆ ಶರಣಲಿಂಗವೆಂದೆರಡೆಟ್ಟು ಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬರಿಗಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂಬಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣಲಿಂಗ ವೆಂಬುಭಯವಳಿದು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಹ ಭೇದವವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಡ-ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರಿಹ ತೆರನಾವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣಲಿಂಗವೆರಡಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಭೇದವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಕಂಡು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸತಿ ಸಮರಸವಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ತೆರಪಿಲ್ಲದುದಕಂಡು ಗಂಡನ ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿ ಅಡಗಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳು ಕಂಡು ಅಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸದೇಕೆನುತ್ತಿಹರೆಂಬು

ದೀಗ, ಬಂದ-ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಅವಳ ಕಂಡು ಮನಸೋತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳು ಚಿತ್ರಕಾಶವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಪ್ತವ ಮಾಡಿ ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಸವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಗಂಡನ ಕೊಂದು ಅವಳ ಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಆದ್ವೈತಿಯು, ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಿಯು ಇಬ್ಬರು ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆನುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಹುದುಗು ಹಿಂಗದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇಬ್ಬರು ಕರಣ-ಕರ್ಕಶದಿಂದ ಲಯವಾಗಿ ಹೋದರಂಬುದೀಗ, ಇವರಿಬ್ಬರು ಕೊಂಡಾದ ಸತ್ತರು ಇದರಂಗವಾಗಿರಲೂ ಚೋದ್ಯ, ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಕಲ್ಲು ಹೆಂಟಿ ಹೋರಾಡಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ಹೆಂಟಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು
ಅಳಿದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಂಟಿ ಹಿಂಡೆಯ ಕೂಳನಟ್ಟು ಉಂಬವರಿಲ್ಲದೆ
ಅಳುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು

ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ

ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಸತ್ತುಕಾಣಲಿರಿಯದೆ

ಟೀಕು:— ಸ್ಥಿ ಕಲ್ಲೆಂದೊಡೆ ಅಹಂಕಾರ, ಹೆಂಟಿಯೆಂದೊಡೆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಾದ್ವೈತಭಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ಹಂಕಾರವಳಿದು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಸುಧಾರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೋರಾಡಿ ಸ್ಥಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ಹೆಂಟಿ ಉಳಿಯಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿ ಸುಧಾರವಾದಲ್ಲಿ ಬದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾಭಿನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಸಕಲ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಅಳಿದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಂಟಿ ಹಿಂಡೆಯ ಕೂಳನಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಾದ ಸಕಲದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನು ತಾನರಿವರ್ಪಿಸಿಹೆನೆಂಬದಕ್ಕೆ ತೆರವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಮೈ ನುತಿದರ್ ನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಬವರಿಲ್ಲದೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು ಎರಡಿಲ್ಲ, ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನರಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗ ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಸತ್ತುಕಾಣಲಿರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸ್ಥಿ ಇದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ—

“ ಕಲ್ಲೆಂದೊಡೆ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಹೆಂಟಿಯೆಂದೊಡೆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.”

ಸ್ಥಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇದು “ಹೋರಿಯಾಡಿ” ಎಂದಿದೆ.

೯

ಹಿಮಾಚಲದ ತಳದಲ್ಲಿ, ಮಹೀತಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಹುಟ್ಟಿದಳೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸಿ
 ಮುಂದೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು, ಹಿಂದೆ ಐವರು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು
 ತಂದೆ ಎಡದಲ್ಲಿ, ತಾಯಿ ಬಲದಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು
 ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಸುತ್ತಿ
 ರಾಕ್ಷಸಿ ಮುಂದಣ-ಹಿಂದಣ ಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಬಂಧುಗಳ
 ಒಂದೆ ಬಾರಿ ನುಂಗಿದಳು
 ಕೈಗೆ ನೈ ಮೈಯ್ಯವಳಲ್ಲ, ಮನಕೆ ಸಂಶಯದವಳಲ್ಲ
 ಇವಳ ತೊಂದರೆ ಸಂಹಾರಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಇವಳೆದ್ದೆಡೆ ಭಯಂಕರ
 ಈ ಭೀತಿಯ ಬಿಡಿಸು ಎನ್ನ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ
 ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಅಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಟೀಕೆ:— ಮೂಲಪಂಕಾರ ವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಮಾಚಲದ ತಳದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂಲಪಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಹೀತಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಸ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆ ಉಪಯಿಸಿಕೊಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿದಳೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತವಾದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳೆ ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾಗಿವರೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದೆ ಐವರು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ತಂದೆ ಎಡದಲ್ಲಿ, ತಾಯಿ ಬಲದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಸುತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂಶಪ್ಪ ಮಾಯೆ ದೇವ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದೀಗ, ರಾಕ್ಷಸಿ ಮುಂದಣ-ಹಿಂದಣ, ಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಬಂಧುಗಳ ಒಂದೆ ಬಾರಿ ನುಂಗಿದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಮನೋರೂಪಾಗುವ ಕಾರಣ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಸಾಕಾರವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಗೆ ಮೈಯ್ಯವಳಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯೆಯ ಮನೋರೂಪವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಸಂಶಯದೋರವೆಂಬುದೀಗ, ಮನಕ್ಕೆ ಸಂಶಯದವಳಲ್ಲವೆಂಬ

ನೀ ಇದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ “ ಮೈಗೆ ಮೈಯ್ಯವಳಲ್ಲ ” ಎಂದಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ “ ಕೈಗೆ ” ಎಂದಿದೆ. ಆದಕಾಗಿ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಗೆ ಎಂದೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶರಣನು ಆ ಮಾಯೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ
ಮೊಡೆ ಜಗತ್ಸಂಹಾರಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇವಳ ಕೊಂಡಡೆ ಸಂಹಾರಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರಿಮೊಡೆ ಶರಣನ ಮನಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಇವಳಿದ್ದಡೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ
ಮಾಯೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ, ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಗವ ಮಾಡಿಕೊಡೆಂದು
ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದರ್ದ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಭೀತಿಯ ಬಿಡಿಸು ಎನ್ನ
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೦

ಕಣ್ಣು ಮೂರು, ತಲೆ ಆರು, ಬಾಯಿ ಎಂಟು, ಭಗ ಒಂಭತ್ತು
ಆರ ಬಗೆಗೂ ಅಳವಡದ ಬಾಲೆ, ಬಾಲನರಸಿ ಬಳಲುತ್ತೈದಾಳೆ
ಆ ನಾಳಕ್ಕೊಡೆಯರಿಲ್ಲದೆ ಬಾಲನ ಬಗೆಯಂತಪ್ಪದು—
ಎನಗೆ ಹೇಳಾ, ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ

ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ !

ಟೀಕು:— ಬಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನವೇ ಚಕ್ಷುವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಪದ್ಧಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ
ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶರಣಸತಿಗೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಪಾಯಾಗಿದ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಎಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ನವ ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ,
ಭಗ ಒಂಭತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ನವ ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳಾ
ಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯ ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿ ಚರಿತ್ರವು ದ್ವೈತಾಷ್ಟೈತಗಳು ಮೊದ
ಲಾದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಆರ ಬಗೆಗೂ ಅಳವಡದ ಬಾಲೆ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಯೆ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯೂ
ತನ್ನಾತ್ಮಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಉಪಾ
ವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ದಳೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲನರಸಿ ಬಳಲುತ್ತೈದಾಳೆ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತುಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ದ ಶರಣ ಸತಿಯ
ಉನ್ನತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆ ಕರ್ತೃವಲ್ಲದೆ
ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ನಾಳಕ್ಕೊಡೆಯರಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಮನೋ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗದಿದ್ದೊಡೆ ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗ ಪತಿ
ಭಾವ ಘಟಿಸದೆಂದರಿದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ
ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗವ ಮನದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಸೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲನ ಬಗೆಯಂತಪ್ಪದು ಎನಗೆ ಹೇಳಾ ಗೂಡಿ
ನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೧

ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಸುರು ಹುಟ್ಟಿ ಕಿವಿ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು
 ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೊಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ನಾಶಿಕದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದಿತ್ತು
 ತಲೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೂಸುಣುತ್ತಿರಲಾಗಿ
 ಆಕಾಶದ ಬಿಜ್ಜು ಹೊಯ್ದಿತ್ತಿತ್ತು
 ಅಶಿಸುವ ನೆತ್ತಿ ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಿವಿಯಲಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ನುಂಗಿತ್ತು
 ಆ ಬಿಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಗೆಯ್ದದೆ ಅಪ್ಪಾ, ಆವ್ವಾ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
 ಇದು ದೃಷ್ಟ ಸೋಜಿಗ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ

ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಅಪ್ರಮಾಣ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶಿವತತ್ವವ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ಶರಣನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿದ್ ಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಸುರು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್‌ಗರ್ಭನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಣಮ ಸಂಚಾರವು ಮಂತ್ರವನೊಳಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯನ ಅನುತ ಕರ್ನದ್ವಾರಂಗಳಿಂದುದಯಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳಾಚೈತನ್ಯವೆ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೊಲೆಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅರವು ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನು ಭಾವ ವಿನೇಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವೆ ವಸರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಶಿಕದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥರವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವಿಧಿರ್ದಿರ್ಪ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಿನೇಕದಲ್ಲಿ ಒಸರುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವನು ಚಿದ್ವಾರದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸು ತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಸುಣುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್‌ಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾಪರನಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಪರಮಹಂಸನು ಆ ಪರಮಾಮೃತವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದ ಬಿಜ್ಜು ಹೊಯ್ದಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನ ನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವು ಶಿವ ಭಾವವೆಂಬ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಶಿಸುವ ನೆತ್ತಿಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಿವಿ ಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಶರಣನ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲವೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವು ಅವಗ್ರಹಿಸೆ ತನ್ನಂತ ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಲದೆ ಶಿವೋದಂ-ಶಿವೋದಂವೆನುತಿದ್ಧಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಪ್ಪದೆನುಂಗಿತ್ತು ಆ ಬಿಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಗೆಯ್ದದೆ ಅಪ್ಪಾ, ಆವ್ವಾ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಇದು ದೃಷ್ಟ ಸೋಜಿಗ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಬಿರಿದಿನ ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲೆಯ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಡಲಮ್ಮದೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅದೆ.

ಅದ ಮೆಲ್ಲನೆ ನೋಡಿ ಬಿಲ್ಲಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯೆ

ಹುಲಿಹಾರಿ ಹುಲ್ಲೆ ಯಾಯಿತ್ತು

ಆ ಹುಲ್ಲೆ ಬಲೆಯೊಳಗಲ್ಲ, ಬಾಣದೊಳಗಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದು

ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ

ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭರಿತನು

ಟೀಕು:— ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಿಗು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸರ ಶಿವ ತತ್ವವು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದರಿ ಬಿರಿದಿನ ಹುಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸರ ಬ್ರಹ್ಮವು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಜೀವಂಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಗೋಚ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲೆಯ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಡಲಮ್ಮದೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸದ್ಭಾವನೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮನನೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಸುಜ್ಞಾನನೆಂಬ ಬಾಣದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆ ಸರಶಿವತತ್ವವು ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಬರಲು ಮಾಯೆಯಳಿದು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದ ಮೆಲ್ಲನೆ ನೋಡಿ ಬಿಲ್ಲಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯೆ ಹುಲಿ ಹಾರಿ ಹುಲ್ಲೆ ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಮಾಯಾಪಾಶ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನನ ಹೊದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹುಲ್ಲೆ ಬಲೆಯೊಳಗಲ್ಲ, ಬಾಣದೊಳಗಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಹೊದ್ದದೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸದ ಸುಖವ ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತಿಗಳಿರಿಯರೆಂಬುದೀಗ, ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭರಿತನೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ಆರು ಇಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾದರಿಗ ಹೊಕ್ಕು

ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲದ ಪುಂಡ ಬಂದು ಅವನಂಗವ ಹೊಯ್ಯಲಾಗಿ

ಕಂಡರು -

ಗ್ರಾಮದ ಪುಂಡೆಯರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ; ಮಿಂಡನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ತ

ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಕಳವು, ಹೆಂಗುಸಿಲ್ಲದ ಹಾದರ

ಯಾವೂರ ಅಂಗವಲ್ಲಾ ಎಂದು,

ಲಿಂಗವಂತರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ನಂಬಲಿರಿಯದ ಸಂವೇದಿಗಳಿಗುಂಟೆ ಘನ ಮಹಾ ಸಂಗದ ಕೂಟ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಳಿದು ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ, ಅರಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಳಿದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ಕಳಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಬಿತ್ವಾಣನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಾದರಿಸ ಹೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೆಂಡತಿ ಎಂದೊಡೆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ, ಸಂಗವಿಲ್ಲದ ನಿಜಾತ್ಮನು ಬಂದು ಆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಣಮ. ಆ ಪ್ರಾಣಮ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲದ ಪುಂಡಬಂದು ಅವನಂಗವ ಹೊಯ್ಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತಪ್ರಾಣಮದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ನಿಜಾತ್ಮನು ಸಮ ರಸವಾದ ಭೇದವನು ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪ್ಲವಧಶಕ್ತಿಯರೆಲ್ಲರು ಕಂಡ, ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಏಕ ರಸಮಯವಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡರು ಗ್ರಾಮದ ಪುಂಡೆಯರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಪ್ರಾಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ನಿತ್ಯನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಂಡನೊಬ್ಬನೆ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ತನುಭವ ಸಪ್ತವಾಗಿ ಚಿಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಕಳವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗವಳಿದು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೆಂಗುಸಿಲ್ಲದ ಹಾದರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ಚರಿತ್ರವ ನರಿಯದೆ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾಪಿ ಕೀರ್ತಿಸಿ ಅಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡಮು ಭೋಗಿಸ ತ್ತಿದರು, ಅಂತಸ್ತು ದೈವಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ಘಟಿಸದೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಊರು ಅಂಗವಲ್ಲವೆಂದು ಲಿಂಗವಂತರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ನಂಬಲಿರಿಯದ ಸಂವೇದಿಗಳಿಗುಂಟೆ, ಘನ ಮಹಾ ಸಂಗದ ಕೂಟ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಕೈ ಗರ್ಭವಾಗಿ ನವಮಾಸ ತುಂಬಿತ್ತು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು.

ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನೊಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ನಡು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದಿತ್ತು.

ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಹಾಲು ಯೈಯ್ದದೆ

ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು.

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿದನೆಂದು

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂಶೀಕನಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಲು ಆ ಸದ್ಭಾವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದ ನಿಜವು ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೈ ಗರ್ಭವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಚಿದ್ ಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಿದಲ್ಲಿ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಸಂಬಂಧವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ನವಮಾಸ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನವ ವಿಧಕ್ರಿಯೆ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವ ಶಿಷ್ಯನಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ತ್ವಿಯಾಕರ್ಮವೆಂಬ ಪೂರ್ವಭಾವನೆಯನಳಿದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಆಪರಭಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಮೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿಹ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮೊಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಸ್ತು ಶರಣಸತಿಯ ಆತ್ಮಾಂಗದರುವಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಡುನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಾಮೃತವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಮತ್ತೆಯೂ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲಯೈಯ್ದದೆ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿದನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ಇಕ್ಷು ದಂಡದ ತುದಿಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಗಿಣಿ
ರಟ್ಟಿ ಮೂರು, ಕಾಲೊಂದು, ಬಾಯಿ ಎರಡಾಗಿ
ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗಿನ ಕೆಂಪು, ಮೈ ರಕ್ತವರ್ಣ,
ತುಪ್ಪುಳು ಕಪ್ಪು, ಕಾಲು ಹಳದಿ, ಬಾಯಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ
ಹಾರಾಡುವ ಬಯಲ ರೂಪು ತೋರದ ಆಗರದಲ್ಲಿ

ಹಾರಿ ಹೋಯಿತ್ತು

ಆತ್ಮನೆಂಬ ರಾಮ ಪಂಜರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು.

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಭಾಗದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಇಕ್ಷದಂಡದ ತುದಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಥ ಶಿವಭಾಗದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಥಚಿತ್ತಿನಿಂ ಪರಮದಂಸನುದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಗಿಣಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾತ್ಮಗೆ ಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಗಳೆ ರಿಕ್ಕೆಯಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕಟ್ಟಿ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿರಭಾವಿಯಾದ ಶರಣನು, ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ವವಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಎರಡಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿಹ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಧನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿರೀಕ್ಷಿಸನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚ ನೋಡದೆಯಿರ್ಪ ಶರಣಗೆ ಸ್ವಾನುಭವ ಸಮಾಸನೆ ನಾಸಿಕವಾದ ಕಾರಣ ಅದು ನಕಾರಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗಿನ ಕೆಂಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಹಾರಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪೆಂಬುದೀಗ, ಮೈ ರಕ್ತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕುರುಹುದೋರಿದ ಜ್ಞಾನ ಶಿಕಾರ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪೆಂಬುದೀಗ, ತುಘ್ನಳು ಕಪ್ಪೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚುರಹಿತವಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಿದ ಆಗರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಾನು ಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದತ್ತ ಸತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದು ಯೈದು ತ್ವಿದ್ನನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರಿಹೋಯಿತ್ತು ಆತ್ಮನೆಂಬ ರಾಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿತ್ಯವಾದ ದೇವಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಶರಣಗೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಸಂಜರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತುಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ವಟಿ ವೃಕ್ಷದ ಘಟಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತಿಯ ನಿಕ್ಕಿತ್ತೊಂದು ಗಿಣಿ ತತ್ತಿ ಮೂರು, ಆ ತತ್ತಿಗೆ ಪಕ್ಷಿ ಮೂರು, ಕಂಡನೊಬ್ಬ ಅಂಧಕ, ವೃಕ್ಷದ ಹತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಲ್ಲ. ಗಿಣಿಯಾಸೆ ಬಿಡದು ಇವರಾಸೆಯ ಬಿಡಿಸು

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಆನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷವೆಂಬುದೀಗ, ವಟಿವೃಕ್ಷದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಥ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಚಿದ್ ಘಟದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಘಟದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸದ್ ಘಟದ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ

ಚಿವಾಂತೀಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನುದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತಿಯ
ನಿಕ್ಕಿ ತೊಂದು ಗಿಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿದಾತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ
ದಿಂ ತನುತ್ರಯಂಗಳಳಿದು; ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವ
ನೆಯ್ದಲು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳ ನೊಳಕೊಂದು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸುವೆಂಬುದೀಗ, ತತ್ತಿ ಮೂರು,
ಆ ತತ್ತಿಗೆ ಪಕ್ಷಿ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವ ಭಿನ್ನದೃಕ್ಪಿಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ
ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡನೊಬ್ಬ ಅಂಧಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ತಾನಾದ
ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಅಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ವೃಕ್ಷವ ದತ್ತವ
ದಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು
ತನ್ನ ನಿಜಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿತ್ತಭಾಲಿಂಗವ ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತದಿಂ ಗ್ರಹಿಸು
ತ್ತಿಹನಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನ ಭಾವ ಹಸ್ತದಿಂ ಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕುವ
ದಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನ ಶ್ರೀ ಭಿನ್ನ ಭಾವ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪ
ಶರಣನು ಪರ ಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದು
ಗೊಂಡಿದರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಗಿಣಿಯಾಶೆ ಬಿಡಮು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತೂರ್ಯಾ
ವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದು ಗೊಂಡಿದರ್ಪ ಶರಣನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವದ ಭೇದವ ಕೃಪೆಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ, ಬಿನ್ನೈಸು
ತ್ತಿದರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಇದರಾಸೆಯ ಬಿಡಿಸು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ
ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ನಾನೊಂದು ಗಿಣಿಯ ತಂದೆ ಬೆಕ್ಕಿನ ಬಾಫೆ ಘನ
ತಾ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಡೆ ಶಯನಕ್ಕಾಸೆಯಿಲ್ಲ
ಪಂಜರಕ್ಕೆ ಸಂದ ಕೂಡುವ ಸಂಗದವನಿಲ್ಲ
ಕೊರತೆ ಕೂಳ ನಿಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಅಡಿಗರವು ನಿಲ್ಲ
ಗಿಣಿಯ ಹಿಡಿದು ನಾಕೆಟ್ಟಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಂಬಲಿಲ್ಲ.
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ

ಟೀಕು: — ಶಿವಾಂತೀಕನಾದ ಅತ್ಮನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಬಂದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನೊಂದು ಗಿಣಿಯ ತಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹ
ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದಾತ್ಮಂಗೆ ಮಾಯಾ ಮಾರ್ಜಾಲನ ಭೀತಿ ಘನವೆಂಬುದೀಗ,
ಬೆಕ್ಕಿನ ಬಾಫೆ ಘನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಾತ್ಮನು ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧ
ವಾದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಮರವೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹನಲ್ಲದೆ, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರವಶ

ನೆಯ್ಯುವದಕ್ಕೆ ಆಸ್ತವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ತಾ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಡೆ ಶಯನಕ್ಕಾಶೆ ಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಾತ್ಮಂಗೆ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹ ಭಾವವ ಕೆಡಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುವ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಚರಕ್ಕೆ ಸಂದ ಕೂಡುವ ಸಂಗವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾತ್ಮಂಗೆ ರೂಪು, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕ ರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊರೆ ಕೂಳ ನಿಕುವದಕ್ಕೆ ಅಡಿಗರವು ನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋ ದಯವಾದಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವವಳಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ತನ್ನಾತ್ಮಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಜೀವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಿಣಿಯ ಹಿಡಿದು ನಾಕೆಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣಂಗೆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಕ್ಕಿಯ ಹಂಬಲಿಲ್ಲ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮

ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದೆ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಹಿಡಿದೆ,
ವೈಶಾಖದ ಬಿಸಿಲ ಹಿಡಿದೆ, ಜಗವ ಹಾಸಿ ಕಟ್ಟಿದೆ
ಒಂದು ತಾರು ಗಂಟು, ಒಂದು ಜಿಗುಳು ಗಂಟು,

ಒಂದು ಕುರುಹು ಗಂಟು

ಮೂರರ ಮುದ್ರೆಯ ಮೀರಿ ಹಾರಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿ, ಬೀಸಿತ್ತು ಗಾಳಿ,
ಹೋಯಿತ್ತು ಬಿಸಿಲು, ಬಿಸಿಲ ದಗೆ ತಾಗಿ,
ವಸುಧೆಯವರೆಲ್ಲರು ಬಾಯ ಕಿಸಿವುತ್ತಿದ್ದರು ಕಿಸುಕುಳರ ನೋಡಿ
ಶರೀರದ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥನ ಪ್ರಾಣ
ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡುತ್ತಿದ್ದಾರ್

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡದು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನರಿಯದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಷ್ಟದಳಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹಂಸಗತಿಯಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜೀವನಹಿಡಿದು ಚತುಷ್ಟಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳು ನವದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವ ನಿಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಹಿಡಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯನು ನಿಲಿಸ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ವೈಶಾಖದ ಬಿಸಿಲಹಿಡಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗವನು ಅಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳು ತಪದಿಂ ಬಂಧಿಸಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಜಗವ

ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವರು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಅಂತರ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ತಾರು ಗಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂದಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ವಾಗ್ವೈತವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕುರುಹುಗಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಂಗಳಿಂ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ಘಟಿಸದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಜೀವಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರರ ಮುದ್ರೆಯ ಮೀರಿಹಾರಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನು ಶಿವತತ್ವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಲು ದುಸ್ಸಂಚಲ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಸಿತ್ತು ಗಾಳಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರ ವಿಶೇಷವಾಗಲು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾಗಲು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ದುಃಖಜೀವಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಬಿಸಿಲದಗೆತಾಗಿ ವಸುಧೆಯವರೆಲ್ಲರು ಬಾಯಕಿಸಿವು ತ್ತಿದರಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚನ ಹೇಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಡು ತ್ತಿದರ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳಕಂಡು ಲಿಂಗಶರಣ ಆವರ ವರ್ತನೆಯ ಮುಟ್ಟದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯ್ಪತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಿಸುಕುಳುರ ನೋಡಿ ಶರೀರದ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನ ಪ್ರಾಣ ಅಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡುತ್ತಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯

ಅಷ್ಟ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಬೆಟ್ಟ
ತಳ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಗಲ, ಹಣೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ
ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು
ಒಬ್ಬ ಹೇಮವರ್ಣ, ಒಬ್ಬ ಕಪೋತ ವರ್ಣ, ಒಬ್ಬ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣ,
ಈ ಮೂವರ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ
ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ,
ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಇಂತೀ ಮೂವರು ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡುವದ ಕಂಡು
ಇದೇತರ ಮಾತೆಂದು ಅಡಗಿದ ಗೂಡಿನೊಡೆಯ

ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ ಅಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಅಷ್ಟತನು ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅಷ್ಟ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಬೆಟ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಳ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಗಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿ

ಯೆಂಬುದು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿ ನೋಳಿಕೊಂಡು ವಿಲ ಸತ್ಕರವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಣೆ ಲೆಖ್ನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳು ಉದಯಿಸುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಹೇಮವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಕಪೋತ ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು, ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಇಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಮೂವರ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿ, ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮತರಸನೆಯುಂಟಾಗಿ ವಾಗ್ಜಾಲಪಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೆ ಪ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳಾಗಿದು ಕರಣ ಮಥನ ಪಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಇಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಶಕ್ತಿಗಳು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವಲೊಡಗೂಡಿ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಯೆನುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತೀ ಮೂವರು ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸೋಹಂ ಭಾವನು ನಿರಹಂಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಾತಾಡುವದ ಕಂಡು ಇದೇತರ ಮಾತೆಂದು ಅಡಗಿದ ಗೂಡಿ ನೋಡೆಯ ಗುನ್ನು ಟಿನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ಗುಡಿಯೊಡೆಯಂಗೆ ಕಂಬವೊಂದು ಬಿಗಿಮೊಳೆಯುಂಟು

ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಆಧಾರದ ದಾರ ಒಯ್ದು,

ಗುಡಿಯ ಸಂದು ಹದಿನಾರು

ಕೂಟದ ಸಂಪಿನ ಪಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು,

ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲು ಮುಗಿಯಿತ್ತು,

ಗುಡಿ, ಗುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕಳಸ

ಮೂರಕ್ಕೊಂದೇ ರತ್ನದ ತುದಿಬೆಳಗು,

ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಜ್ವಲಿತದಿಂದ ಗುಡಿಯೊಡೆಯಿತ್ತು

ಗುಡಿಯೊಳಗಾದವೊಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿತ್ತು ಕಳಸದ ಕಳೆ ಹಿಂಗಿತ್ತು

ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬೆಳಗಡಗಿತ್ತು

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಒಡಗೂಡಿತ್ತು

ಟೀಕು:— ಸಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಡಿನೊಡೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತುದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನೆ, ಭಾವಸ್ವಂಭವೋಪ್ಪತ್ತಿಮನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಭವೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಪ್ತತನುಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆಂಬುದೀಗ, ಜಿಗಿಮೊಳೆಯೆಂಬ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಸ್ವಂಭವದಲ್ಲಿ ಸಂಚಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳು ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಆಧಾರದ ದಾರವೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಆಪ್ತ ಮಂದಗಳು, ಬಹಿರಂಗದ ಅಪ್ತ ಮಂದಗಳು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಡಿಯ ಸಂದು ಹದಿನಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ತತ್ವವಿಷ್ಟುತ್ಪತ್ತಿಯ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೂಟದ ಸಂಪಿನಪಟ್ಟಿ ಇಷ್ಟುತ್ಪತ್ತಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರಗಳೆ ಬಾಗಿಲವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ದೇಹವೆಂಬ ದೇಗುಲವೋಪ್ಪತ್ತಿಮದಾತ್ಮಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಮುಗಿಲಿರುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಮಹಾಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕಳನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನೆಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಜ್ಞಾನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿತ್ತಭಾಲಿಂಗ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಮೂರಕ್ಕೊಂದೆ ರತ್ನದ ಕುಡಿಬೆಳಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವು ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಗುಡಿಯೊಳಗಾದವೆಲ್ಲವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆದಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾದ ಲಿಂಗತ್ರಯಗಳು ಚಿತ್ತಾಪ್ರಭಾಲಿಂಗದ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಳಶದ ಕಳೆ ಹಿಂಗಿತ್ತು, ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಾಕಾಶವು ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಬೆಳಗಡಗಿತ್ತು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಗ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಕುಂಭಿನಿಯಲ್ಲಿರಲೊಲ್ಲದೆ
ಹರುಗೋಲ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಹೆನೆಂದು ಹೋದಡೆ
ಹರುಗೋಲ ತುಂಬಿ ಮಂದಿ ಸಂದಡಿಸಿತ್ತು
ಗಣೆಯ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತುವದಕ್ಕೆ ದಾವಿಲ್ಲದೆ

ಅಂಬಿಗ ಹಿಂಗಿ ಹೆರೆ ಸಾರಿ ಹರುಗೋಲಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತ್ತು
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ

ಟೀಕು:— ಶಿವಸಾಗರನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಂತೀಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ದೇಹವನಾ ಶ್ರಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬಿಗ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗದೆ ಆ ದೇಹದ ಬಳಿ ವಿದಿದು ಭಿನ್ನಕ್ರೀಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆ ವುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಕುಂಭಿನಿಯಲ್ಲಿರಲೊಲ್ಲದೆ ಹರುಗೋಲು ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಹೆನೆಂದು ಹೋದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿದಾತ್ಮನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲವೇ ತತ್ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬಿಗ ಹಿಂಗಿ ಹೆರೆ ಸಾರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಸತ್ಯವಾಗಲು ಪಂಚಭೂತ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ದೇಹವು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹರುಗೋಲಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತ್ತು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗ ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಕಣ್ಣೆಂಬ ಹರುಗೋಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ ನಂಬಿಗನಾರಿ

ಮಥನದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ

ರಸದ ಕೋಲನಿಕ್ಕಿ ಒತ್ತಲಾಗಿ ಮಸಕಿತ್ತು

ಹರುಗೋಲ ದೆಸೆಗೆ ಹೊರಲಾರದು ತಡೆಗೆ ಸಾಗದು

ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮರಳಿತ್ತು, ಇದಕಂಜಿ ನಡುಗಿದೆ ಹರುಗೋಲ ಕಂಡು,

ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯದೆ.

ಟೀಕು:— ಅಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷು ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣೆಂಬ ಹರುಗೋಲದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಭಾವದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ನಡುಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾಮನಂಬಿಗನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಾರನಂಬಿಗನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾತ್ಮನು, ನಾಘನ, ತಾಘನವೆಂಬ ವಾಗಾ ದ್ವೈತದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಾಲವ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಥ ನದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ದುರ್ಭಾವದಿಂ ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ರಸದ ಕೋಲನಿಕ್ಕಿ ಒತ್ತಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇಹವು ಕಾಲಕಾಮಾದಿಗಳಿಂ ಘಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮುಸಕಿತ್ತು ಹರು ಗೋಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹವು ಸತ್ಪಥವಿದಿದು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಲಯಲರಿಯದೆಂಬುದೀಗ, ದೆಸೆಗೆ ಹೋಗಲಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು

ಗುರು ಮಾರ್ಗಚಾರಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಘಾತವಕಾಣಬಾರದೆಯೆಂದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲಪ್ರವಾಹದತ್ತ ಲಭಿಮುಖವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಡೆಗೆ ಸಾಗದು ಮರುವಿನಲ್ಲಿ ಮರಳಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಲಿಂಗಶರಣನು ದೇಹ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಪ್ರಪಂಚಗಳು ಕಣಿಗೆ ತೊಲಗಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದಕಂಚಿ ನಡುಗಿದೆ ಹರುಗೋಲ ಕಂಡು ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩

ತನುವಿನೊಳಗಣ ತನು, ಮನದೊಳಗಣ ಮನ,
ಜ್ಞಾನದೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನ, ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮತ್ತೆ
ಮೂಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹರುಗೋಲವಾದ
ವಿಷ್ಣು ಸಟ್ಟುಗವಾದ, ರುದ್ರನಂಬಿಗನಾಗಿ ಮೊತ್ತಿದ ಹರುಗೋಲು
ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮಾತಾಂಗವೆಂಬ ಪದ್ಧತದ ತಪ್ಪಲಿನ ಸಿಲುಕುಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ
ಹರುಗೋಲು ಕೊಳತಿತ್ತು ಹುಟ್ಟು ಮುರಿಯಿತ್ತು
ಅಂಬಿಗ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ, ಎನಗಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ,
ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣದಿಂ ಸ್ಥೂಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತನುವಿನೊಳಗಣ ತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ವುನ್ನಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನದೊಳ ಗಣ ಮನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಆನಂದಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನದೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು ಶರಣನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಣುವಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಮೂಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮ ಹರು ಗೋಲವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೈವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷ್ಣು ಸಟ್ಟುಗವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮವೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನಂಬಿಗ ನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಗಿ ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಬತ್ತಿದ ಹರು ಗೋಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವೋಪಂ ಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಚಿದಹಂಕಾರ

ವೆಂಬಗಿರಿಯ ಸಿವ್ವತ್ತಿಮಾರ್ಗವನೆಯಿದ್ದ ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರುತತ್ವಸಂಬಂಧವಾದ ಅಚಾರಾಂಗವು ಲಿಯ್ಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮಾತಾಂಗವೆಂಬ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನ ಸಿಲುಕು ಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಚಾರಾಂಗವು ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹರುಗೋಲು ಕೊಳತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಚಾರಾಂಗವು ಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯ್ದು ಶರಣನ ನೈಷ್ಠಿಯು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಮಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟುಮುರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವು ಶರಣನರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ತಾನಾಭೇದವನರಿಯದೆ ಆ ಸುಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಬಿಗ ಎತ್ತಹೋದನೆಂದರಿಯೆ ಎನಗಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ, ಗೂಡಿನೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೪

ಕಾಡಗುರಿ ತನೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಊರೊಳಗೆ ಮೂರು ಮರಿಯನಿತ್ತು
ಅವರ ವರ್ಣವು ಒಂದೆಡೆವೊಂದು ಕಾಡವೊಂದು
ಎಲ್ಲರ ಕೂಡಿದ ಬಣ್ಣ ಹೆಂಗುರಿ ಸತ್ತಿತ್ತು
ಮರಿಗೊಡೆಯರಿಲ್ಲ, ಆ ಮರಿಯ ಕಾವಡಿ ಕಾಲಿಲ್ಲದೆ ಕೈಯಿಲ್ಲದೆ,
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯಬೇಕು ಆ ಮರಿಯರಿದು

ನಮಗಿನ್ನಾರು ಇಲ್ಲವೆಂದು

ಎಡಕಾಡ ನೊಳಡಗಿ, ನಾನಾ ವರ್ಣದೊಳಗಡಗಿ,
ನಾನಾವರ್ಣ ನಾಡಿನೊಳಗಡಗಿ, ನಾಡು ನಾದದೊಳಗಡಗಿ
ನಾದ ಸುನಾದದೊಳಗಡಗಿ, ಸುನಾದ ಸುರಾಳವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಗುಡಿ ಗುಹೆಯ ಗುಮ್ಮಟನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ನಿರಾಳನಾಗಿದ್

ಟೀಕು:— ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಯಾಗಿದ್ ಮಾಯೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಡ ಗುರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಜೀವನ ಸಂಯೋಗದಿಂ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆ ತೋರಿ ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮವನಾಶ್ರಯಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ತನೆಯಾಗಿಬಂದು ಊರೊಳಗೆ ಮೂರು ಮರಿಯನಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ಥೂಲದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವಿಶ್ವನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರು ತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವರ ವರ್ಣ ಒಂದೆಡೆನಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೈಜಸನು ಅರಿವು ಮರವೆಯೊಳಗಿರುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕಾಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಎಲ್ಲರ ಕೂಡಿದ ಬಣ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಉದಯವಾಗಲು ಆ ಮಾಯೆ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಂಗುರಿ ಸತ್ತಿ

ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯಳಿಯಲು ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಲ-ಕಾಮರ ಭಯ ಹಿಂಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಗೊಡೆಯಲ್ಲ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿಸತ್ತೆ ಆದಿಯಿಡವ ಹಾಗೆ ಶಿವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರಿಯ ಕಾವಡೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳಿದ ಆ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಶ್ವನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಿಲ್ಲದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನಭಾವ ವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಭಾವಸಂಬಂಧವಾದ ತೈಜಸನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ, ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಜ್ಞನಲ್ಲಿ ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವ ದಿವಿವಾ ಚರಿಸಿ ರಕ್ತಿಸುತ್ತಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಯಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತಿಳಿದು ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರಿಯರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚೆಲ್ಲವು ನಿವೃತ್ತಿ ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವಿಶ್ವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೈಜಸನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಮಗಿನ್ನಾರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಎಡಕಾಡಿನೊಳಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೈಜಸನು ಭಾವ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಡು ನಾನಾವರ್ಣದೊಳಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ವರ್ಣದ ನಾಡಿನೊಳಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಡು ನಾದದೊಳಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಪ್ರಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ತತ್ವವು ಸುಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾದ ಸುನಾದದೊಳಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾಗಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುರಾದ ಸುರುಳವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯ ಗುಹೆಯ ಗುಮ್ಮಟಿನಾಥ ಆಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನಿರಾಳನಾಗಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫

ಒಂದುಪುರಿಗೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಮಧ್ಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟೆತ್ತೊಂದು ಬಲುಗೊಡಗ, ಬಾಯ ಅಣಲಿನ ಸಂಚವ

ಕೂಳು ಉಡಿಯೊಳಗಣ ಬೆಂಬೆಯ ಹಂಬು
ಹಂಬಿನೊಳಗಣ ಬಹು ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ ನೆಟ್ಟಾಗಳೆ
ಮೂರು ತಿಪ್ಪಣದ ಮಣೆಯೊಂದು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಅಣಲ ಸಂಚಲದಿಂದಿತ್ತು, ಒಂದು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಉಡಿಯ ತೆನೆಯ ತಿಂದಿತ್ತು, ಮತ್ತೊಂದು ಮಣೆಗೆ ಹೋಗಿ
ಕುಳಿತು ಹಾರೈಸಿತ್ತು
ದೇಸೆಯ ಕಾಣದೆ ನೆಗೆಯಲಾಗಿ ಗಣೆಯ ದಗಿ ತಾಗಿ
ಕೊಡಗದಸು ಹೋಯಿತ್ತು
ಗುಡಿಯ ಗುಮ್ಮಟನೊಡೆಯ ಆಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯದೆ.

ಟೀಕು:— ಸ್ವಾಧಾರ ಚಕ್ರಗಳ ನೊಳಕೊಂಡೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ತನುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದುಪುರಿಗೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ಥಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯವಾದಂತದೇದದ ಇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟನು ಭವಪಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿವಡೆದಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯ ಮಧ್ಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಬಲುಗೊಡಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಬಾಯಿಂ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ದಂತಗಳಿಂ, ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಆ ಗೋಲಿನ ಸಂಚದ ಕೂಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರವೆ ಉದಿವಾರವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉಡಿಯೊಳಗಣ ಬೆಂಬೆಯ ಹಂಬು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಸಂಚವಿಸಯಂಗಳು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಂಬಿನೊಳಗಣ ಬಹುಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ನೆಟ್ಟಾಗಳೆಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥೂಲದೇದದಲ್ಲಿರ್ದು ಸಕಲ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ದಂತಗಳಿಂ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವ ನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಿಪ್ಪಣದ ಮಣೆಯೆಂದು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಣಲ ಸಂಚನ ತಿಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನಲ್ಲಿರ್ದು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಉಡಿಯ ತೆನೆಯ ತಿಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಕಾರಣ ದೇದದಲ್ಲಿರ್ದು ಆರಾ ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದಾಗಮ ಕರ್ಮವ ನನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಹಾರೈಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರ್ಮತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾದ ಮನೋಮರ್ಕಟನು ಸತ್ಯಧರ್ಮೋಪದೇಶ ನೆಯ್ದಲರಿಯದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದೇಸೆಯ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋ ಮರ್ಕಟನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಸತ್ತ ಲಂಘಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಹಂಕಾರ ಪೂರಿತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೆಗೆಯಲಾಗಿ ಗಣೆಯ ದಗಿತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಪೂರಿತವಾಗಲು

ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರಿವಿಘಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದಸು ಹೋಯಿತ್ತು ಗುಡಿಯ ಗುಮ್ಮಟನೊಡೆಯ ಆಗ
ಮೇಲ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತರಸರ ವಚನಗಳು

೧

ಅಗಿಯದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ನೀರಿದೆ,
ಸೇದುವದಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣೆ, ತುಂಬುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದ
ಕುಂಭ,

ಸೇದುವಾತನ ಕಣ್ಣು ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ,
ಕಣ್ಣೆಯ ತೆಗೆವ ಕೈಯಿಲ್ಲದೆ ಬಾವಿಯ ತಡಿ ತಡವಾಯಿತ್ತು,
ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ಶೃತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ತುಂಬಿ
ಕೊಂಡಿದ್ ಚಿತ್ ಕೂಪ ವೆಂಬುದೀಗ, ಅಗಿಯದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಪರಮಾತ್ಮನ ರಸ ವಿರುತ್ತಿಹುದೆ
ಂಬುದೀಗ, ಸೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ನೀರಿದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ
ರಸವ ಸಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಶಿವತತ್ವನ ನರಿಯ
ಬೇಕೆಂಬಭ್ಯಾಂತಳಿದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ,
ಸೇದುವದಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ರಸವ
ನವಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಅಖಂಡ ಚಿದ್ವಾಂಡವೆ ಗಡಿಗೆಯಾಗಿಹು
ದೆಂಬುದೀಗ, ತುಂಬುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕುಂಭವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರ
ಮಾತ್ಮನ ರಸವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ ಶರಣನ
ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಗಲಾ
ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನವಗ್ರಹಿಸುವ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮ
ವೆನಲು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಗುರು ಮಾರ್ಗಚಾರ ಭಿನ್ನವಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೇದುವಾತನ ಕಣ್ಣು ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ, ಕಣ್ಣೆಯ ತೆಗೆದ ಕೈಯಿಲ್ಲದೆ
ಭಾವಿಯ ತಡಿ ತಡಹಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಚಾರ
ಭಿನ್ನವಾಗಲು, ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವು ಗಮಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯೂ, ಲೈಸುವದಕ್ಕೆ ಯೂ ಮಾತ್ಮ
ಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿತ್ತವಿಂಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಅಲೇಖ
ನಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಕಲು ಹೃದಯವಾದಾ
ತ್ಮನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ ಕಾರಣ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಪರು ಬಿತ್ತದ ಹೊಲನ ಹೊಕ್ಕು
ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸಿಯ ಮೇದು, ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಪರವತೊಂಡ ಕೂಡಿದ.
ತೊಂಡಿನ ಹಟ್ಟಿನ ಬಾಗಿಲೊಂದು, ಬೀಗ ಒಂಭತ್ತು
ಮೂರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು, ಆರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು
ಇಪ್ಪತ್ತೈದೇಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ತೆಗೆವ ಕೈಗೆ ನಾಭಿಯಿಲ್ಲ
ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಹಸು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ
ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ ಬಲ್ಲವರಾರೋ.

ಟೀಕು:— ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ
ಚಿತ್ತೆಂಬ ಕಾಮಧೇನುವೀಗ, ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಪರುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಶರಣನ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂದುಎಂಬುದೀಗ,
ಬಿತ್ತದ ಹೊಲನಹೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ಜನನಾಂಕುರ
ನಷ್ಟವಾದ ಸದ್ವಿವೆಂಬ ಸಸಿಯ ಸವಿಯುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸಿಯ
ಮೇದು ಎಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಹಂವೆಂಬ ಅದ್ವೈ
ತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತನ್ನಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತನು-ಮನ-
ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಪರವೆ ತೊಂಡಕೂಡಿದ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ರಾಚಾರಾಂಗವ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸತ್ಪಥಮಾರ್ಗ
ಮೊಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ತೊಂಡಿನ ಹಟ್ಟಿಯ ಬಾಗಿಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿವಿಧಿರ್ಪ ಶರಣಿಗೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳ
ನೊಳಕೊಂಡಿಹುದೆ ಗುರುತತ್ವ, ಮನುತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ
ಲಿಂಗತತ್ವ, ಧನುತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪವೆ ಜಂಗಮ ತತ್ವ,
ಇಂತಿನವ ವಿಧವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪವೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು-ಲಿಂಗ-
ಜಂಗಮವೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಗ ಒಂಬತ್ತು, ಮೂರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಿಗೆ ಸ್ವಾಧಿಲಿಂಗ, ಸ್ವಾಧಿಧ ಭಕ್ತಿ, ಸ್ವಾಧಿಧಗಳೆಂಬ ಹದಿ
ನೆಂಟು ಎಸಳನೊಳಕೊಂಡು ಲಿಂಗತ್ರಯ ತೋರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆರೆಸಳಿನ
ಬೀಗ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂಗಸ್ಥಲ ವಿಪ್ಲವೈದು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ವಿಪ್ಲವೈದು,
ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವಿಪ್ಲವೈದು, ಇಂತು ಎಪ್ಪತ್ತೈದೇಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ
ಭಾವಂಗಳೆಂಬವೀಗ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದೇಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಸ್ಥಲ
ಕುಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನದ್ವಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ,
ತೆಗೆವ ಕೈಗೆ ನಾಭಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಸುರಧೇನು ಶರಣನಾ
ಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವ ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತಿಗಳಿಗುಸುರದೆ ಶಬ್ದಮುಗ್ಧ
ವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಹಸುಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ಅಲೇಖ
ನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ ಬಲ್ಲವರಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಭಂಟ ತಲೆಯ ಕೊಯಿತಂದ, ಕಣ್ಣು
ಬಾಯ ಹೊರನಿರಿಸಿ ಇದು ತಲೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದ ಕೇಳಿ
ಅಂಗವ ಹಾಕಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ

ಇದನೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಲಾದೀತೆಂದು

ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದ.

ಟೀಕು:— ಸೀವ್ಯ ಸೀವಕತ್ವವೆಂಬ ಭಯವಳಿದ ಶರಣ ತನ್ನಾತ್ಮಂತರ್ಗತ
ವಾಗಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಡೆಯನಲ್ಲದ ಬಂಟ
ತಲೆಯ ಕೊಯಿತಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾನೆ
ಬ್ರಹ್ಮವೆನಲು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಕಣ್ಣು ಬಾಯ ಹೊರನಿರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇದು ಲಿಂಗಾಂಗ
ಸಂಬಂಧದ ಏಕಾರ್ಥವ ನರಿವ ಸದಜ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಸೂಚಿ
ಸಲು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಕೇಳಿದ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನಾತ್ಮಾಂಗವ ಮಹಾಜ್ಞಾನ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ತಲೆಯಲ್ಲ
ಎಂಬುದ ಕೇಳಿ ಅಂಗವ ಹಾಕಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ
ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ರೀಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಭೇದವ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗುಸು
ರದೆ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವತತ್ವವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇದ
ನೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಲಾದೀತೆಂದು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕೃಥ

೪

ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹುಟ್ಟಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ
ನಾಶಿಕ ಕಿವಿಯಾಯಿತ್ತು

ಇಷ್ಟ ಹೇಳಲಾರದೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದು
ಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗ
ಲಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ವಳವಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು
ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರ ವಳವಟ್ಟಿ ಶರಣನ
ಸದ್ಭಾವ ದಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ
ವಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ಭಾವನೆ ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರವನೊಳಕೊಂಡು ಅಂತ
ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಶಿಕ ಕಿವಿಯಾಯಿತ್ತು
ಇಷ್ಟ ಹೇಳಲಾರದೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೫

ಮಗನ ಕೊಂದು ತಿಂದ ತಾಯ ಕಂಡೆ,
 ಬಂಧುಗಳ ಕೊಂದು ನಂಟರಲ್ಲಿ ಕೂಪನ ಕಂಡೆ
 ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ಮೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
 ಅಳಿಯ ಅತ್ತೆಯ ನೋಡಿ, ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ ಹೋಯಿತ್ತು,
 ಹೊಗರಿದೆ ಎಂದು ನಗುವರ ಕಂಡೆ, ಅವರಿಬ್ಬರ ನೋಡಿ
 ಹೆತ್ತ ಕೂಸು ನಾನಿವರಳಿಯನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೋಯಿತ್ತು
 ಇದ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಹೇಳಲಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ

ರೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕು

ಟೀಕು:— ಮಗನೆಂದೊಡೆ ಜೀವನು. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಜೀವಭಾವನ
 ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಗನಕೊಂದು ತಿಂದ ತಾಯ ಕಂಡೆ
 ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಕಲ
 ಕರಣಂಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವ
 ಮಾಡಲು, ಆ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಗಣತ್ವನೆಯ್ನಿ ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ
 ಶರಣಂಗ, ಸ್ವಯಾತ್ಮ ಬಂಧುಗಳಾಗಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಧುಗಳಕೊಂದು ನಂಟ
 ರಲ್ಲಿ ಕೂಪನಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರಿಯಾ
 ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭನೆ ಶರಣ, ಆ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರು
 ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಅವಿರಳಸಂಗವಮಾಡಲು,
 ಅತ್ಯಂತಗರ್ತವಾಗಿದರ್ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾವಾಂಗವೇ ಬಹುಷ್ಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಿ
 ಉದಯಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯ ಮೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೂಸುಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ತನಗೆ ಪ್ರಾಣ
 ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರು ತತ್ವವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿ
 ನೆಂಬುದೀಗ, ಅಳಿಯ ಅತ್ತೆಯನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀ ಗುರು ತನ್ನ
 ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನೆ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿ
 ಸುತ್ತಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು
 ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಆ ಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುತತ್ವ
 ದಲ್ಲಿಡಗಿ, ಸೇವ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಯಿತ್ತು ಹೋಗ
 ದಿದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಮರಸವೇಕಾರ್ಥವ ಸಕಲ
 ಕರಣಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂವೆಂದು ಪರಮ
 ಹರುಷತೆಯ ನೆಯ್ನಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಂದು ನಗುವವರ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಆ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉದಯವಾದ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆಗೆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೆ
 ವಲ್ಲಭನಾದ ಕಾರಣ ಅಳಿಯನೆಂಬುದೀಗ, ಅವರಿಬ್ಬರ ನೋಡಿ ಹೆತ್ತಕೂಸುನಾನಿ

ವರಳಿಯನಲ್ಲ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಮ್ರಾಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರೀರ್ವರ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಯ ಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಭೇದವ ಚ್ಚೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗುಸುರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಹೇಳಲಂಬೆ ಅಲೇಖಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸಡ್ಡೆಯ ಕೀಳುವರಿಲ್ಲ,
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮೊರನ ಬೇಡ ಎಂಬವರಿಲ್ಲ
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಗವ ಇಳುಹುವವರಿಲ್ಲ
ಸಡ್ಡೆಗೆ ಮೂರು ಕವೆಮೊಂದೆ ಚಿತ್ತಪಟ್ಟ ಮೊರಕ್ಕೆ
ಮೂರು ಗೋಟು ಮಾಡುವಾಕೆ ಒಬ್ಬಳೆ
ಕೊಂಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗೋಟು ತೋರುವವರು ಮೂವರು,
ರಾಶಿ ಒಂದೇ, ಕೊಳಗವೆರಡು ಅಳವರು ಲೆಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ
ಇದ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕ.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸಡ್ಡೆಯ ಕೀಳುವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಭಿನ್ನಾಚಾರವ ಬಿಡಿಸಲಾರಳವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮೊರನ ಬೇಡ ಎಂಬವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಭಾವವ ವಿಸರ್ಜಿಸಿಹೆನೆಯೊಡೆ ಆರಿಗೂ ಸೌಖ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಗವ ಇಳುಹುವವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಂ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಸಡ್ಡೆಗೆ ಮೂರು ಕವೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿದಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಶರಣಂಗೆ, ನಿತ್ಯಪದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗವೊಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಚಿತ್ತಪಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಾಚಾರ ವದಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಮೊರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗೋಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವ ನಾನು ಮಾಡಿ ಶಿವಾರ್ಪಿತಕ್ಕೊದಗಿ ಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಡುವಾಕೆ ಒಬ್ಬಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಾವ-ನಿರ್ಭಾವವೆಂಬು ಭಯ ಸನ್ನಹಿತ ವಾಗಿದುವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗೋಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವ ಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನ ಆತ್ಮತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಳವಡಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ತೋರುವವರು ಮೂವರು

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಶರಣನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ನಿಧಿಯಷ್ಟು ಪರಶಿವ ತತ್ವವೊಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ರಾಶಿವೊಂದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗ ಜೈತನ್ಯ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇದಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ಅಮರಗಣತ್ವನೆಯ್ದಿ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಮೆನುತ್ತಿದ್ರವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಳಗವೆರಡು ಅಳವರು ಲೆಖ್ವಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ಇದ ಕೇಳಿಹರಿದಂಜಿ ಅನೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳ ಹೊಕ್ಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಎತ್ತ ಬಾರದ ಕಲ್ಲು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪದಂತೆ ಹೋದಾಗ
ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒತ್ತುವರ ನುಂಗಿತ್ತು
ನುಂಗಿದವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರ ತಪ್ಪಲಿಕೆ ಕುಡಿದು
ಆ ತೆಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತು
ಈ ಗುಣ ಬಿತ್ತಿಯ ಕೇಳಿಹರಿದು, ಅಲೇಖನಾದ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದ.

ಟೀಕು:— ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಬಾರದ ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಚಲರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅನೋನ್ಯವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪದಂತೆ ಹೋದಾಗ ಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಭಕ್ತಜನಗಳ ತಾನೆ ಒಳಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒತ್ತುವರನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ಪ ಭಕ್ತಜನಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜವ ತಾವರಿಯದೆ, ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಫಲಪದಂಗಳ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಫಲಪದಂಗಳಿಂ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲಪ್ರವಾಹ ಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿನಂದು ಸೇವಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿದವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹೊಳೆಯನೀರು ತಪ್ಪಲಿಕೆ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ದ್ವೈತಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದ್‌ಘನಲಿಂಗವು ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ತೆಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿನಿಂದಿತ್ತು ಈ ಗುಣಬಿತ್ತಿಯ ಕೇಳಿಹರಿದು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯನುಂಬಾಗ

ಕತ್ತೆಯ ಮರಿ ಕೊರಳ ಕಚ್ಚಿತ್ತು

ಕತ್ತೆಯ ಮರಿಯ ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸ ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ನುಂಗಿತ್ತು

ಮೊಲೆಯ ಹೊತ್ತಿದ್ಲವೊಟ್ಟೆಯ ಸುಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು

ಈ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನಾಥನಾದಾ

ಟೀಕು:— ಚಿಚ್ಚಕ್ಕಿಯ ಚಿದಾಗರ್ಭದಿಂದುದಯವಾದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮಕ ಸಂಬುದೀಗ, ಚೊಚ್ಚಲಕೂಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿಸಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದಾ ಘನ ಲಿಂಗವ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಹೆತ್ತತಾಯ ಮೊಲೆಯನುಂಬಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ನೂಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಡವೇದದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸುಬಟ್ಟೆ ದೃಢಕಂಡವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತೆಯ ಮರಿಯ ಚೊಚ್ಚಲಕೂಸ ಮೊಲೆಯತೊಟ್ಟು ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅವ್ಯತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿಸಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ಹೊರಗಿನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣಸತಿಯ ಅಂತರ್ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿಕ್ಕಿಂಬು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಬಂದವ ಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆಯ ಹೊತ್ತಿದ್ಲವೊಟ್ಟೆಯ ಸುಳಿನುಂಗಿತ್ತು ಈ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನಾಥನಾದಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಸಾಸುವೆಯ ಹಾಲು ಸಾಧಕಾಂಗರ ನಾಸಿಕದ ನೀರ ಬರಿಸಿತ್ತು
ಮೂಷಕನ ಮೀಸೆಯ ಬಿಂದು ಮೂರು ಲೋಕವ ಮುಳುಗಿಸಿತ್ತು
ಕಾಸಿದ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕುಡಿವವರ ಮೀಸೆಯ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು
ಸಾಸುವೆಯ ಮೂಷಕನ ಮೀಸೆಯ ಬಿಸಿ ನೀರ ಕುಡಿವಾತನ
ಬಾಯೊತ್ತಿನ ಮೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು,
ಹಾಸುರುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿದಾರ್ತನ ಕೇಳಿಹರೆಂದು
ಅವೇತಕ್ಕಡಗಿದೆ, ಅಲೇಖನಯ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ?

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಠಿಣವಾಗಿದು ದೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಸುವೆಯ ಹಾಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಹಿಡಿದು ಸತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ವಿಧಿವಾಚಿಸಿ ವ ಸದ್ಭಕ್ತ ಜನಗಳ ಸ್ವಾನುಭವ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಸಿಕದ ನೀರ ಬರಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ತನುತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರು ತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಷಕನ ಮೀಸೆಯ ಬಿಂದು ಮೂರು ಲೋಕವ ಮುಳುಗಿ

ಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅ ಚಿಟ್ಟೆಂದು ತನುತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಪಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯವೆ ಇರ್ಪ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿ ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳ ನೈಷ್ಟಿಯನೊಳ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಸಿದ ನೀರು ಬಿಸಿ ಯಾಗಿ ಕುಡಿವವರ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಶಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬು ದೀಗ, ಸಾಸುವೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಷಕನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಮೀಸೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ನೈಷ್ಟಿಯು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿ ಸುತ್ತಿದ ಶರಣನು ಎಂಬುದೀಗ, ಬಿಸಿ ನೀರ ಕುಡಿವಾತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ತತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು ಉದಯಪಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯೊತ್ತಿನ ಮೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಹಾಸರುಗಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪದೆ ವ. ಹಾಳ ನಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಸರುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ಪಾತನ ಕೇಳಿದ ರೆಂದು ಆವೇಶಕ್ಕಡಗಿದೆ, ಅಲೇಖಮಯ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೦೦

ಕಂಬಳಿ ಕೌಪ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಅವರವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದಿದನೆಂಬ ಆಸೆ ಯಾಕೆ,
ಹೊದೆಯಲಿಲ್ಲದ ಕಂಬಳಿಯ ಉಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ
ಮತ್ತೆ ಈ ಕೈಯ್ಯು ಗಡಿಗೆಯಣ್ಣಗಳ ಒಡಗೂಡಲೇಕೆ,
ಅವರ ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ

ಅಡುಮೆಯಾಗಲೇಕೆ,

ಇಂತಿವನರಿದಹರೆಂದು ಅಡಗಿದ ಅಲೇಖನಾದ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದ.

ಟೀಕು:— ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನು ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರವ ಕೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿದನೆಂಬು ದೀಗ, ಕಂಬಳಿಯ ಕೌಪಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ತನು ಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತತ್ವಂಗಳಾಗಿದ್ದು ವೈತಾಧ್ಯೈತಿಯೋಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅವರ ವರ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಂಗಳ ನಿಯಮಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ಇರಬಾರದು ಶರ ಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಅವರವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದಿಹೆನೆಂಬ ಆಸೆ

ಯಾಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದುದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಅಂತಸ್ತು ಅರಿವನೆ ರರಣನು ಗುರು ಮಾರ್ಗ ಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊದಯಲಿಲ್ಲದ ಕಂಬಳಿಯ ಉಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ಲಿಂಗವೇ ನಿರ್ಮಲ, ಅಂಗವೇ ಮಲಿನವೆಂದು ದ್ವೈತಭಾವದಿಂದೆರಡಿಟ್ಟು ಚರಿಸುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳ ವಟಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕೈಯ ಗಡಿಗೆಯಣ್ಣುಗಳ ಒದಗೂಡಲೇಕೆ, ಅವರ ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಆದಮೆಯಾಗಲೇಕೆ ಇಂತಿವನರಿದದರೆಂದು ಆಡಗಿದ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಉರ್ಧ್ವಭೂಮಿಯ ವಿರಾಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯೊಂದೆ
ಆ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಂದು ವಟವೃಕ್ಷವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಕೊಂಬು ಮೂರು ಅವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ಕವಲಿಗೆ ಲೆಖ್ವವಿಲ್ಲ

ಆ ಅಲದ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಮೌನದ ಹಕ್ಕಿ ಈರೇಳು ಕೋಟಿ ಕೂಡಿ
ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಬೇಟೆಗಾರರ ಬಲೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು
ಇದರೊಲರವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಅಲೇಖನುಯ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಿಳಯದೊಳಗಾದ

ಟೀಕು:— ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಉರ್ಧ್ವ ಪಾರ್ವತಿ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಉರ್ಧ್ವವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ವಕ್ಕಾಧಾರವಾದ ಚಿತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಭೂಮಿಯ ವಿರಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕತತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಆ ಚಿತ್ತೇ ಆಧಾರವಾಗಿದುಂಟಾದೀಗ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯೊಂದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಭೂಮಿಯಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಂದು ವಟವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷದಿಂದ ಶಿವತತ್ವ, ಸದಾಶಿವತತ್ವ, ಮಾಹೇಶ್ವರತತ್ವವೆಂಬ ತ್ರಿತತ್ವ ಉದಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ತತ್ವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನೇಕ ಲೀಲಾ ವಿಗ್ರಹಮೂರ್ತಿ ಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಆದರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಲಿಗೆ ಲೆಖ್ವವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಫಲವೆನಿಸುವ ಚಿದಾಘನ ಲಿಂಗದ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಳಿದು ನಿಶ್ಯಬ್ದಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯ ಅನೇಕ ಕರಣಂಗಳನು ತನ್ನ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಚಾರ

ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶೀಲ, ವೃತ, ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತ ಜನಗಳ ಭಕ್ತಿಪಾಲಕೋಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಅಲದ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಮೌನದ ಹಕ್ಕು ಈರೇಳು ಕೋಟಿ ಕೂಡಿ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಬೇಟೆಗಾರರ ಬಲೆಯೊಳ ಗಾಯಿತ್ತು ಇದರೊಲವರವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಅಲೇಖಮಯ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಿಳಯ ಮೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಊರೊಳಗಣ ಅರಳಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಣದ ಗಿಣಿ

ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿತ್ತು

ರಟ್ಟಿ ಬಲಿದು ಹಾರಲಾರದು, ಕೊಕ್ಕು ಬಲಿದು ಕೆಂಪಾಗದು,
ಬಾಯಿ ಬಲಿದು ಹಣ್ಣು ಮೆಲಲಾಗದು, ಅದು ಓದಿಸುವವರಿಗಸಾಧ್ಯ,
ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಇದರೊಲವರವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು

ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮವೆಂಬುದೀಗ, ಊರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಿಂದಲುವುತ್ತಿಹ ವಾಗ್ಜಾಲವೆಂಬುದೀಗ, ಊರೊಳಗಿನ ಅರಳಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಾಗ್ಜಾಲ ಭ್ರಾಂತಿ ನಲ್ಲಿರ್ಪ ಗುಣತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವದಂಸನಿಂ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ವರ್ಣದ ಗಿಣಿ ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿ ಸಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಲು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂಗಳು ನಿರ್ಧರವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ರಟ್ಟಿ ಬಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂಗಳೆರಡೂ ನಿರ್ಧರವಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಅನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನತ್ತ ಹೋಗದೆಂಬುದೀಗ. ಹಾರಲಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಶರಣನ ಶಿವಭಾವ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ರಜೋಗುಣ ಹೊದ್ದದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಕ್ಕು ಬಲಿದು ಕೆಂಪಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ರಜೋಗುಣ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಶರಣನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿರ ವಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಬಲಿದು ಹಣ್ಣು ಮೆಲ ಲಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನ ಶೃತಜ್ಞಾನದಿಂದಿರಿದಿಹೆ ನೆಂದೊಡೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಓದಿಸುವವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಅಲೇಖ ನಾದಶೂನ್ಯ ಇದರೊಲವರವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ಕಾಳಾಡಿನ ಹಾಲ ಕಂಬಳಿಯ ಕುರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತು
ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಎನ್ನ ಕಂಬಳಿಯ

ಗೊಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆಯೆಂದು ಸಂಭ್ರಮನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಸಂಗದ ಸುಖವ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಬೇಡ

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ತಿನ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದ ಪರವಶದ ಪರಮಕಾಷ್ಟಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಾಡಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚಿದ್ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಜ್ಞಾನಾಮೃತರಸವ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನವನೋಳ ಕೊಂಡಿದ ಸಜ್ಜೀವನ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲ ಕಂಬಳಿಯ ಕುರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಮೃತವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನುತ್ರಯಗಳಡಗಿದ ಭೇದವ ಕಂಡು ಹರುಷೋಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಎನ್ನ ಕಂಬಳಿಯ ಗೊಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆಯೆಂದು ಸಂಭ್ರಮನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖವ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದರ ಸಂಗದ ಸುಖವ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆ ಬೇಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಪೃಥ್ವಿ ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೇಚರ ಮಂಡಲ

ಆ ಮಂಡಲದರಸು ವಿಹಂಗರಾಜ ಮರೀಚಕ

ಪ್ರಧಾನ ಮಹಾತಳ ತಳವಾರ ಇಂತಿ ಮಂಡಲ

ಸುರಕ್ಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬರಸು ಮುತ್ತಿದ ಮಂಡಲ ಪಟ್ಟಣಕೊಳು ಹೋಗದು

ಮುತ್ತಿದರಸು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾದ ಸಂತೈಸಲಂಜಿ

ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲರ ಗೆದ್ದ

ಟೀಕು:— ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಪೃಥ್ವಿಯಾಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಕಾಶವು ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಪೇಚರ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವೆಂಬರಸು ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಂಡಲದರಸು ವಿಹಂಗರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿದ ಮನಸ್ಸೇ ಪ್ರಧಾನಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮರೀಚಕ ಪ್ರಧಾನನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ದೇಹವ ತಾಳಿದ ಜೀವನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪಿನಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿಹ ಕಾರಣ ಮಹಾ ತಳ ತಳ ತಳವಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗತತ್ವಂಗಳಾಗಿ, ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಸುಖಮಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಎಂಬ

ದೀಗ, ಇಂತಿ ಮಂಡಲ ಸುರಕ್ಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಪಂಮೆಂಬ ಅದ್ವೈತ-ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂದು ಆ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರವಸ್ತುವನವ ಗೃಹಿಸಲು ಆ ಚಿದಾಕಾಶವು ಕಾಯಪುರನೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆ ಹೋಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬರಸು ಮುತ್ತಿದ ಮಂಡಲ ಪಟ್ಟಣಕೊಳು ಹೋಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿಹರು ಅವರಿಗಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿಹುದು ಚಿದಾಕಾಶನೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತಿದರಸು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸಲಂಜಿ ಆ ಶರಣ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಾಗಾದ್ವೈತವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಇದ ಸಂತೈಸಲಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲರ ಗೆದ್ದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೦೫

ಅಂಗ ಕೋಟಿ ಭುಜ, ಆಳುವೇರಿ ತಲೆ, ತೆನೆ ಕಣ್ಣು,
ಅಂಬುಗಂಡಿ ಕಾದುವ ಅರಸು ಅಸುರಾಜಿ ಕೂಟದ

ಮನ್ನೆಯರೈದು ಮಂದಿ

ಎಂಟು ಘಟಾನೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಕುದುರೆ
ಆಳುವ ಪರಿವಾರ ಕರಣಂಗಳ ಮೊತ್ತ ಕೂಡಿ ಇರಿಯಿತ್ತು
ಅರಿರಾಜ ತಮ ವಿರೋಧಿಯೊಡನೆ ಮುರಿದ ಅಸುರಾಜ

ಪಶುಪತಿಯ ಗೆದ್ದ

ಎನಗಾಯಿತ್ತು ಹೇಳಾ, ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನೆ

ಟೀಕು:— ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವೆ ಕೋಟಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅಂಗಕೋಟಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಿ ನೈಷ್ಠೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭುಜವೇ ಆಳುವೇರಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಭುಜ ಆಳುವೇರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆ ತೆನೆಯಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ತಲೆ ತೆನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ತಿಯೊಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಅಂಬು ಗಂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಪ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಅನುವಂದೊಡೆ ಜೀವನು. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಬಡೆಯನಾಗಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾದುವ ಅರಸು ಅಸು ರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ತ ಗಣಂಗಳಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿಹ ಕಾರಣ, ಕೂಟದ ಮನ್ನೆಯರೈದು ಮಂದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಷ್ಟಮದವಳಿದು ಚಿವಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ಎಂಟು ಘಟಾನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಭಾವವಳಿದು ಲಿಂಗ ತತ್ವವಾಗಿವೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಚ ವಿಂಶತಿ ಕುದುರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮೆಂಬ, ಆತ್ಮತ್ರಯ, ಮಲತ್ರಯವೆಂಬುದೀಗ, ಪರಿವಾರ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮೊತ್ತವೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿವಾಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೂಡಿ ಇರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಹಗೆಯಾಗಿದ್ದ ಅರಿವಡ್ಡರ್ಗವೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿ ರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅರಿವಡ್ಡರ್ಗವನು ಕ್ರೀಯೆಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಚಿದಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸ ದಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತಮ ವಿರೋಧಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನಿಗೆ ಪರಶಿವ ಸೋಮ ತನ್ನ ನಿಜಪದವ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಬಡನೆ ಮುಂದಿನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಶಿವನು ಕೊಡುವ ಖಂಡಿತ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಸತ್ವಿಯಾ ಚರಣದಿಂದ ಧ್ವಂಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸುರಾಜ ಪರುಪತಿಯ ಗೆದ್ದ ಎನಗಾಯಿತ್ತು ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿಗೊಳಗಾದವನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ಕಾಳಮೇಘ ಮಂದಿರದ ಜಾಳಾಂದರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಬಬ್ಬ ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮಿಂಡಗಾರರು,
ಅವಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಲಮ್ಮರು; ಅವಳು ತಾನೆ ಬರಲೆಂದು
ಕರೆಯದಿಹಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಯೋನಿ ಹಿಂದು, ಅಂಡ ಮುಂದು, ಕಣ್ಣು ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ
ಕಿವಿ ಭುಜದಲ್ಲಿ, ಕೈ ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ, ಮೂಗು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ
ಮೂಗಿನ ದ್ವಾರವು ಉಂಗುಷ್ಟದಲ್ಲಿ, ಬಸುರು ಬಾಯಲ್ಲಿ
ನಡೆವಳು ತಲೆ ಮುಂದಾಗಿ, ಕಾಲು ಮೇಲಾಗಿ,

ಅವಳು ಕೊಡುವ ಪರಿಯ ಹೇಳಾ

ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯವ ಗೆದ್ದೆಯಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ.

ಟೀಕೆ:— ಅಬ್ರಭಾಯ ಮಾತ್ರವಾದ ದೇವವು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ರುತ್ರಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಮೇಘಮಂದಿರದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಅಂತರ್ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಜಾಳಾಂದರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಬಬ್ಬ ಸೂಳೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿವೆ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿಹರಲ್ಲದೆ ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖವ ಸುಖಿಸಿಹೆಸಂದೊಡೆ ಜೀವ ಭಾವ ಹಿಂಗದಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮಿಂಡಗಾರರು ಅವಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಲಮ್ಮರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತೇಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿಉಪಾಪಸ್ಥಿಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ತಾನೆ ಬರಲೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಹನು

ಶ್ರೀ ಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳು ತಾವೇ ಬರಲೆಂದು ಕರೆಯದಿಹಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ- ಅಂತಸ್ಸು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ನಿಜಸುಷುಪ್ತಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುದೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳಿಗೆ ಯೋನಿ ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟಿರ ಚಿತ್ತವೆಂಬುದೀಗ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಡ ಮುಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚರಿಯಾ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಿರಸ್ಸು ಕ್ರಿಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಮುಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವು ನೈಷ್ಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಭುಜದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೈ ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸ್ನಾನುಭಾವ ಸದ್ಭಾಸನೆಯು ಶಿವಾ ದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನುಹಿತವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸ್ನಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ದ್ವಾರವು ಸತ್ವಿಯಾ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗಿನ ದ್ವಾರವು ಉಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದ ನಿಜವನೋಳ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಚಿದಾಗರ್ಭವು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಸುರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಲ್ಲೊಡಗೂಡಿ ಆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ನಡೆವಳು ತಲೆ ಮುಂದಾಗಿ ಕಾಲು ಮೇಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅನಾದಿ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಹ ಭೇದವು ನಿರೂಪಿಸೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸು ತ್ವಿದರ್ಶನೆಯಾದೀಗ, ಅವಳ ಕೂಡುವ ಪರಿಯ ಹೇಳಾ, ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯವ ಗೆಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಉರ ಹೊರಗೊಂದು ಗಿಡುಮಠ ಅದರೊಳಗೆ ಅಡಗಿರ್ದೈವರು ಕಳ್ಳರು
ಒಬ್ಬ ನರಿಯ ಬಲೆಯವ, ಒಬ್ಬ ಹುಲಿಯ ಬಲೆಯವ,
ಒಬ್ಬ ಉಡು ಬೇಟೆಗಾರ
ಒಬ್ಬ ಬಳ್ಳುವಿನ ಕಾಲುಕಣ್ಣೆಯ ಪಾಳಿಂದ, ಒಬ್ಬ ನಾಲ್ವರ
ಬೇಟೆಯ ನೋಡುವ ಉಡುಗಳ್ಳ
ಬೇಟೆ ಕಂಬಳಿಯಾದುದಿಲ್ಲ, ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರು
ಕಾಟಕ್ಕೊಳಗಾದರು
ಇವರಾಟ ಕೇಳಿಕರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ
ಕಲ್ಲಿನ ನೆಲೆಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಊರೆಂದೊಡೆ ದೇಹ. ಆ ದೇಹಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವೆಂಬುದೀಗ, ಊರ ಹೊರಗೊಂದು ಗಿಡುಮುತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ದ್ವೈತಿ-ಅದ್ವೈತಿ, ಲಕ್ಷ-ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ, ಭಕ್ತಿ-ಕಾಂಡಿಗಳೆಂಬ ಐವರು ಆಡಗಿರುತ್ತಿಹರೆಯಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳಗೆ, ಆಡಗಿಪ್ಪ ರೈವರು ಕಳ್ಳರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ತ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಲೈಸಿ ಕೂಡಬೇಕೆನುತ್ತಿಹನು ಅಂತರ್ಲಕ್ಷಯೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ನರಿ ಬಲೆಯವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾನಾಚರಿಸಿ ಕಾಲವ್ಯಾಪ್ತನ ಬಾಧೆಯ ನಿರಿಸಬೇಕೆನುತ್ತಿಹ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಹುಲಿ ಬಲೆಯವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾರಮಯನಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕೂಡಬೇಕೆನುತ್ತಿಹ ಲಕ್ಷಯೋಗಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಉಡು ಬೇಟೆಗಾರ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಣಮ ಸಂಬಂಧನಾದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರ ವಿದಿದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆನುತ್ತಿಹ ಭಕ್ತಿ-ಕಾಂಡಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಬಳ್ಳು ವಿನ ಕಾಲುಕಣ್ಣೆಯ ಪುಳಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಾಲ್ಕು ರಾಚರಣೆಯ ಹೊದ್ದದೆ ಅರಿಸಿಂ ಅಹಂವೆಂಬ ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ನಾಲ್ಕರ ಬೇಟೆಯ ನೋಡುವ ಉಡುಗಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಮ್ಮ ನಿಜವೇ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ವೆಂದರಿಯದೆ ಭಿನ್ನ ವಿಭಾಜಿಸುವ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಸಾಧ್ಯ ವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಟೆ ಬೆಂಬಳಿಯಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ, ಭಿನ್ನಕ್ರೀ, ಭಿನ್ನಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳಿಂ ಸಾಧಿಸಿವೆನೆಂಬುವ ರಿಲ್ಲರು ಫಲಪದಕ್ಕೊಳಗಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಟಕ್ಕೊಳ ಗಾದರು, ಇದರಾಟವ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನೆಲೆಯ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಸಿರಿಯ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯ ಮಡು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಆ ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಸರಗೂಡಿದಭಾವಿ,
ಆ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಮುಖದ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಒಂದು ಕೊಂಡು ತಿಂಬುದು, ಒಂದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂಬುದು
ಒಂದು ಎಲ್ಲರ ನೋಡಿತಿಂಬುದು,
ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆ ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣ, ಮೊದಲು ಕಪ್ಪು,
ನಡುವೆ ಬಾಸುರ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದು ಹಗೆವಣ್ಣ ಸಹಿತವಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದಹುಲಿ
ಉರಿಯ ಮಡುವನೀಂಟೆ, ರಸದ ಬಾವಿಯ ಕುಡಿದು
ತಿಂಬವೆರಡು ಮುಖ

ತನ್ನದ ಮುಖದಲ್ಲಿಯಡಗಿ ಕಡೆಕಪ್ಪು, ನಡುವಳ ಬಾಸುರ
ತುದಿಯ ಬಿಳಿಸಿನಲ್ಲಿ

ಆಡಗಿ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು ಅದರ ತೊಡಿಗೆಯ,

ಕೇಳಿದರೆಂದೆಂಬಿ ಆಡಗಿದೆ ಅಲೆ(ಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲೆನೊಳಗಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಯ ಭೂಮಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಘಾತವ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯನುಡು ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವನೊಳಕೊಂಡು ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳ ಕೂಪವಾಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ರಸಗೂಡಿದ ಬಾವಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಷಯ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಆವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳೆ ಮುಖವಾಗಿಯುಳ್ಳ ಚೀವನಂ, ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಭಾವಿಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಮುಖವಯಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯೇ ಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ವಿಶ್ವನು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಹರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೊಂದು ತಿಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಖದಿಂ ತೈಜಸನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಖದಿಂ ಪ್ರಾಣನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಆ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಿರಿಸ್ತಾನೆ ಆ ನ ಸುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಎಲ್ಲರ ನೋಡಿತಿಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಶ್ವ ತೈಜಸನ ವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣನು ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂ ಕಂಡು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಶ್ವನು ಆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣ ಮೊದಲು ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತೈಜಸನು ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನಡುವೆ ಬಾಸುರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು, ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಲಯವ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಗೆ ಬಣ್ಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಲಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಲಯವ ಮಾಡಿದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಘಾತವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯ ಮಡುವನೀಂಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸರದ ಭಾವಿಯ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನಂಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ವಿಶ್ವ ತೈಜಸನೆಂಬುಭಯವು ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ತಿಂಬ

ವೆರೆದು ಮುಖ, ತಿನ್ನದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತ್ರೈಜಸನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಡೆ ಕಪ್ಪು ನಡುವಳ ಬಾಸುರ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತ್ರೈಜಸನು, ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ದರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ತುದಿಯ ಬಿಳುಪಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಡಗೂಡಿತ್ತು ಅದರ ತೊಡಿಗೆಯ ಕೇಳಿದರೆಂದಂಜಿ ಅಡಗಿವೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳ ಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೯

ಆಡಿನ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯ ಇಂಬಿನಲ್ಲಿ,
ಮೂರು ತೋಳನ ಅಗಡ ಘನವಾಯಿತ್ತು
ಬೇಟೆಯ ಬೆಂಬಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವು ನಾಯತೋಟಿಗೆ ತೊಡಕವು
ಹಿಂಡಿನ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಡತಿದವು
ಆಡ ಕೂಡುವ ಕಳಲಿಲ್ಲ, ಜೋಳನಬಾಧೆ ಬಿಡದು
ಕೋಳುವೋಗದ ಮುನ್ನವೆ ಅರಿಅಲೇಖನಾದ

ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ,

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾ ರಂಗಳಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆಡಿನ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯ ಇಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳ ಸಂಕಲ್ಪಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಂಗಳ ಭೀತಿ ಘನವಾಯಿತ್ತಾತ್ಮಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ತೋಳನ ಅಗಡ ಘನವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ತಮ್ಮ ನಿಜವನರಿಯದೆಯರ್ಪ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬೇಟೆಯ ಬೆಂಬಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶ್ವಾನ ಗಳ ಕರಣ ಕರ್ಕಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯತೋಟಿಗೆ ತೊಡಕವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡಿನಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಡತಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಬುವದಕ್ಕೆ ಗುರುಮಾರ್ಗಚಾರ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಕೂಡುವ ಕಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಗುರುಮಾರ್ಗಚಾರವಿಲ್ಲಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಲಯದ ಭೀತಿ ಘನವಾಯಿ ತ್ತಾತ್ಮಂಗೆಂಬುದೀಗ, ತೋಳನ ಬಾಧೆ ಬಿಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಉತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಲಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂ ನಿಜವನರಿದು ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಮೋಕ್ಷವನೆಯ್ದುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಳು ವೋಗದ ಮುನ್ನವೆ ಅರಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೦

ಆದಿಯನಾದಿಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಲಿಲ, ಸಲಿಲದ ಮೇಲೊಂದು ನಿಳಯ
ನಿಳಯದೊಳಗೊಬ್ಬ ಸೂಳೆ, ಯೋನಿ ಎಂಟು, ಮೊಲೆ ಮೂರು
ತಲೆಯಾರು, ಕೈ ಐದು, ಕಾಲೊಂದು, ಇಂತಿ ನಟನೆಯು

ನಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ನೋಡಿದ ಮನವ ಸೋತು, ಕೂಡಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಕೂಡಬಾರದು
ಯೋನಿ ಎಂಟಾದವಳ ಹಿಡಿವಡೆ, ಮೊಲೆ ಕೂರಲಗು

ಚುಂಬನಕ್ಕಧರ ನಂಜು, ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಅಳವಲ್ಲ,

ಇದು ಎನಗೆ ಸುಖಕ್ಕಚ್ಚುಗವೆಂದು ಬಿಚ್ಚಿದೆ

ಇವಳ ಕೂಟವ ನಚ್ಚಬೇಡ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆ

ಯಾದವನೆ

ಟೀಕು: — ದೇಹಪ್ರಾಣಂಗಳ ಮಧ್ಯವೆನಿಸುವ ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ
ಸಾಗರ ವಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆದಿಯನಾದಿಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸಾಂಚಲ್ಯರೂಪವಾದ ಮನೋ ಜಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಗರದ
ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಲಿಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನೋ ಜಲವನೊಳ
ಕೊಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗವೆಂಬ ನಿಳಯ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸಲಿಲದ
ಮೇಲೊಂದ ನಿಳಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚು
ರೂಪವಾದ ಮಾಯೆ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ನಿಳಯದೊಳಗೊಬ್ಬ ಸೂಳೆ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚು ರೂಪವಾದ ಮಾಯೆಗೆ ಅಷ್ಟತನುಗಳೆ ಭಗ
ವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಯೋನಿ ಎಂಟೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ
ಮಲತ್ರಯ ಮೂರು ಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳೆ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಸರಸ್ಸುಗಳಾ
ಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಸಕಲ
ಪ್ರಪಂಚು ಹಿಡಿವುದಕ್ಕೆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳೆ ಹಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ,
ಕೈ ಐದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯೆಗೆ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣ
ವೊಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯೆ
ನಾನಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವಿಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ
ನಟನೆಯಲಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯ ಸ್ವರೂಪು,
ಲಾವಣ್ಯವನು ಕಾಮ ವಿಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡಿದ ಜೀವನು ಆ ಕಾಮ ವಿಕಾರ
ದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವನೆಯಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ನೋಡಿದವನ ಮನಸೋತು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಷ್ಟತನುಗಳೆ ಭಗವಾಗಿರ್ಪ ಅದ್ಭೂತವಾದ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ

ಕೂಡಿದನೆಂದೊಡೆ ಕೂಡಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಡಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಕೂಡಬಾರದು ಯೋನಿ ಎಂಟಾದವಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿದ್ ಘಟಿಸ್ವರೂಪ ಸ್ವನವ ಸಂಕಲ್ಪ ಹಸ್ತದಿಂ ಪಿಡಿದವೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರಿತ ವಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿದವೆ ಮೊಲೆ ಕೂರಲಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಹೆನೆಂದೊಡೆ, ಅತ್ಯಂತ ವಿಷ ಮಯವಾಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಚುಂಬನಕ್ಕರ್ಥರ ನಂಜೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯೆಯನಸ್ತಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಸಾಧ್ಯ ತರವಾತಹುದು ಜೀವರಿ ಗೆಂಬುದೀಗ, ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಅಳವಲ್ಲ ಇದು ಎನಗೆ ಸುಖಕಚ್ಚಾಗವೆಂದು ಬೆಚ್ಚಿದೆ ಇವಳ ಕೂಟವಚ್ಚತಬೇಡ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದವನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಷಕ ಮನೆಯ ಮಾಡಿತ್ತು
ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿ ಮಾಡಂಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಬೇರೆ
ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ನಾಟಕಸಾಲೆ, ಪವನನೆಂಬ ಸೂಳೆ
ಆ ಘಟದಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಕಾಲುಜಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು
ಬಿದ್ದ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಯೋನಿ ಒಡೆಯಿತ್ತು, ಮೊಲೆ ಹರಿಯಿತ್ತು,
ಕಿವಿಕಿತ್ತು ಕಣ್ಣು ಹಿಂಚು ಮುಂಚಾಯಿತ್ತು
ನೋಡುವ ಅಣ್ಣಗಳ ಬಯಕೆ ಹರಿಯಿತ್ತು
ಯೋನಿ ಕಿತ್ತಲ್ಲಿ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಳಿಯಿಲ್ಲ
ಪವನನ ಆಘಾಟ ಹೋಯಿತ್ತು, ಕಾಲನ ಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ
ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿ ಇತ್ತ ಬಾರಯ್ಯ.

ಟೀಕು:— ಸಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಾಯಾ ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯವನೆ ಮನಸ್ಸು ಆಶ್ರಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಷಕ ಮನೆಯ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನಕ್ಕೆ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ದೇಹವೆ ಆಶ್ರಯವಾ ಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿಮಾಡಂಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯ ಒಂದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರಂಗಳೆ ಬಾಗಿಲುವಾಡವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಗಿಲು ಬೇರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಷಡು ಸೋಪಾನ ವಿಟ್ಟು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿಹರು ಯೋಗಿಜನಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ನಾಟಕ ಸಾಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ವಸ್ತ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಳಿತು ಅಧೋ ಮುಖವ ವಾಯುವನು ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಮಾಡಿ ರೇಚಕ-ಪೂರಂಕಗಳ ಪ್ರಾಣಾ ಯಾಮದಿಂ ಕುಂಭಕದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಮನಮಾರುತಂಗಳ ಬಳ್ಳಿಯಿಂ ಶುಷುಮ್ನ ದ್ವಾರದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನೆಯ್ದಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಹೆನೆಂಬ ವಾಯುಸಾಧಕರಿಗೆ

ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಪವನನೆಂಬ ಸೂಳೆ ಆ ಘಟದಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭಿನ್ನಯೋಗಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ದೇಹಭಾವದಲ್ಲಿ ಲಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲುಜಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮಂಗೆ ನಿಜಸುಷುಪ್ತಿ ಭಗ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಿದ್ದಘಾಯಕ್ಕೆ ಯೋನಿಯೋಡೆಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿಜಸುಷುಪ್ತಿ ಭಿನ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತಸ್ತನ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ಸ್ತನ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಅನಿಹತ ಕರ್ನದ್ವಾರವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿಕಿತ್ತು ಕಣ್ಣು ಹಿಂಚು ಮುಂಚಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಪರಶಿವತತ್ವವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೋಡುವ ಅಣ್ಣಗಳಬಯಕೆ ಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಸುಷುಪ್ತಿಸ್ಥಾನ ಭಗ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಸಮರಸವ ಕೂಟಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಯೋನಿಕಿತ್ತಲ್ಲಿ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳು ಇನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ತೆರಪಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಳಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪವನಯೋಗದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯೆಲ್ಲವು ಯಮನ ಮರಣ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪವನನ ಅಘಾಟಹೋಯಿತ್ತು ಕಾಲನಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ ಆಲೆ, ಖನಾದಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿ ಇತ್ತಬಾರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಟ್ಟಿದೆ ಘಟವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲಿದು ಇವಕ್ಕೆ ಚತುರ್ವಿಧದ ನಾಲ್ಕು
ಗುಂಟವ ಬಲಿದು
ಗುಂಟದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸಂಚದಭಾರ ತೆಗೆದು ತೊಡಕ್ಕು
ಬಂಧನನಿಕ್ಕಿ
ಅಡಿಯ ಬಿಡದಂತೆ ಹಿಂದಣಮಡ, ಮುಂದಣ ಉಂಗುಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ
ನ್ನೊಂದು ಜಾರದಂತೆ ಬಂಧಿಸಿ,
ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಉಭಯವ ಸಂಧಿಸಿ ಕುಣಿಕೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಕಾಮವ
ಒಸಲ ಮಾನಿಗ ಬಂದೆ ಘಟ ತೊಕುಳು ತೊಗಲು ಹದ ಬಂದಿತ್ತು
ಹೊತ್ತು ಹೋದಿಹಿತಣ್ಣ ಮೆಟ್ಟಡಿಯ ಕೊಂಡ ರೊಕ್ಕವ ಕೊಡಿ

ಒಪ್ಪಿದರಿರಲಿ, ಒಪ್ಪದಿದರಡೆ ಮೂರು ಮುಖದವೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆಹೆ
ತಪ್ಪಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೇನೆ, ಚನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಧೂಳಿನ
ಧೂಳಿಗೊಳಗಾಗಿ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತನುತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕಾಚಾರವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದ ಘಟದಟ್ಟಿಯ ಹೊಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಅಂತಸ್ವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯನು ಸ್ವೀರದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ವಿಧ ನಾಲ್ಕು ಗುಂಟವ ಬಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಚತುರ್ವಿಧದ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಶ್ರೀಮಾನ, ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಂಟದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸಂಚದ ಭಾರತೆಗೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರೀಮಿರಿದ ಅನೇಕಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತೊಡಕು ಬಂಧವನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಮಾರ್ಗಾಚಾರ ಅಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದಿಯ ಬಿಡದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರ ವಾಸರಿಸದಂತೆ ಮೂಲಜ್ಞಾನವ ನಾಚಾರದಲ್ಲಿಸಂಬಂಧಿಸಿ ಆ ಆಚಾರವನು ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ತೊಲಗದಂತೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದಣ ಮಠ ಮುಂದಣ ಉಂಗುಷ್ಕಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಜಾರದಂತೆ ಬಂಧಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು ಬಹಿಃ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸವ ಮಾಡಿ ಉಭಯವು ಹಿಂಗದಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕುಣಿಕೆಯ ನಿಕ್ಕಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಉಭಯವ ಸಂಧಿಸಿ ಕುಣಿಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಉಭಯಕರಣಂಗಳ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶರಣ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾನುದ ಒಡಲ ಮಾಡಿಗ ಬಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನು ವೃಥಾ ದಿನ ಕಾಲಂಗಳು ಸವೆದು ಹೋಗದಂತೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತು ಹೋದಿದತಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಗುರು ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು, ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷರಾಗಿ ಬಂದ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂಗೆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ತನು ಮನ ಧನಂಗಳನು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿವೇದಿಸಿಯೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೆಟ್ಟಿಡಿಯಕೊಂಡ ರೊಕ್ಕವ ಕೊಡಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೀನನಾಗಿ ಅನುಸರಣೆಯಾದೊಡೆ ಬೇಡವೆಂಬುದೀಗ, ಒಪ್ಪಿದರಿರಲಿ, ಒಪ್ಪದಿದರಡೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಧ್. ಆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ

ನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಮುಖದಪ್ಪಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ಧ್ವಂಸವ ಮಾಡಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವವಿಡಿದೆಯ್ತಿದ್ದರ್ಥನೆಂಬುದೀಗ, ತಪ್ಪಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೇನೆ ಚನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಧೂಳನ ಧೂಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಸತ್ತು ಸಾಯದುಡ ಕಂಡು, ಸಾಯದುಡು ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದನರಿದು
ಈ ಉಭಯದ ಗೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷದಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ
ಉರಿಸಾರವಕೊಂಡು ಉರಿದಂತೆ ಆ ಉರಿನಂದಿದಲ್ಲಿ
ಉಭಯವು ನಿರವಯವಾಯಿತ್ತು ಕಾಮಧೂಮ ಧೂಳೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಸದ್ಭೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಜನನ ಮರಣಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭೇದವ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತು ಸಾಯದುಡ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವಂಗೆ ಜೀವ, ಭಾವ, ಭ್ರಾಂತು ಕೆಡದೆ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಯದುಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ, ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಶಿವಭಾವ ಭ್ರಾಂತು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವು ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರ್ಥನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಉಭಯದ ಗೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗಭಾವಿಸುರ ಭಾವವ ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಲಕ್ಷದ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಯೋತಿಯು ಕರ್ಪುರವ ಸಾರವ ಗ್ರಹಿಸಿ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಹಾಗೆ ಆ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿತ್ತಭಾಲಿಂಗವು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರವಯಲಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಸಾರವಕೊಂಡು ಉರಿದಂತೆ; ಆ ಉರಿ ನಂದಿದಲ್ಲಿ ಉಭಯವು ನಿರವಯವಾಯಿತ್ತು ಕಾಮಧೂಮ ಧೂಳೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಬೇರು ಮೇಲಾದ ವೃಕ್ಷದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ,
ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಹಣ್ಣು ತಲೆದೋರಿತ್ತು
ವಿಭೇಧವಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಿ ಸುನಾದವಿಲ್ಲದೆರಿಗಿತ್ತು
ಎರಗಿ ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟು
ಬಿಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತ್ತು
ಕಾಮಧೂಮ ಧೂಳೇಶ್ವರ ಭಾವವಿಲ್ಲವಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವೇ ಮೇಲಾಗಿದ್ದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಬೇರೂರಲಾದ ವ್ಯಕ್ತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತದಲ್ಲಿ ದೇಹಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ಹೊಂದಿದೆಯಿದ್ದರೂ ಚಿದಾಮೃತ ರಸಮಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಫಲ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಯಿತೆಂಬುದೀಗ, ನಾದಬಿಂದು ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಹಣ್ಣು ತಲೆಮೋರಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಚಿದಾಮೃತ ರಸಮಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಫಲವನು ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಇರ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಸೋಹಂ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ದಾಸೋಹ ಭಾವದಿಂದ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ವಿಭೇದ ವಿಲ್ಲದಪಕ್ಷ ಸುನಾದ ವಿಲ್ಲದರಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮುಕ್ತಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾಭಾಸ ಲಿಂಗವನು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ನಿರಹಂಭಾವದಿಂದನವಗ್ರಹಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೆ ಒಳಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಾನೆಂಬ ಮೂಲಹಂಕಾರವು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಶರಣನನೊಳಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಾಭಾಸ ಲಿಂಗವು ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎರಗಿ ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಕಾಮ ಕಾಮಧಾಮ ಧೂಳೇಶ್ವರ ಭಾವ ವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಸರದ ರೇಚಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ನೀತಿಭಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ, ಸದ್ಭಾವಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ,

ಇಂತಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ :

ನೀತಿ ಭಕ್ತಿಗೆ, ಸರ್ವಗುಣ ಪ್ರೀತಿವಂತನಾಗಿ,
ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿಗೆ, ಬಿಡುಮಾಡಿ ಉಭಯವನರಿದು,
ಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ, ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ದೋಷವ ಕಂಡು
ಸದ್ಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ, ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವನರಿತು
ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗೆ, ಜ್ಞಾತೃಜ್ಞಾನಜ್ಞೇಯ ಮುಂತಾದ
ಮರ್ಕಟ ವಿಹಂಗ ಪಿಸಿಲಿಕ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ
ಆಗಾಮಿಗಳೆಂಬ ತೆರನತಿಳಿದು ವಿಷಚರಣಾಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ,
ಕಪಾಲದಲ್ಲಿನಿಂದು ಮೂರ್ಛಗೊಂಡಂತೆ;
ಇಂತಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲದ ವಿವರ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದ ನರಿತು
ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಕೊಂಬಲ್ಲಿ, ತಟ್ಟುವಲ್ಲಿ, ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ,

ತಾಗುವಲ್ಲಿ, ಸೊಂಕುವಲ್ಲಿ

ನಾನಾ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವ ನರಿತು ಮರ್ಮವನಾಗಿಪ್ಪ
ಭಕ್ತನಂಗ ಆ ಸುಖದಸಂಗ ಸದ್ಯೋಜ್ಯಾತಲಿಂಗದ ನಿರಂಗಾ

ಟೀಕು:— ತನು, ಮನ, ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಪದಾರ್ಥವ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅತಿರತಿಯಿಂದ ಸಮಾನವಾಗಿರುವದೆ ನೀತಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ನೀತಿಭಕ್ತಿಗೆ ಸರ್ವಗುಣಪ್ರೀತಿವಂತನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಅತಿಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಇಹಮುತ್ತುರ ಫಲಭೋಗವಳಿದ ಷಡ್ವಿಧ ವ್ಯತ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ಪರವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಯಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬಿಡುಮುಡಿಯನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಭಾವವನರಿತು ಉಭಯವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪದೋಷವಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಮಾನಸ, ವಾಚಕ, ಕಾಯಕ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸುವದೆಂಬುದೀಗ, ಸದ್ಭಾವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಜ್ಞಾತೃ-ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞೇಯವೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟನಷ್ಟವಾಗಿ ಪಟುಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾದಮರ್ಕಟಜ್ಞಾನ, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಸಂಬಂಧವಾದ ಪಿಪಿಲಿಕಜ್ಞಾನ, ಚಿತ್ತಿಂಡ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಹಂಗಜ್ಞಾನ, ತ್ರಿವಿಧರವಿನ ಭೇದವನರಿದು ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉತ್ಪತ್ಯ, ಸ್ಥಿತಿ ಲಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವನಷ್ಟವಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾತೃಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾಯಮುಂತಾದ ಮರ್ಕಟ, ವಿಹಂಗ, ಪಿಪಿಲಿಕ, ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿಗಳೆಂಬ ತೆರನತಿಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

“ ಸರ್ಪದಷ್ಟಯದ್ದೇಹಂ । ತದ್ದೇಹಂ ವಿಷದೇಹವತ್ ।

ಲಿಂಗದಷ್ಟಸ್ಯಯದ್ದೇಹಂ । ತದ್ದೇಹಂ ಲಿಂಗದೇಹವತ್ ”

— ಎಂಬ ಜ್ಞಾಯದಂತೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸದ್ಭಕ್ತನು ಗುರು-ಚರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತನು, ಮನ, ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಪದಾರ್ಥವ ನಿರ್ವಂಚಕ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿನಿಂದು ಸಮರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಟಾ ಶ್ರೇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾನಪಕ್ಷವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಹುಟ್ಟಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷಚರಣಾಂಗುಲದಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿನಿಂದು ಮೂರ್ಛಿಗೊಂಡಂತೆ ಇಂತಿಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವ ವಿವರ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದನರಿದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಕೊಂಬುವಲ್ಲಿ, ತಟ್ಟುವಲ್ಲಿ, ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ, ತಾಗುವಲ್ಲಿ, ಸೋಂಕುವಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವನರಿತು ಮರ್ಮಜ್ಞನಾರ್ಪ ಭಕ್ತನಂಗ ಆ ಸುಖದ ಸಂಗ ಸದ್ಯೋಜ್ಯಾತಲಿಂಗದ ನಿರಂಗಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨

ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪುಕೂಡಲಿಕೆ ಅಗ್ನಿ ಕೂಡೆ ನಾಲ್ಕು ಭೇದವಾಗಿವುದು
ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಕೂಡೆ ಏಳು ಭೇದವಾಗಿವುದು

ಆ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕೂಡೆ ಹದಿನಾರು ಭೇದವಾಗಿವೆ
ಇಂತಿ ಪೃಥ್ವಿಭೇದ, ಅಪ್ಪುವಿನ ಸರ್ವಸಾರ
ಅಗ್ನಿಗೆ ತನ್ಮಯ ಜಿಂಹೈ ವಾಯುವಿಗೆ ಸರ್ವಗಂಧ
ಆಕಾಶಕ್ಕಾವರಣ ಅಲಕ್ಷ ಇಂತಿ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು

ವಿಭಾಗಿಸಿ ಸೂತ್ರವಿಟ್ಟು

ಒಂದರಿಂದ ಹಲವು ಲೆಖ್ವನ ಸಂದಣಿಸುವಂತೆ ಲೆಖ್ವ ಹಲವಕಂಡು
ಒಂದರಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆಂಬುದನರಿದು

ತಾಯ ಗರ್ಭದ ಶಿಶುಭಿನ್ನವಾದಂತೆ ಸುಖದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು,
ಸದ್ವ್ಯೋಜಾತ ಲಿಂಗವೆಂದರಿದನ್ನಕ್ಕ ಉಭಯವ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.

ಟೀಕು:— ಪೃಥ್ವಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗಂಧ, ಅಪ್ಪು ಸಂಬಂಧವಾದ ರಸ, ಅಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ರೂಪ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಸಮರಸವಾದುದೇ ದೇಹ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹ ಅಹಂಕಾರ ಒಂದು ಇಂತಿ ಚತುರ್ವಿಧವೆಂಬುದೀಗ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಕೂಡಲಿಕೆ ಅಗ್ನಿ ಕೂಡೆ ನಾಲ್ಕು ಭೇದವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚತುರ್ವಿಧದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಬೆರೆಸಲಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅಗ್ನಿ ಯಲ್ಲಿ ವಾಯು ಕೂಡೆ ಏಳು ಭೇದವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಕೂಡಲಾಗಿ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಣ ಹನ್ನೊಂದು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಷೋಡಶ ಕರಣಂಗಳಾಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಕೂಡೆ ಹದಿನಾರು ಭೇದವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉದಕವು ಸರ್ವ ರಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪುವಿನ ಸರ್ವಸಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಗ್ನಿಗೆ ತನ್ಮಯ ಜಿಂಹೈಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗಾಳಿ-ಗಂಧ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿಹುದೀಗ, ವಾಯುವಿಗೆ ಸರ್ವ ಗಂಧವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವೆ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶಕ್ಕಾವರಣ ಅಲಕ್ಷವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಪಂಚತತ್ವಂಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ತತ್ವಂಗಳ ಲೆಖ್ವವಿಟ್ಟು ಒಂದರಿಂದ ಹಲವು ಲೆಖ್ವನ ನರಿವಂತೆ ಸೂತ್ರವಿಟ್ಟು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಆ ತತ್ವಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಸೂತ್ರವಿಟ್ಟು ಒಂದರಿಂದ ಹಲವು ಲೆಖ್ವನ ಸಂದಸುವಂತೆ ಲೆಖ್ವ ಹಲವಕಂಡು ಒಂದರಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆಂಬುದನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಂಗ ತತ್ವಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲೇ ಕವ ಮಾಡಿ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಪರಿಯೆಂತೆಂದೊಡೆ ತಾಯಗರ್ಭದ ಶಿಶು ನವಮಾಸ ತುಂಬಿ ಉದಯಿಸಿ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ತೋರಿದಂತೆ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತ ವಾಗಿರ್ಪ ಚಿತ್ರಾಪ್ರಭಾಲಿಂಗವೆ ಗುರೋಪದೇಶದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬರಲು ಅಂಗ, ಪ್ರಾಣಂಗಳ್ಳರೂಪು, ರುಚಿಯು

ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ತಾಯಗರ್ಭದ ಶಿಶು ಭಿನ್ನವಾದಂತೆ ಸುಖ-ದುಃಖವ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು ಸದ್ಯೋಜಾತಲಿಂಗವೆಂದರಿವನ್ನಕ್ಕ ಉಭಯ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಊರಗೋಣನನೀದು, ಆ ಊರಗೋಣಂಗೆ
ಮೂರು ಬಾಯಿ, ಆರು ಕಾಲು, ಕೊಂಬೆಂಟು, ಕಿವಿ ಹದಿನಾರು
ನಾಲಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಬಾಲ ಮೂವತ್ತಾರು,
ನೂರರ ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು ಒಂದೇ ಆಯಿತ್ತು
ಆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಇಂಗಲಾಗಿ ಗ್ರಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಅದು
ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಸದ್ಯೋಜಾತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶನಾದ ಮಾಯೆಯೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಯಾದ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಾತ್ಮನು ದಯವಾಗಿ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿ ಯಾಗಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಊರು ಗೋಣನನೀದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳಳಿದು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಊರು ಗೋಣಂಗೆ ಮೂರು ಬಾಯಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಷಟ್ಪರಣಂಗಳು ನಿನೈತ್ತಿಯಾಗಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಕಾಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಷಟ್ಸ್ಥಲವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸಜ್ಜೀವಂಗೆ ಅಷ್ಟ ತನುಗಳಳಿದು ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬೆಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಷ್ಟ ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ಆ ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಹದಿನಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಲಿಂಗಶರಣಂಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ತ್ವಂಗಳಳಿದು ಪರಮಾಮೃತ ರಸನೆಯಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತತ್ತ್ವಂಗಳೆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸನೆಯಾದ ಶರಣನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ತ್ವಭಾವವಳಿದು, ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲ ಮೂವತ್ತಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತವಿಡಿದಿರ್ಪ ಶರಣಂಗೆ, ಪಿಂಡಾದಿ ಭಾವಾಂತ್ಯವಾದ ನೂರು ಸ್ಥಲಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನೂರರ ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು ಒಂದೇ ಆಯಿತ್ತು ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸ್ಥಲವಿದಿರ್ಪ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಲವು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಲು ರೂಪು ಚಿತ್ಯಪ್ತಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭೋಗಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಾವನಾಸ ಸಜ್ಜೀವಂಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಇಂಗಲಾಗಿ ಕೋಣಂಗೆ ಗ್ರಾಸ ವಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಸದೋಜಾತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಕಾಳಮೇಘವೆಂಬ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಏರಿಗಟ್ಟಿ
ಮಂಜಿನ ನೀರ ತೊರೆಗಟ್ಟಿ ಹಾಯ್ದು ತುಂಬಿತ್ತು
ಆ ಕೆರೆಗೆ ತೂಬು ಬಿಸಿಲ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಲ್ಲು
ಕಂಜನಾಳದ ನೂಲಿನ ಕಂಭ ಆ ತಲಿಪಿಂಗೆ
ಅಂದಿನ ಮುಚ್ಚುಳು ಇಂದಿನ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸೂಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಸಾಳವನ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು ಕೊಯ್ದು ಅರಿಯ ಹಾಕಲಾಗಿ
ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡಾಗಿ, ಎರಡಕ್ಕೆ ಮೂರುಗೂಡಿ ಹೊರೆಗಟ್ಟಿತ್ತು
ಒಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಕಣವಿಲ್ಲದೆ, ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಮೇಟಿ ಇಲ್ಲದೆ
ಒಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಲ್ಲದೆ, ಹೊರೆ ಎತ್ತ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ
ಸದೋಜಾತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಅಭ್ರಭಾಯ ಮಾತ್ರವಾದ ತನು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರು ತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಮೇಘವೆಂಬ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಯಾಗಿ, ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರವಶವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಏರಿಗಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಪರವಶದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಚಿದ್ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೋರೆಯಡಗಲು ಪಟ್ಟ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಜಿನನೀರು ತೊರೆ ಗಟ್ಟಿ ಹಾಯ್ದು ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನಾಚಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿರ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲಕ್ಕೆ ಉನ್ಮಾದ್ವಾರವೆ ತೂಬಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ-ಪ್ರಕಾಶದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯ್ಕೆ ಆ ತೂಬಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕೆರೆಗೆ ತೂಬು ಬಿಸಿಲ ಸಂಭ್ರಮವಾದ ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೃದಯ ಕಮಲದ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಜನಾಳದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವನೊಳಕೊಂಡು ಶಿವಭಾವಸ್ತಂಭ ಒಪ್ಪುನಿತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನೂಲಿನಕಂಬವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಂತರ್ಗತ ವಾಗಿದರ್ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ

ತಲಪಿಂಗೆ ಅಂದಿನ ಮುಚ್ಚುಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಒಳ ಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂದಿನ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸೂಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಳವನ ಬೆಳೆಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನ, ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ಕಲೆಯನು ತನ್ನ ಭಾವ-ಮನ-ದೃಕ್ಪಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸತ್ಪ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಯ್ದು ಅರಿಯಹಾಕಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಪ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಲಿಂಗಾಂಗ ವೆಂದೆರಡಾಗಿ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೇ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆ ಅಂಗಸ್ಥಲವೆ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡಕ್ಕೆ ಮೂವರುಗೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಸೂತ್ರದಿಂದ ಏಕಾರ್ಥವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರೆಗಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಶರಣನು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ, ಆಚಾರ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನೆಡುವದಕ್ಕೆ ಮೇಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಆತ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಅವಿರಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಶರಣ ಪರಮಕಾಷ್ಟಿಯ ನೆಯ್ದಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರೆಯತ್ತ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರೆಯೆ ನಾ ಹೋದೆ ಸದ್ಯೋ ಜಾತಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕೆಡದೊಡವೆಗೆ ಕೆಟ್ಟವನೋಡಿ ದೃಷ್ಟವಕಂಡ

ಕಂಡುದ ಕಾಣದುದ ಒಡಗೂಡಿ ಕೆಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ

ಆ ರಸಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ

ಕುರಿ ನುಂಗಿದವೆಂದು ಒಂದೇ ಕೊರಳಲ್ಲಿ-

ಅಳುತ್ತಿದ್ದ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಲಿಂಗವ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು.

ಟೀಕು:— ಜನನ ಮರಣಂಗಳಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಡದೊಡವೆಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಿದಾಂಶೀಕನಾದಾತ್ಮನು ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರದು ಆಜ್ಞಾನಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಟ್ಟವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ತನ್ನ

ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿವಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡುದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಟ್ಟವನೋಡಿ ದೃಷ್ಟವಕಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಗೋಚರವಾಗಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ನಿರಾಕಾರವಾಗಿಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಿದಾಚರಿಸಿ ಬೆರಸಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡುದ ಕಾಣುವುದ ಬಡಗೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ನಿಜವ ತಾವಾರಿವರಿಯದೆ ಅಚರಣೆಯ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ತಾವುಸವೆದೊಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಉಭಯಲಿಂಗದ ಏಕವು ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಡುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉಭಯಲಿಂಗದ ಇರವು ಕಾಣಬಾರದೆ ಇರಲು ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಶೃತಜ್ಞಾನವಿದಿದು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಅರಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ನಿಲವನು ಸಕಲಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದಿನಲ್ಲಿನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅತ್ಯತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಡಗಿದ ಭೇದವ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿ ದೃಢಕಂಠದಿಂದ ಶಿವೋಹಂ- ಶಿವೋಹಂ ಮೆನುತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದಿನ ಕುರಿನುಂಗಿದವೆಂದು ಒಂದೇ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಮೋಜಾತಲಿಂಗವ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ತುರುಗಾಹಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಗೆ, ಎತ್ತಿಗೆಹಣ, ವಡ್ಡಕರುವಿಗೆ ಮೂರುಹಣ
ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣನ ಕುಲವ ನಾಕಾಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅವು ಎನ್ನ

ತುರುವಿಗೆ ಹೊರಗು

ಹೋಗದಂತೆ ಕಾದೊಪ್ಪಿಸುವೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ತೇ ಕಾಮಧೇಸುವೆಂಬ ನಾಮ ದಿಂದ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿವಕಾರಣ ಆ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಗೆ ತನು ಪದಾರ್ಥವ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಗೆವೆಂಬವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ವ್ಯವಯಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಕಾಶವಾಗಿ ತೊಳಗಿಬೆಳಗುತ್ತಿಹ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಡೆಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರದಿಂಬವ ಪವಿಧವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆಯಮಾಡಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಗೆ ಹಣವಡ್ಡವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿಬೆಳಗುತ್ತಿಹ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನೂ, ಹೆಣ್ಣು, ಮಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಪದಾರ್ಥವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿಗೆ ಮೂರು ಹಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾಯೆ

ಯನು, ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವನನು, ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ಸಮೂಹವನು ಶರಣತಾ ರಕ್ಷಿಸಿ ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನೆ ಕೋಣನ ಕುಲವ ನಾಕಾಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯು, ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವನು, ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ಸಮೂಹವು ಶರಣನಾ ಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿರು ಕಾರಣ ಭಿನ್ನವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಅವು ಎನ್ನ ತುರುವಿಂಗೆ ಹೊರಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಧನ-ಪರಸ್ತ್ರೀ-ಅತಿಕಾಂಕ್ಷೆ-ದುರ್ವರ್ತನೆಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪಥವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಸಕಲತತ್ತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲೇಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ತೊಂಡುಹೋಗದಂತೆ ಕಾದೊಪ್ಪಿ ಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಹಸುವಿಗೊಂದುಕಚ್ಚು, ಎತ್ತಿಂಗೆರಡುಕಚ್ಚು,

ಕರುವಿಂಗೆ ಮೂರು ಕಚ್ಚು

ಇಂತಿವನೋಡಿ ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಹೋಗದಂತೆ

ಕಾದೊಪ್ಪಿ ಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗದರಕೆಯಾಗಿ

ಟೀಕು:— ದನಗಳ ಪದ್ಧದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶಿವಲಿಂಗವೆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶರಣ ರೂಪು ಪದಾರ್ಥವ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವಿಗೊಂದು ಕಚ್ಚು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗವೆಂಬು ಭಯವನೊಳಕೊಂಡು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಂಧ-ರಸವೆಂಬುಭಯ ಪದಾರ್ಥವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಂಗೆ ಎರಡು ಕಚ್ಚು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚರಲಿಂಗ-ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ-ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವನೊಳ ಕೊಂಡು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶನ-ಶಬ್ದ-ಪರಿಣಾಮ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬು ದೀಗ, ಕರುವಿಂಗೆ ಮೂರು ಕಚ್ಚು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಳಾ ಚೈತನ್ಯವೆಂದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ರೂಪು-ರೂಪಿ-ತ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಮುಖಕ್ಕೆರ್ಪಿಸಿ ಅಲಿಂಗ ಸುಖಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವನೋಡಿ ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚನಿತ್ಯ ಹರೆಯದ ಹಾಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಹೋಗದಂತೆ ಕಾಯೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದರಕೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಹಸುವಿಂಗೆ ಆರುಬಾಯಿ, ಎತ್ತಿಂಗೆ ಮೂರುಬಾಯಿ

ಕರುವಿಂಗೆ ಒಂದೇ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಹುಲ್ಲ ಮೆದ್ದು,

ನೀರಡಿಸಿ ನೆಟ್ಟಾಲೆ ನಿಂದವು ಕಣ್ಣು ಕರು ಸತ್ತ ಮತ್ತೆ ಹಸುವಿನ
ಹಂಗಿಲ್ಲ

ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕರುವಿನ ಹರಣ
ಹೋಹದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಒಡಗೂಡಿ ಶುದ್ಧಿಯನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು

ಟೀಕು:— ಹಸು ಎಂದೊಡೆ ಜೀವನು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನಿಗೆ ಶಿವಕೃಪೆ
ಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಸಜ್ಜೀವಸ್ವರೂಪವಾಗಲು
ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಸಂಬಂಧವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವಿಗೆ
ಆರು ಬಾಯಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ
ಭಕ್ತಿಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಗೆ ಮೂರುಬಾಯಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ. ಮನೋವರ್ತನೆಯಳಿದು ಉನ್ಮುತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಮನಕ್ಕೆ
ಅಖಂಡಭಕ್ತಿಯೆ ಬಾಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿಗೆ ಒಂದೇ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಪದ್ಮಣೋಪಿತವಾದ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳ ಪೂರ್ವಾರ್ಥ
ಯವ ಕಳೆದು ಪಡಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪದಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನಾದ
ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ
ಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಹುಲ್ಲುಮೆದ್ದು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ನಿಶ್ಚ
ಯಿಸಿ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಪರೀಕ್ಷ
ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಕಾಷ್ಟಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಡಿಸಿ ನೆಟ್ಟಾಲೆ ನಿಂದವು
ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ದ ಮನಸ್ಸು
ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಜ್ಜೀವನು ವಿದಿದಾಚರಿಸುವ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರ
ಗಳೆಲ್ಲವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕರುಸತ್ತು ಮತ್ತೆ
ಹಸುವಿನ ಹಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನ
ಪ್ರಕಾಶವು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖ
ದಿಂದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲೊಡಗೂಡಿ ಏಕಾರ್ಥವನಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ,
ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕರುವಿನ ಹರಣ ಹೋಹದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ
ಒಡಗೂಡಿ ಶುದ್ಧಿಯನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೪

ಹಸುವಿಗೆ ಹರವರಿ, ಎತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟುಗೊತ್ತು
ಕರುವಿಗೆ ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖವಾಗಿ ಹರಿವುತ್ತಿಪ್ಪ
ಕರುವಿನ ಅರುವ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟು ಒಡೆಯಬೇಕು.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿದಿದಾಚರಿಸು

ತ್ರಿಪದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವಿಗೆ ಹರವರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಾತ್ಮನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತತ್ವರನಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಂಗಕ್ಕೆಟ್ಟು ಗೊತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉನ್ನತ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತ್ಯವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿಗೆ ವಿಶ್ವಕೋ ಮುಖವಾಗಿ ಹರಿವುತ್ತಿರ್ಪ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ದ ಚಿದ್ವಿಂದು ಪ್ರಕಾಶವು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿನ ಅರಿವ ಗೋಪತನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಕರವ ಹಸುವ ವಳುವ ಬೆನ್ನೆತ್ತ ಮೊಲೆಯುಂಬ ಕರುವ

ಕುರುಹ ನರಿಯದೆ ಕಾಯಬಹುದೆ?

ಈ ವಿಧವಿಲ್ಲದೆ ಗುರುವಿನ ಇರವ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನವ

ಅರವಿನ ಮರದೊರಗುವ ಕರೆಯಚ್ಚಲನೆ ನಿಂದಲ್ಲಿ

ಆತ್ಮಲಿಂಗ ಭೇದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಪ್ಪುದು

ಗೋಪತನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣು.

ಟೀಕು:— ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವೆ ಘಟಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕರವ ಹಸುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸತ್ತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನ ದಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉಳುವ ಬೆನ್ನೆತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಮೃತ-ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿನೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಚಿದ್ವಾಘನಲಿಂಗವ ಸದ್ವಿನೇಕ ಮುಖದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹುದು ಉನ್ನತ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆಯುಂಬ ಕರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ನಾನು ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪನೆಂದಿರಿದ ಶರಣಂಗಳಲ್ಲದೆ ಜೀವಾತ ರಾತ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯ್ದಿ ಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಕುರುಹನರಿಯದೆ ಕಾಯಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಂತ ರಾತ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಗುರು, ಗುರುವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಿಹುದು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನಂಗಳ ಬೆರಸಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಈ ತ್ರಿವಿಧವಿಲ್ಲದೆ ಗುರುವಿನ ಇರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಧ್ಯಾನಾರೂಢತ್ವದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಚಿತ್ತಾಣಲಿಂಗಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪುದು ಗೋಪತನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಹಸುವಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆ, ಎತ್ತಿಗೆ ಮುಟ್ಟು ಕರುವಿಗೆ ಲಲೈ
ಇಂತಿ ತ್ರಿಗುಣದ ಇರವ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಭೇದವ, ತ್ರಿಗುಣ ಭಕ್ತಿಯ
ತ್ರಿಗುಣ ಘಟ-ಪಟಾದಿಗಳ, ತ್ರಿಗುಣಮಲ-ನಿರ್ಮಲಗಳ
ತ್ರಿಗುಣ ಸ್ವಯ ಚರ ಪರಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ರಕ್ತಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಮುಕ್ತಿ
ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ತ್ರಿವಿಧದ
ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದನರಿತು, ಎತ್ತು ಹಸುವಿನ ಸಂಗದಿಂದ

ಕರುವಾದ ತೆರನರಿತು

ಇಂತಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಂದುನಿಂದು

ಕುರುಹಾದುದ ಕಂಡು

ನೆನದು ನೆನಹಿಸಿಕೊಂಬುದದೇನೆಂದು ತೀದು

ಇಂತಿ ಅಂಡ-ಪಿಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾತ್ಮನು ಆತ್ಮನಾಗಿ

ನಾನಾರಿಂಬುದ ತಾನರಿದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ತುರುಮಂದೆಯೊಳಗಾಯಿತ್ತು

ಇದು ಗೋಪತಿನಾಥನ ಕೂಟ ವಿಶ್ವನಾಥ ಲಿಂಗದ

ಲೀಲಾಭಾವದಾಟ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯನಾಗಿ ಗುರೋಪಾಪವನ್ನೆಯ ಮಾಡುವ
ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ
ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತರಾತ್ಮಂಗೆ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಕರುಣಿಸಿ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನವ ನೆಲೆ
ಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತಿಗೆ ಮುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಗುರು ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ವೇದದೀಕ್ಷೆಯಮಾಡಿ ನಿನ್ನ
ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೆಂದರುಹಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕರುವಿಗೆ ಲಲೈಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ದೀಕ್ಷತ್ರಯಂಗಳ ಸ್ವರೂಪೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿಗುಣದಿರವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ,
ಗುಣತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ
ಎಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಭೇದವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವ
ನೆಯ್ದಿದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧ
ವಹದೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣಭಕ್ತಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಘಟದೊಳಗಿನ ಬಯ
ಲಿನಂತೆ ಪಟದೊಳಗಿನ ಸೂತ್ರದಂತೆ ಹರುಕಿಲ್ಲದೆ ಶರಣನ ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳ
ನೊಳಕೊಂಡು ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿ ಪ್ರಿಯೆ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣ ಘಟಪಟಾ
ದಿಗಳ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದವೆಂಬು
ದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣಮಲ-ನಿರ್ಮಲಂಗಳ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚರಲಿಂಗತ್ರಯದ
ನಿಜಸ್ವರೂಪವ ನರಿವುತ್ಪಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣ ಸ್ವಯ-ಚರ-ಪರಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಶಕ್ತಿಗಳ ಭೇದವನರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಿಂಗಪ್ರಾಣತ್ವ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗತ್ವ, ಪ್ರಸಾದ ಮುಕ್ತತ್ವವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿತ್ರಯದ ಭೇದವನರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧ ಮುಕ್ತಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ ನಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ಉತ್ಪತ್ತದ ಹೆಚ್ಚುಗೆಯನು ಮರಣದ ಕಡಿಮೆಯನು ಸ್ಥಿತಿಮುಖ್ಯವಾದ ತ್ರಿವಿಧವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಬೇಕೆಂಬ ಮುಕ್ತಿ-ಭಕ್ತಿಭಾವವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯಮಾಡಲು ಅಂತರಂಗದ ಅವಿರಳಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತೇ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಗಿಬಂದು ಸಜ್ಜೀವಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ, ಅವಿರಳ ಸಂಗಯೋಗವ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯತ್ರವಿಧದ ಹೆಚ್ಚುಕುಂದನರಿತು ಎತ್ತು ಹಸುವಿನ ಸಂಗದಿಂದ ಕರುವಾದ ತೆರನಅರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ತತ್ವವು ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲದಾಗಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನೇ ಗುರುತತ್ವದಲ್ಲದಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ಸಂಗಯೋಗದಿಂದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಘಟ್ಟಗೊಂಡು ಸಾಕಾರವಾದ ಭೇದವ ನರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುರುಹಾದುದಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಭಾವಿಸುವ ಶರಣನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತುವು ಎರಡಾದುದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೆನದುನೆನಹಿಸಿಕೊಂಬುದಕೇನೆಂದು ತಿಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದಾತ್ಮನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆನಲ್ಲ ಎಂದು ತನ್ನ ಶಿವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಲು ಸಕಲತತ್ವ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ತನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಅಂಡ ಪಿಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾತ್ಮನು ಆತ್ಮನಾಗಿ ನಾನಾರಿಂಬುದ ತಾನರಿದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ತುರುಮುಂದೆಯೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಗೋಷ್ಠಿನಾಥನಕೂಟ ವಿಶ್ವನಾಥಲಿಂಗದ ಲೀಲಾಭಾವದಾಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಉತ್ಪತ್ಯವೆಂಬ ಪಶುವಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬ ವೃಷಭ ಏರಿತಲ್ಲ !

ಸ್ವಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯಿಂದ ಬಿಂದು ನಿಂದು

ಕರು ಹುಟ್ಟಿತಲ್ಲ !

ಕರು ಉದಯವಾಗಿ ಕರಿಗೊಂಡಡೆ ಲಲ್ಲೆಯಿಂದ

ಪ್ರೇರ ಆವು ನಿಲ್ಲದಿದೊಡೆ ಓರೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲ

ಇಂತಿ ಅರವು ಕರಿಗೊಂಡ ಭೇದ ಇಂತಿ ಅರಿದು

ಬರುದೊರೆ ಹೋದ ಭೇದ

ಇಂತಿ ಜ್ಞಾನ ನೇತ್ರ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ತುರುಗಾಹಿ ರಾಮನ ಮಾತು.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುದೀಗ, ಉತ್ಪತ್ತಿವೆಂಬ ಪಶುವಿನ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಗುರು ಆ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬ ವ್ಯುಷಭ ಏರಿತಲ್ಲ! ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟರವಾಗಿ ಸುಖದ, ಪರಮ ಹರುಷದ, ಸಂತೋಷದ ಹೆಚ್ಚುಗೊಂದಿಂ ಚಿವ್ವಿಂದು ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಭಾವ, ಮನ, ದೃಕ್ ನೋಳಗೊಂಡು ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಸ್ವಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯಿಂದ ಬಿಂದು ನಿಂದು ಕರು ಹುಟ್ಟಿ ತಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಶರಣ ಸತಿ, ಲಿಂಗಪತಿ ಭಾವದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಅಂಗ-ಮನ-ಭಾವಂಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಅತಿರತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರಲು ಶರಣಿಗೆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸ ಫಲಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ, ಕರು ಉದಯವಾಗಿ ಕರಿಗೊಂಡಡೆ ಲಲ್ಲಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಟಿಸಿ ಸರ್ವಕ್ರಿಯೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗದ ಕೃಪೆಯನು ಪಡೆಯಲಿರಿಯದೆ ಅರಿವಿನಿಂದಹಂ ಮನಲಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಕೃಪೆ ತಪ್ಪಿ ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಅವು ಒಲ್ಲದಿದಡೆ ಓರೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸತ್ವೀ ವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಅರಿವು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದುದೆ ಭಕ್ತಿಕಾಂಡವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ತಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಟಿಸದೆ ಅಹಂ ಮೆಂದು ಭವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಹೋದರು ಅದ್ವೈತಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಅಂದು ಬರುದೊರೆ ಹೋದ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹರುಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿದು ದೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಜ್ಞಾನ ನೇತ್ರ ಸೂತ್ರ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತುರುಗಾಹಿರಾಮನ ಮಾತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೮

ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾವೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾವೆ,
ಅಸ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ರುವ್ರನ ಕಾವೆ, ಕತ್ತಲೆಯಾದ ಮತ್ತೆ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಂದಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಈ ಕಾವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ

ನಿನ್ನೆಂದಿಗೆ ಬಿಡುವೆ

ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ನಷ್ಟವಾಹನ್ನಕ್ಕ

ಎನ್ನ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡದು

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದಾರ್ಥ್ಯಂಗೆ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ತನ್ನ ಆಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರವ

ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಉಪಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರುಣ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಮನೋಲಯ ನಿರಂಜನ ಪೂಜೆಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸ್ತ ಮಾನದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಾವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದಾರೂಪನಾದ ಶರಣನ ತ್ಯಾಗಾಂಗ-ಭೋಗಾಂಗ-ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗ ಸ್ಥಲವು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವವೆಂಬ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗತ್ರಯವು ಅಂಗತ್ರಯವನೊಳಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡೂ ಸಮರಸವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದ ಪರಮಕಾಷ್ಠಿಯ ಪರ ವಶದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತಲೆಯಾದ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಂದಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ತನ್ನ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಶಿವಭಾವವನು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಯನೆಯ್ಯಿ ಸದೇಕೆಂಬ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕಾವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಿನ್ನೆಂದಿಗೆ ಬಿಡುವೆ ಗೋಪತನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ನಷ್ಟವವನ್ನಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಕೈಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಿಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಹಸುವ ಕಾವಲ್ಲಿ ದೆಸೆಯ ನರಿತು, ಎತ್ತ ಕಾವಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯನರಿತು
ಕರುವ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತ ಕಂಡು ದನವ ಕಾವಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನನಾಗಿ
ಜೀವದನವ ಕೆಡಲ್ಲಿ ಮನ ಮುಟ್ಟಿದೆ ಇಂತಿ ಭೇದೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ತುರು ಮಂದೆಯಲ್ಲಿ ಕರು ಕಡಸು ಎತ್ತು ಹಸುವಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವರ್ಣವ
ಅರಿಯಬೇಕು, ಗೋಪತನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುವಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿಸತ್ತ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಆ ಸಜ್ಜೀವನ ಇವ ಲಿಂಗದ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣೈಕ್ಯಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದೀಗ, ದಂಯುತ್ವದ ಹಸುವ ಕಾವಲ್ಲಿ ದೆಸೆಯನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸತ್ವಿಯಾ ಚಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣನು ಅಂತರಾತ್ಮನ ವರ್ತನೆಯ ಮಹಾನುಭಾವ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಆ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪನೆಂದಿವ ನೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತ ಕಾವಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯನರಿತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪನೆಂದಿವ ಶರಣನು ಕರುವೆಂದೊದೆ ಮನಸ್ಸು, ಆ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಕೆಡಿಸಿ ಉನ್ನತತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ತಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ವರಂಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕರು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ-ಅಂತರಾತ್ಮ-ಮನಸ್ಸು ಇವರ ವರ್ತ

ನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವಲ್ಲದೆ ಅಂತಃ ಪರವಿಲ್ಲವೆಂದ ರಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ದನ ಕಾವಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಅವರವರಾನೊಂದು ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಆದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಕೇಳಬೇ ಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಜೀವ ದನವ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಮನ ಮುಟ್ಟದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿ ಯಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಭೇದವ ತಿಳಿದು ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಭೇದೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ತುರುಮುಂದೆ ಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ತನ್ನ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಶಿವಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಸಜ್ಜೀವನು ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರೂಪಿನಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಕರು ಕಡಸು ಎತ್ತು ಹಸುವಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವರ್ಣವ ನರಿಯಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಶ್ವೇತ, ಪೀತ, ಕಪೋತ, ಕೃಷ್ಣ, ಗೌರ, ವರಮಾಂಜಿಷ್ಠ,
ಕಪಿಲ, ಕರ್ಬುರ, ಅಳಗ, ಬೊಟ್ಟಳಗ,

ಇಂತಿ ದಶವರ್ಣದ ಪಶುನಾಮದ ಅಸುವ ನರಿತು

ಸಂಜ್ಞೆ, ಗರ್ಜನೆ, ತ್ರಾಡನೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದಂಗಳಿಂದ

ಕಾಯಿದೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ದಶವರ್ಣದ ದಶವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಶುಭಾವಿಯಾಗಿದರ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶಿವಭಾವಘಟಿಸಲು ದಶವಾಯು ವಿಕಾರ ವಳಿದು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಗುರುಕರುಣಿಸಿ ದೀಪ್ತತ್ರಯಂಗ ಳಿಂದ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತೆಂಬುದೇ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

೧೧

ಕೊಬಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಭೇದ, ಅಂಭೆ ಎಂದಲ್ಲಿ

ಅರುವಿನ ಹೊಲಧಾ ಎಂದು ನಕ್ಕಿರಿದಲ್ಲಿ ಚಿದಾತ್ಮನ ಭೇದ

ಇಂತಿ ಗುಣದ ಪಶು ಅಸುವಿನ ಬಲೆಯ

ಕಾಯಿದೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತಾತ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವೇದಿಯಾಗಿದರ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರು

ವಿಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಅರುಹಿ ತನ್ನತ್ತ ಆಭಿಮುಖವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಬಾಂಬಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿದ ಶಿಷ್ಯನು ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂವೆಂದು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಭೆಂದಲ್ಲಿ ಆರಿವಿನ ಹೊಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ಒಳವಟ್ಟ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಕರಣಂಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಧಾ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸೋಹಂಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಣಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರದೆ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮ ಭೇದವೆಂಬುದೀಗ, ನಕ್ಕಿರದಲ್ಲಿ ಚಿದಾತ್ಮ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾರ್ಗಕ್ರೀಮೀರಿದ ಕ್ರಿವಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಜ್ಜೀವನ ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಯು ಚಿದ್ವಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿಗಣದ ಪಶು ಅಸುವಿನ ಬಲೆಯ ಕಾಯಿದೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಮೂರು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಹಿಡಿದು

ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಆಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಯಿತ್ತು ಹಸುವ

ಉದ್ದೆಯ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಗಜ ಬಂದು ಹೋಯಿತ್ತು

ಎತ್ತ ಮಧ್ಯದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತೋಳ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು

ಕರುವಿನ ಕೊರಳ ಹುಲಿ, ಗಜ, ತೋಳನ ಉಡು ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ

ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಲಾಗಿ

ಟೀಕು:— ರಾಜಸಹಂಕಾರ, ಸಾತ್ವಿಕಹಂಕಾದವೆಂಬ ಅಹಂಕಾರತ್ರಯ ದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ತನುತ್ರಯ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹ, ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಧ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಗಸ್ಥಿತಿಯನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಹಿಡಿದು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆತ್ಮನು ತನುಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಮುಂದು ಗೊಂಡು ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಗ ಸ್ಥಿತಿಯ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಡ್ಡಬೆಟ್ಟವೆಂದೊಡೆ ಸ್ಥೂಲತನು. ಅಂತಪ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಘ್ರನು ಉದಯವಾಗಿ ಜೀವನ ಮುರಿದು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಯಿತ್ತು ಹಸುವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉದ್ದೆಯ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೊಡೆ, ತಾಢುಸ

ಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರಣವೇ. ಅಂತಪ್ಪ ಕಾರಣವೇಹದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ವೆಂಬ ಗಜ ಹುಟ್ಟಿ ಅಂತರಾತ್ಮನ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉದ್ವೇಯ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಗಜ ಬಂದು ಹೋಯಿತ್ತು ಎತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಧ್ಯ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೂ, ಸಾತ್ವಿಕಹಂಕಾರಮೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೇ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂ ತ್ರಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೋಳ ಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢ ಕಂಠವನವಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತೋಳ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು ಕರುವಿನ ಕೊರಳ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಧಿಯ ಅಹಂಕಾರವ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ವನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿ-ಗಜ-ತೋಳನ ಉಡು ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ,

ವಾಚಾ ರಚನೆಯೆಂಬ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆರಿದನೆಂಬ

ಹಿರಿದಪ್ಪ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲವೆಂಬ ಮತ್ತಗಜ ಹುಟ್ಟಿ

ಮೊನೆ ಮುಂಬರಿದು ಹರಿದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣದ

ತೋಳ ಹುಟ್ಟಿ

ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲಿಯ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಗಜ ಅಜದ

ಮೆಲುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ

ತೋಳ ಉಡುವಿನ ಕಣ್ಣೊಳಡಗಿ ತುರುಹಿನ ಮಂದೆ

ಬರಿಕೆಯುತ್ತಿದೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದಿದನೆಂದು

ಟೀಕು:— ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನೋಡಿಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಹಂಕಾರವಿಡಿದು ವಾಚಾಳಕತ್ವದ ರಚನೆಯಿಂದ ನುಡಿದ ವಾಗ್ವೈತವೆಲ್ಲವು ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ವಾಚಾರಚನೆಯೆಂಬ ಹುಲಿಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತತ್ತ್ವ ಮಸ್ಯಾಧಿ ವಾಕ್ಯರ್ಥಗಳಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಆರಿದನೆಂಬ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯು ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿದನೆಂಬ ಹಿರಿದಪ್ಪ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಯ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಹಂದಲ್ಲಿ ವೆಂಬ ಮಥನವೆ ಮತ್ತಗಜವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಗೆಲ್ಲಸೋಲವೆಂಬ ಮತ್ತ ಗಜ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ತಾಮಸಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಭವಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವ್ಯಾಧಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆಮುಂಬರಿದುಹರಿದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ತೋಳಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ

ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಚಿದಹಂಕಾರಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಚಿದಹಂಕಾರದಿಂದ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಬಾಧೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿದಹಂಕಾರದಿಂದ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಬಾಧೆ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಜವು ಸೋದಂಮೆಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಜ ಅಜದ ಮೆಲುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಧಿಗಳೆಲ್ಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಡಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ತೋಳ ಉಡುವಿನ ಕಣ್ಣೊಳದಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಧಿಗಳೆಲ್ಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶಿವ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಡಗಿ ಶರಣನ ಸಾಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರವು ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಮಹಾಘಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತುರುಹಿನ ಮುಂದೆ ಬರೆಕೆಯ್ಪುತ್ತಿದೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದಿದೆ ನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಕಾವುದು ಕಟ್ಟುದು ಮೀರಿದ ದೇಹೊಡವುದು

ಗಣ್ಣಿನ ಕೋಲ ಹಿಡಿದು

ಗೋವ ಕಾವುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಕಾವಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಡಗಿ,

ಕಟ್ಟುವ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಡಗಿ, ಮೀರುವಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಮವಡಗಿ

ಈ ತ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು

ಕೋಲು ಗೋವಿನ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಯಿತ್ತು

ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿಯಲಾಗಿ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿವಿಧವು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳಾಚೈತನ್ಯವನು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲಕ್ಕೆ ವೇದಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಉಭಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನ ವಿಧವು ಆಚರಿಸುವದ ಬಿಟ್ಟು ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವ ಶರಣ ವೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರಿದ ದೇಹೊಡವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಭಾವವಿಧವು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಗಣ್ಣಿನ ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ಗೋವ ಕಾವುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದತ್ತ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೀಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಬಂಧವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾವಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ

ಕೃಧ್.ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಾಚರಣೆಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟುವ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಈ ಉಭಯಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾವಾಚರಣೆಯು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರುವ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಮವಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಈ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವವು ಅ ಸಜ್ಜೀವನ ಅಪರಬಾಗೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಬ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಈ ತ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡ ಕೋಲು ಗೋವಿನ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಯಿತ್ತು ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್.

೧೫

ನೆವದಿಂದ ಶರಣನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ,

ಕಟ್ಟಿದ ಹಸುವ ಕೂಡಿದ ಎತ್ತ ಬಿಡಿರೋ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನ ಕೂಗಿನ ಧನಿಯಿಂದ ಮಹಾ ಶರಣರ ಸತಿ ಬಂದು

ಕಟ್ಟಿದ ಹಸುವ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಿದ ಎತ್ತ ಕಡಹಿ ನಾಳೆ ಕೊಡಿಯೆಂದು ಹೊಡವುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಅಡಿಗಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸ ಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿವಿಧಿಮು ಇರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ನೆವದಿಂದಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಪಟಾಸ್ಥಲ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಗಳಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಮಹಾನುಭಾವಭೋಧೆಯನು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಶರಣರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಭಕ್ತಿಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನನು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಡಗೂಡಿರ್ಪ ಅಂತರಾತ್ಮನನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಮಾಡಿ ಎಂದು ಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದ ಹಸುವ ಬಿಡಿರೋ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಶಿವೋಹಂವೆಂಬ ಸುಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯಕೇಳಿ ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನನು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿರ್ಪ ಅಂತರಾತ್ಮನನು ಈ ಎರಡನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಮಾಡುವ ಭೇದವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತವಿನಿಂದ ಅಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಕೂಗಿನ ಧನಿಯಿಂದ ಮಹಾಶರಣರ ಸತಿ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಹಸುವ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಿದ ಎತ್ತ ಕಡಹಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ತೋರಿ ಎಂದು ಈ ಉಭಯವನು ಶಿವತತ್ವದತ್ತ ಲಭಿಮುಖವ ಸಮರಸವನೆಯ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಳೆ ಕೊಡೆಯೆಂದು ಹೊಡವುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಅಡಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಧ್.

ದಾಸೋಹದ ಸಂಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನಡೆದು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಕಂಡು

ನಾಶಿಕದ ಮೊಹರಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕನಾಗಿ ಕರ್ನದ ನಾದದಲ್ಲಿ

ಗರ್ಭ ಉದಯಿಸಿ

ನಾಲಗೆಯ ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮರದೊರಗಿ ಅರಿವುತ್ತ

ಕರದ ಕಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳವುತ್ತ ನಲಿವುತ್ತ ಶಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ,

ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿ ಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತಳಂಗ

ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೀಗ, ಕಂಞು. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನಡೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರವನು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿಎಂಬುದೀಗ, ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಇಡಪಿಂಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಲು ಆ ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರವೇ ಜ್ಞಾನಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಶಿಕದ ಒಹರಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಗುರುತತ್ವವೆ ಕ್ರಿಯಾಘನ ಗುರುಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಂಗಡಿಗೆರಗಿ ಉಪಾಸನೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನ ಅನಹತ ಕರ್ನದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಾದಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವ ಮಾಡಲು; ಆ ಪ್ರಣಮಮಂತ್ರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟರವಾಗಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ನಿಜವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿದಾಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಲು ಆ ಲಿಂಗವ ಶ್ರೀ ಗುರುಭಾವ, ಮನ, ದೃಕ್ತಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಉದಯಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕರ್ನದನಾದದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಉದಯಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನವಿಡಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನ ಪರಮಾತ್ಮತೆ ಚಿಹ್ನೆಯ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಅಖಂಡಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳಾ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಪರವಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲಗೆಯ ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮರದೊರಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಕ್ರಿಯಾಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದನು ಅರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿವುತ್ತ ಕರದ ಕಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳವುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಂಭುವೆಂದೊಡೆ ಸದಾಶಿವತತ್ವ. ಇತ್ತಲೆಂದೊಡೆ ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವ. ಸ್ವಯಂಭುವೆಂದೊಡೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ತತ್ವ. ಅತ್ತಲೆಂದೊಡೆ ನಿಷ್ಕಲತತ್ವ ಈ

ಚತುರ್ವಿಧವನೋಳಕೊಂಡು ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ನಲಿವುತ್ತ ಶಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ, ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳನೋಡಾ ಮಾತುಗಳು ಮಧುಕೇಶ್ವರನೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಭಕ್ತಂಗೆ ಮೂರು ಗುಣ, ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಆರು ಗುಣ,
ಪ್ರಸಾದಿಗೊಂಟು ಗುಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಹತ್ತು ಗುಣ,
ಶರಣಂಗೆ ಹದಿನಾರು ಗುಣ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಐವತ್ತೆರಡು
ಸರನಾಮ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಣ ಸಂದಿತ್ತು
ಇದು ಕ್ರಿಯಾಸ್ಥಲ ನಿರ್ವಹ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನ
ಆದಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಅನಾದಿ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು
ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ

ಮಧುಕೇಶ್ವರನು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಗುಣತ್ರಯಂಗಳಳಿದು ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಪರವಾಗಿಹುದು ಭಕ್ತಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತಂಗೆ ಮೂರು ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳಳಿದು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಪರವಾಗಿಹುದು ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಆರು ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಷ್ಟತನುಗಳಳಿದು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದು ಪ್ರಸಾದಿಗೊಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಎಂಟು ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದಶವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ಪ್ರಾಣವು ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೊಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಹತ್ತು ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದ, ಬಹಿರಂಗದಷ್ಟಮದವಳಿದು ಷೋಡಶ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಶರಣಂಗೆ ಹದಿನಾರು ಗುಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಹ ಐವತ್ತೆರಡು ಜೀವನಾಕ್ಷರಂಗಳಳಿದು ಮಂತ್ರ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು ಐಕ್ಯಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಐವತ್ತೆರಡು ಸರನಾಮ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲಸ್ಥಲ ಕುಳಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಏಕವಾಗಿ ಒಂದೆಯಾಯಿತ್ತು ನಿಜದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ನಿಂದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಗುಣ ಸಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಧೂಪವಾದ ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಕ್ರಿಯಾಸ್ಥಲ ನಿರ್ವಾಹ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನ, ಆದಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಅನಾದಿ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ, ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಪ್ರಥಮ ಮೂರು, ಅಶ್ರಯ ನಾಲ್ಕು, ಸ್ಥಲವಾರು, ಯೋಗ ಎಂಟು,
ಸಂಯೋಗವೆರಡು, ವಿಯೋಗ ಒಂದು, ವಿಭೇದವೆರಡು,

ಭೇದ ಒಂದು

ಅರಿಕೆ ಎರಡು, ಅರಿದು ಒಂದು, ಆಕಾಶ ಮೂರು, ಅವಕಾಶವೆರಡು
ಮಹದಾಕಾಶ ನಾಲ್ಕು, ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಮಹಾಪ್ರಕಾಶದ ಪ್ರಭೆ

ಪ್ರಜ್ವಲವಾಗಿ

ಉಭಯನಾಮ ರೂಪು ತಾಳ್ದು ವಂಶ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಒಳವಟ್ಟು
ಸ್ಥಲವಾರರಲ್ಲಿ ಬೆಳದು, ಕುಳವೆಂಟರಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ
ಕಳನಾಲ್ಕರಲ್ಲೊಕ್ಕಿ, ಫಲ ಮೂರರಲ್ಲಳದು ಹಗಹ ಒಂದರಲ್ಲಿ

ತುಂಬಿತ್ತು

ಇಂತಿ ವಿವರ ಸ್ಥಲಗಳ ಹೊಲಬನರಿತು
ವರ್ತುನಕ್ಕೆ ಕ್ರೀ ಶುದ್ಧ ಆರವಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಶುದ್ಧ
ಬಿಡುಗಡೆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲನಿರ್ವಾಹ
ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ
ಅತಿ ಬಳ ನೋಡಾ, ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತನು ತನು-ಮನ-ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ಗುರು
ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದೇ ಭಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು
ಸದ್ಭಕ್ತಿ ತ್ರಿವಿಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಥಮ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಸದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮನನಿರೀಕ್ಷಣ ಇಳನ-ಯಜನವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯನೊಳ
ಕೊಂಡಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಶ್ರಯ ನಾಲ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ
ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುವದೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ
ಅಂತಸ್ತು ಷಟ್ಸ್ಥಲವೇ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ಥಲವಾರೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲವೆಂಬುದೇ ಶಿವಯೋಗದ ಕೂಟವಾದ
ಕಾರಣ, ಯೋಗವೆಂಟೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ
ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಂಯೋಗವೆರಡು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಉಪರಿಯಾದ
ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ವಿಯೋಗಒಂದೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಶರಣಲಿಂಗ ಒಂದೆರಡಾಗಿ ತೋರಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ವಿಭೇದ
ವೆರಡೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸತ್ತು-ಚಿತ್ತುಚಿತ್ತುಗಳಳಿದು ಸಮರಸದಿಂದ ಎರಡು
ಒಂದೆಯಾದುದೀಗ, ಭೇದ ಒಂದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ-ಸುಜ್ಞಾನವೆರಡಾಗಿ

ಹುದು ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿಕೆ ಎರಡೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಞಾನ ವನು ಮೀರಿ ತೋರುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿಮೆ ಒಂದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಿಂಡಾಕಾರ, ಬಿಂದಾಕಾರ, ಮದದಾಕಾರವೆಂಬ ಆಕಾರ ತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾರಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ವನು ಅವರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಗ್ವಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಎರಡೆಂಬುದೀಗ, ಅವಕಾರ ವೆರಡೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾದ-ಬಿಂದು-ಕಲಿತದರೊಡನೆ ಕೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತು ನಾಲ್ಕಾಗಿ ಹುದುಎಂಬುದೀಗ, ಮಹದಾಕಾರ ನಾಲ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇವೆಲ್ಲವು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಪರಮಪ್ರಕಾರದ ಚಿತ್ತಂಗಳಿಂದ ತೋರಿ ದವೆಂಬುದೀಗ, ಇವೆಲ್ಲವು ಮಹಾಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಭೆ ಪ್ರಜ್ವಲವಾಗಿ ಉಭಯನಾನು ರೂಪುತಾಳ್ವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ವಂಶಮೂರರಲ್ಲಿ ಒಳವಟ್ಟೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ಮಾರ್ಗವಿದಿಮೆ, ಸ್ವಲ್ಪದ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಎಂಬುದೀಗ, ಸ್ಥೂಲ ವಾರರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲವೆಂದು ಆಚರಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕುಳವೆಂಟರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ, ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಧರಿಸಿಎಂಬುದೀಗ, ಕಳನಾಲ್ಕರಲ್ಲೊಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಫಲ ಮೂರರಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮುಕ್ತಿಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಖಂಡ ಪರಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗವ ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಪಗವಮೊಂದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ಸದ್ವಿವೇಕಮುಖ ದಿಂದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಲಂಗಳನು ಆರಿವುತ್ತ ಸದ್ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನೆಲೆ ಮಾಡಿ ಶರಣ-ಲಿಂಗವೆರಡೂ ಸಮರಸವಾಗಲು, ಅನೇಕ ಸ್ಥಲಂಗಳು ನಿಶ್ಚ ಯಾರ್ಥದಿಂದ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ವಿವರ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಹೊಲಬ ನರಿತು ವರ್ತನಕ್ಕೆ ಕ್ರೀಶುದ್ಧಅರವಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಶುದ್ಧಬಿಡುಗಡೆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲನಿರ್ವಹ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ ಮೂರು, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲನಾಲ್ಕು, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಐದು
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಶರಣಸ್ಥಲವೆರಡು, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಒಂದು,
ಭಕ್ತಂಗೆ ಮೂರುಗೊತ್ತು, ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಾಲ್ಕುಗೊತ್ತು,
ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಐದುಗೊತ್ತು
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಾರುಗೊತ್ತು, ಶರಣಂಗೆರಡುಗೊತ್ತು,
ಐಕ್ಯಂಗೆ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ

[illegible]

ವೆಂಬುದೀಗ, ಶರಣಂಗಿರಡು ಗೊತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಐಕ್ಯಂಗಿ ದೀಪ-ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ, ರತ್ನ-ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಚಿತ್ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿರುವೆ ಪರವೆಂಬುದೀಗ, ಐಕ್ಯಂಗೊಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತ-ಮಾಹೇಶ್ವರ-ಪ್ರಸಾದಿ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ-ಶರಣೈಕ್ಯರೆಂದು ಪಟು ಸ್ಥಲ ರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಪಟುಸ್ಥಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಾರು, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಶರಣ ಸ್ಥಲವಾರು, ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲವಾರು ಇಂತು ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆರು ಸ್ಥಲ ಹೊರೆ-ಹೊರೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಂಗಳು ಮಿಶ್ರಿಸಿ ಅಂಗಸ್ಥಲ ನಲವತ್ತು ನಾಲ್ಕು, ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ ಐವತ್ತೇಳು, ಅಂತು ಪಿಂಡಾದಿಗ್ಗಾನ ಶೂನ್ಯಂಕೃತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು ವಸ್ತುವೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತನ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಆಚಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರೆ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಗುರು-ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಒಳಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪಂಚವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಐದು ಪ್ರಸಾದಿನ ಸ್ಥಲ ಗಮನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ಧಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಜಂಗಮ-ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ-ನಿಂದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆರೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲ ಸ್ತುತಿ-ನಿಂದೆಗೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ಸತಿ-ಲಿಂಗ ಪತಿಯೆಂಬ ಉಭಯ ವಳಿದು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಜೀವಭಾವ ಭ್ರಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾಂಗಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡೇ ಶರಣ ಸ್ಥಲ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲಮದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸತ್ತ-ಚಿತ್ತಗಳೆಂಬ ಉಭಯವಳಿದು ಶಿಶಿ-ಕರ್ಪುರ ಸಂಯೋಗದಂತೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಕೆಂದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಾಪ್ತೈಕ್ಯಾಂತ ಮಾದ ಅಂಗವಾರು ಪ್ರಾಣಮು ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಪ್ರಾಣಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗರೂಪವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡ ಭೇದವನರಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಭಿನ್ನ ವರ್ಣಂಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಸ್ವರೂಪವಾದೆಯಿಲ್ಲ ರಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತ ಅತಿವಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಜಗ ಭಗದ ಉಧ್ವದಲ್ಲಿ ಮೋಹನದಗೊಟ್ಟು ದುಟ್ಟಿತ್ತು
ಗೊಟ್ಟೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಮಲವರಳಿತ್ತು

ಕಮಲ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ವೆಂಜನದಿಂದ

ಗುರು-ಲಿಂಗರೂಪಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಚರಿಸಿತ್ತು

ನವುಸಕಲಿಂಗ ವಡಗಿಸಿತ್ತು

ಬಿಂದುವಿನಿಂದನಾದ, ಆ ಸುನಾದದಿಂದಕಳೆ

ಆ ಕಳೆಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜಗ, ಇಂತಿ ಜಗದ—

ಉತ್ಪತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಗಲ್ಲದೆ

ಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಅರಿಯದು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಇದು ಪಿಂಡ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು

ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

ಟೀಕು: — ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸಮೇತವಾದ ಚಿದ್ವಾಘನಲಿಂಗದಿಂದ ಜಗದ್ವೈರವದ ಲೀಲಾವಿನೋದವ ನೆನಪುಳ್ಳ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗ ಜನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜಗ-ಭಗದ ಲೂರ್ಧ್ವದಲ್ಲಿ ಮೋಹನದ ಗೊಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗವೆಂಬ ಕಮಲ ನಿಜವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಲೀಲಾಸದ್ವಾಸನೆ ಮೊರಲಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ನಾದಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು ಅದರಿಂದ ಉಕಾರ-ಅಕಾರಗಳು ಜನಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಗೊಟ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಮಲವರಳಿತ್ತು ಕಮಲ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವೆಂಜನದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗ ರೂಪಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬೆರಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಎರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರವು ಅದಪೂರ್ವದ ಎಂಬುದೀಗ, ನವುಸಕಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಾದಬಿಂದು ಕಲೆಗಳು ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಜನಿಸಿ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನುಳ್ಳ ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ನಾದ ಆ ಸುನಾದದಿಂದ ಕಳೆ, ಆ ಕಳೆಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಜಗದ ಕರ್ಮತ್ರಯವ ಹೊದ್ದದೆ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅದಿ-ಮಧ್ಯ-ಅವಸಾನವ ನೆರವೊಡೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಗಲ್ಲದೆ ಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಅರಿದುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಅದು ತಾನೆ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಮರಸಾನುಭಾವ ಸಂಯೋಗ ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು ಅತಿಬಳನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಾಲಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಬಾಯಿ ಬಸುರಾಗಿ ಕಿವಿಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವುತ್ತುದೆ ನೋಡಾ, ಆ ಶಿಶುವು ಎಂದಲ್ಲಿ

ಉಪಮೆಗೆ ಬಾರದು, ಉಗ್ಗಿಂದಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದದು ಜಗವ
ಅಂಬಳಿ ಇಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕಂಬಳಿ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು
ಈ ತ್ರಯದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆಲಿಯ್ಯ
ಇದು ಗ್ವಾನ ಪಿಂಡೈಕ್ಕ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು
ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಿಗೆ ಕಣ್ಣುಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಷರ್ಥ. ಅಂತು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸ ಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿದ್ಭರ್ತ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಬಸುರಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ನಿಜವೆಂದ ರಿದು ಶ್ರೀ ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲಾಗಿ ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ “ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ” ಎಂಬ ಪಡಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವನು ಶಿಷ್ಯನ ಅನಾಹತ ಕರ್ನದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಜೀವಿಸಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ಪ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಭಾವ-ಮನ-ದೃಕ್ಕಿಂ ಬಹಿಷ್ಕೃತ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, “ವಿಯಲ್ಲಿಹುಟ್ಟಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವುತ್ತದೆನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ. “ಉ” ಎಂದೊಡೆ ಚಿದ್ವಿಂದು ಪ್ರಕಾಶ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದ್ವಿಂದು ಪ್ರಕಾಶವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಸಂಕಲ್ಪವಾದ ಶೃತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಶಿಶುವು ಎಂದಲ್ಲಿ ಉಪಮೆಗೆ ಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಏಕಾ ದ್ವೈತವಾದ ಪರಮಾಮೃತ ರಸಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವನು ಅವಿರಳಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜಗತ್ ಪ್ರಪಂಚ ಹೊದ್ದದೆ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಹನು ಶರಣನು ಎಂಬುದೀಗ, ಉಗ್ಗಿಂದಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದದು ಜಗವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ. ಅಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ತ್ರಿಕಾಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸುವ ಪೂರ್ವ ಕ್ರಿಯಾಚರಿತ್ರವ ನಿವೃತ್ತಿನಾಡಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಆವರಣವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಎಂಬುದೀಗ, ಅಂಬಳಿ ಇಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕಂಬಳಿಯ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ. ಅಂತು ದ್ವೈತಕ್ರಿಯೆ ನಿವೃತ್ತಿನಾಡಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಚಿದಾವರಣವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿದಿವಾಚರಿಸಿ ತನ್ನಂಗ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ತ್ರಯದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಲಿಯ್ಯ, ಇದು ಜ್ಞಾನ ಪಿಂಡೈಕ್ಕ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು ಅತಿಬಳನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಷರ್ಥ.

೭

ಕಾಲು ಮೂರು, ಬಸುರು ನಾಲ್ಕು, ಕೈ ಐಯ್ದು, ತಲೆ ಎಂಟು,
ಬಾಯೊಂಭತ್ತು, ಕಿವಿ ಆರು, ಕಣ್ಣು ಮೂವತ್ತೆರಡು
ಇಂತಿ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಐವತ್ತೆರಡು ಜೀವ, ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ

ಪರಮನೊಂದೆ ಕಳೆ

ಈ ಗುಣಜ್ಞಾನ ಪಿಂಡದ ಭೇದ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು

ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು

ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್‌ಪಿಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೇ ಚರಣವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲು ಮೂರಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರ್ಮಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೇ ಚರಣವಾಗಿರುವ ಶರಣಂಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯೆ ಚಿದ್‌ಗರ್ಭವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಸುರು ನಾಲ್ಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯೆ ಚಿದ್‌ಗರ್ಭವಾಗಿರುವ ಶರಣಸತಿಗೆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವ ವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತಂಗಳಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕೈ ಐಯ್ದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಕರಣಂಗಳೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತವಾಗಿರುವ ಚಿದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಿರಸ್ಸಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಎಂಟೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆಷ್ಠ ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಿರಸ್ಸಾಗಿರುವ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಬಾಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯೊಂಭತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಶಿವಾನುಭಾವವ ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅನಹತ ಕರ್ನದ್ವಾರ ವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಆರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಕರ್ನವಾಗಿರುವ ಶರಣಸತಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳು, ಆ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಗಳಾದ ಷಡ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಂತಿ ಮೂವತ್ತೊಂದು ತತ್ವಗಳ ನರಿವ ಜ್ಞಾನಸಹ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಚಕ್ಷುಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂವತ್ತೆರಡು ತತ್ವಂಗಳು ಚಕ್ಷುಗಳಾಗಿರುವ ಚಿತ್ತಿಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಷರಂಗಳೆಲ್ಲವು ಪ್ರಣಮಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಐವತ್ತೆರಡು ಜೀವವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಷರಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿದ ಶರಣಂಗೆ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೆ ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಒಳಹೊರಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿ ತೊಳಗಿಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಚಿತ್ತಲಾ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಲೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಪರಮನೊಂದೆ ಕಳೆ ಈ ಗುಣಜ್ಞಾನ ಪಿಂಡದ ಭೇದ ಶಂಭುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಭುವಿನಿಂದತ್ತು ಅತಿಬಳನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಉರಿಯ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಪುರದ ತರು ಹುಟ್ಟಿ ಉರಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ

ಆ ತರುವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಹಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ

ಅಪ್ಪುವಿನ ಪಕ್ಷಿ ಬಂದು ಮೆಟ್ಟಿ ಕುಡುಕಲಾಗಿ

ಹಣ್ಣಿನ ತೊಟ್ಟಿನೊಳದಾಗಿತ್ತು

ಹಕ್ಕಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ.

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿದಹಂಕಾರದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾರವು ತನ್ನಲ್ಲದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಾಫಲ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ತರುವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಹಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಕ್ರಿಯಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪುವಿನ ಪಕ್ಷಿ ಬಂದು ಮೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರೂಪು-ರೂಪಗಳ ನರ್ಪಿಸಿಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುಡುಕಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಹೆಣ್ಣಿಂದೊಡೆ ಮುಕ್ತಿಫಲ ತೊಟ್ಟಿಂದೊಡೆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಣ್ಣಿನ ತೊಟ್ಟಿನೊಳಗಡಗಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೯

ಅತ್ತಳಿಂದ ಬಂದವನ ಇತ್ತಳವ ಕಂಡು

ಇತ್ತಳಿಂದ ಹೋದವನ ಅತ್ತಳವ ಕಂಡು

ಇದೆತ್ತಳ ಸುದ್ದಿಯೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಕತ್ತೆ ಸತ್ತಿತ್ತು

ಕುದುರೆ ಹರಿಯಿತ್ತು ಬೆವಹಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು

ಮಧುಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ ಎಂದು ಬಾಯಾರುವ ಚಿತ್ತು

ಬಟ್ಟಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಶಿಷ್ಯ ದೀಕ್ಷಾದಿಕಾರಣ ಎಂದುದಾಗಿ, ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಂಗಿ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಲೋಸುಗವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅತ್ತಳಿಂದ ಬಂದವನ ಇತ್ತಳವ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ

ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷಪೇಕ್ಷೆನಾಗಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯನ
 ತೀಗುರುಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಇತ್ತಳಿಂದ ಹೋದವನ ಅತ್ತಳವ ಕಂಡು ಎಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಎಲೆ ತೀಗುರುವೆ, ನಾನಾರು? ನನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವೆನೆಂದು ಬಿನ್ನ
 ಹವ ಮಾಡಲು “ಸೋಹಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿನ್” ನೀನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ನಿಜ
 ಸ್ವರೂಪನೆಚ್ಚರಿಸಿ ದೀಪ್ತತ್ರಯಂಗಳಮಾಡಿ ಅಂಗತ್ರಯವೆ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವ
 ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇತ್ತಳ ಸುದ್ದಿಯೆಂದುಕೇಳಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
 ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಜಡರೂಪವಾದ ತನು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿ
 ಯಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಣನ ಗುಣವಳಿದ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿ
 ತ್ರಿಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತೆ ಸತ್ತಿತ್ತು, ಕುದುರೆ ಹರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
 ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು
 ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದಿದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸ
 ಬೇಕು, ಕೂಡಬೇಕು ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದಬೇಕೆಂಬ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾ
 ಶವು ಚಿದ್ವಾಳನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವಹಾರ ಸಷ್ಟ
 ವಾಯಿತ್ತು ಮಧುಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ ಎಂದು ಬಾಯಾರುವ ಚಿತ್ತ ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾ
 ಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಗೆಮಾರಿಯ ತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು

೧

ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಂಡು ನಾನವಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿ

ಕುಳ್ಳಿರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಒದ್ದಳೆನ್ನ.

ಬಾಯ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು, ಗಲ್ಲ ವಡಯಿತ್ತು

ನಾಲಗೆ ಉಡುಗಿತ್ತು

ಇನ್ನಿವಳ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ ಆತುರ ಮೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂತೀಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ದೇಹ
 ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನ ಜಡ, ದುಷ್ಟರ್ಮ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ಹರಿ-ಬ್ರಹ್ಮ-ದೇವ
 ದಾನವ-ಮಾನವ ಯತಿ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾ ಸಂಸಾರ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ
 ಮರುಳಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವವ ಕಂಡು ತಮ್ಮ ನಿಜವ ಮರದು ಅಲ್ಪ ಸಂಸಾರ
 ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಸೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಿಸಲು ತನ್ನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ
 ಚರಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಘಾತಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಇವರೆಲ್ಲರಕಂಡು ನಾನವಳಿಗೆ
 ಹೋಗಲಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಒದ್ದಳೆನ್ನ ಬಾಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಇಂತು ಮಾಯಾ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಶರಣ ತ್ರಾಣದಿಂದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಳಿಯಲು
 ಚಿದಹಂಕಾರ, ನಿರಹಂಕಾರ ಎಂಬ ದಂತಂಗಳು ಭಗ್ನವಾಗಿ, ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಭಕ್ತಿ

ಯೆಂಬ ಗಲ್ಲು ಒಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದವನರಿವ ಚಿಜ್ಜಿಹೈ ಉಡುಗಿ ಭವ
ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾದ ಆತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು, ಗಲ್ಲ ಒಡೆಯಿತ್ತು,
ನಾಲಗೆ ಉಡುಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ
ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಭವದುಃಖ ಹೇತುವಸ್ತು ಮಾಯಾ ಸಂಪರ್ಕದಾಸೆಯ
ಳಿದು ಚಿಜ್ಜುಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕವ ಮಾಡಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ,
ಇನ್ನಿವಳ ಗೊದಿವೆ ಬೇಡ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಆವರಪ್ಪನ ಮಗಳ ಗಂಡನ ತಂದೆಯ ತಾಯಿತಂದವರ
ಗಂಡನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆತ್ತವಳ ಮಕ್ಕಳ ಮೂರು ತಲೆಗಡದವರ
ಅಂದಿನನಾಟ ಬಂದೆ ನಾನು ನಿಂಪಂದಿಯೊಳಗಿರ್ವ—
ಅಂದವ ತೋರಾ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ತ್ವವೆಂಬ ಶಿರುಗಳ ಪೆತ್ತ ನಿಷ್ಕಲ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದೀಗ,
ಹೆತ್ತವಳ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತತ್ತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಜನಕನಪ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಬ್ರಹ್ಮ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಆವರಪ್ಪನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಶಿವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ
ಉದಯವಾದ ಚಿಜ್ಜುಕ್ತಿವಲ್ಲಭನಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿರ್ಪ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಮಗಳಗಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಶಕ್ತಿ ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವ ತಮಗು
ತ್ಪತ್ಯ ಕಾರಣವಪ್ಪ ಶಿವಭಕ್ತಿಗಳ ತನ್ನೊಳಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸತಿ-ಪತಿ ಭಾವದಿಂದ
ಲೀಲಾಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿರ್ಪರಾದ ಕಾರಣ, ತಂದೆಯ ತಾಯಿತಂದವರ ಗಂಡನ ಹೆಂಡತಿ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಿಷ್ಕಲವನೊಳಕೊಂಡ ನಿರವಯ; ಆ ನಿರವಯವ ನೊಳ
ಕೊಂಡ ಸಾವಯ; ಆ ಸಾವಯ ಲೀಲೆಯ ನೊಳಕೊಂಡ ಶ್ರೀಗುರುದೇವರೆಂಬು
ದೀಗ, ಮೂರು ತಲೆಯ ಗಡದವರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆನಾದಿ ಶಿವ ಸಾಂಪ್ರ
ದಾಯ ವಿಡಿದು ಬಂದೆನೆಂದು ಶರಣ ಸ್ನಾನುಭಾವದಿಂದರಿದು ಗುರೋಪಾಸನೆಯ
ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂದಿನ ನಂಟಬಂದೆ ನಾನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತುಪಾವನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು, ಎಲೆ ಶ್ರೀಗುರುಸೇ! ಉಪ
ದೇಶವನನುಕರಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನುಭಾವವನರುಹಿ ಕೊಡೆಂದು
ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂಪಂದಿ ಯೊಳಗಿರ್ವ ಅಂದವ ತೋರಾ,
ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಬ್ರಹ್ಮ ಮಡಕೆಯಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾಗಿ
ಯುಗ-ಯುಗಂಗಳ ಮೊಸರಾಗಿ ಅಪುದಲ್ಲವೆಂಬ—
ಎರಡು ಕಡಗುಡೆಯ ನೇಣುನೆಟ್ಟ ಸ್ಥಾಣು
ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕಡವ ಕಣಿಕಂಗಳನೋಟಿ
ಇದು ಅತಿಮಥನವಾಗಿದೆ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲತನುವನೆ ಭಾಂಡವಮಾಡಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲತನುವನೆ ಕಡಗೋಲಮಾಡಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಂಬ ದಧಿಯ ತುಂಬಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮಡಕೆಯಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾಗಿ ಯುಗ-ಜುಗಂಗಳು ಮೊಸರಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಂಗಳನೆ ಕಡುಗುಣಯ ಸೂತ್ರವಮಾಡಿ ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವನೆ ಇಂತಿವೆಲ್ಲಕ್ಕೆಯು ಆಧಾರ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಪುದಲ್ಲವೆಂಬೆರಡು ಕಡಗುಣಿಯ ನೇಣುನೆಟ್ಟ ಸ್ಥಾಣು ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ವಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸೂತ್ರವ ಕುಚಿತ್ತ-ಕುಭಾವ ಹಸ್ತಗಳಿಂ ಪಿಡಿದು ಮಥನಿಸಲಲ್ಲಿ ಕರಣ ಮಥನ ಕರ್ಕಶ ಘನತರ ವಾಯಿ ತ್ರೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿದು ಕಡವ ಕಣ್ಣಿಕಂಗಳನೋಟಿ ಇದು ಅತಿ ಮಥನ ವಾಗಿದೆ ಅತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಬಂದ-ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ನೀರಕಾಸುವರಲ್ಲದೆ—

ಮಿಂದುಂಡು ಹೋಹವರನಾರನು ಕಾಣೆ;

ಕಾಗಲೆತ್ತಿತ್ತು ಮೇಲು ಮಡಕೆಯಿಲ್ಲ;

ಸೌದೆ ಬೆಂದಿತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಕಾಣೆ

ಮೀವಾತಬಂದು ಉದಕವನೆರವನಾರನು ಕಾಣೆ

ಕಂಡವರ ಹೇಳಿದಾತ ಬಂದ,

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವನಿಲ್ಲ ಅತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ತಮ್ಮ ನಿಜವ ಮರದು ಅನಂತಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರ್ಪವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೆಂಬು ವಹಿಯಿಂದ ಮಥನಿಸುತ್ತಿರ್ಪರಲ್ಲದೆ ಅದನಾಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಚಾರವೆಂಬ ಭಾಂಡ ವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗಲೆತ್ತಿತ್ತು ಮೇಲು ಮಡಕೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಮಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆಂಬುದೀಗ, ಸೌದೆಬೆಂದಿತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಖ ಜಲವ ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಧರಿಸುವ ವೇದಾಂತಿ ಕರ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸು ತ್ತಿರ್ಪಕಾರಣ ಆ ಚಿಜ್ಜಲವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಗುರೋಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೀವಾತ ಬಂದ ಉದಕವ ನೆರವನರರನಾರನು ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನ್ನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಕಂಡು ಕೂಡಿದನೆಂಬ ವೇದಾಂತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಂಧಾನ ಘಟಿಸದೆ ತನು ಕರಣೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಲು ಆ ನಿಜವಸ್ತು ಧ್ಯಾನಾ

ನಂದಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸಿ ಧ್ಯಾನನಿಂದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡವರ ಹೇಳಿದಾತ ಬಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವನಿಲ್ಲ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಾಣೆಗ ಸ್ಥಾಣುವ ನೆಟ್ಟು
ನೊದಲೊಂದು ಬಾಯಿ ಮೂರು ಕೊಂತವರು
ಎಂಟೆತ್ತು, ನೊಗ ಹದಿನಾರು, ಕೊರಳ ಕಣ್ಣೆ ನೂರೊಂದು,
ಇಂತಿವ ಕೂಡಿ ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ನಿರಳ ಬಾಯಿಗೆ ಏರುವ ಹಲಗೆಗೆ
ಮೇಲಣ ಏತದ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದೆ
ಇದ ಹೇಳು, ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಪರಮಾನು ಭಾವಿಯಾದ ಶರಣನು ಚಿದೋಪದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಯವೆಂಬ ಚಿದ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಾರಮುಪ್ಪ ಸದ್ರೂಪಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಾಣೆಗ ಸ್ಥಾಣುವ ನೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಚಾರಾಂಗ ಒಂದೆ ನೊದಲಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಲಾಯಾಗಿ, ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಕೊಂತವಾಗಿ, ಅಪ್ಪವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳೆ ಎತ್ತಾಗಿ, ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ನೊಗವಾಗಿ, ಆ ಸಕೀಲಂಗಳ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ವಪ್ಪ ಏಕೋತ್ತರ ಶತ ಸ್ಥಲಂಗಳೆ ಕೊರಳ ಕಣ್ಣೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವ ಕೂಡಿ ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಹಿರಂಗದ ಇಸ್ಪಲಿಂಗದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಸ್ಥಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಿವಾವೈತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವೆಂಬುದೀಗ, ನಿರಳ ಬಾಯಿಗೆ ಏರುವ ಹಲಗೆಗೆ ಮೇಲಣ ಏತದ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ನೆಂಬುದೀಗ, ಇದ ಹೇಳು ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ,

೬

ತೃಣ ಮುನಿದು ತ್ರಿಣೆಯನ ಹೆಡಗೈಯ್ಯ ಕಟ್ಟುವಾಗ
ಹಣೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ
ಕಡುಗಲಿಗಳೆಲ್ಲರು ಉಡುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾವಾಗ
ಉಡಿಯ ಕೈದಯಲ್ಲಿ ಉಡುಗಿದವೆಂದರಿಯೆ
ಒಕ್ಕುಡುತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಕೆರೆ ತುಂಬಿ
ತೊರೆ ಒಡಯಿತ್ತು ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ,

ಟೀಕು:— ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವೇದಾಂತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಯೋಗಕ್ಕೆ ತೃಣ ಪ್ರತಿ ಪತ್ತಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಳಿಯದೆ ಪ್ರಪಂಚು ಕ್ರೀಡಯಿಂ

ಮಸಕಿ ಭಾವವ ಭ್ರಾಂತಿಯನೆಯ್ದಿಸಿ ಭವ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗು ಮಾಡಲು ಆ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಮಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತೃಣ ಮುನಿದು ತ್ರಿಣೆಯನ ಹೆಡಗಯ್ಯ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಹಡೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಂಗ ಸಂಗವೆಮಗಿಲ್ಲ ನಾವೆ ಬಲ್ಲಿದರೆಂದು ಪಂಥ ಪರಾಕ್ರಮವ ನುಡಿದವಾಗ್ಬೃಹದ್ವಾದಿ ಗಳೆಲ್ಲರು ಜಡ ರೂಪವಸ್ತು ಮಾಯಾ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಲಲ್ಲಿಯೆ ಮತಿಜ್ಞಾನ ವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಡುಗಲಿಗಳೆಲ್ಲರುವು ಉಡುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾವಾಗ ಉಡಿಯ ಕಾಯ್ದೆ ಎಲ್ಲಿ ಉಡುಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕ ಪರಿಪೂರಿತವಾಗಿರ್ಪ ಭವಾರ್ಣವಡಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾಗಿ ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿವಿಡಿದು ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಕ್ಕುಡಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಕೆರೆ ತುಂಬಿ ತೊರೆ ಒಡಯಿತ್ತು ಅತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

2

ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊಲೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಿಳ್ಳಾಧಿಪತಿ ಸತ್ತ
ಆಳುವ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೀಳಾಳಾದ
ಒಡೆಯ ಬಂಟಿನಿಗೆ ಬಡಿ ಹೊರೆಯಾದ
ಹೊಡೆಯ ಹುಲ್ಲು ಕರವಾಳ ಹಿಡಿಯ ಕೊಯ್ಯಿತು
ಅತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸೂತಕ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನ ಪ್ರಪಂಚು ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗಜ್ಜನದಾಧಾ ರಾಧೆಯ ಕರ್ತೃ ವಸ್ತು ಪರಶಿವ ತತ್ವ ಗೋಚರಿಸದೆ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊಲೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಿಳ್ಳಾಧಿಪತಿ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವತತ್ವ ಗೋಚರಿಸದೆ ಅಡಗಲು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ವಲ್ಲಿಭನಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನು ಅಲ್ಪ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ವಶನಾಗಿ ಬಹು ವಿಧ ಕರ್ಮವ ನಡಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆಳುವ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೀಳಾಳಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮಾಯಾ ವಶಗತನಾಗಿರ್ಪ ಭೃತ್ಯನಪ್ಪ ಜೀವನ ಜ್ಞಾನ ಅಹಂ ಮಮತೆಗಳಿಂ ಕರ್ತೃವಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಮರವೆಗೀಡಾಗಿ ಕಾಲ-ಕಾಮರ ಸೀಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಡೆಯ ಬಂಟಿ ನಿಗೆ ಬಡಿಹೊರೆಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ಇದಿರಿಟ್ಟಿರಿವ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾಚಾರವನು ಪ್ರಪಂಚು ವರ್ಧನವನುಳ್ಳ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ನಿಜವನೆಯ್ದುಲಿಸದೆ ಭವದುಷ್ಟಕೊಳಗು ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಡೆಯ ಹುಲ್ಲು ಕರವಾಳ ಹಿಡಿಯ ಕೊಯ್ಯಿತ್ತು ಅತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆ

ಕೂರಲಗು ಕೊಯ್ಯಿತ್ತು ಜಾಜಿಯ ಬಿರಿ ಮೊಗ್ಗೈಯ
ಆರವೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಸೇರಿದ ಪಕ್ಷಿಯ
ಮಾದಿಗನ ಮನೆಯ ಮಡಕೆಯ ಕೂಳ ಹಾರುವನುಂಡ
ಸಹೋದರದ ಒಳಕೂಡಿದ ಹಿರಿಯಣ್ಣ
ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡರ ತಮ್ಮ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೊಡದಿರಲಾಗಿ
ಇದು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಅವನ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ತಾ ತಕ್ಕೊಂಡ
ಇದು ಚನ್ನಾಯಿತ್ತು ಇದರ ಗನ್ನವ ಹೇಳು ಆತುರ ವೈರಿ
ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಸತ್ವಿಯಾನುಭಾವಿಯಾದ ಶರಣನ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರ,
ಮನಸ್ಸಿನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಿಂಬುದೀಗ,
ಕೂರಲಗು ಕೊಯ್ಯಿತ್ತು ಜಾಜಿಯ ಬಿರಿ ಮೊಗ್ಗೈಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು
ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದಳಿಯಲು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಶಾಖೋಪ
ಶಾಖೆಯನುಳ್ಳ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪರಮಹಂಸನ ತಲ್ಲಿಂಗವ
ವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಅರವೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಸೇರಿದ ಪಕ್ಷಿಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಸರ್ವಸೂತಕ ರಹಿತನಾದ ಶರಣನ ಅಕಾಯ ಸಂಬಂಧ
ನಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುವ
ಚಿಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಕರುಣಿಸುತ್ತಿಹುದು ಶರಣಂಗಿಂಬುದೀಗ,
ಮಾದಿಗನ ಮನೆಯ ಮಡಕೆಯ ಕೂಳ ಹಾರುವನು ಉಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಇಂತಪ್ಪಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ-ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕ ಯೋಗವು ಎಂತೆಂದೊಡೆ-
ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಹವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಅಂಗವ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಲಿಂಗವ್ಯಯಂಗಳಿಗಗ್ರಜನಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಸಹೋದರ
ದವಳ ಕೂಡಿದ ಹಿರಿಯಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ
ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯನೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಆ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಪುಗೊಡದಿದವೆಂಬು
ದೀಗ, ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡರ ತಮ್ಮ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೊಡದಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃಥ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳಿದು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂದ
ರಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ
ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನಾದ ಭಾವಲಿಂಗ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಅವನ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ತಾ ತಕ್ಕೊಂಡ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಈ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕಯೋಗ ವೈಕ್ಯಾನುಭಾವ
ಸುಖವಾದ ಕಾರಣ ಈ ನಿರ್ಣಯವ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈ

ಸುತ್ತಿದರ್ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಚನ್ನಾಯಿತ್ತು ಇದರ ಗನ್ನವ ಹೇಳು ಆತುರ
ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಕಾಗೆ ಕುಟುಕ ಕೊಂಬಾಗ, ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗಯಿತ್ತು
ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗವಾಗ ಅದೆಯ ಹಕ್ಕಿ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು
ಅದೆಯ ಹಕ್ಕಿ ಬಾಯ ಬಿಡುವಾಗ ಮಾದೇವರೊಡೆಯ
ಮಾದೇವನಾದ ಮಾದೇವಗೆ ಮುಂದೆ
ಒಲೆಯ ತೆಗೆವಾಗ ಕೊಡಗ ಏಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಕೊಡಗ ಏಡಿಸುವಾಗ ಬಳ್ಳು ತಲೆತೂಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ಬಳ್ಳು ತಲೆದೂಗುವಾಗ ಬಳ್ಳೆಗೆದಳ್ಳುರಿಯ ಹೆಡೆಬಂದು
ಜಗವೆಲ್ಲ ಕೊಂದಿತ್ತು ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಸ್ಥೂಲತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ ನಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಕ್ತೃ ಕರ್ಮವನನುಭವಿಸುತ್ತಿರಲು ಅರಿವನೆ ಮರದು ವರವೆಯನೆ ಅರಿವುತ್ತಿರ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗೆ ಕುಟುಕ ಕೊಂಬಾಗ ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನ ತೋರಿಕೆ ಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ತೀಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗವಾಗ ಅದೆಯ ಹಕ್ಕಿ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ತೀಗುರೋಪದೇಶದಿಂದ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯಂಗಳಿಗಧಿಕಾರಿಯಪ್ಪ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾ ಚೈತನ್ಯ ವಸ್ತು ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆತ್ಮ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪಿಂ ನೆಲೆಗೊಂಡು ತ್ರಿವಿಧಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ತೆಗೆವಾಗ ಮಾದೇವರೊಡೆಯ ಮಾದೇವನಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪತಿ ಲಿಂಗ ಸತಿಶ್ಲೋಕದ ವೆಂಬ ಭಯ ಭಾವವಳಿದು ಶರಣ ಸತಿ ತ್ರಿವಿಧಾಚರಣೆ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉನ್ನತೀ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಂದೇಹ ಭಾವಮಂ ಜರದು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗ ಏಡಿಸುವಾಗ ಬಳ್ಳು ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಪ್ರಣಮೋಹಂ ಭಾವನರಿದೊ ಲವುತ್ತಿದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ್ಯಾನಂದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಸಜ್ಜೀವಾತ್ಮಕಂಗೆ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಆ ಕಾಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಚಿದ್ಭಾಸ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಯವ ನೆಯ್ದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಳ್ಳು ತಲೆದೂಗುವಾಗ ಬಳ್ಳೆಗೆ ದಳ್ಳುರಿಯ ಹೆಡೆಬಂದು ಜಗವೆಲ್ಲರ ಕೊಂದಿತ್ತು ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆದಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಹದಿನಾರಂಗುಲದ್ದು ಸರ್ಪನ ವಿಷಕೆಟ್ಟು-

ಎರಡು ಕಾಲನಾಕಾಶದಲೂರಿ ನಿಂದಿತ್ತು, ಬಹು ಮುಖದ ಪಕ್ಷಿ

ಏಕ ಮುಖವಾಗಿ ಚಂಚು ಪುಟದಲ್ಲಿದ್ದ

ರತ್ನ ಪಕ್ಷಿಯ ನುಂಗಿ ರತ್ನ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅರಸುವ ಬನ್ನಿರೆ ಸುಜ್ಞಾನಭರಿತರು.

ಟೀಕು:— ಪೋಡಾಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣಿಂ ಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣವಾಯು
ಜೇತನ ವಿಧಿವಿಧಿ ಮನೋ ಕುಂಡಲಿಯ ಶಂಕಾ ವಿಷವಳಿದು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾ
ಚಾರವ ಚಿದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಲೆಂಬುದೀಗ, ಹದಿನಾರಂಗುಲದ್ದು ಸರ್ಪನ
ವಿಷ ಕೆಟ್ಟು ಎರಡು ಕಾಲನಾಕಾಶದಲೂರಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು
ಸರ್ಪತೋ ಮುಖವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಜೀವ ಹಂಸನ ಚರಿತ್ರವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲೇಕ ಮುಖವಾಗಲಾಗಿ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿರಳ ಶಿವತತ್ವವಾ ಜೀವ
ಹಂಸನ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಹು ಮುಖದ ಪಕ್ಷಿ
ಏಕ ಮುಖವಾಗಿ ಚಂಚುಪುಟದಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನ ಪಕ್ಷಿಯ ನುಂಗಿ ರತ್ನ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಮುಖದಂ ಪರಾಮರಿಸಿಕೊಂಬ ಬನ್ನಿ
ಸುಜ್ಞಾನ ಭರಿತರೆಂಬದ ನೋವೇಶವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ,
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅರಸುವ ಬನ್ನಿರೆ ಸುಜ್ಞಾನಭರಿತರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಆಕಾಶದಲಾಡುವ ಹದ್ದನೊಂದು ಸರ್ಪನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ

ಆ ಸರ್ಪ ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಬಿದ್ದು ನಿಂದುರಿವುದ ಕಂಡೆ

ಷಣ್ಮುಖನ ಶಿರಹರಿದು ಬಯಲಾಮದ ಕಂಡೆ

ಉರಿ ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕರಿ ಇಲ್ಲ, ಭಸಿತವಿಲ್ಲ—

ಈ ಪರಿಯ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು.

ಟೀಕು:— ಆತ್ಮ ತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಆತ್ಮ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾ ಪರನಾಗಿರ್ಪ ಪರಮ ಹಂಸನೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದಲಾ
ಡುವ ಹದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಹಂಸನ ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ
ಮನೋಸರ್ಪನವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಸರ್ಪ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಆ
ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮನೋಪ್ರಕೃತಿಯಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಸರ್ಪ ಕಿಚ್ಚಿ
ನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿಯಳಿಯಲು ಉನ್ನತಿ
ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದುರಿವುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಪಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆ ಮುಖವಾಗುಳ್ಳ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಭೇದನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪಣ್ಣು ಬಿಸ ಶಿರಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು ಸಜ್ಜೀವನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದ ಶರಣ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಬಯಲಾದುದ ಕಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿದಾಭನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಶರಣನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವಳಿದು ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡು ನಿರ್ವಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕರಿಯಿಲ್ಲ-ಭಸಿತವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನು ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳೇ ಬಲ್ಲರೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಪರಿಯ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಬಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಜಗದಗಲದ ಬಲೆಯ ನಗಲ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆ
ಮುಗಿಲುದ್ಧಂಬರವ ನುಗಿಯ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆ
ಹಗಲಿರುಳು ಸೀಮೆಯ ಮಿಗೆ ಮೀರುವರ ಕಾಣೆ,
ತಗದಿಪ್ಪ ಶುನುಕನ ಬಗೆಯ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆ
ಆಗಡಾನೆ ಬಿಗಿದು ಬಲ್ಪಿಡಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ ಜಗವೆಲ್ಲ
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ನಿಜವನರಿಯನೆ ಮುಳುಗಿದರಲ್ಲ,

ಮುಪ್ಪುರದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಚತುರ್ದಶ ಭುವನವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಮಾಯಾಪಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ಜಗದಗಲದ ಬಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಪಾಶವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಮಾಡಲರಿಯದೆಂಬುದೀಗ, ಬಲೆಯ ನಗಲ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮುಗಿಲೆಂದೊಡೆ ಮಾಯಾಡಂಬರ. ಮಾಯಾಡಂಬರವನವ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪದು ಅಜ್ಞಾನ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಬಾರದಾರಿ ಗೆಯು ಎಂಬುದೀಗ, ಮುಗಿಲುದ್ಧಂಬರವ ನುಗಿಯ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಗಲಿರುಳು ಸೀಮೆಯ ಮಿಗೆ ಮೀರುವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವಾಯು ಪಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧವಾದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವ ನರಿಯರೆಂಬುದೀಗ, ತಗದಿಪ್ಪ ಶುನುಕನ ಬಗೆಯ ಬಲ್ಲವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಜವು ತ್ರಿಜಗದಲುಳ್ಳ ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಗಡಾನೆ ಬಿಗಿದು ಬಲ್ಪಿಡಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ ಜಗವೆಲ್ಲವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವಶಗತರಾದ ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರು,

ಲಿಂಗದ ನಿಜವನರಿಯದೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟರೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ನಿಜವನರಿಯದೆ ಮುಳುಗಿದರಲ್ಲಾ ಮುಪ್ಪುರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೪

ಕೊಡಗೂಸಿಗೆ ಕಡುಬೇನೆಯಾದುದ ಕಂಡೆ
ಹಡದಿದ್ ಶಿಸುವ ಕೊಡಗೂಸು ನುಂಗಿದ ಕಂಡೆ
ಹಿಡಿದಿದ್ ಕೋಳಿ ಒಡನುಂಬದ ಕಂಡೆ
ಒಡನಿದ್ದ ನಿಲ ಬಿಡು ಮುತ್ತಾದುದ ಕಂಡೆ
ಕೊಡನೊಳಗೊಂದು ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನವ ಕಂಡೆ
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ನೆಡೆವಿಡವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಬೆಡಗ ಕಂಡೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣ ಸತಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗೂ ಸೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಸರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಬೇಕೆಂಬ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗೂಸಿಗೆ ಕಡುಬೇನೆಯಾದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ ಶರಣ ಸತಿಯ ಅತ್ಮಂತಗತವಾಗಿರ್ಪ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗವೆ ಗುರು ಮುಖದಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಡದಿದ್ ಶಿಸುವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಗುರು ಮುಖದಿಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಿಯಾಲಿಂಗವನು ಚಿತ್ಪ್ರಸೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗೂಸು ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ಪ್ರಣಮ ಲಿಂಗವು ಪಡೆಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗವಾಗಿ ಪದ್ಧಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿದಿದ್ ಕೋಳಿ ಒಡ ನುಂಬುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನ್ನಂತರಂಗದೊಳಗಿದ್ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಒಡನಿದ್ ನಿಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನವು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಡು ಮುತ್ತಾದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಚಿದ್ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ವೇದಾಗಮಂಗಳಿಗೆ ಆತೀತವಾದ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವು ಮೂರ್ತಿ ಗೊಂಡಿಹುದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡನೊಳಗೊಂದು ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನವ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣಂಗೆ, ಶರಣ-ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಪರಿ ಚೋದ್ಯ ವೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ನೆಡೆವಿಡವಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಬೆಡಗ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಗೊತ್ತ ಮೆಟ್ಟಿದಾಂಟಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಹೋದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ,
 ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗನೊತ್ತರಿಸಿ ಹತ್ತೆ ಸಾರಿನಿಂದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ,
 ಒತ್ತಿ ಪಿಡಿದು ಅಸುರನ ನೆತ್ತಿಯನೊಡದು ಮುತ್ತ ಸರಗೆಯ್ದ
 ಪರಿಯ ನೋಡಾ

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ, ಲಿಂಗದೊಡನಾಡಿ ಹೊಡೆಯಕೊಯ್ದ
 ಪರಿಯ ನೋಡಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರವನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಗೊತ್ತಮೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭರವಾಗಿ ನಿಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣಂಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದಾಂಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಪ್ರಪಂಚು ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಜನ ನಾಂಕುರ ನಷ್ಟವಾದ ಪರಿಚ್ಛೇದವೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿದೆ ಹೋದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜನನಾಂಕುರ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನಂಗಳೆರಡು ತೊಲಗಿ ಹೋದವೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗನೊತ್ತರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಂಗಳೆರಡು ನಷ್ಟವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂದುದು ಚೋದ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಹತ್ತೆ ಸಾರಿನಿಂದ ಪರಿಯನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿನಿಂದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನು ಧ್ವಂಸವಮಾಡಿ ಪರ ವಸ್ತುವ ಕೃತನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒತ್ತಿ ಪಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಕೃತನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ತ್ವವ ದೃಢವಿಡಿದು ಶರಣನು ಅಸುರಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸನು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಛೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸುರನ ನೆತ್ತಿಯನೊಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಲು ಶರಣ ತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾ ಲಿಂಗವ ಪವಣಿಸಿದುದು ಚೋದ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತ ಸರಗೆಯ್ದ ಪರಿಯನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆದಿಡಾಚ ರಿಸಿದ ಶರಣನು ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಭಿನ್ನ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಛೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದೊಡನಾಡಿ ಹೊಡೆಯ ಕೊಯ್ದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೭

ಕತ್ತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಪ್ರಸೂತವಾದ ಎತ್ತು
 ಹುಲ್ಲ ತಿನ್ನದು, ನೀರ ಕುಡಿಯದು,

ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರದು, ಹೋದತ್ತ ಹೋಗದು—

ಇದೇನು ಸೋಜಿಗ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಎತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಸತ್ತನೊಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಮುತ್ತುನುಗುಳಿಹೋಯಿತ್ತು

ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಎತ್ತು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು, ಅರಸುವರ ಕಾಣೆನಣ್ಣಾ,

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದೊಡಗೂಡಿ

ಎತ್ತಿತ್ತು ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನಣ್ಣಾ

ಟೀಕು:— ಜಡಸ್ವರೂಪವಸ್ತು ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತವಾದ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಪ್ರಸೂತವಾದ ಎತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಹ ಜೀವನೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ತೃಣಪ್ರತಿ ಪತ್ತಾದ ಸಂಸಾರ ಸುಖವನು ಅನುಭವಿಸದು, ವಿಷಯರಸೋದಕವ ಕೊಳ್ಳದು, ತನುಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿರ್ದುರ್ವಿಷವ ಹೊದ್ದದು, ಮುನ್ನ ವರ್ತಿಸುವ ಕುಲಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಾಚಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸದಿರ್ಪುದು ಇದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾದುದನಾರೂ ಅರಿಯರೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುದು, ನೀರ ಕುಡಿಯದು, ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರದು, ಹೋದತ್ತ ಹೋಗದು, ಇದೇನು ಸೋಜಿಗ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವ ನಶಿಗಳೆದ ಜೀವನು ಚಿದೋಪವೇಶದಿಂದ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಸಧೂಪವಾದ ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಮುತ್ತುಂಬ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಖಂಡಿತ ಮುಕ್ತಿಯನುದ್ಧಾರಿಸಿ ಶಿವತತ್ವದಲೆಯಿಂದ ಭೇದವ ಚೋದ್ಯವಾದುದನಾರೂ ಅರಿಯರೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಸತ್ತನೊಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಮುತ್ತುನುಗುಳಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜೀವನು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವವಳಿದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಆ ಜೀವನ ಬಳಿವಿಡಿದರಸುವ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ತಲ್ಲೀಯ್ಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಅರಸುವರ ಕಾಣೆನಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜೀವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಸಂಯೋಗವಾಗಿ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಭೇದವನು ಉಪಮಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದೊಡಗೂಡಿ ಎತ್ತಿತ್ತು ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

2

ಕೋಣನೊಂದು ಕುದುರೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು

ಇರುವೆ ಒಂದಾನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು

ಭಲ್ಲೂಕನ ಅಲ್ಲವೆನಿಸಿತ್ತು

ಕಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷಿ ನೆರೆ ಪಾರಿತ್ತು—

ಗಗನಕ್ಕೆ ಚಿದಾಕಾರವೆ ತಾನಾಗಿ ಬಿಂದಾಕಾಶವ ನೊಡಯಿತ್ತು

ದೃಷ್ಟಾಕಾಶವ ನಷ್ಟಂಗಿಯಿತ್ತು
ಭಿನ್ನಾಕಾಶವ ನೊಡಗೂಡಿತ್ತು, ಮಹದಾಕಾಶವನೊಳಕೊಂಡಿತ್ತು
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ನಿಜದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂದು

ನಾಮರೂಪ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು

ಟೀಕು:— ಜೀವನೆಂಬ ಪದವೀಗೋಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ತನ್ನಾತ್ಮ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಸ್ತು ಸತ್ತ್ವಣಮವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣನೊಂದು ಕುದುರೆಯ ನುಂಗಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ತ್ವಣಮ ಗ್ರಹಕನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಅಹಂಕಾರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಭಲ್ಲುಕವೆನಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮತ್ಸರ ವಳಿಯಲು ಭವದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿ ವಡದಿರ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ ತಲೆದೋರಿ ತನ್ನಾತ್ಮ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಲೆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷಿ ನೆರೆಪಾರಿತ್ತು ಗಗನಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಲೆಯಿಂದ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನಾಕಾಶವೆ ತಾನಾಗಿ ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಚಿದಾಕಾಶವೆ ತಾನಾಗಿ ಬಿಂದಾಕಾಶವ ನೊಡಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನೋಪ್ರಕೃತಿಯಳಿದು ಉನ್ಮನಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದೃಷ್ಟಾಕಾಶವ ನಷ್ಟಂಗಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನು-ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಬೇರಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಆವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭಿನ್ನಾಕಾಶವ ನೊಡಗೂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಗ್ರಹಕನಾದ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದರಿವು ನಿಷ್ಕಲವಾದ ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ನಿಜದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಾಮ ರೂಪ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡಯಿತ್ತು
ಹುಲಿ ನಲಿದು ಗಿಲಿಗಿಸಿ ಗೆಜ್ಜೆಗಟ್ಟಿ ಒಲದಾಡಿತ್ತು
ಬಲು ಹಸಿದ ಕರಡಿ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ ಬೆಳಯಿತ್ತು
ಕಾಳ ರಕ್ಕಸಿಯ ಮಗುವು ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ ರಾಟಾಳದ—
ಹುರಿಯೊಳಗೆ ತಿರಿಗಿತ್ತು
ಕಳವಳಿಸುವ ಕಪಿಯ ಭೂತ ಹೊಡದು
ಚೇಳೊರೆ ಗಾಳಿಯೊಳು ಸಿಕ್ಕಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ
ಕಾಣದೆ ಕಣ್ಣು ಡಕದ ಕಣ್ಣು ನಂತೆ ಕಣ್ಣು ನಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಗೆಟ್ಟಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ವಾಯಸ ದೇಹಭಾವದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕೃತಿ ದೇಹಭಾವ ವಿಡಿದು ಗಮಿಸಲು ಕ್ರೋಧವೆಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರ ಮನೋನುರಾಗದಿಂದ ಹಮ್ಮೆಂಬಪ್ಪ ಕುಶಬ್ಬಂಗಳಿಂದಲಿ ದೋಲಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿ ನಲಿದು ಗಿಲಿಗಿಸಿ ಗೆಜ್ಜೆಗಟ್ಟಿ ಒಲದಾಡುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಕ್ರೋಧ ಉಲಿವುತ್ತಿರಲು ಸಕಲರ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನುಳ್ಳ ದ್ವೇಷವೆಂಬ ಭಲ್ಲೂಕ ದೂಷಣ-ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಹಾಡಿ ಗದುಕುಗಳಿಂದ ಹರಸಿ ಸರ್ವಾಂಗ ದೊರ್ಲರ್ಥನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಲು ಹೆಸಿಸಿದ ಕರಡಿ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗದೋಳ ವರ್ಧನವಾಗಲು ಅಜ್ಞಾನ ತಮೋವರ್ಣವನುಳ್ಳ ಸಂಹಾರ ಕಾರಣವುಪ್ಪ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ದ್ವೈತಿಯ ಗರ್ಭದೋಳ ಜನಿಸಿದ ಜೀವನೆಂಬ ಶಿಸು ಇಡಪಿಂಗಳ ದ್ವಾರದ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಿಡಿದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಳರಕ್ಕಸಿಯ ಮಗುವು ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರ ರಾಟಳದ ಹುರಿಯೊಳಗೆ ತಿರಿಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಜೀವನು ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಭ್ರಮಿಸುವ ಮನೋ ಮರ್ಕಟವ ಕಾಮವೆಂಬ ಗೃಹವರಣವಾಗಿ ಭವದುಃಖವೆಂಬ ವೃಶ್ಚಿಕದಷ್ಟದಿಂದ ವಿಷಮಗತಿಯಾಗಿ ಚರಿಸುವ ದಶವಾಯು ವಿಕಾರದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ಶಿವತತ್ವದ ನಿಜವನರಿಯದೆ ಶೃತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಉಪಚಕ್ಷುರ್ವಿದುರ್ ತನ್ನ ತಾ ತಿಳಿಯದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯೆನಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಳವಳಿಸುವ ಕಸಿಯ ಭೂತ ಹೊಡದು ಚೀಳೂರೆ ಗಾಳಿಯೊಳು ಸಿಕ್ಕಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಣದೆ ಕಣ್ಣಡಕದ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಣ್ಣೆನಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಅಂಗೈಯೊಳಗಣ ಹಂಸೆ ಹಾಲನೊಲ್ಲದೆ ನೀರ ಕುಡಿಯಿತ್ತು

ನೀರು ಬಾಯಾರಿ ನೀರಡಿಸಿ ಅರಕೆಗೊಂಡಿತ್ತು

ಅರಗಿನ ಮಡವು ಉರಿಯುಂಡು ಗರಿಗತವಾಯಿತ್ತು

ಕರ್ಪೂರದ ಮಾಡ ಅಗ್ನಿಯನೊಳಕೊಂಡು—

ಉರಿಯದು ನೋಡಾ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಕೃಪಾಹಸ್ತದೊಳಿರ್ಪ ಜೀವ ಹಂಸನು ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವನೊಲ್ಲದೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗೈಯೊಳಗಣ ಹಂಸೆ ಹಾಲನೊಲ್ಲದೆ ನೀರ ಕುಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಉನ್ನತ ಮನಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ತೃಷ್ಣಾ ತುರದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ನೀರು ಬಾಯಾರಿ ನೀರಡಿಸಿ ಅರಕೆಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಚಿದೋಪದೇಶದಿಂದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾ

ಗ್ನಿಯ ಪ್ರಭಾಪುಂಜವೆನಿಸುವ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋರ್ಲಿಂಗವಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಲು
ಜೀವನ ಪ್ರಪಂಚು ರಕ್ತೆಗಳಳಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅರಗಿನ ಮಾಡ ಉರಿಯುಂಡು
ಗರಿಗತವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋರ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಚೈತನ್ಯ
ವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯ ಶರಣನ ಸದ್ವ್ಯಾಸನಾ ಸಂಬಂಧವಷ್ಟು ನಿಜಾನುಭಾ
ವಾಂತರಂಗ ಒಳಕೊಂಡು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯದೆಂಬುದೀಗ, ಕರ್ಪು
ರದ ಮಾಡ ಅಗ್ನಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಉರಿಯದು ನೋಡಾ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇ
ಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೦೦

ಏಳು ನೆಲೆಯ ಕರು ಮಾಡದುಪ್ಪರಿಗೆಯೊಳಗೆ
ಒಂದೆ ಮುತ್ತಿನ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ
ಭಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನದ ಹೊದಕೆಯ ಮೇಲಿಪ್ಪ
ಕಳಶವ ಕಂಡವರನಾರನು ಕಾಣೆ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ,
ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ನಿಲ ಲರಿಯವನರು ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಸೂರೆ
ಹೋದರು ಕಾಲಂಗೆ.

ಟೀಕು:— ಸಪ್ತ ಚಕ್ರಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಏಳು ನೆಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಸಪ್ತ ಚಕ್ರಂಗಳ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ
ಸ್ಥಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಏಳು ನೆಲೆಯ ಕರು ಮಾಡದುಪ್ಪರಿಗೆಯೊಳಗೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದೊಳಗೆ ಎರಡಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಚಿತ್ತ
ವೆಂಬ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಮುತ್ತಿನ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ
ಅಹಂಕಾರವಳಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾಂಬರವೆ ಅವರಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಭಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನದ ಹೊದಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಜ್ಞಾನಾಂಬರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ತ್ವವಿಹು
ದೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಲಿಪ್ಪ ಕಳಶವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿಷ್ಕಲ ವಸ್ತುವ
ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡವರ
ನಾರನು ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಶ್ರೀ
ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದು
ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲಾಚರಿಸಿ ಅಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿರವ
ಮಾಡಲರಿಯದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ
ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಶಿವ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಭವಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಯಮನ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ
ರೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ನಿಲಲರಿಯದವರು
ಜಾರಿಬಿದ್ದು ಸೂರೆ ಹೋದರು ಕಾಲಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಕರದು
 ಊರಡಿಯ ನೊಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ
 ಊರೈವರ ನಾರೈವರ ಮೂಗು ಹೋಯಿತ್ತು ನೋಡಾ
 ಹೋಗದ ಊರಿನ ಬಾರದ ದಾರಿಯ ಕಂಡು
 ಸುಖಿಯಾದೆನಯ್ಯ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಾನ್ನಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರವುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಕರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಜ್ಞಾನಾನ್ನಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸುಟ್ಟುರು ಹಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಊರಡವಿಯನೊಂದಾಗಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳ ತತ್ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಖವನಾರೈದನನುಭವಿಸುವ ಕರಣಗಳ ಸರ್ವಾಭಿಮಾನ-ಅಹಂಕಾರ ವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಊರೈವರ ನಾರೈವರ ಮೂಗು ಹೋಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಶರಣನು ಅರೂಯೆಂಬ ಬಾರದ ಮೋಕ್ಷ ಗ್ರಾಮದ ಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವ ಸದ್ವಿವೇಕದಿಂದ ಕಂಡು ಪರಮ ಪರಿಣಾಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಗದ ಊರಿನ ಬಾರದ ದಾರಿಯ ಕಂಡು ಸುಖಿಯಾದೆನಯ್ಯ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಆಡಿನ ತತ್ತಿಯೊಳಗೊಂದು ಹೇರಡವಿ ಇದ್ದಿತ್ತು
 ಆ ಹೇರಡವಿಯೊಳಗೆ ಮೇರುವೆ ಇದ್ದಿತ್ತು
 ಆ ಮೇರುವಿನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನ—
 ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದಿತ್ತು.

ತತ್ತಿ ವಡಯಿತ್ತು, ಅಡವಿ ಅಡಗಿತ್ತು

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪವಾದ ತನುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭವಾರಣ್ಯ ತನ್ಮಯವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಡಿನ ತತ್ತಿಯೊಳಗೊಂದು ಹೇರಡವಿ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭವಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮೇರುವೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೇರಡವಿಯೊಳಗೆ ಮೇರುವೆ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕ ಸಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮೇರುವಿನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನ ಸಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಿಗಳೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿಷ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು

ಕರುಣಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ತನು ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತತ್ತಿ ಒಡೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ
ದಿಂ ತನು ಭಾವ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಭವಾರಣ್ಯವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಡವಿ
ಅಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭವಾರಣ್ಯ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ
ಸರ್ವಾಂಗವು ಚಿದ್ಭಾವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಶರಣ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಯ
ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಇಲ್ಲದಂತೆ
ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಆರು ವರ್ಣದ ಬೇರು ಮೂರು ವರ್ಣದ ಉದಕ,
ರವೆ ತೋರಬಾರದ ಕಲ್ಲು, ವಿಶ್ವಾಸವ ಮೀರಬಾರದ ಗುಂಡು
ಇಂತಿವ ಭೇದಿಸಿ ಅರೆಯಲಾಗಿ
ಸವಯಿತ್ತು ಮದ್ದು ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಂಗೆ ಮೂರು, ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಾಲ್ಕು, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಐದು,
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಆರು, ಶರಣಂಗೆ ಎಂಟು, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಹತ್ತು,
ಇಂತೀ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಮತ್ತೆ,
ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಕೂಡಿ, ನಾಲ್ಕು-ಐದು ಕೂಡಿ, ಐದು-ಆರು
ಕೂಡಿ,

ಆರು-ಎಂಟು ಕೂಡಿ, ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಕೂಡಿ, ನಷ್ಟವಾದ
ಮತ್ತೆ ರೋಗದ ಕಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು
ಮರುಳ ಶಂಕರಪ್ರಿಯ್ಯ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯಲಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಸಡಕ್ಷರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಆರು
ವರ್ಣದ ಬೇರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಕ್ಷರತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪರಮಾನಂದ
ಜಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ವರ್ಣದ ಉದಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ
ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸಾಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ರವೆ-
ತೋರಬಾರದ ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ
ಚಿತ್ತಶುದ್ಧವೆಂಬ ಗುಂಡೆಂಬುದೀಗ, ವಿಶ್ವಾಸವ ಮೀರಬಾರದ ಗುಂಡು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ಭೇದಿಸಿ ತ್ರೀಗುರು
ಕಾರುಣ್ಯ... ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವ ಭೇದಿಸಿ ಅರೆಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ

ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸವಯಿತ್ತು ಮದ್ದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.....

ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಒಂದು ಧನುವಿಗೆ ಮೂರಂಬ ಹಿಡಿದೆ,

ಒಂದು ಬಾಣವ ಬಿಡಲಾಗಿ—

ಪದ್ಮೋದ್ಭವನ ದೃಷ್ಟಿಕಟ್ಟಿತ್ತು

ಬಾಣ ಪದ್ಮನಾಭನ ಎಡಗೈಯ್ಯ ಕಟ್ಟಿತ್ತು

ಕಡೆಯ ಬಾಣ ರುದ್ರನ ಹಣೆಯನೊಡದು ಅಲಗು ಮುರಿಯಿತ್ತು

ಗರಿ ಜಾರಿತ್ತು; ನಾರಿಯ ಹೊಣುವ ಹಿಳಕು ಹೋಳಾಯಿತ್ತು

ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮ ಹಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ೧. ಈಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣಂಗೆ, ನೈಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೊಣೆ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸರಳನೇರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವವೆಂಬವ ಅಂಬಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಧನುವಿಗೆ ಮೂರಂಬ ಹಿಡಿದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಒಂದು ಬಾಣವೆಂದೊಡೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ. ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ತಿಯಾಚಾರವನು ಸ್ವಾಲ್ಪಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ಯ ಸಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಬಾಣವ ಬಿಡಲಾಗಿ ಪದ್ಮೋದ್ಭವನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣವೆಂದೊಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ಭೋಗಕೆಟ್ಟು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣ ಪದ್ಮನಾಭನ ಎಡಗೈಯ್ಯ ಕಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಡೆಯ ಬಾಣವೆಂದೊಡೆ ಶಿವಭಾವ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವಭಾವ ಕಾರಣಂಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಲು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತಮೋಗುಣ ಯುಕ್ತವಾದ ರುದ್ರನ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಲಯೋಧರ್ಮ ಸಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಭಾವವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವವನೆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಡೆಯ ಬಾಣ ರುದ್ರನ ಹಣೆಯ ನೊಡದು ಅಲಗು ಮುರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಂಗೆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ-ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆರಡು ನಾಸ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಗರಿ ಜಾರಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತು ಹೋಗಿದ್ದು ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣನ ವಚನಗಳೂ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿವೆ. — ಸಂ.

ನಾರಿಯೆಂದೊಡೆ ಸುಮನ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಮನವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ನಿಷ್ಠೆಯ ವಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ತರಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾರಿಯ
ಹೊಣುವ ಹಿಳುಕು ಹೋಳಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲವು ಹಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲು
ಮುರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨

ಒಂದು ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕ ಮಡಿಯಿತ್ತು
ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಪ್ಪು ಹಾರಿ ನಾರಿ ಸಿಡಿದು ನಾರಾಯಣನ ತಾಗಿತ್ತು
ನಾರಾಯಣನ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಣೆಯ ವಡಯಿತ್ತು
ಹಣೆ ಮುರಿದು ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಚ್ಚಿನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು—
ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು; ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ—
ಅಲ್ಲವು ಬದುಕಿದ ಬದುಕು ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೋಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ತನು ತ್ರಯಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳ
ಅನಿತ್ಯವಾದ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಜ್ಞಾನಕಾಯ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕ ಮಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಕಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗ
ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಸುಜ್ಞಾ
ನವೆಂಬ ಸರಳ ತೊಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾದ
ನಿಷ್ಠೆಯು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆ ಸುಮನವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂ
ತಿಯ ನೆಯ್ದಲು ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿ
ರಲು ಆ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಂಗಳೆಂಬ ದಂತಂಗಳು ಭಗ್ನವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಲ್ಲಿನ
ಕೊಪ್ಪುಹಾರಿ ನಾರಿ ಸಿಡಿದು ನಾರಾಯಣನ ತಾಗಿತ್ತು ನಾರಾಯಣನ ಹಲ್ಲು
ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಜಗ
ದ್ವಿಷ್ಣಿಯ ಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಹಂಕಾರವು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಣೆ ವಡಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ಯಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾದ ಅಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಶರಣನ ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಣೆ ಮುರಿದು
ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಚ್ಚಿನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ
ಅಲ್ಲವು ಬದುಕಿದ ಬದುಕುನಾಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಎರಳೆಯ ನೆಚ್ಚದೆ
ಮೂರು ಕಾಲು ಹರಿದು ಕೊಂದರಲ್ಲಿ ಆಧರಿಸಿ ನಿಂದಿತ್ತು

ನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಕೀಳಲಾರದೆ ಲಿಂಗ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎರಳೆ ಅಳಿಯಿತ್ತು
ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಬೇಂಟೆಯ ಹಪ್ಪು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು.

ಟೀಕು: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು
ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುಪಾವನೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ
ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸಿಯೆಯ್ತಿದ್ದರ
ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದ ಅತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಎರಳೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯ ಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸರಳ
ತೊಟ್ಟು ಆ ಅತ್ಮಂಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಕ್ರಿಯಾ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾವವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ
ಚರಣವು ಬಿಗಿ ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಮೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ನೆಚ್ಚದೆ ಮೂರು ಕಾಲು ಹರಿದು ಕೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಧರಿಸಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಕೊಲಗದೆ
ತನ್ನಚಾರಾಂಗವು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದ
ಹೆಜ್ಜೆಯ ಕೀಳಲಾರದೆ ಅಂಗ ಬಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು
ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಫಲಪದವಿ ಸಾಂಘ್ಯಯಳಿಯಿತ್ತೆಂಬು
ದೀಗ, ಎರಳೆ ಅಳಿಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಬೇಂಟೆಯ ಹಪ್ಪು
ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಮದ ಕರಿ ಮದವೇರಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಾಗಿ

ಎಂಟು ಕೇರಿಯ ಕಂಭವ ಮುರಿದು, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಕದವ ಕಿತ್ತು

ಮತ್ತೆ ಎನ್ನ ಮೇಲೊತ್ತಿ ಬರಲಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನೀದೆ

ಮತ್ತಗಜದ ಸೊಂಡಿಲ ಮುರಿದೊತ್ತಿಟ್ಟೆ

ಆ ಗಜವ ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನೊತ್ತಿಗಾಗಿ.

ಟೀಕು: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಭಕ್ತಿಗಜದಲ್ಲಿ ಚಿದಹಂಕಾರ
ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮದಕರಿ ಮದವೇರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಚಿದಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತಿಗಜವು ಅಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ
ವಿಡಿದು ಬರಲು ಅಷ್ಟತನುಗಳ ದುರ್ಭಾವ ಸ್ತಂಭಭಗ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಾಗಿ ಎಂಟು ಕೇರಿಯ ಕಂಭ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತು ಅಷ್ಟತನುಗಳ ಭಾವಸ್ತಂಭ ಭಗ್ನವಾಗಲು ನವದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸರ್ಪ
ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವನೆತಿ ಮಾಡಿತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಕದವ
ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ಸ್ಮರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಆ ಭಕ್ತಿಗಜವು ಅವ
ಗೃಹಿಸಿಹೆನೆಂದು ಬರಲಾಗಿ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಮುಂದುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು. ಕಾರು
ಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ನಿರ್ಧರ
ವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಎನ್ನ ಮೇಲೊತ್ತಿ ಬರಲಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನೀದೆ

ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತಿಗಜದ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದ ಚಿದ್ಭಾಷನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಆ ಭಕ್ತಿಗಜವ ಮಹಾಭಾಷನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತ ಗಜದ ಸೊಂಡಿಲ ಮುರಿ ಮೊತ್ತಿಟ್ಟಿ ಆ ಗಜವನು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನೊತ್ತಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ

೫

ನಾ ಹಡದೆ ಮೂವರು ಸೂಳೆಯರ,
ಒಬ್ಬಳಿಗೂಹೆಯ ನಿಕ್ಕುವೆ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ವೆಳೆ ಗೊತ್ತೆಯ ಕೊಡುವೆ
ಒಬ್ಬಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ
ಎನ್ನ ವಂಚಿಸಿ ಮೂವರೋಡಿದರು, ಲೇಸಾಯಿತ್ತೆಂದೆ—
ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನ ದೆಶೆಯಿಂದ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದ ಆತ್ಮನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾ-
ಜ್ಞಾನ-ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಯನೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವದಿಂದ ಆತ್ಮಂಗೆ ವೇಶ್ಯಾಂಗನೆ
ಯರಾಗಿದರೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ಹಡದೆ ಮೂವರು ಸೂಳೆಯರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಒಬ್ಬಳೆಂದೊಡೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ
ಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಕೂಡಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳಿ
ಗೂಹೆಯ ನಿಕ್ಕುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳೆಂದೊಡೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ರೂಪು-ರುಚಿ
ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ವೆಳೆಗೊತ್ತೆಯ
ಕೊಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ
ಶಕ್ತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಹಾಕಿಕೊಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ
ಶಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಜೀವನು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಶಿವ
ಕೃಪೆಯಿಂ ಅಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ತನುತ್ರಯಂಗಳಳಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿ
ಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾ
ಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ವಂಚಿಸಿ ಮೂವರೋಡಿದರು ಲೇಸಾಯಿತ್ತೆಂದೆ ಗುಹೇ
ಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನ ದೆಶೆಯಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ನಾ ಬಂದ, ಬಂದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಕಳ್ಳರು
ಕಟ್ಟಲಂಜಿದರು ಮೂರು ಶಾವಿನ ಆನುಪಮೀರದೆ
ಆರು ಶಾವಿನ ಅರಸುಗಳ ಜಾರಿ ಬಂದೆ
ಬಂದು ನಿಂದಿರಲಾಗಿ ಈ ದೇಹದ ಅಂದವೇನೋ ಎಂದು—
ಕೇಳಿದ, ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನು.

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂತೀಕನಾದ ಆತ್ಮನು ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ-ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರ ಬದಗಿ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಮುಂದುಗೊಳಲು ಪರಮಾರ್ಥ ವಂಚಕರಾಗಿಹ ಕಾರಣ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ಬಂದ, ಬಂದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಕಳ್ಳರು ಕಟ್ಟಲಂಜಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳ ದಾಂಟಿದೆನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಶಾವಿನ ಅನುಪ ಮೀರದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಪಡ್ವಿಧ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ರುದ್ರ-ಈಶ್ವರ-ಸದಾಶಿವ-ಶ್ರೀಗುರುವೆಂಬ ಈ ಪಡ್ವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಶಾವಿನ ಆರಸುಗಳ ಮೀರಿ ಬಂದಿಹೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಶ್ರೀಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ “ನೋಡಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಿ” ಎಂಬ ಆರಿವನೆಚ್ಚರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಶಿಷ್ಯನ ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಹ್ನಾಘನ ಲಿಂಗವ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದು ನಿಂದಿರಲಾಗಿ ಈ ದೇಹದ ಅಂದವೇನೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಎಂಟು ತಟ್ಟೆಯ ನಿಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ನೇಣ ಕಟ್ಟಿ
ಎಂಟು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ತಟ್ಟೆ ಮುರಿದು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂದ ದಾರ ಕಿತ್ತು
ನೋಡುವರ ದೃಷ್ಟಿ ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು
ರೇಕಣ್ಣು ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಆಟವನಾಡಿದೆ ನರಿದಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಅಷ್ಟ ತನು ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ತಟ್ಟೆಯ ನಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ ನವವಿಧ ವಾಯುಗಳಿಗೆ ಬಂಧಿಸಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ನೇಣಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಅಷ್ಟವಾಯುಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವನು ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವೇ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ

ದಿಂದ ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೆ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಅಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಷ್ಟ ತನುಗಳು ಅಷ್ಟ ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿದ್ಭಾವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತಟ್ಟೆ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೆಟ್ಟಿಂದೊಡೆ ಸತ್ವಿಯಾಚಾರ. ಧಾರವೆಂದೊಡೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ. ಇಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀಗಳೆರಡು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಎಂಬುದೀಗ, ಮೆಟ್ಟಿನಿಂದ ದಾರ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅಮರ ಗಣ ತತ್ವವ ನೆಂದ್ವಿ ನಿರ್ವಯಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನೋಡು ವರ ದೃಷ್ಟಿ ಬಟ್ಟಬಯಲಾಯಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಆಟವನಾಡಿದೆ ನರಿದಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಮೆಟ್ಟುವಾತ ಮದ್ದಳೆಯ ಕಟ್ಟಿದ, ನಡೆವಾತ ತಾಳವನೊತ್ತಿದ;
ಬಿಡುವಾತ ಶೃತಿಯ ನೆತ್ತಿದ, ತತ್ತಾಲೆತ್ತಿಯೆಂಟಾಟ-

ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂಶೀಕನಾದ ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವರಿವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜನಿಸಿ ಸಂಭವಿಸಿ ಪಂಚ ಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವ ಧರಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಮೆಟ್ಟುವಾತ ಮದ್ದಳೆಯ ಕಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೃದಯ ಕಮಲದ ಅಷ್ಟ ದಳದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಇಡಸಿಂಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರ ಸ್ಪಂದದಿಂದ “ಸೋಹಂ”ಮೆಂದು ಧ್ವನಿಗೆಯುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ನಡೆವಾತ ತಾಳವನೊತ್ತಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹವು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದುದೆಂದು, ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದರಿಯಬೇಕೆಂಬ ವೇದಾಂತಿ ಅದಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ವಾಗ್ಜಾಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಡುವಾತ ಶೃತಿಯನೆತ್ತಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಪವ ರೆಲ್ಲರು ಶಬ್ದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿಗೀಡಾದರೆಂಬುದೀಗ, ತತ್ತಾಲೆತ್ತಿ ಎಂಟಾಟ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಒಂಭತ್ತು ಇಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯ ನಟ್ಟು
ತುಟ್ಟು ತುದಿಯ ಮೆಟ್ಟು ಆಡಲಾಗಿ
ಆ ಕತ್ತಿ ಇಟ್ಟೆಯ ತಾಗಲಾಗಿ, ಆ ಇಟ್ಟು ನಿಷ್ಕೇವಂತರ ತಾಗಿ
ಸತ್ತರೆಲ್ಲರು ಆಟಕೆ ಮೊದಲೆ ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ !

ಟೀಕು:— ತ್ಯಾಗಾಂಗ-ಭೋಗಾಂಗ-ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಪಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಅಂತು ನವವಿಧ ಲಿಂಗಗಳೆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಇಟ್ಟಿಗಳಾಗೊ ಪುತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಇಟ್ಟಿಯ ನಡುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆ ಕತ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನು ನವವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಇಟ್ಟಿಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯ ನಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯ ಲಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತುಟ್ಟ ತುದಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಯಾಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಂತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ನವವಿಧ ಲಿಂಗಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಕತ್ತಿ ಇಟ್ಟಿಯ ತಾಗಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನವವಿಧ ಲಿಂಗಗಳು ಪಂಚಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಪಪರರಾದ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಸಧೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೆ ಆದರೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಇಟ್ಟಿನಿಷ್ಪವಂತರತಾಗಿ ಸತ್ತರೆಲ್ಲರು ಆಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಒಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದು, ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಆಡಿ
ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಡದು, ಮೂರರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ
ಎಂಟರಲ್ಲಿ ಕಂಠಕವಾಯಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಅನಾದಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಿಂದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನು ಶಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿವಿಧಿಮಾ ಆಚರಿಸಿ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಡದು ಮೂರರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಡಗಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟರಲ್ಲಿ ಕಂಠಕವಾಯಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಜವನಿಕೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಅಸುವಿನ ಬಹುರೂಪವ ತೊಟ್ಟು—
ಪಶುಪತಿಯವತಾರವ ನಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಹಸುಬೆಯ ತೆರೆಹರಿದು ಅಸು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆ—
ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಪೊರೆ ಪೊರೆಯೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಟೀಕು:— ನಾನುಕೈಬಾರದ ನಿರ್ನಾಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುವನೆ ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶರಣನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಜನನಿಕೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿತ್ತ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ತನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸುವಿನ ಬಹುರೂಪವ ತೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಷಟ್ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗ ವಿದಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನು ಪಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಶಿವಲಾಂಛನವಿದಿದು ಜಗತ್ಪಾನನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಪರುಪತಿಯವತಾರವ ನಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜಗಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸತ್ತಿಯಾ ಚರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೀಗಿ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತರಹರವಾಗಲು ತನಗಂಗವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಮಕಾಷ್ಟಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುಬೆಯಾ ತೆರೆಹರಿದು ಆ ಅಸುಹಸೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆ, ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಪೊರೆ-ಪೊರೆ ಎನುತಿ ದೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬೊಕ್ಕಸದ ಸಂಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಅಂಗದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಬೀಗ.

ತ್ರಿಗುಣವೆಂಬ ಮೂರೆಸಳಿನ ಸಿಕ್ಕು

ಒಂದು ಪೂರ್ವಗತಿ, ಒಂದು ಮಧ್ಯಗತಿ,

ಒಂದು ಉತ್ತರ ಗತಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದವು ಮೂರೆಸಳು

ಆ ಎಸಳಿಗೆ ಪುಟ ಒಂದೆ.

ಒಡಲು ಎಸಳು ತೆಗವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯ ಕಾಣೆ

ಪ್ರತಿ ಕೈಗೆ ಆ ಎಸಳು ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ !

ಇಂತಿ ಬಿಗಿದ ಗುಣ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ

ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಶರಣಂಗಿ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನೊಳಕೊಂಡು ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗದ

ಬೊಕ್ಕಸದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಚಾರಂಗಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಚಿದ್ ಘನ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಬೀಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೊದಗಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳೆಂಬ ಎಸಳುಗಳಿಗೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಗುಣವೆಂಬ ಮೂರಿಸಳಿನ ಸಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣನ ಸ್ಥೂಲಾಂಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದು ದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಪೂರ್ವಗತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಮಧ್ಯಗತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣಾಂಗದ ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಉತ್ತರಗತಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರ್ಪ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಅಚಾರಂಗ ಒಂದೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿದವು ಮೂರಿಸಳು ಆ ಎಸಳಿಗೆ ಪುಟ ಒಂದು ಒಡಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ವಿದಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನ ಶಿವ ಭಾವವು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು ಶೃತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಸಳ ತೆಗವುಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯ ಕಾಣೆ ಪ್ರತಿ ಕೈಗೆ ಆ ಎಸಳು ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ ಇಂತೀ ಬೀಗದ ಗುಣನ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ರನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಆ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆಯಪ್ಪ ಭೇದ ಹೊರಗಣ ಹೊದಕೆ
ನಾನಾ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರ ಮಳೆಗೆ ನೆನವುದು ಬೆಂಕಿಗೆ ಬೇವದು
ಗಾಳಿಗೆ ಮುರಿವದು; ಆ ಮನೆಗೆ ವಿರೋಧವಹಲ್ಲಿ
ಪಟ್ಟ ಕೆಡದು ದೇವಾಂಗ ಬೇಯದು
ರತ್ನಗಾಳಿಯ ತಪ್ಪಲಿಗೊಳಗಾಗದು ಈ ಬೊಕ್ಕಸದ
ಮನೆಯ ಹೊರಗಳಕೇಡು ಒಳಗಣ ಭಾವ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ಕೇಳಬೇಕು.

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪುದು ಪಂಚ ಭೂತಾಶ್ರಯ ವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆಯಪ್ಪ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳೆ ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಹ ವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರಗಳ ಹೊದಕೆ ನಾನಾಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹವು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ನೆನವುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮಳೆಗೆ

ನೆನವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಂಕಿಗೆ ಬೇವದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಿಂದ ಅತಿ ಬಡುತ್ತಿಹುದು ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಗಾಳಿಗೆ ಮುರಿವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖವನೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಶಿವಾನ್ವಿತ ಭಕ್ತಿ ಭಿನ್ನವಾಗದೆ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮನೆಗೆ ವಿರೋಧವಾದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಕೆಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾಶವು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ದೇವಾಂಗ ಬೇಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವು ದಶವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ದೇವಭಾವಕ್ಕೆ ಈಡಾಗದಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ರತ್ನಗಾಳಿಯ ತಪ್ಪಲಿಗೊಳಗಾಗದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ಬಹಿರಂಗದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ತನ್ನ ಆನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ ಲಿಂಗವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆಯ ಹೊರಗಳ ಕೇಡು ಒಳಗಣ ಭಾವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಎಲ್ಲರ ಪರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನ ಊಳಿಗ ಬಸವಣ್ಣ—

ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕ;

ಸತ್ತಿೞಿ ಎಂಬ ಅರಸಿಯ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ

ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಬೊಕ್ಕಸದ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ

ಇವು ವರ್ತಕ ಶುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತೆ ಒಳಗಣ ಮುತ್ತು—

ಬೆಳಗುವ ರತ್ನ, ಧಳಧಳಿಸುವ ವಜ್ರ,

ಈ ಕಾಯಕದ ಹೊಲಬ ಕೊಟ್ಟ, ಮತ್ತೆ—

ಕಳವಿನಿ ಸಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ

ನಾಗೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ

ಟೀಕು:— ದ್ವೈತ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಾಚರಿಸುವ ಆಚಾರ ಕ್ರಿಯಾ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಪರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನ ಊಳಿಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಸವಣ್ಣನೆ ಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಸತ್ತಿೞಿಯಾಚಾರವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನೆ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಸುಜ್ಞಾನದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಸವಣ್ಣ-ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರವಿದಿಹು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಭಕ್ತ್ಯಾಭಿಮಾನವು ಲೌಕಿಕಾಚಾರ

ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕೆಡದಂತೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಸತ್ಕ್ರೀ ಎಂಬ ಅರಸಿಯ ಆಪಮಾ ನಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿದಿದಾಚ ರಿಸುವ ಶರಣಿಗೆ ಅನುಸರಣೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆಚಾರ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಬೊಕ್ಕಸದ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಇವು ವರ್ತಕ ಶುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣಿಗೆ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಮದಾ ಘನಲಿಂಗವೆ, ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಳಗಣ ಮುತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ದೃವಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಳಗುವ ರತ್ನ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಾತ್ಮನಾತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಭೇದ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಥಳಥಳಿಸುವ ವಜ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾರವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ತನು-ಮನ ಧನಂಗಳ ಗುರು- ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅಣು ಮಾತ್ರ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕಾಯಕದ ಹೊಲಬ ಕೊಟ್ಟ ಮತ್ತೆ ಕಳವಿಸಿಲ್ಲದಿ ರಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ನಾನಾ ಬಹು ವರ್ಣದ ಬಣ್ಣದ ಬೊಕ್ಕಸವ ಹೊತ್ತು-
ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಾವದ ಬಹು ಚಿತ್ತನ ನರಿಯಬೇಕು.
ನಾನಾ ಅಭರಣದ ಹದಿನೆಂಟು ಆಶ್ರಯಂಗಳ ತೊಡುವಲ್ಲಿ
ದ್ರವ್ಯವ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಆತ್ಮನ ಬೆಂಬಳಿಯ ನರಿಯಬೇಕು
ಎಂಟು ರತ್ನದ ಕಾಂತಿ ಜೀವ ರತ್ನದ ಕಳೆ ಭಾವಿಸಿ
ಏಕವ ಮಾಡಿ ನಡೆವುದು; ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕ ತನಿವಿಗೆ
ಕ್ರೀ ಆತ್ಮಂಗರಿವು ಆ ಅರಿವಿಗೆ ಮಹಾ ಬೆಳಗು
ಒಡಗೂಡಿ ಕರಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮಣಿಹವ ನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು.-
ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು:— ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳಳಿದು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ತೈದು ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ಬಹುವರ್ಣದ ಬಣ್ಣದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರವ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೊಕ್ಕಸವ ಹೊತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಷ್ಣಾನ ಕ್ರೀವಿ ದಿದಾಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನಸ್ಸಿನ ನಾನಾದುರ್ವಿಕಾರ ಗುಣಂಗಳನೆಲ್ಲವನು ಶಿವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಉಪ್ಪಿನ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವದ ಬಹುಚಿತ್ತವನರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧ ಷಟ್ಪರಣಂಗಳಲ್ಲಿ, ಗುರು
 ಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧ ಇಂತಿ ಹದಿನೆಂಟು
 ಲಿಂಗಂಗಳ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ಅಭರಣದ ಹದಿ
 ನೆಂಟು ಆಶ್ರಯಂಗಳ ತೊಡುವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ
 ಆಯಾ ಲಿಂಗಮುಖವನರಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ದ್ರವ್ಯವ
 ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮನು ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಸುಖಂಗಳಿಗೆ ಹರಿಯ
 ದಂತೆ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಇಂದ್ರಿಯ ಆತ್ಮನ
 ಬೆಂಬಳಿಯ ನರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ
 ಸಂಬಂಧ, ಪಂಚತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಅರಿತು ಅಷ್ಟವಿಧವಾದ
 ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾರವ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ರತ್ನದಕಾಂತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ಅಷ್ಟವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ
 ಸಮರಸವ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಜೀವ ರತ್ನದ ಕಳೆ ಭಾವಿಸಿ ಏಕವ ಮಾಡಿ
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರವೆಂಬು
 ದೀಗ, ನಡವುಮು ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕ ತನುವಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತ್ಮ
 ನಲ್ಲಿ ಅರಿವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆತ್ಮಂಗರಿವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಇಂತಪ್ಪ ರರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾಘನ
 ಲಿಂಗವು ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿವಿಗೆ ಮಹಾಬೆಳಗು ಒಡಗೂಡಿ
 ಕರೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮಣಿಹವನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ
 ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಗೋರಕ್ಷರ ವಚನಗಳು

೧

ಅರಗಿನ ತೇಜಿಯ ಮೇಲೆ ಉರಿಯ ಹಿರಿಯರಸು—
 ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಮಂಜಿನ ಪರಿವಾರ ಸಂದಣಿಸಿ ಸಂತೈಸಿ
 ಅವರಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲಂಗದ ಜೋಡ ತೊಡಿಸಿ
 ತಾ ತುರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪಶುತಮವೆಂಬ ಖಂಡೆಯವ ಪಿಡಿದು
 ಚಂಡಿಕಾ ಕಿರಣದ ಮೇಲೆ ಅಂಗವಿಸಿ ಎರಗಲಾಗಿ
 ಪಾಜು ಬೆರಯಿತ್ತು, ಉರಿಯರಸು ಎತ್ತಿದ
 ಖಂಜೆಯ ವರುಣನ ಕಿರಣದೊಳಗೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.
 ಮಂಜಿನ ಪರಿವಾರ ಆ ರಂಜನೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿತ್ತು
 ಉರಿಯರಸು ವಾಯುವಿನ ಸಿರಿಯೊಳಗಾದ

ಅರಸಿನ ಅಶ್ವ ಅರಸಿನ ತೊಡೆಯೊಳಗೆ ಹರಿಯಿತ್ತು.

ಇಂತಿ ಧೊರೆಗೆ ಅರಿಗಳಿದಿರಿಲ್ಲಾ ಎಂದು-

ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ ಮಹಾ ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇದಿರಿಲ್ಲ ಎನುತಿದೆ.

ಟೀಕು:— ಮಲತ್ರಯ ಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿದಾಂಶೀಕನಾದ ಆತ್ಮನು ಕೂಡೆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಗಿನ ತೇಜಿಯ ಮೇಲೆ ಉರಿಯ ಹಿರಿಯರಸು ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಭ್ರಂಭಾಯ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿ ಅಡಗಲ್ಪಟ್ಟ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಜಿನ ಪರಿವಾರ ಸಂದಣಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಆತ್ಮಗೆ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಆ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಶಿವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತರಹರವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ತ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಅಂಗಕ್ಕಾಚಾರವನು ಸಕಲ ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಸಂತೈಸಿ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲಂಗದ ಜೋಡ ತೊಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ-ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ತ್ವಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನು ಸತ್ಪ್ರಣಮಾರೂಢನಾಗಿ ನಿಂದು ಜೀವ ಭಾವವನು ಅಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು, ಸಕಲ ಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಅಮರ ಗಣತ್ವದಿಂದ ಚಿದ್ಭಾನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಚಂಡಿಕಾ ಕಿರಣದ ಮೇಲೆ ಅಂಗವಿಸಿ ಎರಗಲಾಗಿ ಪಾಜು ಬೆರಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಕರ್ತನಾದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯರಸು ಎತ್ತಿದ ಖಂಡೆಯ ವರುಣನ ಕಿರಣದೊಳಗೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಮರ ಗಣತ್ವವ ನೆಯ್ದಿದ ಸಕಲ ಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಶರಣನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಜಿನ ಪರಿವಾರ ಆ ರಂಜನೆಯೊಳಡಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹದೈತ್ಯರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿಯರಸು ವಾಯುವಿನ ಸಿರಿಯೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಲ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ಚಿತ್ ಪ್ರಾಣಾನಿಲ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಲು ಅಂತಸ್ಸು ಶರಣಗೆ ದ್ವೈತಾನ್ವೈತಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಿಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅರಗಿನ ಅಶ್ವ ಅರಸಿನ ತೊಡೆಯೊಳಗೆ ಹರಿಯಿತ್ತು ಇಂತಿ ಧೊರೆಗೆ ಅರಿಗಳಿದಿರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇದಿರಿಲ್ಲ ಎನುತಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲೊಂದು ಪಿಂಡ ಹುಟ್ಟಿ ಕರ್ತೃರದಿಂದ

ಬೆಳವುತ್ತಿದೆ ನೋಡಾ !

ಸುಮನ-ಸುಮಾನವೆಂಬ ರತಿವಿಡಿದು ನಡಿಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಮಹಿತಳನ ಜಡೆಸಿದು ಮರೀಚಕನ ಶಿರ ಬೆಂದು

ರುದ್ರನ ತ್ರಿವಿಧದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು

ಇಂತಿವು ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ ಅರಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ

ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ ಮಹಾ ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಇದಿರಿಲ್ಲ ಎಂದೆ.

ಟೀಕು:— ಪ್ರಪಂಚು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದ ಉದಯವಾದ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯ ವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲೊಂದು ಪಿಂಡಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇಹಿಯಾಗಿದರೂ ಆತ್ಮನು ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಅಗಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಾಂಗಗಳಿಗಾಧಾರವಾಗಿ ದೇಹವು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕರ್ಮ ದಿಂದ ಬೆಳವುತ್ತಿದೆ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಕರ್ಮ ಕಲ್ಪಿತ ಭಾವ ದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಚಾರವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಮನದಲ್ಲಿರವು ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಾಚರಿಸುವದ ತೋರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸುಮನ-ಸುಮಾನವೆಂಬ ರತಿವಿಡಿದು ನಡವುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪೃಥ್ವಿ ಯಾಂಶದ ತನುವ ತಾಳಿದರೂ ಜೀವನ ದೇಹೋಪಾಸನಾ ಭಾವವು ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ವಿ ವೇಕವು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಿತಳನ ಜಡೆಸಿದು ಮರೀಚಕನ ಶಿರಬೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ರುದ್ರ ತತ್ವದ ತ್ರಿವಿಧ ಜ್ಞಾನವು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನ ತ್ರಿವಿಧದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಲಿಯುವಾದ ಬಳಿಕ ಕಾಮಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವು ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ ಅರಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇದಿರಿಲ್ಲ ಎಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕುಂಡಲಿ ಎಂಬ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಜಲ, ತೇಜ, ವಾಯುವೆಂಬ-

ತ್ರಿವಿಧ ಕೂಡಿ ಮಂಡಲ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮೂರು, ಹಿಡಿ ಆರು, ಜೋಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ

ಉದಕವ ಕೊಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಅಸುವಿನ ತೃಷೆಯಡಗಿ
 ಬಾಯ ಕಿಸಲೆ ಬಡಿದಲ್ಲಿ ಮಹಾಗಣನಾಥನ
 ಐವತ್ತೆರಡು ಸರ ಹರಿದವು, ಮೂವತ್ತಾರು ಮಣಿ ಕೆಟ್ಟವು
 ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಣಿ ಪುಂಜನಾಯಿತ್ತು
 ಆರು ನಾಯಕ ರತ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರೆಯೆ
 ಮೂರು ರತ್ನವ ಕಂಡೆ ಒಂದು ಉರಿವುದು,
 ಒಂದುಲಿವುದು, ಒಂದು ಬೆಳಗು ನಂದಿಹುದು,
 ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ದಂಗವ ಕಂಡು ಈ ಎಂಗದ ಮಣಿಯು
 ಒಂದೊಂದ ಪವಣಿಸಲಾರದೆ ಈ ದಿನ ಮಣಿಯ ವಿರಳವ ತೋರಿಸಾ,
 ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವೆ!

ಟೀಕು:— ಅಭೋ ಕುಂಡಲಿಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಆ ವಿದ್ಯಾ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕುಂಡಲಿ ಎಂಬ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ರಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ದೇಹ ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜಲ-ತೇಜ—ವಾಯುವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಕೂಡಿ ಕನುಂಡಲ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದರ್ ಆತ್ಮಂಗೆ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳೆ ಬಾಯಾಗಿದ ವೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಹಿಡಿನ ಪರ್ವ ಕರಣಂಗಳೆ ಹಸ್ತವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿ ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿದರ್ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನರಿದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ನೀಂಟುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬುದೀಗ, ಜೋಳಿಗೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉದಕವ ಕೊಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವು ಆಶಾ ತೃಷ್ಣೆಯಡಗಿಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಅಸುವಿನ ತೃಷೆಯಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪರಮಾನಂದ ಜಲಸೇವನೆಯಿಂದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಜೀವಭಾವದಿಂದ ಭೋಗಿಸುವ ಜಿಹ್ವಾ ಲಂಪಟವು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯ ಕಿಸಲೆ ಬಡಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದರ್ ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಷರಂಗಳೆಲ್ಲವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಣಯ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾ ಗಣನಾಥನ ಐವತ್ತೆರಡು ಸಿರ ಹರಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿಹ ಮೂವತ್ತಾರು ಭಾವವಳಿದು ಮಂತ್ರಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವತ್ತಾರು ಮಣಿ ಕೆಟ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಂಗ ತತ್ವಂಗಳು ಅಳಿದು ಲಿಂಗ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಣಿಪುಂಜನಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಾ ಚರಿಸಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವು ತನ್ನಲ್ಲಿ

ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಭೇದವ ಎರಡಿಟ್ಟು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ನಾಯಕ ರತ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ರತ್ನವ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ರಿವುಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದುಲಿವುಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಭಾವಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಬೆಳಗು ನಂದಿರುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವು ಏಕಾರ್ಥವಾದಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವಿಡಿದಾಚರಿಸಿವೆನೆಂಬ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೀಗಿಚಿದಾದಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಹರುಕಿಲ್ಲದೆ ಸಮರಸವಾಗಿರ್ಪ ಭೇದವನು ಆರುಹಿಕೊಡೆಂದು ಶರಣ ಗುರುವಿಗೆ ಉಪಾಸನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವ ಕಂಡು ಈ ಅಂಗದ ಮೂಲದ ಒಂದೊಂದು ಪವಣಿಸಲಾರದೆ ಈ ದಿನ ಮಣಿಯ ವಿರಳವ ತೋರಿಸಾ ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಬಿಸಿಲ ಕಹರು ಮಂಜಿನ ಮುಂಡಗೆಯ ನೆಟ್ಟು
ಮನೆ ಒಲೆಯಂತೆ ಅನಲನ ತೊಲೆಯ ಹಾಕಿ;
ಮಳೆಯ ಗಳುವ ಬಿಸಿ ಕೆಂಡದ ಹಂಜೇರಗಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ
ಹಿಂಡು ಗಟ್ಟಿಗೆಗಳು ವಿಗದ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು
ಅನಿಲನ ಹುಲ್ಲ ಹೊದಿಸಿ ಕನ್ನೆ ಹೊಲಬಾಯಿತ್ತು
ನೆಲಗಟ್ಟು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲಾ ಎಂದು, ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ
ಮಹಾ ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವು ಆ ಮನೆಗೆ

ಒಕ್ಕಲು ಬಾರಾ !

ಟೀಕು:— ಕ್ರಿಯಾ ಬಾಹ್ಯವಾದ ವಾಗಾಚ್ಛೇಯ ವೃತ್ತಿಯು ಎಂತೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಂಗಳೆ ಶವರಾಗಿ, ಮಿಥ್ಯವಾದ ಅಹಂ ಮಮತೆಗಳೇ ಮುಂಡಿಗೆ ಯಾಗಿ, ದಶವಾಯುಗಳ ಜೊಯ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತವೆಂಬ ಗ್ರಹವು ಸಂಚರಿಸ ದಂತೆ ನಿರ್ಧರವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಸಿಲ ಕಹರು ಮಂಜಿನ ಮುಂಡಗೆಯ ನೆಟ್ಟು ಮನೆ ಒಲೆಯಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೆಗೆ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮೂಲ ಅಹಂಕಾರವನೆ ತೊಲೆಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅನಲನ ತೊಲೆಯ ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಲ ಬುದ್ಧದಮಯವಪ್ಪ ತನ್ನ

ವಿನ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳೆಂಬ ಗಳುವ ಬೀಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಳೆಯ ಗಳುವ ಬೀಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶೃತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಂಡದ ಹಂಜರ ಗಟ್ಟಿಂಗಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶೃತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರಣಂಗಳ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಗೆ ಗಳುವಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣವಾಯು ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳನೆ ಮೇಲು ಹೊದಕೆ ಹೊದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅನಿಲನ ಹುಲ್ಲು ಹೊದಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ವಾಗಾಧ್ಯೈತಿಯ ಅಂಗವು ಆಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆ ಹೊಲಬಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ವಾಗಾಧ್ಯೈತಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಒಳವಡದಿರಲು ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧನೆಲೆಗೊಳ್ಳದೆಂಬುದೀಗ, ನೆಲಗಟ್ಟು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವು ಆ ಮನೆಗೆ ಒಕ್ಕಲು ಬಾರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಂಭದ ನಾರಿ ತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು

೧

ವೇದ ಕಲ್ಲಿಯಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಣಿಯಾಗಿ,
ಪುರಾಣ ತೊಡಗಿನ ಬಂಧದ ನೂಲಾಗಿ
ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಸರದಲ್ಲಿ ಆಯತವ ಮಾಡಿ
ಗುರುವೆಂಬ ತಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ
ನಾಭಿಯ ಮಧ್ಯವೆಂಬ ಲಿಂಗದ ಜಲವ ಹೊಕ್ಕು
ಮಹಾ ಸ್ಥಳ ಕುಳ ವಿನರಂಗಳೆಂಬ ಮಡುವಿಗೆ ಇಡಲಾಗಿ
ಅಡಗಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯ ಎದ್ದಿತ್ತು;
ಬಲೆಯ ಹೊಲಬ ಕಂಡು ಅದು ಸ್ಥೂಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಆ ಕಲ್ಲಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ನುಸುಳುತ್ತ
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಗಾಗುತ್ತ, ಮತ್ತಾ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತ
ಮತ್ತಾ ಸ್ಥಳ ಕುಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತ
ಸ್ಥಲಂಗಳ ನರಿದು ಹೊರಗಾಗುತ್ತ ಭಾವಜ್ಞನಾಗಿ
ಭಾವ ರಹಿತನಾದೆಯಲ್ಲ,
ಮಾವನ ಮಗಳಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾದೆಯಲ್ಲ, ಚನ್ನ ಕದಂಬಲಿಂಗಾ !

ಅವಂಗಸಂಗವಿಲ್ಲದ ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಶರಣನ ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೆ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ನಿರಂಗದ ಮತ್ಸ್ಯ ಸುಸಂಗದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತದೆ ಕೊ ಕದಂಬಲಿಂಗದ ಬಲೆಯ ಹೊಲಬ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಸಾಲು ಗೊಡಬೆಗೆ ಹೋಗದು, ಆರು ಗೊಡಬೆಗೆ ಬಾರದು.

ಮೂರು ಕೂಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದು ನೋಡಾ !

ಬಸವಣ್ಣನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ

ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲಾ

ಸಿಕ್ಕಿ ನಿನ್ನ ಕುಲಶದ ಹೊಲಸೇಕೆ ಕೆಡದು ?

ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದ ಕಲಸಾಟವ ಬಿಡು, ಕದಕಿತನ ಬೇಡ

ಕದಂಬಲಿಂಗ !

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪುರಾಣ-ಆಗಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಧಿಸಿಹೆ ನೆಂದೆಡೆ ಸಿಕ್ಕದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಸಾಲುಗೊಡಬೆಗೆ ಹೋಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಡು ಸೋಪಾನವಿಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಯೋಗಿ ಜನಂಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಆರುಗೊಡಬೆಗೆ ಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಜ್ಞಾತೃ-ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾಯವೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಸಿಕ್ಕದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರುಕೂಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಸವಣ್ಣನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹೃದಯಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿದ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡೆಂದು ಶಿವಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿ ನಿನ್ನ ಕುಲಶದ ಹೊಲಸೇಕೆ ಕೆಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಲಕ್ರಿಯಂಗಳ ದುರ್ವರ್ತನೆಯ ಬಿಡಿಸೆಂದು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧದ ಕಲಸಾಟವ ಬಿಡು ಕದಕಿತನ ಬೇಡ ಕದಂಬಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಗಂಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಲೆಗೊಳಗಾಗೆ ಕೂಳಿಯ ಇರಿತದ-

ಥಾವರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲೆ, ಸೆಳೆಗೋಲಿನ ಗಾಣದ ಕೀಟಕವ ನೊಲ್ಲೆ,

ನಿನ್ನಾಟಿ ಅದೇತರ, ಮಡುವಿನಾಟಿ ಕದಕಿತನ ಬೇಡ ಕದಂಬಲಿಂಗ

ಟೀಕು:— ತನ್ನ ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿಯದೆ ಭಿನ್ನಭಾವದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹಿಡಿಸುವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಹುದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಎರಡಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಭಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಹುದು ಎಂಬುದೀಗ, ಬಲೆಯೊಳಗಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬವರ ಅರಾ ತೃಷ್ಣೆಗೆ ಸಿಲ್ವದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಳಿಯ ಇರಿತದ ಥಾವರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಭಾವದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಚ್ಚಿನ ನೋಹದ ಜೀವಭಾವವೆಂಬ ಕೀಟಕದ ಸೋಂಕದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೆಳೆಗೋಲಿನ ಗಾಣದ ಕೀಟಕವ ನೊಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಮದಾ ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಿನ್ನಾಟಿ ಅದೇತರ ಮಡುವಿನಾಟಿ ಕದಕಿತನ ಬೇಡ ಕದಂಬಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಮಾಟಿ-ಕೂಟವೆಂಬ ತೆಪ್ಪವ ಮಾಡಿ

ಮೂರ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಹಾಯಿತ್ತು ಮಾರುತನೆಂಬ ಮತ್ಸ್ಯ

ಆ ಸರುವ ನೋಡಿ ತೆಪ್ಪವನೊತ್ತುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ತ್ರಿವಿಧ ಸತ್ತೆಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಬೆಳದ

ಪಾನೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ಹಾಯಿತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯ

ಇಂತಿ ಬರಿ ಕುಕ್ಕೆಯ ಹೊತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯನ ಕಾಣದೆ

ವೆಚ್ಚಕ್ಕಡಹಿಲ್ಲ ಇದರಚ್ಚುಗವ ಬಿಡಿಸಾ

ಕದಕಿತನ ಬೇಡ ಕದಂಬಲಿಂಗ.

ಟೀಕು:— ತನು-ಮನ-ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಆಚಾರವೆ ತಪ್ಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಾಟಿ-ಕೂಟವೆಂಬ ತೆಪ್ಪವ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೆ, ಭಕ್ತಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೆ ಗಳೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಗಣೆಯ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ

ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನೋಡಗೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಯಿತ್ತು ಮಾರುತನೆಂಬ ಮತ್ಸ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ಅವರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಸರವ ನೋಡಿ ತಪ್ಪವನೊತ್ತುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆ ವಿಚಾರವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿಯದೆ ಅಲ್ಲಿ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಬಯಕೆ ಹುಟ್ಟಲು ಹೊನ್ನು-ಹೆಣ್ಣು-ಮಣ್ಣೆಂಬ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾದ ಅತ್ಮಂಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸಿಲ್ಕದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧದ ಸತ್ತೆಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಬೆಳೆದ ಪಾಸೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋಗಲು ಬರಿಯ ಆಚಾರವನೆ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಬರಿ ಕುಕ್ಕೆಯ ಹೊತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯವ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿತ್ಯವಾದ ನಿಜಮೋಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರಲು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಶಿವಾರ್ಪಣವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ ಜೀವಿಸುವದಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು ಅದ ಕಂಡು ಶರಣನು ಸಂಸಾರ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಹೊದ್ದಿಗೆಯ ಬಿಡಿಸೆಂದು ಶಿವನಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ದಹಿಲ್ಲ ಇದರಚ್ಚಗವ ಬಿಡಿಸಾ ಕದಕಿತನ ಬೇಡ ಕದಂಬ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಹರಿವ ಹರುಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ
ಅಡಗಿದ್ದಾವೆಯ ಹಿಡಿದೆ, ಒಂದು ಬಿಗಿದ ಬಲವ ಕಂಡು
ಎಗೈದು ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಸಾಗಿಸಿ ಹಿಡಿದೆ
ಉಭಯ ಹೆರಳನಯ್ಯಣ್ಣನ, ಇಂತಿ ಸರುಹಿನ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ
ನೆಪ್ಪ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿ
ಕಟ್ಟಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ

ಆ ಕಟ್ಟಿಯೊಳಗಣ ನೀರು ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಪೋತ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೀತ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು.
ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ನೀರ ಹೊಳದು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಎನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳವು ಗೂಡಿ ಹೊಳೆಯಿತೊಂದು ಮತ್ಸ್ಯ.
ಆ ಹೊಳಹಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಕಂಡೆಹನೆಂದಡೆ
ಉದಕವನೊಡಗೂಡಿದ, ವರ್ಣ-ವರ್ಣವನೊಡಗೂಡಿದ
ಮತ್ಸ್ಯ ನೋಡಾ.

ಅದು ಎನಗಸಾಧ್ಯ, ಸಿಕ್ಕಿದವೆರಡೆ ಸಾಕು.

ಆವೆಯ ಓಟಿಯ ಕಳದು ಏಡಿಯ ಕಾಲು ಮುರಿದು
 ಇಟ್ಟು ಸಾಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಮುನ್ನೊಂದುಡುವ ಕಂಡೆ
 ದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದೆ ಆ ದಡಿ ಉಡುವಿನಲ್ಲಡಗಿತ್ತು
 ಆ ಉಡು ತ್ರಿವಿಧದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು
 ಇದಕ್ಕೆ ಕಡೆ-ನಡು-ಮೊದಲ ಹೇಳಾ ಕದುಕಿತನ ಬೇಡ

ಕದಂಬಲಿಂಗ.

ಟೀಕು: — ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆ ದ್ವಾರದ
 ವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವ ಹರುಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ
 ನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಶಿವಭಾವದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
 ವಿಷಯಸುಖವನನುಭವಿಸುವ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವನು ಮಹಾನುಭಾವ ವಿನೇ
 ಕದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಅಡಗಿದ್ದಾವೆಯ ಹಿಡಿ
 ದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ತನ್ನ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗವೆಂಬ ಸದ್ವಿವೇಕ
 ದ್ವಾರವನು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಬಿಗಿದ
 ಬಿಲವ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡು
 ತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸದ್ಭಾವದಿಂ ವಿವೇಕಿಸಿ ನೋಡಿ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ
 ವೆಂಬ ಉಭಯ ದಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನಾನಾ ದುಶ್ಚರಿತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಅಂತ
 ರಾತ್ಮನ ಆ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಿಂ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಏಗೈದು ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ-
 ನೋಡಿ ಸಾಗಿಸಿ ಹಿಡಿದ ಉಭಯಲ್ಲಿ ಹೆರಳಯ್ಯಣ್ಣನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
 ಅಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದೆಯ್ದುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ತನುತ್ರಯಂಗಳ
 ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡೆಯ್ದುತ್ತಿ
 ದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಸರುವಿನು ತಪ್ಪಲಿನಲಿ ನೆಪ್ಪ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರ
 ಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡೆಯ್ದುತ್ತಿದ್ದ
 ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಕಾರಣದೇಹ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
 ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಕಾರಣ
 ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪ ಮನೋಜಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕಟ್ಟಿ ಯೊಳಗಣ ನೀರು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥೂಲದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿ ಸಂಬಂಧಿ
 ಯಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಪೋತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನಸ್ಸು
 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಪೀತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನಸ್ಸು ಕಾರಣ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ
 ವಾದ ಸುಜ್ಞಾನವನೋಳಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರ್ಪ
 ಮನಸ್ಸು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರ
 ಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು
 ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಈ ತ್ರಿವಿಧದ ನೀರಹೊಳದು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎನ್ನ

ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳವುಗೂಡಿಹೋಯಿತೊಂದು ಮತ್ಸ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದುದು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ; ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದುದು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು, ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಹೀನರಾಗಿರ್ಪ ಆದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೊಳಸಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿಹೆನೆಂದೆಡೆ ಉದಕವನೊಡಗೂಡಿದ ವರ್ಣ-ವರ್ಣವನೊಡಗೂಡಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ನೋಡಾ ಅದು ಎನಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಜೀವಂತರಾತ್ಮಾದಿಗಳೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರಿದು ಜೀವಂಗಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹಭಾವನೆ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಅಂತರಾತ್ಮನ ನಾನಾ ದುಷ್ಟ ರಿತ್ರಂಗಗಳ ಭೇದಿಸಿ ಉಂಟು ಉಭಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಂಗಳ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿದವೆರಡೆ ಸಾಕು ಅವೆಯ ಓಟಿಯ ಕಳದು ಏಡಿಯ ಕಾಲಮಾರ್ಗು ಇಟ್ಟ ಸಾಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶನ್ನಾತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಪ್ಪ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗವ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಭಾವವು ಆ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದೊಂದು ಉಡಕುವ ಕಂಡೆ ದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದೆ ಅದರ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಭಾವ-ಮನ-ದೃಕ್ ಸೊಳ ಕೊಂಡು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣನ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಉಡು ತ್ರಿವಿಧವ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಕಡೆ-ನಡು-ಮೊವಲು ಹೇಳಾ, ಕದುಕಿತನಬೇಡ ಕದಂಬಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಮಹಾ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ಆಡುವ ನವಿಲ ಕಂಡು, ಹಾರುವ ಹಂಸೆಯ ಕಂಡು,

ಕೂಗುವ ಕೋಳಿಯ ಕಂಡು,

ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಕದಂಬಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳ ದಳ ಕುಳ ವರ್ಣಾಕ್ಷರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲವು ಅಳಿದು ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪಿನಂ ಚಿದಾರಣ್ಯನ ನೆಂದಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವಿಡಿಯೆಂದುತ್ತಿರಲು ಸಾವಧಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನವ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆಡುವ ನವಿಲ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಹೃದಯ ಸರೋವರ

ದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಹಂಸನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವ ಹಂಸೆಯ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ತ್ವಣಮ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಗುವ ಕೋಳಿಯ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ನೋಳಗೊಂಡಿರ್ಪ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ಶರಣನ ಒಳಹೊರಗಿನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ನೆಯ್ದದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕದಂಬಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ರಕ್ಕಸದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಆರೆಂದರೂ ಎನಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ ಕೊಡೆ, ಸಿಕ್ಕಿಸುವದ ಬಿಡೆ,
ಅನಂಗದ ನಡೆ, ಅತಿರೇಕದ ನುಡಿ, ಗತಿಗೆಟ್ಟವರ ಸಂಗ,
ಹೊಸಬರ ಕೂಟದ ಭಕ್ತಿಯನೊಲ್ಲದವರೊಡನಾಟ
ಅಸತ್ಯರು ಹೋದ ಹಾದಿ,
ಎನಗದೇ ಬಟ್ಟೆ, ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟಿದ ಬೇಡ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ರೂಪು-ರೂಪಿ-ತ್ಯಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತನ್ನ ಆಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾದ ಶರಣನು ಖಂಡಿತ-ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸೂತಕ ದೇಹಿಗಳ ನುಡಿಗೆ ಅಂಜನೆಂಬುದೀಗ, ಆರೆಂದರು ಎನಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ತನು-ಮನ-ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡಿದ ಸದ್ಭಕ್ತನು ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಟ್ಟಿದ ಕೊಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಭಾವಿಸಿ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದವರಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಭವಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿಸುವದು ಬಿಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಶರಣ ಅಂಗ ಭಾವ ರಹಿತವಾಗಿ ಲಿಂಗಿಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅನಂಗದ ನಡೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಮಹಾನುಭಾವದರಿವು ವಾಗಾಡ್ವೈತದ ನುಡಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅತಿರೇಕದ ನುಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸಂಸರ್ಗವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಗತಿಗೆಟ್ಟವರ ಸಂಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ

ನರಿಯದೆ ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭಾವ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಸಬರ ಕೂಟದ ಭಕ್ತಿಯನೊಲ್ಲದವರೊಡನಾಟ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪದ್ಧಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲವಿದಿದು ಪದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿ ಫಲ ಪದಂಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಅಸತ್ಯರು ಹೋದ ಹಾದಿ ಎನಗದೇ ಬಟ್ಟಿ, ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದಬೇಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಭಕ್ತರ ಸತಿಯಾಗಿದ್ದವಳೆ ಎನ್ನ ಹೆಂಡರು,

ಭಕ್ತರ ತಲೆ-ಎನ್ನ ಕಾಲು,

ಭಕ್ತರ ಚಿತ್ತ-ಎನ್ನ ಕುಚಿತ್ತ,

ಭಕ್ತರ ದ್ರವ್ಯವೆನಗೆ ಹೇಯ,

ಭಕ್ತರ ಮುಕ್ತಿ ಎನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ,

ಅವರು ಸತ್ತರೆ ಪಾಪ ಎನಗದು ನರಕ

ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಭಕ್ತ ಜನಗಳಿಗೆ ಸತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯೇ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣಿಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆ ಯಾಗಿರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರ ಸತಿಯಾಗಿದ್ದವಳೆ ಎನ್ನ ಹೆಂಡರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿತ್ತ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರ ತಲೆ ಎನ್ನ ಕಾಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ಭಕ್ತರ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಶರಣನ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತವಳಿದು ಉನ್ನತಚಿತ್ತ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರ ಚಿತ್ತ ಎನ್ನ ಕುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಣವಾದಿ ಮಲ ತ್ರಯಂಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನು ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆಗಳ ಜೋರತನದಿಂದ ಅಪಹರಿಸುವವನಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರ ದ್ರವ್ಯವೆನಗೆ ಹೇಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ಭಕ್ತರ ನಿಜಮೋಕ್ಷವೆ ಶರಣಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಸತ್ಪಣ ಮಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರ ಮುಕ್ತಿ ಎನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉರಿ ಕರ್ಪುರ ಸಂಯೋಗದಂತೆ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿಹರಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡದು ಭವ ಹೇತುವಾಗಿ ಜನ್ಮಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಾಪಕ್ಕೀದಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅವರು ಸತ್ತರೆ ಎನಗದು ನರಕ, ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಭಕ್ತರೆಂಬ ಅಂಗವ ತಾಳಿದ ಬಸವ ಮೊದಲಾಗಿದವರೆಲ್ಲರ ಗಂಡ
ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯರ ಸಂಗದವರ ಕಂಡರೆ ಬಿಡೆ
ಕಾಣದಿರೆ ಅಂಜಿದೆಯ್ಯ, ಎನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವರಿಲ್ಲ,
ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಬಸವೇಶ್ವರ
ಮೊದಲಾದ ಪಟಿಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನೆ ಅಧಿಷ್ಠಾ
ಯಕನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರೆಂಬ ಅಂಗವ ತಾಳಿದ ಬಸವ ಮೊದಲಾಗಿ
ದವರೆಲ್ಲರ ಗಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ಭಕ್ತರುಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಪಡ್ವಿಧ ರಕ್ತಿಗ
ಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರ್ಪ ಪಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳ ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ
ಯರ ಸಂಗದವರ ಕಂಡರೆ ಬಿಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪಡ್ವಿಧ
ಲಿಂಗಂಗಳು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸದೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾ
ಗಿರ್ಪ ಭೇದವನುಪಮಿಸಲಮ್ಮದೆ ಸೇವ್ಯ-ಸೇವಕತ್ವವಳಿದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಣದಿರೆ ಅಂಜಿದೆಯ್ಯ ಎನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವರಿಲ್ಲ ರಕ್ಕ
ಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದಬೇಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಹಸು ಕರದು ಹಾಲಿಲ್ಲ, ಹಾವಿಮೆ ವಿಷವಿಲ್ಲ,
ಬಾಯಿದ್ದು ಹಸುವಿಲ್ಲ, ಅಂಗವಿದ್ದು ಅಸುವಿಲ್ಲ,
ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರ ಸತಿಯರ ಗಂಡ ನಾ
ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಶಿವಭಾವ
ಘಟಿಸಲು ಚಿತ್ತೆಂಬ ಸುರಧೇನುವಿನಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮತರಸ ಫಲಿಸಲು ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ
ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಸು ಕರದು ಹಾಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಲು ಶಂಕಾವಿಷ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲಿದ್ದು ವಿಷವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಂಗೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ
ಉಂಟಾಗಿದು ಅಲ್ಲಿ ಆಶಾತ್ಮಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿ ಇದ್ದು ಹಸುವಿಲ್ಲ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಣಯ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪ
ವಾಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗವಿದ್ದು ಅಸುವಿಲ್ಲ
ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಮಾಡುವ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹ ಕಾರಣ ಆ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಲ್ಲವಕ್ಕೆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶರಣ ಅಧಿಷ್ಠಾಯಕನಾಗಿಹಕಾರಣವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರ ಸತಿಯರ ಗಂಡ
ನಾರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಡೆವವರೆಲ್ಲರೂ ಹೆಂಗೂಸಿನ ಗಂಡಂದಿರು
 ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತೊಂಡಂದಿರು
 ಉಂಬುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರೆಂಜಲ ಕೂಳು ಇದನೆಂದೆ
 ನಾಯನ ನಿದಿರಾದರೆ ಅವರ ಬಾಯ ಕೊಂಬರ ಗಂಡ ನಾ
 ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದ ಬೇಡಾ.

ಟೀಕು:— ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ರಡಿಟ್ಟು ತ್ರಿಕಾಲಂಗಳ ಕುರಿತು ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆ
 ಮಾಡಿ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಭೋಗಂಗಳ ಪಡದು ಭೋಗಿಸಿ
 ಮಾಯಾ ಸಕ್ತರಾಗಿದರೆಂಬುದೀಗ, ನಡೆವವರೆಲ್ಲರು ಹೆಂಗೂಸಿನ ಗಂಡಂದಿರು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಭಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
 ತನು-ಮನ-ಧನವನರ್ಪಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಬಂಧವಾದ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡದು
 ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
 ತೊಂಡಂದಿರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಉಪಾಧಿ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಕೊಂಬುದೆಲ್ಲವು ಅವರ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂಬುದೀಗ,
 ಉಂಬುವವರೆಲ್ಲರು ಅವರೆಂಜಲ ಕೂಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕೊಳಬಹುದೆಂದು
 ವಾಗ್ವಾದವ ಮಾಡುವ ಲಾಂಛನಧಾರಕರ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಬಾಯನು ನಿವೃತ್ತಿ
 ಮಾಡುವ ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನೆ ಅಧಿಷ್ಠಾಯಕನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ,
 ಇದನೆಂದೆ ನಾಯನ ನಿದಿರಾದರೆ ಅವರ ಬಾಯ ಕೊಂಬರ ಗಂಡ ನಾ ರಕ್ಕಸ
 ನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದಬೇಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕದಿರ ರೆಮ್ಮೆವೈಯರ ವಚನಗಳು

೧

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಪರದಳವಿ ಭಾಡರು—
 ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆದಳವಿ ಭಾಡ;
 ಎಲ್ಲರ ಗಂಡರು ಗಜ ಬೇಟಿಕಾರರು—
 ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆಯ ಬೇಟಿಕಾರ;
 ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಂಬರು—
 ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬ;
 ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು— ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಒಂದೇ;
 ಅದೊಂದು ಸಂದೇಹ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮೆಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೆಶ್ವರಾ

ಟೀಕು:— ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಬಹಿರಂಗದ ಪ್ರಪಂಚು ತನು ದಂಡಣಿಗಳಿಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಪರದಳವಿ ಭಾಡರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವೆ ಪತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂತರಂಗವನ್ನೂ ಆವಗ್ರಹಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂ ತೋರುವ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಶಿವಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನದಳವಿ ಭಾಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ವಲ್ಲಭರಾದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟ ಮದಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿಹರು ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಬಾಹ್ಯಾಂಭ್ಯಾಂತರಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪ ಪರಶಿವ ತತ್ವವು ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟ ಮದಗಳು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವ ನೆಯ್ವಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜ ಬೇಟೆಕಾರರು ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆಯ ಬೇಟೆಕಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಮ್ಮ ನಿಜವೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿಯದೆ ದ್ವೈತ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಕ್ರಿಯೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡದು ಭೋಗಿಸಿದವರು ಭವ ಹೇತುವಸ್ತು ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಜೀವ ಭಾವದಿಂದ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿಹರು ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗವು ಫಲಪದಂಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಭವಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ಅಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದವ ಕರುಣಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಕೊಡುತ್ತಿದುದು ಶರಣಂಗೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬರು ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ತ್ರಿಪುಟಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿಹರು ಚಿತಾ ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಪ್ರಾಣದೊಲ್ಲಭನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೊಂದೆ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ನವ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಷ್ಕತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು, ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗಳೊಂದೆ ಅದೊಂದು ಸಂದೇಹ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಎಲ್ಲರ ಹೆಂಡತಿಯರು ತೊಳಸಿಕ್ಕುವರು—

ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ತೊಳಸುವದಿಲ್ಲ;

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಬಸಿವರು-ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಬಸಿವುದಿಲ್ಲ;

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಬೀಜವುಂಟು-ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಅಂಡಜವಿಲ್ಲ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಮೇಲೆ-ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕೆಳಗೆ—

ನಾ ಮೇಲೆ, ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ನಾಕಾರವಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತಿಯರನ್ನೆ ಸಿಕೊಂಬ ದ್ವೈತಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡದು ಭೋಗಿಸಿ ಭವಹೇತುವಾಗಿ ಜನನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಲಿಂಗಕ್ಷರ್ಪಿಸಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿಹರು ದಿಹಾ ಘನಲಿಂಗವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಆಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂ ಲಿಂಗಕ್ಷರ್ಪಿಸಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿಹಳ್ಳದೆ ಭೇದಭಾವದಿಂ ಜನನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಹೆಂಡತಿಯರು ತೊಳಸಿಕ್ಕುವರು, ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ತೊಳಸುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ರಸಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹರು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ರಸಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಬಸಿವರು ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಬಸಿವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ದ್ವೈತಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತಿಹುದು ಶರಣಸತಿಗೆ ಬೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗನೆಂಬ ಪತಿಗೆ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಹಂಕಾರ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಜೀಜವುಂಟು-ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಅಂಡಜವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭರಾದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಕ್ರಿಯೋಪಚಾರಂಗಳಮಾಡಿ ಫಲಭೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನೆಯ್ದಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೇಜಿಷ್ಟರಾಗಿಹರು ಶರಣಸತಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಂಗಳ ಮುಟ್ಟದೆ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗುತ್ತಿರಲು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣನೆ ಅಧಿಷ್ಠಾಯಕನಾಗಿ ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಮೇಲೆ, ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕೆಳಗೆ ನಾ ಮೇಲೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲ-ಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಣು

ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾರುದ್ರ,

ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವೆರಡು ಸೂತ್ರದ ಕರ್ನ

ಅರಿವೆಂಬ ಕದುರು, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುವಲಾಗಿ

ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದುರು ತುಂಬಿತ್ತು

ರಾಟೆಯ ತಿರುವಲಾರೆ, ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ

ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಚರಣೆ ಎಂತಂ

ದೊಡೆ- ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ತಿರುಮವ ರಾಟಿಯ ಕುಲ ಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ನೈಷ್ಠ ಭಾವಂಗಳೆರಡು ತೋರಣ ವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ನೈಷ್ಠ ಭಾವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ತೋರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾ ರುದ್ರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಳಿ ಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳೆರಡು ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವೆರಡು ಸೂತ್ರದ ಕರ್ನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆ ಗಳನು ಒಳಕೊಂಡು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾವೈಶಿಷ್ಟ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿವೆಂಬ ಕದುರು, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಹಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದುರು ತುಂಬಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವನು ಹಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರವ ಹಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿದೊಡೆ ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವೆಂಬ ಪತಿ, ಆಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿಹನೆಂದರಿದು ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸಾವಧಾನ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಉಪಾಪಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ರಾಟಿಯ ತಿರುಹಲಾರೆ ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟು ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಕನ್ನದ ಮಾರಿ ತಂದೆಯವರ ವಚನಗಳು

೧

ಊರ ಕನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ನೀರ ಕದ್ದೆನು, ಹೋಗಾಗಲಾರು ಅರಿಯರು
ಬಾಹಾಗ ಎಲ್ಲರು ಅರಿದರು, ಅರಿದರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸುರಿದೆ
ನೀರ ಹಾಕಿದೆ ಮಡಕೆಯ ಕನ್ನಗತ್ತಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದೆ
ಅಂಗ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮದನಂಗೆ ದೂರ ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು: — ಮೂಲ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹ ಭಾವನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಊರ ಕನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ನೀರೆಂದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ಮಹಾನುಭಾವ ಬೋಧೆಯಿಂ ಬೋಧಿಸಿ ಉನ್ನತತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರ ಕದ್ದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅತ್ಮನು ಅಜ್ಞಾನ ಮರವೆಯಿಂದ ದೇಹವನು ತಾಳಿ

ಬರುವಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಗರುಹಿದಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಹೋದಾಗಲಾರು ಅರಿಯರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಅಮರಗಣ ತತ್ವವನೆಯಿದ್ದವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಹಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅರಿವರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂದರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ವಿವೇಕವ ಕೆಡಿಸಿ ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯನೆಯ್ದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸುರಿವೆ ನೀರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಚಿತ್ ಕಾಯವೆಂಬ ಚಿತ್ ಭಾಂಡವನು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಕಿದೆ ಮಡಕೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕನ್ನಗತ್ತಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗವು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮದನಂಗೆ ದೂರ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಎನ್ನ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯೊಡೆಯಂಗೆ ಆಡನರಿದೆ

ಕೊಡಗವ ಬಲಿಯ ನಿಕ್ಕಿದೆ ಎನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತನ ಮೀಸಲ ನಿಕ್ಕಿದೆ

ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕನ್ನ ಎನಗೆ ಕೂರ್ತು ಬಾರದಿದರ್ದೆ

ಮಾಕನ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ನಿಲ್ಲಾ ಎಂದೆ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಕನ್ನಗತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪದಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯೊಡೆಯಂಗೆ ಆಡನರಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ—ವಿಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ವರ್ತನೆಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಆ ಉನ್ನತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗವ ಬಲಿಯನಿಕ್ಕಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ, ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತನ ಮೀಸಲನಿಕ್ಕಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗ ತತ್ತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಹ ನಿಜವೋಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು

ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕನ್ನ ಎನಗೆ ಕೂರ್ತುಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮಾಕನ ಪೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರನಲ್ಲಾ ಎಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ಕತ್ತಲೆಯಲಿ ಕನ್ನವ ನಿಕ್ಕಿದರೆ ಕತ್ತಿಯಕೊಟ್ಟ ಕರ್ತೃನಿಗೆ ಭಂಗ;
ಅವರು ಮರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಡೆ,
ಎನ್ನ ಚೋರತನದ ಅರಿಕೆಗೆ ಭಂಗ;
ಮರದಿದ್ದವರನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅವರೊಡವೆಯ ತೋರಿ
ಎನ್ನೊಡವೆಯ ತಂದೆ ಮನನಿಗೆ ದೂರ ಮಾರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ದೇವಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನು ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದು ದೇವಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂದೊಡೆ ಅಗವೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನವ ನಿಕ್ಕಿದರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂದೊಡೆ ತನಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತ್ರೀಗುರುವಿಗೆ, ಹಾಸ್ಯವೆಂದರಿದ ಶರಣನು ಅ ಅಜ್ಞಾನವ ಹೊರ್ದೆವೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗೆ ಕತ್ತಿಯಕೊಟ್ಟ ಕರ್ತೃನಿಗೆ ಭಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ನಿಜಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಅವರುಮರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಹೊಕ್ಕಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವನು ಜ್ಞಾನ ಕರಣಗಳ ಮೂಡಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನೇವಕರೆನಿಸುವ ರಲ್ಲದೆ ದೇವಭಾವವ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಚೋರತನದರಿಕೆಗೆ ಭಂಗ; ಮರದಿದ್ದವರನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ಅರು ಹಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವರಿಗೆ ಅವರೊಡವೆಯ ತೋರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅತ್ಯಂತ ಗೃತವಾಗಿದ್ದ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಗುರುವು:೨೦೦ ಬುಷ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನೊಡವೆಯ ತಂದೆ ಮನನಿಗೆ ದೂರ ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಕಲಕೇತಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಎನ್ನ ಟಗರು ಆರು ಸನ್ನೆಗೆ ಎರದು, ಮೂರು ಸನ್ನೆಗೆ ಒಡದು,
ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಸನ್ನೆಗೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿಲುವುದು
ಕುಟಿಲ ಕವಳವನೊಲ್ಲದು, ಮದ್ದು ಮರುಡಿ ಬೆಳುವೆಯ

ಗುಣಗಾಳಿಯ ಲೆಕ್ಕಿಸದು

ಇಂತಿ ಅರಿ-ಗುರಿಯ ಕೊಡಕಿತ್ತು ಒಂದು ಹಿಂದಕ್ಕಿರಿಸಿ
ಒಂದು ಹಿಡಿದಾಡಬಂದೆ ಆ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಶಬ್ದದ
ಉಲುವು

ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಒಂದುಗುರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ
ಅಂಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಯಾಡುತ್ತ ಬಂದೆ
ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯುವಾದ ಶರಣರ ನೋಡಿಹೆನೆಂದು

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಸಡೆದು
ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ
ಟಿಗರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದಾತ್ಮನು ಪಟುಸ್ಥಲ ವಿದಿದು ಆಚರಿಸಿ
ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಇನ್ನು ಇನ್ನು ಪಟುಸ್ಥಲದಾಚರಣೆ ವಿದಿದು
ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅರು ಸನ್ನೆಗೆ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಭಿನ್ನವಾಗನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು
ಸನ್ನೆಗೆ ಒಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ
ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಂತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಳಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದೀಗ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಸನ್ನೆಗೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿಲುವುದು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸ್ಥಲವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು,
ಕುಟಿಲ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಯೋಗವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ,
ಕುಟಿಲ ಕವಳವನೊಲ್ಲದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ
ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನ ಮಿಥ್ಯ ಮಾಯಾ ಮರವೆಯ ಗುಣ
ತ್ರಯ ದಶಮಾಯು ವಿಕಾರಂಗಳ ಬಗೆಗೊಳ್ಳನೆಂಬುದೀಗ, ಮದ್ದು ಮರುಡಿ ಬೆಳ
ವೆಯ ಗುಣ ಗಾಳಿಯ ಲೆಕ್ಕಿಸದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ
ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಚಿದಹಂಕಾರ-ಮದಹಂಕಾರ ವೆಂಬೆರಡು
ಕೋಡುಗಳ ಸವ್ವಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಆರಿಗರೆಯ ಕೊಡ
ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸವ್ವಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದ
ಹಂಕಾರವನು ತನ್ನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದ ಹಿಂದ
ಕ್ಕಿರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತಾನೆ ಪರಶಿವ
ನೆಂಬ ಮದದಂಕಾರವನು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ,
ಒಂದ ಬಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ
ಮದದಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಶಿವೋಹಂ
ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಶಬ್ದದ
ಉಲುವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ಥಲ
ಕುಳಂಗಳನೆಲ್ಲವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ
ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಒಂದುಗುರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳ ಪದ್ಧಿಧ ಭಕ್ತಿ

ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು

ಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಅಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಯಾಡುತ್ತ ಬಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪತ್ನಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿವಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರ ರಣನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಗಿಗಳಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನು ಭಾವಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದ ಶರಣರ ನೋಡಿಹನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ನಾನು ನಿನಗೆ ತಂಗಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ನೀನಿನಗೆ ಮೈಮನನಾದೆ
ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕನಕೊಟ್ಟು ನೀನಿನಗೆ ಭಾವನಾದೆ
ನಾನು-ನೀನು ಏನಹರೆಂಬುದ ತಿಳಿದು
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಂಗಿ, ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇವರಿಬ್ಬರು
ಇವರಿಬ್ಬರು ವೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾದ,
ಮತ್ತೆ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು ಸೊಸೆಯಾಗಿ—
ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಅಳಿಯನಾದ ಚಿತ್ರವ ನೋಡಾ !
ಒಂದು ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದನರಿಯದೆ
ನಿನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳಿಗೆ ನೀ ಗಂಡನಾಗಿ ಎನಗೆ ನೀ ಭಾವನಾದ—
ಪರಿಯ ನಾಚಿಸಬಂದೆ, ಕಲಕೇತನಲ್ಲಿ ಕೊಳು ಕೊಡಬೇಡ
ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನ ಹೊಲಬು ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ.

ಟೀಕು:— ನಾನೆಂದೊಡೆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು. ತಂಗಿ ಎಂದೊಡೆ ಶರಣನಿಗೆ ಕಿರಿಯಕಾದ ಕ್ರಿಯಾರಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯನು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನು ನಿನಗೆ ತಂಗಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೀನೆಂದೊಡೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ಶರಣ ತನ್ನ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀನಿನಗೆ ಮೈಮನನಾದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾನೆಂದೊಡೆ ಚಿತ್ಪ್ರರೂಪನಾದ ಶರಣ. ಅಂತು ಶರಣನಿಗೆ ಅಕ್ಕನೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯನು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕನ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೀನೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ಶರಣ ತನ್ನ ಉನ್ಮನಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀನಿನಗೆ ಭಾವನಾದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ-ಲಿಂಗವೆಂದೆರಡಾದುದು ಒಂದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನು ನೀನು ಏನಹರೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಅಂಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಎಂಬುವಳೀಗ, ಅಕ್ಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಿಂದ ಕಿರಿಯರಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ

ಸಂಬಂಧವೆನಬುದೀಗ, ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತಮ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣವೆರಡು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಭಾವದಿಂದ ಉದಯವಾದ ಕಾರಣ ಸಹೋದರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇವರಿಬ್ಬರು ವೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದರಾದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಂಗಿಯೆಂದೊಡೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗಿವಳೆಂಬುದೀಗ, ತಂಗಿಯ ಮಗಳು ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಕ್ಕನೆಂದೊಡೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಗಂಡನಾದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ, ಅಕ್ಕನಮಗ ಅಳಿಯನಾದ ಚಿತ್ರವನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿಯಿಂದ ಉದಯವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದುಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಪತಿಯಾದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳಿಗೆ ನೀ ಗಂಡನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಭಾಸನ ಲಿಂಗವು ಶರಣನು ಉನ್ನತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿವೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವವ ತೊಲಗಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗೆ ನೀ ಭಾವನಾದಪರಿಯ ನಾಚಿಸಬಂದೆ ಕಲಕೇತನಲ್ಲಿ ಕೊಳು ಕೊಡೆ ಬೇಡ ಮೇಕಲೇರ್ಪರ ಲಿಂಗನ ಹೊಲಬ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯಾಗಿ ಬಂದುದನರಿದು,
 ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಬಂದುದನರಿದು,
 ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ರುದ್ರಗೆ ಉಮಾದೇವಿಯಾಗಿ ಸಲಿಸಂದುದನರಿದು
 ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮನೋಹರವಲ್ಲಿ;
 ತ್ರಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಡುವದ ಕಂಡು
 ನಾನಾ ಸುಖ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಳೆಯಿಂದ--
 ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಅದರ ಸುಖದಿಂದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ
 ಈ ಉಭಯಾಶಕ್ತಿ ಸನ್ಮತವಾಗಿ ನಿಂದುಳುಮೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ
 ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ಒಡಹುಟ್ಟಿ ನಾಬಂದೆ
 ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಕಿರುತಂಗಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಮೈದುನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ
 ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಡುವಿನಾಕೆಯ ಕೊಟ್ಟು
 ಬಿಡು ಮುಡಿಯ ಮೈದುನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ
 ರುದ್ರಗೆ ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಕೊಟ್ಟು ಎನ್ನೊಡಗೂಡುವ ಭಾವನ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ
 ಕಿರುತಂಗಿಯ ಗಂಡಸತ್ತ, ನಡು ತಂಗಿಯ ಗಂಡಬಿಟ್ಟ,

ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಕೊಂದ ಭಾವ; ಇಂತಿ ಮೂವರು ಕೊಳುಕೊಡೆ
 ಪಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು
 ಕಲು ಹೃದಯನ ಕಲಕವಲ್ಲ ಬಂದೆಗೆಲ್ಲ
 ನೋಲವೆಂಬ ಟಗರ ಕೋಡ ಪಿಡಿದು
 ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಲಿದು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ
 ಬಂದೆ

ಟೀಕು:— ಪರಶಿವನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾಡಲೋಸುಗವಾಗಿ ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯಾದಳು ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯಾಗಿ ಬಂದುವನರಿಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಡೆಸಲೋಸ್ಕರ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಬಂದುದ ನರಿಮ ಎಂಬುದೀಗ, ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಬಂದುದ ನರಿಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಗತ್ ಸಂದಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ರುದ್ರಂಗೆ ಉಮಾದೇವಿಯಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ರುದ್ರಂಗೆ ಮಾದೇವಿಯಾಗಿ ಸಲೆ ಸಂದುದನರಿಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ತ್ರಯಮೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಉತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂದಾರಗಳ ಮಾಡುವದ ರರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮನೋಹರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಆಡುವದ ಕಂಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ಭಸ್ಮವ ಮಾಡಿ ಆ ತನು ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರೂಪು-ರುಚಿ-ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ಕ್ರಿಯಾ-ಜ್ಞಾನ-ಇಚ್ಛೆಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮುಖದಿಂದರ್ಪಿಸಿದ, ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ತಾನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ಸುಖ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ಅದರ ಸುಖದಿಂದ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ಈ ಉಭಯ ಶಕ್ತಿ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿ ನಿಂದುಳುಮೆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ಒಡಹುಟ್ಟು ನಾ ಬಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ತನ್ನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಕಿರು ತಂಗಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವ ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೈದುನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಡುವಿನಾಕೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಉನ್ಮುನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಮೈದುನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ನಂಗವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರಂಗೆ ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಲಿಂಗವನು ತನ್ನ ಭಾವವಾದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನೊಡಗೂಡುವ ಭಾವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಸದ್ರೂಪವಾಗಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಿರುತಂಗಿಯ ಗಂಡ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದುದೆಂಬುದೀಗ, ನಡು ತಂಗಿಯ ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ನೊಳಕೊಂಡು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದುದು ಭಾವಲಿಂಗ, ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದನೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಕೊಂಡ ಭಾವ ಇಂತಿ ಮೂವರ ಕೊಳು ಕೊಡೆ ಪಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ಕಲು ಹೃದಯವ ಕಲಕಮಲ್ಲ ಬಂದೆಗೆಲ್ಲಸೋಲವೆಂಬ ಟಗರ ಕೋಡಬಿಡಿದು ಮೇಕಲೇ ಶ್ವರ ಲಿಂಗ ವಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಲಿದು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಬಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಮುರಿದು ಕೋಡೆರಡನಿತ್ತು
ಆರಡಗಿತ್ತು ಟಗರಿನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ;
ಮೂರು ಹೋಯಿತ್ತು ಕೋಡೆರಡರಲ್ಲಿ
ಎಂಟು ಹೋಯಿತ್ತು ಕಾಲು ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ
ಟಗರಿನ ಜೀವ ಉಭಯ ಸನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು
ಇಂತು ಕಲಕೇತನ ವಿದ್ಯವ ಧರಿಸಿ ಮಹಾ ಶರಣರ
ಮನವ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಲಕೇತನ ಒಲವರದಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿ ಮುಳುಗು ಬೇಡಾ ಎಂದು ಸಾರಿ ಮಾರಬಂದೆ
ರುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವೆನಗುಂಟು, ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವೆನಗುಂಟು,
ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ನಿಮಗುಂಟು
ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವೆನಗೆ ಬೇಕೆಂದು—
ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಬೇಡ ಬಂದೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಮನ—ಬುದ್ಧಿ—ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಚತುಃಕರಣಗಳನು ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚತುಃಕರಣಗಳು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನನ ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರವೆಂಬ ಕೋಡು ಭಗ್ನವಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಡೆರಡ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಟಗರೆಂದೊಡೆ ಸಜ್ಜೀವನು,

ಹಣೆಯಿಂದೊಡೆ ಶಿವಾವೈತ ಭಕ್ತಿ. ಆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆ
ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಡಗಿತ್ತು ಟಗರಿನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕಾರ-ನುಮಕಾರಂಗಳೊಡನೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿ
ಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರಹೋಯಿತ್ತು ಕೋಡೆರಡರಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಶರಣನ ಚತುಕರಣಂಗಳಳಿದ ಕೋಡೇ ಅಷ್ಟ
ಮದಂಗಳು ಸಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ಹೋಯಿತ್ತು ಕಾಲು ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು
ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯ ಮಧುನಿಸುತ್ತಿರಲು ಜೀವನ ಜೀವಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬು
ದೀಗ, ಟಗರಿನ ಜೀವ ಉಭಯ ಸನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಶರಣನ ನಿಜಾನು ಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ
ಸಮರಸ ಭೋಧೆಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಕಲಕೇತನ ವಿದ್ವಂಸ ಧರಿಸಿ
ಮಹಾ ಶರಣರ ಮನದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಪರಶಿವನು ಕೊಡುವ
ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಬಯಸಬೇಡಾ ಎಂದು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ
ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಲಕೇತನ ವಲಯದಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಬೇಡಾ ಎಂದು ಸಾರಿ ಮಾರ ಬಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸದ್ವ್ಯಾಪ
ವಾದ ಗುರುವಿಗೆ ರೂಪು ಅರ್ಪಿತವಾದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ರುಚಿ ಅರ್ಪಿತವಾದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಈ ಉಭಯ ಪ್ರಸಾದವ ಶರಣ ಚಿದ್ವಾರದಿಂದ
ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವೆನಗುಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಷಟ್ಪದಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳಾದ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ
ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮ ಪದಾರ್ಥವೆ ನರ್ವಿಸಿ ಆ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಿಂದ
ಉದಯವಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವ ಚಿದ್ವಾರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ನಿಮಗುಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ನಿರ್ವಲ ಸ್ವರೂಪ
ವಾದ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿ ಶರಣಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರನೆ ವಿಡಿದೆಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ
ವೆನಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಮೇಕಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಬೇಡಬಂದೆ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಕಾಮಾಟದ ಭೀಮಾಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಐಗೈಮನೆ ನಾಗೈಕಂಭ ಮೂಗೈತೊಲೆ ಭೇದ ಕರವಳ ಹಾಕಿನೋಡಿ
ಅರಿದಡೆ ಆಯ ಬಂದಿತ್ತು; ಮರೆದಡೆ ಆಯ ಹೋಯಿತ್ತು;
ಮೂಗಯ್ಯ ಕರದಲ್ಲಿ ಇದರ ರೆಕೆಯಾಗಿ,
ಹೇಳಾ ದಾರೇಶ್ವರಾ, ನಿನ್ನಾಲಯಕ್ಕೆ !

ಟೀಕು:— ಚಿದಾಂತಿಕನಾದ ಅತ್ಮಂಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಪಂಚಭೌತಿ ಕವೆ ಗುರುವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಐಗೈಮನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗೈಹಕ್ಕೆ ಚತುಃಕರಣಂಗಳೆ ಕಂಭಂಗಳಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ನಾಗೈಕಂಭವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗೈಹಕ್ಕೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳೆ ತೊಲೆಯಾಗಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗೈ ತೊಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಶಿವಾ ಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಭೇದಕರವಳ ಹಾಕಿನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ತಾನರಿದೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಾಯಿತ್ತು, ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದರೆ ಅಜ್ಞಾನವು ಎಡೆಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದೀಗ, ಅರಿದೆ ಅಯಬಂದಿತ್ತು, ಮರೆದರೆ ಆಯ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದಾಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಚಿದಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಬೆಸಗೊ ಳ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗಯ ಕರದಲ್ಲಿ ಇದರ ರೇಕೆಯಾಗಿ ಹೇಳಾ ದಾರೇಶ್ವರ ಸಿನ್ನಾಲಯಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಬೋದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು, ಕಂಭವೆಂಟೆ ಅರಗು, ಗಾರಲು ಹತ್ತು,
ತೊಲೆ ಒಂದೆ ಏರಿತ್ತು; ಮುಚ್ಚಳ ವಲಗೆಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ
ಕರ್ಮ ಕಾಂಡಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕಾಮನ ಕಾಮಾಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹೋದರು;
ಈ ಗುಣವ ನಾನು ನೀನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ನೋಡು
ದಾರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿವುದಕ್ಕೆ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂತಿಕನಾದ ಅತ್ಮಂಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಅಂತಃಕರಣಂಗಳೆ ಬೋದಿಗೆಯಾಗಿ ಅಸ್ಥಿತನುಗಳೆ ಕಂಭಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಬೋದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಂಭವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಜೀವಂಗೆ ದಶವಾಯುಗಳೆ ಮುಚ್ಚರಿತ್ರವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೂಲಹಂಕಾರ ತಮೋಗುಣ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರಣ ತನು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅರಗುಗಾಲು ಹತ್ತು ತೊಲೆ ಒಂದೆ ಏರಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಾಚಾರಗಳವಡಿಸಿಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನಗುರು ವೇವೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳಪ್ಪ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಕಾಲನ ಲಯೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರೆಂಬುದೀಗ, ಮುಚ್ಚಳವಲಗೆಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕಾಮನ ಕಾಮಾಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹೋದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನ ಭಾವವಳಿದು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ಅಂಗ-ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಿನ್ನವಳಿದು ಅಖಂಡಲಿಂಗವಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಗುಣವ ನಾನು ನೀನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ನೋಡು ದಾರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮೂರು ಕೋಲು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆ !
 ನಾಲ್ಕು ಕೋಲು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆ !
 ಐದು ಕೋಲು ರುದ್ರಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆ !
 ಆರು ಕೋಲು ಈಶ್ವರಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆ !
 ಒಂದು ಕೋಲು ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆ !
 ಇಂತಿ ಐವರು ಕೋಲಿನ ಒಳಹೊರಗಿನಲ್ಲಿ—
 ಅಳಲುತ್ತು-ಬಳಲುತ್ತು ಒಳಗಾದರು
 ಇಂತಿ ಒಳಹೊರಗೆ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳಿವುಳಿವಿನ
 ವಿವರವನರಿಯಬೇಕು ದಾರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ !

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆ ದೇಹದ ವಿವರ ವೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಗುಣ ತ್ರಯ ಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ಥೂಲತನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ ಗಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಕೋಲು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಚತುರ್ವರಣಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ಥೂಲತನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಾಣಾಬ್ದಿ ಭೋಕ್ತೃ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಗಾಗಿರ್ಪುದು ಎಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ಕೋಲು ವಿಷ್ಣು ವಿಗೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಕರಣ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರಣ ತನು ರುದ್ರನ ಲಯೋಧರ್ಮವೆಂಬ ಹೊಡೆಗಿಚ್ಚಿ ನೊಳಗಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಐದು ಕೋಲು ರುದ್ರಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಸನೆಯ ನುಳ್ಳ ಜೀವರು ಆಹಾರ-ವ್ಯವಹಾರ-ವಿಷಯಜ್ಞಾನಯುಕ್ತರಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ತಿರೋ ಧಾನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೀಕ್ತೆಗೊಳಗಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಕೋಲು ಈಶ್ವರಕ್ಕೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಜ್ಞಾನ-ಆಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪ ಜೀವರು ಸದಾಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಶಿಖಗೊಳಗಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೋಲ ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಐದು ತತ್ವಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಲ್ಲವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಅಳಿವುಳಿವಿಗೊಳಗಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಐವರು ಕೋಲಿನ ಒಳ-ಹೊರಗಿನಲ್ಲಿಅಳಲುತ್ತು-ಬಳಲುತ್ತು ಒಳಗಾ ದರುಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವರ ಅಳಿವುಳಿವ ಹೊದ್ದದೆ ಅಭಿಷ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನು ಜನನ-ಮರಣಗಳನಳಿದು ಲಿಂಗವಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಒಳ-ಹೊರಗೆ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳಿವುಳಿವಿನ ವಿವರವನರಿಯಬೇಕು ದಾರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಗಬ್ಬಿ ದೇವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಒಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ತಡವೆ, ಎರಡು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೂವರ
ತಡವೆ,
ಆರು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ತಡವೆ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು
ನೋಡಲಾಗಿ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶಿನಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಂದು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಗಳ ವರ್ತನೆಯ
ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ದೇಹಕ್ಕಾಚಾರ, ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ
ಒಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ತಡವೆ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದಾಚರಣೆಯಿಂದ ಜೀವ ತ್ರಯಂ
ಗಳು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೂವರ ತಡವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ವಿಶ್ವ ತೈಜಸನ ಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-
ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣನು ಪಡೆಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿ
ಹುದೆ ಮನಸ್ಸು; ಆ ಮನೋಪ್ರಕೃತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಭೇದಿಸಿ
ಉನ್ಮನಿತ ಸ್ವರೂಪಿನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರು
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ತಡವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ
ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ನವದ್ವಾರಂಗಳೆಲ್ಲ ನವ ವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು
ನೋಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನವದ್ವಾರಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ
ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗುರುತತ್ವವು ಅಲ್ಲಿಯೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ
ಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎತ್ತ ಹೋದ
ನೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೊಬ್ಬ-ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೊಬ್ಬರು
ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆತನಳಿಯನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ,
ಮೂವರು ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವರು ಏಕಸ್ಥಲಕ್ಕೆ
ಅಕ್ಕನ ತಮ್ಮನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಇಂತಿ ಕುರುಹಿನ ಬೆಂಬಳಿಯನರಿದು
ಬಿಡುವರ ಬಿಟ್ಟು, ತಡವರ ತಡವುತ್ತಿದೇನೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ನರಿಕೆಯಾಗಿ.

ಟೀಕು: — ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಂಚಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹರು ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೊಬ್ಬ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೈಷ್ಟಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿಹರು ಜಗದೇವ ಬೊಟ್ಟಿಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯವ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹರು ಚೆನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರನೆಂಬ ಪ್ರಸಾದಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆತನಳೆಯ ನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವರು, ನಿಜಗುಣದೇವರು, ಘಟ್ಟವಾಳಯ್ಯಗಳು ಈ ಮೂವರೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮೂವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಕ್ಕಗಳು, ಪ್ರಭುದೇವರು, ಗಜೇಶ ಮನಣಯ್ಯ ಗಳು, ಉರಿಲಿಂಗಯ್ಯಗಳು ಈ ನಾಲ್ವರು ರರಣಸ್ಥಲದವರೆಂಬುದೀಗ, ರರಣ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದಾತನು ಅಜಗಣ್ಣದೇವರೆಂಬುದೀಗ, ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನತಮ್ಮ ನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲವನರಿಯದಿರ್ಪ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳ ತನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡದೆ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳಪ್ಪ ಪಟು ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ತನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳಪ್ಪ ಪಟು ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ತನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಳಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಕುರುಹಿನ ಬೆಂಬಳಿಯನರಿಸು ಬಿಡುವರ ಬಿಟ್ಟು ತಡವರ ತಡವು ತಿದ್ದೇನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬರವಣ್ಣ ನರಿಕೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಎರಡನರಿವಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ !

ಮೂರನರಿವಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ !

ಒಂದನರಿವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರು,

ಇಂತಿ ಉಭಯದ ಸಂಗಂಗದ ಮರದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನ ನಿಜಸಂಗ

ಇಂತಿ ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷ-ಕರ್ಮಗಳು ಒಂದು ಇಲ್ಲದ ಮತ್ತೆ

ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಡಹಿಲ್ಲ, ಎನ್ನ ಮಣೆಹ ಕೆಟ್ಟತ್ತು

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎನಗಾ ಮಣೆಹಬೇಡ

ಎಂದಕಾರಣ

ಟೀಕು: — ಅಂಗ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹರು ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ಎಂಬುದೀಗ, ಎರಡನರಿವಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹರು ಚೆನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರನ ದೇವರೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರನರಿವಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಏಕಮೋವಾ ದ್ವಿತೀಯ

ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನರಿದು ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿಹರು ಪ್ರಭುದೇವರೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದನರಿವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬ ಉಭಯವಳಿದ ಶರಣನ ಮಹಾದರಿವು ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಉಭಯದ ಸಂಗಂಗಳ ಮರದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನ ನಿಜಸಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಾಚರಣೆ ವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಚಿದ್‌ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂಸಾರದ ಬದ್ಧತ್ವ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂಬುಭಯವಳಿದು ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಆಗಾಯಿಯೆಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳ ಮೀರಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷ-ಕರ್ಮಂಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಡಹಿಲ್ಲ ಎನ್ನ ಮಣಿದ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎನಗಾ ಮಣಿದ ಬೇಡಾ ಎಂದ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವೀರಗೊಲ್ಲಾಳರ ವಚನಗಳು

೧

ಆಡು ಆರುದಿಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಮೂರುದಿನ ಬದುಕಿ ಒಂದುದಿನ

ಸತ್ತಿತ್ತು

ಕುರಿ ಕರುದ ಮೇದು ಮರಿಗೆ ಮೊಲೆಗೊಟ್ಟಿತ್ತು;

ಮೊಲೆಯನುಂಗಿ ಕುರುಹಿನೊಳಗಡಗಿತ್ತು;

ಆಡು ಕುರಿ ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು —

ತೋಳನ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯದೆ ಅರಿ ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾ !

ಟೀಕು:— ಆಡೆಂದೊಡೆ ಜೀವಾತ್ಮನು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಸನ್ಮಾ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಡು ಆರುತಿಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸನ್ಮಾ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಸಜ್ಜೀವನು ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತ್ರೀಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನು-ಮನ-ಧನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪಿರಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನಿತ್ಯ ಭಾವವಳಿದು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದರ್ಪ ನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ದಿನ ಬದುಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಅರಿವು ಚಿದ್‌ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಲು ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಡಗಿ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣನ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹಭಾವವಳಿದು ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿರ್ಥ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವ

ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹವನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿ ಕುರುಹ ಮೇದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮರಿಯೆಂದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಪ್ಪ ಉನ್ನತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆಯನು ಮನೋವೂರ್ತಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಅವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಗೆ ಮಲೆಗೊಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಲಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿ ಮೊಲೆಯನುಂಗಿ ಕುರುಹಿನೊಳಗಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಆಡೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂ ಪೀಡಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟ ತೋಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವವನು, ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚನು, ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಧಿಯನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಕುರಿಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಶೋಳನ ತೊಡಕಿ ನಲ್ಲಿ ಸಾಯದೆ ಅರಿವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಮೂರು ಬೊಟ್ಟುಗ, ಆರು ವರ್ಣದ ಅಳಗ,

ಐದು ವರ್ಣದ ಸಂಚಿಗ,

ಇವರೊಳಗಾದ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಅಜಕುಲ ಕುರಿವರ್ಗ ಕೊಲುನ

ತೋಳನ ಕುಲ ಮುಂತಾದ ತ್ರಿವಿಧಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ

ಮೂರ ಮುಟ್ಟಿದೆ, ಆರ ತಟ್ಟಿದೆ, ಐದರ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ,

ಒಂದೇ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇದು ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು

ಸಂದೇಹ ಕಳೆದುವು

ದಯದ ಸಂದೇಹ ವಳಿದು ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವನು ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಬೊಟ್ಟುಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಡೇಂ ದ್ರಿಯಂಗಳ ಪಡ್ವಿಧ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಂಪಟನಾಗಿಹನು ತೈಜಸನು ಎಂಬುದೀಗ, ಆರುವರ್ಣದ ಅಳಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಕರಣದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವ ಹರಿಸುತ್ತಿಹನು ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬುದೀಗ, ಐದುವರ್ಣದ ಸಂಚಿಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಲಕರಣಂಗಳು, ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರೊಳಗಾದ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಅಜಕುಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬವಳೀಗ, ಕುರಿ ವರ್ಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಲ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಪತ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೊಲುನ ತೋಳನ ಕುಲ ಮುಂತಾದ ತ್ರಿವಿಧದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವರಿಗೆ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಶ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಶ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯಳಿದು ಲಿಂಗಾವಸ್ಥೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರ ಮುಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಪಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಪಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೈಸನೆಂಬುದೀಗ, ಆರ ತಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಚಿತ್ತ-ಅಹಂಕಾರ ಭಾವವೆಂಬ ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯನೆಂಬುದೀಗ, ಐದರ ಬಟ್ಟಿಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಲಿಂಗ ಪ್ರೇತ್ರವೆಂಬ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದ ಭಕ್ತಾತ್ಮ ಮೃತವನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಹೆರೆ ಹಿಂಗದೆ ನಿಂದು ಎಂಬುದೀಗ, ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಂದೇಹಕಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಶರಣನ ಒಳ-ಹೊರಗೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ಎಂಬುದೀಗ, ಉದಯದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಂದೇಹವಳಿದು ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕಂಪೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಲೆತ್ತಿಯ ಹೊತ್ತು ಮರೆಯ ನಡಸುತ್ತ
ದೊಡ್ಡೆಯ ಹೊಡವುತ್ತ ಅಡ್ಡಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಹ ಚುಕ್ಕೆ
ಬೊಟ್ಟಿಗವಗ ತಿಟ್ಟುತ್ತ ಹಿಂಡನಗಲಿ ಹೋಹ ದಿಂಡೆಯ
ಮಣಿಸುಟ್ಟಿನ ಅಭಿ ಸಂದಿಯ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತ
ಈ ಹಿಂಡಿನೊಳಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದೇನೆ;
ಈ ವಿಕಾರದ ಹಿಂಡ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಜ ನಿಳಯ ನಿಮ್ಮಂಗವ ತೋರಿಸು,
ಸಂಗದಲ್ಲಿರಿಸು ಎನ್ನೊಡೆಯ ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನು ಪರಶಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಪೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಲೆತ್ತಿಯ ಹೊತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸತ್ಯಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಮರೆಯ ನಡಸುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಯ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ದೊಡ್ಡೆಯ ಹೊಡವುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ

ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚಿನತ್ತ ಹರಿವುತ್ತಿಹ ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನೋ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಿವಭಾವದಿಂ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡ್ಡಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋದ ಚುಕ್ಕಿಬೊಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಿನ ತಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ನಗಲಿ ಹೋದ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಭಾವವ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗವನೊಳ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡನಗಲಿ ಹೋದ ದಿಂಡೆಯ ಮಣಘಟ್ಟಿನ ಅಭಿಸಂದಿಯ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂದಿದ ಅತ್ಮನು ಈ ಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ಅಖಂಡಜ್ಞಾನಚಿತ್ತನು ತರುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಭಕ್ತಿಯೋಗವ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಹಿಂದಿನೊಳಗೆ ತಿರಿಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಈ ವಿಕಾರದ ಹಿಂಡಬಿಡಿಸಿ ನಿಜನಿಳಯ ನಿಮ್ಮಂಗವ ತೋರಿಸು ಸಂಗ ದಲ್ಲಿರಿಸು ಎನ್ನೊಡೆಯ ವೀರಬೀರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೪

ಹೋತನ ಕೊಯ್ದು ಕುರಿಯ ಸುಲಿದು ಮರಿಯ ಕೊರಳನೊತ್ತಿ
ಕಾವಲ ಕುನ್ನಿಯ ಕಡಹಿ ತೋಳನ ಕುಲವಗೆದ್ದು
ಕುರುಬನ ಕುರುಹಿನ ಕುಲವಡಗಿ ನೆರೆ ಅರಿವಿನ ಕುಲದಲ್ಲಿ
ಅಡಗಬೇಕು ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವಭಾವದ ಶಿವಜ್ಞಾನದಿಂ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋತನ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾಯೆಯನು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿಯ ಸುಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ದೃಢ ಕಂಠದ ಶಿವಭಾವದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಉನ್ನತಿ ತತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ಪಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿಯ ಕೊರಳನೊತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಭೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾವಲ ಕುನ್ನಿಯ ಕಡಹಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಕಾಲಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಪತ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಸೆದನೆಂಬುದೀಗ, ತೋಳನ ಕುಲವಗೆದ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ಜೀವನ ದೇಹ ಭಾವದ ಕುಲಾಕ್ರಿಯಂಗಳಿಗಿಡು ಗುರು ಕರಜಾತಕನಾಗಿ ಅಂಗಾಂಗಸಂಬಂಧ ವಳವಡಲು ಶಿವ ಸತ್ಕುಲಜನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುರುಬನ ಕುರುಹಿನ ಕುಲವಡಗಿ ನೆರೆ ಅರಿವಿನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಬೇಕು. ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೫

ಹೋತನ ಹೊಡದು ಅಡಕೂಡಿ ಕುರಿಯ ನಿರಿಸಿ ಟಗರ ತಡದು,
ಹಿಂಡಗೊಬ್ಬಳಿತೆಯ ಮಾಡಿ ಹುಲಿ-ತೋಳ-ಚೋರರ ಭಯವಂ
ಕಳೆದು

ಹಿಂಡಿಗೊಡೆಯನಾಗಿ ಕಾವ ಗೊಲ್ಲಾಳ ನೀನೇ ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಮೂಲ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅಹಂಕಾರವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋತನ ಹೊಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಚಿವಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವನು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಪಡುವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿಯನಿರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ, ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಗೆಲ್ಲ-ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರುವವ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಟಗರ ತಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ತನ್ನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿ ಚಿದ್‌ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡನೊಬ್ಬಳಿತೆಯಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಕಾಲ ವ್ಯಾಘ್ರನ ಮರಣವನು ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂ ಪೀಡಿಸುವ ತೋಳನನು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳ ಹಗೆತನವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿಹನು ಎಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿ-ತೋಳ-ಚೋರ ಭಯವಂ ಕಳೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕು ಲಿಂಗವೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡಿಗೊಡೆಯನಾಗಿ ಕಾವ ಗೊಲ್ಲಾಳ ನೀನೇ ವೀರಬೀರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಅನಾಮಿಕ ನಾಚಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಒಂದೆಂದರಿದಂಗೆ ಎರಡೆಂಬುದಿಲ್ಲ; ಎರಡೆಂದರಿದಂಗೆ

ಮೂರೆಂಬುದಿಲ್ಲ;

ಮೂರೆಂದರಿದಂಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕೆಂದರಿದಂಗೆ ನಗುತ್ತಿದ,

ಐದೆಂದರಿದಂಗೆಯ್ದಿದ, ಆರೆಂದರಿದಂಗೆ ಮೀರಿದ

ಏಳೆಂದರಿದಂಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ, ಎಂಟೆಂದರಿದಂಗೆ ಕಂಠಕವಿಲ್ಲ

ಒಂಭತ್ತೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಸಂಭಾವಿತನಾದ ಹತ್ತೆಂದರಿಂದಿಗೆ

ಒಂದೆಂಬುದಿಲ್ಲ,

ಮಾಟ-ಕೂಟ-ನೋಟ-ಶೃಂಗಾರ-ಬೇಟ ನೋಡಶೋ

ಪಚಾರಗಳು

ಕೂಟಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಚನ್ನರಾಮ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಏಕಮೇವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ನಿಜವೆಂದರಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂದು ದ್ವೈತಭಾವ ತೋರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಎರಡೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂದರವಾದುದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿಂದಲ್ಲಿ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ತನು ತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಮೂರೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತನು ತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟವೆಂದರಿಂದ ಶರಣಂಗೆ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿಲಿಂಗ ತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಮುಂದೆ ಮನ-ನಿರೀಕ್ಷಣ-ಇಳನ-ಯಜನನೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವು ಪರಮಹರುಷವಲಿ ಲೋಲಾಡುತ್ತಿಹುದು ಎಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕೆಂದರಿಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಪಂಚಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಐದೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಯೆಯ್ದಿನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪಂಚಾಚಾರ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಸಖಿಸ್ಸಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾಯಕನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಮೀರಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಖಿಸ್ಸಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಸಪ್ತ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ ಶರಣಂಗೆ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿಹುದು ಚಿದ್ವಾಘನಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಏಳೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಪ್ತ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಜನನ-ಮರಣದ ಭೀತಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟೆಂದರಿಂದರಿಂದಿಗೆ ಕಂಠಕವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣನು ನನವಿಧ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಶಿವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣನನರಿದು ರಕ್ತಿಸುತ್ತುಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಸಂಭಾವಿತನಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನನವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕವನರಿದು ಚಿದ್ವಾರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶರಣಂಗೆ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹತ್ತೆಂದರಿಂದಿಗೆ ಒಂದೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು

ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವದೀಗ, ಮಾಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ವಿಂದು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ನೋಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಾಚಾರ ದೊಡನೆ ಲಾವಣ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಶೃಂಗಾರವೆಂಬೇಟಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳು ಕೂಟಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಚನ್ನರಾಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮುಸಣಯ್ಯನವರ ವಚನ

೧

ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು ಜಳಹದ ವಾಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿ
ಮೊಳೆಯ ಡಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು, ಗುಲಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ
ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂಬ ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ
ಅಪಳ ಚಪಳವೆಂಬ ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ
ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿ ದೈವಗಳನೆಲ್ಲವ ಹಿಂದು-ಮುಂದು ಮಾಡಿ
ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೊವಾಳನೀತಾ !

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಜ್ಞಾನಾಂಬರವ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣನು ಅಲಂಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಆಚಾರವ ತನ್ನ ನಾಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಜಳಹದ ಓಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೈಷ್ಠಿಯೆಂಬುದೆ ಮೊಳೆ, ಶಿವಭಾರವೆಂಬುದೆ ಡಂಗೆ, ಈ ಉಭಯ ವನು ಧೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧೃಡವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಳೆಯ ಡಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ನೈಷ್ಠಿಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಪಡ್ತಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪಡ್ತಿಧ ಲಿಂಗವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂ ಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಲಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಪಟಿಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀ ವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಶಿವ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂಬ ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಪ್ಪ ವಿಧಾಚರಣೆ-ಷೋಡೋಪಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕ್ರೀ ಬದಳವಾದ ಕಾರಣ ಅಪಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ಚಪಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನ ವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ವನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಬ್ರಹ್ಮ-

ವಿಷ್ಣುವಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನು ಸೇವಕರ ಮಾಡಿ ಭೋಗ-ಭುಕ್ತಿಗಳ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿ ದೈವಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ ಹಿಂಡ ಮಾಡಿ ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೋವಳ ನೀತಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಿಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಆರು ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಯು ತೋರಿದ ಗುರಿಯ ನುಂಗಿ
ಮೀರಿ ನಿಂದುಮ ಗಗನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ,
ಸಾರುತ್ತಿದ್ದುದೆ ಹೋಗಿ ಮೀರಿ ಬರಬೇಡ ಎಂದು
ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಂದಧಿಕ ತೋರುತ್ತದೆ,
ಮೂರು ಕೋಣೆಗಳೊಳಗೆ ಈರೈದು ತಲೆ
ಎಂಟು ನೋಡಿ ಬಂದಾ ಶಿರು ಬೆಸಗೊಂಬುದು,
ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲವ ಸೇನೆ ಪದ್ಮರಂಜಿಯು ಕೋಟಿ
ಧಾಳವರಿದುದು ಎಂಟು ಜಾವದೊಳಗೆ
ಜಾತಿಗಾರನ ಕೈಯ್ಯ ಮಾರಣಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕದೆ ಅಳಿಗೊಂಡಿತ್ತು
ಜಗವ ಬೆಳುಮಾಡಿ ಜಾಣಕವಿಗಳಿಗೆ ಎದೆದಲ್ಲಣ

ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕನ್ನಡವು ಹೇಳುವಡೆ ಯುಗ ರಂಕೆ ಶಿವಶಿವಾ !

ಟೀಕು: — ಷಡ್ವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪನುಪ್ಪ ಪರಮಹಂಸನೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಹಂಸನು ಶ್ರೀಗುರು ತೋರಿಕೊಟ್ಟ ಸಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಲಕ್ಷವ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಆವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಿದ ಗುರಿಯ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜವನೊಳಕೊಂಡ ಆತ್ಮಾ ಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾಪರನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಭಾವದಿಂದಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರಿ ನಿಂದುಮ ಗಗನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ನಿಜವನೊಳಕೊಂಡ ಆತ್ಮಾ ಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾ ಪರನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ನಿರಾಳ ಶಿವ ತತ್ವವ ಮಹಾನುಭಾವಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಕೂಡಿದಂತಿಹುದಲ್ಲದೆ ಮರಳಿ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ನಾಚರಿಸಿ ಭವಕ್ಕೆ ಬಾರಲಾಗ ದೆಂದುಮ ಆ ಶರಣನ ನಿಜೋಪದೇಶವೆಂಬುದೀಗ, ಸಾರುತ್ತಿದ್ದುದೆ ಹೋಗಿ ಮೀರಿ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಂದಧಿಕ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ರಿಕೋಣಗಳೊಳಗೆ ತಲೆದೋರುವ ದಶವಾಯು ಆಷ್ಟ ತನುಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖವ ನರಿದು ಆಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಮುಖದಿಂದ ಶಿವಾನು ಭಾವವಲಾಗಿ ಸುವದೆಂಬು

ದೀಗ, ಮೂರು ಕೋಣೆಗಳೊಳಗೆ ಈರೈದು ತಲೆ ಎಂಟಿ ನೋಡಿ ಬಂದಾಶಿಸುವ
ಬೆಸಗೊಂಬುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನಾಳುವ ಶರಣನ
ಮಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಚೈತನ್ಯವಿಡಿರ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಕಾರಣಗಳು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪ
ತ್ತಿನಿಂ ಶಿವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವ ಸೂರೆಗೊಳಲು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲದಲ್ಲಿ
ಅನುನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ಸೇನೆ ಪದ್ಮ-ಶಂಖಿಯು ಕೋಟಿ
ಧಾಳಿವರಿದುಂಟು ಜಾವದೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ನಿವ ತತ್ತ್ವವ
ಸಾಧಕನಾದ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಜಾತಿ
ಗಾರನ ಕೈಯ ಮಾಣಿಕ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವು ಅವು
ದಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಜಗವ ಮಾಯಾ ಭ್ರಾಂತಿಗೀಡುಮಾಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿರು
ದೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಸಿಕ್ಕದೆ ಅಳಿಗೊಂಡಿತ್ತು ಜಗವ ಬೇಳು ಮಾಡಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾನುಭಾವದನುವನು ಉಪದಿಸುವಡೆ ಯುಗ
ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಿಗೆ ಶಂಕೆಯ ಮಾಡದಾಗಿ ನಿಜವನರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ
ಮತಿಗೆ ಭಿನ್ನೈಸದೆ ಚಿತ್ತವನಳಕಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಜಾಣ
ಕವಿಗಳಿಗೆದಲ್ಲಣ ಬಳ್ಳೈಶ್ವರನ ಕನ್ನಡವ ಹೇಳುವಡೆ ಯುಗ ಶಂಕೆ ಶಿವಶಿವಾ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ದೇವರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾರಿಯ ಭೋಜನರಮನೆಯ ವಾಲಗದೊಳಗೆ
ಹೊಂಪುಳಿವರಿವುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರ ಪಣೆಯ ಬೆಳಗು
ಜಾಣ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲೊಬ್ಬಳು ಅಣತಿಯ ಸರವು
ಮಹಾದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿಯನು ತೋರಿ ಒದವಿಸಿದ ಮಧು
ಮಾಧವಿಯನು ಭೋಜಗದ್ಯವ ನೋಡಲು ಶಿವನು ಕೇಳುತ್ತಿರೆ
ಬಾಣಸಿಗ ಹಡಪದವನೆ ಬಲ್ಲನು ಕಾಣಾ
ಕೊಂಕಿಲ್ಲದೆ ಸಬುದರಸ ಭೇದವನು ರಾಣಿ ಬಲ್ಲಳು
ಕುಮುದ ಪಾತ್ರ ವಿಧಾಂತ ಮಾವತಿಗ ಭೇದವನು
ಮೇಲೆ ಅಂಗರಿಕನು ದೀವಟಿಗೆ ಧಾರೆವಟ್ಟಿದ ಜಾಣನು
ಅಲ್ಲಿ ಚಂಬಕನ ಕಹಳೆ ಭೋರೆಂದು ಬಾರಿಸಿ
ಪ್ರತಾಪ ಕದಳಿ ಗೆಯದೆ ದಲ್ಲಣ ಆರು ಒಣ್ಣದ ವಸ್ತುವ
ಮೂರು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೆವಣಿಸಿದನು
ಕಮಲಸುರದ ಕವಾಹಾರಧಾರದ ಖೂಳರ—

ನಾಲ್ವರ ಬಯಕೆಯನು ದೇವ ಬಳ್ಳೈಶ್ವರನ ಕನ್ನಡ ವಿಪರೀತಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳು ಮೋಕ್ಷಂಗೆಯ ಕೈಯ ಹಿಡಿದು

೨೨ ೪೩ ೧೨ ಸಂಗ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಸರಮು ಸುಖ ಪರಿಣಾಮಿಯಹ ಸರ್ವಜ

ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ದೇವರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾರೆಯ ಭೋಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ಸನ್ನೆ ಚಿದಂಗವೆಂಬ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ಶಿವಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಸುವ ನಿಯೋಗದೊಳು ದರುಷ ಭಾವ ದಿಂದಿರಲೀಗ, ಅರಮನೆಯ ವಾಲಗದೊಳಗೆ ಹೊಂಪುಳಿವರಿವುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವ ಸುಖೋತ್ಸಾದದಿಂದ ಕುಂಡಲಿ ಸ್ಥಾನದ ಶುಪ್ತ ಭುಂಜರಗ ನೂರ್ಣ ಮುಖವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮಃನಾಳದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನೆಯ್ದಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಅಂತರಂಗದ ಚತುಃ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರ ಪಣಿಯ ಬೆಳಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸುಲಲಿತ ವಚನದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಂತ್ರವನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಜಾಣ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದ ಲೊಬ್ಬಳು ಅಣತಿಯರಸವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಿಗೆ ಚಿಕ್ಕೈಕ್ಯ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯನರುಹಿ ಬೋಧಾವ್ಯುತವ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಮಹಾವೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿಯನು ತೋರಿ ವದವಿಸಿ ಮಧುಮಾಧವಿಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಾಪಂ-ಕೋಹಂ-ಸೋಹಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸೂತಕ ವಿಲ್ಲದ ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಧ್ಯಾನಾವ್ಯುತವನುವ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯೆಂಬ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಬಲ್ಲಳೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಕಿಲ್ಲ ಶಬ್ದದರಸ ಛೇದವನು ರಾಣಿ ಬಲ್ಲಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಿಂದ ಶಿವಕೀರ್ತನಂಗೈಯ್ಯಲು ಆ ಶರಣಿಗೆ ಚಿಲ್ಲಿಂಗ ಪ್ರಸನ್ನವಾದುದನು ನಿರ್ವಂಜಕ ಬುದ್ಧಿ, ದಾಸೋಹಚಿತ್ತವೆಂಬುಭಯವನು ಕರಣಗಳೆ ಬಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಭೋಜ್ಯ ಗದ್ಯವನೋಡಲು ಶಿವನು ಕೇಳುತ್ತಿರೆ ಬಾಣಸಿಗ ದಡಪದವನೆ ಬಲ್ಲನು ಕಾಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ವಾಸನಾ ಹೃತ್ಪ್ರಮುದಕ್ಕೆ ವಿಧಾಂತನಾದ ಎಂಟು ವಿಧದ ಮದವನುಳ್ಳ ವೈಕಾರಿಕಾಗಜನ ವಿವೇಕಾಂಕುಶ ದಿಂದೊತ್ತಿ ಸತ್ಪಥದೊಳ ನಡಿಸುವ ಬಿದಹಂಕಾರದ ನಿಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಲೆ ಅಂಗರಿಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸು ಹೊರ್ದದಂತೆ ನಿಜವ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ದೀವಟಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರದೊಳು ಅನ್ಯ ವಿಷಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗದಂತಿರ್ಪ ಸಾವಧಾನ ಸಕೀಲವನುಳ್ಳ ಸಜ್ಜೀವನ ಸುಷುಮ್ನ ದ್ವಾರದೊಳು ಕೋಹಂ ಮಳಿದು ಸೋಹಂವೆಂಬ ಸುನಾದ ಧ್ವನಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಜಯಿಸಬಾರದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಇರಲಂಚಿ ತೊಲಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿ ಚಂಬಕನ ಕಹಳೆ ಭೋರೆಂದು ಬಾರಿಸಿ ಪ್ರತಾಪಕದಳಿಗೆಯದೆ ದಲ್ಲಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಶರಣನು ಷಡ್ವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾತ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ತ್ರಿವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗತ್ರಯದೊಳಗಡಗಿಸಿ ಅಂಗತ್ರಯದೊಳಗವಡಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಅರು ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತುವ ಮೂರು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೆವಣಿಸಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಮಳವೆಂದೊಡೆ ದೇಹ. ಅಸುರವೆಂದೊಡೆ ಅಸುರ ಕರ್ಮವನೀವ ಅಹಾರವೆಂದೊಡೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖಾಧಾರದಾ ಎಂದೊಡೆ, ಇವೆಲ್ಲವ ಧರಿಸಿದ ಜೀವನು. ಇಂತಿ ಜೀವಭಾವದಿಂದ ಇತರ ಕಾಮಾರ್ಥಗಳ ಬಯಸುವ ಕುಟಲ ಕುಹಕ

ತಂತ್ರಭ್ಯಾಸಿಗಳಹ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಶರಣನ ನಿಲುವು ಗೋಚರಿಸದಿರ್ಪುದು ಅಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಕಮಲಾಸುರದ ಕಣಾಹಾರಧಾರದ ಖೂಳರ ನಾಲ್ವರ ಬಯಕೆಯನು ದೇವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕನ್ನಡ ವಿಪರೀತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ಧರೆಯೊಳಗೆ ಚೋದ್ಯವ ನೋಡಿರೆ, ಒಂದು ಹರಿಣಿಯ ಮೃಗವು,
ಓದ ಬಲ್ಲದಾ ಚೆಲುವ ಗಿಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಕೊಂಬು-ಕೊಂಬು
ಗಳುಂಟು

ಇಂಬು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಖವು ಜಂಬುದ್ವಿಪದ ಬೆಳಗಿನ--
ಉದಯದ ಆಹಾರವದಕ್ಕೆ; ಸಂಭ್ರಮವ ನುಡಿದ ಕವಿಗಳ
ಮುಖವ ಝಳಪಿಸಿತ್ತು ಶಂಭು ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ ಹಾರವ
ನೋಡಿ ನಗುತ್ತ.

ಟೀಕು:— ಚಿದಾರಣ್ಯದೋಳಾ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹರಿಣಿಯ ಮೃಗವು ಮಹದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನವೆಂದ ಒಪ್ಪುವ ಪರಮಹಂಸನಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವನ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲದಿದು ಜಗದೊಳಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಧರೆಯೊಳಗೆ ಚೋದ್ಯವ ನೋಡಿರೆ ಒಂದು ಹರಿಣಿಯ ಮೃಗವು ಓದಬಲ್ಲದಾ ಚೆಲುವ ಗಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ಗುರು ಮುಖದಿಂ ಮಹಾನುಭಾವನ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣಸತಿಯ ಸದ್ವಿವೇಕವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿ-ದಾಂತಿಗಳೊಳಗಾದ ಪದ್ವಿದ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂಬಾ ದುದು ಅಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ವಿಪರೀತ ಕೊಂಬು-ಕೊಂಬುಗಳುಂಟು ಇಂಬು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖ ದೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಖವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಲಿಂಗಮುಖದೊಡನೆ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಆಹಾರವಾಗಿರ್ಪದೆಂಬುದೀಗ, ಜಂಬು ದ್ವಿಪದ ಬೆಳಗಿನುದಯದ ಆಹಾರವದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಾವದೋಳಾ ಚಿದಾವಿಭೂಷಣಮಪ್ಪ ಶಿವಾನುಭಾವದ ಸಾರ್ಥಂಗಳನು ಅರಿದು ಅನಂದಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿ ಇತರ ಮಥದಭ್ಯಾಸದಿಂ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಅಹಂಕರಿಸಿ ನುಡಿದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅರಿವೆಲ್ಲ ಮರವೆಗೊಳಗೊಂಡು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲೀಗ, ಸಂಭ್ರಮ ನುಡಿದ ಕವಿಗಳ ಮುಖವ ಝಳಪಿಸಿತ್ತು ಶಂಭು ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ ಹಾರವ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೪

ಮೇಘ ಮಂಡಲದರಸು, ಅನುರಸದರಸಿಯ ಮೈಯಲ್ಲಿತಾಗೆ
ಒಡಗಿದ ಅನುಮಿಷ ರತ್ನ ಪ್ರಭೆಯ ನೋಡುವಡೆ,

ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನೂರೆಂಟರ ಮಧ್ಯೆ ತುನಿದ ಸಮಾಧಿ
ಕೆತಾರಾ ಮಧ್ಯದ ಆನೆಯ ಕುಂಭ ಸ್ಥಲದ ಭವನಿಕೆಯ ಮೇಲೆ
ಜಾಣ ನಿಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಹೇಳಾ ! ಕನ್ನದುಳಿಯ ಕೆಂಪನು
ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಬಿನ್ನಾಣದ ಕಳವು ಹೇಳಾ !
ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನ ಚಕ್ರ ಪತ್ರವನಿರಿಸಿದಡೆ ನಿನ್ನಳವೆ

ಲೋಕದೊಳು

ಬಲ್ಲ ಜಾಣರು ಹಣ್ಣೆ ನೊಳಗಣ ಪದ್ಮದೇಸಳೆಸಳು
ಕನ್ನೊರೆದೇವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಅನುಭಾವದ ಸಿರಿದೊಡಕು.

ಟೀಕು: — ಪರಮಾನಂದ ರಸಮಯವಾದ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣಾತ್ಮಕನಿಸುವ ಮಂತ್ರರಾಜನಿರುತ್ತಿರಲಿಗ, ಮೇಘಮಂಡಲದರಸೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಂತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಪರಶಿವನು ಜ್ಞಾನಾಮೃತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಕ್ರಿಯೆ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಸಂಯೋಗವನೆಯ್ದಿದನೆಂಬುದಿಗ, ಅನುರದರಸಿಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ತಾಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲಿ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ, ಒದಗಿದ ಅನಿಮಿಷ ರತ್ನಪ್ರಭೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತನ್ನ ತಾಕಾಬ ಚಿದ್ವಿಕ್ರಾನುಳ್ಳ ಶರಣನು ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವ, ಆಷ್ಠೋತ್ತರ ಶತಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೇಕಾದ್ರದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದಿಗ, ನೋಡುವಡೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನೂರೆಂಟರ ಮಧ್ಯೆ ತೂಗಿದ ಸಮಾಧಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹದಂಕಾರದ ಸದ್ವಿವೇಕಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗವ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಬ ತೆರನರಿದಾತನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶರಣನೆಂಬುದಿಗ, ತಾರಾಮಧ್ಯದ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಭವನಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಜಾಣ ನಿಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಕೃತನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾಜ್ಞಾನವ ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧಕನಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದಿಗ, ಕನ್ನದುಳಿಯ ಕೆಂಪನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಬಿನ್ನಾಣದ ಕಳವು ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಅಂಗವೆಂಬ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಜಗದ ಬಿನ್ನಾಣಗಳಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದಿಗ, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಚಕ್ರ ಪತ್ರವನಿರಿಸಿದಡೆ ನಿನ್ನಳವೆ ಲೋಕದೊಳು ಬಲ್ಲ ಜಾಣರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಸರ್ವಾಚಾರವು ಸದ್ವಾಸನಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದಿಗ, ಹಣ್ಣೆ ನೊಳಗಣ ಪದ್ಮದೇಸಳೆ ಸಳು ಕನ್ನೊರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ನಿರ್ಣಯವಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬುದಿಗ, ದೇವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಅನುಭಾವದ ಸಿರಿದೊಡಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಸಹಸ್ರಮುಖ, ಕೊರಳೊಂದು ನಾಸಿಕದಲುಂಬ
 ಸುಖ ಘಾಸಿ ಮಾಡಿದರದರ ರೂಪು ನೋಡಾ !
 ಘಾಸಿಯಾದ ಭಾಷೆ ಏಕೆ, ವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ
 ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗ ಸೂಸಲೀಯದೆ
 ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ ಮಧ್ಯವ ನೋಡಿ
 ನಗುತ್ತಿದೆ.

ಟೀಕು:— ಜೀವಹಂಸನ ಹಲವು ಮುಖವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ
 ಮನ ಬಂದೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಸಹಸ್ರಮುಖ ಕೊರಳೊಂದು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವಹಂಸನೂ ದುರ್ವಾಸನೂ ಸ್ವೀಕಾರವೆಂಬ ನಾಸಿಕ
 ದಿಂದ ಅನ್ಯ ವಿಷಯಂಗಳನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಾಸಿಕದಲುಂಬ
 ಸುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ಜಡ ದ್ರವ್ಯವ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖದಿಂದ
 ಮಥನಿಸಲದೀಗ, ಘಾಸಿ ಮಾಡಿದರದರ ರೂಪು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
 ಇಂತು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖದಿಂದ ದೇವ ಧರ್ಮ ಕೆಡಲು ಆ ಜೀವನ ಶಬ್ದ
 ಜಾಲಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಅಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಘಾಸಿಯಾದ ಭಾಷೆ
 ಏಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಾಯ-ಜೀವದ ಗುಣ
 ವಳಿದ ಶರಣ ಸತಿ ಪರಮಧ್ಯಾನ ಕರಿಗೊಂಡು ಸದ್ವಿವೇಕದರ್ಪಣವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ
 ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವದ ನವಗ್ರಹಿಸಿವಳೆಂಬುದೀಗ, ವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ
 ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
 ಭಾವವು ಶರಣ ಮುಖಲಿಂಗವಾಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವ ಬಿಡದೆ ಭೋಗಿಸುವ
 ಲಿಂಗದ ನಿಜವನರುಂ ಆ ಶರಣನ ನೈಷ್ಠಿಕಾಚಾರವ ಕಂಡು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿಹು
 ದೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಸಲಿಯದೆ ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ
 ಮತ್ಸ್ಯವನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಜ ಧರೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಅಳಿಯಿತ್ತು, ಆಕಾರದಲ್ಲಿ
 ಫಲವಾಯಿತ್ತು

ಆ ಫಲವ ಬಯಲ ಕಣದಲೊಕ್ಕ ಮನದ ಹಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ
 ಬಾಯ ಹಗಹದಲ್ಲಿ ತೆಗದು ಕಣ್ಣನ ಕೊಳಗದಲಳವುತ್ತಿರಲಾಗಿ
 ಕಂಡುಗವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊರಳಡಗಿತ್ತು,
 ಕುಂಭೇಶ್ವರನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥನರಿಕೆಯಾಗಿ.

ಟೀಕು: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿರ್ವಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೊಡ್ಡಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಧರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಜವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಧರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಚಿಕ್ಕಲಾಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಅತ್ಮನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಫಲವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅ ಫಲವ ಬಯಲ ಕಣದ ಲೋಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಉನ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದ ನಿಜಾನುಭಾವಾಂಶರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯ ಹಗೆಯಲ್ಲಿ (ಹಗವದಲ್ಲಿ) ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ಪಡೆಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಹರಹದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ನಿವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನ ಕೊಳಗದಲಳವು ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿರಲಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬ ಉಭಯವಳಿದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡುಗವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊಳಗಡಗಿತ್ತು ಕುಂಭೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರ್ದ ಜಗನ್ನಾಥನರಿಕೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೨

ಸ್ವಯ ಪ್ರಸಾದಿಗುರು ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ,
ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಿ—
ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ
ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ
ನೊಲ್ಲ,
ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಭೇದವನರಿದು
ಒಂದನೊಡಗೂಡಿ ಒಂದನರ್ಪಿಸಬೇಕು
ಆ ಉಭಯವ ನೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು-ಕೊಳಬಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಗೆ
ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥಗೆ ನಮೋ ನಮೋ
ಎನುತಿದೇನು.

ಟೀಕು: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ

ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನು ಆ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವದಿಂ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನ್ನಲ್ಲದೆ ಆ ಶ್ರೀ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿಯಿಂ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳ್ಳನೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಸಾದಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣರೂಪಾಗಿ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸಮರಸಭಾವದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನುತ್ರಯ: ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಜಂಗಮವೆ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ವಸ್ತುವೆಂದರಿದು ಭೋಜ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸಮರಸಭಾವದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಿ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದ್‌ಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರಸಭಾವದಿಂ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನ್ನಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನ್ನಲ್ಲನೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವ ನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಸದ್ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಸ್ವರೂಪರೆಂದರಿದು, ಅಂತಪ್ಪ ಅರಿವಿನ ನಿಶ್ಚಯದಿಂ ಕೂಡ ಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿ, ಆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸಮಯ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬ ಶಿವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದಿ ಭಕ್ತನು ಆ ಜಂಗಮವೆ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವೆಂದು ಆ ಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂ ಪದಾರ್ಥವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನ್ನಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನಭಾವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳ್ಳನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶುದ್ಧ-ಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವೆ ಪರಕ್ಕೆ ಪರವಾದ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವೆಂದರಿದು ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಭೇದವನರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವು ಶರಣನ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಉಳುಮೆಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದನೊಡಗೂಡಿ ಒಂದನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಬೆರೆಸಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದ ಸುಖವನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಉಭಯವನೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳಬಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥನೆಗೆ ನಮೋ-ನಮೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕಾಯ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ !
ಭಾವ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ !

ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ !
 ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲ-ಬಲ್ಲವ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವನೊಬ್ಬ
 ಶುದ್ಧ-ಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸನ್ನೇತಿ ಪ್ರಸಾದವ ಚತುರ್ಥಾಗದಲ್ಲಿ
 ಗುರುವಿಗೆ ತನುವಳಿದು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವಳಿದು
 ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲವಳಿದು ಆ ಅರಿವಿಗೆ ಕುರುವಳಿದು
 ಸ್ವಯವೆ ತಾನಾದ ಇದಿರೆಡೆಗೆಟ್ಟುಕೃ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ
 ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಮೋ-ನಮೋ
 ಎಸುತ್ತಿದೆನು.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭೋಗಿಸುವ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನು ಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಅರಿವಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಎರಡಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಯ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ತನ್ನಾಚಾರ್ಯರಾದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಪಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆ ಉನ್ಮನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವನೊಳ ಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಆ ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಅಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಲಿಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ತತ್ವವೆಂದರಿವ ಸಾವಧಾನ ಪ್ರಸಾದಿ ತನಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅಭಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪದಾರ್ಥವನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲದೆ ಆ ಜಂಗಮವ ತನ್ನಿಂದ ಅನ್ಯವಾಗಿ ಪದಾರ್ಥವನರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡಿರುವನೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವನೊಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮದಿಂದಾದಯವಾದ ಶುದ್ಧ-ಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವನು ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಈ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೂ ಪರಿಯಾದುದೆ ಮೇಲಣ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದ. ಆ ಪ್ರಸಾದವನು ಮಹದರುವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಬಲ್ಲ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ತನುವರ್ಪಿತವಾಗಿ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವರ್ಪಿತವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವರ್ಪಿತವಾಗಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಉಭಯವಳಿದು ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ, ಶುದ್ಧ-ಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಪ್ರಸಾ

ದವ ಚತುರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ತನುವಳಿದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವಳಿದು, ಜಂಗ ಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲವಳಿದು ಅರಿವಿಗೆ ಕುರುಹಳಿದು ಸ್ವಯವೇ ತಾನಾದ ಇದಿರೆಡೆ ಗೆಟ್ಟಿ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡರೆ ಕರ್ಮದಾರಿ
ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದವ ನಾಯ್ತು ಕೊಂಡರೆ ವರ್ಮಹೀನ
ಉಕ್ಕುಳ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡರೆ ಸತ್ತ್ವಿಯಿಗೆ ಸಲ್ಲ
ಇಂತಿವನರಿದು ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಸಾದವ ನಿರ್ಧರದಿಂದ ಕೊಂಬ
ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವೆನಗೆಂದಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪದೊ ?
ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥನರಿದವಂಗಳ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಟೀಕು:— ಲೀಗುರು ಜಂಗಮದ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡರೆ ಕರ್ಮದಾರಿ ಶೇಷವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾನಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಬಳಿಕ ನೂಸಿದುದ ನಾಯ್ತು ಸೇವಿಸಲಾಗದು. ಅದೇತಕ್ಕಿಂದರೆ-ಪ್ರಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲದು ಅವರಿಗೆ ಅರುವಿನ ನಿರ್ಧರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದವನಾಯ್ತು ಕೊಂಡರೆ ವರ್ಮಹೀನನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಸಾದಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿದುದು ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೊಳಬಾರದು ಅಥವಾ ಕೊಂಡರೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಉಕ್ಕುಳ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡರೆ ಸತ್ತ್ವಿಯಿಗೆ ಸಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಭಿನ್ನವ ತೊಲಗಿಸಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದ ರಿದು ತನು-ಮನ-ಧನ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಮುಖದಲ್ಲಿರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯವನು ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವನರಿದು ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಸಾದವ ನಿರ್ಧರದಿಂದ ಕೊಂಬ ಮಹ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವೆನಗೆಂದಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪದೊ ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥನರಿಕೆ ಯಾದವಂಗಳ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಒಕ್ಕಲಗೇರಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಮೂರಡಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆರು ಹೊನ್ನ ತೆತ್ತು
ಮೀರಿ ಹರಿಕೆಯ ಕೊಳ್ಳನೆಂದು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಮೀರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತೂರಗೂಡಿ,

ಹರಿಕೆಯ ಬೇಡಿದರೆ ನಾ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ನೀ ಕೊಟ್ಟೆ,
ಪಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ನಟ್ಟನಡು ಮನೆಯ ಐದು ಕಾಲಿನ —
ನೆಲುಹಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕೊ ನೀ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ

ಒಡೆಯರುಂಟೆ ?

ನಾನೊಕ್ಕಲು ನೀನೊಡೆಯ ಮೀರಿ ಕೊಂಡಿವೆನೆಂದಡೆ
ಮುನ್ನವೆ ದಯ ಸೆರಿಗೆ ನಾನೊಳಗು ಗುತ್ತಿಗೆಕಾರಂಗೆ ಮತ್ತಾರು
ಕುಳವುಂಟೆ
ಇನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನಾದರೆ ಎನ್ನ ಹಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟೆಗೆಯೊಡೆಯ ಕಾಮು
ಭೀಮ ಜೀವದನದಾಣೆ.

ಟೀಕು:— ಗುಣತ್ರಯಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ತನ್ನಂಗೆ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಷಡೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಪದ್ಧಿಧ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವ ಪದ್ಧಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರನಿ ಮಣ್ಣೆಂಗೆ ಆರು ಹೊನ್ನತೆತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾ ಮುನ್ನ ಹುಟ್ಟಿ ಜೀವಭಾವದಿಂ ಭುಂಜಿಸಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರಿ ಹರಿಕೆಯ ಕೊಳ್ಳನೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಾಗಿ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾವನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣನು ಲಿಂಗಕ್ಕಪರಾಧಿಯಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವನಲ್ಲ ಅದೇನುಕಾರಣವೆಂದಡೆ-ಈ ಗ್ರಾಮವೆಂದರೆ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗ ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇವಕ ರಾದ ಕಾರಣ ಆ ಶರಣನು ಶಿವ ತಾನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವನಲ್ಲದೆ ಎರಡಿಟ್ಟು ದ್ವೈತ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವನಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮೀರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಷಡಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವನೊಳಕೊಂಡು ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪಟ್ಟಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶರಣನು ದ್ವೈತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲಾತ್ಮರುಗಳ ಹಾಗೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಕ್ರಿಯವ ಮಾಡುವದಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರವಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತಾರುಗೂಡಿ ಹರಿಕೆಯ ಬೇಡಿದರೆ ನಾ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶಿವ ಮಂತ್ರವು ಪಂಚಕರಣಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಶಿವಭಾವದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ನಟ್ಟ ನಡುಮನೆಯ ಐದು ಕಾಲಿನೆಲಹಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಕೊ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಿಂಗವೆಕೆ ತ್ವ. ಶರಣನೇ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭೃತ್ಯನೆಂಬುದೀಗ, ನೀ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವ ಒಡೆಯ

ರುಂಟೆ? ನಾನೊಕ್ಕಲು ನೀನೊಡೆಯ ಮೀರಿಕೊಂಡೆಹೆನೆಂದೆಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನಾದ ಕಾರಣ ಮೊದಲೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುನ್ನವೆ ದಯ ಸೆರೆಗೆ ನಾನೊಳಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಖವನು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಒಡತನವನಿತ್ತಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಆಚರಿಸ ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಗುತ್ತಿಗೆಕಾರಂಗೆ ಮತ್ತೆ ಕುಳವುಂಟೆ ಇನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನಾದರೆ ಎನ್ನ ಹಟ್ಟಿ, ಕೊಟ್ಟೆಗೆಯೊಡೆಯ ಕಾಮಭೀಮ ಜೀವದನದಾಣೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೨

ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿ ಮುಂದೆ ಕರಲು, ಹಿಂದೆ ಇಂಗರಲು,
ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿ ಮೂರು ನೆಲದ ಭೂಮಿ,
ಆರೈದು ಬೆಳೆದೆಹೆನೆಂದೆಡೆ ಇದಾರ ವಶವಲ್ಲ
ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನದೊಡಿಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಾತ್ಮಂಗೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ತನುವೆಂಬುದೀಗ, ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದೆ ಕರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹವು ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಕೂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದೆ ಇಂಗರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹವು ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಕೂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿ ಮೂರು ನೆಲದ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಕೂಡಿದಾತ್ಮರುಗಳು ತನು ತ್ರಯಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಹೆನೆಂದೆಡೆ ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರಿಗಸಾಧ್ಯ ವೆಂಬುದೀಗ, ಆರೈದು ಬೆಳೆದೆಹೆನೆಂದೆಡೆ ಇದಾರ ವಶವಲ್ಲ ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನ ದೊಡಿಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೩

ಕುಂಭದ ಮಳೆ ಹೋಯಿತ್ತು, ಮೂರಂಗದ ನೇಗಿಲು ತರಿಯಬೇಕು
ಆರಂಗದ ಭೂಮಿಯಲರಸಲಾಗಿ ಒಂದೆ ಮರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಮೂರುಕವೆ, ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಐದು ಕವೆ
ಕವಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕವಲಿ ಆರಾಯಿತ್ತು
ಆ ಆರರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀರಿ ಕವತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಯಿತ್ತು
ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕವಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ಶಾಖೆ ಕೊಂಬು

ಆ ಮರನನೇರಿ ಹಿಂದಳ-ಮುಂದಳ ಕೊಂಬ ಕಳದು
 ಕೊಡಲಿಯಾಡುವದಕ್ಕೆ ತೆರಪುಮಾಡಿ ನಡುವಣ ಕೊಂಬ
 ಕಡಿವುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
 ಒಂದು ಹೊಯಿಲಿಗದಂಗದ ತೊಟ್ಟಿ ಹರಿದು
 ಉಭಯಕ್ಕೆ ದಿಂಡು ಹರಿದು ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಗರ್ಭದ ಕೆಚ್ಚು ಖಂಡಿತ
 ವಾಯಿತ್ತು
 ಮರತಟ್ಟಾರಬೇಕೆಂದು ಇರಿಸಿ ಬಂದೆ ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವನ
 ದೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಟೀಕು:— ದೇವ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಚಿವಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲಪು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕರಿಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುಂಭದ ಮಳೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಳಕೊಂಡ ಶರಣ ತನು ತ್ರಯಂಗಗಳನು ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಕೃತಿಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರಂಗದ ನೇಗಿಲು ತರಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಪದ್ಧಿಧ ಬೆಂದಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧದಾರ್ಪಣ ಚಿದ್ ಘನ ಲಿಂಗವ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರಾಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ರಂಗದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲರಸಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಮರ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಒಂದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತ್ರಿತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಕವೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ತತ್ತ್ವತ್ರಯದಿಂದ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳುದಯವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೈದು ಕವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಿಂದ ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕವೆಯ ಕವಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕವಲಿ ಆರಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಆಚಾ ರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಂಗಳೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಆರರ ಕವೆಯಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಕವಲು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಾಂತ ವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಸ್ವರೂಪವ ನೈದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕವಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ಶಾಖೆಗೊಂಬಗೂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವೆ ತನ್ನ ನಿಜವೆಂದರಿದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರನೇರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಪರ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವಿಯಾದ ಶರಣನು ರಾಜಸಹಂಕಾರ-ತಾಮಸಹಂಕಾರ ಎಂಬ ಉಭಯವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ಛೇದಿಸಿ ಶಿವಜ್ಞಾನವಾಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ

ತೆರಪು ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂದಳ-ಮುಂದಳ ಕೊಂಬ ಕಳಿದು ಕೊಡಲಿ
ಯಾಡುವವಕ್ಕೆ ತೆರಪು ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರ
ಣನು ತನ್ನ ಶಿವಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕಹಂಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಗುರೋ
ಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾವೀಕ್ಷೆ
ಯಿಂದ ತನುಭಾವ ಸಪ್ತವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬು
ದೀಗ, ಸಡುಸಳ ಕೊಂಬ ಕಡಿವುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬಂದು ಹೊಯಿಲಿಗದಂಗದ ತೊಟ್ಟಿ
ಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ
ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಂಬಂ
ಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯಕ್ಕೆ ದಿಂಡು ಹರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಶ್ರೀಗುರು ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಾರಣ ವೇದವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಲು ಜನನಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾದ ಮೂಲ ಆಹಂಕಾರ ಸಪ್ತವಾಗಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವ
ಲಿಂಗ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಗರ್ಭದ ಕೆಚ್ಚು ಖಂಡಿತ
ವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ತ್ರಿವಿಧವನೊಳಗೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ
ಕಾಯವು ಚಿತ್‌ಭಾಸಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಲೋಸುಗವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿ
ದಿದರ್ಶನಂಬುದೀಗ, ಮರತಬಟ್ಟಾರಬೇಕೆಂದು ಇರಿಸಿ ಬಂದ ಕಾಮ ಭೀಮ
ಜೀವದನ ದೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಳಾಗಿ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮರನ ತಂದು
ನಿಬದ್ಧಿಯ ಕಾರುಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿಯ ಶಿಶು ಉದಯಿಸಿ
ಅನಾದಿಯೆಂಬ ಹುಗುಲ ತೆಗೆದು ಆದಿ ಈಯನನಿಕ್ಕಿ
ಇಷ್ಟವೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೊಳೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ,
ಭಾವವೆಂಬ ಜಿಗುಕೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಗುಳವ ತೊಡಿಸಿ
ಸತ್ಪ್ರಿಯೆಂಬ ಕಣ್ಣೆಯ ನೆನಿಲಿ ತೊಡ ಸುಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುವೆಂಬನೊಗದ
ಉಭಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ,
ಎಡಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾರಿಯ ಹೂಡಿ, ಬಲಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಹೂಡಿ
ಆಡು ಕೆತ್ತುವಂತೆ ದಾ ಎಂದು ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ
ಭೂಮಿಯ ಒಡಗೂಡಿ ಸವಯಿತ್ತು, ಬೆತ್ತವಟ್ಟಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.
ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನದೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ
ತಾನು ಆದಿಯಾಗಿ ನಿಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಳಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಹ ಶರಣ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವ ಬಯಸಿ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆ
ನಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದರ್ಶನಂಬುದೀಗ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆವಾಗಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದುಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೀ

ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ದೀಕ್ಷತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಇಷ್ಟ —
ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿದ್ದಮರನ ತಂದು
ಬುದ್ಧಿಯಕಾರಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿಯ ಶಿಶು ಉದಯಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆನಾದಿ ಎಂದೊಡೆ ಆತ್ಮನು. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮನ ಹುಗುಲೆಂದೊಡೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ. ಆ
ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನೆ ಹುಗುಲಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆನಾದಿಯೆಂಬ ಹುಗುಲು
ತೆಗೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದಿ ಎಂದೊಡೆ ದೇಹ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಡಗಿದ
ಸತ್ತ್ವಿಯನೆ ಇಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಅದಿಯೆಂಬ ಇಯವನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಮೇಲಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಟಿಸಿಪುದೇ
ಮೇಳಿಯಾದ ಕಾರಣ, ಇಷ್ಟವೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಮೇಳಿಯ ಪಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಇಂತಪ್ಪ ನಿಷ್ಠಾ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಶಿವಭಾವವನೆ ಮಿಗುಳಿಯಾಗಿಕ್ಕಿದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವವೆಂಬ ಜಿಗಳೆಯನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ತನ್ನ
ಸದ್ಭಾವವನೆ ಗುಳುವಾಗಿ ತೊಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಗುಳುವ
ತೊಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ
ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನು ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತ್ವಿ
ಯೆಂಬ ಕಣ್ಣೆಯನೆ ನಿಲತೊಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ
ದೃಷ್ಟಿಯ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದ ಎರಡರ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷು
ವೆಂಬ ನೋಗವೆ ಉಭಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ
ಶರಣ ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞಾನನು ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ತೈಜಸನು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿ ಇಂತಪ್ಪ
ಸುಜ್ಞಾನಕ್ರೀವಿದಿಂದು ಶಿವಾಷ್ಟೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ದೇಹ ಭಾವ
ವಳಿದು ಮಹಾಭನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಡಗೋಲಿನಲ್ಲಿ
ಕಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಬಲಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಹೂಡಿ ಅಡಿಕೆತ್ತನಂತೆ ದಾ ಎಂದು
ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಭೂಮಿ ಬಡಗೂಡಿಸಿ ವಯಿತ್ತು ಚಿತ್ತ ಬಟ್ಟಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕಾಮ
ಭೀಮ ಜೀವದನಮೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಲಿಂಗವೆ ಭೂಮಿಯಾಗಿ, ಲಿಂಗವೆ ಕಳೆಯಾಗಿ,

ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಬತ್ತ ಬಲಿದು ವುಂಡು—

ಸುಖಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದ ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನಮೊಡೆಯ.

ಟೀಕು:— ಚಿದ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ
ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗವೆ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವೆ ಇಷ್ಟ-
ಪ್ರಾಣಭಾವವೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆಚಾರಾದಿ ಮದಾಲಿಂಗ ಸ್ಪಷ್ಟಿಧ
ಅಂತು ನವವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು ಶರಣನ ತನುತ್ರಯ ಸ್ವಚೇಂದ್ರಿ
ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗವೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂ

ಪನಃದ ಶರಣ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸದೊಡನೆ ರೂಪು-ರೂಪಿ-ತ್ಯಪ್ಪಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ-ಸ್ಪರ್ಶ-ರೂಪು-ರಸ-ಗಂಧ-ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಬತ್ತಬಲಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆಲಿಂಗ ಸುಖ-ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಶರಣ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಡು ಸುಖಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದ ಕಾನು ಭೀನು ದನವೊಡೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಿಲಾರದ ಭೀಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಒಂದೇ

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇದು

ಆರು ಕೆರೆಯ ನೀರ ಕುಡಿದು, ಒಂದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು

ಮೂರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೊತ್ತಿಗೊಳಗಾದವು.

ಬಿಟ್ಟು ಕರೆಯಲಾಗಿ ಗೋವಿಗೆ ವರ್ಣ ಹಲವು

ಆ ಹಾಲಿಗೆ ಏಕ ವರ್ಣ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತದೆ ಹಸುಕು ನಾರದೆ

ಕಾರೇಳದ ನಿರಸ ತಪ್ಪಿ ಮಧುರಸತುಂಬಿ ಕಾಸಿ ಉಣಬಲ್ಲರೆ

ಆತನೆ ಭೋಗಿ, ಆತ ನಿರತಿಶಯಾನುಭಾವ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು

ಕಾಲಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಟೀಕು:— ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಷಡ್ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವು ಕೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಷಡ್ವರ್ಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ಅಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಲ್ಲಿ ಆ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖದಿಂ ಲಿಂಗ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಭಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸುಜ್ಞಾನಾಂಕುರವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೇ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರ್ಧ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿನೇಕ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರು ಕೆರೆಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಚಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಲಿಂಗ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಜೇತ್ರಯಂಗಳ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೊತ್ತಿಗೊಳಗಾದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ

ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತರಸವ ತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕರೆಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಣಮ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಗೋವಿಗೆ ವರ್ಣ ಹಲವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಚಕ್ರ ಣಮ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು ಪರಮಾಮೃತ ರಸವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಲಿಗೆ ಏಕ ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ದೇಹಭಾವವ ಹೊದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಚೆಟ್ಟಿ ಹತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ನಾನು ಜೀವನೆಂಬ ಮಾಯಾ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಭಾವವ ಹೊದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುಕು ನಾರದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವಾಗಾಡ್ತದಿಂದ ಉಲಿಯ ನೆಂಬುದೀಗ, ಕೌಕೇರಳದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶರಣನ ಒಳ-ಹೊರಗೆ-ಇದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವನೆ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿರಸ ತಪ್ಪಿ ಮಧುರಸ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಸಿ ಉಣಬಲ್ಲರೆ ಆತನೆ ಭೋಗಿ ಆತನಿರತಿಶಯಾನುಭಾವ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಕಾಲಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಲಿಂಗವು ತಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಹಲವು ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಲೆಯ ಮಂದಿರಂಗಳಲ್ಲಿ.

ಬಳಸಿ-ಬಳಸಿ ಮೇದು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮನೆಲ ಹೊಲಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ

ಬಪ್ಪುವು ನೋಡಾ!

ಆ ಪಶುವಿಗೆ ಕಟ್ಟುಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾವಟ್ಟುಗೊಳಗಲ್ಲ

ತಮ್ಮ ತಾವಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಲಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ

ನೆಲೆಯ ತಾವಿಗೆ ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಕಾವಲು ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ

ಕಾಲಕರ್ಮವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾದವಂಗೆ.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸಂಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯವಳಿದು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಲವು ಗಿರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣಂಗೆ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳು ಅಳಿದು ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಳಿದು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿದಿದು ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿಹವು ಅತ್ಮತ್ರಯಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಮಲೆ ಮಂದಿ

ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ-ಬಳಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸತ್ಪಥಮಾರ್ಗವಿದಿದು ಆಚ ರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಆತ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಮೇದು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊಲಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಬಪ್ಪವು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನು ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಎರಡಿಟ್ಟು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಶುವಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನು ಕಾಲ-ಕಾಮರ ಭಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾ ಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಮ ಕಟ್ಟು ಗೊಳನೊಳಗಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀ ವನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಕ್ರಿಯಂಗಳು ತಾವು ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ದುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಾದ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಕ್ತ್ಯಾಮೃತ ರಸವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ನೆಯ್ದಿದನೆಂಬುದೀಗ, ತಮ್ಮ ಶಾವಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯ ಶಾವಿಗೆ ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಕಾವಲು ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ ಕಾಲ ಕರ್ಮವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾದವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ಎರಡು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ, ಕೊಂಬು ಮೂರು,

ಕಿವಿ ನಾಲ್ಕು, ಕಣ್ಣೊಂದೆ;

ಮೂರು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ, ಕೊಂಬು ನಾಲ್ಕು, ಕಿವಿಯೊಂದು

ಕಣ್ಣು ಮೂರು;

ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ, ಕೊಂಬಾರು, ಕಿವಿ ಎಂಟು,

ಕಣ್ಣೆರಡು;

ಒಂದು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ, ಕೊಂಬು ಹಿಂದೆ, ಕಿವಿ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ

ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ;

ಮುಟ್ಟು ನೋಡಿ ಕರದೆಹನೆಂದೊಡೆ ಕೆಚ್ಚಲು ಮೊಲೆಯೊಳಗಡಗಿತ್ತು.

ಮೊಲೆಯ ಮುಟ್ಟು ನೋಡಿಹನೆಂದೊಡೆ ಬಟ್ಟು ಬಯಲು

ಕಾಲ ಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಅಂತರಂಗ—ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಉಭಯ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಸ್ವನವಾಗಿಹುದು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿನ ಕೊಂಬುಗಳಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಕೋಡುಗಳಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ನಾಲ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ದ್ವಾರವು ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿಯೊಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ-ಸುಜ್ಞಾನ-ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ನೇತ್ರವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು

ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥ-ಕಾಮ-ಮೋಕ್ಷಂಗಳೆ ಸ್ತನವಾ
ಗಿಹ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಷಟ್ಸ್ಥಲಂಗಳೆ ಚಿದಹಂಕಾರ
ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ ಕೋಡುಗಳಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ,
ಕಿವಿಎಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆ
ಸದ್ವಿವೇಕ ದ್ವಾರವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಎಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ-ಸಹಜ ಜ್ಞಾನಂಗಳೆ ಚಕ್ಷುವಾಗಿರುವೆಂಬು
ದೀಗ, ಕಣ್ಣೆರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನ
ವಾದ ನಿಷ್ಕಲಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಗೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆ ಸ್ತನವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಒಂದು ಮೊಲೆಯ ಪಶುವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಕಾಮ
ಧೇನುವಿಗೆ ಚಿದಹಂಕಾರವೇ ಕೋಡು, ಮೂಲ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹು
ದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶರಣನ ಅಸಿವದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹು
ದೆಂಬುದೀಗ, ಕಿವಿ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಮಹದರುವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹೆ
ನೆಂದಿರಲಾಗಿ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯವು
ಆಚಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಟ್ಟು
ನೋಡಿ ಕರೆದೆಹನೆಂದೊಡೆ ಕೆಚ್ಚಲು ಮೊಲೆಯೊಳಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕ್ರಿಯೆಂದಾಚರಿಸಿಹೆ
ನೆನಲು ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬೆರಡು ಸಮರಸಭಾವರಿದ ಒಂದೆಯಾಗಿ ಚಿದಾಬಯಲ
ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆಯ ಮುಟ್ಟು ನೋಡಿಹೆ
ನೆಂದೆಡೆ ಬಟ್ಟುಬಯಲು ಕಾಲಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾ
ಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಇಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರು ಕಾಳ ಸುರಿದು ಪಶು ಮೇಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಒಮ್ಮನದ ಮೇದು ಇಮ್ಮನ ಉಳಿಯಿತ್ತು
ಅದು ಸುಮ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಕರೆಯ ಹೋಗಲಿಕೆ ಅಂಡೆಯಲ್ಲಿ
ಅಯ್ಯಳವ ಕರದು ಕಂದಲಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಲಾಗಿ ಮೂಗಳವಾಯಿತ್ತು.
ಆ ಮೂಗಳವ ಒಲೆಯ ದೆನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿ
ಕಾಸುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ನಾಶವಾಯಿತ್ತು.

ಇಂತಿ ಈಶ್ವರ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ನಿಶ್ಚೈಸಲಾಗಿ,
ಕಾಲಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾದವನ ಇರವು.

ಟೀಕು:— ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳನೆ ಜೀವಂಗಾಹಾರವಾಗಿತ್ತ ಪರಶಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಇಮ್ಮ ನ ಹತ್ತಿಯ ಕಾಳ ಸುರಿದು ಪಶು ಮೇಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ವಿಷಯಂ ಗಳನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಂಗ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರವೊದಗಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾಗಲು ಮನೋವರ್ತನೆಯು ಅಳಿದು ಉನ್ಮನಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಉಭಯವು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಮ್ಮನವ ಮೇದು ಇಮ್ಮನವು ಉಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವನಳಿದು ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಚಿದಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಂಚಾಚಾರವನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಸುಮ್ಮಾನ ದಲ್ಲಿ ಕರೆಯ ಹೋಗಲಿಕೆ ಅಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಳವ ಕರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಬಹಿರಂಗದ ಪಂಚಾಚಾರವನು ಶರಣ ತನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಂತ ರಂಗದ ಚಿದ್ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೋರಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಂದಲಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಲಾಗಿ ಮೂಗಳವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳನು ತನು ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ವಿಡಿದು ಅಚರಿಸಿಹೆನೆಂಬಕ್ಕರವು ಭಯನಳಿದು ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದ ವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮೂಗಳವ ಒಲೆಯ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿ ಕಾಸುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ನಾಶವಾಯಿತ್ತು ಇಂತಿ ಈಶ್ವರ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ನಿಶ್ಚೈಸಲಾಗಿ ಕಾಲಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದೊಳಗಾದವ ಇರವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಮೂರಂಗುಲದಲ್ಲಳದು ಅಯ್ದಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ-

ಆರಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು;

ಎಂಟರಳತೆ ಹದಿನಾರರ ಚತುರ ಚತುರಸ, ಮೂವತ್ತೆರಡರ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಹಸ್ತ ಕಂಬಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿ

ಎರಡು ಒಳಗೆ ನಿಂದಿತ್ತು;

ಒಂದು ಹೊರಗಾಗಿ ಕೈಸಾಲೆಯಾಯಿತ್ತು;

ಈ ಕೆಲಸವ ಹೊರಗೆ ಬಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಸವದೆ, ಒಳಗೆ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಸವದೆ
ಇಂತಿ ತೆರನ ತಿಳಿದೊಡೆ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ-
ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಕಾ ವಿಮಲ ರಾಜೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ವಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ಎಂದೆ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸತ್ತ-ಚಿತ್ತಾನಂದ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮವೆರಡು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ
ಲಿಂಗವಾಗಿ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರಂಗುಲ
ದಲ್ಲಳದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರ
ಣನ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಪದ್ಧಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ
ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಪಟುಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ,
ಆರಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
ಪಟು ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಬಿರಳತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಷ್ಟ
ವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಹದಿನಾರು ತೆರದ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹದಿನಾರರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದ ಶರಣನು ಮನ-ನಿರೀಕ್ಷಣ-ಇಳನ-ಯಜನ
ವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಚತುರಸದ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿದಿದಿದ್ದ ಶರಣನು ಮೂವತ್ತೆರಡು
ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂವತ್ತೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂವತ್ತೆರಡು ತೆರದ ಭಕ್ತಿವಿದಿದು ಆಚರಿಸಿದ
ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಹಸ್ತಕಂಬಿಯನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು
ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಾಚರಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತ
ಎಂಬುದೀಗ, ಮೂರರಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತ
ರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆರಡು ಸಂಬಂಧವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡು
ಒಳಗೆ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ
ಕ್ರಿಯಾ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಹೊರಗಾಗಿ ಕೈಸಾಲೆ
ಯಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ
ವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕೆಲಸವ ಹೊರಗೆ ಬಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಸವದೆ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನಾಚರಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಒಳಗೆ
ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಸವದೆ, ಇಂತಿ ತೆರನ ತಿಳಿದೊಡೆ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ
ಕಾಳಿಕಾ ವಿಮಲ ರಾಜೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ಎಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಘಟಿಸ್ತಾವರದೊಳಗನೊಡದು ಕೆಚ್ಚಿನ ಹೊದೆಯ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ
ಮಿಕ್ಕಾದ ಹೊರಗಣ ಹೊರೆಯ ತಿಗುಡ ಕೆತ್ತಿ ಕಂಭವ ಶುದ್ಧೈಸಿ
ನೆಲವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಚತುರಸವ ಇಂಬುಗೊಳಿಸಿ ಮೇಲಣ ವಟ್ಟಕ್ಕೆ,
ಎಂಟು ಧಾರೆಯ ಏಣು ಮುರಿದು ಗಡಿಗೆ ವಟ್ಟವ

ವರ್ತುಳಾಕಾರದಿಂ-

ಶುದ್ಧವ ಮಾಡಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲವನೇಕೀಕರಿಸಿ,
ಒಂದು ದ್ವಾರದ ಬೋದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಭವ ಶುದ್ಧೈಸಿ,
ಕಂಭಯರವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಚತುರಸದ ಭೇದ

ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟು

ನವರಸದ ಬಾಗಿಲು ಲ್ಲುಚ್ಚಿ ತ್ರಿಕೋಣೆಯ ಉಲುವು ಕೆಟ್ಟು,
ಮುಂದಣ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಂದಣ ಬಾಗಿಲು ಕೆಟ್ಟು

ನಿಜ ಒಂದೆ ಬಾಗಿಲಾಯಿತ್ತು

ಈ ಕೆಲಸವ ಆ ಕಂಭದ ನಡುವೆ ನಿಂದು ನೋಡಲಾಗಿ

ಮಂಗಳಮಯವಾಗಿತ್ತು

ಇದು ಯೋಗಸ್ಥಲವವ, ಘನಲಿಂಗ ಯೋಗಸ್ಥಲ,

ಇಂತಿ ಭೇದವ ತಿಳಿದಡೆ

ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯೈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಕಾ ವಿಮಲ

ರಾಜೇಶ್ವರಲಿಂಗವಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ಎಂದೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣು ಘಟವೆಂದೊಡೆ ದೇಹ, ಸ್ಥಾವರವೆಂದೊಡೆ ಆತ್ಮನು; ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಾತ್ಮರ ವರ್ತನೆಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಘಟಿಸ್ತಾವರದೊಳಗ ನೊಡದೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಾತ್ಮರ ವರ್ತನೆಯ ಭೇದನವಾದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕೆಚ್ಚ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆಯ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಮೂಲ ಅಹಂಕಾರವ ದಹಿಸಿದ ಶರಣನು ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದ ಅನಿತ್ಯಭಾವವ ಕೆಡಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಆಚಾರವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕಾದ ಹೊರಗಣ ಹೊರೆಯ ತಿಗುಡಕೆತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಭಾವಸ್ತಂಭವನು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಭವ ಶುದ್ಧೈಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ಮರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಆಚಾರ ಸ್ಮರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೆಲವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಚತುರಸವ ಇಂಬುಗೊಳಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅಷ್ಟ ತನುವಿನ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಲಣವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಧಾರೆಯ ಏಣು ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು, ಗಡಿಗೆನೆಟ್ಟವೆಂದೊಡೆ ಕಾರಣ ದೇಹ ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಗಡಿಗೆ ವಟ್ಟವ ವರ್ತುಳಾ ಕಾರದಿಂದ ಶುದ್ಧವ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಲಿಂಗದ ವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಏಕೋತ್ತರ ಪಟಸ್ಥಲವನೇಕೀಕರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಾವ ಸ್ತಂಭವ ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ದ್ವಾರದ ಬೋದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಭವ ಶುದ್ಧಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಸ್ತಂಭವ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದು ಎಂಬುದೀಗ, ಕಂಭಯರವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಜೀವನು ಅಪ್ಪದಳದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ವರ್ತನೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಚತುರಸದ ಭೇದ ಅಪ್ಪದಿಕ್ಕಿನ ಬಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನನದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತು ನನವಿಧ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನವರಸದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನನದ್ವಾರಂಗಳು ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ಆತ್ಮಕ್ರಿಯಂಗಳ ಶಬ್ದಜಾಲಂಗಳು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು, ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಎಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಕೋಣೆಯ ಉಲುವು ಕೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸದ್ವಿವೇಕದ್ವಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರವು ಚಿದ್ರೂಪನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಪ್ಪತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದಣ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಂದಣ ಬಾಗಿಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಲಿಂಗಾಂಗ ವೆಂಬುಭಯವಳಿದು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಿಜ ಒಂದೆ ಬಾಗಿಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಇಂತಪ್ಪಾಚರಣೆಯನು ಶಿವಭಾವ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸುಜ್ಞಾನಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಕೆಲಸವ ಆ ಕಂಭದ ನಡುವೆ ನಿಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ಮಂಗಳವಾಯ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ಭಿನ್ನಯೋಗದಂತಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ನೆಯ್ದಿದ ಶಿವಯೋಗವೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಯೋಗಸ್ಥಲವಲ್ಲ ಘನಲಿಂಗ ಯೋಗ ಸ್ಥಲ, ಇಂತಿ ಭೇದವ ತಿಳಿದಡೆ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಕಾ ವಿಮಲ ರಾಜೇಶ್ವರಲಿಂಗವಲ್ಲ ದಿಲ್ಲಾ ಎಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆಯರ ವಚನಗಳು

೧

ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯನೊಂದುಗೂಡಿ ಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದವ

ಕತ್ತರಿಸಲಾಗಿ

ಆರು ಹೋಳಾಯಿತ್ತು ಆರಕ್ಕೆ ಮೂರಪ್ರತಿಯನಿಕ್ಕಲಾಗಿ,
ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಡಗಿ ಮೂರೊಡಗೂಡಿದವು
ಮೀರಿ ಹೊಲಿವುದಕ್ಕೆ ಒಡಗೂಡುವ ಹೊಳ ಕಾಣೆ
ಇಂತಿ ಗುಣವಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಪಟು ಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕು
ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಟ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀ ಗುರೋಪಾಸನೆಯ
ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ನಷ್ಟವ
ಮಾಡಿ ಲಿಂಗತ್ರಯವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರುಗಳಿಗೆಯ
ನೊಂದುಗೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರ
ಣನು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಸದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಭೇದಿಸಲು
ಆತ್ಮಗೂಡಿ ಆ ಪದ್ಧಿಧ ಸ್ಥಲ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದವ
ಕತ್ತರಿಸಲಾಗಿ ಆರು ಹೋಳಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪದ್ಧಿಧ ಸ್ಥಲಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವೆ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾದವೆಂಬು
ದೀಗ, ಆರಕ್ಕೆ ಮೂರ ಪ್ರತಿಯ ನಿಕ್ಕಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪದ್ಧಿ
ಧಾಂಗವನು ಒಳಗೊಂಡಿರ್ಪ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗವನು ಶರಣ ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭಾವದಗ್ರ
ದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗವನು ಏಕವ ಮಾಡಿದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಡಗಿ ಮೂರೊಡಗೂಡಿದವು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ
ಇನ್ನು ಸ್ಥಲವಿಡಿದಾಚರಿಸಿಹೆ ನೆಂದೊಡೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ,
ಮೀರಿ ಹೊಲಿವುದಕ್ಕೆ ಒಡಗೂಡುವ ಹೊಳ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು
ಸ್ಥಲ-ಕುಳಂಗಳು ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಯಾದ ಶರಣನ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಮೇಲಣ
ನಿಷ್ಪಲ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಗುಣವಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಪಟು
ಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕು ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಬ್ರಹ್ಮಂಗಳು ದಾರ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಉಭಯದ ಹೊಲಿಗೆ

ರುದ್ರಂಗೆ ಪಿಚ್ಚಿ

ಮಿಕ್ಕಾದ ದೇವ ಕುಲಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಲ್ಲಿಯ ಹೊಲಿಗೆ

ಈ ಗುಣವ ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವರವರೂ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀ ಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲದೇಹಕ್ಕೆ ಆಚಾರವನಳವಡಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಷ್ಣುವಿಂಗೆ ಉಭಯದ ಹೊಲಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ರೂಪಂಗೆ ಸಿಬ್ಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಪಡ್ವಿಧ ಮಂತ್ರಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕಾದ ದೇವಕುಲಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಲ್ಲಿಯ ಹೊಲಿಗೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಬಲ್ಲ ಶರಣ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲರು ಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ಬಲ್ಲರೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಗುಣವ ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವರವರೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩

ತಲೆಗೆ ಮೂರು ಚಿಪ್ಪು ಅಂಗಕ್ಕಾರು ಚಿಪ್ಪು,

ಮಿಕ್ಕಾದ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಚಿಪ್ಪಿನ ಕುಪ್ಪಸ

ಇದರಂಗದಾಚರಣೆಯ ಬಲ್ಲವ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಹಿತವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ತನುಕ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆಗೆ ಮೂರು ಚಿಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಪಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗಕ್ಕಾರುಚಿಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಾಚಾರವು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವರಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಚಿಪ್ಪಿನ ಕುಪ್ಪಸ ಇದರಂಗದಾಚರಣೆಯ ಬಲ್ಲವ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೪

ಕಣ್ಣಡಕ ಒಂದು, ಕರ್ಣದಡಕವಾರು, ನಾಸಿಕದಡಕ ಒಸರವೆರಡು,

ಜಿಹ್ವೆಯಡಕ ಅಡಗಿದವೆಂಟು, ಅಡಗದವೆಂಟು,

ಎಂಟರೊಳಗೆ ಎಂಟೆಡಗಿ ಹದಿನಾರು ಚಿಪ್ಪು ಒಡಗೂಡಿದವು

ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನೊಡಗೂಡಿ ಸಂದಗೂಡಿ ಹೊಲಿವದಕ್ಕೆ

ಒಂದನೂ ಕಾಣೆ

ಇಂತಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದಂಗವ ಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ತ್ರೀಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ತ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡಲು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯೋಪಾಚಾರಂಗಳ ಕ್ರಿಯಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಡಕ ಒಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಅನಾರ್ಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಷಡಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಸಿಕದಡಕ ಒಸರವೆರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಇಡ-ಪಿಂಗಳ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ನಾದಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಸಿಕದಡಕ ಒಸರವೆರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಶಿವ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟವಿಧ ಶಬ್ದವನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಜಿಹ್ವೆಯದಕ ಅಡಗಿದ ಎಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಷ್ಟಾವರಣದ ಭಕ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಶರಣನ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗದೆ ಇರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಗದವೆಂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣನ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟ ಕುಶಲ್ಯ ನಾಸ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟರೊಳಗೆ ಎಂಟೆಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಹದಿನಾರು ತೆರದ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹದಿನಾರು ಚಿಪ್ಪು ಒಡಗೂಡಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಅಂತರಂಗಜ್ಞಾನ-ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಲವಿದಿಹಾಚರಿಸಿಹೆನೆಂದೆದಡೆ ಸ್ಥಲಂಗಳೆಲ್ಲ ಬೀಗಿ ನಿಶ್ಚುತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನೊಡಗೂಡಿ ಸಂದುಗೂಡಿ ಹೊಲಿವುದಕ್ಕೆ ಒಂದನೂಕಾಣೆ, ಇಂತಿ-ಸಂಚೇಂದ್ರಿಯದಂಗವ ಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಸಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೫

ಕಾಲ ಕುಪ್ಪಸವ ಮೇಲಾಗಿ ಹೊಲಿದೆ, ಅಂಗದ ಕುಪ್ಪಸವ

ಮಂಡಿಗೆ ಹೊಲಿದೆ,

ಮಂಡಿಗೆಂಭತ್ತು ಚಿಪ್ಪು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸುವೆ

ಇದರ ಸಂದಿನ ಕೂಟವಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಸಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವಾ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು, ಕಾಲೆಂದೊಡೆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರೀ ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ಕ್ರಿಯ ನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಆಚಾರವ ಮೀರಿದ ಕ್ರೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲ ಕುಪ್ಪಸವ ಮೇಲಾಗಿ ಹೊಲಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯನು ಜ್ಞಾನಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗದ ಕುಪ್ಪಸವ ಮಂಡಿಗೆ ಹೊಲಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಶಿವ

ತತ್ವದಿಂದ ಉದಯವಾದ ನವವಿಧ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತನುತ್ರಯ ಷಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಡೆಗೊಂಬತ್ತು ಚಿಪ್ಪು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸುವೆ ಇದರ ಸಂದಿನ ಕೂಟವ ಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಮೊನೆ ಮೂರು ಹಿನ್ನಿಯೊಂದು ಆ ಸೂಜಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿದಿಹೆನೆಂದೊಡೆ
ಕುಪ್ಪಸಕ್ಕೆ ಚಿಪ್ಪು ಒಡಗೂಡುವು ನೋಡಾ!

ಮೊನೆಯೊಂದು ಹಿನ್ನಿ ಮೂರಾಗಿ ಹೊಲಿದಡೆ

ಹಿನ್ನಿ ಮೂರರ ಧಾರ ಮೊನೆಯ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವು ನೋಡಾ!

ಆ ಮೂರ ಹಂಚಿಹಾಕಿ ಮೊನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ

ಹೊಲಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ

ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವಾ!

ಟೀಕು:— ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆತ್ಮನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಂದಾಚರಿಸು ತ್ತಿರಲು ಆ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆಮೂರು ಹಿನ್ನಿಯೊಂದು ಆ ಸೂಜಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿದಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಕುಪ್ಪಸಕ್ಕೆ ಚಿಪ್ಪು ಒಡಗೂಡುವವು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಿದಿದು ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆಯೊಂದು ಹಿನ್ನಿ ಮೂರಾಗಿ ಹೊಲಿದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವು ಶಿವಾನುಭಾವದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಿನ್ನಿಯ ಮೂರರ ಧಾರ ಮೊನೆಯ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಕ್ರಿಯಾ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಲು ಸದ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭಾವದಿಂದ ಶರಣ ತನ್ನ ಷಡೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹೆನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮೂರರ ಹಂಚಿ ಹಾಕಿ ಮೊನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೊಲಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಏತದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಓತದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಔತದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ,

ಕುರುಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಸೊನ್ನೆ ಸಂಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟು-

ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ ಒಡಗೂಡುವದಕ್ಕೆರಡಿಲ್ಲ,

ದಾರಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲ, ಇದನಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಇಂತಿವ ನಾರಯ್ಯ ಬಲ್ಲಡೆ,

ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಿಳಿದು ಗುರೋಪಾವ ಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ತ್ರಯಂಗಳಂ ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಕ್ರಿಯವ ಕಳದು ಆ ಶಿಷ್ಯ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿ- ಬೆಳಗುವ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯನುಭಾವಕ್ಕೆ ತಂದು, ಭಾವ ದಿಂದ ಮನಕ್ಕೆ ತಂದು, ಮನದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತಂದು, ಶಿಷ್ಯನ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸಿ ಪದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಏತದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚು ಓತದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಔತದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಸತ್ಕೃಚಾರವಿದಿದು ಶಿವಾ ದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ, ಆ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಒಳವಟ್ಟ ಶರಣಂಗೆ ಜೀವನ ದೇಹ ಭಾವದ ಕುರುಹು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೊನ್ನೆ ಸಂಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಶರಣ ಶಿವಾನುಭಾವದಿಂದ ಅಚರಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬ ಉಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ ಒಡಗೂಡುವದಕ್ಕೆ ಎರಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ ವನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬುದೀಗ, ದಾರಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲ ಇದನಾರು ಬಲ್ಲರು ಇಂತಿವ ನಾರಯ್ಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೮

ಹರಿ ಹತ್ತು ಒಲಿವುದೊಂದೆ ಸೂಜಿ ಸೆರಗೆಂಟು ಮಡಿಸುವದೊಂದೆ ಕೈ
ಅಡಿ ಆರು ನಡವುದೊಂದೆ ಕಾಲು ನುಡಿ ಮೂರು

ಅರಿವುದೊಂದೇ ಆತ್ಮ

ಇಂತಿ ಒಂದರೊಳಗೊಂದಡಗಿ ಸಂದಿಲ್ಲದ ನೂಲಾ

ಮಾಲೆಯ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ

ಒಂದಕ್ಕೆ ಮೂರು, ಆ ಮೂರಕ್ಕೆ ಆರು ಆ ಆರ ಅವಿಭಾಗಿಸಿ
ಮೂವತ್ತಾರ ಬೇರರಿವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದ ಮೀರಿ ಕಾಬ ನೂರೊಂದರಲ್ಲಿ
ಸೂರೆ ಹೋಗದೆ ತನಗೊಂದು ತೋರಿದಲ್ಲಿಯೆ,

ಉರೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೂರದೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡಬೇಕು

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಭಾವಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಶಿವಾನುಭಾವದಿಂದ ಪಂಚಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿಹತ್ತು ಒಲಿವುದೊಂದೇ ಸೂಚಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತದಿಂದ ಅಷ್ಟತನುಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲೊಡಗೂಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸೆರಗೆಂಟು ಮಾಡಿಸುವದೊಂದೇ ಕೈ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸಾರೂಪನಾದ ಶರಣ ಪದ್ವಿಧ ಸ್ಥಲವಿದು ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡಿಯಾರು ನಡವುದೊಂದೆ ಕಾಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾನಸ ವಾಚಕ ಉಪಾಂಶಿಕಂಗಳಿಂ ಮಂತ್ರವನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೆಂಬುದೀಗ, ಸುಡಿಯೂರು ಅರಿವುದೊಂದೇ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ವಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಒಂದರೊಳಗೊಂದಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ನರಿಯದೆ ಸಕಲ ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಆಗಮಂಗಳಿಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನರಿದಿಹೆನೆಂದು ಎಂಬುದೀಗ, ಸಂದಿಲ್ಲದ ನೂಲಾಮಾಲೆಯ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೂರು-ಆರು ಮೂವತ್ತಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದುನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣಂಗಳಿಂ ಬೋಧಿಸಿಹೆನೆಂದು ಗುರು ತತ್ವವನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೃಥಾ ಹೋಗದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಆ ಮೂರಕ್ಕಾರು ಆ ಆರವಿಭಾಗಿಸಿ ಮೂವತ್ತಾರಬೇರರಿವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮೀರಿ ಕಾಲ ನೂರೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೂರೆಹೋಗದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದ ಮುಂದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಅವಿರಳಾನಂದ ಸುಖವನು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ತನಗೊಂದು ತೋರಿದಲ್ಲಿಯೆ ಊರೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೂರದೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಸ್ಥೂಲಕ್ಕೆ ಮೂರು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಕ್ಕೆ
ಒಂದೆಂದು ತಿಳಿದ ಮತ್ತೆ-
ನಾನಾ ಸಂದ ಸಂದ ಹೊಲಿಯಲೇತಕ್ಕೆ
ನಾಗಳಿಗೆಯೆ ಲೊಡಗೂಡಿದಳದು
ಮುಗಿದ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಹೊರೆಯಾಯಿತ್ತು,
ಎರಡು ಹೊರೆಯ ಹೊರಿಗೆಯ ನರಿತು ಹೋದವ ತಾನೇ
ಕವಾದ ಮತ್ತೆ
ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ
ನೊಡಗೂಡುವನ ಇರವು

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತ್ತ್ವಿಯೋಪಚಾರವಮಾಡಿ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವನರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಜೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಪ್ರಿಯಾದೃಕ್ಪ್ರಂತ ನೋಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ಥೂಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ-ಧ್ಯಾನಂಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನೋರ್ಮಯಕ್ರೀಗಳ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಂದೆಂದು ತಿಳಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಕುಳ ಸಂಬಂಧವನು ಅರಿದು ಅಚರಿಸಿಹನೆಂಬುದಿಲ್ಲದೆ, ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾನಾ ಸಂದ ಸಂದ ಹೊಲೆಯಲೇತಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ-ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಗಳಿಗಯ ಲೊಡಗೂಡಿದಳದು ಮುಗಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚತುರ್ವಿಧವನು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವರಣವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಚಿದ್ಭಾವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡು ಹೊರೆಯಾಯಿತ್ತು ಎರಡು ಹೊರೆಯ ಹೊಲಿಗೆಯನರಿತು ಹೊದದವ ತಾನೇಕವಾದ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡುವನ ಇರವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕದ ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ನಾ ಶಸ್ತ್ರವ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದನಿರಿಸಿ ಎರಡ

ತೊಡುವೆನು,

ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರನಿರಿಸಿ ಮೂರ ತೊಡುವೆನು,

ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರನಿರಿಸಿ ಮೂವತ್ತಾರ ತೊಡುವೆನು,

ಮೇಲಣ ದಂಡೆಯ ನೊತ್ತುವಲ್ಲಿ ಎರಡನಿರಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದ

ತೊಡುವೆನು,

ಇಂತಿ ಕೆಲಸವ ಶೋಧಿಸಿ ಮುಗಿದಲ್ಲಿ ಕಂಕುಳ ತಟ್ಟೆಯ ಮೂಗ

ಮುಟ್ಟೆನು

ಮಂಡೆಯ ಬೋಳಿಸುವೆನು, ಚಂಡಿಕೆಯನಿರಿಸುವೆನು,

ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯು ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನಶಸ್ತ್ರವ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ಶಸ್ತ್ರವ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ತನ್ನ ಅಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದನಿರಿಸಿ ಎರಡನೋಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಟುಸ್ಥಲ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರನಿರಿಸಿ ಮೂರ ತೊಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಶರಣನ ಸುಚಿತ್ತಾದಿ ಭಾವಾಂತ್ಯವಾದ ಪದ್ಧಿಧ ಜ್ಞಾನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆರು ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರನಿರಿಸಿ ಮೂವತ್ತಾರ ತೊಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತತ್ವಭಾವ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು ಅತ್ಮನಲ್ಲಿ ದುದುಗಿದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿನೈಷ್ಠಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೇಲಣ ದಂಡೆಯ ನೊತ್ತುವಲ್ಲಿ ಎರಡನಿರಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತೊಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ-ನೈಷ್ಠಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ಸೋಂಕನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಕೆಲಸವ ಶೋಧಿಸಿ ಮುಗಿದಲ್ಲಿ ಕಂಕುಳ ತಟ್ಟೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಸೋಂಕವೆ ಶಿವ ಸದ್ಭಾವನೆಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರ ಮುಟ್ಟೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಸದ್ಭಾವನೆಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಜ್ಞಾನ ಕೇಶವ ಛೇದಿಸಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಡೆಯ ಬೋಳಿಸುವೆ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮವಾವೆ ನೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವ ಚಿದಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕತಿಯನೆಯ್ಪಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಚಂಡಿಕೆಯನಿರಿಸುವೆನು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಹಿಡಿಯಿಲ್ಲದ ಶಸ್ತ್ರ, ಕೀಲಿಲ್ಲದ ಕತ್ತರಿ ಉಭಯವನೊಡಗೂಡಿದ
ಚೆಮ್ಮುಟ್ಟಿ

ರೂಹಿಲ್ಲದ ಚಣ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಣೆಗೆ ಮಲವಿಲ್ಲದ ಬೆಳಗಿನ ಮುಕುರವ-
ಹಿಡಿದು ಶರಣರೆಲ್ಲರ ಅಡಿವಿಡಿದು ಆಡ ಬಂದೆ
ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ, ಶರಣ ಸಂತತಿಗೆ ಲೆಂಕನಾಗಿ,
ಸತ್ಯ ಗುರುಚರ ಕರ್ತೃ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಡಿಂಗರಿಗರ,
ಉಭಯ ಡಿಂಗರಿಗರ ಕಂದನೆಂದು, ಪ್ರತಿ ಡಿಂಗರಿಗರ ಕಂದನೆಂದು
ಪ್ರತಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು: — ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಅಹ್ವಾನಿಸಿ ಕರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲದ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿಯಿಲ್ಲದ ಶಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುಣತ್ರಯಂಗಳಿಲ್ಲದ ಶರಣನ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವೆಂಬುದೀಗ ಕೀಲಿಲ್ಲದ ಕತ್ತರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಂಗಳ ಹೊದ್ದದ ಶರಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಾವಂಗಳ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ರೂಹಿಲ್ಲದ ಚಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ನಿರಹಂಕಾರವಾದುದೆ ಭಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ಸು ಭಕ್ತಿಯನು ದೃಢವಿಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಲತ್ರಯಂಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ಶರಣ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಲವಿಲ್ಲದ ಬೆಳಗಿನ ಮುಕುರನ ಹಿಡಿದು ಶರಣರೆಲ್ಲರ ಅಡಿ ವಿದಿದು ಅಡಬಂದೆ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ, ಶರಣ ಸಂತತಿಗೆ ಲೆಂಕನಾಗಿ, ಸತ್ಯ ಗುರು ಚರಕರ್ತೃ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಡಿಂಗರಿಗರ ಉಭಯ ಡಿಂಗರಿಗರ ಪ್ರತಿ ಡಿಂಗರಿಗರ ಕಂದನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿಕೊ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಅಂಗದ ರೋಮನ ಮುಮ್ಮೊನೆ ದೊರೆ ಮೊಳೆಗಾಣದಂತೆ,
ದಶಾಂಗುಲ ನಖ ಪ್ರತಿರೂಪು ದೋರದಂತೆ,
ಇದು ಶರೀರ ಚಿತ್ರಾಂಗಿಯ ಕಾಯದ ನಿರುಗೆಯ ತೆರ,
ಹೊರಗಣ ಕ್ರೀಆತ್ಮ ನೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನ ಇಂತಿ ಉಭಯನವನರಿತು
ಕಾಯಕವನೊಡಗೂಡಿ ಮಾಡಬೇಕು,
ಹದಿನೆಂಟು ಕಾಯಕದೊಳಗಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಯಕ ಹೊರಗಾದ
ಮೂರು ಕಾಯಕ ಮುಂತಾದ ತಾ ಬಂದ ಕಾಯಕದಂದವ ತಿಳಿದು
ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ

ನೊಡಗೂಡಬೇಕು

ಟೀಕು: — ಪಂಚಭೂತಾಕ್ರಿಯವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಶರೀರದಲ್ಲಿರ್ಧ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲವನು ಸುಜ್ಞಾನಾ ಗ್ನಿಯಿಂ ಸುಟ್ಟು ಅದರ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗದ ರೋಮನ ಮುಮ್ಮೊನೆದೋರಿ ಮೊಳೆಗಾಣದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ದಶಾಂಗುಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಲಕರಣಂಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವ ಕೆಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳಾಗಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವದಿಂಚರಿಸಲಿಯ್ಯ ಶರಣ ನೆಂಬುದೀಗ, ನಖಪ್ರತಿರೂಪುದೋರದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಶರೀರ ಚಿತ್ರಾಂಗಿಯ ಕಾಯದ ನಿರುಗೆಯ ತೆರನೆಂಬ

ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸಾಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟವಿಧಾ ಚರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರಗಣ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಆತ್ಮನೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ- ಇಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿದಿದು ಆಚರಿಸಿ ತನು-ಮನ-ಧನಗಳ ತ್ರಿವಿಧ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಉಭಯವನರಿತು ಕಾಯ ಕವನೊಡಗೂಡಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಹದಿನೆಂಟು ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹದಿನೆಂಟು ಕಾಯಕಮೊಳಗಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸಾಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಗುರು ಭಕ್ತಿ-ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ-ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಯಕ ಹೊರಗಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ವ್ಯೂಪನಾದ ಶರಣ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಕಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ಭಕ್ತಿವಿದಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತಾ ಬಂದ ಕಾಯಕದಂದವ ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಮಳೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೪

ಬೆನ್ನ ಪೀಳಿಗೆ ಎನ್ನ ಕೇಳಬೇಡ, ಅಂಗಾಲ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಎನ್ನ ಕೇಳಬೇಡ
ಬಾಯೊಳಗಣ ಬಗದಳಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಕೇಳಬೇಡ, ಆ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಬಲ್ಲವರ
ಬಲ್ಲೆ

ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಕಾಲ್ಲಿಗೆ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ, ಬಾಯಿಗೆ
ಪ್ರಭುದೇವರು -

ಬಸುರಿಗೆ ನಿಜಗುಣ, ಈ ರೋಗವ ಬಲ್ಲ ಮಿಕ್ಕಾದ ವ್ಯಾಧಿಗೆ
ನಾನರಸು ಮತ್ತಾರುವ ಬಳವಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ
ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತು ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಹಿಂದುಳಿ

ಒಡಗೂಡಬೇಕು.

ಟೀಕು:- ದೇಹವಿದಿದು ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಾ ಬರಲಾರೆನೆಂದು ವಿವೇ ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬೆನ್ನ ಪೀಳಿಗೆ ಎನ್ನ ಕೇಳಬೇಡವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ನಾನಾ ರೆಂದು ಸದ್ವಿವೇಕದಿಂದ ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗಾಲ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಎನ್ನ ಕೇಳಬೇಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳ ಭಂಜಿಸ ಲಾರೆನೆಂದು ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯೊಳಗಣ ಬಗದಳಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಕೇಳ

ಬೇಡವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಶರಣರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರೆಂದರೆಂಬುದೀಗ, ಆ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಬಲ್ಲವರ ಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವೇದಸಂಬಧವಾಗಿ ಪರಿಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ದೀಪ್ತ ತ್ರಯಂಗಳಿಂ ಜನ್ಮಾಂತರಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಿಗೆ ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಂಗಮದ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಗೆ ಪ್ರಭುದೇವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಗ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬಸರಿಗೆ ನಿಜಗುಣ ಈ ರೋಗವನೆ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನೆಲ್ಲ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಟಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕಾದ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ನಾನರಸು ಮತ್ತಾರುವ ಬಳಿ ವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತು ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಹಿಂದುಳಿ ಬೊಡಗೂಡಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಎನ್ನ ಕನ್ನಡಿ ಒಳ ಹೊರಗಿಲ್ಲ, ಎನ್ನಗಳಿಹ ಮುಟ್ಟಿನೊಳಕೊಂಡ
ಚಿರಹಡ ಪಕ್ಕಳವಲ್ಲ; ಕತ್ತಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ
ಕತ್ತರಿಯ ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ, ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಚಿಮ್ಮುಟವ
ಪ್ರಭುರಾಯ ಕೊಟ್ಟ

ಮಿಕ್ಕಾದ ಎನ್ನಯ ಮುಟ್ಟಿ ಸತ್ಯಶರಣರು ಕೊಟ್ಟರು
ದೃಷ್ಟರ ತೋರಿ ಯಡಗುವ ಮುಕುರವ ಕೊಟ್ಟವರ ಹೇಳುವೆನು—
ದೃಷ್ಟ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ಅಪ್ರತಿಯ-ಪ್ರಸನ್ನ
ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಎನಗೆ ದೃಷ್ಟವ
ಕೊಟ್ಟುತ ಬೆಳಗಿನೊಳಗಾದಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಖಂಡಿತ ತೋರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಕನ್ನಡಿ ಒಳಹೊರಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನೊಳಕೊಂಡ, ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು ಅದು ಖಂಡಿತವಲ್ಲದೆ ಅಖಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣದೇಹ ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನಗಳಿಹ ಮುಟ್ಟಿನೊಳಕೊಂಡ ಚಿರಹಡಪಕ್ಕಳವಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ

ಶರಣಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರವ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನಿತ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವರಿವ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶರಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕತ್ತರಿಯ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡುವ ನೈಷ್ಟಿ ಭಾವಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಕರುಣಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಚಿಮ್ಮುಟಿನ ಪ್ರಭುರಾಯ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಿಗೆ ಸಕಲ ಸ್ಥಲ ಕುಳಾದಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭಾವದ ಹೊರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕಾದ ಎನ್ನಯ ಮುಟ್ಟಿ ಸತ್ಯಶರಣರು ಕೊಟ್ಟರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಾಕಾರವ ಮಾಡಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನೆಯ್ದವ ಅನಿಸದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ದೃಷ್ಟವ ತೋರಿಯಡಗುವ ಮುಕುರವ ಕೊಟ್ಟವರ ಹೇಳುವೆನು ದೃಷ್ಟ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ಅಪ್ರತಿಮ-ಪ್ರಸನ್ನ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಎನಗೆ ದೃಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟು ತಾ ಬೆಳಗಿನೊಳಗಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮುಲಹರದ ಕಾಯಕದ ಚಿಕ್ಕದೇವಯ್ಯರ ವಚನಗಳು

೧

ಮುರಿಗಂಚು ತವರ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಇವು ಮೊದಲಾದ ಲೋಹವ ತನ್ನಿ.
ಕಳ್ಳವಣ ಕಂದುಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ರೊಕ್ಕವ ತನ್ನಿ.

ನಿಮಗಲ್ಲದೊಡನೆ ಎನಗೆ ನಿಮಗೊಳಿತ್ತಹ ಒಡವೆಯು ಕೊಡುವೆ
ಎನ್ನ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲವ ಬಿಡುವೆ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಬಾರ

ದ್ರವ್ಯವು—

ಕೊಡುವೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಂಬಿ ಬನ್ನಿ.

ಊರ್ಧ್ವರೇತೋ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಯಂಭು ಕಪಿಲೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗದಾಣತಿ.

ಟೀಕು:— ಮುರಿಗಂಚೆಂದೊಂಡೆ, ಮನ. ತವರವೆಂದೊಡೆ ಬುದ್ಧಿ, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಎಂದೊಡೆ ಚಿತ್ತ. ತಾಮ್ರವೆಂದೊಡೆ ಅಹಂಕಾರ. ಇಂತಪ್ಪ ಚತುಃಕರಣಗಳೆಂಬ ಅವಲೋಹವನು ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮುರಿಗಂಚು, ತವರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರ ಇವು ಮೊದಲಾದ ಲೋಹವ ತನ್ನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರ್ತೃಹೀನವಾದ ವಾಗಾದ್ವೈತವೆಂಬುದೀಗ, ಕಳ್ಳವಣವೆಂಬ ಶಬ್ದ

ಕೃಥ. ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನರಿಯದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಕಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅತ್ಮನಿಗೆ ಹಿತವಲ್ಲದ ಅಂಗ ಕರಣಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಅನುರಗಣತ್ವದಿಂದ ಲಿಂಗ ಕರಣಗಳ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದ ಸೇವಕರೆನಿಸಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೊದಲಾದ ರೋಕ್ಕವ ತನ್ನ ನಿಮಗಲ್ಲದೊಡನೆ ಎನಗೆ ನಿಮಗೊಳ್ಳಿತಹ ಬಡವೆಯ ಕೊಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನ ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲವ ಬಿಡುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗಿ ತೋಳಗಿ- ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪಾದ ಅಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಗಳ ಷಡ್ಧಿಧಾಂಗ ದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ಧಿ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುವ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅರುಹಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದರಲ್ಲಿರ್ಧ ಸಂಬಾರ ದ್ರವ್ಯವ ಕೊಡುವೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಂಬಿ ಬನ್ನಿ ಊರ್ಧ್ವರೇತೋ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಯಂಭು ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಾಣತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨

ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಚಿತ್ತ-ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮೋಹದಿಂದ
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯದ ಮೊತ್ತ ಮನ ವಸ್ತುವ ಮುಟ್ಟದೆ ನಿಜನಿಷ್ಠಿಯ
ನರಿಯದೆ

ಬಹು ಮೊತ್ತದ ಮಾತನಾಡುವದು ನಳವಣಿಸಲ್ಲದ ತಾರ
ಇವೆಲ್ಲವ ತಿಳಿದು ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲದವನ ಬೆಂಬಳೆಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ
ನಿಮಗಲ್ಲದೊಡವೆಯ ನೊಳ್ಳುತ್ತ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆ
ಊರ್ಧ್ವ ರೇತೋ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಯಂಭು ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ
ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಚಿತ್ತ-ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕರಣಗಳು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿಹ ಕಾರಣ ಅಂತಪ್ಪ ಕಾರಣ ವಿಕಾರಂಗಳಿಂದ ಅತ್ಮನು ಗಸಣಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಚಿತ್ತ-ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮೋಹದಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯ ಭೋಗದಿಂದ ಅತ್ಮಗಾರಾಗುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಉಪಟಳದಿಂದ ಅತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ಮರದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊತ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅತ್ಮಂಗೆ ಮನ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭರವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮನವಸ್ತುವ ಮುಟ್ಟದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅತ್ಮಂಗೆ ಭಕ್ತಿ-ನೈಷ್ಠಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಿಜ ನಿಷ್ಠಿಯನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಆಗಮ-ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಅತ್ಮಜ್ಞಾನವ ಸಾಧಿಸಿ ವಾಗಾ ದ್ವೈತದಿಂದಲಿ ವುದ ಕರ್ತೃಹೀನವಾದ ಕಳ್ಳಹಣವೆಂಬುದೀಗ, ಬಹುಮೊತ್ತದ ಮಾತನಾಡುವದು ಕಳ್ಳವಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅತ್ಮನ ಸುಬುದ್ಧಿಯಳಿದ ಕುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬುದೀಗ,

ಸಲ್ಲದ ತಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಆ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪರಾದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಕೂಡ ಅನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಿಂದ ಮಥನಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಕೆಟ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇವೆಲ್ಲವ ತಿಳಿದು ಕಂಬಳಿಯ ಚೀಲದವನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ನಿನಗಲ್ಲಿದೊಡವೆಯ ನೊಳ್ಳುತ್ತಮಾಡಿಕೊಡುವೆ ಉರ್ಧ್ವರೇತೋ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಯಂಭು ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಾಲಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಲೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಆ ಬಾಲೆಗೆ ಮೊಲೆ ಒಂದೇ ಉಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಐವರು, ಅವಳ ಗಂಡ ಶಿಖಂಡಿ, ಮಕ್ಕಳು

ಹುಟ್ಟಿದ ಭೇದವಹೇಳಾ !

ಮಕ್ಕಳು ಅಸ್ಸಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸತ್ತ ಹೆತ್ತ ತಂದೆ

ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನೊಂದಾಗಿ ಹೊಂದಲೊಲ್ಲದೆ

ಮಿಂಡ ನೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಜೀವನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರದ ಅಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಸಂಭೂತಳಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಲೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಸಂಸಾರ ವಿಸಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ವ ಘಟ ಸ್ವರೂಪಿನ ಸ್ಥಾನ ಬಂದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬಾಲೆಗೆ ಮೊಲೆ ಒಂದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಸಯ ಸುಖವನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ಜನಿಸಿದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಐವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ವಲ್ಲಭನಾದ ಜೀವಂಗೆ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮೇಕ ವಿಸಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಶಿಖಂಡಿ ಎನಿಸಿದ. ಅಂತಾಗಿ ತಜ್ಜೀವನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಭ್ರಾಂತಿಯೋಗದಿಂ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳ ಗಂಡ ಶಿಖಂಡಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಭೇದವ ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಜೀವ-ಭಾವ-ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ ಉರಿವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಜನಕನಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಗುರೋಪದೇಶದಿಂ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು ಚಿತ್ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಕ್ಕಳು ಅಸ್ಸಾ

ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಸತ್ತ ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಹು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಜೀವಂಗೆ ವಸಿತಿಯಾದ ಮಾಯೆಯಳಿದು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ ತಲ್ಲಿಂಗ ಸಂಗವ ಮಾಡವೆ ಸದ್ವ್ರೂಪ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನೊಂದಾಗಿ ಹೊಂದಲೊಲ್ಲದೆ ಮಿಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಕಪ್ಪಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತು, ಹಾವಡಿಗ ಬಂದು ನೋಡಲಾಗಿ
ಆ ಹಾವಿದೆ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತು, ಇದೇನು ಗುಣವೆಂದೆ,
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದ ಪರಮಾತ್ಮತ ಕೂಷದಲ್ಲಿರ್ದ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ಬಂದು ಆಚಾರ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಹಿರ್ಗತ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಅಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಮನೋ ಕುಂಡಲಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸಲು ಮನವಳಿದು ಉನ್ಮನಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಪ್ಪಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಿ ಮನೋ ವ್ಯಾಪಾರವನುಳ್ಳ ಜೀವನಳಿದು ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸತ್ತಿತ್ತಯಲ್ಲಿ ನಡದು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪವಳಿದು ನೀಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿರ್ನಾಮಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾವಾದಿಗ ಬಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಹಾವಿದೆ ಹಾವು ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾದುದು ಪರಾನು ಭೂತಿ ಇಂದೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಬಡುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇದೇನು ಗುಣವೆಂದೆ ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಭಾನುವಿನಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಣಿ ಏಣಿಗೆ ಮೂರು ಕಾವು
ಮೆಟ್ಟಿ
ಹತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ, ಅದನಿರಿಸುವದಕ್ಕೆ--
ಒಂದು ದಾರ; ಅದು ತಾಳಲಾರದೆ ಏಣಿ ಜಾರಿತ್ತು ಕಾವು
ಮುರಿಯಿತ್ತು

ಹಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವೆಂದು ಕಾಣಬಾರದು
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಾಗಿ ಕುರು
ಹಡಗಿದ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ಮಹಾಮೇರುವ ಬಳಸಿ ದಿನ-ರಾತ್ರಿಯ ಸ ಡಿ ಸು ತ್ತಿ ಪಫ ಸೂರ್ಯಂಗಾಸ್ಪದವಾಗಿರ್ಪದಾಕಾಶ ಹಾಗೆ, ಅಪಂಕಾರನೆಂಬ ಮೇರುವ ಬಳಸಿ

ಅರವು-ಮರವೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಸ್ಪದವಾಗಿರ್ಪ ಆತ್ಮಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಭಾನುವಿನಂಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಣಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕರ್ಮತ್ರಯವೆ ಕಾಲಾಗಲು ಅಲ್ಲಿ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವನೂರಿ ಜನ್ಮಾಂತರವನೆಯ್ದುವದಕ್ಕೆ ಜೀವಂಗೆ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಭವಂಗಳಿ ಮೆಟ್ಟಾಗಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ಏಣಿಗೆ ಮೂರು ಕಾವು ಮೆಟ್ಟಿ ಹತ್ತುವ ದಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟು ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಭಾವವ ತಾಳುವದಕ್ಕೆ ಮನೋಸೂತ್ರವೆ ಆಧಾರವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದನಿಸುವ ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಭವಭಾರಕ್ಕಂಜಿ ತೊಲಗಲು ಆ ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಚಿದೋಪದೇಶದಿಂದ ಅವಿರಳ ಶಿವತತ್ತ್ವವ ಅಂಗ-ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಗಿ ನಾಮ-ರೂಪು-ಕ್ರಿಯೆಗಳಿದ ಕಾರಣ ದೇಹಭಾವವಳಿದು ಕರ್ಮತ್ರಯ ಕೆಟ್ಟು ಪುನರ್ಭವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ನಿತ್ಯತ್ವವಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ತಾಳಲಾರದೆ ಏಣಿ ಜಾರಿತ್ತು ಕಾವು ಮುರಿಯಿತ್ತು ಹಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವೆಂದು ಕಾಣಬಾರದು ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇ ಶ್ವರನಾಗಿ ಕುರುಹಡಗಿದ ಕಾರಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ನರಪಟ್ಟಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ರೈವರು
ಕಳ್ಳರು

ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕೈದಿಲ್ಲ, ಹೊಯ್ಯುವದಕ್ಕೆ ದೊಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ
ಅವರು ಕಳ್ಳರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೆಳ್ಳರು ಸಿಕ್ಕಿದರು ಕಳ್ಳರ ಕೈಯ್ಯ
ಕರಟದಲ್ಲಿ

ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಲು ಕಳ್ಳರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯು ಬೆಳ್ಳರೆಲ್ಲ
ಹೋದರೆಂದರಿಯೆ

ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗವಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಗವಾದಾ.

ಟೀಕು:— ಪಂಚಭೂತಾತ್ರಿಯವಪ್ಪ ದೇಹಮೊಳಗೆ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಪಂಚಕರಪ್ಪ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ಮಾಯಾ ಮೋಹದಿಂದ ಬದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ನರಪಟ್ಟಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೈವರು ಕಳ್ಳರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಪಂಚಕರಪ್ಪ ಶರಣಂಗಳಿಗಾಶ್ರಯ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುವ ಸ್ಥೂಲ-ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯನಳವುಡಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಭಾವಂಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕೈದಿಲ್ಲ ಹೊಯ್ಯುವದಕ್ಕೆ ದೊಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

“ಆತ್ಮಾನಾಂ ಕೇವಲ ದಶ್ಮಿನಹ”

ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯ ವಿದಿದಿರ್ಪವಾಗಿಯೂ ಕರಣಂಗಳು ಪರಮಾರ್ಥ ವಂಚಕರೆಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕರಣಂಗಳ ಭಾವ ಪ್ರಕೃತಿಗೊಳಗಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಅವರು ಕಳ್ಳರು ಆಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೆಳ್ಳರು ಸಿಕ್ಕಿದರು ಕಳ್ಳರ ಕೈಯ್ಯ ಕರಟದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ವಾಗಾದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕರಣಂಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ನಿಷೋದಕ ದಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ರಸವನುಂಟುಮಾಡಿ ದುಃಕರಣಂಗಳಾಗಲು ಭವದತ್ತ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಲು ಕಳ್ಳರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದು ಬೆಳ್ಳರೆಲ್ಲಿಹೋದರೆಂದ ರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವನರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸರ್ವಸಂಗ ರಹಿತನಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗವಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಗಿಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಕಾಡುಗುರಿ ಈಯಿತ್ತೊಂದು ಮಾದೇವರ ಮುಲ್ಲನ ಮರೆಯೆ—
ಅದಕ್ಕೆ ಮೇವಿಲ್ಲ, ಹಾಲನೊಲ್ಲದು, ಅದು ಬಾಲೆಯರ ಬಣ್ಣದ
ಲೋಲಮರಿ

ಸಾಲುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ,
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು
ಒಲಿದು ಎಲ್ಲದ ಕಾರಣ

ಟೀಕು:— ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಜಡ ಸ್ವರೂಪವನುಳ್ಳ ಮಾಯಾ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಂಭೂತವಾದ ಗುಣತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಡು ಗುರಿ ಈಯಿತ್ತೊಂದು ಮಾದೇವರ ಮುಲ್ಲನ ಮರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನ ಭ್ರಾಂತು ಜೀವರಿಗೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನಾಮೃತವ ಸ್ವೀಕರಿಸದ ಪ್ರಪಂಚು ಶಕ್ತಿಯರ ವಿಲಾಸವುಂ ಕಂಡು ಕ್ರೀಡಾ ಲೋಲನಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇವಿಲ್ಲ, ಹಾಲನೊಲ್ಲದು ಅದು ಬಾಲೆಯರ ಬಣ್ಣದ ಲೋಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವನೊಲಿದು ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಗವ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯೆನಿಸಿದ ಕಾರಣ ನಾನಾದುಶ್ಚರಿತ್ರಂಗಳ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿ ಸಾಲುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನು ಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಒಲಿದು ಎಲ್ಲದ ಕಾರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ,

೬

ಗೋವ ಕುದುರೆಯ ಕಾಣದೆ, ಗೊಲ್ಲ ಕುರಿಯ ಕಾಣದೆ
ಗೋವಾಳಗೋವ ಕಾಣದೆ

ಗೊಲ್ಲನ ಕೇಳೆ ಗೊಲ್ಲ ಗೋವನ ಕೇಳೆಂದು ಬೆಸಸೆ
ಕುರಿ-ಕುದುರೆ- ಗೋವು ತಮ್ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಲೆ,
ಎಂದು ಹೇಳೆ ಚೋದ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಎಂದಡಗಿದ,
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗ

ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಾದಾ !

ಟೀಕು:— ಪವನಭ್ಯಾಸಯೋಗಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿಕಾರವ ಕೃಷಿಸಲರಿಯದೆ
ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ದೇಹ ಭಾವವನಳಿಯ
ಲರಿಯದೆ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಅಹಂ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿ ಜೀವ
ಭಾವವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಲರಿಯದೆ ಆತ್ಮೋಹಂ ಎಂದು ನುಡಿವೃತ್ತಿಹನೆಂಬು
ದೀಗ, ಗೋವ ಕುದುರೆಯ ಕಾಣದೆ, ಗೊಲ್ಲ ಕುರಿಯ ಕಾಣದೆ ಗೊಲ್ಲಳ ಗೋವ
ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿ ಎನಗೆ ಜೀವಭಾವವಿಲ್ಲೆಂದು
ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯ ಕೇಳೆ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಎನಗದು ಸಂದೇಹವಾಗಿದೆ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗಿಯ
ಕೇಳೆಂದು ತಮ್ಮೊಳು ತಾವೇ ಮಧನಿಸುತ್ತಿರಲೆಂಬುದೀಗ, ಗೊಲ್ಲನ ಕೇಳೆ,
ಗೋವನ ಕೇಳೆಂದು ಬೆಸಸೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯ ದೇಹಭಾವ,
ಯೋಗಿಯ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿಕಾರ, ಅದ್ವೈತಿಯ ಜೀವಭಾವ, ತಾವಾಚರಿಸುವ
ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಯೋಗಂಗಳಲ್ಲಿಯ ತೊಲಗದಿಹನೆಂಬ ಭಂಗಿಸಿ ನುಡಿದು
ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕುರಿ-ಕುದುರೆ-ಗೋವು ತಮ್ಮಡಿಯಲ್ಲಿ
ನಿಂದನೆಂದು ಹೇಳೆ ಚೋದ್ಯವಾಯಿತ್ತು ಎಂದ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ
ತ್ರಿಕಾಂಡಿಗಳ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅವಿರಳಜ್ಞಾನ ತ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿವಿದಾಚರಿಸುವ ರಂಜನ
ಸರಸ್ವಂಗದಲ್ಲಿ ಅಬಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಒಡಗೂಡಲಾ ನಿಸ್ಸಂಗಲಿಂಗವೆ ಯಾದನೆಂಬು
ದೀಗ, ಅಡಗಿ ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗ ಸಂಗ
ಮೇಶ್ವರನಾದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೭

ಹಾಲಿನ ಗಡಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರೆಡೆಗೊತ್ತಿ ಮರೆಯ ನೀಡುದಕಂಡೆ
ಮರೆ ಹಾಲಾಗಿ ಕುಡುಕೆ ಕೊತ್ತಿಯಾಗಿ ಮನೆಯೊ ಇಲಿಯಾಗಿ
ಚಿಕ್ಕ ಗಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಸಂಸಾರದಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಮನ ಎನ ಗೊಪ್ಪದ ಹೇಳು ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮ ತನು ಮನ ಘನ

ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಾದಾ !

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತಾಳಿಕೊಂಡಿರ್ದ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧ
ವಾದ ತನುಕ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತನಾದ ಜೀವನಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ,
ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆ ಮೂರೆಡೆಗೊತ್ತಿ ಮರೆಯನೀಡುದಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರಲು ಆತನು ಪ್ರಕೃತಿ
ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರ್ಪದೆಂಬುದೀಗ, ಮರಿದಾಲಾಗಿ ಕುಡಿಕೊತ್ತಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ

ಕೃಥ. ದೇಹಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪವನುಳ್ಳ ಮನೋಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಾಯೆಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಮನೆಯೊಡೆಯ ಇಲಿಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಗಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಮಲಕ್ರಿಯೆಗಳ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿ ಪುರದೊಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತನ ಮಾಡೆಂದು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಗುರೋಪದೇಶದಿಂದ ಅಂಗ—ಪ್ರಾಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದೀಗ, ಎನಗಪ್ಪದ ಹೇಳು ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನು ಮನ ಘನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ನಾದಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೮

ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ತಲೆಯ ಕುಳುತಿದ್ದ ಗೂಗೆಯ ಕಣ್ಣ ಕಾಗೆಯ
ಮರಿ ಕುಡಿಕಿತ್ತು
ಕಾಗೆಯ ಮರಿಯ ಕೋಗಿಲ ಕಂಡು ಅದು ಬೇಡಾ ಎಂದೊಡೆ,
ಗಿಣಿ ಆಗ ಅಹುದೆಂದು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತ್ತು,
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಘಟ
ಪಂಜರವನೊಲ್ಲದೆ.

ಟೀಕು:— ಆತ್ಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲೀಲಾಪರನಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟನಾಗಿರ್ಪ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ತಲೆಯ ಕುಳುತಿದ್ದ ಗೂಗೆ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟನಾಗಿರ್ಪ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಪ್ಪ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಜೀವಾತ್ಮನು ದುರ್ಭಾವದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕುಳುತಿದ್ದ ಗೂಗೆಯ ಕಣ್ಣ ಕಾಗೆಯ ಮರಿ ಕುಡಿಕಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ, ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಜೋಪದೇಶವ ಮಾಡಲು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನರಿದು ದೇಹ-ಸಂಸಾರ ಬಂಧನ ಹಿಂಗಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದೆಯ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗೆಯ ಮರಿಯ ಕೋಗಿಲು ಕಂಡು ಅದು ಬೇಡಾ ಎಂದೊಡೆ ಗಿಣಿ ಆಗ ಅಹುದೆಂದು ಹಾರಿಹೋಯಿತ್ತು ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಘಟಪಂಜರವ ನೊಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೯

ದಧಿಯ ಕಡವಾಕೆಯ ತುದಿಗಂಡವ ಕೊಯ್ದು
ಮಂತಿನ ಅಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒರಸಿ ದಧಿ ಧರೆಗಿಳಿದು
ಅಂಡಿನವೈಯ ಹಂಗೆಬಿಟ್ಟು ಮಂತು ಮರಣವಾಯಿತ್ತು.
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ.

ಟೀಕು:— ತನುವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತವ ತುಂಬಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮಥನಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯ ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರಂಗದ ನೈಷ್ಠಿಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನಗುರು ಎಂಬುದೀಗ, ದಧಿಯ ಕಡವಾಕೆಯ ತುದಿಗಂಡವ ಕೊಯ್ದು ಮಂತ್ರನ ಅಂಡದಲ್ಲಿ ಬರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ಜ್ಞಾನಗುರು ವಿನ ಮಹಾನುಭಾವ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ನೈಷ್ಠಿಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಆ ಪರಮಾಮೃತ ಲಿಂಗವು ಬಹಿರಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ದಧಿ ಧರಗಿಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವನೊಳಕೊಂಡ ಮೀರಿದ ಕ್ರೀ ಮೀರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಇಚ್ಛೆಇಲ್ಲದೆ ಅವುದಾನೊಂದ ಪಿಡದು ವರ್ತಿಸಬಾರದ ಕಾರಣ ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಾವವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಡಿನವೈಯ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟು ಮಂತು ಮರಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ಮನೋಭವ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನು ಮನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟಿಯ ಮೆಟ್ಟಿದಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೧೦

ಕಂಡ ಮಂಡಲದ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಿತ ಮಯರು ಕಡಿದಾಡಿ
ಹಿಡಿಖಂಡದ ಕರುಳ ಶಿರ ತಂಡ ತಂಡದಲ್ಲಿ ದಿಂಡುರುಳಿತ್ತು
ಅಖಂಡಿತನ ಮನಕೂಡೆ ಹದ ಬೆಂಬಳಿಯ ಘಾಯದಲ್ಲಿ
ಸುಖ ತನು ರಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಿತ ಗೆದ್ದ
ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಕೂಡಿ ಸಂಗದ ಸಂಗ
ಸುಖಿಯಾದಾ.

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಲಯಸ್ಥಾನವಪ್ಪ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಾಂಗವ ನೊಳಕೊಂಡ ಭಕ್ತಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವನುಳ್ಳ ಶರಣರು ಸಮರಸಾನುಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಪ್ರಪಂಚಿನಿಂ ಮಸುಕಿದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರಬುದೀಗ, ಕಂಡ ಮಂಡಲದ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಿತಮಯರು ಕಡಿದಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಪಂಚ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂ ಖಂಡಿಸಲು ಅವರ ಅಹಂ ಮಮತೆಗಳಳಿದು ತನುಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡಿಖಂಡದ ಕರುಳ ಖಂಡಿಸಿ ಶಿರ ತಂಡತಂಡದಲ್ಲಿ ದಿಂಡುರುಳಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಾವಿಯಾದ ಶರಣನ ಮನವು ಜ್ಞಾನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಅಂಗವು ಸಕಲ ತತ್ವ-ಲಯಸ್ಥಾನವಪ್ಪ ಭಕ್ತಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ

ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರೂಪು ರುಚಿಯನರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದರಣ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಜಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಖಂಡಿತ ತನುಮನ ಕಂಡೆ ಹದ ಬೆಂಬಳಿಯ ಘಾಯದಲ್ಲಿ ಸುಖ ತನು ರಣಭೂಮಿ ಅಖಂಡಿತ ಗೆದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಂಗ ಪ್ರಾಣಂಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣನು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಏಕಾದ್ವೈತವಾದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯನರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮ ನೊಡೆಯ ತನುಮನ ಕೂಡಿ ಸಂಗದ ಸಂಗ ಸುಖಿಯಾದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಗುಪ್ತ ಮಂಚಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಾಗೆಯ ತಿಂದವ ಕಮ್ಮಾರ, ಎಮ್ಮೆಯ ತಿಂದವ ಸಮಗಾರ

ಹಸುವ ತಿಂದವ ಪಶುಪತಿಯ ಶರಣ

ಇವರ ಮೂವರ ತಿಂದ ಅಂದವ ನೋಡಾ!

ಇದರ ಸಂಗವಾಗಿಗು ಅರಿದೂ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನಾರಾಯಣ

ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ.

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗೆಯ ತಿಂದವ ಕಮ್ಮಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತಮೋರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಮಾಯೆಯನು ಶೀಕ್ಷಾಗುರು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಮ್ಮೆ ತಿಂದವ ಸಮಗಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಭಾವ ಭೋಧೆಯಿಂದ ಭೋದಿಸಿ ಜೀವಭಾವವ ಭೇದಿಸಿ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಸುವ ತಿಂದವ ಪಶುಪತಿಯ ಶರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೀಕ್ಷಾಗುರುವನೆ ತನ್ನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡು ಸೀಕ್ಷಾಗುರುತತ್ವವನೆ ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಿಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡು ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರುತತ್ವವನೆ ತನ್ನ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡು ಆ ಗುರುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರ ಮೂವರ ತಿಂದವರ ತಿಂದ ಅಂದವನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸದ ಕೂಟವು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಇದರ

ಸಂಗವಾರಿಗೂ ಅರಿದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ತನುಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಿಸ್ಸಂಗಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದವೆಂಬುದೀಗ, ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ನಿಕ್ಕಲಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಅಟ್ಟವ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ
ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದವಳ ಆ ಮೆಟ್ಟು ನುಂಗಿತ್ತು
ಅಟ್ಟವ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದವಳ ಬಟ್ಟ ಬಯಲು ನುಂಗಿತ್ತು
ಆ ಬಟ್ಟ ಬಯಲ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಂಡ--
ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ವಾಶ್ರಯಮಪ್ಯ ಘನಲಿಂಗ ಸದದಲ್ಲಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗವನು ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯನಿಕ್ಕಲಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಅಟ್ಟ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಸಚ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವನೂರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯ ತತ್ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿಗಳ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದವಳ ಆ ಮೆಟ್ಟು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗವ ಆ ಭಕ್ತಿಯ ಆ ಶರಣಸತಿ ಎಂಬ ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ಚಿದಾಕಾಶಮಯವಾದ ಚಿದಾಘನಲಿಂಗವ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಟ್ಟವ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದವಳ ಬಟ್ಟಬಯಲು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರವಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ತನ್ನ ತಾನರಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬಟ್ಟಬಯಲ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಂಡ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕುದುರೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಕುದುರೆಯ ತಿಂದಿತ್ತು
ಬಂದ ಗೋವ ಕುದುರೆಯ ನೋಡಿ ಅದರಂಗದ ಕಾಲು ಇರಲಾಗಿ
ತಿಂದವರಾರೋ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಿಂದಿತ್ತು
ಆ ಕಾಲು ನಿಂದ ಗೋವನ ಈ ಮೂವರ ಅಂದವ—

ತಿಳಿಯಾ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ !

ಟೀಕು:— ಸತ್ಯಣಮ ವಾಹನವೆನಿಸುವ ಸುಚೈತನ್ಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಣ ಪ್ರತಿ ಪತ್ತಾದ ಅಂಗವೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರೋಪಿಸಲು ಆ ಅಂಗವು ಲಿಂಗವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕುದುರೆಗೆ ಹುಲ್ಲುಹಾಕಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಕುದುರೆಯ ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿಯ್ದವ ಶರಣನು ಲಿಂಗದ ನಿಜವ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಪರಾಮರಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡ ಅಂಗದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರವವಶೇಷಿತವಾಗಿರ್ಪುದು ಎಂಬುದೀಗ, ಬಂದ ಗೋವ

ಕುದುರೆಯ ನೋಡೆ ಅದರಂಗದ ಕಾಲು ಇರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂಗವು ಲಿಂಗವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದರಿವಾಗವೆ ಆ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರ ಶರಣನ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಿಂದವರಾರೋ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಿಂದಿತ್ತು ಆ ಕಾಲುನಿಂದ ಗೋವನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಾನು-ರೂಪು-ಕ್ರೀಗಳ ಒಳಕೊಂಡಿರ್ಪುದು ಚಿದ್ ಘನಲಿಂಗವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಗುರು ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಮೂವರ ಅಂದವ ತಿಳಿಯಾ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಹಾಲನಿಕ್ಕುವಾತನ ಕೈಯ್ಯ ತೂತಿನ ಕೊಳವೆಯ ನೂಲು
ನುಂಗಿತ್ತು

ಕಡ್ಡಿಯ ಸುತ್ತವ ಕೂಸ ರಾಟಿಯ ಕೈ ನುಂಗಿತ್ತು
ಉಂಕೆಯ ಮಾಡುವಾತನ ಕೈಯ್ಯ ಒಂಚಿಗೆಯ ತುಂತುರು
ನುಂಗಿತ್ತು

ನೆಯ್ಯಣ್ಣನ ಕಣ್ಣ ಕೈಯ ಲಳಗೆ ನುಂಗಿತ್ತು
ಹಾಸನ ಕಡ್ಡಿಯ ಉಂಕೆಯ ನೆಯ್ಯಾತನ—
ಬುದ್ಧಿಯ ಚಿತ್ತವ ಏನೆಂದರಿಯದ ಕೂಸು ನುಂಗಿತ್ತು
ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿಯಾದ
ಶರಣಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಾಂತೀಕನಾದ . ಅತ್ಮಂಗೆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ತನು ತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರೋಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಪಟಾ ಸ್ಥಲ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವ ಮಾಡಿ ಪದ್ಧಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧ ಲಿಂಗಸಂಸಂಬಂಧ ವಾಗಲು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಗುರು ತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಸನಿಕ್ಕುವಾತನ ಕೈಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವನು ಅಂತರಂಗದ ಸದ್ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಸನಿಕ್ಕುವಾತನ ಕೈಯ್ಯ ತೂತಿನಕೊಳ ವೆಯ ನೂಲು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೈಷ್ಠಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಕಾರಣಂ ಗಳನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಏಕೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿಶುವನು ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹಸ್ತವು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಡ್ಡಿಯ ಸುತ್ತವ ಕೂಸ ರಾಟಿಯ ಕೈನುಂಗಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೇಹ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕದಿಂದ ಬೋಧಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಘನ ಚೈತನ್ಯ ಜಂಗಮದ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತವನು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ವಿ

ವೇಕ ಜಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದ್ವಿಂದುವವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಕೆಯ ಮೂಡು ವಾತನ ಕೈಯ ಕುಂಚಿಗೆಯ ತುಂತುರು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವನು ತನ್ನ ಅಂಗ-ಮನ-ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಚರಿ ಸುವ ಅನಾದಿ ಶರಣನ ಶಿವಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕನು ಶಿವಭಾವ ಹಸ್ತವವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೆಯ್ವಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಕೈಯ್ಯ ಲಳಿಗೆ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರು ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತ, ಲಿಂಗಸನ್ನಹಿತವಾದ ನೈಷ್ಠಿಯ, ಜಂಗಮ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯ, ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಆಸ್ತಿತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತವನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನ ತೋರಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಸಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಒಂಕೆಯ ನೆಯ್ವಾತನ ಬುದ್ಧಿಯ ಚಿತ್ತವ ಏನೆಂದರಿಯದ ಕೂಸು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಾದ, ಶರಣನ ಮದದರವು ಅವಿರಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿಯಾದ ಶರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಎಮ್ಮಾಕೆಯ ಕೈಯ್ಯ ಮೊನೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಾಮವ ತೆಯ್ಯಲಾಗಿ
ನಾಮವಳಿದು ನೀರುಳಿಯಿತ್ತು;
ಉಳಿದ ನೀರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕಲಾಗಿ, ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತ್ತು
ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ.

ಟೀಕು: — ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೇ ಸತಿಯಾಗಿಹ ಳೆಂಬುದೀಗ, ಎಮ್ಮಾಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಹಸ್ತದ ಚಿದ್ ಭಾಂಡವೆಂಬ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ತುಂಬಿತ್ತಿರು ಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಎಮ್ಮಾಕೆಯ ಕೈಯ ಮೊನೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸೋಹಂವೆಂಬ ಷಡಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವನೇಕೀಕರಿಸಲು ಆ ಮಂತ್ರವು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ, ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರವನೊಳಕೊಂಡು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವೆ ಉಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಮವತ್ತೆಯ್ಯಲಾಗಿ ನಾಮವಳಿದು ನೀರುಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಂತ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವನು ಶಿವಾಧ್ಯೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಶರಣ-ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಉಭಯನಾಮವಳಿದು ನಿರ್ನಾಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉಳಿದ ನೀರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕಲಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತ್ತು ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಕಾಷ್ಟವ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು ನುಂಗಿತ್ತು ಹರಿವ ನೀರ ಉರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತು
ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದನ ಕೊಂದು ಸತ್ತ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ
ಎತ್ತುವವರಿಲ್ಲದೆ ಆರೆ ವೇಣನಾಯಿತ್ತು !

ಮುಕ್ತಿನಾಮ ನಷ್ಟ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಇನ್ನೇವೆ
ಇನ್ನೇವೆ.

ಟೀಕು:— ಜಡಕಾಷ್ಟ ರೂಪವಾದ ತನುವ ಅಜ್ಞಾನ ತಮೋವರ್ಣವನುಳ್ಳ
ಮಿಥ್ಯ ಮಾಯಾ ಛಾಯವನಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಷ್ಟವ ಕಾರ್ಮು
ಗಿಲು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೇಂದ್ರಿಯ
ರೂಪಿನ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವದಿಂದ ಚರಿಸುವ ಮನವ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯವಗ್ರಹಿಸಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವ ನೀರ ಉರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನವ ತಾಪ
ತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಆವಗ್ರಹಿಸಲು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲಗುಂದಿ ಸತ್ತಗೆಟ್ಟ ಜೀವನು ಶಿವಾಂತೀ
ಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಆರಿವನು ಅಪಹರಿಸಿ ದೇಹಮೇಹ ಭ್ರಾಂತಿಗಳಿದು
ಮಾಡಲಲ್ಲಿಯೆ ಜ್ಞಾನ ಚೈತನ್ಯಗುಂದಿ ಜೀವನ್ಮುತವಾಗಲು ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಯಾತ್ಮ ಬಂಧುಗಳಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಕರಣಗಳು ಪ್ರಪಂಚಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಹೆಸರ
ಡಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದನ ಕೊಂದು ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ
ಎತ್ತುವವರಿಲ್ಲದೆ ಆರೆವೇಣನಾಯಿತ್ತು ಮುಕ್ತಿನಾಮ ನಷ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಇಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮನು ಭವದಾಶುಕ್ಕಲಿಸಿ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚು ಕೆಡದಿಪುದ
ಕಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲೆಂದು ೫ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಇನ್ನೇವೆ-ಇನ್ನೇವೆ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಕೋಣ ಎಮ್ಮೆಯ ನೀಯಿತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ ಹೋರಿಯ ನೀಯಿತ್ತು,
ಹರಿ ಹಸುವ ನೀಯಿತ್ತು, ಹಸು ಕೋಳಿಯ ನೀಯಿತ್ತು
ಕೋಳಿ ಕೊಕ್ಕ ಎಂದು ಕೂಗುವಾಗ ಕೋಣ ಎಮ್ಮೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು
ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಣನ ಹೋರಿ ನುಂಗಿತ್ತು, ಹೋರಿ ಕೋಳಿಯ
ನುಂಗಿತ್ತು

ಆರೈವುತಿದೆ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಟೀಕು:— ಆತ್ಮನ ಮೂಲಹಂಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹಭಾವ
ಜನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಣ ಎಮ್ಮೆಯನೀಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮವನು ಉದಯಿಸಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಎಮ್ಮೆ ಹೋರಿಯನೀ

ಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹೋರಿ ಹಸುವನೀಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಕ್ಕಪೆಯಿಂದ ಕುಕ್ಕಟಿನ ಗುಣಧರ್ಮ ಕರ್ಮವನುಳ್ಳ ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನ ಸಂಜನಿತವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಸು ಕೋಳಿಯನೀಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮಂಗೆ ಅರಿವನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡಲು ಆ ಅಹಂಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಆ ದೇಹ-ಅಹಂಕಾರಗಳೆರಡು ಅಂತರಾತ್ಮ ನರಿದು ನಷ್ಟವಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಳಿ ಕೊಹ ಎಂದು ಕೂಗುವಾಗ ಕೋಣ ಎಮ್ಮೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಣನ ಹೋರಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಅಂತರಾತ್ಮನ ಆ ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನದ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವವಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಹೋರಿಯ ಕೋಳಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವ ಜ್ಞಾನಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪರಾಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಅರೈ ಪುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಆಡು ತೋಳನ ಮುರಿವಾಗ ಮೊಲ ನಾಯಿಯ ಕಚ್ಚಿತ್ತು
ಕಚ್ಚುವದ ಕಂಡು ಹದ್ದು ಹಾರಲಾಗಿ ಆ ಹದ್ದು ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ
ಸತ್ತಿತ್ತು

ವಿಷವೇರಿ ಹೋಯಿತ್ತು; ಗಾರುಡ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ —
ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ.

ಟೀಕು:— ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ದೇಹ ಭಾವವಳಿದು ಅಚಾರಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಭವರೋಗವ ನಷ್ಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆಡು ತೋಳನ ಮುರಿವಾಗ ಮೊಲ ನಾಯಿಯ ಕಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಉನ್ನತ ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುವದ ಕಂಡು ಜೀವನು ಪ್ರಪಂಚ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸಲು ಆ ಜೀವನ ಪ್ರಣಮೋಹಂ ಭಾವವ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸುಜ್ಞಾನ ವಿಷವು ಅವ ರಿಸಿ ಜೀವನಳಿದು ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಚ್ಚುವದ ಕಂಡು ಹದ್ದು ಹಾರಲಾಗಿ ಹದ್ದು ಹಾವ ಕಚ್ಚಿ ಸತ್ತಿತ್ತು ವಿಷವೇರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ತನು-ಮನ-ಭಾವಂಗಳು ಲಿಂಗದಲೈಕ್ಕವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಇನ್ನಾವಾಚಾ ರವ ನನುಕರಿಸಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹೋಯಿತ್ತು ಗಾರುಡ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಗಡಿಗೆ ಗುಡುವನ ನುಂಗಿತ್ತು,
ಅಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಡುಕೆ ಆ ಉಭಯವ ನುಂಗಿತ್ತು,
ನುಂಗಿಹೆನೆಂಬ ಚಿತ್ತಹ ಸಂದೇಹ ನುಂಗಿತ್ತು,

ಈ ಉಭಯದ ಸಂದೇಹ ಸಂಚೆ ಹಿಂಗಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ,

ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಟೀಕು:— ಬಹಳ ಪ್ರಪಂಚು ರಸಕ್ಕಿಂಬಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಲಕ್ಕಿಂಬಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವನೊಳಗೊಂಡಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಗಡಿಗೆ ಗುಡುವನ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇವಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿ ಕರಣ ಜಲವ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿರ್ಪ ಕಾರಣ ತನು ಆ ಉಭಯವನೊಳಗೊಂಡಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಡುಕೆ ಆ ಉಭಯವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತನುತ್ರಯಂ ಗಳ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದರಿವ ಆತ್ಮನ ಅಜ್ಞಾನ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿಹೆನೆಂದ ಚಿತ್ತವ ಸಂದೇಹ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಒಳವಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಉಭಯದ ಸಂದೇಹ ಸಂಚೆ ಹಿಂಗಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಅಂಧಕಾರದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾಳಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಕರು ಹಾಳಲಾಗಿ ಹಾಳಿದ ಧನಿಗಂಜಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ

ಹಾಳಾದುದಿಲ್ಲ

ಎತ್ತು ಕಟ್ಟುದಿಲ್ಲ, ಎಮ್ಮೆಯ ಕರು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಷ್ಟವಲ್ಲ

ಕರುವಿನ ಕೊರಳು ಅಡಗುವದ ಕಾಣೆ

ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಅಜ್ಞಾನ ಮೋಹ ಮದಾಂಧಕಾರವನುಳ್ಳ ಜಡ ಭೌತಿಕ ದೇಹ ದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯ ಜಡ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತವಾದ ಜೀವನು ಶಬ್ದಜಾಲಂ ಗಳಿಂದ ಉಲಿವುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಕಾಳ ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಅಂಧಕಾರದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಕರು ಹಾಳಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನಶಬ್ದ ಜಾಲ ಕ್ಕಂಜಿ ದೇಹಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗದೆ ಕಂಟಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಹಾಳಿದ ಧನಿಗಂಜಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಳಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವ ಭಾವವಳಿದಲ್ಲದೆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತು ಕಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ ಎಮ್ಮೆಯಕರು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಮನೋವಿಕಾರದಿಂದ ತೋರುವ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳು ನಷ್ಟವಾಗದೆ ಕಾರಣ ದೇಹ ಭಾವವಳಿಯದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಕರುವಿನ ಕೊರಳು ಅಡಗುವದ ಕಾಣೆ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮ ನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಎತ್ತು ಹಸುವ ಹಾಯಲಾಗಿ ತೆಕ್ಕೆಯ ನಿಕ್ಕಿದ ಕಣ್ಣಿ ಯಲ್ಲಿ

ತೆಕ್ಕೆಗೆ ನಡೆಯದ ಹಸು ಕಟ್ಟುಗೊಳ್ಳದ ಹೋರಿ

ಇವೆರಡ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೊ

ಕಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣೆಯ ಕುಣಿಕೆ ಕಳಚಿ ಹೋರಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು
ಹಸು ಚಿತ್ತವೆಯಾಯಿತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ
ವಾಗಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತು ಹಸುವ ಹಾಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ
ಉಭಯವನು ಕ್ರಿಯಾಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಧ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭ
ವಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಭಿನ್ನಯೋಗದಿಂದ ಚರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಭಿನ್ನಯೋಗಕ್ಕೆ
ಸಿಲ್ಪದಿರ್ಪನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ತಕ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಕಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆ
ಯದೆ ಹಸು ಕಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳದೆ ಹೋರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ಸಂಗತವಾ
ಗಿರ್ಪ ಜೀವ ಪರಮರ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ಪಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ
ಅರಿಗೂ ಆಗದೆಂಬುದೀಗ, ಇವೆರಡ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೊ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಗತವಾಗಲು ಆ ಉಭಯ ಸಂಬಂಧ
ವಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಂಪಾಶ ಜೀವಂಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸದೆ ಲಿಂಗದ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಂಡದಲ್ಲಿಯೆ
ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣೆಯ ಕುಣಿಕೆ ಕಳಚಿ ಹೋರಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ
ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಜೀವಂಗೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ
ಸಂಯೋಗ ಘಟಿಸದೆ ಭಕ್ತಿ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತಲೆಯಾಗಲು
ಅದೀಗ, ಹಸುಚಿತ್ತಲೆಯಾಯಿತ್ತು ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ. ಈ ವಚನದ ಅರ್ಥ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

೧೨

ನೀರ ನೆಳಲು ನುಂಗಿತೆಂದು ಆರೈಕೆಗೊಂಬವನ ಅರಣ್ಯ ನುಂಗಿತ್ತು
ಅರಣ್ಯವ ಶೃಂಗಿ ನುಂಗಿತ್ತು, ಶೃಂಗಿಯ ಅರಣ್ಯವ ಗುಂಗುರು

ನುಂಗಿತ್ತು

ಗುಂಗುರ ಅಂಗವ ಸೇಳಲಾಗಿ ಕಂಡರು ಮೂರು ಲೋಕವ

ಈ ಗುಣವ ಕಂಡ ಕಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಭಂಡಾಹವರ ಕಂಡು

ನಿಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಮನಸ ಮರವೆಯ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದರಿವುತ್ತಿದ್ದ
ಅತ್ಮನ ಭವಾರಣ್ಯವ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನೀರ ನೆಳಲು ನುಂಗಿತ್ತೆಂದು
ಆರೈಕೆಗೊಂಬವನ ಅರಣ್ಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭವಾರಣ್ಯವ
ಹರಿಣ ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣವನುಳ್ಳ ಮಾಯೆ ಒಳಕೊಂಡಿರ್ಪಳೆಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿದ
ಅರಣ್ಯವ ಶೃಂಗಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ಭವಾರಣ್ಯವನು ಆ ಮಾಯೆ
ಯನು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜೀವನವ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಶೃಂಗಿಯ
ಅರಣ್ಯವ ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವಭಾವವ ಖಂಡಿ

ಸಲು ತ್ರಿಪುಟಿ ಜ್ಞಾನವ ಕಂಡು ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಕಂಡ ಕಂಡವರೊಡನೆ ನುಡಿದು ಬ್ರಹ್ಮಾನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಭ್ರಷ್ಟರಪ್ಪರವರ ಕಂಡು ಶಿವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ತನ್ನ ತಾ ಪರಾಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೧೩

ಕೊಳ ಕುದುರೆಯ ತಿಂದಿತ್ತು, ವೇಣು ನಾದವ ನುಂಗಿತ್ತು,

ಕೀಳು ಮೇಲ ನುಂಗುವಾಗ ಆಳದಲ್ಲಿದ್ದವ ಕಂಡು ಘೋಳು

ಗುಟ್ಟಲಾಗಿ

ಘೋಳಿನ ಧನಿಯ ಕೇಳಿ ಬೇಳುವೆ ಹಾಯಿತ್ತು

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಇದು ಎನಗೆ ಅಳವಾಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ

ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಶರಣನ ಅಂಗ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸತ್ತ್ವ ಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಾಕಾರ ಲಿಂಗವನು ಅವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ಕೊಳ ಕುದುರೆಯ ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಮನವು ಸುಜ್ಞಾನದಿಂ ಸುನಾದ ಜೈತನ್ಯ ಲಿಂಗವನವ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ, ವೇಣು ನಾದವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಹಾಗೆ ಭೃತ್ಯನಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನು ಕರ್ತೃವಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗವ ಮನಾನುಭಾವದರವಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದು ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸ ಲೆಂಬುದೀಗ, ಕೀಳು ಮೇಲನುಂಗುವಾಗ ಆಳದಲ್ಲಿದ್ದವ ಕಂಡು ಘೋಳುಗುಟ್ಟ ಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಸತ್ತ್ವಣವ ಘೋಷವಲಾರಿ ಸಿದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವವಳಿದು ಪರಮಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರವಶ ವೆಂಬುದೀಗ, ಘೋಳಿನ ಧನಿಯ ಕೇಳಿ ಬೇಳುವೆ ಹಾಯಿತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಿಲವ ಭಿನ್ನಭಾವದಿ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅಳವಾಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಎನಗೆ ಅಳವಾಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ನಾರಾ ಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪

ಮಾಧವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಜನಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ

ಹೋಮವ ನಿಕ್ಕಲಾಗಿ ಎದ್ದಿತ್ತು ಉರಿ, ಮೂವರ ಮಸ್ತಕವ ಮುಟ್ಟಿ

ಆ ಹೋಮದ ಹೊಗೆ ತಾಗಿ ನಾಲ್ವರ ಕಂಣು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು

ಆ ಹೋಮದ ದಿಕ್ಕಿನ ಕುಂಭವು ಉರುಗಿ ಹೋಗಲಾಗಿ ತೊರೆ

ಹರಿಯಿತು

ಕಾಲು ಕಡಹೂ ಆರಿಗೂ ಆಗದು ಎಲ್ಲಾ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಡುಮಯ
ವಾಗಿತ್ತು

ಮಡುವಿನ ಮೊಸಳೆ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರನು ನಿಲಲಿಸದೆ
ಕಡಿದು ನುಂಗಿಹಿದಿನ್ನೇವೆ, ಮೊಸಳೆಯ ಹಿಡವರ ಕಾಣೆ,
ಮಡುವ ಒಡವರ ಕಾಣೆ, ಹೋಮವ ಕೆಡಿಸುವರ ಕಾಣೆ
ಮಾಧವನ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಹೋದರು—

ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯ
ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲಾತ್ಮರು ವಿಷಯಗಳೆಂಬ ಹವಿಸ್ಸಗಳ ಆಶಾನ್ನಿಯೆಂದುರುಹಲ
ದೀಗ, ಮಾಧವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನಂಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಹೋಮವ
ನಿಕ್ಕಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತುರುಹಲು ಆಶಾನ್ನಿ ಜೀವಕ್ರಿಯಂಗಳ
ವೃತ್ತಿಯನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಪಟುತರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎದ್ದಿತ್ತು ಉರಿ
ಮೂವರ ಮಸ್ತಕವ ಮುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಆಶಾನ್ನಿಯ ಹರುಷ—
ರೋಷ-ವ್ಯಸನ-ವಿಕಾರವೆಂಬ ದೂನ್ನು ಗ್ರಹಕದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣವ ಚತುಷ್ಟಿ
ಯಂಗಳ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೋಮದ ಹೊಗೆ ತಾಗಿ
ನಾಲ್ವರ ಕಣ್ಣು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಆಶಾನ್ನಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರ್ದ
ಸ್ಥೂಲ ತನುವೆಂಬ ಕುಂಭ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕ್ರಿಯೆವುರುಗಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ
ರಸವಾಗಲಾಗಿ ಮನವೆಂಬ ತೊರೆ ಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೋಮದ ದಿಕ್ಕಿನ
ಕುಂಭ ಉರುಗಿ ಒಗಲಾಗಿ ತೊರೆ ಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ
ವಿಷಯ ರಸಪ್ರವಾಹ ಕರ್ಮಾಚಾರ-ಜ್ಞಾನಯೋಗಂಗಳಿಂದ ದಾಂಟಿಹೆನೆಂದೊಡೆ
ಆರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಆಘಾತವಾಗಿಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ,
ಕಾಲುಕಹು ಆರಿಗೂ ಆಗದು ಎಲ್ಲಾ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಡುಮಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಆಘಾತವಾಗಿರ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರ್ದ
ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಮೊಸಳೆ ತನುವೆಂಬ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಜಲವ ಸಾಧಿಸಿಹನೆಂಬ
ಜ್ಞಾನಿಗಳ ನಿಲಲಿಸದೆ ಘಾಸಿ ಮಾಡಿ ಪರಿಭವದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಲು ಜಯಸುವರಿಲ್ಲ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಮಡುವಿನ ಮೊಸಳೆ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರನು ನಿಲಲಿಸದೆ ಕಡಿದು ನುಂಗಿ
ಹುದಿನ್ನೇವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಃಪ್ರ ಮಾಯೆಯ ಹಿಡಿದು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ
ರಸದ ಮಡುವನೊಡದು ಆಶಾನ್ನಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪೂರ್ವ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಸಳೆಯ ಹಿಡವರ ಕಾಣೆ ಮಡುವಗೊಡುವರ ಕಾಣೆ ಹೋಮವ
ಕೆಡಿಸುವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚಗೀಡಾಗಿ ಸತ್ಯಧರ್ಮಾರ್ಗ
ವನರಿಯನೆ ಭವದತ್ತ ಹೋಡರು ಸಕಲಾತ್ಮರು ಎಂಬುದೀಗ, ಮಾಧವನ ಮನೆಯ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದುಹೋದರು ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ಬಂದೆ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿ ಬರುವಾಗ ನಾ ದಾಸನಾಗಿ
 ಒಂಭತ್ತು ಜೋಳಿಯ ತಣ್ಣೀರ ಕಣಿತೆಯ ಹೊತ್ತು
 ತಿತ್ತಿಗೆ ನೀರ ಕಾಣದೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ನಾಮವ ನಿಕ್ಕಿದೆ
 ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಿದೆ ಹಿರಿಯಗರಿಯಹೆಕಂಣ
 ಪಚ್ಚೆಯ ಕಣ್ಣು ಪಚ್ಚೆಯ ನಾಮವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಕ್ಕಿ
 ಮತ್ತದರ ನಡುವೆ ನಿಶ್ಚಯದ ಬಿಳಿನಾಮವ ನಿಕ್ಕಿ
 ಹೊತ್ತದಾಸಿಕೆ ಹುಸಿಯಾಯಿತ್ತು ದಾಸೋಹ ಎಂಬದ ನರಿಯದೆ,
 ವೇಷ ಹುಸಿಯಾಯಿತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಹರಿ ಎಂದೊಡೆ ಪ್ರಾಣವಾಯು, ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆತ್ಮನು
 ವಾಯುವಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಬಂದೆ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕೃಥ. ಅಂತಃಪ್ರಾತ್ಮನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆಶೆಯು ಮುಂದು
 ಗೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬರುವಾಗ ನಾ ದಾಸನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ನವ
 ದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲವ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ದೇಹ
 ಭಾವ ತಾಳಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂಭತ್ತು ಜೋಳಿಯ ತಣ್ಣೀರ ಕಣಿತೆಯ ಹೊತ್ತು
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಂಚ ಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಹೆನೆಂದೊಡೆ
 ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಿತ್ತಿಗೆ ನೀರ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕೃಥ. ಅಂತಃಪ್ರಾತ್ಮನ ಆ ಮಾಯ-ದೇಹಗಳ ತಾಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಲವು ನಾಮವಾದ
 ಕಾರಣ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ನಾಮವನಿಕ್ಕಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ
 ಯೋನಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಿದೆನೆಂಬ
 ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ
 ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿಯಗರಿಮಹೆ ಕಣ್ಣು
 ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಸಕಲ
 ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ
 ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬು
 ದೀಗ, ಪಚ್ಚೆಯ ಕಣ್ಣುನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ
 ವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆಯನು ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ
 ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಪಚ್ಚೆಯ ನಾಮವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮಧ್ಯ
 ದಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ವಿಕಾಷ್ಟಿತವಾದುದೆ ಭಾವಲಿಂಗ
 ಆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವನು ಶರಣ ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾ
 ಶದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತದರ ನಡುವೆ ನಿಶ್ಚಯದ ಬಿಳಿಯ ನಾಮವ
 ನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿದ ಶರ
 ಣನ ತನು-ಮನ-ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮೊದಲಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವರ್ತ

ನೆಯ ಆಶೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತ ದಾಸಿಕೆ ಹುಸಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ಶರಣಿಗೆ ಸತಿ— ಪತಿ ಎಂಬುಭಯ ಭಾವವಳಿದು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಚಿದ್ಭಾಸಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸವನೆಯ್ದಲು ದೇಹಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದಾಸೋಹವೆಂಬುದ ನರಿಯದೆ ವೇಷ ಹುಸಿಯಾಯಿತ್ತು ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ತುಳಸಿಯ ಗಿಡವ ಮೆಲಲಾರದೆ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಇಕ್ಕಿದೆ,
ಕಲಸಿದ ನಾಮುಕ್ಕೆ ಹಣೆಯ ಕಾಣದೆ ಎದೆಯೊಳಗಿಕ್ಕಿದೆ
ತಾವರೆಯ ಮಣೆಯ ತಾವಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಾವ ಕಾಣದೆ ಧಾವರಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದೆ

ಇದಕ್ಕಿನ್ನಾವುದು ಹದ ಎನಗೊಂದು ಭಾವವ ಹೇಳಾ—
ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಸದ್ವಾಸನಾನುಭಾವವನು ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ಶರಣನು ಮತ್ತಂ ಅತ್ಯಾನುಭಾವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಸಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತುಳಸಿಯ ಗಿಡವ ಮೆಲಲಾರದೆ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಇಕ್ಕಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ವಿವೇಕಜಲ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕವಪ್ಪ ಮಹಾ ಭಾಸಲಿಂಗವು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂ ಧರಿಸಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಕಲಸಿದ ನಾಮುಕ್ಕೆ ಹಣೆಯ ಕಾಣದೆ ಎದೆಯೊಳಗಿಕ್ಕಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಮಣಿಮಾಲೆ ದೃಢ ನೈಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಮತ್ತಂ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತಾವರೆಯ ಮಣೆಯ ತಾವಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಾವಕಾಣದೆ ಧಾವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಿರ್ಣಯವ ತಾನರಿದು ನಿರಹಂಭಾವದಿಂ ಇದರ ಕ್ರಮವಾವುದೆಂದು ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ಎನಗೆ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು ಜ್ಞಾನಗುರುವ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇದಕ್ಕಿನ್ನಾವುದು ಹದ ಎನಗೊಂದು ಹೇಳಾ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಕೊಡಗದ ತಲೆಯ ಚಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕವಲಿನ ಸೂಜಿ
ಮೂರರ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಬೆಟ್ಟವಡಗಿದವು
ಬೆಟ್ಟದ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಬಾವಿ
ಬಾವಿಯೊಳಗೊಂದು ಹಾವು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು

ಆ ಹಾವಿನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಬಾಯಿ, ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆ ಹುಟ್ಟಿ
 ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಹುಟ್ಟಿ, ಹರಿವುದಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯಿಲ್ಲದೆ,
 ಕೊಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು
 ಆ ಹಾವು ಬಾವಿಯ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿಯ ಬಸರೊಡದು
 ಹಾವಿನಯಿಲು ನುಗ್ಗಿ ಬೆಟ್ಟ-ಚಿಪ್ಪು-ಬೇರಾಗಿ
 ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯ ಮುರಿದು ಕೊಡಗದ ಚಂಡು
 ಮಂಡಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಹಂಗು ಹರಿಯಿತ್ತು
 ಆತ್ಮನೆಂಬ ಲಿಂಗ ನಾಮರೂಪು ಇಲ್ಲ
 ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾದ
 ಶರಣಂಗಿ !

ಟೀಕು:— ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಣ
 ತ್ರಯವನುಳ್ಳ ಅಜ್ಞಾನವಿರುತ್ತಿದ್ದುಂಟಾದೀಗ, ಕೊಡಗದ ತಲೆಯ ಚಂಡಿನ
 ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕವಲಿನ ಸೂಜಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುಣತ್ರಯಗಳ ಅಗ್ರ
 ದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಚ ಭೂತಗಳು ಅಡಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ,
 ಮೂರರ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಬೆಟ್ಟವಡಗಿದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಚಭೂತ
 ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲದ ಅಸಾಧ್ಯತರವಾದ ಅತಿ ವಿಷೋ
 ದಕದಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಕೂಪ ವಿಷವೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
 ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಬಾವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ವಿಷಯ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಶಂಕಾ ವಿಷ
 ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನುದಯಿಸಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಭಾವಿಯೊಳಗೊಂದು
 ಹಾವು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ
 ಯುಂಟಾಗಿ ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿ ದುರ್ವಿವೇಕ ಜನಿಸಿ ಆ ದುರ್ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಭವಪಾಶವು
 ಉದಯಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚು ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹಾವಿನ ಮೈಯೆಲ್ಲ
 ಬಾಯಿ, ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ಚರಿಸು
 ವದಕ್ಕೆ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪರಮಾನ್ಯತವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ
 ವಿಷಯಕೂಪದ ಪ್ರಪಂಚು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಚೇತನವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನ್ಮುತನಾಯಿ
 ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವುದಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ
 ಹೊಂದಿತ್ತು ಹಾವು ಬಾವಿಯ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದ
 ವನರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣಂಗಿ ವಿಷಯ
 ಕೂಪದ ಪ್ರಪಂಚು ಗರ್ಭವಳಿದು ಜೀವನ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ಕೆಟ್ಟು ಅಹಂಕಾರ
 ಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಚಭೂತಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಗುಣತ್ರಯಂ
 ಗಳು ಭಗ್ನವಾಗಿ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಅಹಂಕಾರ ತೊಲಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾವಿಯ
 ಬಸುರೊಡದು ಹಾವಿನಾಯಿಲು ನುಗ್ಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಚಿಪ್ಪು ಬೇರಾಗಿ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ
 ಮುರಿದು ಕೊಡಗದ ಚಂಡು ಮಂಡೆಯಬಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ

ಶರಣಿಗೆ ಅವ ಪ್ರಪಂಚಿನ ತೋರಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಂಗುಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸಕಲ ತತ್ವಗಳೆಂದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದಿರುವ ಶರಣಿಗೆ ಅತ್ಮನೆಂಬ ರೂಪು, ಲಿಂಗವೆಂಬ ನಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅತ್ಮನೆಂಬ ಲಿಂಗ ನಾಮರೂಪಿಲ್ಲದ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮುಗ್ಧನಾದ ಶರಣಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮

ಐದು ಕೊಂಬಿನ ಮರನ ಏರಿ, ಮೂರು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದು
ಎಲೆಯ ಮರೆಯ ಹಣ್ಣು ಕೊಯಿದಡೆ ಕೊಂಬ ಕೊಯ್ಯಲಿಸದು
ನೋಡಾ

ಮತ್ತೆ ಇಳವಡೆ ಮರನಿಲ್ಲ, ಹಿಡವಡೆ ಕೊಂಬಿಲ್ಲ, ಹರಿವಡೆ ಹುಣಿಲ್ಲ,
ಈ ಗುಣ ಮರದ ಮರವೆಯೊ ಇದನರಿದವಂಗಲ್ಲದೆ
ಒಡಗೂಡಲಿಲ್ಲ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಟೀಕು:— ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಶಾಖೆಯನುಳ್ಳ ತನುವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನದರಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟನಾಗಿ ಅಚಾರವ ಮರೆಗೊಂಡಿರ್ದ ಮುಕ್ತಿಫಲವ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಐದು ಕೊಂಬಿನ ಮರನ ಏರಿ ಮೂರು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದು ಎಲೆಯ ಮರೆಯ ಹಣ್ಣು ಕೊಯಿದೆನೆಂದೊಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತವಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆನಲು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕಂಟಕವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಕೊಯ್ಯಲಿಸದು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಮುಕ್ತಿಫಲವ ಗ್ರಹಿಸಲಿಸವೆಂದು ತನುವ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳೆದು ಶಿವತತ್ವವ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಂಗದಿಂದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಇಳವಡೆ ಮರನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಂಗವ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಡವಡೆ ಕೊಂಬಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂಗತವಾಗಲು ಮುಕ್ತಿ ಫಲವ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆನಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಹರಿವಡೆ ಹುಣಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೀಗಿದಿರಿಟ್ಟು ಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ತನು-ಮನಂಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನರಿದ ಶರಣಂಗಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಫಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತತ್ಸಂಗಯೋಗ ಸಮರಸಾನುಭಾವ ಘಟಿಸದೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಗುಣದ ಮರವೆಯೊ ಮನದ ಮರವೆಯೊ ಇದನರಿದವಂಗಲ್ಲದೆ ಒಡಗೂಡಲಿಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯

ನಾಯ ನರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾರಿವಾಳವ ಸಸಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಐದು ಗೇಣಿನುದ್ದ ಎಂಟು ಗೇಣಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ,

ಅದರ ಬೇರು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆಳೆಯಿತ್ತು;
 ಬೇರಿನ ಮೊನೆ ನೀರ ತಂದಿತ್ತು, ನೀರ ತಾಗಿ ಮರ ನೊಡಯಿತ್ತು,
 ಮುಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಗಿ ಹೊಂಬಾಳೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು,
 ಹದಿನಾರು ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯ ಬಲಿದವು,
 ಮೂರು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮರ ಹತ್ತಿ ಕಾಯ ಕೆಡಹುವರಿಲ್ಲ,
 ವಾಯ ವಾಯಿತ್ತು ಮರಹುಟ್ಟಿ ಮರದ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಹಣ್ಣಿನ
 ಹಂಬಲು—

ಹರಿವುದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಮಾಯಾಮಲಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವ ತನುವೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ-ಕುಟಿಲ-ಕುಹಕವನುಳ್ಳ ಮನವೆಂಬುದೀಗ, ಸರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ತನು ಮನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮ ಕರತಳದೊಳು ಉದಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯನರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾರಿವಾಳದ ಸಸಿ ಶುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಾಚಾರ ಆಸ್ಥಾನರಣ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಐದು ಗೇಣಿನುರ್ದ ಎಂಟು ಗೇಣಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮದ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಶರಣನ ನಿಜಾನು ಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭೇದಿ ಸಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ಬೇರು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಹ ಮೂಲಜ್ಞಾನದ ತುರಿಯಾನುಭಾವ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ಬಹಿರ್ಗತವ ಮಾಡಲದರ ಪರಮಾನಂದ ರಸ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಲಾಗಿ ಶರಣನ ಪಂಚ ವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರತತ್ವ ಸ್ವರೂಪಿನಂ ಶಾಖೆವರಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರಿನ ಮೊನೆ ತಂದಿತ್ತು ನೀರಿನ ಸಾರತಾಗಿ ಮರನೊಡಯಿತ್ತು ಮುಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ-ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪೋಡಶ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಂ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹೊಂಬಾಳೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಹದಿನಾರು ವಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಶರಣನ ತನು ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯಂಗಳು ಫಲಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಯಿ ಜಲಿದವು ಮೂರು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಸದ್ವಿವೇಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾರೂಢರಾಗಿ ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯವ ಸಾಧ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಳ ಲರಿಯದವರು ಮಿಥ್ಯ ಭಾವಿಗಳಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರನ ಹತ್ತಿ ಕಾಯಕೆಡ ಹುವರಿಲ್ಲ ವಾಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಲಿಂಗೋದಯವಾಗಿ ತತ್ ಶಿವಾಚಾರದಲ್ಲಿರ್ಪು ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಫಲಪದವ ಬಯಸಿ ಭವವನೆಯ್ದವರ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಬಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮರಹುಟ್ಟಿ ಮರದ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಹಣ್ಣಿನ ಹಂಬಲು ಹರಿವುದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ನೀಲ ಮೇಘದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಗೂಳಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಬಾಲ ಬಿಳಿದು, ಕಾಲು ಕೆಂಪು, ಅದರ ಕೋಡು ಕಾಳಕೂಟ
ಅದರ ಬಾಯಿ ಅಸಿಯ ಬಳಗ, ಅದರ ನಾಲಗೆ ಸಾಲು ಲೋಕದ
ಸಂಹಾರ,
ಅದರ ನಾಸಿಕದ ವಾಸ ಶೇಷನ ಕಮಠನ ಆಶ್ರಯಿಸಿಹ ಕ್ಷೋಣಿಯ
ಇಂತಿವು ಉಸ್ತಾಸದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ತುಂತುರು ಬಿಂದು ಇದರಂತುಕದಲ್ಲಿ
ನಿಂದು

ಹೂಂಕರಿಸಲಾಗಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಜಗ ಉಡುಗಿತ್ತು
ಆಕಾಶ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಡಿಗೆಯ ಬಿಟ್ಟರು,
ಮೂರು ಜಾತಿ ಕುಲವರ್ಗ ಇಂತಿ ಗೂಳಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ
ಗೊಳಕಾಕಾರ ವಾದೆ ಗೋವಳ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಭಾಯಿ ಮಾತ್ರವನ್ನು ಚಿದಾಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಜ್ಜೀವನು ಉದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀಲ
ಮೇಘದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಗೂಳಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸಜ್ಜೀ
ವನ ಭಕ್ತಿಪಾಶವೆಂಬ ಬಲಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ
ಯೋಗಚರ್ಯಾ ಪಾದಂಗಳು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲ
ಬಿಳಿದು ಕಾಲುಕೆಂಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನ ಚಿದಹಂಕಾರ—ನಿರ
ಹಂಕಾರವೆಂಬ ಶೃಂಗಗಳು ಕಾಲ-ಕಾಮ-ಮಾಯೆ-ಮೋಹಾದಿಗಳಂ ಸುಟ್ಟು
ರುಹುವಲ್ಲಿ ಕಾಳಕೂಟವಾವಾಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ಕೋಡು ಕಾಳಕೂಟ
ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸಜ್ಜೀವನ ಸದ್ವಿವೇಕವೆಂಬ ಮುಖದ್ವಾರ ಸಕಲ
ಪ್ರಪಂಚು ಛೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ಬಾಯಿ
ಅಸಿಯ ಬಳಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಪರಮಾಮೃತ ರಸನೆ
ಚತುರ್ದಶೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಹಾರ ಕಾರಣವಾಗಿಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಅದರ ನಾಲಗೆ
ಸಾಲು ಲೋಕದ ಸಂದಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಚಿದಾತ್ಮನ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವೀಕ
ರವೆಂಬ ನಾಸಿಕದ ವಾಸ ಸತ್ ಪ್ರಣಮಂಧಾರವಸ್ತು ಚಿದಾತ್ಮಲಿಂಗವನು ಆಶ್ರ
ಯಿಸಿದ ಚಿತ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಾಗಿಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ,
ಅದರ ನಾಸಿಕದ ವಾಸಶೇಷನ ಕಮಠನ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಕ್ಷೋಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ
ಇಂತಸ್ಸು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಆ ಸಜ್ಜೀವನ ಇಡ-ಪಿಂಗಳ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿ
ಸುವ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವಳಿದು ಪ್ರಣಮನಾದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ಫುರಣೆಯಿಂ
ತೋರುವ ಜ್ಞಾನಾಗಮ್ಯ ತರಳಳಿದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ತನುಕ್ರಿಯೆ
ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಕರಣಂಗಳ ಪೂರ್ವಕ್ರಿಯೆವಳಿದು ಚಿದಾಭನಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇದರಂತುಕದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಹೂಂಕರಿಸಲಾಗಿ

ಅಡಗಿತ್ತು ಜಗವು ಉಡುಗಿತ್ತು ಆಕಾಶ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಡಿಗೆಯ ಬಿಟ್ಟರು ಮೂರು ಜಾತಿ ಕುಲವರ್ಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ನಿಂದ ನಿರಾಕಾರವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಸಾಕಾರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಲೀಲೆಯ ನಟಿಸುತ್ತಿ ದುರ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣನೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಗೂಳಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗೊಳಕಾಕಾರವಾದ ಗೋವಳಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಕೋಳಿಯ ಗಂಟಲ ನಾಯಿ ಕಡಿವುತ್ತಿರೆ,

ನಾಯ ಹಲ್ಲ ಮುರಿದ ಪರನಾಯ ಸಹೋದರವಂತ ಕೋಳಿಯ

ಕೊರಳು ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಕೋಳಿ ಸತ್ತಿತ್ತು, ನಾಯಿ ನಾತಿತ್ತು ಇಂತಿವ ಹೇಳ ಬಂದವನ

ವಿಷಾಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು: — ಕುಕ್ಕುಟನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉದಯ ದರಿವ ನೆಚ್ಚಿರಿಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಹಾಗೆ, ಮೂಲ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗರಿವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯ್ವ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ದೃಢಕಂಠವ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜೀವನವ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅದೀಗ, ಕೋಳಿಯ ಗಂಟಲ ಕಾಳನಾಯಿ ಕಡಿವುತ್ತಿರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಅಹಂ-ಏವಮತೆಯನುಳ್ಳ ಕರಣ ಮಥನದಂತಂಗಳ ಪರನಾಯಿ ಎಂದೊಡೆ ಸಜ್ಜೀವನೆಂಬರ್ಥ. ಸಹೋದರನೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬರ್ಥ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಎರನೂ ಚಿದಾಂತೀ ಭೂತವಸ್ತುವರಿಂದ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನರಿದು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾಯಹಲ್ಲ ಮುರಿದ ಪರನಾಯ ಸಹೋದರವಾತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕಲಾ ತ್ವನ ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ದೃಢಕಂಠವಳಿಯದೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲವಶೇಷವಾದ ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ನಿಜೈಕ್ಯವಾಗಲು ಆ ಜೀವಭಾವವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಳಿಯ ಕೊರಳು ಉಳಿಯಿತ್ತು, ಕೋಳಿ ಸತ್ತಿತ್ತು, ನಾಯಿನಾತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವನರಿದು ನಿರೂಪಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಚಾರವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವನ ಹೇಳ ಬಂದವನ ವಿಷಾಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಕಾಲವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೋಳಿಯಾಯಿತ್ತು,

ರುತುಕಾಲವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೋಗಿಲೆಯಾಯಿತ್ತು,

ಶಾಖೆಯ ಲಂಘನೆಯ ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಗೋಲಾಂಗೋಲವಾಯಿತ್ತು,

ಕರಣದ ಮರಣ ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಮಲತ್ರಯ ದೂರನಾದ ನಾರಾಯಣ

ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ !

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಮೂಲಜ್ಞಾನವ ನೆಚ್ಚರಿಸಿಕೊಡಲೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಸತ್ಪ್ರಣಮು ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೋಳಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದ ಒಳಹೊರಗೆ ದಶಕುಳ, ಅಕ್ಷರ ಅಧಿದೇವತೆ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವವನು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳಲು ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿ ಗೆಯ್ಯುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ರುತು ಕಾಲವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೋಗಿಲೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂಗಸ್ಥಲ ನಲವತ್ತು ನಾಲ್ಕು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಐವತ್ತೇಳು, ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತವಾದ ಸ್ಥಲ-ಕುಳಾದಿಗಳ ಅರುಹಿಸಿ ಕೊಡಲೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಪಟಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಶಾಖೆಯ ಲಂಘನೆಯ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಗೊಲಾಂಗೊಲವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಕರಣಗಳಾಗಿ ಅಮರ ಗಣ ತತ್ವವ ನೆಯ್ವಿ ಚಿದ್ವಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಅಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕರಣದ ಮರಣವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಮಲತ್ರಯ ದೂರವಾದ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ರಾಮ ನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಂಕದ ಬಂಕಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಾಳಕೂಟದ ತತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಳಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಹಾರುವದಕ್ಕೆ ಗರಿಯಿಲ್ಲ, ಓಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲ,
ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಕೂಗುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ
ಒಂದೇ ಅದೆ ಅದ ಕೂಗುವಾಗ ಜಾವವಳಿದು,
ದಿನಸತ್ತು ಮಾಸ ತುಂಬುವದನರಿತಲ್ಲದೆ ದಿನ ನಾಶವೆಂದು

ಕೂಗುತ್ತದೆ

ಕೂಗಿನ ಧನಿಯ ಕೇಳಿ ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು,
ಜಗ ಸುಂಕದೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:— ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಳಕೂಟದ ತತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಆ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ ಪ್ರಣಮ ಉದಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೋಳಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚಿಂಬರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವದಕ್ಕೆ ಗರಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಓಡುವದಕ್ಕೆ

ಕಾಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸತ್ಪಣಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸತ್ಪಣಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಕೂಗುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಶರಣನ ಒಳಹೊರಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ಚಿತ್ತಣಮವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೇ ಅದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಪ್ರಣಮ ಜ್ಞಾನವಿಡಿದು ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯ್ದು ತ್ತಿರಲು ಶರಣಂಗೆ ದಿನ-ಕಾಲ-ಕಲ್ಪಿತಂಗಳೆಲ್ಲವು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಕೂಗುವಾಗ ಜಾವನಳಿದು ದಿನ ಸತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಭೇದವನರಿತು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಲು ದಿನಕಲ್ಪಿತ ನಾಶವಾಗಿ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶರಣನ ಒಳಹೊರಗೆ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಸತುಂಬುವದನರಿತಲ್ಲದೆ ದಿನ ನಾಶವೆಂದು ಕೂಗುತ್ತದೆ ಕೂಗಿನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು ಜಗದ ಸುಂಕದೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಕಟ್ಟಿದುದೇನು ಕಂಕುಳೊಳಗೆ, ಹೊತ್ತುದುದೇನು ಮಂಡೆಯ

ಮೇಲೆ,

ಕೈಯೊಳಗಣ ಹೊರೆಯ ಬಿಟ್ಟು ತೋರಿ ಕೆಡದಿಹರೆ,

ಜಗದೊಡೆಯನ ಬೆಟಕೊಳ್ಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:— ಕಾರಣ ತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟಿದುದೇನು ಕಂಕುಳೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನು ಸೀಕ್ಸ್ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಅರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೊತ್ತುದುದೇನು ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ಸತ್ವಿಯಾ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪುತ್ರಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದೊಪ್ಪುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಅರಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯೊಳಗಣ ಹೊರೆಯ ಬಿಟ್ಟು ತೋರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳಿಗೆ ಜನನ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಅನಿತ್ಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೆಡದಿಹರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ನಿತ್ಯವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರು ನಿತ್ಯತ್ವವನೆಯ್ದುವ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಬೋಧಾಮೃತ ರಸವಸ್ತು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಸಂಬಂಧವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಜಗದೊಡೆಯನ ಬೆಟಕೊಳ್ಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಹೊರವಾರು ಉಭಯ ಮಾರ್ಗವಳವಾರು--

ಸ್ಥಲ ಕುಳವಿ ಸಂಚವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು ಚೀಟು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ
ಹಾಳೆಯಲದೆ

ತಡೆಯೊಡೆಯಂಗಿ ಕುರುಹ ತೋರಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹೊರೆಯ
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,

ಜಗ ಸುಂಕದೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದರಿಕೆಯಾಗಿ

ಬೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಆಚಾರಸ್ವರೂಪನಾದ ಪದ್ವಿಧ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಪಟುಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಹೊರವಾರು ಉಭಯ ಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮಾರ್ಗಕ್ರೀಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಸುಚಿತ್ತಾದ ಸದ್ಭಾವಂತನಾದ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪದ್ವಿಧ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರೀವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಳವಾರು ಸ್ಥಳಕುಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣಂಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಸಂಚಲೈವನಹಾರನ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಪಡೆವೆರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶನನು ಅನಾಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಸಂಚವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು ಚೀಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಿಮ್ಮ ಎಂದೊಡೆ ಶರಣರು. ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತ ಹಾಳೆಯೆಂದೊಡೆ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗ. ಆ ಮಂತ್ರಂಗಳು ಶರಣಂಗವನಗ್ರವಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ ಹಾಳೆಯಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಡಿ ಎಂದೊಡೆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಚಾರ. ಅಂತಪ್ಪ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಶ್ರೀಗುರುನಿಂದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪನ ನರಿ ಎಂಬುದೀಗ, ತಡಿಯೊಡೆಯಂಗಿ ಕುರುಹ ತೋರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಕ್ರೀ ಆಚಾರ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹೊರೆಯ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಜಗಸುಂಕದೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದರಿಕೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಎಲ್ಲರ ಸುಂಕ ಎತ್ತು ತೊತ್ತು ಬಂಡಿ ಬಲ್ಲೆತ್ತು
ಎನ್ನ ಸುಂಕ ಎಲ್ಲರ ಪರಿಯಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದ ಕುರುಹಿಂಗಿ ಹಿಡಿದ
ವೃತನೇನು ನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು ಚೀಟು ಸಿಕ್ಕಿಯದೆ
ನಿಮ್ಮಂಗದಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತರಾಗಿ ಕಳವು ಹಾದರ ಮಿಕ್ಕಾದ ಒಂದು ಬೇಡಾ ಎಂದು
ಕೊಟ್ಟು ಚೀಟು
ವಿಶುದ್ಧ ಜಗ ಸುಂಕದೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನೂ.

ಟೀಕು:— ಎಲ್ಲರ ಸುಂಕ ಬೀವ ನೂಯಾಶಕ್ತಿ, ಅಂತರಾತ್ಮಾದೇಹ. ಅಂತಸ್ತು ತತ್ತ್ವಗಳೊಡನೆ ತಾವು ಕೂಡಿದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಕ್ರೀಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿಹರಂಬುದೀಗ, ಎಲ್ಲರ ಸುಂಕ ಎತ್ತು ತೊತ್ತು ಬಂದಿ ಬಳ್ಳಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದೀಗ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಗಳ ವರ್ತನೆಯಂತಸ್ತದೆಲ್ಲ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರ ವೆಂತೆಂದೊಡೆ-ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತ್ಕ್ರೀಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಲ್ಲವೆ ಹೀಗಿವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳುಗಳ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಎನ್ನು ಸುಂಕ ಎಲ್ಲರ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕುರುಹಿಗೆ ಹಿಡಿದ ವ್ಯತ ನೇಮ ನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಸರ್ವಾಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವ ತಿಳಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೊಟ್ಟ ಚೀಟು ಸಿಕ್ಕಿಯದೆ ನಿಮ್ಮಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಪರರೊ ಡವೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಂತಾದ ಪಂಚಮದಾ ಪಾತಕಗಳ ದಿಂದೆಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಬೋಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಭಕ್ತರಾಗಿ ಕಳವು-ಹಾದರ ಮಿಕ್ಕಾದ ಎಂದು ಬೇಡ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ಚೀಟು ವಿಶುದ್ಧಜಗ ಸುಂಕಮೊಡೆಯ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗನೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಮುತ್ತು ಮೊಲೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು, ಮೊಲೆ ಅಬಲೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು,
ಅಬಲೆಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಂತರೆಲ್ಲರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರು,
ಸುಂಕಕ್ಕಡಹಿಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:— ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಬೇರಿಲ್ಲದೆ ಬಂಜೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ, ಮುಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಚಿದಾಮೃತ ರಸ ನಿಂದೊಪ್ಪು ತ್ತಿದರ್ ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತು ಮೊಲೆಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಮೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದರ್ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿಯನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲೆ ಅಬ ಲೆಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ಸತಿ ಆಚರಿಸುವ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ವೆಂಬುದೇ ಬಲೆ. ಆ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾಸಂಪನ್ನರಾದ ನೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರ ರೆಲ್ಲರೂ ವಶೀಕೃತರಾಗಿಹರಂಬುದೀಗ, ಅಬಲೆಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಂತರೆಲ್ಲರು ಸಿಕ್ಕಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂ ಲಿಂಗಾ ರ್ಪಿತವಾಗಿ ದೀಗಿದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೆರದಿಟ್ಟು ಅರ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಸುಂಕಕ್ಕಡಹಿಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಕ್ರೀ ಎಂಬ ವೈವಹಾರವ ಮಾಡುವಾಗ ಆಚಾರವೆಂಬ ಶೆಟ್ಟಿ
ಕೊಂಬಲ್ಲಿ
ಅರನೆಂಬ ಸುಂಕ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು; ತಲೆವಿಡಿ ಕೊಳುವಿಡಿ ಬಂದಿತ್ತು,

ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿದವನೆ, ಆಚಾರನ ಕೊಟ್ಟವನೆ
ಉಭಯದ ಸುಂಕ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ !

ಟೀಕು:— ಉಂಟು ಕಾರುಣ್ಯವು ಪಡೆದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಆಚಾರಾಂಗ
ಸಲ್ಲದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವು ಮಾಡುವಾಗವೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃತ್ಯ. ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಚಿತ್
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಮಾಡುವ ಸತ್ತ್ವೋಪಹಾರಗಳ ಭಕ್ತಿ ಮುಖದಿಂದ
ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದೀಗ, ಆಚಾರನು ಶಿಟ್ಟ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.
ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿರು
ದೀಗ, ಅರಿವೆಂಬ ಸುಂಕ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರು ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ
ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರವು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮೂರ್ತಿ
ಗೊಂಡು ಶರಣನ ಆಭಿಷ್ಠಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಸಾಹಿತ್ಯ
ವಾಯಿತ್ತಿರುವುದೀಗ, ತಲೆ ಎದ್ದ ಕೊಳು ಎದ್ದ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಯದ ಕರಣಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗುವ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮಾಡುತ್ತಿರು ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ,
ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿವೆಂಬ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆಚಾರ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನ
ಶರೀರಾದಿಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರು
ಮಹಾಭನಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಆಚಾರಕೊಂಡವನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.
ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂದು ಇಷ್ಟ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಉಭಯದ ಸುಂಕ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.

2

ಸಾಗರದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾರವೆ ಆರವೆಯ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಲೋಕ- ಲೋಕದೊಳಗೆ ಹೊತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವ ಮಾಡುವ
ಅಣ್ಣಿಗಳೆಲ್ಲರು
ಹೇರಿನ ಮೂಲೆಗೆ ತೋಳಕೊಟ್ಟು ಅಳಿವ ಕೊಳಗಕ್ಕೆ ಕೈಯುನಿಕ್ಕಿ
ದರು

ಗಡಿವಾಡದ ಸುಂಕವ ಕದ್ದು ಹೋಗಲಿರಿಯದೆ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ
ಅರಿಯಿರಣ್ಣಾ !

ಟೀಕು:— ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸಪ್ರವಾಹವನುಳ್ಳ ಭವ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳೆಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರು ಅಂಗವೆಂಬವು ಸೇವೆಂಬ
ದೀಗ, ಸಾಗರದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾರವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಅಂತಸ್ತು ತನುವಿನ
ಮೂಲ ಅದಂಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞಾತ-ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾನಿಯಗಳು ತೋರುತ್ತಿರುವುದೆಂಬ

ದೀಗ, ಅರವೆಯ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ತ್ರಿಪುಟಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಆತ್ಮೋಹಂ ಭಾವನ ಧರಿಸಿ ಬಹು ವಿಧ ಕರ್ಮವನು ಆಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅದೀಗ, ಲೋಕದೊಳಗೆ ಹೊತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವ ಮಾಡುವ ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವ ವಿವರಿಸಿ ಶಿವತತ್ವದತ್ತೈದ್ದಲರಿಯದೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೇಹವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾವನನೀಡು ಮಾಡಿ ತತ್ ಪ್ರಪಂಚವ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವ ಮನೋವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವನೊಳಗುಮಾಡುತ್ತಿಹರೆಯಬುದೀಗ, ಹೇರಿನ ಮೂಲೆಗೆ ತೋಳ ಕೊಟ್ಟು ಅಳವ ಕೊಳಗಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯ ನಿಕ್ಕಿದರು ಗಡಿವಾಡದ ಸುಂಕವ ಕದ್ದು ಹೋಗಲರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಈ ಭೇದವನರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಸಾಕಾರ-ನಿರಾಕಾರವಾದುದೊಂದೆ ವಸ್ತುವೆಂದಾಚರಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನ್ನೋಪದೇಶವಾಗಿ ಕರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಿರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೮

ಹಿರಿಯಹ ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಡಗ ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಹಡಗಿನ ಕುಕ್ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕರಡಿ ಬಂದಿತ್ತು
ಆ ಕರಡಿಗೆ ಕಾಲು ಮೂರು, ಕಣ್ಣೊಂದು, ಬಾಲಕಡೆಯಿಲ್ಲ,
ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹಡಗಿನ ಸುಂಕ ಕಡೆನಡುವಿಲ್ಲ !

ಟೀಕು:— ಅರೂ ಜಯಿಸಬಾರದ ಭವ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತತ್ವಾಶ್ರಯವಪ್ಪ ತನುವೆಂಬ ಭೈತ್ರ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿದಹ ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಡಗು ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ತನುವಿನ ಮೂಲ ಅಹಂಕಾರದ ಆಗ್ರದಲ್ಲಿ ರೌದ್ರೋದ್ರೇಕ ಭಯಂಕರ ರೂಪದಿಂ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದ ಸ್ವಭಾವವನುಳ್ಳ ಮಾಯಾ ಭಲ್ಲೂಕ ನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಡಗಿನ ಕುಕ್ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕರಡಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಗೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ರೀಡೆಯಿಂ ಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವಸ್ಥಾಕ್ರಿಯೆಗಳೆ ಚರಣಂಗಳಾಗಿ ದೃಶ್ಯವಾದ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರವ ಕಾಣುವ ಅಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಜಗದೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಂಸಾರಪಾಶವೆಂಬ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ದೇಹ-ಮೋಹ. ಭ್ರಾಂತಿಯನುಳ್ಳ ಜೀವನ ಜನ್ಮಾಂತರವ ನೆಯ್ದಿಸುವದಕ್ಕೆ ಶಿವನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಡೆ ನಡುವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕರಡಿಗೆ ಕಾಲು ಮೂರು, ಕಣ್ಣೊಂದು ಬಾಲ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹಡಗಿನ ಸುಂಕ ಕಡೆನಡುವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೯

ಊರ ಹೊರಗಣ ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈರೈದು ಮಗ್ಗ
ಆ ಮಗ್ಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ಹಾರವ ನೆಯ್ಯಾತ !

ಆ ಮಗ್ಗದೊಳಗಿದ್ದು ಸುಂಕ ಕಂಜಿ ಹೊಲೆಯನಾದ ಬಂಕೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ.

ಟೀಕು:— ಮೋಕ್ಷಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ಸರ್ವ ಸೂತಕ ಯುಕ್ತವಪ್ಪ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ವಾಸವೆನಿಸುವ ಪ್ರಪಂಚಗೃಹದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಊರಹೊರಗಣ ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದಶವಾಯು ಸೂತ್ರಂಗಳ ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಶನಾಳಂಗಳೇ ಮಗ್ಗವಾಗಿರ್ದ ಅದೀಗ, ಈರೈದು ಮಗ್ಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದಶನಾಳಂಗಳಲ್ಲಿ ದಶವಾಯು ವಿಕಾರವಿದಿದು ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿ ವಿಷಯಾನಂದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರ್ಪ ನಿರ್ಮಲ ವಸ್ತು ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮ ನೋರ್ವನೆ ತನ್ನ ನಿಜವಂ ಮರದು ಎಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಗ್ಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇಹಾರುವ ನೆಯ್ಯಾತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದಶನಾಳಂಗಳವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವನರಿಯದೆ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವಂಚಿ ಸಿಕೊಂಡು ಭುಂಜಿಸಿದ ಕಾರಣ ನಿರ್ಮಲವಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಸರ್ವಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನಾದನೆಂಬುದೀಗ ಮಗ್ಗದೊಳಗಿದ್ದು ಸುಂಕಕ್ಕಂಜಿ ಹೊಲೆಯನಾದ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಹಡಗಿನ ಮನೆ ಮೂರು, ಸುರೆಯ ಗಡಿಗೆಯ
ಹೊತ್ತು ಮಾರುವ ಅಸುವಿನ ಘಟಿ ಸುಂಕ ತೆರಿಗೆಯ ಭೇದ
ಅರಿದು ನಡೆ,
ಪಥ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಒಪ್ಪದ ಚೀಟಿಕೊಂಡೂ.

ಟೀಕು:— ಭವಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾನಿಹಂದದಿಂ ಗಮಿಸುವ ತನು ತ್ರಯಂ ಗಳೆಂಬ ಭೈತ್ರಾಲಯವೆಂಬುದೀಗ, ಹಡಗಿನ ಮನೆ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನು ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮದ ಅಹಂ ಮಮತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಸಾರ ರಸ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಅಪಾತ್ರ ಕುಂಭವ ದುರ್ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಅಸುರ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ವಕರಣಂಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತಿಹ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಸುರೆಯ ಗಡಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಮಾರುವ ಅಸುವಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜೀವನು ತನುವಿದಿದಾದ ಕಾರಣ ಅದರಿಂ ಶಿವನ ದೃಷ್ಟಿಗೊಳಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ, ಘಟಿ ಸುಂಕ ತೆರಿಗೆಯ ಭೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜೀವನು ತನುವಿದಿದು ಅದಿದ ಕಾರಣ ಭಯವುಂಟೆಂದರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರೋಪ ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಣವಾತ್ಮಕವಪ್ಪ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಮಂ ಕೊಂಡು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾ ಮಾರ್ಗವಿದಿದು ಅಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಅನ್ಯೋಪದೇಶ ವಾಗಿ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂದು ನಡೆ ಪಥ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಒಪ್ಪದ ಚೀಟು ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಕಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ಇಕ್ಕಿದವಳ ಅಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು
ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದವು
ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಕುಣಿಕೆ, ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಎರಡರ ತಲಪ
ಕೂಡಿದ ಕುಣಿಕೆ
ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣು ಕುಣಿಕೆಗೆ ಮೊಸ ಮೂರು ಕಣ್ಣು ಮುಪ್ಪರಿ
ಗೂಡಬೇಕು
ಅವು ಹುರಿವಿಟ್ಟೆಂದ ಇವಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ
ಅರಿದವರಿಗಲ್ಲದಾಗದು !

ಟೀಕು:— ಸುಬ್ಬಾನ ವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಿವೇಕಾಂಜನವ ಧರಿಸಿದ ಶರಣಸತಿಗೆ
ಅಣ್ಣನಪ್ಪ ತ್ರಿಗುರುವಿನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವ ಸೂತ್ರಂ
ಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ಇಕ್ಕಿದವಳ ಅಣ್ಣನ
ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ
ಪ್ರಭಾವಿಸಿಕೊಡುವ ಚಿತ್ ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮವಾದ ಸ್ಮಿಯಾಚಾರವೆ ಕುಣಿಕೆ
ಯಾಗಿದುಂಟುದೀಗ, ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಕುಣಿಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಎರಡನೆಯ ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದುಂಟುದೀಗ, ಒಂದು
ಕಣ್ಣು ಎರಡರ ತಲಪ ಕೂಡಿದ ಕುಣಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೂರನೆಯ
ಭಾವಾಚಾರವು ಉಭಯವನೊಳಗೊಂಡು ಜಜದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪದೆಂಬು
ದೀಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣು ಕುಣಿಕೆಗೆ ಮೊಸವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ತ್ರಿವಿಧಾ
ಚಾರ ಒಂದಾಗಿ ಅಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶರಣಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಗುರು
ವೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಮೂರೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮುಪ್ಪರಿಗೂಡಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ
ತ್ರಿವಿಧಾಚಾರ ಒಂದಾದ ನಿರ್ಣಯ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಶರಣರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವ
ಹುದಲ್ಲದೆ ಇತರ ಮತಾದಿಗಳಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಅವು ಹುರಿವಿಟ್ಟೆಂದ ಇವಾ
ರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿದವರಿಲ್ಲದಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ಅಪ್ಪು ಉತ್ಪತ್ತಿವಾಗಿ ಜಗವ ಕದಡುವಾಗ ಇರುವೆಯ ಮೊಟ್ಟೆ
ಹೆವ್ವಳಿದುದಿಲ್ಲ;
ಇರುವೆಯ ಗೂಡಿನ ಗುಹೆಗೆ ಅಪ್ಪು ಮುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ,
ಇದೇನು ಜೋಡ್ಯ ? ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆರಡಗೊಂಬ ಬನ್ನಿ.

ಟೀಕು:— ಶೃತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜಲಮನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿವಾಗಿ ಜಗವೆಂಬ
ನಾಮವನುಳ್ಳ ತನುವ ವಂದಿಸುತ್ತಿಹರು ಯೋಗಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಅಪ್ಪು ಉತ್ಪ
ತ್ತಿವಾಗಿ ಜಗವ ಕದಡುವಾಗಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವುನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವೇದಿಸವೆ ಬಹಿರಾವರಣವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಕರಣಗಳ ಪ್ರಪಂಚು ಸಪ್ತವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಇರುವೆಯ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೆಪ್ಪಳಿದುದಿಲ್ಲ ಇರುವೆಯ ಗೂಡಿನ ಗುಹೆಗೆ ಅಪ್ಪು ಮುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ. ಇಂತು ತನುವ ದಂಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ಸಪ್ತಪಾಗದಿರ್ಪುದೆಂದು ಆತ್ಮಯಗಬಟ್ಟ ಶರಣನು ಇದು ನಿರ್ಣಯವಲ್ಲ ನಿಜವಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬಿಸಗೊಂಬ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಶರಣ ಜನಗಳಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವೇನು ಚೋಕ್ಯ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆರಡಿ ಗೊಂಬ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ.

೦೩

ಮಹಿಮಾ ಪರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೋಹರದ ಪಟ್ಟಣ,
ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತ ವಳಯದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಕೋಟೆ,
ರಸಮಂದಿರದ ಮಣ್ಣು ನಿರಂಜನದಗಳು ತತ್ಪಾರ್ಥದ ಆಳು
ವೆರಿ ಮಂಡೆಗೆ ಮರೆತೆನೆ ಮುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಪೃಥ್ವಿ ಪಟ
ಅದರೊಳಗಾದ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವ

ರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ

ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವವರಿಗಲ್ಲದೆ!

ಟೀಕು:— ಲಯ-ಗಮನಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವುಳ್ಳ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಕತ ನೋಳಕೊಂಡ ಭಕ್ತಿಕಾಯವೆಂಬ ಶಿವಪುರವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಿಮಾ ಪರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೋಹರದ ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ. ಆ ಭಕ್ತಿಕಾಯವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿ ಇಕ್ಕಿದ ಆಚಾರವೆಂಬ ಕೋಟೆ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ರಸಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸತ್ಕರ್ಮವೆಂಬ ಚಿತ್ ಪೃಥ್ವಿ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ಹೊದ್ದದ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಆಗುಳು, ತ್ರಿಕೃತ್ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಳು. ವೆರಿ ಶರಣನ ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾಪಿಯೆಂಬ ಮಂಡೆಗೆ ಮರಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವಗಳೆ ತೆನೆ ಇದರಿಂದ, ಮೋಕ್ಷ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ನೈಷ್ಟಿಕ ಪೃಥ್ವಿ ಪಟವೆಂಬ ಭತ್ತಿಯಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತವಳಯದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಕೋಟೆ ರಸಮಂದಿರದ ಮಣ್ಣು ನಿರಂಜನದಗಳು ತತ್ಪಾರ್ಥವಾಳು ವೆರಿ ಮಂಡೆಗೆ ಮರೆತೆನೆ ಮುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಪೃಥ್ವಿ ಪಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ. ಅಂತಹ ಭಕ್ತಿಕಾಯವೆಂಬ ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪರಿಣಾಮಿಗಳಾದ ಪಟು ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು ಎಂಭತ್ತಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಶರೀರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳಗಾದ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಕಾಯವೆಂಬ ಶಿವಪುರ-ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಪಟ್ಟಣ ಅರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿತವರಿಗಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಧ.

೧೪

ಕಾಯದ ಜೀವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೂರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ
ಕಾವಲು

ಒಬ್ಬ ಜಾತಿ ಸೂತಕ; ಒಬ್ಬ ಜನನ ಸೂತಕ; ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇತ
ಸೂತಕ;

ಇಂತಿ ಗ್ರಾಮದ ಹೊಲೆಯರು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅಂಡೊಡದು, ಒಬ್ಬಗೆ ಅಂಗ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಒಬ್ಬಗೆ
ಶಿರ ಭೇದನವಾಗಿ,
ಗ್ರಾಮದ ಬಾಗಿಲು ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು, ಬಂಕೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವನು ಅರಿಯಿರಣ್ಣ !

ಟೀಕು: — ದೇಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರದ ಸರ್ವ ಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ-ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸುಜನ ಪ್ರವೇಶವಾಗದ ಹಾಗೆ, ವಿಷಯಾರ್ಥದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಕಾಯದ ಜೀವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೂರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಹೊಲೆಯರ ಕಾವಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ವಿಶ್ವ ಜೀವನು ಜನನ ಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿ, ತೈಜಸ ಜೀವನು ಜಾತ್ಯಾಭಿಮಾನ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ಭೋಕ್ತೃ ಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞ ಜೀವನು ಮರಣ ಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬ ಜಾತಿ ಸೂತಕ, ಒಬ್ಬ ಜನನ ಸೂತಕ, ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇತ ಸೂತಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ದೇಹವನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಸೂತಕ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ವಿಷಯಾನಂದ ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿ ಕರಣ-ಮಥನ-ಕರ್ಕಶ ಬೆಂದುಲಿವುತ್ತಿಹರೆಯು ದೀಗ, ಇಂತಿ ಗ್ರಾಮದ ಹೊಲೆಯರು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತ್ರೀಗುರುವನರಿದು ಉಪಾಸನೆಯ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಆ ತ್ರೀಗುರುವಿನ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವನ ಉತ್ಪತ್ಯವಳಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತೈಜಸನ ಸ್ಥಿತಿಯಳಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಲಯವಳಿದು ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಳಿದು ಅಚರಿಸಲು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಳಿದು ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಾದ ಎಂಬುದೀಗ, ಒಬ್ಬಗೆ ಅಂಡೊಡದು ಒಬ್ಬಗೆ ಅಂಗ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಒಬ್ಬಗೆ ಶಿರ ಭೇದನವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಬಾಗಿಲು ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯಿರಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೫

ಕಾಳೆಯ ಮೊಗಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೇರುಂಡ ಹುಟ್ಟಿ,
ಅದು ಆರ ಮಾತನೂ ಕೇಳಲಿಸದು; ಅದು ಕಾಳೆಯ ಮೊಗಸಿನ ಸತ್ಯ

ಆ ಕಹಳೆ ಳೋಧರ ಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ ಈಡೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಪ್ಪುದು,
ಆ ಭೇರುಂಡೆಯ ಭೇದವ ಕಾಳೆಯ ಘಟ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ
ಕೇಳಿಯಲ್ಲದೆ ಅರಿಯ ಬಾರದು.

ಟೀಕು:— ಆಕಾಶ ವಿಸ್ತಾರ ಸಂಬಂಧವಹ ಶಬ್ದಜಾಲಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪದವಪ್ಪ
ಅಂಗ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ನಾಹಂ ಭಾವದಿಂದಲಿವ ಜೀವನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂಬ
ದೀಗ, ಕಾಳಿಯ ಮೊಗಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೇರುಂಡೆ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಭಾವದಿಂ ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತನು ತತ್ತ್ವದ್ವೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ
ಭವನನೆಯ್ದುವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೃತಗುರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಕೇಳಲಿಸ
ದಾಜೀವನು ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಿಂದ ದಂತೆಂದೊಡೆ—ಅದು ದೇಹಭಾವದ ಸತ್ತ್ವ
ವೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಅರಮಾತನೂ ಕೇಳಲಿಸದು ಅದು ಕಾಳಿಯ ಮೊಗಸಿನ ಸತ್ತ್ವ,
ಆ ಕಹಳೆಳೋಧರ ಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ ಈಡೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಪ್ಪುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಶಬ್ದಜಾಲಂಗಳು ದೇಹದ ಪ್ರಕೃತಿ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ನಿಜೋಪದೇ
ಶದಿಂದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ಮತ್ತಿಮುಖನನೆಯ್ದಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನೆಂದರಿಯಬಾರವೆಂಬುದೀಗ,
ಆ ಬೇರುಂಡೆಯ ಭೇದ ಕಾಳೆಯ ಘಟ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೇಳಿಯಲ್ಲದೆ ಅರ
ಿಯಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೬

ಮಾಧವನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಓಡಿದರು ಮೂವರು ಸೂಳೆಯರು,
ಅವರು ಹೋದ ಹಾದಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆರಸಿ
ಕಂಡರು ಸೂಳೆಯರು

ಅವರ ಮೂವರ ಸೆರೆಯ ವಿವರ :

ಬಾಯಿಗೆ ಕೋಳ, ಕಾಲಿಗೆ ನೂಲೆಳೆಯ ಕಟ್ಟು ಕೈ ಹೊಗದಂತೆ
ಕೂರಲಗಿನ ಸಂಭವ ಕಟ್ಟು,

ಮೂವರ ಅಗಡ ಹಿಂಗಿತ್ತು ಇನ್ನೈವರ ಕೇಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾ!

ಟೀಕು:— ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನತ್ತಣಂ ಪರ
ಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಸ್ವಭವ್ಯ ಸಂಗವನೊಲ್ಲದೆ ಜೀವನೆಂಬ ಪರಪುರುಷನ ಸಂಪರ್ಕವ
ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆಯರೆಂಬ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂಗಳು ಪರಮಾರ್ಥಕ ವಂಚಕರಾಗಿ,
ಪ್ರಪಂಚು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಧವನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
ಓಡಿದರು ಮೂವರು ಸೂಳೆಯರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂಗಳು ಚರಿ
ಸುವ ಪ್ರಪಂಚು ಮಾರ್ಗವಲ್ಲದ ಸತ್ಪಥಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂ
ಗಳಂ ಕಂಡು ನಿಜದಿಂ ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಅವರು ಹೋದ
ಹಾದಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆರಸಿ ಕಂಡರು ಸೂಳೆಯರ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂಗಳ ಪ್ರಪಂಚು ವರ್ತನೆಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ಶಿವಾಚಾರ
ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವ ಪರಿಶ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಅವರ ಮೂವರ

ಸೆರೆಯ ವಿವರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಬಾಯಿಗೆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಕುಭಾವ ಹಸ್ತವ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂಧಿಸಲು ಆ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಗಳ ಇಚ್ಛೆ ದುರ್ವರ್ತನೆ ಪ್ರಪಂಚು ಗೃಹಕೃತ್ವವಳಿದು ಶಿವಸವೃತ್ತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಗೆ ಕೋಳ ಕಾಲಿಗೆ ನೂಲೆಳೆಯ ಕಟ್ಟು ಕೈ ಹೋಗದಂತೆ ಕೂರಲಗಿನ ಸಂಭವ ಕಟ್ಟು ಮೂವರ ಅಗಡ ಹಿಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಮುಂದೆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ಪ್ರಪಂಚು ಭಾವವನಳವ ಭೇದವ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೇಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಬಂದವರಿವರಾರು ಅಂದಗೇಡಿಯ ಮೂಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು!

ಅವರ ಸಂಧು ಸಂದಿಗ್ಲೆಕ್ಕಾ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿಪ್ಪರು,

ಕಂಡವನೊಲ್ಲರು, ಹಿಡಿಕಂಡವ ತಿಂಬರು, ಅವರೆಂದಿಗೂ ಮೂಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು.

ಇದು ಸಂದೇಹವಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾ !

ಟೀಕು:— ಏಕ-ನಿಷೇಧಗಳಿಂದ ಭವರಾಹಾಳದೋಳ ಬೆರಸಿ ಪ್ರಪಂಚು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಸಕಲಾತ್ಮರು ಶಿವಾಚಾರವೆಂಬ ನಾಸಿಕ, ಶಿವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ನೇತ್ರ ಪಶ್ಚಿಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ತುರುಂಬು, ನಿಜಾಶ್ರುತವೆಂಬ ಕರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಅವಯವ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ ವಿಹೀನವಾದ ಮಾಯಾಸಂಭೂತರೆಂಬುದೀಗ, ಬಂದವರಿವ ರಾರು ಅಂದಗೇಡಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅತ್ತರೆಲ್ಲರು ಮಾಯಾ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಮಲತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಮಥನಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಅವರ ಸಂಧು ಸಂದಿಗ್ಲೆಕ್ಕಾ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರ್ಪರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಸುಖವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಶಿವ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವ ಜೀವಭಾವದಿಂದ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡವನೊಲ್ಲರು ಹಿಡಿ ಕಂಡವ ತಿಂದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸಕಲಾತ್ಮರು ಎಂದೆಂದೂ ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತ-ಗುರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಅವರೆಂದೆಂದಿಗೂ ಮೂಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಇದು ಸಂದೇಹವಲ್ಲ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮

ಕೊಡಗ ಬಲಿದು ಕೋಣನಾಗಿ, ಕೋಣನ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ಈರಾರುಸೇನೆ ಸೇನೆಗೊಬ್ಬ ಭಟ, ಭಟಗೆ ಮೂವರು ಸತಿಯರು

ಸತಿಯರ ಕುಚದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕಸ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ, ಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತರು

ನಿರ್ಭೀತಿವಂತರು ಕೇಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾ !

ಟೀಕು:— ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪಂಚ ವರ್ಧನದಿಂದ ಜೀವನೆನಿಸಿತ್ತು ಆ ಜೀವನ ಅಹಂ-ಮಮತೆಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದತೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಇರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗ ಬಲಿಮ ಕೋಣನಾಗಿ ಕೋಣನ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ಈರಾರು ಸೇನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವೆ ಆತ್ಮ ಆ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಕ್ತಿ ತ್ರಯಂಗಳೆ ಸತಿಯರಾಗಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಸೇನೆಗೊಬ್ಬ ಭಟ ಭಟಗೆ ಮೂವರು ಸತಿಯರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂಗಳ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯರಸ ಸ್ವರೂಪಿನ ತನುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೃಣ-ಪ್ರತಿ-ಪತ್ತಾದ ಶಂಕಾ-ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಕುಂಡಲಿಯ ಗೃಹಕತ್ವದಿಂದ ಆತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ತಪ್ಪೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವನ್ಮೃತವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಸತಿಯರ ಕುಜದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕಸ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಭವ ಭಯಕ್ಕಂಜದ ಪರಮ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವನ ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಡೆಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದೀಗ, ನಿರ್ಭೀತಿಸಂತರು ಕೇಳಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯

ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಾರಗೆಟ್ಟ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅರವೆಯಿಲ್ಲದ ಮರಹುಟ್ಟಿ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿತ್ತಾಯಿತ್ತು;
ಅದು ಈ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಆ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು,
ಅದರಿಂದಾಚೆ ಫಲವಾಯಿತ್ತು, ಕೊಂಬಿಂದೀಚೆ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು
ಹಣ್ಣು ಮೆಲುವ ಬಾಯಿಗೆ ಹಣ್ಣಿತ್ತು ಈ ಹಣ್ಣಿನ ಸವಿಯ ಹೇಳು
ಚನ್ನ ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಸಂಸಾರ ರಸವರಿತ ಭಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪ ಲ್ಲದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಾರಗೆಟ್ಟ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅರವೆಯಿಲ್ಲದ ಮರಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವೇದಾಗಮಂಗಳ ಅರಿವಿಗೆ ಗೋಚರವಾದ ನಿರ್ವಿಜ ಸ್ಥಲವಪ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗ ಜನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿತ್ತಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರ್ವಿಜ ಸ್ಥಲವಪ್ಪ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ಸಂಗವ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಲು ಮನದಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿ ಆತ್ಮನರಿವಿನಲ್ಲಿ ಫಲಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಈ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಆ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಅದರಿಂದಾಚೆ ಫಲವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡು ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬಿಂದೀಚೆ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಬಾಯಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದಾಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ, ಹಣ್ಣು ಮೆಲುವ ಬಾಯಿಗೆ ಹಣ್ಣಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮೋಕ್ಷಫಲದ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮ ಪರಿಣಾಮವನೆಯ್ದುವ

ತದಾರುಚಿ ಭೇದವನು ಅರುಹಿಕೊಡೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದರ ಶರಣ ಜ್ಞಾನ ಗುರು
ವಿಂಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಈ ಹಣ್ಣಿನ ಸವಿಯ ಹೇಳು ಚನ್ನ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ದಬ್ಬಳ ಧರೆಯ ಚುಚ್ಚಲಾರದಿಹಾಗ ಮುಳ್ಳು ಮೂರು ಲೋಕವ
ಚುಚ್ಚಿತ್ತು
ಕಟ್ಟಿ ಬಲಿದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಲಾರದೆ ಆ ಕೊಂಬಿಂದ ಈ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ
ಉಳಿಯಿತ್ತು

ತುಪ್ಪಳ ಬಾರದ ಮರಿ ಮಹದಾಕಾಶವ ಸುತ್ತಿತ್ತು
ಹೆತ್ತವಳರಿಯದ ಮದ್ದ ಆಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು ಅರಿಯಿತ್ತು;
ತಮ್ಮವೈಗೆ ಮದ್ದ ಕೊಟ್ಟು ತಾ ಸತ್ತಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಸ್ಥೂಲವಾದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ ದೇಹಭಾವನ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಲರಿಯ
ದಾಗಿ ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಜ್ಞಾನ ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ನಷ್ಟವ
ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ದಬ್ಬಳ ಧರೆಯ ಚುಚ್ಚಲಾರದಿಹಾಗ ಮುಳ್ಳು ಮೂರು
ಲೋಕವ ಚುಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನ ಪವನಂಗಳೆಂಬದಕ್ಕೆ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ
ವಾಗಿ ಬಲಿದ ಜೀವಹಂಸನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ದಾಂಟಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದತ್ತೆಯ್ದ
ಲಾರದೆ ಅಂತರಂಗದಿಂ ಬಹಿರ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಸಕಲ ತತ್ವಗಳ
ತೋರಿಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನಪ್ಪ ಪರಮಹಂಸನು ಚಿದಾಕಾಶಮಯ
ವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಅವ್ಯತನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ,
ಕಟ್ಟಿ ಬಲಿತ ಹಕ್ಕಿ ಆ ಕೊಂಬಿಂದ ಈ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು ತುಪ್ಪುಳ್ಳುಬಾರದ
ಮರಿ ಮಹದಾಕಾಶವ ಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಜನನಿಯಪ್ಪ ಅತ್ಮ
ನೆಂಬ ಸತಿಯರಿತ ಭವರೋಗಹರದೆಂಬ ಪರಮೌಷಧಿಯ ಅತ್ಮಂಗಿ ಶಿವಕೃಪೆ
ಯಾದಾಕ್ಷಣವೆ ಜನಿಸಿದ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿಶು ತದ್ವಸ್ತುವ ಅರಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಹೆತ್ತವಳರಿಯದ ಮದ್ದ ಆಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು ಅರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಸುಜ್ಞಾನ ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಅತ್ಮಂಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಔಷಧಿಯ ಸದ್ಭ
ಕ್ತಿಯ ಮುಖದಿಂ ಕುದಿಹ ಕೊಟ್ಟು ಭವರೋಗಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ತಾ ಚಿತಾಪ್ರಭಾ
ಜೈತನ್ಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ತಮ್ಮವೈಗೆ ಮದ್ದ ಕೊಟ್ಟು ತಾ
ಸತ್ತಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೧

ಹಾವ ಕೊಂದು ತಿಂದ ಹದ್ದವ ತಿಂದರೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ—

ಜ್ಞಾನಿ ಹುಲಿಯಕೊಂದ ನಾಯ ಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂದಡೆ ಆತ

ಪರಂಜೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ

ಇಂತಿ ಹಾವಿನ ಹಗೆ ಹುಲಿಯ ವಿರೋಧ ಇಂತಿ ಉಭಯವ

ತಿಂದವನ

ತಂದು, ವಿಚ್ಛಂದ ವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ!

ಟೀಕು:— ಶಂಕಾ ವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಮನೋಕುಂಡಲಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಉನ್ಮನಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನಮುಖ ದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಶರಣನೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಾವ ಕೊಂದು ತಿಂದ ಹದ್ದನ ತಿಂದರೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಲ ವ್ಯಾಘ್ರನ ಭಯವ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖದಿಂದ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದಂಗಳವ ಕರ್ಮಯೋ ಗಂಗಳೆಂ ನಿಗ್ರಹಿಸದೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮುಖದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಶರಣನೆ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ ಪ್ರಕಾಶಮಯನೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲಿಕೊಂದ ನಾಯಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂದಡೆ ಆತ ಪರಂಜೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮನೋಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವಮಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಲಿವ್ಯಾಘ್ರನ ಭಯನಿವಾರಿಸಿದ ಆಚಾರಾಂಗವೆಂಬ ಉಭಯ ವನು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಶರಣನಪ್ಪ ಶ್ರೀಗುರುವೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಹಾವಿನ ಹಗೆ, ಹುಲಿಯ ವಿರೋಧ ಇಂತಿ ಉಭಯವ ತಿಂದವನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀಗುರುವ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ನಿಜವನೆಯ್ದವಡೆ ಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ಮುಖದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಭವವಳಿದು ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬಾಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ಯೋಪದೇಶವಾಗಿ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ತಂದು ವಿಚ್ಛಂದವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕು ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೨

ಹೊಲದೊಳಗೊಂದು ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯ ನೀದು ಲಲ್ಲೆಯಿಂದ

ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರಲಾಗಿ,

ಅದು ಹುಲಿಯ ಮರಿಯಂತಾಯಿತ್ತು ಎಂದು ತನ್ನ ಹೊಲಬಿಗೆ

ತೋರಿ ಲಲ್ಲೆಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು

ಬಿಟ್ಟುದನರಿದು ಆ ಮರಿ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಹುಲ್ಲೆಯ ತಿಂದಿತ್ತು

ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎನ್ನಯ ಶಂಕೆಯ ಹೇಳಯ್ಯಾ !

ಟೀಕು:— ತನುವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಂಬ ಹರಿಣಿ ಜೀವನೆಂಬ ಮರಿಯನೀದು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವ ಕೊಟ್ಟು ಲೀಲೋಲ್ಲಾಸತೆಯಿಂ ಲಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹೊಲದೊಳಗೊಂದು ಹುಲ್ಲೆ ಮರಿಯನೀದು ಲಲ್ಲೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ನೋದಯವಾಗಿ ಸರ್ವಭವಾಪಹಾರಿಯಾದ ಚಿದಾಂತೀಕನಾಗಲದನರಿದು ಮಾಯೆ ಯಂಜಲೋಲ್ಲಾಸತೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಹುಲಿಯ ಮರಿ ಯಂತಾಯಿತ್ತೆಂದು ತನ್ನ ಹೊಲಬಿಗೆ ತೋರಿ ಲಲ್ಲೆಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮಾಯೆ ಕೆಲಸಾರಲದ ನರಿದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ನಿಜೋಪದೇಶದಿಂ

ಸರ್ವ ಭವಾಪದರಿಯಪ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಮಾಯೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಬಿಟ್ಟು ವನರಿಮೆ ಮರಿ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಹುಲ್ಲೆಯ ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃಥ. ಈ ನಿರ್ಣಯವನರಿದ ಶರಣನು ತನ್ನ ನಿಜವಜ್ಞಾನ ಗುರುಮುಖದಿಂ
ಬೆಸಗೊಳುತ್ತಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎನ್ನಯ ಶಂಕೆಯ ಹೇಳಯ್ಯ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೩

ರಕ್ಕಸಿಯ ಕೋರದಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಹಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಒಪ್ಪದ ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಅವಳು ಕಚ್ಚುವ ಜೀವನ
ತಪ್ಪುಲಿಕ್ಕುವದು
ಅವಳು ಅಡಗ ಕಡಿವಲ್ಲಿ ದಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಅಗಿಯಲಿಸದು
ಅವಳು ಶಿಶುವನಗಿದೆಹೆನೆಂದಡೆ ದಾಡೆಯೊಳಗಡಗಿ, ಉಗುಳುವದಕ್ಕೆ
ಅಸಾಧ್ಯ,

ತನ್ನ ತಲೆಯಳಿದಲ್ಲದೆ ಶಿಶುವಿನ ಹಗೆ ಬಿಡದು,
ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನೀ ಮಾಡಿದ ಮಾಯೆ ಇದಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ.

ಟೀಕು— ಚತುರ್ದಶ ಭವನಂಗಳ ಮುರಿದು ನುಂಗುತ್ತಿಹ ಮಾಯೆಂಬ
ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಂಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ
ಶಿಶು ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ರಕ್ಕಸಿಯ ಕೋರದಾಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಪ್ಪದ ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಸಂಹ
ರಿಸುವ ಜೀವನ ಕರಣ ಮಥನ ಘಾಸಿಗೆ ಹೊರಗು ಮಾಡುವದು ಆ ಜ್ಞಾನವೆಂಬು
ದೀಗ, ಅವಳು ಕಟ್ಟುವ ಜೀವನ ತಪ್ಪುಲಿಕ್ಕುವದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮಾಯೆಯ
ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಅವ ತನ್ನ ನುಜ್ಜಿ
ಯಲ್ಲಿ ತಡದು ಕಂಟಕವಾಗಿಪುರಿದು ಆಯರವೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳು ಅಡಗ ಕಡಿ
ವಲ್ಲಿ ದಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಅಗಿಯಲಿಸದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ
ವನು ಅಪಹರಿಸಿಹೆನೆನಲು ಆ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಅದನೊಯಿ
ಸಲು ದ್ವಾರಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಸಾಖ್ಯವಾಗಿಪುರಿದೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳು ಶಿಶುವನಗಿದೆ
ಹೆನೆಂದಡೆ ದಾಡೆಯೊಳಗಡಗಿ ಉಗುಳುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ
ಮಾಯೆಯ ಅಹಂ ಮಮತೆ ದುರ್ವೃತ್ತಿ ಭೇದನವಾಗಿ ಅಭೇದ್ಯವಸ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾ
ದಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದ ದ್ವೇಷವ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಂದ ಅಂಗವಾಗದೆಂಬು
ದೀಗ, ತನ್ನ ತಲೆಯಳಿದಲ್ಲದೆ ಶಿಶುವಿನ ಹಗೆ ಬಿಡದೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅದು ಕಾರಣ
ಶಿವನುಂಟುಮಾಡಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬರಿಯ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಜಯಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಹರಿ
ಸುರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ನೀಮಾಡಿದ ಮಾಯೆ
ಇದಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೪

ಸುಧೆಯ ಸುಮಾನದ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಲೆಯಜದ ಮರ

ಹುಟ್ಟಿತ್ತು—

ಬೇರಿಲ್ಲದೆ, ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯೊಳದಲ್ಲದೆ ಬೆಳವುತ್ತದೆ ನೋಡಾ !

ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರಿನೊಳಗಣ ಹಣ್ಣು ಮರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—

ಕಾಯಿ ತುದಿಯಲ್ಲಿ, ಹೂ ಕುಸುಮವಂ ಬಲಿದು ಮರನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಕಾಯಿ ಬಲಿಹು

ರಸ ಬೇರಿಗಿಳಿಯಿತ್ತು ಬೇರಿನ ಹಂಣು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಆರೋಗಣೆಯಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಾನ್ಯತಮಯವಾದ ಉನ್ಮನಿಯ ಚಿದಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಜನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುಧೆಯ ಸುಮಾನದ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತಿಯದ ಮರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕವೃಕ್ಷ ಮೂಲಹಂಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿ-ಮನೋಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲದೆ ದೇಹ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗಲ್ಲದೆ ಮೂಲಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ರಸನನುಂಡು ಚಿದ್ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳಿಂದ ವರ್ಧನವಾಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರಿಲ್ಲದೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯೊಳಗಲ್ಲದೆ ಬೆಳವುತ್ತದೆ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವೆಂಬ ಹಣ್ಣು ಅವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗವೆಂಬ ಫಲ ಸರ್ವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೆಂಬ ಪುಷ್ಪ ಫಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರಿನೊಳಗಣ ಹಣ್ಣು ಮರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆದಂತೆಂದೂ: ಸರ್ವಾಚಾರವೆಂಬ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೆಂಬ ಪುಷ್ಪವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಫಲ ಬಲಿದು ಅದರ ಚಿದ್ರಸಮೂಲ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬೇರಿಗಿಳಿದು ಭಾವಲಿಂಗವೆಂಬ ಹಣ್ಣು ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬುದೀಗ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ ಬಲಿದು ಮರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಬಲಿದು ರಸ ಬೇರಿಗಿಳಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಹಣ್ಣು ಶರಣ, ಮಹಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರಿನ ಹಣ್ಣು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆರೋಗಣೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫

ಕಾಲ ಸಂಹಾರವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಳಗತ್ತಲೆಯ ಕೋಣೆ

ಯೊಳಗೊಂದು—

ಬಾಲ ಲೀಲೆಯ ಶಿಶು ಉಳಿಯಿತ್ತು;

ಬಾಲಲೀಲೆ ಹಿಂಗಿ ವಿಷಯದ ಏಳಿಗೆಯಾಯಿತ್ತು
 ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೋಲೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಯೋನಿಹುಟ್ಟಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ
 ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು
 ಅದು ಗಂಡೋ-ಹೆಣ್ಣೋ ಎಂದು ಅಂಡವ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ,
 ಅಂಡಜ ಮುಗ್ಧೆಯ ಮಕ್ಕಳಿರಾ ಎಂದರವರು !
 ಅದರಂದವ ನೋಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲ-ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ ನಡುವೆ ಒಂದು
 ಕೆಂಡವಂತಿದೆ
 ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋರಿ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಕೊಂಬಾ !

ಟೀಕು:— ಮನಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ಕರಣಗಳ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದಕಾರಣ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತು ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದಿರ್ಪ ಜೀವನೆಂಬ ಶಿಶು ಉಳಿದಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಲಸಂಹಾರವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಳಗತ್ತಲೆಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗೊಂದು ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಶಿಶು ಉಳಿಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮನ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಂಕರಣಂಗಳ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಆ ಜೀವನ ಭ್ರಾಂತುಭಾವ ಹಿಂಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾವೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿನ ಒಪ್ಪತ್ತಿರ್ ಭಾವನೆಂಬ ಸ್ತನ ಜನಿಸಿ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆಚಾರವೆಂಬ ಯೋನಿ ಜನಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಜವ್ವನ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಶರಣಸತಿ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಶೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಯಸಿ ಕಾಮಾತುರಿಯಾಗಿದ್ದಳೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಲಲೀಲೆ ಹಿಂಗಿ ವಿಷಯದ ಏಳಿಗೆಯಾಯಿತ್ತು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೋಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಯೋನಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಕಾಮಾತುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣಸತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಅವಿರಳ ಸಂಪರ್ಕವ ಮಾಡಲು ಚಿದ್‌ಗರ್ಭಚಿಹ್ನದೋರಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿಶು ಜನಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, 'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗವ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಗಂಡೋ ಹೆಣ್ಣೋ ಎಂದೊಡೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳೆಂದೊಡನಾದ- ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪನಾದ ಬಿಂದುಗಳೆಂದೊಡೆ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಳವಾದ ಕಾರಣ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಳವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿಹರು ಖಂಡಿತ ಭಾವಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಗಂಡೋ-ಹೆಣ್ಣೋ ಎಂದು ಅಂಡವ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು, ಅಂಡವೆಂದೊಡೆ ಚಿದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ; ಜವೆಂದೊಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾಯಾ ಸಂಭೂತರಪ್ಪ ಜೀವರಿಂದಲೆ ಶ್ರಮಿಸಿ ನುಡಿವುತ್ತಿಹರು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಪ್ಪ ಶರಣರೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಡಜ ಮುಗ್ಧೆಯ ಮಕ್ಕಳಿರಾ ಎಂದವರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣರು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪಮಂ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಸಕಲವೆಂದೊಡೆ ನಿಷ್ಕಲವಾಗಿರ್ಪುದಾಗಿ ಸಕಲವಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಲವೆಂದೊಡೆ ಸಕಲವಾಗಿರ್ಪುದಾಗಿ ನಿಷ್ಕಲವಲ್ಲ ಈ ಉಭಯವನೊಳಕೊಂಡು

ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದರಿದು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿಂಗೆ
ತೋರಿ ತೋರಿ ಕುರುಹಿಟ್ಟರೆದು ಕೂಡುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಅದರಂದವ ನೋಡಿ
ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೆಂಡದಂತಿದೆ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ತೋರಿ ಕುರುಹಿಟ್ಟುಕೊಂಬಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೬

ಘಟ ದೀಪಾಂತರ ಮಾರುತ ಮಾವಿಂದ ಬಂದಿತ್ತೊಂದು

ವಿಕಟಾಂಗದ ಕುದುರೆ,

ಬಾಯಿಗೆ ಹಲ್ಲಣ, ತಿಕಕ್ಕೆ ಕಡಿನಾಣ, ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹಕ್ಕರಿಕೆ
ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಲ್ಲಿಹಂಗೆ ಬಲ್ಲೆಹ ಟಾಳಿಸು ಲಲಿತ ತರಕಸ--

ಸಂಗಾಡಿಗತ್ತಿ ಜವದಾಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದೆ ಅವನುಡಿಯಲ್ಲಿ,

ರಾವುತನ ತಲೆ ಕುದುರೆಯ ಕಾಲು ಬಲ್ಲೆಹದ ಮೊನೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ

ಅಡಗಿತ್ತು

ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿದ ಅಸುವಾಹಕಂಗೆ !

ಟೀಕು:— ಸ್ಥೂಲ ತನು ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರವನುಳ್ಳ
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಜೀವನೆಂಬ ಹಯವು ದೇಹ-
ಮೋಹ-ಭ್ರಾಂತಿನಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಘಟದೀಪಾಂತರ ಮಾರುತ
ಮಾವಿಂದ ಬಂದಿತ್ತೊಂದು ವಿಕಟಾಂಗದ ಕುದುರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಜೀವನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಾಚಾರ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ
ನಿತ್ಯಾವನಿತ್ಯ ವಿವೇಕದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ ಸಜ್ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪನ ಮಾಡಿ, ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ
ನಡಸುತ್ತಿಹ ಪರಮಾತ್ಮನಪ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯಿಗೆ ಹಲ್ಲಣ, ತಿಕಕ್ಕೆ ಕಡಿ
ನಾಣ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹಕ್ಕರಿಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನೆಂಬ ಅಸುವಾಹಕನ
ಕಾಲ-ಕಾನು-ಮಾಯೆ-ಮೋಹಾದಿಗಳು ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ರಾವು
ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಲ್ಲೆಹ, ಸೈಷ್ಟ್ಯೆಯೆಂಬ ಹೀಳೆ, ಸಕಲಕ್ರಿಯಾಧಾರಮಪ್ಪ
ಆಧಾರವೆಂಬ ತರಗಸ, ಭಾವವೆಂಬ ಸಂಗಾಡಿ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಿ, ಮಹಾ
ಧರೆಯೆಂಬ ಜವದಾಡೆ, ಆ ಶರಣನಂಗದಲ್ಲಿ ತತ್ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ,
ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಲ್ಲೆಹ ಟಾಳಿಸುಲಲಿತ ತರಕಸ ಸಂಗಾಡಿಗತ್ತಿ ಜವ
ದಾಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದೆ ಅವನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗದ
ನಿಜವನರಿದು ಅಚರಿಸುವ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಚೇತನವಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮಂಗೆ ಅಚರ
ಣಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಆ ಸಜ್ಜೀವನ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಭಕ್ತಿಯ
ತೂರ್ಯನೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ರಾವು
ತನ ತಲೆ, ಕುದುರೆಯ ಕಾಲು, ಬಲ್ಲೆಹದ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು
ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿದ ಅಸುವಾಹಕಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೭

ಐಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಾಸದ ರಜತಗಿರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ
ಅದರೊಳಗಿಬ್ಬರು ಧೊರೆಗಳು, ಅರಿ-ರಿಪುಗಳಾದರು
ಅವರ ಹೆಸರು ಕಾಳಾಂಧರ-ಕಮ್ಮಟಹತ ಅಸುಗತನೆಂಬವ

ಬೇರೊಬ್ಬ

ಸುರಿಪುಕುಲ ತಮನಾಶಗತಿ ಮಂಡಲ ವಿರಹಿತ ರಾಜಕುಲ

ಅಸುನಾಥ

ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಸಕಲಿಕೆ ಮೊನೆಯಾಯಿತ್ತು

ಅಸು ಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಹುಸಿ ಭಟರಾದರು—

ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನಹುದಲ್ಲ ಎಂದ ಕಾರಣ !

ಟೀಕು:— ಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಭಕ್ತಿಕಾಯದ ನಿರ್ಮಲವಸ್ತು ಚಿದಹಂ
ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಐಮುಕ್ತಿ
ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಾಸ ರಜತಗಿರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಸ್ತು ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಪತಿಯಸ್ತು ಜೀವನು ಶಿವ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನಾಳುವ ಪರಮನೆಂಬೀರ್ವರು ದ್ವೇಷಿಗಳಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಅದರೊಳ
ಗಿಬ್ಬರು ಧೊರೆಗಳು ಅರಿ-ರಿಪುಗಳಾದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ
ವಿಶ್ವ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಗತವಹ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ
ಪತಿಯೋರ್ವ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ತನುವ ಛೇದಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚುವರ್ತನೆ
ಯನುಳ್ಳ ದೇಹಭಾವ ರಹಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಸ್ತು ಶಿವಸತ್ಕುಲಜನಾದ
ಪ್ರಾಣನಾಥನೋರ್ವ, ಇಂತಿವರ ನಾಮಜೀವ ಪರಮರೆಂಬುದೀಗ, ಅವರ
ಹೆಸರು-ಕುಳಾಂಧರ-ಕುಮ್ಮಟಹತ-ಅಸುವಾಹಕನೆಂಬವ ಬೇರೊಬ್ಬರ ಸುರಿಪು
ಕುಲತಮ ನಾಶಗತಿ ಮಂಡಲವಿರಹಿತ ರಾಜಕುಲ ಅಸುನಾಥನ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಜೀವ ಪರಮರು ಆವಿರಳ ಶಿವ ತತ್ವಾನುಭಾವವನು ಅಹುದಲ್ಲ
ವೆಂದು ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನದಿಂ ಮಥನಿಸಿ ಕಾದಲು ಜೀವನ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಕರಣಂಗಳು
ಮಿಥ್ಯಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಅಳಿಯಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಸಕಲಿಕೆ ಮೊನೆಯಾಯಿತ್ತು ಅಸುಭಟರೆಲ್ಲರೂ
ಹುಸಿಭಟರಾದರು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನಹುದಲ್ಲವೆಂದ ಕಾರಣ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೮

ಸೂಜಿಯ ಹಿನ್ನಿ ಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲ ತೊರದ ದಾರ ಹಿಡಿಯಿತ್ತು

ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ ಹಳೆಯ ಅರಿವೆಯ ಚುಚ್ಚಲಾರದು,

ಹಿನ್ನಿ ಹಿಡಿದ ಭೇದವ ನೋಡಾ !

ಮೊನೆಗೆಲ್ಲದು, ಹಿನ್ನಿಯ ಭಾರಕ್ಕಂಜಿ, ಹಿನ್ನಿಯ ನನ್ನಿಯ ಮಾಡಿ
ಚನ್ನಾಗಿ ಚುಚ್ಚಲಾಗಿ ಹಿನ್ನಿಕಿತ್ತು ಮೊನೆ ಹಾಯಿತ್ತು
ಹಚ್ಚಡ ಎಣೆಗೂಡಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಟೀಕು:— ಮಹಾನುಭಾವದ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಫಲಪದಕಾಂಕ್ಷೆ
ಬಹಳತರವಾಗಲು ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ವಿವೇಕ ಮೂಯಾ ಭ್ರಾಂತುಪಟಲವೆನಿ
ಸುವ ಆ ಸಂಸ್ಕಾರ ದೇಹಭಾವನವ ನಷ್ಟವಮಾಡಲಾರದದೇನು ಕಾರಣವೆಂದೊಡೆ :
ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡ ನಿಮಿತ್ತವೆಂಬುದೀಗ, ಸೂಜಿಯ ಹಿನ್ನಿ
ಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲತೊರದ ದಾರಹಿಡಿಯಿತ್ತು ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ ಹಳೆಯ ಅರಿವೆಯ
ಚುಚ್ಚಲಾರದು ಹಿನ್ನಿ ಹಿಡಿದ ಭೇದವನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಕ್ರಿಯಾ ಜಡ
ತತ್ವದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವವನೆಯಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ದೇಹಭಾವನವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಶಿವ
ತತ್ವದತ್ತಲೆಯ್ದಲಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಮೊನೆಗೆಲ್ಲದು ಹಿನ್ನಿಯ ಭಾರಕ್ಕಂಜಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತು ಪಾಠಿಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ನಿರುಪಾಧಿಕ್ರಿಯಾ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮಹಾನು
ಭಾವ ವಿದಿದಾಚರಿಸಲು ಕ್ರೀ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿತ್ತೆಂಬು
ದೀಗ, ಹಿನ್ನಿಯ ನನ್ನಿಯಮಾಡಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಚುಚ್ಚಲಾಗಿ ಹಿನ್ನಿಕಿತ್ತು ಮೊನೆಹಾ
ಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಿಯನೋಳಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯ್ದಲು
ದೇಹದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಣದ ಧರ್ಮವಳಿದು ಉಭಯವೇಕಾರ್ಥವಾದವು ಶಿವತತ್ವ
ದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಹಚ್ಚಡ ಎಣೆಗೂಡಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ.

೨೯

ಬಲುಗಲ್ಲಿನ ಮಣಿಯ ಬೆಗಡವ ನಿಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಸೂಜಿ
ತಾವರೆಯ ನೂಲಿನ ಜಿಲ್ಲು ದಳುರಿಯ ನೇಣು
ಇವೆಲ್ಲವ ಕೂಡಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮುಖಕ್ಕಿರಿಸಿ
ತೆಗೆಯಲಾಗಿ

ಮಣಿ ವಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು; ಹುಲ್ಲು-ಜಿಲ್ಲು-ದಳುರಿಯ ನೇಣು—
ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಹೇಳಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ಘನ
ಘಟ್ಟ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭೇದ್ಯವಾದ ವಿರಳಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಮಹಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದ
ಭೇದಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಾವರಣವ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬು
ದೀಗ, ಬಲುಗಲ್ಲಿನ ಮಣಿಯ ಬೆಗಡವನಿಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಸತ್ತ್ವಿಯಾ
ಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲು ಸೂಜಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಮಹಾನು
ಭಾವ ಸನ್ನಹಿತವಾದ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬುದೀಗ, ತಾವರೆಯ ನೂಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃರ್ಥ. ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವವೆಂಬುದೀಗ, ದಳುರಿಯ
ನೇಣೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಭಾವವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ಚಿದಾ

ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಅಭೇದ್ಯ ವಸ್ತು ಮುಖದಿಂದ ಮಥನಿಸಲು ಆ ಅವಿರಳ ಲಿಂಗ ಶರಣನ ಕರಮನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ ಕೂಡಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮಣಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕೈ ತೆಗೆಯಲಾಗಿ ಮಣಿ ವಿರಳವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂಥ ಭೇದ್ಯ ವಸ್ತುವ ಶರಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾವಂಗಳು ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾದ ಭೇದವ ಇತರ ಮತವಾದಿಗಳಾರೂ ಅರಿಯರೆಂಬುದೀಗ, ಹುಲ್ಲು-ಬಿಲ್ಲು-ದಳ್ಳುರಿಯ ನೇಣು ಬಂಕೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಇದ ಬಲ್ಲವ ರಾರು ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೩೦

ಇರುವೆಯ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೊರಡಿ ಹುಟ್ಟಿದವು

ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯ ರೂಪು, ಒಂದು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಅಂದ, ಒಂದು

ಕೊಡಗೂಸಿನ ಚಂದ

ಗಡಿಗೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲ ಕೊಡಗೂಸು ಕುಡಿದಳು

ಆ ಇರುವೆಯ ಕಾಲು ಕೊಡಗೂಸಿನಲ್ಲಿ ಅದೆ, ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು

ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ.

ಟೀಕು:— ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆಯ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮಲಕ್ರಿಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಇರುವೆಯ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೊರಡಿ ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಗಡಿಗೆ ಎಂಬುದು ಸಕಲ ಸಾಧನದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾದಂತೆ, ಮಣ್ಣೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರ್ಪು ದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯ ರೂಪೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಡಿಗಲ್ಲೆಂಬುದು ಮೋಹಬಾಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದಂತೆ, ಹೊನ್ನೆಂಬುದು ತತ್ಸರಾದಿ ಬಾಧೆಗೆ ಕಾರಣ ವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಅಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಕೊಡಗೂ ಸೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ವಿಷ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಯೆಳೆಯ್ದಿಸುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮೋಹವ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಕೊಡಗೂಸಿನ ಭಂವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನೆಂಬೆರಡು ಹೆಣ್ಣು ಒಳಕೊಂಡಿರ್ಪಳಾಗಿ ಆ ಮಾಯಾ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವು ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಗಡಿಗೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲ ಕೊಡಗೂಸು ಕುಡಿ ದಳು ಆ ಇರುವೆಯ ಕಾಲು ಕೊಡಗೂಸಿನಲ್ಲಿ ಅದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತಿ ಸಂಗಕ್ಕೊಳದಾವರಲ್ಲಿ ಶಿವನಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೩೧

ಗೂಗೆ ಹಂಸಿಯ ಕಚ್ಚಿದ ಭೇದದಿಂದ ಕಾಗೆಯಾಯಿತ್ತು

ಕಾಗೆ ಹಾರುವ ಲಾಗಿನಿಂದ ಕೋಗಿಲೆಯಾಯಿತ್ತು,

ಕೋಗಿಲೆ ಸರದಿಂದ ನಾಗ ಫಣಿಯಾಯಿತ್ತು,

ನಾಗ ಫಣಿ ಹೋಹ ಪಥದಿಂದ ನಾದ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು

ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಟೀಕು:— ಅರಿವನೆ ಮರದು ಮರವೆಯನೆ ಅರಿವ, ಅವಲಕ್ಷಣ, ಅಜ್ಞಾನ, ಜಡಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಾಯೆ, ತನು-ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂ ನಿರ್ಮಲವಪ್ಪ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಕವಗ್ರಹಿಸಲು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವನುಳ್ಳ ಜೀವನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಗೂಗೆ ಹಂಸಿಯ ಕಚ್ಚಿದ ಭೇದದಿಂದ ಕಾಗೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನೆಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವನತಿಗಳೆವ ವಿವೇಕದಿಂ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಗೆ ಹಾರುವ ಲಾಗಿನಿಂದ ಕೋಗಿಲೆಯಾಯಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಶರಣನು ಶಿವೋಹಂಭಾವವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಣಮ ಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಗಿಲೆ ಸರ ದಿಂದ ನಾಗಘಟೆಯಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶರಣ, ಪ್ರಣಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಿಂಗವೆ ತಾನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದರಿಂದ ಆ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಗಘಟೆ ಹೋಹ ಪಥದಿಂದ ನಾದ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು ಅರ್ಕೇ ಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೨

ಹಿಂಡುಗಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟುವವನ ಅಂಡಿನ ಕೂಡಿರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು

ಸಂದು ಹುಟ್ಟಿದವು

ಮೂರು ಸಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಂದೇಹವೆಲ್ಲವು ಜಗದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ
ಆ ಹೊಂದುವ ಅಂದವ ಹೇಳು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:— ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಜೀವನ ದೇಹಭಾವದ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಹಿಂಡು ಗಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟುವವನ ಅಂಡಿನ ಕೂಡಿರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಂದು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಮಲ ತ್ರಯಂಗಳ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ಜಡ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಭ್ರಾಂತು ಜೀವರು ಜಗದುತ್ಪತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಕ್ಕೊಳಗಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಸಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಂದೇಹವೆಲ್ಲವು ಜಗದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಹೀಗೆ ಮಲತ್ರಯಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಿಹರು ಜೀವರು, ಅದನಳಿದು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರತಿಯಿಂ ಕೂಡುವ ಭೇದವ ನಿರೂಪಿ ಸೆಂದು ಚಿದ್ ಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹೊಂದುವ ಅಂದವ ಹೇಳು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೩೩

ಮುಕ್ತಾಂಗನೆಯ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಎತ್ತು ಕಟ್ಟಿದವು
ಉಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಗಲಿಲ್ಲ, ನಡೆವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲ, ಮೇವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ
ಎರಡಾರಿಂಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಎತ್ತು ವಿಚ್ಛಿಂದವಾಯಿತ್ತು
ಎತ್ತ ಕಾವ ಹೈದ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ,
ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಚ್ಚ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ !

ಟೀಕು:-- ಮುಕ್ತಾಂಗನೆ ಎಂಬುದೇ ಶಿವನ ಸಮೇತವಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿ ಎಂಬುದೇ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾವಂಗಳಿಂ ಬದ್ಧಕರವಾಗಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ಮುಕ್ತಾಂಗನೆಯ ಕೊಟ್ಟಿ ಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಎತ್ತು ಕಟ್ಟಿದ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಜೀವ ತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ದುಷ್ಟಕರ್ಮವ ಸಾಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ದೇಹಭಾರ ವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವಿಲ್ಲ, ವಿಷಯ ಸುಖವನು ಅನು ಭವಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಹೂಡುವದಕ್ಕೆ ಹೆಗಲಿಲ್ಲ, ನಡೆ ವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲ, ಮೇವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವ ತ್ರಯಂ ಗಳ ದ್ವೈತ-ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ವೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡಾರಿಂಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಎತ್ತು ವಿಚ್ಛಂದವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಅವ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದ ಪಾದಾಂಬುವನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನಸ್ಸು ಶರಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಆ ಭಕ್ತಿಕಾಯ ನಿರ್ವಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತ ಕಾವ ಹೈದ ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂದರಿಯೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಚ್ಚ ಬಯ್ಯ ಲಾಯಿತ್ತು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೪

ಶುಕ್ಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತಗಜ ಬಿಟ್ಟಾಡುತ್ತಿದೆ,
ಕಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದು, ಪ್ರತಿಗಜದೊತ್ತಿಗೆ ಬಾರದು, ಅದು ಚಿತ್ತಜನ
ಮತಂಗ

ಹೇಮ ಕೂಟದ ರಸ ಮೊತ್ತದ ಕೋಲುಮೆ ಗಣಿಕೆಯರ
ಏಕಾಂತದವಾಸ ಚಿತ್ರಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯ ಕಡ್ಡಿ
ಇಂತಿ ಭಿತ್ತಿಯನರಿದ ಚಿತ್ರದ ಮತ್ತ ಮತಂಗವನೊತ್ತಿ ಮುರಿ

ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ.

ಟೀಕು-- ಶುಕ್ಲ ಶ್ರೋಣಿತಾತ್ಮಕವಹ ತನುವೆಂಬ ಅದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂಬ ಎಂಟು ವಿಧದ ಮದವನುಳ್ಳ ವೈಕಾರಿಕಾ ಗಜವು ತನ್ನ ಮತ್ತ ವಿಡಂಬದಿಂ ಮೈಮು ರೆದು ಪ್ರಪಂಚು ಕ್ರೀಡೆಯಿಂ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಶುಕ್ಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತ ಗಜ ಬಿಟ್ಟಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಜೀವನೆಂಬ ಮದಕರಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿಯ ಮಹಾನುಭಾವ ಮೋಹಾನುಬಂಧ ವಿಷಯಕ್ಕೆಯ್ದದೆಂಬುದೀಗ, ಕಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದು ಪ್ರತಿಗಜದೊತ್ತಿಗೆ ಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿರ್ಥ ಜೀವನು ಕಾಮನ ವಾಹನವೆನಿಸುವ ಮೋಹಮದ ವಿಭ್ರಾಂತಿ ಗಜವೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಚಿತ್ತಜನ ಮತಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಜೀವನ ಘನತರವಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸೋದಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿವ ಪ್ರಪಂಚು-ಶಕ್ತಿಯ

ರೆಂಬ ಪಾಣ್ಡೆಯರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲೋಲವಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಹೇಮ ಕೂಟದ ರಸ ಮೊತ್ತದ ಕೊಲುಮೆ ಗಣಿಕೆಯರ ಏಕಾಂತವಾಸವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ರಜ್ಞನ ಮನದಿಚ್ಛೆಗೆ ಸ್ಪೃಷ್ಟ ಪಟದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಉತ್ತರಂಗಳ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯ ಕಡ್ಡಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಚಿತ್ರಜ್ಞನ ಮನದಿಚ್ಛೆಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಘಟಿಂಗಳೆಂಬ ಜಾತಿ ಉತ್ತರ ಧರ್ಮಗಳನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿಹ ಜೀವಂಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಚಿತ್ರಜ್ಞನ ಚಿತ್ತದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯ ಕಡ್ಡಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ವಿವೇಕ ಹೀನವಾದ ಜೀವನೇನಿ ಸುವ ಸದಮದವೆಂಬ ತಮಂಧವನುಳ್ಳ ಮದಕರಿಯ ಸತ್ವಿಯಾಚರಣದಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಹಂಕಾರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಬೇಕು ಬ್ರಹ್ಮಕ ಸಂಧಾನವ ನರಿವುದಕ್ಕೊಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಶರಣಂಗೆಬುದೀಗ, ಇಂತಿ ಭಿತ್ತಿಯನರಿದ ಚಿತ್ತದ ಮತ್ತ ಮತಂಗವನೊತ್ತಿ ಮುರಿ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೫

ಅಕ್ಕನ ಮೂಲೆಯ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಬಂದರು
ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಅಂಗ ತೋರಿ ಅಕ್ಕನ ಮುಂದೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಬೆತ್ತಲೆಯು ಮುಟ್ಟಿ ಕಂಡು ತಮ್ಮನದ ತನ್ನದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು
ಕೊಂಡಳು

ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮನ ಕೂಡಿ ಒಪ್ಪನಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು
ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿತ ಕಾರಣಾ !

ಟೀಕು:— ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ತೋರಿಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಲ ಬ್ರಹ್ಮದ ಲೀಲಾ ವಿನೋದದ ನೆನಪುಮಾತ್ರದಿಂದ ಚಿತ್ತ-ಸತ್ತುಗಳೆಂದು ಉಭಯ ಜನಿಸಿದ ವದರೊಳಗೆ ಚಿತ್ತ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣ ಆದಿಲಿಂಗ ಅನಾದಿಶರಣನೆನಿಸಿದುದರಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸತಿ ಆಗ್ರಜಿ ಎನಿಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ, ಅಕ್ಕನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ಸತಿಯ ನಿಜ ಶುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವ ಮಹಾ ನುಭಾವಾಂತರಂಗದಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ರಿಯಂಗಳು ಉದಯಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಅಕ್ಕನ ಮೂಲೆಯ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಬಂದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣ ಸತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಲಿಂಗಕ್ರಿಯಂಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ಅರುಹಿಸಿ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವಾಂಬರಗಳಂ ತೊರದು ಸ್ವಲೀಲಾ ನಂದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಟಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಂಗವ ತೋರಿ ಅಕ್ಕನ ಮುಂದೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ತ್ರಿವಿಧಾಚಾರವ ತೊರದು ಸ್ವಲೀಲಾನಂದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಟಿಸುತ್ತಿಹ ಭೇದವ ಶರಣ ಸತಿ ಅರಿದು ಆ ಲಿಂಗ ಕ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನವ ತನ್ನ ಶುಷುಪ್ತಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಳೆಂಬುದೀಗ, ಬೆತ್ತಲೆಯ ಮುಟ್ಟಿ ಕಂಡು ತಮ್ಮನದ ತನ್ನದರಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡಳೆಂಬ

ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಈ ಹೀಗೆ ಅಕ್ಕನಪ್ಪ ಶರಣಸತಿ, ತಮ್ಮನಪ್ಪ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಪುರುಷ
ನಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಿ ಸತಿ-ಪತಿ ಭಾವದಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವ ಗುರುಮು
ಖದಿಂದ ಅರಿದು ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಆಕ್ಕ ತಮ್ಮನ ಕೂಡಿ
ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿತಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್.

೩೬

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾರಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು
ಅವಳಿಗೆ ಐವರು ಗಂಡಂದಿರು, ಮೂವರು ಮಿಂಡಂದಿರು,
ಗಂಡಂಗೆ ಕಾಲಕೊಟ್ಟು, ಮಿಂಡಂಗೆ ಮಂಡೆಯ ಕೊಟ್ಟು
ಗಂಡ-ಮಿಂಡರ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡಿಷ್ಟು ನಾರಿಯ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ
ಒಂದು ನಾರಿವಾಳದ ಸಸಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಅದು ಕಂಗಳ ನೀರ ಕುಡಿದು, ಅಂಗವ ಮರೆಯ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ
ಬಲಿದು, ಸಸಿ ಮರನಾಯಿತ್ತು

ಮರ, ಮಹದೊಡಗೂಡಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತು
ಮಟ್ಟಿಯನೊಡಮ ಕಾಯ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿ--
ಕಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಅಲಿಕಿದೊಡೆ ಜಲವಿಲ್ಲ,
ಅಂಗ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಕಾಯಿ ಕರಗಾಯಿತ್ತು
ನೀರು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತ್ತು, ಒಡದಾತನ ಬಾಯಿ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಯಿತ್ತು
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲದ ಶಕ್ತಿ ಗಂಡನ ಕೊಂದು, ಮಿಂಡನ ವಂಚಿಸಿ
ಬಂಧುಗಳ ಹಿಂಗಿ ತನ್ನ ಹಿಂಡನೊಡಗೂಡಿದಳು
ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರ ಬಲ್ಲತನ ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಯಿತ್ತು
ಶಕ್ತಿ ಉಮಾಪತಿ ನೀಶಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಕಾಯ ಭ್ರಮೆಜೀವ ಬಯಲು
ಅರಿವು ರೂಪು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನರಿದೆನೆಂಬುದು ಸರ್ವಮಾಯೆ!

ಟೀಕು: — ಜಗದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂಬ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ದೇಹವಿಡಿದು
ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರವನೆಯ್ದು ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾರಿ ಹುಟ್ಟಿದಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನೆಂಬ
ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ದೇಹವಿಡಿದು ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಸಹವಾಗಿ ಜನಿ
ಸಿದ ಕಾರಣ ಗಂಡರೆನಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಆತ್ಮ ತ್ರಯಂಗಳ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚರಿ
ಸಿದುದರಿಂದ ಮಿಂಡರೆನಿಸಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಅವಳಿಗೆ ಐವರು ಗಂಡಂದಿರು
ಮೂವರು ಮಿಂಡಂದಿರೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ್. ಆ ಜೀವನೆಂಬ ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ತನ್ನ
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವ ಅನುಭವಿಸುವ ಪಂಚಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚರಿತ್ರವ ಕೂಡಿ
ತನು ತ್ರಯಂಗಳ ಸುಖವನು ಅನುಭವಿಸುವ ಆತ್ಮ ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ವಿವೇ

ಕವ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿಹಳೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಡಂಗೆ ಕಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಮಿಂಡಂಗೆ ಮಂಡೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಕರಣ ಪಂಚಕ ಆತ್ಮ ತ್ರಯಂ ಗಳೊಡನೆ ವರ್ತಿಸುವ ಜೀವನೆಂಬ ಸತಿಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರೋ ಪದೇಶದಿಂದ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಕರಸ್ಥಲದೊಳಿಪ್ಪ ಅರ್ಥ-ಸಿದ್ಧಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಜನಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಡ-ಮಿಂಡರ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಾರಿಯ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾರಿವಾಳದ ಸಸಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ವಿನೇಕ ಲಿಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹರುಷಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಲಿಂಗದ ಸತ್ತ್ವ ಯಾಚಾರದ ಪರಮುಶಾಂತಿಯಿಂದ ಬಲಿದು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಶಾಖೋಪ ಶಾಖೆಗಳಿಂ ಸಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಕಂಗಳ ನೀರು ಕುಡಿದು ಅಂಗದ ಮರೆಯ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿದು ಸಸಿ ಮರನಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷ ಶರಣನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಅದರ ಚಿತ್ತಲೆ ಎಂಬ ಫಲ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರ ಮಹದೊಡಗೂಡಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗೆ ಶರಣ ಸತ್ತ್ವಯಾ ಚಾರವನೊಳಗೊಂಡು ಚಿತ್ ಫಲವ ಪರಮಾರ್ಥಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸಲು ತದ್ವಸ್ತು ವಿಂಗೆ ಆ ಶರಣನ ಇದಿರಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ದೃಕ್ಚಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮಟ್ಟಿಯ ನೋಡುವ ಕಾಯ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಕಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿಜವ ಮಹಾನುಭಾವದಿಂದ ವಿವೇಕಿಸಲು ಪರಮಾವೃತ ರಸವ ಇದಿ ರಿಟ್ಟು ತೋರಲಿಲ್ಲ ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ, ಅಲಕಿದಡೆ ಜಲವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನಿಷ್ಕೃತಿಯ ನೆಯ್ದುಸಿ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸುವ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನೊಳಗೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ಪುದು ಆ ಪರವಸ್ತು ವೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಕಾಯಕ್ರಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಇಂತಾಗಲು ತತ್ಪರಮಾನಂದ ಜಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಿತು ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಮಯವಾಗಿರ್ಪದೆಂಬುದೀಗ, ನೀರುಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಉಭಯಾಚಾರ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಡದಾತನ ಬಾಯಿ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ನಾನಾ ಲೋಕಂಗಳೊಳಗೊಳಮ್ ವಾಸನಿ ಯಿಂದೆಯ್ದುವ ಜೀವನೆಂಬ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಏಕಾನುಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಕಾರಣ ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಆತ್ಮ ತ್ರಯವ ಹಿಂಗಿ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ನಾದಿ ಸಂಸಿದ್ಧವಾದ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದಳೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮಂಡ ಲವ ಶಕ್ತಿ ಗಂಡನ ಕೊಂದು, ಮಿಂಡನ ವಂಚಿಸಿ ಬಂಧುಗಳ ಹಿಂಗಿ ತನ್ನ ಹಿಂಡ ನೊಡಗೂಡಿದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಸಾದುರ್ಭೂತದ ಶರಣ ಸತಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ಬಲ್ಲತನ ಅದಳಲ್ಲಿಯೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾದುದು ಶಿವನು ಲೀಲಾಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದು

ಗೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಮಾಪತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಲೀಲಾ ಶಕ್ತಿನಿಂದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭುವಾಗಿರ್ಪ ನೆಂಬುದೀಗ, ಶಕ್ತಿ ಉಮಾಪತಿ ನೀಶಕ್ತಿ ಪರಮಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಅಂಗವೆ ಮಲ ಮಾಯಾ ಕರ್ಮಯುಕ್ತವಾದುದೆಂಬ ಜೀವನೆ ಶಿವನೆಂಬ ಶ್ರಿಪುಟ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿದ ಅರಿವೆ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಕಾಂಡಿಗಳೆಲ್ಲರು ಲಿಂಗವನರಿದಿಹನೆಂಬುದು ಮಿಥ್ಯ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಾಯ ಭ್ರಮೆ ಜೀವ ಬಯಲು ಅರಿವು ರೂಪು ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನು ಅರಿವೆನೆಂಬುದು ಸರ್ವ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಹೂಯ್ಯ ! ಹಳೆಯ ಹುತ್ತದೊಳಗೊಂದು ಎಳೆಯ ಸರ್ಪನ ಕಂಡೆ
ಆ ಎಳೆಯ ಸರ್ಪ ಹೊರಟು ಬೆಳಗು-ಕತ್ತಲೆ ಎರಡೂ ನುಂಗಿತ್ತು
ಆ ಎಳೆಯ ಸರ್ಪನ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಳಿರ ಮರ ನುಂಗಿತ್ತು
ಆ ತಳಿರ ಮರನ ಕಂಡು ಮಹಾ ಬೆಳಗು ನುಂಗಿತ್ತು
ಆ ಮಹಾ ಬೆಳಗ ಕಂಡು ನಾ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದಡೆ, ಒಳ

ಹೊರಗೆ

ತೋಳಗಿ-ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ
ಚೆನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ !

ಟೀಕು:— ಶುಕ್ಲ ಶ್ರೋಣಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಗದಿಂ ನವದ್ವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಜಡದೇಹ ತೋರಿತ್ತಾತ್ಮಂಗೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಅಯ್ಯಾ ಹಳೆಯ ಹುತ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಾತ್ಮರ ಸಂಗುಷ್ಟದಿಂ ಶಂಕಾವಿಷ ಸಂಬಂಧಿಯಪ್ಪ ಮನೋವರ್ತನೆ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಒಳಗೊಂದು ಎಳೆಯ ಸರ್ಪನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಳಿದು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿದ್ದ ಮನೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ಪ್ರಕಾಶನಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಎಳೆಯ ಸರ್ಪ ಹೊರಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಖಂಡ ಚಿಕ್ಕಿಂದು ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಗಳ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಳಗು-ಕತ್ತಲೆ ಎರಡೂ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತವ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಎಳೆಯ ಸರ್ಪನ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಳಿರಮರ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತವನು ಅಖಂಡ ನಿರವಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ತಳಿರ ಮರನ ಕಂಡು ಮಹಾಬೆಳಗು ನುಂಬ ತ್ರಿಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ನಿರವಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ಭೇದವ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕಿಂಡ ಶರಣ ಕಂಡ ನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮಹಾಬೆಳಗ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ಕಿಂಡ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅಖಂಡ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಾನೊಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದಡೆ ಒಳಹೊರಗೆ ತೊಳ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಅಯ್ಯಾ ! ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು ಮರನ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಯ್ಯ !

ಮರ ಬೆಂದು ನಿದುರಿಯಿತ್ತು, ಮಣ್ಣು ಜರಿದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು,

ಉರಿ ಹೊಗೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರ್ಪ ಉರಿ

ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಆ ಉರಿ ಬಂದು ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲವಲ್ಲಡಗಿತ್ತು,

ಇದ ಕಂಡು ನಾ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ

ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ !

ಟೀಕು: — ಶಿವಜ್ಞಾನಾನಂದ ರಸವರತ ಅಜ್ಞಾನ-ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನುವೆಂಬ ಶುಷ್ಕವೀಗ, ಅಯ್ಯಾ ಮರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಚಿದಗ್ನಿ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು ಆ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಜ್ಞಾನವೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವ ದಗ್ಧವ ಮಾಡಿ ತ್ರಿಂಬುದೀಗ, ಮರನ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಮರಸವಾಗಲು ಪೃಥ್ವಿಯಾಂಶದ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಮಣ್ಣು ಜರಿದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನುಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಉರಿ ಹೊಗೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಂಗಳೆರಡು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೆ ಉಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರ್ಪ ಉರಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತಗವಾಗಿದ್ದ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವೇ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿ ತ್ರಿಂಬುದೀಗ, ಆ ಉರಿ ಬಂದು ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲವಲ್ಲಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಂತಸ್ತು ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಭಕ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ಬಂದುದ ಕಂಡುಪಡಿಸಲವ್ಯದೇ ಶರಣನು ಅಶ್ವರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಇದ ಕಂಡ ನಾ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಯ್ಯ ಬಸವಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಆಯ್ಯಾ ! ಎನ್ನ ಹಲ್ಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿವೆ ಬೆಲ್ಲವ ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ
ಮೆಲ ಬಂದರು
ಬೆಲ್ಲಗಳಿದ್ದಡೆ ನಿಲಲಿಸದೆ ಎನ್ನ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಆ
ಬೆಲ್ಲವನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ನುಂಗಿದಡೆ
ಹಲ್ಲು ಮುರಿದವು, ಮೆಲ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಯಲಾದರು
ನಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಸುಖಿಯಾದೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ
ಸಂಗಮದೇವಾ !

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮರೆಯ ಲ್ಲಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಆಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಹಲ್ಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಬೆಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಪ್ಪ ಭಿನ್ನ ಭಾವಿ ಗಳು ಬಯಸುತ್ತಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಲ್ಲವ ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಲಬಂದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನೇಕ ತತ್ವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪನು ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಅರುಹಿಕೊಂಡಿ ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿಹರು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಲ್ಲಗಳಿದ್ದಡೆ ನಿಲಲಿಸದೆ ಎನ್ನ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗರುಹದೆ ಶರಣ ತನ್ನ ನಿಜಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರ ಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬೆಲ್ಲವನಲ್ಲಿಯೆ ನುಂಗಿದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನಿರಿಸಿದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಭಗ್ಗವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಲ್ಲು ಮುರಿದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಖಂಡಿತಜ್ಞಾನದಿಂದಿಂದು ಸುಖಿಸಿಹೆನೆಂಬ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳೆಲ್ಲರು ಆ ಸಂಕಲ್ಪ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಲಯವಾದರೆಂಬುದೀಗ, ಮೆಲಬಂದವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಯಲಾ ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣ ಸಂಕಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವ ಹೊದ್ದದೆ ತ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡದು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರೀತಿದಾಚರಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಸುಖಿಯಾದೆನೆಯ್ಯ ಬಸವಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ನಾನೊಂದೂರಿಗೆ ಹಾದಿಯ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
ಮುಂದೆ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯಾಯಿತ್ತು;
ಎರಡು ಪಥವ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಪಥವಿಡಿದು ಬರಲಾಗಿ—
ಮುಂದೆ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯೂ ಒಂದಾದುವು
ಆ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆ ಕೂಡಿದ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು
ಆ ಬೆಟ್ಟವನೇರ ಬಾರದು, ಇಳಿಯ ಬಾರದು,
ಆ ಬೆಟ್ಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಡೆ ಎನಗೆ ಪಥವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ
ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
ಆರು ಮೆಟ್ಟಿನ ಒಂದು ಏಣಿ ಹಾಕಿರುವದ ಕಂಡೆ !
ಆ ಏಣಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯನೇರಿ
ನೋಡಲಾಗಿ,
ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲಾಗಿದ್ದಿತ್ತು, ಆ ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲೊಳಗೆ ಹತ್ತಿ
ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ

ನಾನೆತ್ತ ಹೋದೆನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ ! ಬಸವ ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ
ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇನಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ
ಪರಶಿವ ತತ್ವದತ್ತಲಿಯ್ದವ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದ ಸತ್ಯವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ
ಭಾವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ನಾನೊಂದೂರಿಗೆ ಹಾದಿಯ
ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಿರ ಭಾವಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನ ಪಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ
ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿದ್ದ ಚಿದಾರಣ್ಯಮಯವಾಗಿಹುದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡ
ನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದೆ ಆ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ
ವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪವನೆಯಿದ್ದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ-ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನೆಂಬ
ತ್ರಿವಿಧ ಮಾರ್ಗರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆ
ಯಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಕ್ರೀಗಳ ವಿವರ್ಜಿಸಿ
ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುಂದೆ ಮೂರು
ಬಟ್ಟೆ ಒಂದಾದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯು ಏಕಾರ್ಥವಾದ
ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಆ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆ ಕೂಡಿದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ,
ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಆಹ್ವಾನ ವಿವರ್ಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ,
ಆ ಬೆಟ್ಟವನೇರಬಾರದು, ಇಳಿಯಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ

ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದೊಡೆ ಸತ್ಯಭ
ಮಾರ್ಗವ ತಪ್ಪುವದೆಂದರಿದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶವಾದನೆಂಬುದೀಗ,
ಆ ಬೆಟ್ಟವ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೊಡೆ ಎನಗೆ ಪಥವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮವ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆನಿಸಿದೊಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀ
ವಿದಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಆವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ,
ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಲಂಗಳನೊಳಗೊಂಡು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿ
ಯೊಂದೇ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅರು ಮೆಟ್ಟಿನದೊಂದು ಏಣಿ ಹಾಕಿರುವದ
ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ
ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಏಣಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾದ ಶರಣನು ಚಿದಹಂಕಾರದ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ
ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತುತ್ತ ತುದಿಯನೇರಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ
ನಿಜಸ್ವರೂಪವನು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತುಟ್ಟ
ತುದಿಯನೇರಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರವಯ
ಲಾಗಿದ್ದಿತು ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಗೆಂಬುದೀಗ, ಬಟ್ಟ ಬಯಲಾಗಿದ್ದಿತು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರವಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಿ ಬೆರಸಿದ ಶರಣನು
ನಾನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದನೆಂಬ ಚಿದಹಂತೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಬಟ್ಟ
ಬಯಲೊಳಗೆ ಹತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ನಾನೆತ್ತಹೋದೆನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ ಬಸವ
ಪ್ರಿಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು

೧

ಅನುಭಾವ-ಅನುಭಾವವೆಂಬಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೆ !

ಅನುಭಾವದೊಂದಿತ್ತು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು, ಎತ್ತು ಗೇಣುದ್ದ ಕೊಂಬು

ಮೊಳದುದ್ದ,

ಕೆಟ್ಟಿಂಟು ದಿನ ಕಂಡು ಹದಿನಾರುದಿನ ನಿನ್ನೆ ಮೆಟ್ಟಿದನಾಟಿಯ—

ಮೊನ್ನೆ ಮೇವುದ ಕಂಡೆ, ಗುಹೇಶ್ವರಾ ! ಅರಸುವ ಬಾರೈ ಕಡೆಯ

ಹೊಲಕೆ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯರ ಸಂಬಂಧವೀಗ, ಅನುಭಾವ ಇಂತಪ್ಪ ಅನು
ಭಾವ ಪ್ರತಿಸಾಧಕರಾದ ಆತ್ಮ-ವಿತ್ತುಗಳು ಅಧ್ಯಾತ್ಮನ ನಿಲವು ನಿಜವನೆಯ್ದಲರಿ

ಯದೆ ಮರವೆಯಿಂ ಗತಿಗೆಟ್ಟು ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅನುಭಾವ-ಅನುಭಾವವೆಂಬ
ಣ್ಣುಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೆ, ಅನುಭಾವವೆಂಬುದೊಂದೆತ್ತು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತು ನಿಜವನೆಯೆಂಬುದೀಗ, ಜಡಭಾವದಿಂದ ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಜೀವನ
ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಂ-ಮಮತೆಗಳೆಂಬ ಕೋಡುಗಳು ಅತ್ಯುನ್ನತ
ಮಾಗಿಪುರ್ವೆಂಬುದೀಗ, ಎತ್ತು ಗೇಣುದ್ದ ಕೊಂಬು ಮೊಳದುದ್ದವೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆದಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟತನು ಗುಣವಿದಿದು ಜಡಭಾವವನೆಯಿಂದ
ಜೀವನ ನಿಲವು ಅನಾದಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಷೋಡಶಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ಚಿದಂಶಿಕ
ನೆಂದರಿಯಲೊಡನೆ ಎಂಬುದೀಗ, ಕೆಟ್ಟಿಂಟು ದಿನಕಂಡು ಹದಿನಾರು ದಿನವೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ತನುಗುಣವಳಿದ ಬಳಿಕ
ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪುನರ್ಜಾತನಾದ ಕಾರಣ ತನುಗುಣವಳಿದು
ದೀಗ, ನಿನ್ನೆಯೊಂದಾಯಿತ್ತು ಅಂತಪ್ಪ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ
ರಲದೀಗ, ನಿನ್ನೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ನಾಟಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ
ತನುಗುಣವಳಿಯದ ಮುನ್ನವೆ ಪ್ರಾಣನ ಧರ್ಮವಳಿದ ಕಾರಣವದೀಗ, ಮೊನ್ನೆ
ಯೊಂದಾಯಿತ್ತು ಆ ಪ್ರಾಣನ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಅವ
ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಮೊನ್ನೆ ಮೇವುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗ ಗ್ರಾಹಕನಾದ ಸಜ್ಜೀವನ ನಿಲವು ಮೀರಿದ ಸ್ಥಲವನೆಯಿದ್ದುಪ್ಪುದೆಂದು ಸ್ವಾನು
ಭಾವ ಮುಖದಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಿರ್ಪದೆ ಅನುಭಾವವೆಂಬುದೀಗ, ಗುಹೇಶ್ವರಾ! ಅರ
ಸುವ ಬಾರೈ ಕಡೆಯ ಹೊಲಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨

ಈಶ್ವರನ ದ್ರೋಣವ ಮಾಡಿ ಪದ್ಮನಾಭನ ನಾರಿಯ ಮಾಡಿ
ಕಮಲಜನೆಂಬುವ ಬಾಣವ ತೊಟ್ಟು, ತ್ರಿಭುವನವ ನೆಚ್ಚವನಾರೋ!
ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರ ಚಿನ್ನ ಮೆಟ್ಟಿ, ಸುವರ್ಣದ ಮಳೆಯ
ಕರಸಿದವರಾರೋ !

ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರೆಲ್ಲರು ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದರು
ಗುಹೇಶ್ವರಾ, ಶೂನ್ಯ ನೀಶೂನ್ಯದೊಳಗೆ.

ಟೀಕು: — ತಮೋ ಗುಣವೆ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣವೆ ನಾರಿಯಾಗಿ
ಅಲ್ಲಿ ರಜೋ ಗುಣವೆಂಬ ಶರವ ಹೂಡಿ ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲವನು ಗುರಿಮಾಡಿ
ಭವಬಾಧೆಗೊಳಗು ಮಾಡುತ್ತಿಹನು ಶಿವನೆಂಬುದೀಗ, ಈಶ್ವರನ ದ್ರೋಣವ
ಮಾಡಿ, ಪದ್ಮನಾಭನ ನಾರಿಯ ಮಾಡಿ ಕಮಲಜನೆಂಬ ಬಾಣವ ತೊಟ್ಟು ತ್ರಿಭು
ವನವ ನೆಚ್ಚವನಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಭವಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ಜಗದಲ್ಲಿ
ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಪಿತ ವಿದಿದಿರ್ಪ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರನು ಅಭೋಮುಖವಸ್ತುಂತಡಿ
ಗೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಮದಮುಖವ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಸಂಸಾರ ಜಲದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತ
ಲಿಯ್ಯದು ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದೀಗ, ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರ ಬೆನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಸುವ

ರ್ಣದ ಮೇಲೆಯ ಕರಸಿದವರಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಭವ ಕಲ್ಪಿತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ದುಃಖಗಳಾದ ಸಕಲಾತ್ಮರೆಲ್ಲರು ಜೀವ ಪರಮನ ಗುಣವಿಡಿದಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ, ದೇವ-ದಾನವ-ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಈ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಶೂನ್ಯ-ನಿಶೂನ್ಯದೊಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಉದಕದ ಕೊಡನ ಹೊತ್ತಾಡುವ ಗೊರವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ
ಉಲಿನಗೆಜ್ಜೆ—

ಚರಣದಲ್ಲಿ; ಉರಿಯಗೊರವನ ನೆರವ ಭರವಶದಿಂ ಬರಲು
ಬಹಳ ಮುಳ್ಳೆಡ್ಡ ಲಾದವಲ್ಲಾ, ಕಂಕಣ ದುಲಹು ನಂದಿ,
ಕಣ್ಣು ದೆರೆದಾ ಮುಳ್ಳೆಯಲು ಕಾಡುಗಿಜ್ಜಿದ್ದು ಕರಡನ ಸುಟ್ಟಂತೆ
ಪ್ರಾಣ ಗುಣ ಪ್ರದ್ವಂಶಕಂಗೆ ಅನೋನ್ಯ ಭಾವ ತ್ರಯವುಂಟೆ ?

ಶರಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದಿಲ್ಲ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು: — ಪರಮಾನಂದ ರಸಭರಿತನಾದ ಚಿದ್‌ಭಟನ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದಿಂ ನಟಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಯ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಕರದಲ್ಲಿ ದೃಢ ನಿಷ್ಠೆ ಕರಿಗೊಂಡಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಉದಕದ ಕೊಡನ ಹೊತ್ತಾಡುವ ಗೊರವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಚ್ಚರಿಯದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಂಭಾವ ವಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉಲಿನ ಗೆಜ್ಜೆ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಸ್ವಯಂ ಜೋತಿರ್ಲಿಂಗವೆಂಬ ಪುರುಷನ ಕೂಡುವ ಭಕ್ತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚರಿಸುತ್ತಿರಲಿದೀಗ, ಉರಿಯ ಗೊರವನ ನೆರವ ಭರವಶದಿಂ ಬರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಲಿಂಗವಿಕಳಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣ ಸತಿಗೆ ವಿಷಯಾದಿ ಕಂಡಕಂಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಮುಂದೊರಲಿದೀಗ, ಬಹಳ ಮುಳ್ಳು ಅಡ್ಡಲಾದವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬಹುಮುಖವಾದ ವಿಷಯಾದಿ ಕಂಡಕಂಗಳ ಶಿವೋಪಮೆಂಬ ಪರಮಾನಂದ ಭಾವ ಮಹಾಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಭಾವಲೋಕನ ಮಾತ್ರದಿಂ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಲಿದೀಗ, ಕಂಕಣದುಲಹು ನಂದಿಕಣ್ಣು ದೆರೆದಾ ಮುಳ್ಳೆಯಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಸ್ನಾನುಭಾವ ಜ್ಞಾನದಿಂ ವಿಷಯಾದಿ ದುರ್ಗುಣಂಗಳೆಳಿದು ಕಾಡಗಿಚ್ಚು ಕರಡನ ಸುಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಂದಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಾಣವಿಕಾರನ ಹಿಂಗಿ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯನಾದ ಶರಣನು ತಾನಿಡೆರೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿ ಭಾವರಹಿತನಾಗಿ ಅವಿರಳಾತ್ಮಕನಾಗಿರ್ಪನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

೪

ತೀದಿದರ್ದ ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿ-ಸುಳಿದಾಡುತ್ತ ಒಂದು

ಸುರ್ವಣದ ಬಿಂದು

ಅದು ಹಿಂದು-ಮುಂದಾಗಿ ನೋಡಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು

ಮಡುವ ತುಳುಕದೆ, ದಡವ ಸೋಂಕದೆ ಹಿಡಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ
ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಈಗಲೆ ಸಾಧ್ಯ !

ಟೀಕು:— ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನೋ ಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಬಿಂದು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ತಿಳಿದಿದರ್ ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿ-ಸುಳಿದಾಡುತ್ತದೆ ಒಂದು ಸುನರ್ಣದ ಬಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಖ ವಳಿದು ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡವರಿಗಲ್ಲದೆ ಗೋಚರಿಸದೆಂಬುದೀಗ, ಅದು ಹಿಂದು-ಮುಂದಾಗಿ ನೋಡಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನು ಆ ಮನೋ ಶರಧಿಯ ಕಲಕದೆ ದೇಹಧರ್ಮವ ಹೊಂದದೆ ಆ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಬಿಂದುವ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪರವು ಸಾಧ್ಯವಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮಡುವ ತುಳುಕದೆ ದಡವ ಸೋಂಕದೆ ಹಿಡಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಈಗಲೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗ ದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫

ಕಲಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ನರಿದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು—
ಹಲವು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ;
ಕಂಡವರು ತೋರಿ, ಕೇಳಿದವರು ಹೇಳಿ ಬುದ್ಧಿ ಗೆಟ್ಟವ ಶುದ್ಧಿಯ
ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ;
ತಲೆ, ತಲೆಯನೆ ನುಂಗಿ ಹಲವುದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ,
ತಲೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ !

ಟೀಕು:— ದೃಢ ಬುದ್ಧಿ ಕರಿಗೊಂಡ ಶರಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆಮೋರಿದ ಭಿನ್ನ ವಿವೇಕದ ತಾನೆ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಭೇದಿಸಿ ಸದ್ಭಾವ ಕರದಿಂ ಪಿಡಿದು ನಾನಾಸ್ಥಲ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಕಲಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ನರಿದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಹಲವು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣ ಚಾರಿತ್ರವ ಶೃತ ಮುಖದಿಂ ಕಂಡು ಗುರು ಮುಖದಿಂ ಕೇಳಿದ ಸ್ನಾನುಭಾವರ ಮುಖದಿಂ ಪರಾಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರ್ಥನೆ ಭಿನ್ನ ವಿಚಾರ ವರಿತ ಅಭಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂಬುದೀಗ, ಕಂಡವರು ತೋರಿರೆ ಕೇಳಿದವರು ಹೇಳಿರೆ ಬುದ್ಧಿ ಗೆಟ್ಟವ ಶುದ್ಧಿಯ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕವು ಮಹಾನುಭಾವ ವಿವೇಕವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ನಾನಾ ಸ್ಥಳ-ಕುಳವನೆಯ್ವಿ ಜಡ ಭಾವರಹಿತವಾಗಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲನೆಯ್ವಿ ಪುರಂದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ, ತಲೆಯನೆ ನುಂಗಿ ಹಲವು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ! ತಲೆಯ ಮೊದಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮೃಗ ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಆಹಾರವ ಕೊಂಡಿತ್ತು
ಹಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹರಿಯಿತ್ತು, ಅದ ಶುದ್ಧಿಯ ಮಾಡ ಹೋದಾತ
ನಿನ್ನ ಮರಳನು

ವೆಜ್ಜವಿಲ್ಲದ ಮಣಿಯ ದಾರವಿಲ್ಲದೆ ಪವಣಿಸುವ
ಗುಹೇಶ್ವರಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪರಿಯನೋಡಾ !

ಟೀಕು:— ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸಜ್ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನು ತನುಗುಣರಹಿತನಾಗಿ ಶಿವಸುಖಾ ನಂದನ ಸವಿಯುತ್ತ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚರಿತ್ರವಿಡಿದು ಗಲದಿಸುತ್ತಿರಮೀಗ, ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಆದಾರನ ಕೊಂಡಿತ್ತು ಹಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹರಿಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಸಜ್ಜೀವನ ನಿಲವನು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಮರಳಿ ಪುನರಪಿವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸನೆಂಬುದೀಗ, ಅದ ಸುದ್ದಿಯ ಮಾಡಹೋದಾಗ ನಿನ್ನ ಮರುಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನು ಅಭೇದ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅವಿರಳ ಪರವಸ್ತುವ ಪ್ರಾಣ ವಾಯು ಸೂತ್ರವಳಿದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೃಢಕಂಠದೊಳು ಆಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರಲೀಗ, ವೆಜ್ಜವಿಲ್ಲದ ಮಣಿಯ ದಾರವಿಲ್ಲದೆ ಪವಣಿಸುವ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪರಿಯನೋಡಾ ಎಂಬ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ನೀರಲೊಗೆದ ಮರಕ್ಕೆ ಕಾಣಬಾರದ ನೆಳಲು ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ಮರದ
ಹೆಸರೆನೆಲ

ಒಯಿದನೇನ ಬಲ್ಲಿರಿ, ಇದನೇನ ಬಲ್ಲಿರಿ,
ಅರಿದವ ಮರೆಯ ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದುದು

ಕಾಸಲಿಲ್ಲದ ತುಪ್ಪ ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಮಳ ಗುಹೇಶ್ವರನಿಪ್ಪ
ನಿರಾಳವ ನೋಡಯ್ಯ !

ಟೀಕು:— ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದ ಚಿತ್ಕಾಯೆ ಎಂಬುದು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ತೋರದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಲೇಪವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಲೊಗೆದ ಮರಕ್ಕೆ ಕಾಣಬಾರದ ನೆಳಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬೀಜವೆಂದೊಡೆ ಜನನ ಸ್ಥಲ. ಅಂತಪ್ಪ ಜನನಸ್ಥಲ ರಹಿತವಾಗಿರ್ಪ ಅಜಾತ ಸ್ವಯಂಭುವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ಮರದ ಹೆಸರೆನೆಲವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಿರ್ಣಯವ ಖಂಡಿತ ಭಾವಿಗಳಿರೆಯರೆಂಬುದೀಗ, ಇದನೇನ ಬಲ್ಲಿರಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ತಾನೆ ಮಹಾಘನ ವಸ್ತು ಅದೆ ತನ್ನ ನಿಜದ ನಿಲವೆಂದರಿದ ಶರಣ ಮರಳಿ ಇದಿರಿಟ್ಟಿರಸುವ ಮರವೆ ಗೊಳಗಾಗನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿದವ ಮರೆಯ ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದುದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಅರಿವು ತಾನೆ ಶೃತಿ ಮತವಲ್ಲದ ಸ್ವಯಂಭು ಜ್ಞಾನವಾದ ಕಾರಣ ಕಾಸಲಿಲ್ಲದ ತುಪ್ಪನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸ್ವಯಂಭು ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಕರ್ಮ ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನೆಯಿಂದೆರೆವುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವ ಸದ್ವಾಸನ ಜ್ಞಾನಿಯ ನಿರಾಳ ನಿಜಪದಸ್ಥನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಹೇಶ್ವರನಿಪ್ಪ ನಿರಾಳನೋಡಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಯ ಮಗನೊಬ್ಬ ಈನೆಮ್ಮೆಯ ಗಿಣ್ಣು ಬೇಡಿದನು
ಕೊಂಬಿಲ್ಲದ ಮರನನೇರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಹಣ್ಣು ಮೆಲಿದನು
ಗುಹೇಶ್ವರಾ, ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಇಳಿ ಇಳಿ ಎಂದೊಡೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಟೀಕು:— ಜನನ ಕರ್ಮಗಳಿಲ್ಲದ ಚಿದಂತಿಭೂತನಾದ ಆತ್ಮನು ನಿಜವಂ
ಮರದು ಜೀವ-ಭವ-ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಮಾಯಾ ಸುಖವ
ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಯ ಮಗನೊಬ್ಬ ಈನೆಮ್ಮೆಯ ಗಿಣ್ಣು
ಬೇಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮಾಯಾಸುಖವ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವನ,
ಕೊಂಬಿಲ್ಲದ ಮರನಂದೊಡೆ, ತಾಳಮರ ಅಂತಪ್ಪ ಮರದ ಗುಣಧರ್ಮವನುಳ್ಳ
ದೇಹವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತವನಾಶ್ರಯಿಸಿ ತತ್ಕರ್ಮ ಫಲಂಗಳನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ,
ಕೊಂಬಿಲ್ಲದ ಮರನೇರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬು ಹಣ್ಣು ಮೆಲಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ
ದೇಹ ಸುಖಗಳಂ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡಲಾರದೆ ಸಂಸಾರ ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಮರುಗು
ತ್ತಿದ್ದ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಇಳಿ ಇಳಿ ಎಂದಡೆ ಅಳು
ತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಸುತ್ತಲಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಧನು ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಂದ ಮೃಗವು,
ಒತ್ತಿದನಾ ಮೃಗವ ನಿರುಬಿನಲ್ಲಿಗೆಯಯ್ಯಾ,
ಸೋವವಾಸೋ ತೋವಾ ಎಂದೆನುತ್ತ ಎತ್ತಿದ ಮೃಗವು ಇರುಬು
ಗೊಂಡಿತ್ತು

ಇರುಬಿನ ಕುಳಿಯೊಳಗೆ ಕೊಲ್ಲದೆ ಕೊಂದನಲ್ಲ
ಮೃಗವನು ಅಳಿಯದೆ ಅಳಿದುದಲ್ಲ ! ಮಾಡಲಿಲ್ಲದ ಸೈದಾಗ—
ನೀಡಲಿಲ್ಲದ ಬೋನ ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ತೃಪ್ತಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಟೀಕು:— ಭ್ರಾಂತ ವ್ಯಾಪಾರವಳಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಸುತ್ತಲಿಲ್ಲದ
ವ್ಯಾಧನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದುಸ್ಸಂಚಲ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಜ್ಜಿವನೆಂಬುದೀಗ,
ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಂದ ಮೃಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜಿವನ ಅವಿರಳಭಾವದತ್ತಿಭಿ
ಮುಖವ ಮಂಡಲದೀಗ, ಒತ್ತಿದನಾ ಮೃಗವ ನಿರುಬಿನಲ್ಲಿಗೆಯಯ್ಯಾ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿಭಿಮುಖವಾದ ಜೀವನು ದಾಸೋಹ-ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತ
ಅವಿರಳ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಲಲದೀಗ, ಸೋವ ವಾಸೋ ತೋವಾ ಎಂದೆನುತ್ತ ಎತ್ತಿದ
ಮೃಗವು ಇರುಬುಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅವಿರಳ ಭಾವದ ಚಿತ್ ಕೂಪ
ದಲ್ಲಿ ಆ ಜೀವನ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಬಂಧಿಸದೆ ಸುವಿವೇಕ ಬೋಧೆಯಿಂ ಸೀಡಿಸು
ತ್ತಿರಲದೀಗ, ಇರುಬಿನ ಕುಳಿಯೊಳಗೆ ಕೊಲ್ಲದೆ ಕೊಂದನಲ್ಲಾ ಮೃಗವನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾಜೀವನು ತಾನಿದು ತನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣ ನಷ್ಟವಾಗಿರ್ಪ
ಸಾಗಿ ಅದೀಗ, ಅಳಿಯದೆ ಅಳಿದುದಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಪ್ರಕೃತಿ

ವಿಕಾರವಳಿದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ನಿರುಪಾಧಿಕವದ ಶುದ್ಧ ಸುಪಕ್ವಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಪರ ಮಾನಂದ ಪದಾರ್ಥನನು ಇದಿರಿಟ್ಟು ಅರ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಎರಡಿಟ್ಟು ಕೈಕೊಳ್ಳದೆ ಲಿಂಗವು ಪರಮಾನಂದವನೆಯ್ದು ಶರಣಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಸುಖವ ಕರುಣಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮಾಡಲಿಲ್ಲದ ಸೈದಾನನೀಡಲಿಲ್ಲದ ಬೋನ ಅರ್ಪಿತ ವಿಲ್ಲದ ತೃಪ್ತಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦

ಗಂಗಾದೇವಿ ಮುಂಡೆಯಾದಳು, ಗೌರಿದೇವಿ ಒಲೆಯ ಕಳದಳು
ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ನರಳಿದರು ವಾಯುದೇವ ವಿಮಾನವ
ಹೊತ್ತು,

ವಾಸುದೇವ ತಲೆಗೊಳ್ಳಿಯ ನಿರಿಸಿದ,

ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಸತ್ತನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ !

ಟೀಕು:— ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗ ಮನಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ವೇದಿಸಿ ನಿಜೈಕ್ಯವಾಗಲು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಪತಿಪತಿಭಾವ ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಿರ್ಪಳೆಂಬುದೀಗ, ಗಂಗಾದೇವಿ ಮುಂಡೆಯಾದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಅಚಾರವಳಿ ದುಳಿದಿರ್ಪಳೆಂಬುದೀಗ, ಗೌರಿದೇವಿ ಒಲೆಯ ಕಳದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ ಸ್ವರಂಗಳು ಧ್ಯಾನಾನಂದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸೂತಕವಳಿ ದಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಬ್ಬರು ನರಳಿದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವು ನಿವೃತ್ತಿಮುಖವನೆಯ್ದಲು ಆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಪದವ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಅದು ಪರಮ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಕನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ವಾಯುದೇವ ವಿಮಾನವ ಹೊತ್ತು ವಾಸುದೇವ ತಲೆಗೊಳ್ಳಿಯ ನಿರಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಪದವು ನಿರ್ವಾಮನನಿಸಿಪುರ್ದೆಂಬುದೀಗ, ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಗುಹೇಶ್ವರ ಸತ್ತನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯ ಲೊಂದೈವಾಗಿಲ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಲು ವಳಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದೆ

ತರುವಕ್ಕಳ ಕೂಡಿ ನೀರಾಟವ ಹೊಕ್ಕುವುಟ್ಟಿದ

ಹೋಗಾಡಿಹಳೆಂದು—

ಬಾಯ ಬಾಯ ಕುಟ್ಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾಶವೆಂಬ ಕಿರುಗೆಯನುಗಿದು—

ಕೊಂದಳು ನಮ್ಮವೈ.....ಗುಹೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಆತ್ಮನು ಅವಿಚಾರದಿಂದಿರ್ಪ ಕರಣವೃತ್ತಿಗಳಿಂ ಸಂಸಾರ ಜಲ ದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಲು ಜನ್ಮ ಸಫಲವಾಗದೆಂದು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾಡಿಸಿ ರಜೋಗುಣ

ವೆಂಬ ಪಾಶವ ಕಳದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯನಿರ್ದೋಷವಾದವನು ನಿಜಜನನಿಯಪ್ಪ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿ; ಇಂತು ರಜೋಗುಣವನಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಚಿನ್ಮಾತೆಯ ತಾನೇ ನಿಜೋಪದೇಶ ಕರ್ತೃವಾದಾತ್ಮ ಜನಕನಾದುದರಿಂದ ತ್ರೀಗುರುವಿನೊಡನೆ ಮಹಾನುಭಾವ ವಿವೇಕ ಮಥನವ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖವದೆಯ್ದಿ ಲಿಂಗ ಶರಣನೆನಿಸಿ ನಿರ್ಭವನಾ ಗಿರ್ಪ ಶರಣ ಎಂಬುದು ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೧೨

ನೆರಗ ಹಿಡಿದನು, ಸೀರೆಯ ಹರಿದನು, ಹುಟ್ಟಿ ಮುರಿದನು
ಕಂದಲನೊಡವನು ಭಂಡನವ್ವಾ, ಲಜ್ಜೆ ಭಂಡನವ್ವಾ !
ಕಂಡಡೆ ನುಡಿಸದಿರಲೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಆಯುಷ್ಯ ಹಿರಿದು
ಭಾಷ್ಯೆಕಿರಿದು ಭವಗೆಟ್ಟು ಹೋದ ಗುಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಯ್ಯೆಗೆ ಮೂಗಿಲ್ಲ
ತಂಗಿ !

ಟೀಕು:— ಶರಣ ಸತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರವ ಬಿಡಿಸಿ ಕರ್ಮಪಾಶವ ಹರಿಯಲದೀಗ, ನೆರಗ ಹಿಡಿದನು ಸೀರೆಯ ಹರಿದನು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಾಗೂ ಶರಣಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ-ದೇಹ ಧರ್ಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿ ಮುರಿದನು ಕಂದಲನೊಡವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತೊಪ್ಪುವ ಶರಣ ಸತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಭಿನ್ನ ಭಾವದ ಲಜ್ಜೆಯಳಿದು ನಿರಾಭಿಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಿರಲೀಗ, ಭಂಡನವ್ವಾ, ಲಜ್ಜೆ ಭಂಡನವ್ವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಿ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನರಿದ ಶರಣ ಸತಿ-ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಖದಿಂದಲಿವ ಸೋಹಂ ಭಾವವಳಿದು ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಲವೀಗ, ಕಂಡಡೆ ನುಡಿಸದಿರಲೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ನಿಶ್ಚಯವೇದಿಯಾದ ಶರಣ ಭರಿತ ಲಿಂಗದ ನಿಲವು ನಿತ್ಯವಾಗಿ, ನಿರ್ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ನಿರ್ಭಾವವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಭಾವವಾಗಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ, ಆಯುಷ್ಯ ಹಿರಿದು ಭಾಷ್ಯೆ ಕಿರಿದು ಭವಗೆಟ್ಟುಹೋದ ಗುಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಯ್ಯೆಗೆ ಮೂಗಿಲ್ಲ ತಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಭೋಗಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಕಂಗಳು ತಿರುಳು ನುರುಹಿ ಅಡಿಯ ಬೀಜವ ವೇದವರಿಯಲಿ
ಸುಟ್ಟು ಆ ಭಸ್ಮವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ
ಅರಳಿಯ ಮರದೊಳಗಾಡುವ ಗಿಳಿಯ ಎಲೆ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ
ಅರಳಿ ಹುನ್ಪ ಇತ್ತು ಫಲ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ !

ಎಲೆ ಉದುರಿತ್ತು ಆ ಮರದ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ
 ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರಣೆಯ ಬೆಟ್ಟ, ರುದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ದಾಳಿಮಾಡಿ
 ಗ್ರಾಮ ಮಧ್ಯದೊಳೊಂದು ಕೊಂಡವ ಸುಟ್ಟು
 ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನ ಹಿಡಿದು ಕೈ ಸಂಕಲೆಯ ನಿಕ್ಕಿ
 ಗಂಗೆವಾಳುಕರಿಗೆ ಕೈಲಾಸವನಿತ್ತು ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಯೆಂಬ ನಾಮವ
 ನಷ್ಟಮಾಡಿ,
 ವಿಶ್ವ ಮೂರ್ತಿಯ ಪಾಶಮಂ ಪರಿದು ಮುಕ್ತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟವಂ
 ಕಟ್ಟಿ,

ಆ ಮೂರ್ತಿ ಗಣೇಶ್ವರರಿಗೆ ಐಕ್ಯಪದವನಿತ್ತು
 ಬಟ್ಟ ಬಯಲ ಕಟ್ಟಕಡೆ ಎನಿಸಿದ ನಿಜಗುರು ಭೋಗಸಂಗನಲ್ಲಿ,
 ಸಯವಾದ ಅಲ್ಲಮ, ಅಜಗಣ್ಣ, ಚನ್ನ ಬಸವರಾಜ ಮುಖ್ಯವಾದ
 ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದನು.

ಟೀಕು:— ಶ್ರುತಿಮತವಹ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅರವಿನ ಮರವೆಯ ದಹಿ
 ಸಲು ಆ ಅಹಂಕಾರದ ಭಸ್ಮೀಕೃತ ಮಾಡಲದೀಗ, ಕಂಗಳ ತಿರುಳನುರುಹಿ
 ಅಡಿಯ ಬೀಜವ ವೇದವರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂಲಹಂ
 ಕಾರವ ದಹಿಸಿದ ಚಿದ್ ವಿಭೂತಿಯ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಲದೀಗ,
 ಆ ಭಸ್ಮವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನು ಶರೀರ
 ವೆಂಬ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಹಂಸನು ಪ್ರಪಂಚು ದಶಗತವಾಗಿಪುರದ
 ನರಿದು ಜೋಡ್ಯವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಅರಳಿಯ ಮರದೊಳಗಾಡುವ ಗಿಳಿಯ
 ಎಲೆ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಪಂಚುದಳಗತವಾದ
 ಜೀವನ ಗುಣವರಿವಿನ ಭೇದದಿಂದ ಅಳಿಯಲು ಆ ಶರೀರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ
 ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಕುಸುಮ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಕರ್ಮಫಲವಿಲ್ಲದಿರಲದೀಗ, ಅರಳೆ
 ಹೂವಾಯಿತ್ತು ಫಲನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಪ್ರಪಂಚು
 ದಳಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎಲೆ ಉದುರಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು
 ಪ್ರಪಂಚು ರಹಿತವಾದ ಶರೀರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಮೂಲನಾಶವ
 ಮಾಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮರದ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ತನುಗುಣವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಿದ ಶರಣನು ರಜೋಗುಣವ
 ಭಂಗಿಸಿ ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ತನುವ ಸೂರೆಗೊಳಲದೀಗ,
 ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಣಿಯ ಬೆಟ್ಟ ರುದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸಮಗ್ರಹಕನಾದ ಶರಣನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗ ಮಧ್ಯಸ್ಥ
 ವಾಗಿ ಆಶಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಉರಿವುತ್ತಿದ್ದ ಮನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಕೂಪವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ
 ಸುಟ್ಟು ಆ ವಿಷಯ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಬೆಳುವ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಭಾವವ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
 ನಿಲಿಸಲದೀಗ, ಗ್ರಾಮಮಧ್ಯದೊಳೊಂದು ಕೊಂಡವ ಸುಟ್ಟು ಯಜ್ಞಪುರುಷನ

ಹಿಡಿದು ಕೈ ಸಂಕಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಾತ್ಮ-ಭಾವ-ಧ್ಯಾನಾನು ಸಂಧಾನವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನೆಯಿಸಿ ಲದೀಗ, ಗಂಗೆ ಮುಳುಕರಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯಪದವನಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, (ವಚನ ದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೈಲಾಸಪದವನಿತ್ತು ಎಂದಿದೆ.) ಇಂತು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ನಿಜಪದ ದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಷ್ಟತನು ಗುಣಾತ್ಮನೆಂಬ ನಾಮವನಡಗಿಸಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ ಭವಬಂಧವ ತೊಲಗಿಸಲದೀಗ, ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯೆಂಬ ನಾಮವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯ ಪಾಶವಂ ಪರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖ ವಾದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವನಿತ್ತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ನಿಜಪದದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟವಂ ಕಟ್ಟಿ ಆ ಮೂರ್ತಿ ಗಣೇಶ್ವರರಿಗೆ ಐಕ್ಯಪದವನಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿರ್ಣಯವನರಿದು ನಿರಾಕಾರ ಪರತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಾದ ಶರಣರೆ ನಿಜಮಹಿಮರೆಂಬುದು ಈ ವಚದದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

೨

ಅಂಗದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲೊಂದು ಅಂಗವದೆ ನೋಡಾ !
ಲಿಂಗದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲೊಂದು ಲಿಂಗವದೆ ನೋಡಾ !
ಈ ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರಿದ ತಲೆಯು
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಂಡ ಉದಯವಾಯಿದ್ದ ಕಂಡೆ.
ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಲೆ, ಮುಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ
ಮೂಗಿನ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ತೋರಣನಂಗಳ ಮುತ್ತಸರವ-
ಪವಣಿಸುವ ಜಾಣೆಯ ಕಣ್ಣು ಕೈಯ್ಯ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಮದುವೆಯ ಮಾಡಿದರೆಮ್ಮವರು, ಆ ಲಿಂಗದಿಂದ ರೂಪಲ್ಲದ,
ನಿರೂಪಲ್ಲದ,
ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ, ಸೊಬಗಿನ ಅಭಿನವ ಶಿಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಆ ನಾಮವ ಹಿಡಿದು ಕರೆದಡೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿತ್ತು
ನೋಡಿದಡೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂದಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪಿದಡೆ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು

ಅರಸ ಹೋದಡೆ ಅವಗವಿಸಿತ್ತು ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ

ಇದರ ಕೌತುಕದ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳಯ್ಯಾ ?

ಟೀಕು:— ಅಂಗ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಪ್ರಕೃತಿ ಲಿಂಗಭಾವದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾವಧಾನ ವಿದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಕಾಣಬಂದರ್ಥ. ಇಂತು ಭಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವ ಸಂಕಲ್ಪ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕರ್ಮಕಾಂಡ ಉದಯವಾಗಲದೀಗ ಈ ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರಿದ ತಲೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಂಡ

ಉದಯವಾಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತುದಯವಾದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಮಾಚಾರವ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ವಾಸನಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮುಕ್ತಿಯಲಂಕಾರಮಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಲೆ ಮುಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಅರಿವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯ ನಿಜಾಶ್ಯತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಯವಪ್ಪ ಮುಕ್ತಾಫಲಂಗಳ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಂಧಿಸುವ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಕರದಿಂದ ಸ್ವಾಯತನಾದ ಚಿದ್ಭಾನಲಿಂಗವೆಂಬ ಪುರುಷಂಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಕೈಗೂಡಿಸಿದರು ಸದ್ಭಾವಾದಿ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಣಂಗಳ ಮುಕ್ತಾಸರವ ಪವಣಿಸುವ ಜಾಣೆಯ ಕೈಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯ ಮಾಡಿದರೆಮ್ಮ ವರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗಾನುಭಾವದಿಂದ ಜಡಾಜಡ ಕಲ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಲೇಪಮಯವಪ್ಪ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗವು ಉದಯವಾಗಲದೀಗ, ಆ ಲಿಂಗದಿಂದ ರೂಪಲ್ಲದ ನಿರೂಪಲ್ಲದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ಸೊಬಗಿನ ಅಭಿನವ ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಲಿಂಗ ನಾಮವ ಬಿಡದೆ ಸ್ಮರಿಸಲೋಡನೆ ಮನೋಮುಖದಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ನಾಮವ ಹಿಡಿದು ಕರೆದಡೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಮನೋಮುಖದಿಂದ ನೆನಹು ರೂಪವಾಗಿ ಕುರುಹುದೋರುವ ಲಿಂಗವನರಿವುತ್ಪ್ರಿರಲು ಭಾವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಪುರಂದೆಂಬುದೀಗ, ನೋಡಿದಡೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅದ್ವೈತ ಭಾವ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಅಸ್ಪಿದಡೆ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿಜಟಿ ನಿಲವು ಅರಿವವರ ಭಾವಭರಿತವಾಗಿಪುರಂದೆಂಬುದೀಗ, ಅರಸ ಹೋದಡೆ ಅವಗನಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿರ್ಣಯವ ಸಾಧ್ಯತರವಾಗಿಪುರಂದೆಂಬುದೀಗ, ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ ಇದರ ಕೌತುಕದ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಕುರುಡನ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಹೆಳವನ ಶಿರಸ್ಸ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿದರಯ್ಯ !
ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಟಿನು ಪರಿಚಾರಕನು ನೋಡಾ !
ಮೂಗ ಹೇಳುವ ಮಾತ ಬಧಿರನು ಕೇಳಿ

ಅತ್ತೆಯನಳಿಯ ಮದುವೆಯಾಗಿ,

ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಮಗುವು,

ಮೊರೆಗಟ್ಟು ತಂದೆ ತಾ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಾಗಿ-

ತ್ರಿಪುರದ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ದೇಗುಲವಿದ್ದಿತ್ತು.

ದೇಗುಲವರ ನೋಡಹೋದರೆ ದೇವರು ದೇಗುಲವ ನುಂಗಿದರು

ಇದ ಕಂಡು ಅನು ಬೆರಗಾದೆನು ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ !

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನಹೀನವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಹೀನವಾದ ವೇದಾಂತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಕಾಂಡವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಉಭಯ ಗುಣವಳಿದು ಉಭಯ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಕುರುಡನ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಹೊಳವನ ಶಿರಸ್ಸ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿದರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತ ವಾದ ಸತ್ತ್ವಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮರಹಿತವಾದ ಭಿನ್ನಭಾವಿಯ ಯೋಗ ಕಾಂಡ ವಿಡಿದು ಸತ್ಕೃತ್ಯವ ನಡಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಟಿನು ಪರಿವಾರಕನು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ನಿಶ್ಚಯ ವೇದಿಯ ನಿಯಮವಂತ ಗತನಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾನುಭಾವಿಯ ಬೋಧೆಯನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗ ಹೇಳುವ ಮಾತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದಾಕಾಶ ವಿಷಯ ರಹಿತವಾದ ವಾಗ್ ವ್ಯವಹಾರಿಯ ಶಬ್ದಾಡಂಬರವಳಿದು ನಿಜಂಶ್ರುತ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಲದೀಗ, ಬಧಿರ ಕೇಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದಯವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ವಲ್ಲಭವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೂ ಶರಣಂಗೂ ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನೆಂಬ ನಾವ.ವಾಯಿತ್ತು ಅದು ಕಾರಣ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಶರಣ ಕೈವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅತ್ತೆಯನಳಿಯ ಮಮವೆಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಶರಣನ ಸಮರಸ ಸಂಗದಿಂದಿರಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜನಿಸಲದೀಗ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತೊಂದು ಮಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಶರಣ ಉಭಯ ಭಾವದ ನೀತಿಬಿಟ್ಟು ಕೈವಿಡಿಯಲದೀಗ, ಮೊರೆಗೆಟ್ಟು ತಂದೆ ಮಗಳ ಮಮವೆಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣ ತ್ರಿಕೂಟ ಮಧ್ಯದ ಚಿದಾಕಾಶವೆಂಬ ಶಿವಾಲಯದ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಭಾಲಿಂಗವ ಕಾಬ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಶಿವಯೋಗ ಮಾರ್ಗ ವಿಡಿದು ಗಮಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ತ್ರಿಪುರದ ಮಧ್ಯಮೊಳಗೆ ದೇಗುಲವಿದ್ದಿತು ದೇವರ ನೋಡ ಹೋದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲಾ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಟಪವೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಭಾಲಿಂಗವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದಾ ಶಿವಯೋಗಿಗೆಂಬುದೀಗ, ದೇವರು ದೇಗುಲವ ನುಂಗಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದನರಿವ ಶಿವಯೋಗಿ ಪರವಸ್ತು ವಿಸಲ್ಲಿ ಪರವಶವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದೆ ಕಂಡು ಅನು ಬಿರಗಾದೆನು ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ವೈಕ್ಯ ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ಉಲುಹು, ಹೂವಿಲ್ಲದ ಪರಿಮಳ
ಕಾಯಿಲ್ಲದ ಹಣ್ಣು, ರಸವಿಲ್ಲದ ನವರುಚಿ ಮೆಲ ಬಲ್ಲವರಾರೋ !

ಕಾಲು-ಕೈ ಇಲ್ಲದ, ಕಿವಿ-ಮೂಗಿಲ್ಲದ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನು ಆ ಹಣ್ಣು
ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದನು
ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತೇಗಿ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕೃರ್ಪಿಸಿ
ಆ ಪ್ರಸಾದವು ಬಾಯಿಂದ ಉಂಡು ನಿಜ ಗುರು ಭೋಗ

ಸಂಗನೊಳು,

ಒಚ್ಚುತ ಹೋದ ಶರಣರ ಇರವು ಅರಳೆಲೆಯ ಸಿಂಗಾರದ—
 ಸರ ಮಾಲೆಯ ಸರಕನವ ಪಸರವನಿಕ್ಕಿ ಮಾರುವ
 ಬಹುಭಾಷಿಗಳೆಂತು ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪುದು ಹೇಳಯ್ಯಾ !

ಟೀಕು:— ಮೂಲಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದ ಚಿದಾ ಪಿಂಡವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚು
 ದಳಂಗಳೆಲ್ಲದೆ ಉಲಿವುತ್ತಿಹ ಮಂತ್ರ ತತ್ವಂಗಳೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತ
 ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ಉಲುಹೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಗುಣರಹಿತವಾದ ಶಿವ
 ಸದ್ವಾಸನೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಹೂವಿಲ್ಲದ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಫಲರಹಿತವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಫಲವು ಪರಮಾಮೃತರಸ ತೊಟ್ಟಿಡಲದೀಗ,
 ಕಾಯಿಲ್ಲದ ಹಣ್ಣೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಷಯರಸವರತ ಪರಮ ಸೌಖ್ಯವಿಹು
 ದೆಂಬುದೀಗ, ರಸವಿಲ್ಲದನವದ ರುಚಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪು ಪರಮಾ
 ಮೃತ ಫಲವನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವರ ಪೂರ್ವವೆಂಬುದೀಗ, ಮೆಲ ಬಲ್ಲವರಾರೋ
 ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮರ್ಭಾವ-ದುಕ್ಕರಿತ್ರ-ದುರಹಂಕಾರ-ದುರಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದ
 ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ಸದ್ವಾಸನ ವಿಷಯವಹ ಸ್ವಾನುಭಾವಮುಖದಿಂದ
 ಮುಕ್ತಿಫಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸಲದೀಗ, ಕಾಲು ಕೈ ಇಲ್ಲದ, ಕಿವಿ-ಮೂಗಿಲ್ಲ ಹುಟ್ಟುಗು
 ರುಡು ಆ ಹಣ್ಣುಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅನುಭವಿಸಿದ ಶರ
 ಣನು ಅರಿವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಣಿದು ಅನುಭಾವಾಶ್ರಮಿನಿಂದ ನಂದಿಸುತ್ತಿರಲೀಗ,
 ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ದಣಿದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತೇಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖವ
 ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಲದೀಗ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕ
 ಪಿರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಸನ್ನ ಪರಿಣಾಮವ ಚಿದ್ವಾರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಜ
 ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತಿಯಾದ ಶರಣನು ನಿಲವು ಶೃತಜ್ಞಾನವನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿಗಣವ
 ನೊಪ್ಪುವಿಟ್ಟು ವಾಗಾಪ್ಪತ್ತವೆಂಬ ಭಂಡವ ಪೊಸತೆನಿಸಿ ಪವಸರಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಮಾರುವ
 ಭಾಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂಬುದೀ, ವಚನದರ್ಥವು.

೫

ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ
 ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನೊಬಗ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೂಡಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಡಿನ ತಲೆ
 ಒಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ದೇವರಕಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಗಿಡುವಿನ ಪತ್ತೆಯ ಕೈ
 ಮುಟ್ಟದೆ ಕೊಯ್ದು
 ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಯ ಜಲವ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸ
 ಹೋದಡೆ

ಸತ್ತ ದೇವರೆದ್ದು ಪೂಜಾರಿಯ ನುಂಗಿದರು ನೋಡಾ !

ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡದು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು ನಿರಾಳವಾದ ನಿಜಗುರು

ಭೋಗೇಶ್ವರಾ !

ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಸತ್ತ ದೇವರನು ಸಾಯವವರು

ಪೂಜಿಸ ಹೋದಡೆ ಸತ್ತವರೆದ್ದು ಯಮೋ !

ಟೀಕು: — ಸ್ವಾನುಭಾವ ಮುಖದಿಂದಿರುವ ವಸ್ತುವ ಜ್ಞಾನವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಶಿವೋದಂ—ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜವಸ್ತುವಿನ ಮಹಾನುಭಾವನ ನಿಜಾಶ್ವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಬಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಸದ್ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಾವದಿಂದ ಸಾಗಿಸಲದೀಗ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಸ್ತು ಗೋಷ್ಠಾಂತರಂಗದರಿವಿನ ಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಜೈಕ್ಯವಾಗಲದೀಗ, ಕಣ್ಣು ಕಾಡಿನ ತಲೆ ಬಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವೇವರು ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜನನ ರಹಿತವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕವೃಕ್ಷದ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಎಂಬುದೀಗ, ದುಟ್ಟಿದ ಗಿಡುವಿನ ಪತ್ರೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕವ ಭಿನ್ನಭಾವದಿಂದ ಪಡಿಯದೆ ಅಭಿನ್ನ ದಸ್ತದಿಂದತ್ತಲದೀಗ, ಕೈಮುಟ್ಟಿದೆ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಷಯ ರಸಪರತ ಉಗ್ಮನಿಯ ಮನದ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ಜಲವ ಬಿಡ್ಬದದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅಂತರ್ಮುಖಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ತರಲದೀಗ, ಬತ್ತಿದ ಕಿರಿಯ ಜಲವ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವ ಶಿಕ್ಷಿತ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಪಡಿದು ಭಜಿಸುವ ಭಾವನೆಯಿಂದಿರ್ಪ ಶರಣನ ಆ ಸತ್ತವೆನಿಸಿದ ನಿಜವಸ್ತು ಚಿಚ್ಛ್ರಿತ ಸ್ವರೂಪವಾಗವಗವಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಹೋದಡೆ ಸತ್ತದೇವರೆದ್ದು ಪೂಜಾರಿಯ ನುಂಗಿದರು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದನರಿದು ಅರಿವಿನ ಮುಖದಿಂದಾಚರಿಸಿ ಸ್ಥಲ-ಕುಳ ಸರ್ವ ನಿರ್ವಾಹವಾಗಿ ನಿಂದ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ನಿಜ ದೊರಕೊಳ್ಳದೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡದು ನೆಲೆಗಟ್ಟು ನಿರಾಳವಾದ ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಲ್ಲದೆ ಆ ನಿಜವಸ್ತುವ ಜೀವನ ಗುಣವುಳ್ಳವರು ಭಜಿಸಿ ಭಾವಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾದೆವೆಂಬುದೆಲ್ಲವು ಮಿಥ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ತದೇವರನು ಸಾಯದವರು ಪೂಜಿಸಿ ನಿತ್ಯವ ಹದಿದೆಹೆವೆಂಬ ಮಾತೆಲ್ಲಿಯದೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಅಂಗೈಯಗಲದ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಆಕಾರದುದ್ದ ಎತ್ತು ತಪ್ಪಿತ್ತು
ಅರಸ ಹೋಗಿ ಹಲಬರು ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಆರಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡುವೆ ಅಗುಸೆಯ ನಿಕ್ಕುವೆ ಜಲಗರ ಕರೆಯಿಸಿ

ಜಲವ ತೊಳಯಿಸಿ

ಅಘಟಿತ ಘಟಿತ ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬಾರಯ್ಯ!

ಟೀಕು: — ಸರ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಜೀವನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯನರಿಯದೆ ಕುರುಹುಗೆಟ್ಟಿರಲದೀಗ, ಅಂಗಯ್ಯಗಲದ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಆಕಾಶದುದ್ದ ಎತ್ತು ತಪ್ಪಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ನಿಲವನರನ ಕಂಡೆಹೆ

ನೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ಪವರೆಲ್ಲರೂ ಪಥವ ಕಾಣದೆ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿಹರೇಂಬುದೀಗ, ಅರಸ ಹೋಗಿ ಹಲವರು ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ ತೊಳಲುುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದನರಿವ ಶರಣನು ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಮುಖ ಹೋಗಲಿಯ್ಯದಿರಲದೀಗ, ಅರಿಗೆ ದೂರವೆ ಆಗುಸೆಯನಿಕ್ಕುವೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಕಾರವಳಿದು ಶರಣನು ಸವ್ವಾಪಾದಿ ಸದ್ಗುಣಂಗಳಿಂ ಮನವ ಶೋಧಿಸಿ ಜೀವನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡೆಂದು ೨೬ ಗುರುವಿಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಜಲಗರ ಕರಯಿಸಿ ಜಲವ ತೊಳಯಿಸಿ ಅಘಟಿತ ಘಟಿತ ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬಾರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ಕುದುರೆಯ ನಿರಿದ ರಾಹುತ ಕುದುರೆ ಕೆಟ್ಟಿತೆಂದು ಅರಸ ಹೋಗಿ
ಇರುಬಿಲಿ ಬಿದ್ದಡೆ

ಬಳ್ಳು ತರುಬಿ ಕುದುರೆ-ರಾಹುತ ನಿಬ್ಬರ ನುಂಗಿತ್ತು
ಇದೇನು ಸೋಜಿಗ ಹೇಳಾ ನಿಜ ಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ಪ್ರಾಣವಾಯು ಜೈತನ್ಯವಿಡಿದಿರ್ಪ ಜೀವನೆಂಬುದೀಗ, ಕುದುರೆಯನೇರಿದ ರಾಹುತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಾತ್ಮನು ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯನೆಯ್ವಿತ್ತೆಂದರಿದು ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂ ಸಾಧಿಸಹೆನೆಂದು ತನುದಂಡಣೆಗೊಳಗಾಗಲದೀಗ, ಕುದುರೆ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಅರಸಹೋಗಿ ಇದುಬಿಲಿ ಬಿದ್ದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಕರ್ಮಯೋಗಬದ್ಧವಾದ ಜೀವನ-ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಯ್ಯದೆ ತನ್ನೊಳಗಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಶಿವಯೋಗಾನುಭಾವದಿಂದಿರ್ಪುದು ಸತ್ವಣಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ, ಬಳ್ಳು ತರುಬಿ ಕುದುರೆ-ರಾಹುತ ನಿಬ್ಬರನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಯೋಗದ ನಿಲವ ಗುರುಮುಖದಿಂ ಬೆಸಗೊಳುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇದೇನು ಸೋಜಿಗ ಹೇಳಾ ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮

ಇದ್ದು ಜೀವನಲ್ಲ, ಸತ್ತು ಹೆಣನಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆ ಮುಟ್ಟಿದು
ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯದು, ಹಿಂದಾದಡೆ ಏರುವದು
ಹೇಡಿಯಲ್ಲ, ಕಲಿಯಲ್ಲ, ಇಕ್ಕಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ತೆಗೆಯದು
ಮೊನೆಗೆ ನಿಲ್ಲದು, ತೆಕ್ಕಿಗೆ ಬಾರದು ಕಾದ ಬಂದ ಕಲಿಗಳನೆಲ್ಲ
ಅಗಿದಗಿಮ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ! ಅರಿದಹೆನೆಂದಡೆ ಅರಿಯ

ಬಾರದು

ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರಯ್ಯ ! ಇಹ ಪರ ನಷ್ಟವಾದ ಮಹಾವೀರ

ಧೀರರಿಗಲ್ಲದೆ

ಮುಕ್ತಿಗೆ ದೂರವಾದ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳ ನೆನಪೆಂಬ ಜೋಡತೊಟ್ಟು
ಆವರ ಕರುಣ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ವಜ್ರ ಘಟಿಕೆಯ ಧರಿಸಿ
ಗುರುಕರುಣವೆಂಬ ಅಗಲ ಪಿಡಿದು ಮುಂಡಬಿದ್ದು,
ತಲಿಯಲ್ಲಿರಿವೆ ನಿಜ ಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರಾ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಬೇಡುವನಲ್ಲ!

ಟೀಕು:— ಪರನಾತ್ಮ ತತ್ವವು ಸರ್ವಚೈತನ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಜೀವವಿಕಾರಿಯಲ್ಲ
ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದು ಜಡಭಾವಿಯಲ್ಲ ಮರವೆಯಪೂರ್ವದ್ದು ಆರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿ
ಸಲು ಅರಿಯೆನೆಂದು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಮುಂದುದೋರುವದು ಅ ರ ದೆ ನೆಂ ದು
ಮುಂದುವರಿಯಲು ಕುರುದು ದೊರದು ಸೋಲಲರಿಯದು ಹೃದಯಾಂತರಾಳ
ದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಚಾರಿತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಧ್ಯಾನಾತೀತವಾಗಿರ್ಪುದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದು,
ಸಾಧಕರ ಸಂದರಿಸುತ್ತಿದುದು, ಅರಿಗುತಿಯಬಾರದು, ಬಲ್ಲವರ ಪೂರ್ವ ಇಹ
ಮುಕ್ತರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯರತ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಾರೂಢವಾದ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಇಂತಿ ನಿಷ್ಪ
ಲದಾಯಕರಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅರಿವೆಂಬ ವಜ್ರಾಂಗಿಯಂ ಧರಿಸಿ ಅವರ ಕೃಪಾ
ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಪರಮಾಮೃತ ಘಟಿಕೆಯಂ ಸೇವಿಸಿ ಗುರು-ಕರು
ಣವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರಮಂ ಪಿಡಿದು ತನುಗುಣವೇನಾದರೂ ಆರಿವಿನ ಮುಖದಿಂದಾ
ವಸ್ತುವ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದಿರ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೯

ಮೂರು ಲೋಹದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಏಳು ಸುತ್ತಿನಗಳು ನೋಡಾ !

ಆ ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ಒಂಭತ್ತು ದುರ್ಗವಿವವು ನಾಲ್ಕೈದು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲಿಗಿಹವು

ಕಾವರಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದು, ಕಂಡೆ-ಕಾಣೆನೆಂಬ ಉಭಯದ ಸಂದಳಿದು

ಉಳಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ

ಅತಿರಥರು, ಮಹಾರಥರಿಹರು, ಸಾವಂತ ಬಲ್ಲುಕರಿಹರು,

ಹರುಷವಾಯವೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಹರಿದು ರಾಜ್ಯವನಾಳುತ್ತಿಹರು

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷ ಭೂತ ಸ್ತೋಮರಿಹರು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾವಲು

ಕೈ ವಾಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮೂಗು ಮೊಲೆಯ ಕೊಯ್ದು

ಮೊರಿಗೆಟ್ಟುವಾಡ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೈವರ ಕೂಡಿ ಹಾದರ ಮಾಡಿ ನಿರದಲ್ಲಿ

ನಿಶೂನ್ಯವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ

ಸೊಬಗಿನ ಮೂರ್ತಿ ಗೊಂಡಿಪ್ಪ ಆ ಮಹಾಪ್ರಭುವಿನ ಪಾದಕ್ಕೆ

ನಾನು ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನು ನೋಡಾ ನಿಜಗುರು

ಭೋಗೇಶ್ವರಾ !

ಟೀಕು:— ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳ ಆವರಣ
ವಾಗಿ ಮುಸುಕಿಕೊಂಡ ಕಾರಣವದೀಗ, ಮೂರುಲೋಹದ ಕೋಟಿಗೆ ಏಳು ಸುತ್ತಿ

ಗೆಗಳು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರೋತ್ತರವಾದ ನವ ಚಕ್ರಗಳೆಂಬವೀಗ, ಆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಒಂಭತ್ತು ದುರ್ಗವಿಹವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರಂಗಳೆ ಆಗುಸೆಗಳಾಗಿರ್ಪುದರಿಂದದೀಗ, ನಾಲ್ಕೈದು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಇಹವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹಸ್ವರೂಪವ ಕಂಡೆ ಕಾಣನೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಭ್ರಾಂತಳಿದ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಲ್ಲವೆ ಬರೆಯರಿವಿನಿಂದರಿವೆಂಬ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ನೋಡಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಕಾಬವರಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದು ಕಂಡೆ ಕಾಣನೆಂಬ ಉಭಯದ ಸಂದುಳಿದಳಿದವರಿಗಲ್ಲವೆ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅತಿರಥರೆಂದೊಡೆ ಜೀವಕ್ರಿಯಂಗಳು. ಮಹಾರಥರೆಂದೊಡೆ ಮನಕ್ರಿಯಂಗಳು. ಸಾವಂತರೆಂದೊಡೆ ಅಹಂಕಾರಕ್ರಿಯಂಗಳು. ಸವಾಯತೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದೊಡೆ ಸವಾತ್ಮರುಗಳು ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದಿಂದಿರಲೀಗ, ಕಾಣ ಬಂಧರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಕ್ರಿಯಂಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳು ವಿಪುಲತರನಾಗಿರಲದೀಗ, ಇಷ್ಟತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷ ಭೂತತಂಡವಿಹರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಅಸುರ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ದೋಷಂಗಳು ಬಹುವಿಧ ರೂಪವಾಗಿರ್ದ ಕಾರಣವದೀಗ, ಹದಿನೆಂಟು ಲಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತೋಮವಿಹರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ತನುಪುರ ರಕ್ಷಕಳಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನು ಶಿವಯೋಗ ಸಂಚಕಮುಖದಿಂದಿವೃತ್ತಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ದುರಭಿನಾನ ದುರ್ವ್ಯಸನವ ಛೇದಿಸಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಟ್ಟಣವ ಕಾವಳ ಐವಾಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮೂಗು ಮೊಲೆಯ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಾರೂಢನಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಸಹಜನ್ಮಿಗಳಾನ ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ಉಭಯ ಭಾವದ ನೀತಿಯಳಿದು ಕೈವಿದಿದು ಪರಮ ಶಿವ-ರತಿ ಸಂಯೋಗಾನುಭಾವದಿಂದಿರಲದೀಗ, ಮೊರಿಗೆಟ್ಟು ಬಡಹುಟ್ಟಿದ್ದೈವರ ಕೂಡಿ ಹಾದರವ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನು ಪರಮ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಪದವನೆಯ್ವಿ ಸರ್ವಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕರಣ ನಿರ್ನುಂತ್ತವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಸ್ತವಾಗಿರಲದೀಗ, ನಿರದಲ್ಲಿ ನೀಶೂನ್ಯವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ಸೊಬಗಿನಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರ್ಪನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದಿವ್ಯ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವ ಚರಣಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂದವರೆ ಧನ್ಯರೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೧೦

ಜಾಳೇಂದ್ರ ದೇಶದರಸು ಆನೆಯನೇರಿ ನಾಯಕ-ಪಾಯಕ,

ಮಾವತಿಗರ

ತಳ ತಂತ್ರ ಮಹರ್ಬಲ ಸಹಿತ ರಾಜಬೀದಿಯೊಳು ಬರುತ್ತಿರಲು,

ಹಜ್ಜೆ ಗಾಣದೆ ತಳಿತಕಾರೆಯ ಮೆಳೆಯೊಳಗಿವು

ಬಿಜ್ಜ ಅರಸನು ಆನೆ ಮೊದಲಾದ ತಳ ತಂತ್ರ ಮಹರ್ಬಲವ

ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ

ಎರಡೂರ ಬಟ್ಟೆ ಒಂದಾದ ತಲೆಹೊಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ತಲೆಯ
ಕೊಯ್ದು —

ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇನ ಕಳುವುದ ಕಂಡೆ
ಅಂಗವ ಕೈಯ್ಯಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅರಸಿ ಬಳಲುತ್ತಿರೆ ಹಲಬರು
ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನ
ಕರುಣವುಳ್ಳವರಿಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಿನ ಜಡ ಮತಿಗಳೆಂತು ಸಾಧ್ಯ
ವಪ್ಪುದು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಟೀಕು:— ಸಮಸ್ತನಾಡಿ ಪ್ರದೇಶವಪ್ಪ ದೇಹಾಧಿಪತಿಯಾದ ಜೀವನು
ಮೂಲಹಂಕಾರವನು ಆಶ್ರಯಿಸಲದೀಗ, ಜಾಳೇಂದ್ರ ದೇಶದರಸು ಆನೆಯನೇರಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ತನುಗುಣವಿಡಿದು ನಡೆವ ಕರ್ಮೇಂ
ದ್ರಿಯಂಗಳು ಪ್ರಾಣಗುಣವಿಡಿದು ಗಮಿಸುವ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಅಹಂಭಾವ
ವಿಡಿದು ಚರಿಸುವ ಕರಣಂಗಳು ಸಹಿತ ತನ್ನ ಚತುರಂಗದಳ ವಳಯಮಂ ಕೂಡಿ
ಕೊಂಡು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದುರಾಭಿಮಾನದಿಂದ ನಿಲುವ ಕಾಣದೆ ಪ್ರವರ್ತಿ
ಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ನಾಯಕ-ಪಾಯಕ-ಮಾವತಿಗರ ತಳ ತಂತ್ರ ಮಹರ್ಬಲಸಹಿತ
ರಾಜಬೀದಿಯೊಳು ಬರುತ್ತಿರಲು ಹಜ್ಜೆಗಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ
ಜೀವನ ಮೂಲಹಂಕಾರ ಸಹದಳವಳಯನೆಲ್ಲವನು ವಿಷಯಾದಿ ಕಂಠಂಗಳಿಂ
ಪಲ್ಲವಿಸಿ ತೋರುವ ಮನೋಮುಢ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಾಯಾವಿಹಗಮ್ಯತ್ಯವನಗ್ರಹಿಸಿ
ಕೊಂಡಿರ್ಪದ ಕಂಡ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ತಳಿರಕಾರೆಯ ಮೊಳೆಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಬಿಜ್ಜು
ಅರಸನು ಅನಿ ಮೊದಲಾದ ತಥತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಮಾರ್ಬಲವ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉಭಯ ತನು ಗುಣವಿಡಿದು ನಡೆವ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ವಿಕಲ್ಪ
ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವ ತಾನೆ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬಿಡದೆ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಜಡ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಂಗಳ ನಲೆಗಳವುತ್ರಿಪುರ್ವದ ಕಂಡು
ಚೋಡ್ಯ ಪಡುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡೂರ ಬಟ್ಟೆ ಒಂದಾದ ತಲೆಹೊಲ
ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಕೊಯ್ದು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇನ
ಕಳುವುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತತ್ಸಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಂಗಳ ನರಸಿ
ಮನೋಹಸ್ತದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅತ್ಮೋಪಂ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತ ವಿಕಳರು ನಿಜಘಟಿಸದೆ
ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲದೀಗ, ಅಂಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅರಸಿ ಬಳಲುತ್ತಿರೆ ಹಲಬರು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಪರವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಗುರು-
ಕರುಣವುಳ್ಳ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದೇ ಈ ವಚನದ ಅರ್ಥವು.

ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು

೧

ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನವೆ ಸತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿಶು, ಸಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ
ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವ ನೋಡಾ !
ಆಯ್ಯಾ ! ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವರಾರೋ!
ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತವರಾರೋ, ಈ ಉಭಯವೇನೆಂಬುದ ಆರಿಯದೆ
ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪವರ
ಕಂಡು—

ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ತಲಾಂತಿಕನಾದ ಆತ್ಮನು ಸೇವಸಂಬಂಧವಾಗಿದರಲ್ಲಿ ಶಿವಾ
ಜ್ಞಿಯಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೆ ಜೀವಭಾವ ಸಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನವೆ ಸತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿಶುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ
ಭಾವ ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು
ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಆತ್ಮಂತರ್ಗತವಾಗಿದರ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವ
ಭಾವ-ಮನ-ದೃಕ್ಕಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಂದು
ಕೊಡಲು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಾವುದಕ್ಕೆ
ಮುನ್ನವೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವ ನೋಡಾ ಅಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ
ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಂದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಭ
ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕರ್ಥ. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ ಗುರು
ಮುಖದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ
ಗುರುಕರಜಾತನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದಳೆಂಬುದೀಗ,
ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದವರಾರೋ, ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತವರಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ
ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸವ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ನಾವನರಿಯದೆ ಮನೋಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ
ತಾವು ಜೀವರಾಗಿ ಕೂಡಿದರೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕಂಡೆನೆಂದು ವಾಗಾಡ್ವೈತ
ವೆಂದುಲಿವುತ್ತಿಹರು ಆದ ಕಂಡ ಲಿಂಗ ಶರಣ ಹೇಸಿ ತೊಲಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಈ
ಉಭಯವ ಏನೆಂಬುದರಿಯದೆ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳ
ಳೆಂದು ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪವರ ಕಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕರ್ಥ.

೨

ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಐದು ತಲೆ ನೋಡಾ ! ಶಿರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ
ಮೂಡಿತ್ತು—

ಒಡಲು ಒಂದಾಯಿತ್ತು, ಬಣ್ಣ ಹದಿನಾರಾಯಿತ್ತು;

ಅದರ ಭಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾದಾಯಿತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಗರೆ

ನೂರೊಂದಾಯಿತ್ತು

ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ ಕೊಂದು ಸುಡದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು,
ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿದು
ಸವಿವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ರುಚಿಯ ನರ್ಫತವ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ

ಜಂಗಮನ ನೋಡಾ !

ಆತನಿರವು ತುರುಬು-ಜಡೆಯೋ, ಬೋಳೋ ಅರಿಯಬಾರದಣ್ಣ
ಎಣ್ಣೆ ಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಅನಲಕೊಂಡ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ
ಕುಸುಮಕೊಂಡ ಗಂಧದಂತೆ, ರಸಕೊಂಡ ಪಾಷಾಣದಂತೆ
ಹೆಸರಿದಬಾರದಯ್ಯ, ಆ ಜಂಗಮದಿರವ ಆ ಜಂಗಮ ಬಂದು--
ಎನ್ನ ಹುಳ್ಳಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ತಳ್ಳಿಯಂ ಹರಿದು
ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದಾ !

ಟೀಕು:-- ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವಂಗೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆ
ಶಿರಸ್ಸಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಐದು ತಲೆ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೋರಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಶಿರವೊಂದ
ರಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಡುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಂಗೆ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ಒಂದೆ
ಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಡಲು ಒಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದ-ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ಎನ್ನ
ಜೋಪಿತವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಬಣ್ಣ ಹದಿನಾರಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ,
ಅದರ ಭಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಂಗೆ ಅಂತಃ
ಕರಣ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕರಣಂಗಳು ಹಲವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ, ಹುಟ್ಟಿದ ಗರಿ
ನೂರೊಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾ
ಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಬಂದು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ
ಶ್ರೀಗುರು ದೀಪ್ತ ತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಜೀವ ಭಾವನ ಸಂದರಿಸಿ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪನ
ಮಾಡಿ ಲಿಂಗತ್ರಯವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಜೀವ
ಇದ್ದಂತೆ ಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನ ತಾಪತ್ರಯಾಗಿ
ಹೊದ್ದದ ಚಿದಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಮರಸಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವನಳಿಸಿ
ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತವನು ಸದ್ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ
ಕೃಪಿಸಿ ೮ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಸುಡದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ
ಬಾಯಿಲ್ಲದ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ

ದೊಡಗಿದ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಕ್ಷಣದಿ ರೂಪಿನೊಳಗಣ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥವನು ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪಡಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿರ್ಪಾತನೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಸವಿವುಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ರುಚಿಯನರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ತುರುಬು ಜಡೆಯೋ ಬೋಳೋ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕುರುಹಿಗೆ ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಆತನಿರುವು ತುರುಬೋ-ಜಡೆಯೋ-ಬೋಳೋ ಅರಿಯಬಾರದಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮದ ಚರಿತ್ರವು ಎಣ್ಣೆ ಮಣ್ಣೊಳಕೊಂಡಂತೆ, ಅಗ್ನಿ ಹವ್ಯ ಕವ್ಯಾದಿಗಳನೊಳಕೊಂಡಂತೆ, ಕುಸುಮವು ಸುಗಂಧವನೊಳಕೊಂಡಂತೆ, ಉದಕವನೊಳಕೊಂಡ ಚಂದ್ರಕಾಂತದಂತೆ, ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮವನು ಕುರುಹಿಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನಜಂಗಮ ಬಂದು ಅನಿತ್ಯಭಾವವ ಕೆಡಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವ ತೋರಿ, ಭಿನ್ನ ಭಾವ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಎಣ್ಣೆ ಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ, ಅನಲಕೊಂಡ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ, ಕುಸುಮಕೊಂಡ ಗಂಧದಂತೆ, ರಸಕೊಂಡ ಪಾಷಾಣದಂತೆ ಹೆಸರಿಡಬಾರದಯ್ಯ ಆ ಜಂಗಮದಿರುವ ಆ ಜಂಗಮ ಬಂದು ಎನ್ನ ಹುಳ್ಳಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ತಳ್ಳಿಯಂ ಹರಿದು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಗುಂಡು ಬೆಟ್ಟವ ನುಂಗಿತ್ತು
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ಜನ ವೃಥೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು
ಹಸುವಿನ ಬಸುರ ಶಿಶು ಹಸುವ ನುಂಗಿತ್ತು
ಹೆಸರಿಡುವದಿನ್ನೇನೋ ಕಣ್ಣೊಳಗಿನ ಎರಳೆ ಬಣ್ಣವ ನುಂಗಿತ್ತು
ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಂಬುದದೇನೋ !

ಕಣ್ಣಾವಗಾಲದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಚೆನ್ನುಗೆಟ್ಟಿರಯ್ಯ
ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಿ
ಊರಹೊಕ್ಕು ಆರಯ್ದಿದರಯ್ಯ ! ನೀವಾರಾಧಿಸುವ ಲಿಂಗ
ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದವರೆ ಸಂಗಕ್ಕೊಳಗಾದರು,

ನಮ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯ !

ಟೀಕು: — ಚಿದಪಂಕಾರದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದಾಭಿನಲಿಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಅಹಂಕಾರವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಗುಂಡು ಬೆಟ್ಟವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಅಮರ ಗಣತ್ವವ ನೆಯ್ದಿ ಜ್ಞಾನಕಾಯ

ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ಜನ ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಚಿದಾಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಲು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಉದಯಿಸಿ ಆ ಜೀವನ ಪರುಭಾವವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಸುವಿನ ಬಸುರ ಶಿರು ಹಸುವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವ ವಳಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಕುರುಹಿಂಗೆ ತಂದು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬುದೀಗ, ಹೆಸರಿಡುವುದಿನ್ನೇನೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರುವ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧರ್ಥೋಪಿತವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚ ನವ ಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣೊಳಗಿನ ಎರಳೆ ಬಣ್ಣವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವ ನರಿಯದೆ ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅರ್ಚನೆ-ಪೂಜನೆಯ ಮಾಡಿ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿ ಭವ ಹೇತುವಸ್ತು ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭವಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಉತ್ಪತ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿಜವಂ ಮರೆದು ದೇಹಭಾವ ಕೊಳ್ಳಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟಿರೆಂಬುದೀಗ, ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬುದೇನೋ ಕಣ್ಣಾವಗಾಲದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಚಿನ್ನುಗೆಟ್ಟಿರಯ್ಯ ! ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಿ ಊರ ಹೊಕ್ಕು ಆರಯ್ದಿದಿದ ರಯ್ಯಾ ನೀವಾರಾಧಿಸುವ ಲಿಂಗ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾದವರೆ ಸಂಗಕ್ಕೊಳ್ಳಗಾ ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಳಿದು ಚಿದ್‌ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ನಮ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪

ಆಕಾಶ ಸತ್ತಿತ್ತು, ಬಯಲತ್ತಿತ್ತು, ವಾಯು ಹೊತ್ತಿತ್ತು
ಬೆಂಕಿ ಸತ್ತ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಮೇಟೆ
ಹಿಡಿಕ (ಖ)ಂಡವಕೊಯ್ದ ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದ—
ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷಿಯಾದನಯ್ಯಾ !

ಆತನಿರವು ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಅಜ್ಞಾನಿ, ಪರದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಜ್ಞಾನಿ
ಇಹ ಪರವೆಂಬ ಸಂದಳಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲ !

ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂದುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಉರಿಕೊಂಡ

ಕರ್ಪುರದಂತೆ,

ವಿಷಕೊಂಡ ಘಟದಂತೆ, ಘಟಕೊಂಡ ಸೂತ್ರದಂತೆ

ಸೌರ್ಯಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು, ಮನಲಿಂಗಕೊಂಡ
ಮನಕ್ಕೆ

ಇವೇ ದೃಷ್ಟ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಚರಿಸಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಸಮ್ರೂಪವಾದ
ಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಆಕಾಶ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಚಿದಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಉನ್ಮನ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಶಿವೋ
ಹಂ-ಶಿವೋಹಂವೆಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಯಲತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ
ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಚಿತ್ ಪ್ರಾಣಾಲನು ಶಿವೋಹಂಭಾವನ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿಹು
ದೆಂಬುದೀಗ, ವಾಯು ಹೊತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ
ಯು ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆ
ಚಿದಾತ್ಮನು ಸಮರಸಪಾಕವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೆಂಕಿಸತ್ತ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ಭಿನ್ನಹಸ್ತವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅತ್ತ
ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ
ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಮೋಟಿ ಹಿಡಿ ಕಂಡವ
ಕೊಯಿದ ನಾಲಗೆ, ಇಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ
ತಾನೆಂದು ಪರಿಣಾಮವೆಂದೆರಡಿಟ್ಟು ತೋರದೆ ಆ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪವೆ ತಾನಾಗಿದ್
ನೆಂಬುದೀಗ, ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷಿಯಾದನಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ
ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ಎಲ್ಲ ಮಾನವರ ಹಾಗೆ ದೇಹಭಾವ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ
ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಆ ನಿರತವು ಇಹದಲ್ಲಿಯೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬ
ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಾವವನೆಯಿದ್ದ ಶರಣನು ಲಿಂಗಾಂಗ
ವೆಂಬು ಭಯಪಳಿದೊಂದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಇಹ ಪರ
ವೆಂಬ ಸಂದಳಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ
ಶರಣನ ಅಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಚಿತ್ತಲೆ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಭೇದಿಸಿ ಚಿತ್
ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಉರಿ ಕರ್ಪು
ರವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ವಿಷ ಚರಣಾಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ
ಪರವಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾದಂತೆ ರತ್ನಕ್ಕೂ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೂ ಹರುಕಿಲ್ಲದಂತೆ. ಬಂಟಿನ
ಪ್ರಕಾಶವು ದಿಗದಶೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ತನು-ಮನ-
ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಒಳ ಹೊರಗೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಆನನ್ಯ
ಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣದಮೇಲೆ ನಿಂದುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ
ಉರಿಕೊಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ವಿಷಕೊಂಡ ಘಟದಂತೆ, ಘಟಕೊಂಡ ಸೂತ್ರದಂತೆ
ಸೌರ್ಯಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು ಮನಲಿಂಗ ಕೊಂಡ ಮನಕ್ಕೆ ಇದೆ
ದೃಷ್ಟ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೩೬

ನಾ ಬಾಹಾಗ ಎನ್ನ ಗುರು ಮೂರು ರತ್ನವ ಕೊಟ್ಟೆ !
 ನಾನೊಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ, ಒಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ,
 ಒಂದು ರುದ್ರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಬೆಡಗವ ನಿಕ್ಕಿ ಪವಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ,
 ವಿಷ್ಣು ಕುಂದಣದಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸಿ ಮುಂಗಯ್ಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ
 ರುದ್ರದನೊಡದು ಬೆಳಗ ಬಯಲಮಾಡಿದ
 ಇಂತಿ ಮೂವರು ರತ್ನದ ಹಂಗಿಗಳಾದರು
 ಹಂಗನೊಲ್ಲದೆ ಸಂದೇಹ ಒಡಲಾರದೆ ಬಂದ
 ಬಂದಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಲಾರದೆ ನೊಂದೆನಯ್ಯೆ !
 ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೊಡದು,
 ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯಲಾರದೆ ಸಾರಿದೆನಯ್ಯೆ
 ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವ ಗುರುವಿನ ಹಂಗಬಿಟ್ಟೆ ಆಡಿಗಡಿಗಳಲಾರದೆ
 ಲಿಂಗದ ಹಂಗಬಿಟ್ಟೆ

ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರದ ಹಾವಸಿಗಾರದೆ ಜಂಗಮದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ
 ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಾರದೆ, ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಭಂದವಿಲ್ಲ
 ಅಭಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂಗೆ.

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ತೀ
 ಗುರುವಿನ ಕರಕಮಲದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ಆ ತೀಗುರು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ
 ನೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಜ್ಞಾನ ರತ್ನವ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ
 ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ಬಾ ಹಾಗ ಎನ್ನ ಗುರು ಮೂರು ರತ್ನವ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರ
 ಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುವವನಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ನಾನೊಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲಾಂಗ
 ದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ
 ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
 ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ
 ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದು ರುದ್ರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ
 ಲಿಂಗಾಂಗ ವೆರದರ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನರಿಯದೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ರುದ್ರರೆಂಬ ತ್ರಿ
 ತತ್ವ ಲಿಂಗವನಿರಿದಿಟ್ಟು ಆರ್ಚನೆ-ಪೂಜನೆಯ ಮಾಡಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ
 ಪಡದು ಫಲದಾಯಕರಾದರಲ್ಲದೆ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನರಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮ
 ಬೆಡಗವನಿಕ್ಕಿ ಪವಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ, ವಿಷ್ಣು ಕುಂದಣದಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸಿ ಮುಂಗಯ್ಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ,

ರುದ್ರನೊಡರು ಬೆಳಗ ಬಯಲ ಮಾಡಿದ, ಇಂತಿ ಮೂರು ರತ್ನದ ಹಂಗಿಗಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಆಖಂಡಿತ ಫಲಪದವೆ ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಆ ಫಲದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವಾಗಿ ಬಂಧನದಿಂದ ಜೀವ-ಭಾವ-ಭ್ರಾಂತಿ; ಆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ಯ, ನಿಷ್ಕವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯವೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಲಾರದೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ನಿತ್ಯನಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಪದದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದರ್ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಹಂಗನೊಲ್ಲದೆ ಸಂದೇಹಬಡಲಾರದೆ ಬಂದ, ಬಂದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಲಾರದೆ ನೊಂದಿನಯ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿಷ್ಕವಿನ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೊಡದು, ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯಲಾರದೆ ಸಾರಿದೆ ನಯ್ಯ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನಿದಿರಟ್ಟು ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದ ಆಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಭೋಗಿಸಿದ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಾವಸೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜೀವಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾವುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಗುರುವಿನ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ, ಅಡಿಗಡಿಗೆಳಲಾರದೆ ಲಿಂಗದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ, ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರದ ಹಾವಸೆ ಗಾರದೆ ಜಂಗಮದ ಹಂಗಬಿಟ್ಟೆ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಾರದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಅನಿತ್ಯಪದಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಲ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಪದಸ್ತನಾಗಿದರ್ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರಂದ ಒಂದೂ ಭಂದವಿಲ್ಲ ಅಭಂಗ ನಿರ್ಲೀಪ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬

ಕೊಡಗದ ಅಣಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರಗುಳ ಕಂಡೆ
ಒಂದಗುಳು ಚೆಪ್ಪೆಗಲ್ಲಿ ನಂದ, ಒಂದಗುಳು ಅಡ್ಡಗಲ್ಲಿನಂದ
ಒಂದಗುಳು ಉರ್ಧ್ವಗಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದಿಹುದು !
ಆ ಕಲ್ಲಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕೊಡಗವ ಕೊಂದೆ ಚೆಪ್ಪೆಗಲ್ಲನಪ್ಪಳಿ
ಸಿದೆ
ಅಡ್ಡಗಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಗೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಒಡದೆ, ನಿಂದ ಕಲ್ಲ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ
ತಳ್ಳಿದೆ
ಇದರಂದವ ತಿಳಿ, ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಡೆ ಹೊಂದದ ಬಟ್ಟಿಯೊಂದೆ,
ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಟೀಕು:— ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟನು ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ದಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಗಾಮಿಯೆಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗದ ಅಣಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರಗುಳ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲತನು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದಗುಳು ಚೆಪ್ಪೆಗಲ್ಲಿನಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾರಾಬ್ಧ ಭೋಗವು

ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆ ಗುಳು ಅಡ್ಡಗಲ್ಲ ನಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ತಮೋ ಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಒಂದೆಗುಳು ಊರ್ಧ್ವದಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದಿದುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತನು ಕ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಚಿದ ಹಂಕಾರದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟರಾಗಿ ನಿಂದು ಅಮನೋವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಉನ್ಮನಿತ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಲ್ಲಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗವ ಕೊಂದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮನೋವರ್ತನೆಯಳಿದು ಗುರೋಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ತೀಗುರು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಚಿಪ್ಪೆಗಲ್ಲವನಪ್ಪಳಿಸಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತೀಗುರು ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅಡ್ಡಗಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಗೆಯನಿಕ್ಕಿ ಒಡೆದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತೀಗುರು ವೇದ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದಕಲ್ಲ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ತಳ್ಳಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತೀಗುರು ವಿನ ಸದ್ಭಾವದಿಂದೊಗೆದ ಕಾರಣ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಕೆಟ್ಟತ್ತು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಯಾಗಿ ಕಾರಣ ಪ್ರಾರಾಬ್ಧಭೋಗ ಕೆಟ್ಟತ್ತು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ ಸೈಕ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮ ಕೆಟ್ಟತ್ತು ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧವಳಿದು ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂ ಪವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಮರಣ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇದ ರಿಂದ ತಿಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಡೆ ಹೊಂದದ ಬಟ್ಟಿಯೊಂದೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭

ನೀರ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತು ಬೇವುತ್ತಿದರ್
ತಲೆ ಕಾಲು ಬೇಯದು, ಕೈ ಮುರುಟದು, ಕಪಾಲ ಸಿಡಿಯದು
ಕೂದಲುಳಿಯಿತ್ತು; ಆ ಕೂದಲ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಮೂರು ಲೋಕವೆಡೆಯಾಡುತ್ತದೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ನೀರೆಂದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಚರಿಸು ತ್ತಿರಲಾಗಿ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜದರಿವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಜೀವ ನೈತನಾಗಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇವುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬುದೀಗ, ನೀರಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತು ಬೇವುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇವುತ್ತಿದರ್ ಆತ್ಮನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು ದುರ್ಬಲಿತ್ವ ವೆಂಬ ಚರಣವು ಎರಡೂ ದಗ್ಧವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಕಾಲು ಬೇಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಜೀವನಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತವು

ನಷ್ಟವಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಕೈ ಮುರುಟಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವು ನಷ್ಟವಾಗದೆ ಇದ್ದುದೆಂಬುದೀಗ, ಕಪಾಲ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನ ಕೆಡದೆ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಕೂದಲುಳಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗ-ಮೃತ್ಯು-ಪಾತಾಳದಲ್ಲುಳ್ಳ ದೇವ-ದಾನ-ಮಾನವರು ದೇಹವೆಂಬ ಚೋಹವ ತೊಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಂಗಳಿಂದ ತಿರಿಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕೂದಲ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕವೆಡೆಯಾದುತ್ತದೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಲ

ಕಪ್ಪೆ ಸತ್ತು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಮೊಲ ಸತ್ತು ಬಲೆಯ ಮೀರಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಮುತ್ತೊಡದು ಜಲವ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಜೀವ ಸತ್ತು ಕಾಯ ನಿಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಉದಕ ಒಡದು ಏರಿ ತುಂಬಿತ್ತು, ರಟ್ಟೆ ಮುರಿದು ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತ್ತು,
ಹಾರುವ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೀರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಬಯಲುವ
ಹಿಂಗಿದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ!

ಟೀಕು:— ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿಹ್ನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಏನ ಭಾವ-ಮನ-ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯಿಸಿ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬರಲು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಲೆ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಭೇದಿಸಿ ತೈಜಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಪ್ಪೆ ಸತ್ತು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೊಲವೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಾವಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿ ಸದ್ರೂಪನಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಪಾಶ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಲ ಸತ್ತು ಬಲೆಯ ಮೀರಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮುತ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂದೆರಡಾಗಿ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಉನ್ನತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮುತ್ತೊಡದು ಜಲವ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಾದಲ್ಲಿ ಅನಿತ್ಯ ಕಾಯವಳಿದು ನಿತ್ಯವಾದ ಲಿಂಗಕಾಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವ ಸತ್ತು ಕಾಯ ನಿಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ನಿಷ್ಠೆಯ ಜಲವರಿತು ಹೋಗಿ ಶರಣನ ತನುತ್ರಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೆ ತುಂಬಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಉದಕ ಒಡದು ಏರಿ ತುಂಬಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಿಷ್ಪತಿಯಾಗಿ ಚಿದಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ರಟ್ಟೆ

ಮುರಿದು ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀಗಳು ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಚಿದ್‌ಭೂತಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾದನೆಂಬುದೀಗ, ರಟ್ಟೆ ಮುರಿದು ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದೆಯ್ದವ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿರಾಕಾರನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಾರುವ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೀರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಬಯಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾ ಭೂತಲಿಂಗವನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಶರಣನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿದ ಬಯಲುವ ಹಿಂಗಿದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯

ಬೀಜ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಗುಣ, ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಂಗಳಿಂದ,
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಂಡಿಪ್ಪ ತೆರದಂತೆ ಆ ಮೂಲ
ಮೇಲಂಕರಿಸಿದ,

ಮತ್ತೆ ಐಯ್ದ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಶಾಖೆ ಒಡೆಯಿತ್ತು,
ಮೂರು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆಯಂಕರಿಸಿತ್ತು
ಎಂಟು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ ಬಲಿಯಿತ್ತು, ಉದುರಿ ಹರಳು ನಿಂದಿತ್ತು
ನವಗುಣದಲ್ಲಿ ಆ ರಸ ಬಲಿದುಯಿತ್ತು ಮೋಡಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು
ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು

ಪಂಚವಿಂಶತಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿದರು, ಸವಿದ ರುಚಿ ನಿಂದಿತ್ತು
ಶತವಿಕದಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಯಿತ್ತು, ವೃಕ್ಷದ ಬೇರು ಕಡಿಯಿತ್ತು,
ಮರ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಕೊಂಬು ಹಂಗ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಕೊಂಬಿನೊಳಗಣ
ಕೊಡಗ—

ಬಂಧುಗಳ ನೊಡಗೂಡಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಾಗಿ
ಶೃತ-ದೃಷ್ಟಿ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿರಣ್ಣಾ !
ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯ,
ಇಂತಿ ಮೂವರ ಹಿಂಗಿನಿಂದ ಬಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ದೃಷ್ಟವ
ನೋಡಾ !

ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕಾರುಕನಲ್ಲಿ, ಇಮ್ಮೆಗೆ ಹರವಿಗನಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧ
ಮುಮ್ಮಾರಿನಲ್ಲಿ
ಆದಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ತೆರದಂತೆ ಅವರ ಕಂಡು ಆಹಾ ! ಅಲ್ಲವೆಂದೆ
ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಮಾವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮೊಳೆದೋರಿ ಆ ಮೊಳೆಯಿಂದ ಲಂಕುರ, ೬ ಅಂಕ, ೮ದಿಂದ ಶಾಖೆ; ಶಾಖೆಯಿಂದ ಪರ್ಣ, ಪರ್ಣದಿಂದ ಕುಸುಮ, ಕುಸುಮದಿಂದ ಕಾಯಿ, ಕಾಯಿಯಿಂದ ಹಣ್ಣು ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ ನೂ ಮೂಲ ಬುಡ ಒಂದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಪ್ರವೇಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪಂತೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ತಾನೊಂದೆ ಯಾಗಿರ್ದು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೆ ಅಖಂಡ ಚಿತ್ತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರ ವಾಗಿ ನಿಂದು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳನ್ನೊಳ ಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಜ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಣ ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಂಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ತೆರವಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನಾವಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾ ವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಮೂಲ ಮೇಲಂಕುರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮೂಲ ಮೇಲ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಳಿದ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಪಂಚಾಚಾರವನ್ನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಐಯ್ಯ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಶಾಖೆ ಬಡೆಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ತನುಕ್ರಿಯಂಗಳಳಿದು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆಯಂಕುರಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶರಣನ ಅಷ್ಟ ತನುವಳಿದು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನೆಯೆ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟುಗುಣದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ ಬಲಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಫಲ ಪದಂಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಫಲವೆ ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉದುರಿ ಹರಳು ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮುಕ್ತಿಫಲ ಸ್ವರೂ ಪವನೆಯ್ವಿದ ಶರಣನ ನವದ್ವಾರಂಗಳಳಿದ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಚಿದಾಮೃತ ರಸವೆ ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನವಗುಣದಲ್ಲಿ ಆ ರಸ ಬಲಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಅಂತರಂಗ ದಪ್ಪ ಮದಂಗಳು, ಬಹಿರಂಗದಪ್ಪಮದಂಗಳಳಿದು ಶರಣನ ಷೋಡಶ ಧಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಷೋಡಶದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಂದು ತಾನೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವಡಗಿದ ಶರಣನ ಅಂಗತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಳಿದು ಲಿಂಗ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಶರಣನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ೨೫ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಿಂದು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಶರಣ ಮುಖಲಿಂಗವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕರು ಣಿಸಲಾ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂ ತೃಪ್ತಿಯನೆಯ್ವಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಚ ವಿಂಶತಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿದ ರುಚಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪ ಭೋಗದಿಂ ತೃಪ್ತಿಯನೆಯ್ವಿದ ಶರಣನು ಅಂಗಸ್ಥಲ ನಲವತ್ತು ನಾಲ್ಕು, ಲಿಂಗ

ಸ್ಥಲ ಐವತ್ತೇಳು ಉಭಯ ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಂತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀವಿದಾಚರಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಶತಪಥದಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ನಿದಿದು ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಂಗೇ ಮೂಲಹಂ ಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ವ್ಯಕ್ತದ ಬೇರು ಕೂಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂಲಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗವು ಚಿದಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಯ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮರಬಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ದೇವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಫಲಪದಂಗಳ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬು ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಅಮರಗಣಪ್ಪವನೆಯ್ವಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ತಾನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬಿನೊಳಗಣ ಕೊಡಗ ಬಂಧುಗಳ ನೊಡಗೂಡಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಸಂಕಲ್ಪವಳಿಯಿತ್ತಾಗಿ ಆದ್ಯರ ವಚನ ಪ್ರಮಾಣನಿಂದಲರಿಮು ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ತಿಳಿದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ವಿವೇಕಿಸಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು ವೀರಶೈವ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶರಣರೆಂಬುದೀಗ, ಶ್ರುತವೃಷ್ಟನು ಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯರಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನರಿಯದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿ ವೇಹಿಗಳಾಗಿರ್ಪ ಜೀವರು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಉಪದೇಶವ ಪಡವರೆಂಬುದೀಗ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯ ಇಂತಿ ಮೂವರ ಹಂಗಿಂದ ಬಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ದೃಷ್ಟವ ನೋಡಾ ಬಮ್ಮೆಗೆ ಕಾರುಕನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಪಡವುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ, ಇಮ್ಮೆಗೆ ಹರದಿಗನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ತಾವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಮುಮ್ಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ. ಮತ್ತೆಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತರದಂತೆ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡವುತ್ತಿಹರು ದ್ವೈತಿಗಳು, ಅದು ಷಟ್ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗವಲ್ಲ ಎಂದು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಅದಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ತೆರದಂತೆ ಅವರ ಕಂಡು ಆಹಾ ಅಲ್ಲಿವೆಂದೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃರ್ಥ.

೧೦

ಒಪ್ಪದ ಕಪ್ಪೆ ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ !

ತುಪ್ಪುಳು ಬಾರದ ಮರಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ

ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಿನ ಕೊಡಗವ ಕೊಂಬು ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ !

ಬೀಸಿದ ಬಲಿಯ ಮತ್ಸ್ಯ ಗ್ರಾಸವ ಕೊಂಡಿತ್ತು ನೋಡಾ !

ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರವ, ಮರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಮರವ ಕಳಿದುಳಿದ ಪರಿ

ಇನ್ನೆಂತೋ

ಅರಿವುದೇ ಮರವೆ, ಮರೆವುದೇ ಅರಿವು, ಅರವು-ಮರವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ

ಕುರಿತು ಮಾಡುವದೇನೋ; ಕುರುಹಿಗೆ ನಷ್ಟ

ಆ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವು ತಾನೆ ಭ್ರಮೆಆರೆಂಬುದ

ತಿಳಿದಲ್ಲಿ

ಕೂಡಿದ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲ ಹೊರಗಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಟೀಕು:— ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮ ಹ ದೈ ಶ್ವ ಯ್ಕ ದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದ್ವಿಂದುವೆಂಬುದೀಗ, ಒಪ್ಪದ ಕಷ್ಟೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿದ್ವಿಂದುವೇ ೞಿಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಶಂಕಾ ವಿಷಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ತೊರದ ಚಿದಾಂತಿಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತುಪ್ಪಳು ಬಾರದ ಮರಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆ ಶಿವಭಾವವೇ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಂಬಿನಮೇಲಣ ಕೊಡಗವ ಆ ಕೊಂಬು ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಿ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿರ್ಪಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಸಿದ ಬಲಿಯ ಮತ್ಸ್ಯ ಗ್ರಾಸಗೊಂಡಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಶಿವಾದ್ಯುತ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನರಿಯದೆ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಿರಿಯಬೇಕೆಂಬರಿವನು ಆ ಅರಿವೆ ನಿಂದ ಮರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಮರವೆಯನು ಈ ಅರಿವು ಮರವೆಯನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟ ವಿಧಾ ಚರ್ಚೆ ನೋಡನೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಅರಿವೆಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿವೆಹೆನೆಂಬ ಅರಿವ, ಮರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಮರವೆ ಕಳಿದುನವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ಅರಿವುದೆ ಮರವೆ, ಮರೆವುದೆ ಅರವು, ಅರಿವು-ಮರವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಕುರಿತು ಮಾಡುವದೇನೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನರಿಯದೆ ಎರಡಿಟ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಮುಕ್ತಿ ಘಟಿಸಿತೆಂಬುದೀಗ, ಕುರುಹಿಗೆ ನಷ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗದ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟ ಭಾವಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆದಿಹೆನೆಂಬುದೆಲ್ಲವು ಮಾಯಾ ಭ್ರಾಂತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವು ತಾನೆ ಭ್ರಮೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾನಾರೆಂಬ ವಿವೇಕವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿದ ಶಶನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾ ನಾಚರಿಸಿ ಫಲಪದಂಗಳಿಗೊಳಗಾದೆ ಮಹಾ

ಘನ ಲಿಂಗಪದದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅರೆಂಬುದ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲ-ಹೊರಗಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧

ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಮರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಹ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
ಅರಿ ಬಿದಿರಿನ ಪಕ್ಷಿ ಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ !

ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ವರ್ಣ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆ ಕೆಂಪು ತೋರಿಹ ರಟ್ಟೆ ಕಪ್ಪು
ಮೀರಿಹ ರಟ್ಟೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಬಣ್ಣ—
ಆ ಹಕ್ಕಿಯುಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇಮವರ್ಣ, ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ

ಧವಳವರ್ಣ

ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆಯ ಕಳದು ತೋರಿಹ ರಟ್ಟೆಯ ಮುರಿದು
ಮೀರಿಹ ರಟ್ಟೆ ಬೆಂದು ಕೊರಳಿನ ಹಳದಿ

ಕೊಕ್ಕಿನ ಬೆಳುಪು ನಿಷ್ಕತಿಯಾಗಿ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಸತ್ತನೂ.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ಸರೂಪನಾದ ಶರಣನಾಚಾರ್ಯರಾದ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ವ್ಯಕ್ತ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅತ್ಯಂತವಾದಹಂಕಾರದಗ್ರದಲ್ಲಿಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿದಹ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯವನುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಪಕ್ಷಿ ಆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರದಲ್ಲೊಪ್ಪುತ್ತಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿಬಿದಿರಿನ ಪಕ್ಷಿ ಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಾಚರಿಸುವ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ವರ್ಣ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆ ಕೆಂಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ವಿದಿದಾಚರಿಸುವ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಿಹ ರಟ್ಟೆ ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಾಚರಣೆಯ ನಾನಾಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮೀರಿಹ ರಟ್ಟೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಬಣ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಅಂತಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೃಢ ಕಂಠ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ. ಆ ಪಕ್ಷಿಯುಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇಮವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಿವಭಾವವು ಮಲಕ್ರಿಯಂಗಳು ಹೊದ್ದದೆ ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಧವಳವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರಿವಿನಾಚರಣೆಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಭಾವಾಚರಣೆಯು ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕತಿಯಾಗಿ ಆ ದೃಢಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವು

ಪರವಸ್ತುವಿಕಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಆ ಶಿವಭಾವವು ಚಿದ್‌ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವ ರಟ್ಟಿಯು ಕಳದು ತೋರಿ ದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮುರಿದು, ಮೀರಿದ ರಟ್ಟೆ ಬೆಂದು ಕೊರಳಿನ ಹಳದಿ ಕೊಕ್ಕಿನ ಬೆಳುಪು ನಿಷ್ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸತ್ತನೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨

ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾವುಕಚ್ಚಿ ವಿಷ ಹತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಜೀವ ಸತ್ತಿತ್ತು
ಜೀವ ಬಿದ್ದು ಘಟದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಶೋಕನ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವರೊಳಗೊಬ್ಬ ನಗುತ್ತಿದ್ದ, ನಗುವದ ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಹೆಣನ

ಬಾಯ ಹೊಯ್ದ

ಐವರ ಮೂಗ ಕೊಯ್ದು ಐವತ್ತಿಬ್ಬರ ನಾಲಗೆಯ ಕಿತ್ತು

ಕೀಳುವದ ಕಂಡಂಜಿ ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಹಳು ಹಾದರು

ಎಂಟು ಬಂಟರು ಕಂಠಕ ನಾಶವಾದರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಂದಿ

ಸೊಪ್ಪಡಗಿದರು

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಳವನ್ನ ಕೈರ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು

ಅಂಗೈಯೊಳಡಗಿದ ಬರಿಯ ಕಂಗಳಿಗೆ ತಂದೆ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿ

ಹಿಂಗದಿದೆ

ನೀ ಸತ್ತೆ, ನಾ ನಾಯೆ; ಸಾಯವರ ಕಂಡು ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದೆ

ನಯ್ಯ

ಆದ ಮತ್ತೆ ಅದೆಹೆ ಆಗಿನೆಂಬುದಿಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಎನೆಂದೆನಲಿಲ್ಲವಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ತಲೆ ಎಂದೊಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ. ಅಂತಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಶಂಕಾ ವಿಷಸಂದಂಧವಾದ ಮನಸ್ಸು ಜೀವನನವಗ್ರಹಿಸೆ ಲೊಡನೆ ಆ ಜೀವನ ಸುಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಜೀವನ್ಮೃತವಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಚ್ಚಿ ವಿಷಹತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಜೀವ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವನ ಶಿವಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ದುಃಖಜೀವಿಗಳಾಗಿದರೆಂಬುದೀಗ, ಜೀವ ಬಿದ್ದು ಘಟದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಶೋಕನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದುಃಖಜೀವಿಗಳಾಗಿದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಆ ಜೀವನ ವರ್ತನೆಯ ಪರಮ ಹರುಷವದಿಂ ಹಾಸ್ಯವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಅವ ರೊಳಗೊಬ್ಬ ನಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಾತ್ಮನ ವಿವೇಕದಿಂ

ಪರಮಾತ್ಮನೆಬ್ಬೆತ್ತು ನೋಡಿ ಆ ಜೀವನ್ಮುತ ಸಿಂಡದ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನಗುವದ ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಹೇಣನ ಬಾಯ ಹೊಯಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಭೂತಗಳ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಛೇದಿಸಿದ ಐವರ ಮೂಗು ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಐವತ್ತೆರಡು ಜೀವನಾಕ್ಷರಂಗಳ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಐವತ್ತಿಬ್ಬರ ನಾಲಗೆಯ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನಾಕ್ಷರಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅಂತರಂಗದ ಅಸ್ವಮದ-ಬಹಿರಂಗದ ಅಸ್ವಮದಂಗಳು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನೊಳೊಡನೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ಬುಟರು ಕಂಠಕ ನಾಶವಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಸ್ವತನು ನಾಶವಾಗಲು ಉತ್ಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಸ್ವತನುಗಳ ಕಂಠಕಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಎಂಟು ಬುಟರು ಕಂಠಕ ನಾಶವಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಅಸ್ವತನು ನಾಶವಾಗಲು ಆತ್ಮನಿಗಂಗವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಂದಿ ಸೊಪ್ಪಡೆಗಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಅಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸು ಹರದು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಳವನ್ನಕ್ಕರ ಕತ್ತಲೆ ಹರದು ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲು ಪಡಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯನು ೞಿಗುರು ಭಾವ ಮನ ದೃಕ್ಕಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಇಪ್ಪ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ಇದೆ ನಿನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಅಂಗೈಯೊಳ ಡಗಿದ ಬರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ವೀಡಿದು ಆಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆಯ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಯಲ್ಲವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಇರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಂಗಳಿಗೆ ತಂದೆ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿ ಹಿಂಗದಿರ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಕರ-ಮನ-ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸದ್ರೂಪವಾಗಿಹುದು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣ, ಜನನ-ಮರಣಂಗಳ ಜಯಿಸಿ ನಿತ್ಯನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ನೀ ಸತ್ತೆ, ನಾ ಸಾಯೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಪರಶಿವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ನರಿಯದೆ ಮರಣ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ದ್ವೈತಿಗಳ ಕಂಡು ಪಟುಸ್ಥಲಜ್ಞಾನಿ ಚೋದ್ಯಂಬಡುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಾವವರ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ದ್ವೈತಭಾವವ ಹೊಪ್ಪದೆ ಚಿದ್ಭಾನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂದಾಚರಿಸಿ ಮಹಾಭಾನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿಹ ಶರಣನು ಇನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು ಆಗಲಬೇಕು ಎಂಬ ಉಭಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆದ ಮತ್ತೆ ಅದೆದೆ ಅಗೆನೆಂಬುದಿಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಏನೆಂದೂ ಏನೆನಲ್ಲಿವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೩

ತ್ರಿಭುವನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಲೋಕ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—
 ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಹಾ ಮೇರುವೆ, ಹದಿನಾರು ವರ್ತನದ ಕೊಂಡಿ
 ಗುರು ಲಘುವೆಂಬ ತಾರಗದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗುಳಿ
 ದಿವ ರಾತ್ರಿ ಎರಡುಂಬವೆರಡು ಅಗುಳಿಯ ಸನ್ನರ್ಥವಾಗಿ

ಬಲಿದವನ ನೋಡಾ !

ಅವನ ನಖವ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ-ಅಲಕ್ಷವೆಂಬ, ಭೇದ-ಅಭೇದ
 ವೆಂಬ,
 ಜವುರ-ನಿರ್ಜ್ವರವೆಂಬ, ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬ ಆನುಡೆಗೆ ಎಂಬ, ಚಿಂತೆ-
 ಸಂತೋಷವೆಂಬ

ಕಾಂಕ್ಷೆ-ನೀಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂಬ, ಜೀವ-ಪರಮರೆಂಬ
 ಇಂತಿ ದ್ವಂದ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ದ್ವಾರ ಸಂಚಾರಕ್ಕನಧಿಯಾದವು
 ಇವಕ್ಕಿಂದ ಮುನ್ನವೆ ಭುವನಕೆಟ್ಟಿತ್ತು, ಕೊಟೆಕೊಳು ಹೋಯಿತ್ತು
 ಹಿರಿಯರಸು ಸಿಕ್ಕಿದ, ಪ್ರಧಾನನ ತಲೆ ಹೋಯಿತ್ತು
 ತಳವಾರನ ಕಣ್ಣು ಕಳಯಿತ್ತು, ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ನಷ್ಟ
 ಸಂತಾನವಾದರು

ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಲ್ಲಾರಣಮಯವಾಗಿತ್ತು ರಣದ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು
 ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆ

ಸತ್ತವನಿರ್ದ, ಇರ್ದವ ಸತ್ತು ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು
 ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆ, ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು: — ತನುತ್ರಯ ಯುಕ್ತವಾದ ಅಹಂಕಾರದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಷಡಾಧಾರ
 ಚಕ್ರ, ಆ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪವಾದ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳು ತೋರುತ್ತಿಹ
 ವೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿಭುವನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಲೋಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವಗಳನೊಳಕೊಂಡ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವವ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿಹ
 ಕಾರಣ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಹಾಮೇರುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದ-ಬಹಿರಂಗದಷ್ಟಮದಂಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾ
 ತ್ಮನು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನಾಗಿ ಹದಿನಾರು ವರ್ತನದ ಕೊಂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
 ಇಡಪಿಂಗಳ ದ್ವಾರವೆಂಬ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನವೆಂಬೆರಡು ಕದವಾಗಿಹವೆಂಬ
 ದೀಗ, ಗುರು ಲಘುವೆಂಬ ತಾರಗದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗುಳಿ ದಿನರಾತ್ರಿಗೆಂಬೆರಡು ಅಗು
 ಳಿಯ ಸನ್ನರ್ಥವಾಗಿ ಬಲಿದವನನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಾತ್ಮ
 ಅರಿವಿನ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಬ್ರಹ್ಮವನರಿಯದೆ ಅದು ಲಕ್ಷವೆಂದು,

ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದು, ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವೆಂದು, ಶಿವಸ್ವರೂಪವೆಂದು, ನಷ್ಟ-ತುಷ್ಟವೆಂದು, ಚಿಂತೆ-ಸಂತೋಷವೆಂದು, ಬಯಕೆ-ಅಬಯಕೆ ಎಂದು, ಜೀವಪರಮರೆಂದು, ಇಂತಹ ದ್ವಂದ್ವಗಳೆಲ್ಲವ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ, ಅವನ ನಖದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ-ಅಲಕ್ಷವೆಂಬ, ಭೇದ-ಅಭೇದವೆಂಬ, ಜ್ವರ-ನಿರ್ಜ್ವರವೆಂಬ, ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬ, ಆಗುಡಗೆ ಎಂಬ, ಚಿಂತೆ-ಸಂತೋಷವೆಂಬ, ಅಕಾಂಕ್ಷೆ-ನೀಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂಬ, ಜೀವ-ಪರಮರೆಂಬ ಇಂತಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳೆಲ್ಲವು ದ್ವಾರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಧಿಯಾದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ್ಯಾತ್ಮಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಾಕ್ಷೇವೆ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಸಕಲಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ತತ್ವವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಇವಕ್ಕಿಂದ ಮುನ್ನವೆ ಭುವನ ಕೆಟ್ಟತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಲಿಂಗತತ್ವವಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಅಮರಗಣತ್ವವ ನೆಯ್ದು ನಿತ್ಯ ಕರಣಗಳಾದುವೆಂಬುದೀಗ, ಕೋಟಿ ಕೊಳು ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ಆ ಚಿದಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿಯರನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಚಿದಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೃತ್ತಿಜ್ಞಾನ ಅಳಿದುಹೋಯಿತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬಲೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಧಾನನ ತಲೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಹ ಸುಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೆಂದ ಟ್ಟಿತ್ತಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಳವಾರನ ಕಣ್ಣು ಕಳಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವಪ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನೊಂದನೆ ಜನಿಸಿದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಲಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಯಕ್ಕದಿಗನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ನಷ್ಟ ಸಂತಾನವಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆತನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ಸಕಲಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಮೃತವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಕರಣಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ, ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ರಣಮಯವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನವೃತ್ತಿನಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಸದ್ವಿನೇಕವೃಕ್ಷೆ ತಲೆಮೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ರಣಮಧ್ಯದಲೊಂದು ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಗುರುತತ್ವವೆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶಿಷ್ಯನಸಮಗ್ರಹಿ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಉಭಯವು ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಒಂದೇಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸತ್ವನಿರ್ದ, ಇರ್ದವ ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಮರಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷೆ ತೋರುತ್ತಿಹುದು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನವೃತ್ತಿಗೆಂದ ಕಂಡೆನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೦೪

ಊರೊಳಗಣ ಉಡು ಕೇರಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು,

ಜೆಗೆಟದೊಳಗಣ ಧ್ವನಿ ಅಜೆಗೆಟವ ನುಂಗಿತ್ತು,

ಸಾರ ಬಂದ ಧೀರನ ಬಾರಿಕಕೊಂದ, ನಾಡು ಹಾಳಾಯಿತ್ತು

ಪಟ್ಟಣ ಸೂರೆಹೋಯಿತ್ತು, ಕಟ್ಟರಸು ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಧಾನ ತಪ್ಪಿದ,
ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟೋಡಿದರು,
ತಪ್ಪಿದ ಪ್ರಧಾನ ಒಬ್ಬ ಬಟ್ಟ ರಾಜ್ಯವ ಸಿಕ್ಕಿದರಸ ಬೆಡಿಸಿ
ಎಕ್ಕಡಿಗನ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತೈಸಿ ಹರಿಯರಸನ ಕೈಸೆರೆಯ ಬೆಡಿಸಿ
ತಾ ಕೈಯೊಳಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ, ಪ್ರಧಾನಿ ಸಿಕ್ಕದೆ ಕೆಟ್ಟ ಅರಸು
ಇವರೆಲ್ಲರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿದನಯ್ಯ !
ಈ ಮಾಟದ ಕೂಟದ ಹೊರಟಿಗಂಜಿ ಬಿರಿದಿನದ ಬಟ್ಟ ಮೇಲೆ
ಅಲಗಿನ ಹಂಗೆಕೆ? ನಾಡಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿದವಂಗೆ,
ಬಂದೂರ ಸುದ್ದಿ ಏಕೆ, ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಟೀಕು:—ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿದಯವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಷ್ಟ ತನುವಿಧಗಳನ್ನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಉರೋಳಗಣ ಉಡು ಕೇರಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧವಾದ ದೇದದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಟ್ಟಿದ ಶಿವೋಹಂ-ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಕ್ರಿರೂಪನಾದವು ಆ ದೇಹವನ್ನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜಿಗಟದೊಳಗಣ ಧ್ವನಿ ಆ ಜಗಟಿನ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪ್ರಣಮ ನಾದವೆ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಗುರು.ವೆ ಕ್ರಿಯಾಘನ ಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ತನು-ಮನ-ಧನವ, ಗುರು-ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನೆಯ್ದ ಎಂದು ಸುಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಾರಬಂದ ಧೀರನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ತಲೆದೋರಿ ಆ ತ್ರಿಗುರುತತ್ವವನ್ನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಾರಬಂದ ಧೀರನ ಬಾರಿಕ ಕೊಂಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವರು ಗುರುತತ್ವರದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಡಗಿ ನೀಶಬ್ದವಾಗಲು ಕಾಯಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅಮರಗಣತ್ವವನೆಯ್ದಿ ಚಿದ್ಭಾವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಶರಣಂಗೆ ತತ್ತ್ವಭಾವವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನಾಡು ಹಾಳಾಯಿತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಸೂರೆಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಕಟ್ಟರಸೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಅಂತಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲೇಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಕಟ್ಟರಸು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಪ್ರಧಾನ ತಪ್ಪಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜೀವಾತ್ಮನಿಂದ ಉದಯಿಸಿದ ವಿಶ್ವ-ತೈಜಸ-ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯ ದುಶ್ಚರಿತ್ರ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟೋಡಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸರ್ವಾಂಗವನು ಶಿವಭಾವದಿಂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬ

ದೀಗ, ತಪ್ಪಿದ ಪ್ರಧಾನ ಬಬ್ಬವಿಟ್ಟು ರಾಜ್ಯವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಯೆ ಪರವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಶರಣಿಗೆ ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿದರಸ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಸಜ್ಜೀವನು ಸಕಲಕರಣಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಸಂತೈಸಿ ಚಿದಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತೈಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವದ ಭೇದವನರುಹಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ, ಹಿರಿಯರಸನ ಕೈಸೆರೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉನ್ನತಿ ತತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ಭಾವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನೆಯ್ದಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಾ ಕೈಯೊಳಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿದ್ದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಸಿಲ್ಕದೆ ಚಿತ್‌ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತದ್ಗತವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಕೆಟ್ಟ ಅರಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗತನ್ನ ವಾಗಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಎರಡಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಫಲಪದಂಗಳು ಉಂಟೆಂದು ಅರಿದು ಅವ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿದನಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಿರಿದಬಿಟ್ಟು ಭಟ್ಟಂಗಿ ಅಲಗ ಹಿಡಿದು ಕಾದಲ್ಲಿಂದ ಹಾಗೆ ನಡೆಬಿಟ್ಟು ವಂಗಿ ಬಂದೂರ ಸುದ್ದಿಯು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತದಂತೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾದ ಶರಣನು ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಈ ಮಾಟ ಕೂಟವ ಹೊರಟೆಗಂಜಿ ಬಿರಿದಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಅಲಗಿನ ಹಂಗೇಕೆ, ನಾಡ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿದವರಿಗೆ ಬಂದೂರ ಸುದ್ದಿ ಏಕೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫

ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಕೊಡಗ ನುಂಗಿದ್ದ ಕಂಡೆ

ನುಂಗಿದ ಕೊಡಗವ ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತು—

ಗುಂಗುರು ಬಂದು ಕಣ್ಣ ಕಾಡಲಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಡಿಗೆ ಅಳಿಯಲಾಗಿ

ಕಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು; ಕಣ್ಣಿನ ಒಡೆಯ ನೋಡಿ ಆ ಗುಂಗುರ

ವರಸಲಾಗಿ

ಆ ಗುಂಗುರು ಸತ್ತು ಕೊಡಗ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಆ ಕೊಡಗವ ನಾಡಿಸಿ ಕೊಂಬುಂಡ ಜೋಗಿಗಳೇಕೆ

ಅರೂಢನ ಸುದ್ದಿ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಪ್ರಪಂಚ ರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಚತುರ್ಧರ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನೆಯ್ದಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಕೊಡಗ ನುಂಗಿದ್ದ

ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಪ್ರಪಂಚು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನೋಳೊಂಡಿರ್ಪ ನು ' ಸ್ವನು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆಯವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ನುಂಗಿದ ಕೊಡಗು ' ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಆತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ವೃಷ್ಟಿಯನವಗ್ರಹಿಸಲು ' ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವ ಸಪ್ತವಾಗಿ ಮರವೆಯ ನೆಯ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಗುಂಗುರು ಬಂದು ಕಂಠ ಕಾಡಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಡಿಗೆ ಅಳಿಯಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅ ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವನೆಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಲು ಆ ಮಾಯೆ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕಣ್ಣಿನ ಒಡೆಯ ನೋಡಿ ಆ ಗುಂಗುರು ಬರಸಲಾಗಿ ಆ ಗುಂಗುರು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಮಾಯೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮನೋ ವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಲ ರಿಯದೆ ಮನೋ ವರ್ತನೆಯನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವರೆನಿಸಿ ಆಲಾಳಾಭ ನವ ತೊಟ್ಟು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಚಾರಿತ್ರವು ಅವರಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡಗ ಉಳಿಯಿತ್ತು ಆ ಕೊಡಸವ ನಾಡಿಸಿಕೊಂಡುಂಬ ಜೋಗಿಗಳಿಗೆಕೆ ಆರೂಢನ ಸುದ್ದಿ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮುಕ್ತಾ ಜುಫನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ-

೧೬

ತಮಂಧವೆಂಬ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಮಂಡಲದ ಉದಕವ ತು
ಮಹಂಧಕರದಿಂಮರುಹಲಾಗಿ ದಾವಾನಲವೆದ್ದಿತ್ತು
ವಿಶ್ವಾಸ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅಟ್ಟ ಕಳೆಯನಿಕ್ಕಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒರಸಲಾಗಿ

ರುದ್ರನ ಜಡಿಯ ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಮಂದಿರಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು,
ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆ ಚನ್ನಾಯಿತ್ತು, ಮಂಡೆಯ ಹತ್ತಿನೋಡಲು
ಮೂರು ಮಂಡಲ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು;

ಒಂದು ಮಂಡಲ ಉಪದೇಶವ ಹೇಳುವ ಗುರುವಿನ ಬಾಯ

ನುಂಗಿತ್ತು,

ಮಧ್ಯದ ಮಂಡಲ ಶುದ್ಧವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿತ್ತು
ಬಟ್ಟಬಯಲ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಮಂಡಲ ಸುತ್ತಿತ್ತು
ಜಂಗಮವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಳು ಹತ್ತಿತ್ತು
ಆ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊಲಬು ತನ್ನಿ ಸುತ್ತಿಯಾಡುತ್ತಿಹ-

ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೊ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು: — ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಚಿದಾಕಾಶದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಅ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪರಿ

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತಮಂಧವೆಂಬ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾ
ಮಂಡಲದ ಉದಕವ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ
ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದ ಪರವಶದಿಂ
ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ ಅರಿಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನ
ಲಿಂಗವು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾಂಧಕಾರದಿಂದಿರುಹಲಾಗಿ ದಾವಾನಲ
ವೆದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆ
ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೆ ವಿಶ್ವಾಸ-ತನು-ಮನ-ಧನವ
ತ್ರಿವಿಧ ಮುಖದಲ್ಲರ್ಪಿಸುವದೆ ಭಕ್ತಿ; ಇಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವಿದಿಮೆ ಆಚರಿಸು
ತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ವಿಶ್ವಾಸ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅಟ್ಟಕಳೆಯನಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿನಿದಿವಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು
ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತದ ಬರಸಲಾಗಿ ರುದ್ರನೆಂದೊಡೆ ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ
ಜೀವನು; ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಜೀವೋಪಂ ಭಾವದ ಅಜ್ಞಾನವು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು
ಮರ್ದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರಸಲಾಗಿ ರುದ್ರನ ಜಡೆಯ
ನುಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಭಾವವಳಿದ ಜ್ಞಾನ
ಲಾತ್ಮನು ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಮಂದಿರಕ್ಕೊಳಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸುಜ್ಞಾನವೇ
ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ವ.ಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆ ಚನ್ನಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾರೂಢನಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ
ಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ತ್ಯಾಗಾಂಗ-ಭೋಗಾಂಗಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ.ಭಾವ ಲಿಂಗವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಂಡೆಯ ಹತ್ತಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಮೂರು ಮಂಡಲ ಕಾಣ
ತಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತ್ಯಾಗಾಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿ
ಪೂವ ಜ್ಞಾನಗುರುವಿನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹದೆಂಬು
ದೀಗ, ಒಂದು ಮಂಡಲ ಉಪದೇಶವ ಹೇಳುವ ಗುರುವಿನ ಬಾಯನುಂಗಿತ್ತು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಭೋಗಾಂಗವು ಶ್ರೀಗುರು ನಿರ್ಮಲವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾ
ಘನಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ, ಮಧ್ಯವ ಮಂಡಲ
ಶುದ್ಧವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ನಿರಾಕಾರ
ವಾದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಯೋಗಾಂಗ ಸ್ಥಲವು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ
ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಟ್ಟಬಯಲಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಮಂಡಲ
ಸ್ಥಿತಿತ್ತು ಜಂಗಮವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಗುರು-ಲಿಂಗ-
ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ನೈಷ್ಠೆಯಿಂದಾಚರಿಸಲಿಯದೆ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವ
ಭಿನ್ನವಿಟ್ಪರ್ಜನೆಯ ಪೂಜನೆಯ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಂಗಳ ಭಿನ್ನ
ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚೆಂಬ ಹಳುಹಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ
ಭವರಾಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿಹ ದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ನಿಜಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ,

ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಬಟ್ಟೆ ಹುಳುಹತ್ತಿತ್ತು ಆ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊಲಬು ತಪ್ಪಿ ಸುತಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭

ಮಡಕೆ ಕಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಜಲ ಕಾದುಕ್ಕಿತ್ತು,
ಜಲ ಉಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಂದಿತ್ತು,
ಉಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ವಾಗರಮಿಕ್ಕಿತ್ತು
ಮಿಕ್ಕೋಗರವ ನಾರೋಗಿಸಿದವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು
ಎನಗಿನ್ನು ಹೊಲಬಾವುದೋ ಎನಗಾದಕರಿಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ದಗ್ಧವಾದಾಕ್ಷಣವೆಂಬುದೀಗ, ಮಡಕೆ ಕಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗವು ದಗ್ಧವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲೊಡನೆ ಆ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡಿಲು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಸಾಕ-ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಜಲಕಾದುಕ್ಕಿತ್ತು ಜಲ ಉಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವನು ಶರಣ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೆ ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿಯೆಂಬು ಭಯವಳಿದು ಬಂದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಉಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಗರ ಮಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಉಳಿವೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪುತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವನು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಸಲಕರಣಂಗಳು ಸದ್ವಿವೇಕಮುಖದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಹೊಲಬು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವೇಕ್ಷೆ ನಾ ಮೋಕ್ಷವೇಕ್ಷೆನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಿಕ್ಕೋಗರವ ನಾರೋಗಿಸಿದವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು ಎನಗಿನ್ನು ಹೊಲಬಾವುದೋ ಎನಗಾದಕರಿಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮

ಎರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಬೇರು ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತು
ಆರೈಕೆಯ ಮಾಡುವ ತಾಯಿ ಧಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳ ಕೊಯಿದಳು
ಮಗು ಸತ್ತು ಆ ಗೊರಳು ಬಿಡದು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೆ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಎರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡ ಶರಣನ ಬೇರೆಂದೊಡೆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ. ಪ್ರಕಾಶಬೀಜವೆಂದೊಡೆ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವನು ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬೇರು ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನಗ್ರಹಿಸಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿನಾಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ

ಭಕ್ತಿಯೋಗವ ತೋರಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನ ಅದೃಢ ಕಂಠವ ಭೇದಿಸಿ ದೃಢಭಾವವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಆರೈಕೆಯ ಮಾಡುವ ತಾಯಿ ಧಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳ ಕೊಯಿದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣನ ಮನೋವರ್ತನೆಯಳಿದು ಉನ್ನತ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ವಿ ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಮಗು ಸತ್ತು ಆ ಗೊರಳು ಬಿಡಮು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯

ಮಹಾ ಜಗವು ಪ್ರಳಯವಹಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಮೊರಡಿ ಕದಡಿದುದಿಲ್ಲ
ಮಹಾ ಹೇತು ವಹನಹವಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮೊದೆ ಬೆಂದುದಿಲ್ಲ,
ಬಲ್ಲಿದರೆಲ್ಲರು ಕಾದಿ ಮಡಿನಲ್ಲಿ ಹಂದೆ ಹುಯ್ಯಲಲ್ಲಿರ್ದು ಅಂಜಿದುದಿಲ್ಲ
ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಒಂದ ನರಿಮು ಸಂಗವ
ಮಾಡುವಾಗ

ಇದರಂದವನೇನೆಂದರಿಯೆ, ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಂಪರಿಸಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಚಿಹ್ನನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾ ಗೆವು ಪ್ರಳಯವಹಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವಾದ ತಿವಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಚಿದಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮೊರಡಿ ಭಿನ್ನವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮಣ್ಣು ಮೊರಡಿ ಕದಡಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಭವಾರಣ್ಯದ ಸ್ಥಲವಹಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವನು ದೇಹವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಕಾಯವಾಗುಳಿ ತ್ತಾಗಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗವೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾಹೇತು ವಹನಹಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮೊದೆ ಬೆಂದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಾ ಬಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ರಾಗಾದ್ವೈತಿಗಳೆಲ್ಲರು ಆಹಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ದ್ವೈತಜ್ಞಾನದಿಂದೊಲಿದು ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಲಯವನೆಯ್ದುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಭಯ-ಭೀತಿ-ಭೃತ್ಯಾಕಾರದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಕಾಲ-ಕಾಮಾದಿಗಳ ಜಯಿಸಿ ನಿಷ್ಪಾಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಲ್ಲಿದರೆಲ್ಲರು ಕಾದಿ ಮಡಿನಲ್ಲಿ ಹಂದೆ ಹುಯ್ಯಲಲ್ಲಿರ್ದು ಅಂಜಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಧರಿಸಿದವರೆಲ್ಲರು ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಿಹೆನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಅರಸುತ್ತಿಹರು ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಮೆಟ್ಟಿ ಒಂದನರಿಮು ಸಂಗವ ಮಾಡುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದ್ವೈತವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ, ಇದರಂದವನೇನೆಂದಂ ಅರಿಯೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೦

ಮಗು ಸತ್ತುಕೊರಳ ಕುಗ್ಗಿದು, ಅಂಗಳಾರದು ಬಾಯ ಬಗೆ ಹಿಂಗದು
ಇನ್ನಾವ ನೇಣ ಹಾಕುವೆ ಕೊರಳಿಗೆ ?

ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬಿಡದು, ಎರಡು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ
ಹೋಗದು,

ಮೂರು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಮುಗುತಾಯಾಗುವಾಗದು ಹಲವು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ-
ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡದ ಕೂಸು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವರವೇಕೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಟೀಕು: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ೨೫ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಲು
ಅಂತಸ್ತು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ,
ಮಗು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಿವೋಹಂ-
ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ದೃಢಕಂಠ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಕೊರಳು ಕುಗ್ಗಿದು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮ
ರಸೈಕ್ಯವನೆಯ್ದು ಬೇಕೆಂಬ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ,
ಅಂಗುಳಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ
ಶರಣನ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಲ್ಲುಚರಿಸುವ ಶಿವಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಹು ಹರು
ಷಾನಂದದಲ್ಲಿರ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಬಾಯ ಬಗೆ ಹಿಂಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಹರುಷಾನಂದದಲ್ಲಿರ್ದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢಕಂಠದಲ್ಲಿ
ಶಿವಾಪ್ಪೇತ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ, ಇನ್ನಾವ ನೇಣ
ಹಾಕುವೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಾಪ್ಪೇತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬಿಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿಹಾಚರಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲವೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ
ಯಾಗದೆಂಬುದೀಗ, ಎರಡು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ ಹೋಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದು
ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲವೆ ಅವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಮೂರು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ
ಮುಗುತಾಯಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಉನ್ನತಿ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪ
ವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅಂಗಸ್ಥಲ ನಲವತ್ತುನಾಲ್ಕು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಐವತ್ತೇಳು ಅಂತು
ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸು
ತ್ತಿಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಫಲಪದಂಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ
ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಹಲವು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡದು ಕೂಸು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವರ
ವೇಕೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇತಿ ಶಿವಂ

